

వాణీవిలాస వనమాలిక
తేకుమల్ల రంగశాయి కవి ప్రణీతము.

VĀNĪVILĀSA VĀNAMĀLIKA

BY

TEKUMALLA RANGASĀYI KAVI.

EDITED BY

T. CHANDRASEKHARAN, M.A., L.T.,

Curator, Government Oriental Manuscripts Library, Madras

and the staff of the Library,

Under the orders of the Government of Madras

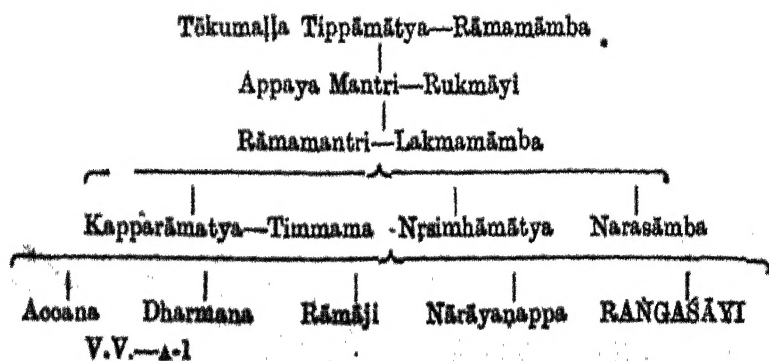
PRINTED BY THE SUPERINTENDENT
GOVERNMENT PRESS
MADRAS

1953

INTRODUCTION

There are five manuscript copies of Vāṇivilāsa Vanamālīka available in the Government Oriental Manuscripts Library, Madras, described under Nos. D. 762, 763, 764, 765 and 766. All except the last one, which is a palm leaf manuscript, are complete in so far as they are available. The remaining three are much less in extent. All the five copies were made use of in preparing the press copy of this edition. The palm leaf manuscript, which seems to be the oldest copy, containing practically no alien readings, may be the original of all the rest. There is the omission of the same poems and lines in all the versions. It was a taxing job to correct the innumerable mistakes committed by the scribes, in order to obtain a correct version of the whole manuscript, and no pains were spared on that account.

Practically no internal evidence is available from the work to assign any date to its author, Tēkumaḷḷa Raṅgaśāyi. However, in his introduction to another work Dvipada Bhāgavatamu, Raṅgaśāyi speaks of Puṣpagiri Timmana as his classmate and close friend who helped him in writing Dvipada Bhāgavatamu, copies of which also are available in this Library under R. Nos. 697 and 765. The author of Āndhra Kavula Caritramu states that this Puṣpagiri Timmana lived in the latter half of the eighteenth century. So from this external evidence we can conclude that Raṅgaśāyi lived in the latter half of the eighteenth century and that his age was more or less that of Puṣpagiri Timmana. The following information may be gathered from the introductory portion of the work. The family tree to which clan the author belonged is given as follows :—

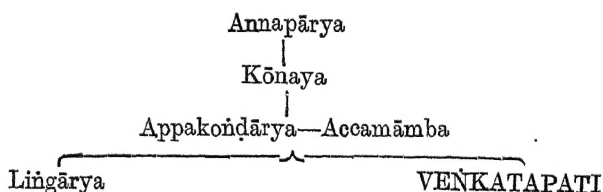


Bhāgīrathi Kṛṣṇamma and Koṇḍamāmba are mentioned as sisters of Raṅgaśāyi. Tippāmātya, the first in the above tree, is described as a devotee of Lord Nṛsimha of Dharmapuri and a disciple of Rāmabhadra Guru.

Gajavelli and Naidipuri, the two places mentioned in the introduction, are to be identified properly.

Among the Sapta Santānās, to whose cause Raṅgaśāyi dedicated his life, this is the only work available. The other works that are mentioned by the author himself are Tiruvallur Virarāghava Śatakamu, Kṛṣṇa Daṇḍakamu and Jānakiparināyayakṣagānamu. We can only await the discovery of the aforesaid works from some corner of the country. Mōlūri Ananta Mantri, it is mentioned, is the father-in-law of Raṅgaśāyi. The author's wife is Lakṣmāmba and his children were Venkaṭapati, Accana, Ananta and Jagannātha.

Mahānkālī Venkaṭapati, a devotee of Śrī Venkaṭeśvara of Śeṣācala and a close friend of the present author, rendered a good measure of help to Raṅgaśāyi in writing this work. The genealogical table of Venkaṭapati is given below :—



Venkaṭapati is described as “caturvidha kavitaḥ rirvāhaka” and the author has inserted his name in the Āśvāsānta gadya also. It is not possible either to measure the exact amount and the nature of help given by Venkaṭapati in this connection, or to estimate their general heights of friendship and intimacy. The style is uniform throughout the work. The name Venṅaya is used instead of Venkaṭapati at the end of the fourth chapter but with no change with regard to other particulars.

A great scholar, with a wide field of varied scholastic interests as he is, Raṅgaśāyi seems to have felt no inducement to write a Parbandha like all other men of letters, but he has chosen an encyclopædic work of great magnitude, which revealed his unlimited knowledge of different Śāstras, Purāṇas, and Smṛtis to suit his magnificent poetic imagination, fluent style and candour.

The author has gathered information from various sources and has condensed and arranged it in proper order. This work has been dedicated to Lord Venkateśvara and the title *Vāṇī Vilāsa Vanamālīka* is aptly suited.

It will make a long list to enumerate all the subjects that have been discussed in this. A number of topics from purāṇas, the gist of the Vaiṣṇavite Āgamas, a concise view of Vedāṅgas, the six Darśanas, the arts, rhetorics, sculpture, Veterinary science, Gajāśāstra, Aśvaśāstra, Sāmudrikā and Gaṇita are only a few to mention. Daṇḍanīti and Dāyādyamu are elaborately dealt with. Nothing has escaped the attention of the author and the work is always ready to clear any doubts with its store of knowledge. While Bhārata expounds the Dharmas by means of stories, this work codifies them in a compact form.

The style is fluent and follows the ideal of Tikkana Sōmayāji in the usage of words. The epic style that has been attempted does not interfere with the narration and it only takes its rightful place. Examples of style are given in the Telugu part of the introduction.

The author has approvingly taken the Repha-Śakata-Repha Maitri and Kthvārthaka Sandhi. There is much scope for research in this work and those who are interested may probe in and dig up new channels of thought.

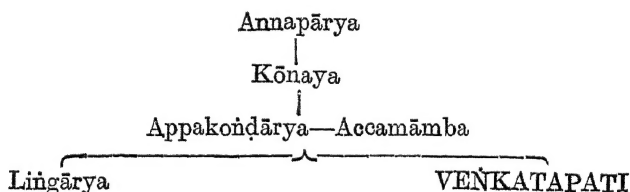
It may not be out of place to mention here that Mr. C. P. Brown who was in Madras Civil Service (1837) was the pioneer of research in Telugu. He has done yeoman service to the promotion of Telegu language and literature by collecting Telugu manuscripts from private individuals and preserving them, which, otherwise, would have been totally lost to the present generation. Many of the manuscripts that are now preserved in the Government Oriental Manuscripts Library, Madras, owe their existence to Mr. C. P. Brown. The scholarly notes, explanations and translations to several works, which he has left, go to show his depth of knowledge and the great interest which he evinced in Telugu language. He has written a lengthy running commentary in English to the present work, comprising the various topics dealt with in it. This commentary of Mr. C. P. Brown is also prefixed to this edition as it will serve a suitable introduction to the work by giving a short epitome of its contents.

Bhāgīrathi Kṛṣṇamma and Koṇḍamāmba are mentioned as sisters of Raṅgaśāyi. Tippamātya, the first in the above tree, is described as a devotee of Lord Nṛsiṃha of Dharmapuri and a disciple of Rāmabhadra Guru.

Gajavelli and Naidipuri, the two places mentioned in the introduction, are to be identified properly.

Among the Sapta Santānās, to whose cause Raṅgaśāyi dedicated his life, this is the only work available. The other works that are mentioned by the author himself are Tiruvallur Vīrarāghava Śatakamu, Kṛṣṇa Daṇḍakamu and Jānakīpariṇayakṣagānamu. We can only await the discovery of the aforesaid works from some corner of the country. Mōlūri Ananta Mantri, it is mentioned, is the father-in-law of Raṅgaśāyi. The author's wife is Lakṣmāmba and his children were Venkṭaṭapati, Accana, Ananta and Jagannātha.

Mahaṅkāli Venkṭaṭapati, a devotee of Śrī Venkṭeśvara of Śeṣācala and a close friend of the present author, rendered a good measure of help to Raṅgaśāyi in writing this work. The genealogical table of Venkṭaṭapati is given below :—



Venkṭaṭapati is described as “caturvidha kavitaḥ nirvāhaka” and the author has inserted his name in the Āśvāsānta gadya also. It is not possible either to measure the exact amount and the nature of help given by Venkṭaṭapati in this connection, or to estimate their general heights of friendship and intimacy. The style is uniform throughout the work. The name Venṅaya is used instead of Venkṭaṭapati at the end of the fourth chapter but with no change with regard to other particulars.

A great scholar, with a wide field of varied scholastic interests as he is, Raṅgaśāyi seems to have felt no inducement to write a Parbandha like all other men of letters, but he has chosen an encyclopædic work of great magnitude, which revealed his unlimited knowledge of different Śāstras, Purāṇas, and Smṛtis to suit his magnificent poetic imagination, fluent style and candour.

The author has gathered information from various sources and has condensed and arranged it in proper order. This work has been dedicated to Lord Veṅkateśvara and the title Vāṇi Vilāsa Vanamālīka is aptly suited.

It will make a long list to enumerate all the subjects that have been discussed in this. A number of topics from purāṇas, the gist of the Vaiṣṇavite Āgamas, a concise view of Vedāṅgas, the six Darśanas, the arts, rhetorics, sculpture, Veterinary science, Gajāśāstra, Aśvaśāstra, Sāmudrikā and Gaṇita are only a few to mention. Daṇḍanīti and Dāyādyamu are elaborately dealt with. Nothing has escaped the attention of the author and the work is always ready to clear any doubts with its store of knowledge. While Bhārata expounds the Dharmas by means of stories, this work codifies them in a compact form.

The style is fluent and follows the ideal of Tikkana Sōmayāji in the usage of words. The epic style that has been attempted does not interfere with the narration and it only takes its rightful place. Examples of style are given in the Telugu part of the introduction.

The author has approvingly taken the Repha-Śakata-Repha Maitri and Kthvārthaka Sandhi. There is much scope for research in this work and those who are interested may probe in and dig up new channels of thought.

It may not be out of place to mention here that Mr. C. P. Brown who was in Madras Civil Service (1837) was the pioneer of research in Telugu. He has done yeoman service to the promotion of Telegu language and literature by collecting Telugu manuscripts from private individuals and preserving them, which, otherwise, would have been totally lost to the present generation. Many of the manuscripts that are now preserved in the Government Oriental Manuscripts Library, Madras, owe their existence to Mr. C. P. Brown. The scholarly notes, explanations and translations to several works, which he has left, go to show his depth of knowledge and the great interest which he evinced in Telugu language. He has written a lengthy running commentary in English to the present work, comprising the various topics dealt with in it. This commentary of Mr. C. P. Brown is also prefixed to this edition as it will serve a suitable introduction to the work by giving a short epitome of its contents.

My thanks are due to Sri M. Sarabhesvara Sarma, Telugu Pandit of the Library, for preparing the press copy and correcting the proofs.

It is hoped that this work, which is a rare gem of its kind, will win its proper place in the field of Telugu literature.

GOVERNMENT ORIENTAL MANUSCRIPTS T. CHANDRASEKHARAN.

LIBRARY, MADRAS

Dated 16th August 1953.

INTRODUCTION

BY

C. P. BROWN.

This is an [a] Telugu poem in padya metre, in four Cantos, written by Ranga Sai : who in the preface asserts that he wrote the Bhagavat in the Dwipada metre.

The present work is a general miscellany upon all branches of Hindoo learning. [In the Madras Journal No. 24, p. 1 (July 1839) is an account of this book ; but too brief to be of much use, and far from correct.] The Introduction as usual describes the Naimisha forest, where Suta and other hermits abide ; and Suta is requested to read lectures on a series of miscellaneous subjects. The Introduction extends from page 1 to 16. Then comes the Sasht-yantalu, or Dedication. Then the work commences.

Chapter I is all copied from the third part of the Bhagavat.

On Divinity, Nature, etc., discussed in a conversation between Varuna and Bhrgu. Creation is described in the usual style, Vishnu is named as the all-pervading deity. On his heaven Vaicontha : its walls, gates, etc. The usual statement regarding the Virat Purusha or world considered as the form of the deity. The commencement of the Krishna Avataram. The usual story of the four castes being created from Bramha's mouth, arm, thigh and foot (page 26). Description of Ananta the great serpent who supports the world. The eight elephants and eight mountains that support the heavens. The 25 tatwams or essences (page 30). Then the birth of 100 sons to Siva who began to devastate the world. Bramha advised them to reform and to employ themselves in prayer to Vishnu. They obeyed and departed to the solitudes of the forests. Then from his toe, breast, thighs, navel, etc., Bramha created Bhrgu, Narada and other sages, seven in all. Then Justice, Injustice, etc., etc., were created from various limbs, wrath from the eye brows, ocean from the peos [penis] (page 33). Then Bramha having created Saraswati became enamoured of her and the seven sages dissuaded him from this impropriety. Thereupon Bramha cast away his body (an expression for suicide) which became Night and assumed Day as another body. Next he created the Vedas (p. 34) language, metre, etc., etc. Then he created the raxasas who all attacked him. Some wanted to devour him, others to ravish him, some being giants and others being sylphs.

Thereupon, Bramha again cast away his body (p. 35) and assuming another form carried on the work of Creation. [The story differs a little from that told in the Vishnu Puran. See Wilson's translation, pages 53, 54.] Then are prepared the statements regarding the length of an hour, a day, etc., see Vish: Pur: page 22. The four ages (page 37. See Vish: Pur: p. 43) of which the first equals four days of Bramha, the second three, the third two and the last one, 38. The reveries, and theories about generation, 40. [All this is extracted, as already noticed, from the 3rd book of the Bhagavat. See the Telugu version verses 400-450.] Then are named Marichi Bhrigu and other rishis who were the patriarchs (see Vish: Pur: p. 49.) Vasishtha had by his seven wives seven sons (Vish. 83). Other details of creation, page 47.

The port [part] still continues to narrate the story as given in the third and fifth books of the Bhagavat. Description of Mount Meru and of Jambu Dwipam 49 and of Bharata Varsham 50 and of Ilavruta 50 regarding which there is a curse, dooming every man who goes there to become a woman.

Description of the seven seas 54 and of the glorious island of Shanda Dwipam in the centre of it. Then a description of (Hades) Pātāla and of Swarga and the fourteen worlds. Descriptions of the Hindu paradise 61 with the usual attendants of Indra. Then the arrangement of regions and worlds one above another with all their measurements—copied from the Fifth book of the Bhagavat. Description of Jambu Dwipam, or India which closes the Chapter—Here the extracts from Bhagavat stop.

Chapter II—Names of holy places and rivers particularly Badraça [Bhadra] near Curuxetra. Here dwelt Vishnu under the name of Rama and Krishna. p. 68. Description of Manicarnica and of Jagannath 73—This place is so holy that a crow one day bathing in a pond there was transformed into a swan. Then comes the legend regarding the carpenter who made the image at Jagannath—Then the description of Canchi—then of Sri Rangam. Story of a gang of robbers who attempted to rob the shrine—p. 83 and as in crossing the holy river Caveri on their way to the shrine, they actually all went to Vaicontham !! Those who worship Sri Ranga Naik never can fall into hell. The shrines at Combaconam and other holy places are next described. Story regarding a Brahmin named Caundinya 87. His wife decked in all her ornaments adored the god. But her husband threw her wedding jewel into the fire; she recovered it but this crime ruined him. To recover his wealth he set out to worship Vishnu and on the road there he was met and blessed by God himself.

These stories regarding celebrated Vishnu pagodas being finished, the following are told regarding Siva pagodas. 87. One of these is Pancha Crosham. The legend of Canchi 92 and of the Cavery, legend of a sacrilegious thief who attained heaven merely by bathing in this river. Various other Siva temples are spoken of, 96. Then the question is put, why Siva is adored under the form of the Lingam. Siva once annoyed the wives of the rishis, who cursed him and he therefore was deprived of the linga which fell on the ground. The other Gods then interposed and appeased the hermits who thereupon restored the linga which from that time has been worshipped, 97. Names of the five hills sacred to Siva. The Prabhasa-tertham, a celebrated Siva temple near Rameswaram. Borrowing largely from the (Santi and Anusasanica) laws and rules given in the Mahabharat, the author now commences a description of the Vedas, p. 102, and the divisions appertaining to various tribes of Bramins. Description of a Bramin as the most admirable of beings. 103 and are (charadaivamul) many divinities. The immense advantages derived from liberality shewn to Bramins, 109. The four states of the Bramin : viz. childhood, boyhood, youth and manhood. Description of the Valakilya and, etc., being four classes of months p. 109.

He now describes the origin, being marriage ; and commences by describing all those beauties which shew a woman to be of happy destiny ; p. 112. Description of a grihastha Bramin or a respectable householder. Dugging : a particular description in the usual beastly style. 113 with all the details of his washing himself. Women are also taught all these elegancies.

He who washes or oils his head on Tuesdays, new moons, etc., etc., shall be cursed and born in a future birth as a pariar. Other rules equally sagacious about bathing 116. Rules regarding nyasam or certain gesticulations with the fingers during prayer 117. These rites form a perfect protection against the power of fairies and demons, 119. The Gods now acknowledged to Bramha that by his aid and the aid of the God of the Sun they had vanquished the *Raxasas*. Bramha himself offered his prayers to the Sun using the formulary or Mantra called Gayatri 121. On the Pranava Mantram and Yoni Mudra. The various *bahis* or offerings made to hawks, dogs, etc., at morning and evening 128. Rules for worshipping the Gods 129. Rules for eating. Certain are permitted and others forbidden, 135. Rules for using the rosary, 138. These close the rules regarding Brahmins.

Rules regarding the royal race, page 138. The prince is bound by the six rules excepting *dānam* the command to receive alms. Rules for the other castes. The Sudras are the servants of all.

Rules for the guidance of an honourable life, 143. Rules for the widows, 146. Rules regarding accidental breach of rules.

On the merits of bathing at holy places, 148. To bathe in ponds is very sinful. 149. Regarding the śraddha or obsequies. 154 The three great (carma) virtues are *agnicaranam* the holy fire, the *Pinda prad-anam*, oblations to ghosts of ancestors and bestowing a dinner on Bramins, 156. Rules regarding the rites to be performed when the moon is at the full. 156. and at the new moon, 157. Curses on him who neglects to perform the śraddha, 158.

On the Sālagrāma pebble. He who worships this black stone shall be blessed here thereafter, 158. Blessings on him who presents holy instruments, vessels, or furniture on a temple. The sālagrāma legend—a pious woman named Gaṇḍaki prayed that Bramha, Vishnu and Śiva might be born as her sons. Gaṇḍaki was changed into a river in the bed of which there are found sālagrāma stones each of which is a representative of the Trimurti. Defects in some of these stones, 164, which renders them useless. Minute classification of these pebbles: various species being declared to picture various avatārams, 174. Further absurd and foolish details, regarding the sālagrāmam : as far as pages 192.

On the holiness of the place where these pebbles are found : even to think of it will remove all sin from the mind.

The order of worshipping Vishnu with the Tulasi or sacred blossom will form the next topic. Summary of contents of this chapter.

Book III—On the excellence and virtue of worshipping Vishnu. All the virtues and performance of duties cannot be compared to such worship. And the following legend shews the holiness of the tolasi, page 198.

Once upon a time Indra (Jupiter) came to visit Śiva (Saturn). The door-keepers wished to prevent his entering : but he disregarded them and entered by force. Śiva arose to slay him : but his wife Pārvati interfered. Then Śiva said to her, there is one, Jalandhara, born who was educated by Neptune and is wedded to Brinda ; he has vanquished the Gods. So Indra and the other Gods, turned out of house and home roamed among the hills. But one day Nārada questioned Indra on the subject and on learning the details he went up to heaven and spoke to Jalandhara, 200. By force of flattery Narada tempted him to try his strength against Śiva and to get his wife Pārvati. Jalandhara was easily persuaded, and now Nārada went to Śiva and told him that

Jalandhara was about to attack him. Siva prepared for the combat but was beaten. Then all the gods ran away to Vishnu and entreated him to interfere—202. At that moment Vishnu was using many blandishments with Brinda, who, being the wife of Jalandhara, was scandalized at this; for Vishnu had secretly come to seduce her. Brinda then by the force of her outrageous virtue absolutely consumed herself to ashes. The Laxmi blessed her and said “from these ashes shall thou rise as a plant named Tulasi and all who use the Tulasi leaves in adoration shall obtain all they desire”. This blessing was confirmed by Vishnu—203. Who declared the blessings attending worship with one, two, three, four and five leaves of this tree; with usual list of crimes which shall be pardoned to all who use this rite. Then as her virtue had been the source of all her husband’s super-human might her death made him powerless and he was slain by Siva. 204.

Now to prove the miraculous powers of the Tulasē, listen to the following story. There was a forester who continually committed the sin of slaying animals. He, one day, was disappointed and got no game for his wife and children. So to get bread for them he collected some faggot of wood for market. He took up the faggot and was carrying it along when a heavy shower of rain fell—205. He put the faggot under his head as a pillow and fell asleep. There was a snake in the faggot; and as he slept it stung him and he died. The messengers of yama (Pluts) came to seize him but were opposed by the officers sent by Vishnu who claimed him as a servant of his: admitting that he was a great offender there was by chance a bit of Tulasi wood in the faggot and as he touched this he is freed from all sin. But the messengers of yama doubted if this was wise and equitable. To convince them the servants of Vishnu told them the following story:—

There was a man named Ajamyula who so detested the name Vishnu that he always trinkled a bell in his hand lest the name Narayan should per chance enter his ears. When he died he notwithstanding was favoured by Vishnu merely on this ground that he constantly bore the name of Vishnu in memory even though he remembered it merely to hate it.

In like manner every one who uses the sacred tulasi shall without doubt go to heaven—209.

The next story is regarding a king named Kásésa and his wife. Lalita was a perfect angel. His other wives asked her what was the particular blessing she enjoyed. She replied there is a certain pagoda at Avanti near the river Charumanti where the worship of the Vishnu is continually celebrated. And a very pious shop-keeper there kept

a number of lamps lighted in honour of the god. At that time I was a mouse and sometimes I stole the wicks out of his lamps. A cat one day saw me and rushed at me. In my fright I accidentally instead of drawing back the wick, pushed it forward so that the lamp was actually trimmed by me and became brighter. This was the good deed which gained me, in a future birth, this virtue and happiness—211. This shews the prodigious holiness derived from lighting a lamp in honour of the god.

Again there was Mandhata, a king, whose son was named Muchiconda: and whose son-in-law was Saubhari. These two boys waited on him : and one day the hermit Vasishtha came there and saw another monk of whom the king and his wife asked saying “ Tell me what were my adventures in my former birth.” He replied : In former age you two were a Sudra couple and the king was a cruel ruler and drove thee, O king ! out of the town. You then took refuge at a Pagoda where the priest fed you and you collected flowers daily for him to use in worship—214. One day you and your wife happened to trim a lamp there, and this trifling good deed was rewarded by your being now king and queen.

The various Blessings that attend trimming the lamp with oil. To trim them with butter will do away your sins but will not like oil acquire blessings for you—215.

On the blessing that reward bounty to Bramins. A legend that represents Brhmha declaring that bestowing charity on Bramins and investing them with the thread is the most meritorious of action.

On the merit acquired by bestowing land on Bramins—220. In old times there was a Bramin who with his wife was in great poverty. His termagant wife expressed her surprise that they were in such trouble while those inferior to them were so well off. The Bramin then began to offer his (tapas) devotions to Vishnu and as usual Indra sent a fairy to tempt him to sin. He rejected her blandishments : and in consequence Indra was forced to grant him wealth. He remained at his devotions and directed his wife to attend to the wants of strangers. She however was of a hateful disposition and considering that when in poverty she had received no kindness, she now refused to grant so much as a cup of water to the thirsty. After a while thieves broke into the house and plundered it. Her husband declared that her niggardliness had brought this misfortune upon them and expelled her from the house. He now resumed his former bountiful conduct and went on until he had reduced himself to poverty. He now resolved on bestowing his house and land on Bramins and retiring as a monk to the forest. Thus his piety was complete.

Besides : the royal Daxa (Dacsha) bestowed lands and livings on Bramins and thus attained to (Vaicontha) heaven.

But the equity exercised by a king is rewarded by (Moxam) future happiness : whereas (dānam) bountifulness is rewarded with (bhogam) comfort in this life : being inferior in merit to the virtue of equity.

On the excellence and comparative merit of bestowing (Canya) virgin and a cow. [The author speaks of gifts in the usual mode : viz., the gift of land, learning, a wife, a cow, gold and others.] Once upon a time the celestial cow happened to tread on Siva's matted hair, he opened his fiery eye and reduced her to ashes. The distress of the gods at this : for they were now deprived of milk and curds and butter and cowdung. So Siva pleased to sprinkle her ashes with water and she was restored to life : and as she had touched his locks which were of (Capila) a dim colour, she was now named (Capila) the dim cow. Then all the cows subscribed for a bull whom in their gratitude they presented to Siva who named it Nandi and uses it as a nag—227.

The hermit Chyavana was in his retreat at the river Hrádini and as he was bathing a fisherman caught him in his net and carried him to a baron who lived in the neighbourhood, who said he did not want this odd creature. The fisherman however demanded to be paid the weight of the fish. This they attempted to ascertain; but when put in the scales he outweighed all they put in the opposite scale—228. At last they tried the cow of a Brahmin who lived there ; and she was heavier than the hermit. So they paid the cow for the hermit. All which proves that the gift of a cow outweighs any other gift.

And still further to prove this fact we must know that if he who at the hour of death bestows a cow should actually sink into hell he shall return to heaven. Indeed if any man presents a cow to a Bramin all his relations shall attain heaven. For a Bramin and a cow are precisely equal to each other—230. The man who digs a well sufficient for ten cows in hot weather shall assuredly go to heaven.

As to the gift of food: life is the greatest of blessings ; and as food sustains life, he who bestows food is verily a god—236.

There was a Bramin who was very bountiful in bestowing food. To try his liberality Indra came to him in disguise with some hundred gods as a travelling party during a heavy shower of rain. The Bramin was at a loss what to do, and as he had exhausted all his firewood he put his legs into the fire by way of fuel and burnt off his legs.

Then his wife served up dinner ; but wishing to try him further they desired him to wait on them in person. This led Indra to bestow his blessing on them: and this story proves the virtue of bestowing food.

On this subject there was a conversation between Vishnu and Yama. For a Dharmaraz was bestowing Alms. Yama came there disguised as chandala (or forester). The door-keepers refused him admissions; Dharmaraz was at a loss to decide on giving food to Sudras before Bramins were satisfied—241. Yama then declared who he was and vanished.

Here the story ends and the author declares that this shews the wondrous virtue of bestowing food. The analogy is not clear.

On fast days and feast days, 242. If a man ventured to eat on a fasting day he shall in a future birth be a woman, and a woman shall be born as a man.

On the marriage of Bramins. There are four kinds called Brah-yam, the 2nd Daivyam, the 3rd Arsham and 4th Mutual. The first bestows eternal happiness on him who gives his daughter in wedding to a Bramin. The others are described. There are other sorts of marriage called gandharva, etc.—242.

To illustrate the principles of such a wedding the author relates the story of Caundilia, a monk, who with his disciples went to the forest. A heavy rain fell; and he heard, from a pit the words Deliver me! Help! Help! He approached the pit and seeing no one he asked who was in trouble. It was replied : We are the spirits of your fathers who are sorrowing for you: and we are in this hard plight because of your ill-conduct—because you have not offered the due rites by bathing in the Ganges where by we might attain heaven. Because the great rites that gain happiness for our forefathers are the bestowing of a virgin: or if you have no daughter, then the bestowing of ample gifts on Bramins. The greatest of good deeds is the performing a marriage for a Bramin who is in poverty.

Thus warned he obeyed the injunction and accordingly went to heaven—242. Further remarks on the virtue of bestowing charity. So great is the holiness of Badarica that the bestowing of mere water there is as meritorious as elsewhere bestowing food.

There was a Bramin at Badaraca who dug a well, the land being dry. From this he supplied water to all. Indra envied him and dried up the water. He however managed to get a little for wayfarers. Then

Indra called on Agni for aid but Vishnu protected the Bramin and at last Vishnu sent heavy rain which filled the pits, 246. Then the Bramin as usual went to heaven.

This shrine Bhadraca was named after a man who was a great sinner who wasted all his halteh on prostitutes, and became a thief. Losing his character he left his country and went east to a country where he lodged : and employed himself in cultivation : having a bullock and a she-buffalo. He then ran away and returned home with these two animals. His neighbours questioned him about them and he asserted that they had been given to him. They appointed him a stony field to plough; these animals were exhausted with fatigue in ploughing; and at last the ox spoke to him and remonstrated with him on his conduct. In the course of conversation the ox said : In a former birth we were in debt to you three pagodas. Sell us and recover the money—A Sudra made him an offer and bought both animals : who soon died in consequence of his cruelty. Then a royal vehicle descended from heaven and carried off these two excellent creatures who were so kind as to take the Sudra along with them—

All which shews that debt is the greatest of sins. 248.

Further to illustrate the criminality of running in debt we have the story of a Bramin named Causica. Ultimately he and his brother Susila fell into hell : the younger having borrowed money from the other.

There was a baron who was a great villain and always took the part of the wicked against the good : he at last attempted plundering the temples. A hermit was in the temple sitting in silent prayer—and his zeal was so great that the robber on entering was consumed to ashes.

Blessings on him who digs a tank of water 252. On him who plants a grove. On those who are dutiful and chaste.

On the blessings that reward the performance of fasting on the eleventh day of the moon 254. This shall attain heaven. This brings the Hari Vasam. Rules for the tenth and twelfth days of each fortnight.

The greatest of beings is God, the best of rivers is the Ganges, of places is Canchi, the noblest of Gods is Vishnu and the holiest of days is the Ecadasi, 255.

There was a baron named Katra Bandhu who being an undutiful reprobate was expelled from his father's house and took refuge in the woods. There he was found by a hermit exhausted whom he served for a while.

And this slight virtue caused him in the next birth to be born as a Bramin and to go to Olympus. That hermit gave him a blessing saying Thou shalt be happy if thou observest the (Ecadasi Vratam) fast on the eleventh day of every fortnight, 257.

A baron named Rucmangada was taught by his priest the holiness of this Eleventh Fast, 258, and on the duty of fasting on the anniversaries of the ten avatarams. The merit of sanctifying some other anniversaries : especially the month of Kartica. Then the legend of baron Dilipa. The virtue of vows performed in the month of Magha 267. Legend of saint Bhrigu who in the forest met a man with a tiger's face, and this he was relieved from by bathing at the advice of Bhrigu, 268. Story of a hermit's daughter named Suratta who with her play-fellows used to bathe in the Cauveri praying for husbands. One day a wild elephant came there and all the poor girls fell into a pit and perished. Her father mourned over her, but she was restored to life by the saint Mriga Sringa (literally Deer's horn). He also cursed the elephant to resume human shape : for this elephant was originally a man turned into an elephant by reason of a curse, 272. As the good deed of bathing in the month of Magha had acquired the hermit Mriga Sringa (Deer's horn) a stock of superfluous merit he bestowed part of it on this Dharmagupta who had been changed into an elephant, 273, thereby he resumed the human form and went to Swargam. The girls being now restored to life their father begged Deer's horn to marry all of them.

Other stories intended to prove that it is by no means unusual to be restored to life : or ; literally, to return from the realm of Yama 276.

The legend of Jaladhara : who was a victorious prince : he vanquishd the gods and at last was slain, Mricanda's son Marcandeya was very devout in adoring Siva : at last Yama's messengers seized him, and Siva interfered and saved him. This virtue was acquired solely by his bathing in the month Magha. List of the various crimes such as incest, etc., which are done away by bathing in the month of Magha. Stories of persons who by reason of bathing in this month have repeatedly revived from death, their souls returning after visiting the realms of Yama, 284.

On the Sivarātri feast and the blessings attending it—285. If a man is too poor to celebrate the rite completely let him merely offer two leaves to an image of the Lingam.

The daughter of Bhrigu was left a widow in childhood and performed this rite so nobly that she was afterwards born as the divine Tilottama.

He now proceeds to describe the merit of bathing in the month of Macara. A pious girl named Canchanamalini returning from bathing a few drops from her clothes fell on a rakshasa who bore that shape as a punishment and these holy drops changed him into an angel (Opsara) 288 and went to heaven. Description of the loveliness of this pious maiden.

Story of a monk who saw five lovely girls (apsarastri, angels) and as they tempted him he cursed them to become (pisachis) goblins. They were restored to their original shape by the saint Romaharsi.

Story of a king who was metamorphosed into an ape : his guru and the gurus wife were changed into sparrows 290—they begged a Bramin to give them some water to drink—this restored them to human shape. In like manner were the abovementioned five goblins restored to human shape by the virtue of bathing in the blessed month.

On the merit of celebrating the Sivaratri festival. Story of a forester or savage who accidentally dropped some leaves on an image of the lingam on this day : and this chance act of homage gained him admission into heaven. 295. Also of a thief who broke into a temple and for a similar unintentional act gained heaven.

Now truth and veracity being acknowledged to be the highest of virtues 296 ; there is narrated a story of a Bramin named Sumati who was seized by a tiger with whom the man remonstrated saying I am too lean to suffice you for a dinner; besides remember my wife and children : the tiger said I am willing to let you go if you will come and let me dine off you next year : but how am I to know whether you keep your promise. The man replied that he would scorn a lie even to save his life. The story ends in Vishnu releasing the man and carrying both him and the tiger to Swargam.

Then follows the story of Sibbi who rescued a hawk from the power of Indra (who was disguised as a forester) and Sibbi redeemed him with a slice of his own flesh. As usual this is rewarded by his being transported to Swargam 299.

The question arises whether falsehood is excusable under certain circumstances : and the opinion is given that sometimes falsehood is decidedly the right course : particularly to save a cow or a Bramin from harm. Examples drawn from the stories of the Gods.

Then follows the land of purity morality and all virtues 302 and to illustrate the subject the story of Sananda Ganesa is related 305. There is a description of the various divisions of hell with the crime

punished in each. [In all this the author merely transcribes the statements made in the popular book called the life of Sananda Ganeswara.] Certain crimes are in a future birth punished with certain diseases which are specified 390-312. Then the usual list of various crimes and the punishments appointed in hell for each. He now proceeds to specify the rules regarding the six (angas) divisions of science 317. On orthography 318—On pronunciation and prosody then on (Jyotisham) astrological rules, particularly regarding pregnancy 329 ceremonial rites performed before and after birth. The good and evil destiny attending those who are born on certain planetary days. The various animals typifying the various planets. Rules regarding purification of women 344. On the days of the month and week which are fortunate or unfortunate 349 for setting out on a journey, etc., list of good and evil omens.

On sound 534 and the nerves which according to their notions produce notes—The system of nerves called Pingala, Sushumna nadi, etc., being the pineal gland and its dependancies. The spirit dwells for a time in one nostril and then in the other 356. Rules for finding out the good or evil result of an intended act.

On the *Calpams* or Rituals 359. On the various sacrifices of the bull the cow the goat, etc., 360. Then follow questions regarding the Upavedas or supplementary treatises.

Close of the chapter : and table of contents.

Book IV.—On the Vedās and Upavēdas after completing creation Bramha created disease and death. On various diseases 364. Then at the entreaty of the Gods, Vishnu created Dhanvantari, the father of Physicians and gave him the Ayur Vedam or book of anatomy and physic—Death is caused by apoplesey, produced by the excess of (Sleshma) phlegm. On the various winds that assist digestion and life. Names of the various nerves 367. There are 72,000 nerves. Certain diseases are punishments for certain crimes committed in a former birth—On certain medicines and their effects 372 particularly quicksilver. On dreams : which are to be interpreted according to certain rules 374.

From the breath was produced sound and from sound musical notes 377. On various tunes 382—On the art of playing the lute. On archery 384. On alidha and pratyalidha 385-386 being the modes of placing the legs when using the bow. The names of the six sciences—386 Logic, Memamsa etc. The six names are Tarcam or Logic, in two parts : viz, 1 the logic taught by Gautama and (ii) that

taught by Canada. Then (iii) Danda Niti or politics (iv) Sankhya or Transcendentals (v) Purva Memamsa or the ceremonial law of reigion and (vi) Uttara Memamsa or the religious system grounded on devotion—Description of the logic founded (i) by Gautama 386. Distinctions between life and spirit : between soul and the divine spirit—The fourteen gunas : the jatis—

III Danda niti—Rules for Government page 389 and regarding theft, fraud, gambling etc., etc. On perjury. Rules for testing evidence.—On the form of solemn adjuration—The ordeal with arrows—On inheritance and the principles which should guide decisions regarding heirship. On various wrongs and crimes 405. Rules regarding pawns—On Interest and the modes of exacting it p. 412. The author thus proceeds to translate the various principles laid down in the Daya Bhaga and other law books Finally are given the laws regarding marriage.

Next he proceeds to the Sankhya Sastram 420 or Transcendentals with the usual Yoga rules and prediction and omens, particularly evil omens. On the Yoga Sastram. The Yogi is decidedly the holiest of men 436.

Regarding the Memamsa 438 and its two divisions. He seems to omit the Purva, but regarding the Uttara he gives a conversation that took place between Rama and Vasishtha 438. The Yoga Sastram shines as a lamp in the chamber of the heart.

On the *Upasashtrams* or supplementary sciences, such as music—On long and short musical measures of time 444. On quick slow and common time, etc., etc., 449. On the attitudes used in dancing 451 and the different shakes of the head, the body and the limbs. The modes of expressing various passions : rules regarding the eyes. Personifications of various notes : and superstitious rules 456. On Bharata Sashttram or Acting which name is fancifully stated to be compounded by the initial syllables of the three words, Bhāvam, Rāgam and Tālam or passion, Tune and Time 457.

Next he proceeds to the Cāla Sastram or Venera 458 wherein as usual are the definitions of various descriptions of members and sexual minutice. On the symptoms or demeanour betraying love 467. On the behaviour of virtuous women and that of the immodest. On temperament as governed by lunar days. On the peculiar beauties of each description of mistress and lover (i.e. Nayika Nayaka laxanam) 470. On the learning and temperament which constitute a poet.

On Hyperbole and other figures of rhetoric. On the component parts of a poem, being descriptions of the sea, a city, seasons, hills, war, the lover, and the wedding : gambling, hunting, drinking and rural rambles, women, love, the griefs and enjoyments of lovers, the passions and government or justice with descriptions of the sun and moon. To begin with the eight descriptions of gallants and mistresses. The Vasa Sajjica, etc., etc. 473 On Rhetorick the *alancara laxanam*, on *Upama*, *Upamānam* and *Upameyam*, etc., with other figures, with various rules for rhyme for (478) hyperbole, for puns, etc.

On Beauty 481 rules regarding female beauty and ugliness—On beauty in men 483. and those characteristicks which denote length of life—On the scrotum and testes.

On the peculiarities of elephants and rules to know whether an elephant is lucky. 487 diseases to which elephants are subject. 490 Regarding camels and horses with the fortunate and unfortunate marks on them. The diseases and remedies. Prayers to be offered to horses on certain days 498.

On precious stones and their fortunate and unfortunate qualities.

On Arithmetic 504 which is divided into ten portions or chapters. On measures of length, capacity, time.

The next subject is the farriery or the treatment of animals 508 with a list of the drugs used.

Regarding Dreams page : 517. Regarding the *silpi sastram* or Architecture and statuary: p. 521—524. with various superstitious rules.

Conclusion of the Fourth Book—Here the volume ends ; but whether the work concludes here or not is not stated.

వీరిక

మద్రాసు దొరతనము వారి ప్రాచ్యలిఖితగ్రంథభాండారమున “వాణీవిలాస వనమాలిక” అను నీ గ్రంథమునకైదు ప్రతులు గలవు. ఆవి డి. నెం. 762, 763, 764, 765, 766 సంఖ్యలలో వర్ణింపఁబడినవి. ఇందుఁ గడవటిది మూత్రము తాళపత్రప్రతి. మిగిలినవి కాగితపుఁ బ్రతులు. ఆద్యంతప్రతులు మూత్రమే సమగ్రములు. నడుమ మూఁడు ప్రతులును అసమగ్రములు. వీని యాధారమున ముద్రణ ప్రతి సిద్ధపఱుపఁబడినది. తాళపత్రప్రతి ఆత్మీసాదీనమగుటను పారభేదములు లేకుండుటను నట్టైకదేశములగు కొన్ని పద్యములు, అన్ని ప్రతులయందును ఒక తీఱుననే యుండుటను గడవటి ప్రతియే వై వానికి మాతృకకానోపునని యూహింపవలసి కన్పించుచున్నది. అసంఖ్యాకములైన లేఖక దోషములతో బ్రుంగుడుపడియున్న యీ పెద్ద గ్రంథము యొక్క నిజ స్వరూపమును వెల్లార్చి ముద్రణ ప్రతిని సమకూర్చుటకు వలసినంత శ్రయాసము పట్టినది.

ఈ యద్వైతగ్రంథమును రచించిన తేనుమల్ల రంగశాయికవియొక్క కాలాది నిర్ణయమునకుఁ బ్రకృతగ్రంథస్థములైన యాధారములేవియును గనకన్పట్టలేదు. కాని యీతని కృతులలోన న్యతమమగు ద్విపదభాగవత ప్రస్తావనలో “విద్యానిధి పుష్పగిరి తిమ్మ సుకృతి యీ కృతికి సాహాయ్య | పరుఁడుగా స్కంధముల్ పదియును రెండు” అనియును—“సునయుండు మత్సరాశ్రోతయునైన గిరిధైర్యనిధి పుష్పగిరి తిప్ప నార్య | వరుని సుపుత్రువిశ్వామిత్రుగోత్ర—పారుకవిత్వసుజ్ఞానరహస్యసారజ్ఞుఁ దిమ్మన సత్కవి బిలిచి” అనియు నుండుటవలనఁ బుష్పగిరి తిమ్మన యీతనికి సహాశ్రోతయే కాక భాగవతరచనమునందు సాహాయ్యకర్తయనియు నేర్పడుటవలన వీరిరువురును సమకాలికులగుట తెల్లమగుచున్నది. పుష్పగిరి తిమ్మన కాలము కదునెనిమిదవ శతాబ్దియు త్తరభండమని కవుల చరిత్రమున, కీ. శే. శ్రీ కం. వీరేశలింగము పంతులుగారిచే నిశ్చయింపఁబడుటవలన రంగశాయియును దత్వాంతమున వెలసియుండవలయుననుట సంగతమగుచున్నది. ఇందలి ప్రస్తావనవలన నీక్రింది విషయముబయలుపడుచున్నది. వీరిది శ్రీవత్స గోత్రము. తేనుమల్ల తిప్పామాత్యుఁడీయనకుఁ దాతతాత. ఈ తిప్పామాత్యుఁడు ధర్మపురి నృసింహస్వామి భక్తుఁడు. రామభద్రగురుని శిష్యుఁడు. రామమాంబ యీయన ధర్మపత్ని. వీరినందనుఁడును రుక్మాయి వల్లభుఁడునగు అప్పయమంత్రి యీ కవికిఁ బ్రపితామహుఁడు. వారి పుత్రుఁడును లక్ష్మమాంబావల్లభుఁడునగు రామమంత్రి పితామహుఁడు. ఈ దంపతులకుఁ గప్పరామాత్య నృసింహమాత్యులను పుత్రులును నరసాంబయను పుత్రికయుఁగలిగిరి. వీరిలో జ్యేష్ఠుఁడగు కప్పరామాత్యుఁడే రంగశాయికిఁ దండ్రి. ఈకప్పరామాత్యుఁ డిట్టివాఁడు.

ఉ. “వాసవ వైభవుండు బుధవర్తన దానఃకాన మాన లీ
లా సమ కీర్తి సత్యముల సంబుద కౌరవ దస్ర శేష ర
క్షోఽనువిచారులం గెలుచు సంచిత సంచిత పుణ్యశాలియా
నాసచివాగ్రగణ్యుండు తులాంగన తిమ్మమ నెమ్మి గొల్వంగన్.”

తిమ్మమాంబ సౌశీల్య మిట్టిచి—

శా. సామాన్యత్వము నంది రత్యధిక భాషా చంచలా చండికా
నామ ప్రాప్తిని సత్య నిత్యల కళానాథానుకూల్య క్రియా
సామర్థ్య స్థితం దిమ్మమాంబ కెనరా, (సాష్ఠీ) రమా పార్వతీ
ధామ ప్రాభవశీల లయ్యు నది చిత్రంచా త్రిమూర్త్యంగనల్.

వీరి సంతానక్రమమున—

సీ. ఆ కప్పరార్య తిమ్మాంబల కవని
జనావన కల్పవృక్షైశ్చ బోలి
యిగిత కీర్తుల హెచ్చిన యవ్వన,
ధర్మ తత్పరుడైన ధర్మనయును,
రాజిత సుకవినమాజి రామాజయు,
ధీ యుక్తు లాప్స నారాయణప్ప
రమ్య విద్యా వికారద బుధ జనగేయ
రంగధ్వజస్థాయి రంగశాయి.

వీరిలో రంగశాయి—

సీ. ఆనందనామ పుణ్యాస్పదలైన భా
గీరధి కృష్ణమ్మ ధీర శాండ
మాంబయు నైదోడులై వెలయ జనించి
యధికసత్కీర్తుల సనుపమధృతి
గజవెల్లి జనపదగతి నైదిపురి బాంధ
వాధార విద్యానిబోధ సింధు
సన్నత సుకృతైక సప్త సంతాన సం
పన్న ప్రసన్నత వన్నెకెక్కి

తే. వెలగితివి రామభద్రార్య శిష్యవర్య !
వేంకటాచల పాదారవింద మాక
రందసుమలి డ్యభానంద కందహృదయ !
కృతియొనర్చుము నీడు కోర్కెలు ఘటిల్లు ”

అని వర్ణింపఁబడినాఁడు. “గజవెల్లి” “వైదిపురి” అను గ్రామము లెచ్చటినుండి పోల్వకొనవలసియున్నది. ఈతఁడు సప్త సంతానకర్తయనట. వానిలో నన్యతమమై శాశ్వతముగ నిలిచినది కృతియొక్కటి. దీనిలోఁ దటాకారామాదికముల ప్రతిష్ఠాపనము వలని పుణ్యము గీర్తింపఁబడినది. ఈతని యితరకృతులు—

చం. “ఊరు శుభసన్నతికొ” దిరువళూరి పురాధిప వీరరాఘవ

స్థిర శతకము గృష్ణ గుణదీపిత దండకమొప్పు జానకీ

పరిణయ యుడుగానమును భాగవత ద్విపదప్ర బంధముకొ

విరచన చేసినట్ల యిది వేడ్కనొనర్చుము రంగధీశి!”

దిరువళ్లూరి వీరరాఘవ శతకము, కృష్ణ దండకము, జానకీపరిణయమనుయడుగానము, ద్విపదభాగవతము, ప్రకృత వనమాలారచనమునకు ముందటివి. వీనిలో ద్విపద భాగవతము నాలుగవస్కంధమునఁ బృథుచర్మితావధికముగ, నీ గ్రంథాలయమునఁ గలదు. అవి ఆర్. నెం. 697, 765 సంఖ్యలతో వర్ణింపఁబడినది. వై మూఁడును ఎచ్చటనుండియైన వెలువడు నేమో ప్రతిష్ఠింపవలసియున్నది. మొలూరి లక్ష్మీమానంత మర్తతులకీతఁడు జామాత. ఈతని ధర్మపత్ని లక్ష్మిబ. వేంకటపతి, అచ్చన, ఆనంతుడు, జగన్నాథుఁడు, వీరు నలువరు నితని పుత్రులు.

మఱియును—

“వరకవి బహుశ్రుతుఁడు శేషగిరినివాస

భక్తుఁడు వివేకియు బహుప్రబంధకర్త

విశదమతి శ్రీమహంకాళి వేంకటపతి

చెలిమికాఁడట.”

ఈ కావ్యనిర్మాణోద్యమముననీతఁడు గృతార్థుఁడయ్యెనట. ఈ వేంకటపతి కుత్సగోత్రజుఁడు. అన్నపార్వ్యుడియనప్రసీతామహుఁడు. గోనయశితామహుఁడు. అప్పకొండార్కుఁడు తల్లి. అచ్చమాంబ తల్లి. అన్న లింగార్కుఁడు. అలమెలు మంగాకృపాప్రమగు నీ వేంకటపతి చతుర్విధకవిశానిర్వాహకుఁడు. ఆశ్వాసాంత, గద్యములయందుఁగూడ నీతని పేరు కూర్చబడుటచే రంగశాయికిఁ బ్రకృత గ్రంథ నిర్మాణమున నీతని సాహాయ్యమెంత యవధికలదియో, లేక రంగశాయియొక్క సాహాయ్యమెంతయవధిలేనిదియో పోల్పరాకున్నది. తైలి యేకప్రసృతి కలదిగానే పొడకట్టుచున్నది. నాల్గవ యాశ్వాసఁపుగద్యలో వేంకటపతికి నామాంతరముగ “వేంగయ” అనియున్నది. గోప్రసీతామములు యథాపూర్వముగనే యుండుటవలన “వేంగయ” వేంకటపతికి నామాంతరము కావచ్చును.

విద్యానిబోధసింధువగు రంగశాయి కావ్యరచనోత్కంఠకు అష్టాదశవర్షనాదిక పరికరములతోఁ గవి సామాన్యముచేతఁ బ్రబంధంపుఁదొడుగున నమర్పబడుచున్న ఐతిహాసిక కాల্পనికవస్తువులాటిరాలేదు. ఈతని విజ్ఞానపరిధి లోకాలాకమునంటి యున్నది. రచనాప్రయోజనముదానినిమిచ్చికొనియుండవలెనని యీతని యీ కాంక్ష.

ఉ. “ ఏక కథాప్రసంగతి రహిం గవులాద్యులు సత్ప్రబంధముల్
ప్రాకటమాధురీ రసకుభస్థితజేసిరి వారి సత్ప్రపక్ష-
శ్రీకర సత్పురాణములకేవల రాగము సంపాతైక బో
ధా కలితార్థముల్ వినినయంతయుఁ గూర్చుఁ బ్రబంధసంగతికే.”

కం. ఏ తత్కథా సరిద్వర
జాత వచస్సురభి పారిజాత ప్రసవ
వ్రాతాంచిత దామము శ్రీ
నేతకు ఘణిరాజ శైలనిలయునకిత్తుకే.”

శత్రుత్వాహముల కనురూపముగఁ దననేవ భగవత్పర్యవసాయియగుటకు సంకల్పించి వాణివిలాసములనఁ దగిన నిఖిలవిద్యాస్థానములను సంశోధించి త్రివర్గపరిపూర్తితో నధికారసంపన్నమై మోక్షమునందుఁబర్యవసంపవలసినమనుష్యజీవితమునకుఁ బ్రధానా వశ్యకములైన తాతక పారితోకిక విషయ సారాంశములను నేకరించి వనమాలా విరచనమునకు రంగశాయి దొడంగెను. నిఖిలవిద్యాప్రసూనగుంధనముతో మాలాశరిమాణము నుదీర్ఘమైనది. శ్రుతిస్మృతిపురాణాగమములయొక్క దివ్యార్థసార సారభములీ వనమాలయందు నాపాదమూడముగ వాసించుచున్నవి. ఇది శ్రీ వేంకటేశ్వరునకుఁ గంతమాలకాదు. వాఙ్మయరూపముగు వనమాల, వనమాలా లక్షణమిట్లు కీర్తింపఁబడినది.

“ అజానులంబి నీ మాలా సర్వర్తు కుసుమోజ్జ్వలా
మధ్యస్థుల కదంబాధ్యా వనమాలేతి కథ్యతే.”

శ్రీ వేంకటేశ్వరునకు సమర్పితమై వాఙ్మయరూపమున శాశ్వతత్వమును గడించి కొన్న యీ వనమాలయొక్క ధన్యత్వము ప్రశంసించఁదగినది. పుణ్యశ్రీకులగు రాజనరేంద్రాదులతోఁబాటు శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామిహూడ. ఆంధ్రవాఙ్మయ పరిపాక కులలో నొకఁడు. ఆయన యాస్థానమునఁ బారంపర్యముగఁ బలువురు కవులు వెలసి వాఙ్మయమును సంపన్నమొనరించిరి. వాఙ్మయపాకకులగు నాయా రాజుల కాలముల యందు విడివిడిగ నభివృద్ధములైన వాఙ్మయశాఖలన్నియును స్వామి దివ్యాశ్రయమున

బికకాలికముగ వికసించినవి. ప్రబంధములు, శతకములు, యక్షగానములు, ద్విపదలు, లఘుకృతులు, వచనములు, గేయములు పెక్కులు తన్నాపూరితములై నెలసినవి. అందీ వనమాల స్వామి యాదేశమున నిర్మింపఁబడిన విజ్ఞాన సర్వస్వము. ఇందు—

సీ. “బ్రహ్మ స్వరూపంబు బ్రహ్మాండ విభవముల్
వరుసఁ జతుర్వ్యూహవైభవములు
లోక నిర్ణయములు లోకోద్భవస్థితి
లయగతుల్ వర్ణాళి లక్షణములు
నుచితకర్తకలాప మురుజీవదేహ పిం
డోత్పత్తి విధములు నొసరు జాత
కస్థితి పోడశకర్తవిభాగముల్
స్త్రీపుంస లక్షణ స్థితులు భేష

తే. జప్తకారము భరత శాస్త్రంబు స్వప్న
సుప్తి జాగ్రదవస్థా విశోధనములు
వ్రతసవనదాన గోవిందవైభవములు
విష్ణు కైంకర్య తద్భక్తివిధ ఫలములు.

చం. త్రిగుణ విభాగముల్ నృపవిధిక్రియ లింద్రమనుప్రచారముల్
దగఁ జతురాననాయువు విధంబును గాలనిరూపణంబును
మృగధర సూర్యవంశజుల మేఱఁము.”

మున్నగు వివిధపురాణాంతర్గతవిషయములేకాక పెక్కు వైష్ణవాగమముల యందలి సారాంశములును, సంక్షిప్తముగ వేదాంగస్వరూపమును, షడ్వర్ణనములును, గళాలంకార శిల్పగజాశ్వ పశురత్న సాముద్రిక గణితశాస్త్రములును వివరింపఁబడినవి. దండనీతిప్రకరణమున నానావిధములగు నపరాధములకు శిక్షాస్త్రుతివివరిణములతోఁ బాటు దాయాద్యము మున్నగు వ్యవహారధర్మకాండమంతయు విస్తరింపఁబడినది. పారమార్థిక వ్యావహారికములయందు మనుష్యునకావశ్యకమైన యే విషయము నిందు విడువఁబడలేదు. సందేహనిర్ణయమునకిది యాచార్యస్థానము. భారతమునందువలె ఇతిహాసకథాసంవిభక్తములు కాక ధర్మములిందు రాశీకరింపబడినవి. ఇంతయ వాసి.

తైలి యనర్గళమైనది. ఆర్థసగ్రహణమునందును వివిధ భర్తస్వరూపనిరూపణకు నందును దిక్కున సోమయాజుల మార్గ మీయనకు నొరవడి. ఇది కావ్యముకాకపోయినను, ఆఖ్యానపద్ధతియొక్క సర్వంకషప్రాధిచే నెచ్చడిను వినుపుట్టింపదు. గంగాజల సమీతములైన శ్రుతి స్మృత్యర్థనిర్ణయ బహుళోక్తులచే సంవతితమైన యీ గ్రంథమునందీతని కావ్యతైలి సరస్వతీనదివలె అంతశ్చివహాపినిగానున్నది. ఈతనియితరకృతులు పల్లభములైనచో దాని నిజస్వరూపము మనకు గోచరముకాగలదు. దిక్షాత్రి హాహరణమునకు—

శా. “సింధుప్రస్ఫుర దంతరీపక చతుస్సీమావసీపాలనో

త్సంధానామిత శౌర్య ధైర్య కలనాపాతుర్యతక్ బద్ధిసీ

బంధూద్యత్కుల శేఖరుండగుమ శుంభల్లిలలక్ బొల్చు న

మృంధాతృక్షీతిపాలమౌళి శుభధానుంబౌ నయోధ్యాపురిక్.

మ. కుముదాంభోదుహ చక్రయుక్త బకరాట్కాజిత్రలౌన్నత్య వి

భ్రమమందారమరంద కందలిత శుంభచ్చౌక చైక ప్రహా

దమదాధారము దృష్ట్య గోచర మహాదైర్ఘ్యంబు విస్తారముక్

గమలాగారముఁ జేరఁదోడ్కొని చనన్ గారామునన్ మానియుక్.

శా. బ్రహ్మాండమ్ములు పాదభాగమున సంపన్నమ్ముగా వించి త

ద్భ్రహ్మానేకమరుచ్చరాచరము లుద్యద్విప్రదేహమ్ముగా

బ్రహ్మాంతస్తుతి పాత్రమై మెఱయు రూపంబాద్యమై యొప్పుద

ద్భ్రహ్మాండోపరి నౌత్రిభావమున నిత్యశ్రేయస్థానమై.

చం. మినుకుకడాని చెక్కడఁపు మేలిమి మానికఁపు నివ్వోదముల్

పనిహరువుల్ తెలంగఁగ శుభంబును రమ్యము సప్తలక్షయో

జనపరిమాణముక్ విబుధసన్నతమైన విమానమొప్పు నం

దనువుగ శేషశయ్య రమ యయ్యవనీసతియుక్ భజింపగన్.

ఉ. చారుతరప్రభాపటల సంగతమై తగిలొట్ల సంఖ్య క్రొ

క్కాటు మెఱుంగు లేక గతిఁగైకొని నిల్చిన రీతి సారశా

మోరు వరాంశుకంబు కటి నొప్పుగ వక్షమునందు నంబరా

ధారశుభర్ష శంక్తుల విధంబున హారములారా రహిం దగన్.

శా. లావణ్యమున మించి నీలగిరిలంబొల్పు నెమ్మేను ను
 శ్రీవత్సాంకిత వక్షమాశ్రితజనక్షేమంకరాపాంగమున్
 బ్రావీణ్యాన్వితముక్తమానసలసద్భద్రాంఘ్రిపంకేజముల్
 దేవప్రస్తుతిగల్గునట్టి పరమున్ దేవేతుఁ గీర్తించెదన్.”

రేఫ శకటరేఫమైతి క్షార్థకసంధులు మున్నగునవి యీ కవి కనకభిమతములు గావు. లక్షణశ్రద్ధాభువూదృష్టితోఁ బరిశీలించి యింకనుగలిగిన విశేషములను వెలువరించుటకు వలసిన యవకాశమిందు లేకపోలేదు. ఇందనుస్మృతమైన విషయ ప్రపంచము సూచికవలన వెల్లిడియగునుగాన నిచ్చటఁ బ్రశ్నోకపరిగణమున చేయఁబడుట లేదు. శ్రీ వేంకటేశ్వరునకు రంగశాయికవిచే సమర్పితమై నిర్తాల్పవైభవమునంది కొనిన యీ వనమాలాసౌరభములు నేఁటివఱకును దాఢీదళ సంపుటములలో నణఁగి మాఁగియున్నవి. నేఁడిది యుద్ధరింపఁబడుచున్నది గావున అవి వాఙ్మయ లోకమున సీమావగామలై కల్యాణకరములు కాఁగలవు.

తి. చంద్ర శేఖరన్.

విషయ సూచిక

విషయము.	పుట.
ప్రథమాశ్వాసము.	
అవతారిక	1
పర్యంతములు	8
నైమిశారణ్యవర్ణనము	9
మనుల ప్రశ్నము	9
వేదశాఖా, సూత్ర, కల్పాంగ సంఖ్యా నము.	11
అష్టాదశ స్మృతులు	12
ఉపవేద శాస్త్రములు	12
తైవత్వైవ్యవాగమములు	12
శాక్త, శౌర, గాతృత్యవ్యాధాగమ స్మరూపము.	13
అష్టాదశ పురాణములు	14
బ్రహ్మస్మరూపము	15
అనంద తారతమ్యములు	16
భృగువరుణ సంవాదము	16
అంధోత్పత్తి-సప్తావరణములు	18
విరాట్పురుషవర్ణనము	19
చతుర్వ్యూహములు	19
త్రిషాద్విభూతి	20
వైకుంఠవర్ణనము	22
క్షీరసాగరవర్ణనము	23
శ్వేతద్వీపవర్ణనము	23
యోగసిద్ధామూర్తి	24
పూర్వ వివరణము	29
మహాగాది పరిణామము	30
బ్రహ్మోత్పత్తి	32
ప్రాకృత వైకృత స్మృతులు	33
దేవసర్గము	35
ప్రజాపతి సముద్భవము	37
వాణి పరిగ్రహము	37
వేదావిష్కారము	37
మిథునస్మృతి	37
అచారాత్ర సంధ్యా సముద్భవము.	37
చతుర్వింశతి తత్త్వములు	38

విషయము.	పుట.
కాలస్మరూప నిరూపణము	38
పిండోత్పత్తి	42
వివిధ జీవరాసులు	46
ప్రజాపతుల స్మృతులు	47
ఖాలాంక ప్రమాణము	52
మేరువు	53
నవవర్ణములు—త్రైతస్థగిరి వనసదీ, జనాయుర్నిర్ణయాదికము.	54
సప్తద్వీపములు	58
సప్తపాతాళములు	64
జ్యోతిశ్చక్రము	65
ఉర్ధ్వభువనములు	67
యోజన సంఖ్యాప్రమాణము	73

ద్వితీయాశ్వాసము.

భారతవర్ష నదులు	75
విష్ణు స్థలములు	77
గంగా సముద్భవము	77
తాశి	78
గయ	81
యమునా ప్రభావము	82
జగన్నాథము	85
నవనారసింహులు	85
గౌతమీ ప్రభావము	87
ధర్మపురి	88
శ్రీకాకుళము	90
పౌండరీకము	91
తిరువతి	92
కాంచి	96
తోతాద్రి మున్నగునవి	97
శ్రీరంగము	98
కుంభకోణము	99
కపిసలాదులు	99
మధుర	99
అనంతపద్మనాభము	99

విషయము.	పుట.	విషయము.	పుట.
శివస్థలములు ...	98	గండకి చరిత్రము ...	158
కాశి ...	99	సాల గ్రామ సామన్య లక్షణములు ...	159
కేదారము ...	100	గ్రామ్యములు ...	160
దాక్షిణ్యము ...	"	అగ్రామ్యములు ...	161
శ్రీశైలము ...	"	గౌరీనాథ శివనాథాది ప్రభేదములు.	162
తుంగభద్ర ...	101	మత్స్యమూర్తులు ...	164
మహాబలిపురము ...	102	మూర్త్యమూర్తులు ...	"
వికశిలా నగరము ...	"	వరాహమూర్తులు ...	165
పినాకి న్యాయులు ...	"	నరసింహమూర్తులు ...	166
శ్రీకాళహస్తి ...	"	వామనమూర్తులు ...	167
ముషిపింధ్యములు ...	103	పరశురామమూర్తులు ...	169
తామ్రపర్ణి ...	"	శ్రీరామమూర్తులు ...	"
కావేరి ...	104	బలరామమూర్తులు ...	172
కర్ణాటకము ...	105	శ్రీకృష్ణమూర్తులు ...	173
చిదంబరము ...	105	కల్కిమూర్తులు ...	175
రామేశ్వరము ...	109	బుద్ధమూర్తి ...	"
గోత్రములు ...	110	నారాయణమూర్తులు ...	176
ప్రాహ్లాణ స్వరూపము ...	111	త్రివిక్రమమూర్తులు ...	178
బ్రహ్మచర్యము ...	118	శ్రీధరమూర్తులు ...	"
చతుర్విధవశ్రుతులు ...	"	హృషీకేశములు ...	"
గార్హస్థ్యము ...	120	పద్మనాభములు ...	179
నిత్యవిధులు ...	121	దామోదరములు ...	"
యజ్ఞోపవీత ప్రభావము ...	126	వాసుదేవమూర్తులు ...	"
సంధ్యావిధి ...	128	ప్రహ్లాదమూర్తులు ...	180
బ్రహ్మయజ్ఞము ...	131	అగ్నిరుద్రమూర్తులు ...	"
వైశ్వదేవాదికము ...	"	పురుషోత్తమములు ...	"
దేవపూజ ...	134	అధోష్టజములు ...	181
భోజన విధి ...	139	అమృతమూర్తులు ...	"
వానప్రస్థ సన్న్యాసములు ...	140	జనార్దనమూర్తులు ...	"
రాజ ధర్మములు ...	141	హరిమూర్తి ...	182
వైశ్య ధర్మములు ...	145	ఉపేంద్రమూర్తి ...	"
శూద్ర ధర్మములు ...	"	హయగ్రీవములు ...	"
పతివ్రతా ధర్మములు ...	"	దత్తాత్రేయము ...	183
స్వర్గయాయులు ...	148	శింశుమార్ము ...	"
గ్రహణ స్నానాదికము ...	150	విశ్వరూపమూర్తి ...	"
దశవిధ విప్రులు ...	"	లక్ష్మీపతి ...	"
సముచ్చయ ధర్మములు ...	151	గరుడధ్వజము ...	184
శ్రాదధి ...	152	సర్వకామదాదులు ...	185
దర్శనార్థమానులు ...	155	సాల గ్రామ తీర్థ ప్రభావము ...	187
విషయ పూజా ప్రభావము ...	157		

విషయము.	పుట.
తృతీయశాస్త్రము.	
జలంధరోపాఖ్యానము ...	192
తులసీ ప్రభావము ...	197
ఉపాఖ్యానములు ...	199
దీపారాధనము-ఉపాఖ్యానములు ...	200
దేవబ్రాహ్మణ పూజాఫలములు ...	206
దానఫలములు ..	207
మానదాన నిర్ణయము ...	209
చిత్ర దానములు ...	211
భూదానము-ఉపాఖ్యానములు ...	214
ధాన్యాది దానములు ...	215
గోదాన ప్రభావము ...	218
పాత్ర నిర్ణయము ...	219
ఆన్నదానము ఓడధి, వ్రీహి, భేదములు.	220
ఉపాఖ్యానము ...	222
యమధర్మజ సంవాదము ...	223
దురన్తములు ...	224
అష్టవిధ వివాహములు ...	225
కన్యాదానము-ఉపాఖ్యానములు ...	226
ఉదకదానము-ఉపాఖ్యానము ...	227
ఋణానుభవము-ఉపాఖ్యానములు ...	230
సత్సంగత్యము-ఉపాఖ్యానము ...	235
హరివాసరప్రభావము రుక్మాంగదోపాఖ్యానము.	236
జయంతలు ...	239
మాఘస్నానమహిమ-ఉపాఖ్యానములు.	257
పుణ్య తిథులు ...	258
సత్యవ్రతము-ఉపాఖ్యానములు ...	262
భాగవత ప్రశంస ...	265
సరకములు ...	266
సరకయాయలు ...	276
శిక్షా శ్రుకరణము ...	278
వ్యాకరణము ...	

విషయము.	పుట.
ధంధము ...	279
నిరుక్తము ...	283
జ్యోతిషము ...	284
య్యాతార్థ వార సక్షతములు ...	301
స్వర శాస్త్రము ...	306
కల్పము ...	309
చతుర్థశాస్త్రము.	
అయుర్వేదము ...	312
రోగ-శాత్రుదుష్కర్తృలు ..	316
గాఢర్వవేదము ..	323
ధనుర్వేదము ...	329
కాశాద్యాదుములు ...	331
దండనీతి ...	334
దాయాద్యము ...	344
వ్యవహారకాండము ...	348
సాంఖ్యము ...	360
మరణానన్త లక్షణములు ...	363
రాజయోగము ...	367
మీమాంసాద్యము ...	376
భరతశాస్త్రము ...	380
కామశాస్త్రము ...	393
అలంకార శాస్త్రము ...	402
స్త్రీసాముద్రికము ...	412
పురుష సాముద్రికము ...	413
గజలక్షణము ...	417
ఉష్ణి లక్షణము ...	420
ఆశ్వలక్షణము ...	421
చికిత్సాక్రమము ...	424
రత్న లక్షణము ...	428
గణితశాస్త్రము ...	432
పశుచికిత్స ...	436
గృహ శాస్త్రము ...	443
శిల్ప శాస్త్రము ...	447

వాణి విలాస వనమాలిక.

ప్రథమాశ్వాసము

అవతారిక

శా. శ్రీ విశ్వంభర లాత్తపాద సదురస్సీమారు పీఠంబులన్
రీపుల మీఱఁగ శంభు శక్ర ముని వాణినాథ ముఖ్యుల నుతుల
గావింపక శుభదాధిక ప్రభలచేఁ గల్యాణవద్వేంకట
గ్రావాధ్యక్షతఁ బొలుచు వేల్పుఁ గొలుతున్ వైవల్య సంసిద్ధికిన్.

సీ పరసీల చిహ్నర శైవాల జాలమ్ము న
నిందిత వదనపూర్ణేందు విభవ
మతుల విశాల తరాక్షి మీనంబులు
కమనీయ దంత ముక్తాఫలములు
సులలితదరహంస శుభ్రడిండీరమ్ము
మధురాధరామృత మహితసుధయుఁ
గలిత త్రిరేఖా ప్రకాశ తగళదర
మామోద పృథుల కుచావలములు

తో॥ గొ॥ మానితోజ్జ్వల జంఘికామకరములును
లీలఁ దఱుకొత్తు పాదప్రవాళ లలిక
లమర గాంధీర్యగతి జనకానురూప
మమర నుస్మాంగు నలమేలుమంగఁ గొలుతు

ఉ. హరి కిరీటు భాక్తముల హరికి వారణ ధైత్యవీర ని
ర్హారికి రాప్య భూధరవిహారికి దేహవిభాజితాతి నీ
హరికిఁ గాలకూట పరిహారికి సంతత సంగ్రాతా మృతా
హరి కజిహ్నుగ ప్రకర హరికి మ్రొక్కెదఁ గార్యసిద్ధికిన్.

చం. జగములకెల్లఁ దల్లియన సారనిదానతఁజెంది తల్లిడికిన్
మగనికి ధైర్య భూతిగరిమల్ విహితంబుగఁ గూర్చునేర్చునన్
సుగుణశఁ బుట్టినింటికినిఁ జూచ్చినయింటికిఁ గీర్తిరాఁగ న
త్యగణిత సన్నతత్వనిన యద్రుసుతక మది నెంత నెంతయున్.

జం. ఆనువుగ దేవ తిర్యగచరాభిల మానవ మానకల్పనం
దనచతురాననత్వము యథాస్థితిగా వెలయంగఁ జేయుదున్
మును మినుకున్ తదీయగతి ముఖ్యములై నెరయంగ రంగునన్
దనరిన వాగ్యధూసహితు ధారను సృష్టివిధాతఁ గొల్పెదన్.

కం. ఓణీ చక్రశ్రోణిన్
వేణీ రుచి విజిత నీలవేణిన్ ఘన క
ల్పాణిన్ సతగీర్వాణిన్
వాణిన్ శుభవాణిఁ దలఁతు వసజ్జు రాణిన్.

కం. సంతత దంతురవిఘ్న
ధ్వాంతార్క ప్రతిభ సుగుణవంతు ననంతున్
శాంతు నిరంతర కరుణా
క్రాంతున్ గాంతున్ నుతింతుఁ గరిముఖు ననఘున్.

మ. హరి నేనాపతియై సమస్తదిజాతానీక సంహార శా
ర్యరఫోదంచతుఁడై రమేశ భజనా రంజన్సహాయోగి భా
సుర చిత్రాబ్జ కరిస్ఫుటైకవిలసత్సూరాకృతిన్ బొల్చి భా
స్వరకారుణ్యసుధానిధానుఁ డగు విష్వక్సేనుఁ బ్రార్థించెదన్.

కం. ఆది మదీయ కవిత్వము
సాది మహిన్ సుకవి తురగసమితికి ననుచున్
బ్రోంది మదిఁ బాదుకొల్పిన
యాదిము వాల్మీకి కవి మహామునిఁ గొలుతున్.

జి. వేదపుఁ బాదునన్ స్మృతులు విత్తులుగా నితిహాస వృక్షసం
పాదనచేఁ బురాణము లపారసమంచితశాఖలై తగన్
మోదముతోడ భాగవత ముక్తిరైనైక ఫలప్రసంగతా
స్వాదన భీదులం దనుపు వ్యాసమునిండుని సన్నుతించెదన్.

జం. గురుకులవర్ధుఁ గణ్యమునిగోత్రుని వామనదేవు పుత్రునిన్
స్థిర శుభచర్యు ధర్మపురి శ్రీ నరసింహా విరప్రసాది ని
ద్ధరఁ దగు నారద ప్రకటిత స్థిత భాగవత క్రమాధ్యక్షిన్
జిరమతి రామభద్ర గురుశేఖరునిన్ భజియింతు నిత్యమున్.

సీ. భవభూతి శివభద్రు బాణః మయూరాఖ్యుఁ

గలభుని హేరంబుఁ గాళిదాసుఁ

గవిమిత్రు శ్రీ హర్ష భువు భారవిజయ

దేవు మల్లణు శుక దేవు మాఘు

భాత్యుఁ బ్రాభాకరు భద్రు శంకరు దండి

కవ్యాది గీర్వాణ కవులఁ దలంచి

భీము సూరయఁ దిక్క వెగడ నన్నయ పోత

నార్యు నెఱ్ఱన సోము సమరు రంగ

తే.గీ. నాథు శ్రీనాథు గౌరన నవ్యకావ్య

భాసురాంధ్రకవిత్వ ప్రబంధ బంధు

రార్థ సర్వజ్ఞ నిధుల మహాకవింద్ర

వరుల నభినుతి గావించు గరిమ మెఱయ.

ఉ. సారథ రాచికాస్థిక విశారద శిల్పిక ముఖ్య మాధురీ

ధారల సత్కృతుల పదులు లాము రచించఁగ లేక యూరకే

నేరని ప్రజ్ఞలకు నుకవి నింద యొనర్చుట, వానరంబు తె

వ్వారల వెక్కిరించి శుభవైఖరిఁ బూనఁగలేని చాడ్వగున్

అ. వె. ఆనుచు నిష్ప్రదేవతాభివందనమును

వరకవీంద్రనుతియు నెరయఁ గుకవి

నిరసనముచేసి నెమ్మితో నొకకృతి

నమరఁబూనియున్న యవసరమున.

సీ. * వేలుపు మిన్నల విందు మానిక కందు ?

కలిమింతి పొందు వయ్యంబువాడు

సోఁకు మూఁకల హత్తి వీకచూపెడు సత్తి

కాఁకల బలుకత్తి గలుగువాడు

మగరాల జిగడంబు మహిమంబు మకుటంబు

తల నొడికంబుగఁ గలుగువాడు

తమ్మిచుట్టఁచు లేపు నెమ్మివెన్నెల ప్రాపు

గ్రమ్మినకనుచూపు గలుగువాడు

తే.గీ. శేషనారద గరుడ సంసేవ్యమాన

చారు చరణాంబుజ ప్రభోదార సకల

దాస మానస సంతోషదాయకుండు

వెలయు గల్యాణ వేంకటాచల విభండు.

మేలంపు మిన్నల విందుతాలి మానికకందు. ఆనిమూలపాఠము

* ఇందు గణ భంగమును, బట్టి వై పాఠము సరియని యూహించబడినది.

స్థర|| శుభ్రాంభోద ప్రభావిన్సురిత హయమువై శోభనాంగ ద్యుతుల్ నీ
 లాభభ్రాంతికొ ఘటింపక హవళిక జిగిపాగంగి చుంగుల్ చెలంగకొ
 విభ్రాజ ద్రత్తు భూపావిభల దశదిశల్ విశ్రుతం బందగా భ
 త్రభ్రాజి (స్వా) నవనాంచ ద్దరహనితము నిద్దంపు మేలింపు నింకకొ.

ప. చతుర మితజన నేవితుండై విలత విభవసంగతి సురగరాడ్గిరివతి యుజ్జికాలం
 బున మదియద్యగ్గోచరుండై ప్రణామ ప్రణతులుగైకొని నీ తలంచిన కృతి వాణీ విలాస
 మాలిక యన మద్వనమాలికభాతి మెఱయుచు మామకాలంకారంబగు, నగణితసుగుణుం
 డును ప్రంబధ కల్పనాధురంధరుండును నగు మదాద్గుం డొకరుండు సహాయుండుగా
 నేతతగ్రాతి, మత్సమర్పణంబు నేయుమని మన్నానసనివాసుండయ్యె నంత నివ్వధంబు
 మద్దురు బాంధవజనంబుల కెఱింగించిన రోమాండకంచుకితగాత్రులై మత్సుకృత పరిపా
 కం బభివర్ణించి యిట్లనిరి.

నీ, శ్రీ విష్ణునాథిరాజీవ సముద్భవ
 భవనేత మానసపుత్రుడైన
 భృగుఁడయ్యతాబ్ధిభూనగవిభల గుణంబు
 లరయచో హరివత్స మంఘ్రే నదుమి
 వారిజోదరుండు శ్రీవత్సాంకుఁడగుట న
 మ్మునికి శ్రీవత్సాఖ్య మొనర నొసంగి
 నీ గాత్ర సంభవుల్ శ్రీగరిష్ఠు లటంచు
 నరమిచ్చి దయమెచ్చ నిరుపమాన

తే.గీ. మహిమఁ జెన్నగు శ్రీవత్సమాని గోత్రుఁ
 డనఘతర లేకుమశ్లాన్వయైక ధర్మ
 పురి నృసింహాంఘ్రే భజనాత్ నిరత రామ
 భద్ర గురుభక్తియుతుండు తిప్పప్రభుండు.

కం. ఆ మంత్ర రామమాంబా
 నీమంతినియందుఁ గనియె శ్రిత సుకవిజన
 సోమ డ్దేమంకర వి
 ద్యామహిమాన్మత్సభాప్వయామాత్యుండగకొ.

ఉ. ఆయత కీర్తిశాలి యగు నప్పన యొప్పగు కృష్ణరీతి రు
 క్తాయి శుభప్రదాయిని బుభాధ్యవిధా యినిభార్య కాంగ దాఁ
 గాయజువంటి సద్గుణనికాయుం దనూభవుగాండె వైభవ
 శ్రీయుతు రామనార్య మతిశీత దేవగణార్య నయ్యడకొ.

సీ. ఆ రామమంతి సీతా రమణీ నిభ

సద్గుణనికురుంబ జనకదంబ

మత కచరోలంబ సతి లక్ష్మమాంబ స

త్కులతాంత గా సముజ్జ్వలనిరూఢి

సరసింహ వరజాతు నిరుపమ విఖ్యాతు

మతినిత్య గప్పరామాత్య సత్య

ప్రపాకట సద్గుణా లోకవిఖ్యాతాత్మ్య

స్థిరకార్యరంజు నృసింహు నాన

తే.గీ. నాబ్జరిపు బింబయగు సరసాంబు గనియె

నందు ననవరతాన్న దానాతిశయ మ

హ ప్రభావ సదాచార విప్రభజన

కప్పరామాత్యుడలయ లోకప్రసిద్ధి.

ఉ. వాసవ వైభవ్యుడు బుధవర్తన దానవిధాన మాన తి

లా సమ కీర్తి సత్యముల, సంబుద కౌరవ ద్వంద్వ శేష ర

క్షోనువిదారులం గెలుచు నంచిత సంచితపుణ్యశాలి యా

నా సచివా గ్రగఙ్బుడకు కులాంగన తిమ్మసునైమ్మి గొల్వంగన్.

కా. సామాన్యత్వము నొంది రత్యధిక భాషా సంపదా చండికా

నామ ప్రాప్తిని, సత్య నిశ్చల కళా నాథానుకూల్య క్రియా

సామర్థ్య స్థితి తిమ్మమాంబ కెన రా, ప్రాప్తి రమా పార్వతి

భామ ప్రాభవ శీల లయ్య నది చిత్రంబా త్రిమూర్త్యంగనల్.

సీ. ఆ కప్పరామ తిమ్మాంబల కవని

జినావన కల్పవృక్షాళి బోలి

యింగితకీర్తుల హెచ్చిన యచ్చన

ధర్మతత్పరుడైన ధర్మసయాను

రాజిత సుకవి సమాజిరామాజియు

ధీయుక్తు లాప్య నారాయణపు

రమ్యవిద్యా విశారద బుధజన గేయ

రంగద్గుణ స్థాయి రంగశాయి

తే.గీ. యనగ సీతను జనియించి తంచిత మతి

హరి కరాంబుజ దీప్త పంచాయథముల

కరణి గౌరీశ పంచవక్త్రముల రీతి

సమిత కీర్తిపథక ధర సతిశయిల్లి.

శ్రీ. అన్వర్థ నామ పుణ్యాస్పదలైన భా
 గీరధి కృష్ణమ్మ ధీర కొండ
 మాంబయు నైదోడులై వెలయు జనించి
 యధిక సత్కీర్తుల ననుపమధృతి
 గజనెల్లి జనపదగతి నైదిపురి బాంధ
 వాధార విద్యానిజోధ సింధు
 సన్నత సుకృతైక సప్త సంతాన సం
 పన్న ప్రసన్నత వన్నె కెక్కి

తే.గీ. చెలగితివి రామభద్రార్య శిష్య వర్య !
 వేంకటాధిప పాదారవింద మాక
 రంద సుమలిడ్పిఠానందకంద హృదయ !
 కృతి యొనర్చుము నీదు కోర్కెలు ఘటిల్లు.

చం. ఉరుకుభసన్ శివ దిరువళూరి పురాధిప వీరరాఘవ
 స్థిర శతకంబు కృష్ణగుణ దీపితదండక, మొప్పు జానకీ
 పరిణయయజ్ఞగానమును భాగవత ద్విపదప్రబంధమున్
 విరచన చేసినట్టి యిది వేడ్క నొనర్చుము రంగధీనధీ !

శ్రీ. ధర మొలురన్వయామరతరఫల వీల
 మంతు కెక్కు ననంత మంత్రిపత్ని
 యగు లక్ష్మచూంబ యం దనువాందఁ గలశాల్మీ
 ఘనవీచి శ్రీకాంత కరణిఁ బొడమి
 యన్వర్థనామ్మియా నట్టి లక్ష్మేంబ శ్రీ
 రంగశాయి ప్రభ రంగు మీటు
 వరు నిన్ను వరియించి నిరుపమ శుభగుణో
 దార సద్బాంధవాధార గరిమ

తే గీ నమరి వేంకటపతి నచ్చనాఘ్ని నయ్య
 నంతు వేంకటపతి జగన్నాథు పద్మ
 నాథు బాహులు నాగ నందనులఁ గాంచ
 ధరణి పర్ణిల్లు నీకు నీ ధర్మ మమరె.

తే.గీ. వరకవి బహుశ్రుతుఁడు శేషగిరినివాస
 భక్తుఁడు వివేకియ బహుప్రబంధకర్త
 విశదమతి శ్రీ మహంకాళి వేంకటపతి
 వెలిమికాండూటం దగు కార్యసిద్ధి నీకు.

సీ. అతఁ డల కుశ్య గోత్రాస్త్వయ్యీరపా
రావార తుహినాంకుండై వెలుంగు
నన్నపార్యాన్న హంబాత్తజిండగు శోన
యాఖ్యుండం లింగమ యందుఁ గనిన
గుణనిధి ఘనుఁ డప్ప కొండాఖ్యుండచ్చమాం
బిక యందుఁ గనిన స్రగ్వీతమతుల
లింగార్థుఁ డలమేలుమంగా కృపార్థుండు
విశ్రుత శుక్రతియౌ వేంకటపతి

తే.గీ. శ్రుమర లీల చతుర్విధ రచన లెఱుంగు
నెమ్మి నాతఁడు నీకృతి నిర్వహించు
నింపు ద భుజాత్ శ్రీవేంకటేశుపేర
నంకితమొనర్చు మనుడు నె హర్ష మొంది.

ఉ. ఏక కథా శ్రుసంగతి గహిక్ గ్రులాద్యులు సత్ప్రబంధముల్
ప్రాకట మాధురీ రశభస్థలిఁ జేసిరి వారి సత్కృపక్
శ్రీకర సత్పురాణము లశేషతరాగమ సంహితైక బో
ధా కలితార్థముల్ వినినయంతయుఁ గూర్చుఁ బ్రబంధసంగతికా.

కం. పితృకథా సరిద్వర
జాత వచస్సురభి పారిజాత శ్రుసవ
ప్రాతాంచిత దామము శ్రీ
నే తకు ఫణిరాజైలనిలయన కిత్తుకా.

చం. కృతమున బ్రహ్మ నందనులు లేత రఘూద్వహముఖ్య భూపతుల్
తతమతిఁ బాండవాదు లల ద్యాపరవేశలఁ బూజసత్పఁ గా
హితమతిఁ దస్మిన్లోరథము లిచ్చిన వేంకట భర్తయిప్పుడ
ట్లు తులిత లీల న్నాశిత జనాళికి నిచ్చు నశీష్ట సంపదల్

ఆ.వె. అంబురాశి తరగ లవనిరేణువు బుడు
గణము లమిత వర్ష కణములైన
నెన్నవచ్చుగాక యీ వేంకటేశ్వరు
భవ్యగుణము లెన్న బ్రహ్మ వశమె !

షష్ఠ్యంతములు

కం. శ్రీ రమ్య స్వామి సర
 స్త్రీరావనిజాత కుముదసీఘ పరిమళా
 సార మహాధీరానిల
 వార స్ఫుటి స్ఫుప్రసన్న వదనాబ్జనకుళా.

కం. ఆటవికా నయనోత్సవ
 కోటరవిద్యోతమాన కోటిర విభా
 మాటపృథ భక్త కలుషా
 ధ్వాః తమః పుంజనకును గరకంజనకుళా.

కం. వజ్రహర్షిత కాంచన
 వనజాధిక వివృషాదవనజ మృతి స
 స్మనిషృద్భౌధాకరునకు
 జగితాదరణునకు శంఖచక్రధరునకుళా.

కం. వృక్షభానుర మదవిదళన
 పృషదశ్వయిత సువేగ భీకర శారోజ్ఞ
 త్కషణా మిత బాణావజ
 విషయాస్పద లాఘునకు విహతాఘునకుళా.

కం. నేవాగత కలుషాపహ
 పావన పటుత్థిర్గనికర పరివృత సుచిర
 శ్రీవైకుంఠాగత శుభ
 భావ విమానాభిరతికి బంధురధృతికిళా.

కం. చేతోభవ కోటివిలా
 సాతత సౌందర్యదీప్తితాకృతికిళా గం
 జాతభవ భవనుత ప్ర
 భ్యాతికిళా గల్భాణ వేంకటానలపతికిళా.

వ. సమర్పితంబుగా నే రచియించు బూనిన వాణీవిలాస వనమాలికయను మహా
 ప్రబంధమునకుఁ గథాక్రమం బెట్టిదనిన —

స్త్రీ. చందన మందార శాంపేయ జింబీర
 కురవక మాలూర కోవిదార
 కేతకీ ఖర్జూర కింశుక కలవీర
 శీర్షప వానీర సిందువార

మాతులుంగ తమాల మన్నభ(ప్ర)టసాల

మాలతీ హింతాల తాల వాల

సరళ చూతాంకోల శర కదంబ రసాల

వకుళ తుదొల బిల్వ ప్రియాభ

లే.గీ. ధనస లిక్కుచామలక బుంగ కనక తిలక

హింగు నారంగ తుంగ లబంగ రంగ

దమిత నుమఫలతరు కుంజ యమి మనోజ్ఞ

కుశల హర్ష ప్రదంబు నైమిశవనంబు.

ఉ. తామరసోద్భవుండు ప్రమదంబునక బుణ్యము లెల్లఁ బ్రోవు గా

నేమి యొనర్చి ధాత్రి నిది నిల్చి నచోటితిపుణ్యభూమినాఁ

దా మది కోరికన్విడువక దారక యచ్చట నుక్కి దాని చే

నైమిశ కాననంబన ఘనం బగు తద్వన నీమ యెంతయున్

లే.గీ. నీలగళ సంగతిన్ ఘటినివహ మలరు

హరి మదేభేంద్ర రక్షణ మావరించు

పుండరీకాభి సారంగములను బ్రోచు

సరస నన్యోన్య వైర ప్రచార ముడిగి ||

వ. తద్వనంబున—

ఉ. కుత్స మరీచిశానక భృగు చ్యవనాంగిరసాత్రి కఙ్కులున్

వత్సపులస్త్ర మంకణ కణాదులు నా హరి సత్ప్రభావమ

త్యుత్సవ మాన నుండగుచు నొప్పెడు సూతుండు దెల్ప విండు రా

జత్సగుణాభియై మెఱయు శానకుఁ డాతనిఁ జూచి యిట్లున్ ||

శా. సూతా! నైగమ భాసురార్థ పదవీ శోభాత్త మేథా లస

త్థ్యాతా! శాస్త్రపురాణ సంహిత కళా ధారాళ లిలా వచో

జాతా! పావన దోమహర్షణ తనూజాతా! సదా తత్త్వ వి

ద్యా తాత్పర్యయతా! బుధానుమత చర్యాస్థిత! ధీరవ్రతా !

కం. యుక్తాఁగ మోక్తి స్ఫుట లను

రక్తిక్ గడు విస్తరించు రహి స్ఫుత్వరోధి

ద్యుక్త గతి పురాణములా

సక్తిక్ బ్రకటించు సకల సారార్థములన్

మ. మునుమిన్ముల్ గొనియాడు వేని పరుడుకొ ముఖ్యుండు నానంద కం
ద నిరూ త్తడ మేయుడ డవ్యయుడ విద్యాగమ్యుడ డా విష్ణుడ గీ
ర్తన సేయకొ భవదోషముల్ దొలంగు నిత్యజ్ఞేమసిద్ధిం దగుకొ
మనుజుం డూర్జిత తత్కథామృత సుధామాధుర్య సేవారతికొ॥

ఉ. కావున సర్వలోకవిధు గౌరవ పాదు కథా సుధారస
శ్రీ వహి పీనులం జారంగఁ జేయఁగదే! మది సంతస్థిలఁగాఁ
తావనుఁడాదిపూర్తి గుణపారగుఁ డావిధుఁ డెట్లు లోక సం
భావితనూ ప్రపంచమనుభావముగా సృజియించె నెంచఁగకొ॥

తే.గీ. వింటిమభిల పురాణముల్ వేఱు వేఱు
నిచ్చితార్థము దెలియంగ నేరమింక
కరుణ నర్థవిభాగ సంకతులు నెరయ
వలయుఁ దెలువఁగ మిత్రభావంబు గాఁగ.

సీ. బ్రహ్మస్వరూపంబు బ్రహ్మాండ విభవముల్
వరుసఁ జతుర్వ్యూహ వైభవములు
లోక నిర్ణయములు లోకోద్భవస్థితి
లయ గతుల్ వర్ణాశి లక్షణములు
నుచిత కర్మకలాప మురుజీవ దేహ పిం
డోత్పత్తి విధములు వానరు జాత
కస్థితి పోడశకర్మ విభాగముల్
స్త్రీ పుంస లక్షణ స్థితులు, భేష

తే.గీ. జప్రకారంబు భరతశాస్త్రంబు స్వత్ను
మృత్తి జాగ్రదవస్థా విశోధనములు
వ్రత సవన నాన గో విప్ర వైభవములు
విష్ణు తైంకర్య తద్భక్తి విధ ఫలములు.

చం॥ త్రిగుణ విభాగముల్ సృజవిధి క్రియ లింద్ర మను ప్రచారముల్
దగఁ జతురాననాయువు విధంబును గాలనిరూపణంబులకొ
మృగధర సూర్యవంశజుల మేఱయ నాంఖ్య హఠాదియొగ కా
స్త్ర గతులు, కల్పరీతి విశదంబుగ నిప్పు డెఱుంగఁ బల్కవే!

కం. మున్ను పురాణార్థము లీ
వన్నవి యేవర్త రీతి నమరగ సంక్షే
పోన్నతి విస్ఫోటము గా
సన్నత సారార్థమెల్లఁ జతురతఁ జెప్పుమా!

మ. అనినన్ సూతుఁడు శాసనాదుల మహాహృదంబునం జూచి యో
యనఘాగ్రేసరులార ! మీరు, భవదీయంబైన సంప్రశ్నమా
వనమాలిన్ శుభశీలి దాసజనభావ ప్రస్ఫురత్సత్కృపా?
వనశాలిన్ మది భక్తి నెఱ్ఱె దగు తైవల్యా భిలాషస్థితిన్.

కం. మీరడిగిన పశ్చిమ హరి

గౌరవ మహిమములు తేటగాఁ బలుకఁ బడున్

సార పురుషార్థదాయక

మై రహిం దగు విష్ణు సత్కథామృత పదభ్రత్.

చం. విలసిత బుద్ధి నిచ్చుటలు విశ్రుత ధర్మము, నీతి తోడ ని

శ్చల గతిఁ గూర్చుటర్థము వశంబద వృత్తి మెలంగు కామిని

గలయుట కామ, మీ క్రియలు గాఁచి విష్ణు రమేశు భక్తితోఁ

గొలుచుట మోక్ష మద్యుతునిఁ గోరి భజించినఁ గల్గు కోరికల్

కం. కోరిక యూరిక గొల్పిన

వారికి నపవర్గ పద మవారిగ నొసఁగున్

జేరిక నెట్లయినన్ భవ

తారకమగు విష్ణునేవ తశ్యం బరయన్.

తే. గీ. క్రమ పురాణము లుపపురాణములు స్మృతులు

త్రిగుణయుతములు, పదునెన్నిదింటి నమరు

నందు సాత్త్వికములు హరి నభినుతించు

నల రజస్తమములు ధాతృహరులఁ బొగడు.

చం. హరియొకఁ డెల్ల దేవశుభదాకృతులన్ జనకోటి పూజ నే

ర్పణపగఁ దానె తైకొనుచు భవ్యమనోరథ దాయియై తగున్

సురపథపాతి తోయములు సొంపున వారిధిఁ జేరునట్లు న

పురుషవరేణ్యుఁ డెందు నెటఁ బొందిన వేల్పుల మొక్కు లన్నియన్.

కం. ఆ రోగ్యేచ్ఛా భాస్కరు

సారజ్ఞానమ్ము కొఱకు శంకరు, ధనధా

న్యారూఢి కగ్ని, ముక్తికి

నారాయణుఁ గొల్పఁ దగు జనంబుల కెల్లన్.

సీ. వెన ఋగ్యజుస్సామవేదముల్ సకల క

ర్త ప్రతిపాద్యముల్ మఱియు నవియె

హరి హర మాహాత్మ్య వరసూచకంబులౌ

నం ద ధర్మణము మంత్రాత్మక మగు

సుఖవేద వేదాంగయుక్తములగు నందు
 నైదగు శాఖల, నాటు సూత్ర
 ముల, నొప్పు ఋగ్వేద మెలమి యజుర్వేద
 మన్ని సూత్రముల నెన్న నెను?

తే.గీ. దాటు శాఖలు సామంబు నన్ని సూత్ర
 ముల నెలయు సప్తగానల లలిత దనరెచ్చె
 బ్రాహ్మ్య మప్తపీఠమ్మలఁ బరిధవిల్లి
 ననఘరీతి సమాసశాఖాన్వితముగ.

వ. సూత్రము తెవ్వియంగిచేసి, బోధాయ నీయాపస్తంబ సత్యాషాఢద్రాహ్మయ
 నా గస్త్య త్తయన శాకల్య శాత్యాయన వైఖానస శానకీయ భారద్వాజా గ్ని వైశ్య
 వాకూల మాధ్యుధిన కాండిన్య కాశికంబు లహ్లాదశంబులు, ఇవి యొక్కొక్క
 వేదంబున కాటేసి సూత్రములు. పూర్వోక్తలీల నమరు నైదు కల్పములు నాఱంగ
 ములును వినుండు—

తే.గీ. ధరణి నక్షత్ర కల్ప విధాన కల్ప
 శాంతి సంహిత కల్పముల్ సరసత నివి
 దాన కల్పము శిష్యేప్రధాన మంగ
 షట్క మిరవగు కర్మ శ్రవణ మగుచు.

మ. మను శాత్యాయన విష్ణు దత్త గురు యామ్యంబుల్ తగ్గ గౌతమం
 బును శాత్యాయన యాజ్ఞవల్క్య వాఠితంబుల్ వ్యాస వాసిష్ఠ శో
 భన సంవర్త వరాశరాధి) లనదాపస్తంబముల్ భార్గవం
 బు నఁగా మేల్స్మృతు లొప్పు శంఖ లిఖితాఖ్యై గూడి పద్దెనిఱె.

వ. ఇవియె ధర్మ శాస్త్రములగు న్యాయతర్క మీమాంసాద్వయ సాంఖ్యయోగి
 శాస్త్రము లాటు ప్రధాన శాస్త్రములు. భరత శిల్ప కల్ప కళా స్వరాశ్వరత్న శాస్త్రం
 బులును, ఆయుర్దాంధర్వ ధనుర్వేదాది వేదంబులును, ఉపవేద శాస్త్రములనందగు,
 నింక నాగమంబుల తెఱంగెఱింగించెద—

సీ. వైఖానసము భాగవతము ఋగాగమ
 పాంచరాత్రములు వైష్ణవమును
 వాసుదేవార్చనా వైభవములు దెల్పు
 శైవ దీక్షలు మహేశ్వర ఫోమ
 ములు శైవ సిద్ధాంతమును జిదంబర వివ
 రణ మాకులమును సరవిని బెక్కు
 భేదంబులక శివపీఠయకర పూజ లి
 య్యాజును వివరించు, సౌర బౌద్ధ

ఆ.వె. ములును గణపతి యది నెలయు దేవి పరక్షు

లగుమఁ బదియనాల్గు సమరు బెరసి
యిరువదెనిమిదగుట నిందు రమాధీశ
పరములైదు నేరుపఱుతు వినుఁడు.

కం. వేదోక్త మంత్ర తంత్రము

లాదిగ వైఖానసార్చనా యాథీం దగుకొ
శ్రీ దగు నేంకట ఘటాకా
ద్రావిదుల ముఖ్యుత్తు లగుచు సతితంత్రములకొ.

వ. అదియు వైఖానస మరీచి భృగ్యుత్రుల ప్రవర్తకులు గా బలిపురావాస
క్రియాధికారంబు లాదిగా నిరువదెనిమిది తంత్రంబులం బరగియుండు.

కం. భాగవతాఖ్యంగల్గిన

యాగమ మిది నీల భూధరానంతములకొ
బాగగు బహుభేదార్చన,
నాగతిం బూజనలు యోగ్యునుగు హరికింటకొ.

కం. పదునెనిమిది ఋక్కుల కా

స్పదమగు నప్పరుషసూక్త పద్ధతి పూజా
నిరతికిం దనరు ఋగాగమ
మిరపుగ గృహదేవతార్చనసేవితమగుచుకొ.

ఆ.వె. బ్రహ్మరుద్ర శక్తిరాత్రులు చూసి న

వగ్రహాఖ్యలమర వరుస వేద
మనుర యెత్తినప్పుడమృతార్చనకు గా
రచనఁ జేయఁ బాంచరాత్రమయ్యె.

వ. అది తంత్రక్రమం బయ్యె. వైష్ణవాగమంబు క్రియాయోగంబగు. క్రియాయోగం
బగు శివాగమంబు లాఱునుం బదినాల్గు భేదంబులం బ్రవర్తిల్లుచుం బంచాక్షర్యాది జప భేద
పార్థివ లింగార్చనాది లింగభేదార్చనామహిమలును దివ్యస్తవ వైభవోత్సవవిధానంబు
లును వివరించు. సౌరంబు సూర్యోపాసనీయ, గాణాపత్యం బష్టావింశతి గణపతి
పూజావిధులును, బౌద్ధంబు పాశుండ్ క్రమంబులును విస్తరించు మఱియును—

తే.గీ. తనరు నింద్రాణి త్రిపురసుందరియు వాణి

యనెడు పదునాల్గు నాయము లతిశయిల్ల
గలవు తన్నామ నేవకాగమము లవియె
శంక విద్యలు నా నిందుఁ బరిధవిల్లు

వ. శ్రీ విద్యా కాళీ మాతంగీ శూలినిదుర్దలును సిద్ధా చువనేశ్వరీ వారాహీ
పూర్వకంబు లగు విద్యలమరు. సాంఖ్యాయన వామకేశ్వర బద్ధా మళేశ్వర యామళాది

తల్త్రంబు లమరు. ధైరవ కాశదక్షిణా మూర్తి కల్పదులనేకంబులును, రుద్ర ధైరవ యా
మళ జ్ఞానకులార్జునాది చతుర్దశ భేదంబుల మంత్ర తల్త్ర యంత్ర జపపాపాదు దాన
తర్పణ విప్రభోజన విధానంబుల వామదక్షిణాచారంబులం బ్రవర్తిల్లు వెండియు.

సీ. కార్తమాత్యుగ్ని లైంగ్యములు వాయు స్కంద

పత పట్నరాణికుల్ తామసములు

బ్రహ్మాండ వామన బ్రాహ్మ మార్కండేయ

బ్రహ్మకైవర్తముల్ పటుభవిష్య

ములు నాఱు రాజసంబు లురుభాగవత వై

ష్ఠవ పాద్య వారాహ నారదీయ

గారుడంబులు సాత్త్వికంబు లాది పురాణ

సమితి యష్టాదశ సంఖ్య నిట్లు

తే.గీ. నారసింహంబు శైవంబు సార విష్ణు

ధర్మ ముఖ్య పురాణముల్ తత్తమ లుప పు

రాణములు సంహితలును విరాజితముగఁ

బదియునెనిమిది విద్యలై పృబలు నివెయె.

వ. అగస్త్య సనత్కుమార, ఉమా మహేశ్వర, సూత సంహిత లాదిగాఁ బదునెని
మిదియగు నిట్లు.

ఉ. ఆరసి యీ పురాణ వివిధార్థములెల్ల గ్రహింప వేడ్కతో

మీరిటు కోరికం బలుకు మేలిమి ప్రశ్నకు నుత్తరంబుగా

గరవ మొప్పఁ జెప్పెద వికాస మనస్థిరులై వినుండు దు

ర్వార మహాభవారణ మపార శుభంబు హరి ప్రసంగముకొ.

వ. ఆని పలికి.

ఉ. కంతునిగన్న తండ్రి నుడుకాంత నిశాంత హృదంతరుకొ శుభా

త్యంత నిరంతర ప్రదు, ననంతు ననంతశయాను సర్వ వే

దాంత నితాంత సంతత దురంతవిహారు పరాత్పరుకొ రమా

కాంతుఁ దలంతుఁ దచ్చరణికాంతి భజింతు నుతింతు నెంతయుకొ

ఉ. భాసుర వేదకల్పక విభాగిత భవ్య శిఖాగమోత్కళా

భ్యాను ముని ప్రతోప దరహాను వినిర్మల పేశలాతి గీ

ర్వాను మనస్సరోజ హరివాను వరాజనవాను సంతతో

ల్లాను మునీశు వ్యాను నువీలాను మదీశుఁ దలంచి మ్రొక్కెదకొ.

శ్రీ. అనుచు హరిగురు వందన మాచరించి
యంచితోక్తుల నల శౌనకాదిమునుల
సావధానత వినుడని చతుర మధుర
రచన సూతుడు బల్కె ధీరతర మతిని

మత్తకోకిల. నిర్వికారుడు నిర్గుణుండును నిత్యుడుకొ విభుడూద్యుడుకొ
నిర్వికల్పుడు నిష్కళంకుడు నిర్మలుండు నిరీహుడుకొ
సర్వభర్యు సత్యవర్తియు సర్వజీవమయుండు భా
ధూర్వహ ప్రణవస్వరూపుడు తొల్ల బ్రహ్మమనం దగుకొ

కం. ఆ నిరుపమ తర సత్య
జ్ఞానానందాత్మ తోడఁ గలసిన దగుచుకొ
దానున్నది లేనిదియై
పూనికతోడ బ్రకృతి చేష్టపాలుపరియుండుకొ

శ్రీ. నిస్తరంగా(భి) కరణి సమస్త వస్తు
శస్త్రమై పూర్ణత సఖండ నిస్తులగతి
విస్తరిల్లు సపార గభస్తిసమితి
వాస్తవంబగు సంచితాభ్యస్త మహిమ

చం. జగములు సత్తు సత్యమని సార వివేకముచే నెఱుంగ వా
దగునది జ్ఞాన మయ్యెఱుకదాల్చి ముదంబెడఁ బాదుకొల్పుట
పుగనది చిత్సుఖం బనగఁ జొల్పుఁ దదీయమహత్సుఖంబు లీ
రగణిత మా నెఱుంగుటకు నారసి పల్కుట కాగమోక్తికొ

శ్రీ. ఎలమి మహానుభావులు మానవులు తదా
నందశతంబు నింపొంద మనుజు
గాంధర్వమగు దేవగాంధర్వ మదిసూట
నగు (గుణింపఁగఁ) వైత్యకాఖ్య నముల
చిరలోక లోకంబు చిన్మృదంబులు నూలు
నాజానజానంద మమరునొకడు,
శ్రవి నూలు కర్షదేవానంద మానూలు
పొందగుదేవతానంద మగుట

తే. ౧. శక్ర జీవ ప్రజాపతి సరసిజాత
జాత పురుషాశ్వాసంబుల శతగుణోత్త
రోత్తరాధిక్య మానంద మొనరు తుదిని
కలదు పురుషునియందు భాస్కరునియందు

వ. అట్టి పురుషానందంబై బ్రహ్మానందం బగుటకు వరుణ భృగు సంతాదం బెఱింగింతెడ.

చం. వరుణుని పుత్రుడాభృగుఁ డవశృతం దండ్రునిఁ జూచి బ్రహ్మమే
కరణియై నాఁ దపంబునుడు గైకొని చేసిక నెద్ది నాపుడుక
ధరిగల భూతతోటివిదితంబుగఁబుట్టు నడింగ హేతువై
పరగిన యెన్న మన్నపరిపాటి యెఱింగి మఱెద్ది నాపుడుక

కం. ప్రాణమే బ్రహ్మంబనఁ ద
త్ప్రాణక్రమ మెఱింగి భృగుపు బ్రహ్మము నడుగక
రాణం ద్రిగుణక్రియా సం
త్రాణంబగు మనసు బ్రహ్మతత్త్వం బనుఁడుక

చం. వరుణభవుండు మానసము వారక నారసి బ్రహ్మ మెద్దినా
గురుఁడును జ్ఞానమే యనుఁడు కూరిమి మీఱ నెఱింగి బ్రహ్మమే
ర్పణువు మటన్నహో, నుతుని ప్రాథమ మెచ్చుచుఁ జిత్తుఖంబై శ్రీ
కరమగు బ్రహ్మ నా యెఱుక కల్గిన మానవుఁ డొందుఁ దద్గతి॥

కం. అని నిజ తనయనికి న్నుని
వినిపించిన వరుణువలన విజ్ఞానమునకొ
దనరి భృగుఁ డట్లు బ్రహ్మము
గని మనె నని యతఁడు మానిగణముల కనియెకొ.

కం. ఆ దినులేజోనిధి యతఁ
డాదట లీలావిసోదయైలోకములు
త్వాదింపంగఁ దలంచి మ
హా దయతోఁ జూడఁ బ్రకృతి యప్పుడ వాడమెకొ

కం. అంతః నవలభన చే
నిండిన తత్ప్రకృతివలన నెరిఁ బెక్కగు బ్ర
హ్మాండములు త్రిగుణయంతములు
మొందుగ సప్తాకరణ సమేతములయ్యెకొ

చం. బహుళతః బద్ధజాండములు భాసిలగాఁ జరుఁడంతఁ దద్భూషాఁ
విహితశుభాకృతిం దనరి విశ్వమయస్థితి వాసుదేవుఁడై
మహిమ నిదానమయ్యెడ రమాసతియుం దను గొల్వఁగా మహా
ద్వహావికృతి వ్యక్తిత పరివార సమేత విభూతి నేతయై

సీ॥ మహనీయ మణిహేమ మయ కిరీటంబును

కాస్తుభమణి పతకంబు హార
కేయూర కటక సత్కృత భూషణంబులు
శంఖ చక్ర గదాసి శార్ఙ్గ కలిత
ఘనచతుర్భాకులు కాంచనవనసంబు
మేఖలా కింకిణీ మిళితకటియు,
సిందిరా నుందరీ మందిరవక్షంబు
డంబైన కంబు కంతంబు గలిగి

తే.గీ. గరుడ నైస్యేత పన్నగేశ్వరులు నిత్య
ముక్తు లంచితభక్తిసంసక్తి గౌలువ
హరియు సౌంపాందు వైకుంఠపురము నందు
లీల శేషునిఁడై జన్మలించి యుండు.

కం॥ ఔదుంబర వృక్షంబునఁ

చాదగు తత్ఫలము లట్లు బ్రహ్మాండము ల
య్యాదిము తనువున కంటె మ
సెచాదితముగు మాయకంటె నుజ్జ్వల్య మయ్యెన్

తే.గీ. మహాదహంకార సురవర్త మూర్తా గ్ని

కమల తృణులు నావరణములు గాఁగ
ప్రకృతిచేఁ గప్పఁబడి లెక్కపఱుపరాని
యండముల్ నిండె సకల దిగంతరముల.

ఉ. అండము లిట్లు చాలఁగ నయంబగుమఁక వర వాసుదేవుఁడై

దండ సమస్తదిక్కుల నుదారత నిండఁగ మాయ యప్పుడా
చండతర ప్రభా విశేదసారకళల్ గొని బొచ్చి యన్నిఁ టుక
దండిగ నుండి తత్ప్రమలనాభ విధానవి రాజ మాన శక్

కం. ఆచ్చట నండంబులలో

నచ్చుగ శ్రీ విష్ణు లేజ మను తన కూట
స్థానమయత విరాట్పురుషం
డెచ్చుగఁ గనుటఁజ్ఞై బ్రకృతి హితసంగతి శే

కం. మును పెట్టినుంచు రత్నము
 అనువుగ వెలినుంచ మెఱయునట్లైన జగముల్
 ఘనమాయాసంగతిఁ ద
 త్తనువునఁ గనుపట్టె గిరి నదదుగ్ధము యుతమై

తే.గీ. రమణు పీఠ్యుక్తు సత్యదరస్థ మగుచు
 వృద్ధిఁ దద్గర్భగోళము వెడలి రూప
 మమరఁ గనుపట్టుగతిఁ బరమాణు కళను
 బ్రక్రమి భరియించి లోక మేర్పడఁగఁ గనియె.

వ. అట్టియెడ—

కం. శిరములు పెక్కువేలమరఁ జేతులు కన్నులు పాదముల్, బహు
 దరములు కర్ణముల్ గలిగి తత్కనదండము తెల్లనిండి మే
 నిరవుగ వానికిఁ మిగుల నెంతయు నొప్పఁగ సర్వలోక వి
 స్ఫురణ నదీనదావని విభోజ్యుల లోల నిజాంగముల్ దగ్గ

కం. వరాహశమా భీముని సౌ
 వర్ణగిరి ప్రకర దేవవరముఖ మారో
 దీర్ఘగతి మెఱయుఁ దద్విభు
 వర్ణితలేజుక్తు మిగుల వైభవ మెసఁగున్

కా. బ్రహ్మాండములు పాదభాగమున సంపన్నము గావించి త
 ద్భ్రహ్మనేక మరుచ్చరావరము బుద్ధద్వివృదేహక్తు గా
 బ్రహ్మాంతస్తుతి పాత్రమై మెఱయు రూపం బాద్యమైయున్న ద
 ద్భ్రహ్మాండోపరి నా త్రిభావమున నిత్యత్రేయస స్థానమై

కం. పురుషుఁడు విశ్వమయం డను
 వరనామము అన్యులయెడ వర్తింకవలెన్
 పురములు దేహము లచ్చట
 బురణింపుచు నుండుకతనఁ బురుషుండయ్యెన్.

కం. విశ్వములన్నియు మేనున
 శక్వద్రతి నట్టియునికి సర్వాత్మకుండున్
 విశ్వమయండునఁ దనరున్
 విశ్వాత్మకుం డగుటవలన విష్ణుం డయ్యెన్.

శీ. అచి విరాడ్రూపమా నఖిలపూర్ణతః జేసి

క్షీరాబ్ధియం దాదిశేష శయ్య

శ్రీకృతానీశలు నేవ యోనర్పక

యోగన్నిదారతి నుండు మూర్తి

శ్రుద్యుక్తుః ఉనఃదగు ప్రాణికోటుల కెల్ల

నాథారమగుచు దదాత్మ యైన

విష్ణుః ఉయ్యస్యిద్ధ విఖ్యాతి విలసిల్లు

పాతాళమున లోకపంక్తి దాల్చి

తే.గీ. బహుశిరిః పాణిపాద విభాసితఃమన

ఘన సహస్రభాస్వితుః ఉనువమాన

మూర్తి సంకర్షణం డిట్లు, ముర విదారి

క్రీడః గావించు నిజమాయ తోడఁ గూడి.

కం. భోగార్థముగా బ్రహ్మం

మీగతి పరమానుదేవుఁ డిందరతో జ్యో

త్సాగత శశియును బోలె

బాగు కందర్పకోటి భాసురలీల.

ఉ. ఏ సతిదూష్కిరే జగము లిన్ని పరిస్ఫుట మందు తిప్ప పా

టేసతిసేయఁగా భువన మెంతయు సంతమునందు నట్టి ల

క్ష్మీసరసీరుహాక్షి యెడఁ జెల్వగు భంగిఁ ద్రిపాద్విభాతి ది

వ్యా సమవైభవంబుగ మహాపురుషుండు వసించు నెంవఁగ.

చం. జగములకెల్లఁ దల్లి చరసంకుడ కెల్ల నివాసభూమి యై

మగఁడెటునుండు చచ్చట రమాలనాఖ్యం బొసంగి వెండియు

దగు ధరణీస్వరూపమునఁ దాలిమి లోకములకొ ధరించి యొ

ప్పగు రసవాయు రూపముల నర్చిలి నీశయు నాగ లీల మై

కం. మేలిమి చూపులచే ది

త్పాలామర తతికి సిరులపారము గాఁగ

శ్రీ లెల్లనైజ కళలుగఁ

జాలఁగ లీలావిభాతి సలుపుకొ మఱియు.

చం. ఆరుదుగ వేదసంతతుల యంగములకొ బ్రభవించు ఘర్షముల

విరజయ నా దనర్చునట వేదనలకొ రుజులకొ జరల్ సమ

త్సర మదడాంబికుల్ పాడముచందము లేదది హేయశూన్య మీ

త్సర సమ నిత్యముక్తజనసంతతి యొప్పు నిరంజనస్థితికొ.

కా. చూడంగూడునె! రుద్రధాతృ దివిజ సోమంబు లా దిక్కునకొ
గూడంగూడునె! సత్యముక్తతనులకొ గ్రోధాదులచోటునకొ
వాడంగూడునె వేదశాస్త్రముత సద్వాదంబులం గాక వా
దాడంగూడునె! తస్మహంసహిమ లుద్యద్బుద్ధి నెవ్వరికికొ.

కం. పరిఘ గతి విరజ వలగొస
పురి వరణోన్నత్య సౌధపుణ్య సరో థా
సుర వీధి మణివేది
తరు మోది కృతత వెలయు ధన్యోజ్జ్వల మై.

సీ. సరవితోఁ జండశ్రవండ భద్రసుభద్ర
జయ విజయులు విధాతయును ధాత
ప్రాచ్యాది దిద్వార పాలకుల తుముదుండు
కుముదాక్షు పుండరీకులును ద్రామ
సుండల సర్వవేత్తుండును మొగి సుత్ర
తిష్ఠిత బలులందు దిగధిపతులు
పరవాసుదేవుండు పద్మయుఁ బ్రద్యుమ్నుఁ
డనిరుద్ధ సంకర్షణాగములు

తే.గీ. శాంతమూర్తియు రతియు నిచ్చలు వసెంతు
రాది వరణంబునందుఁ బ్రాగాది గాఁగ
నమరు రెండవయది కేశవాదిమూర్తు
లవల మాల్సొది మూర్తుల యావరణము.

తే.గీ. సవనిధులు సత్యుఁ డద్యుతానంతవిధులు
నైవ్యపతి ముఖ్య హరిపార్వ్య చరులు నాల
వయదియగునట్టి మేటి యావరణమునను
వెలయు చుండుదురెప్పుడా విష్ణుఁ గొలిచి.

కం. వేదములు ఋక్కులుగ్రతు
భేదములొ గరుడ జంభభేదులు ధర్మం
వాదకు సావిత్రియు లో
కాదులు సుండుదురు పంచమావరణమునకొ.

సీ. అట్టి సప్తావరణాలి మధ్యంబున
నప్రాప్యతాస్త్రిత మగుచు దివ్య
సఖ యొప్పు సురసిద్ధ సాధ్య మరుద్వణ
వను నేవ్య మగుచుఁ బావకసహస్ర

భానుకోటి ప్రభా భానుర వృత్తి మై
నందు సౌందర్య మహాస్పరసలు
సకల గణంబులు సన్నిధి నేవింప

బ్రహ్మగ్నివిధుల సత్ప్రభల మేని

తే.గీ. మహిమ వెలయు నదౌధ్యయన్ మండిరమునఁ

బ్రబల భూషణదీధితుల్ ప్రజ్వరిల్లు

భానురస్థితి న పురవాసుదేవుఁ

డందః శ్రీ లక్ష్మీతోఁ గూడి యధిపనించు.

వ. ఆ వై కుంతపురి యందోపరి యగుట నప్రావృతంబును ముక్తిసాధనంబును
ననన్యగోచరంబును నేదవేద్యంబునునై విలసిల్లుచనిన మునులప్రావృతలోకవర్తి
యగు నవ్యానుదేవుండు ప్రావృతలోకంబున మెలంగు పెట్టులని యడిగిన గిరిజకుం
డరమేశ్వరుఁడానతిచ్చిన తెఱంగెఱింగింతు చని సూతుండు శౌనకాది మునుల
కిట్లనియె—

కం పొలుచుఁ ద్రి భాగయుక్తమగు భోగవిభూతి వహించి తీలెత్తె,
యలనడు నొక్కభాగమున నండము చెల్లె ఛరించినట్టి, యా
జలజ దళాక్షుఁడ జేరు సరసవృగ భోగవిభూతి నెన్న ని
శ్వలము నరంజనంబు నతిశాశ్వతమై విలసిల్లు నెప్పుడున్.

శా. అంతన్ శ్రీహరి వాసుదేవుండు వివోదార్థంబు భావించి, న
త్యంతాసన్నత మాయ భక్తిమయి సాష్టాంగంబు గావించి దా
నెంతే వేడుక సన్నతించక గృహతో నీక్షించి గోవిందుఁడా,
క్రాంతుడై ప్రకృతిన్ భరించి కడువేడ్కన్ నిండె బ్రహ్మాండముల్.

కం. సత్త్వ రజస్తామస గుణ
సత్త్వాధ్య ప్రకృతిఁ బూని సర్వేశ్వరుఁ డా
త్వత్త్వరచిత సృష్టి మహా
త్వత్త్వము బుట్టించి సగుణ భామ స్ఫురికిన్.

తే.గీ. అం దహంకార మొదవించి యందు వలనఁ
బంచతన్మాత్రలు నొనర్చి ప్రబల పాటి
వలన నలపంచభూతముల్ గలుగ నందు
నివ్వటిలు క్షీరవారిధిఁ బవ్వళించి.

కం. హరి లోకసృష్టి నేయఁగ
నిరుపమగతి యగుచు యోగనిద్ర వహించెన్
వర నారతాయు యగుటన్
నరుల కడన్ మెలంగు వలన నా రాయణుఁ డై.

ఉ. లీలగ విష్ణు నాభిముకుతీకృత చారుసరోజ మయ్యెడన్
జాలఁ బరిస్ఫుటంబగుడుఁ జయ్యనఁబుట్టెఁ జతుర్ముఖుండు త
త్పాలితుండై తపంబు సలుపన్ హరిమెచ్చి యరంబు లిచ్చినన్
జాల నతండు స్పృహివిధి చాతురీకన్ ఘనమేధ సొంపునన్.

వ. అట్టి చతురాననజనక నాభిసరోయవయంబగు నా రాయబునకు నాగారం బైన
క్షీర పావాహరంబు.

శా. శ్రీరామామణి పుట్టినిల్లు హరికీన్ జిత్రంబు రంజిల్లు సా
రా రావంబుల నుప్పతిల్లు సోబగొయ్యారంబు వాటిల్లు ప
ట్పారావార పర ప్రభావ శుభ శుంభతూస్ఫురి యిల్లు నా
క్షీరాంభానిధి నెన్న శక్యమే ! ఫణిశ్రీ నేతకున్ ధాతకున్.

సీ. గుటినెన్న నెఱమిన్నతరి సన్నరుచిఁగన్న
విను మన్నియల యెన్నికనుఁ బొసంగి
తెలితక్కులల గుల్మకళజిల్గు బలుబెక్కు
కోడెబేడిసగమి పోడి మలరి
నేరపూన్కి హ(రి) కున్కిమెరమన్కి మినుజిన్కి
బలువైన వలుపుటావటము గలిగి
వగచివ్వ వగబువ్వ తగ రవ్వలుగ నవ్వ
గల మునివినతులు నలవుననరి

తే.గీ. పరిపరివిధంపు గరిమంపుఁ బెరిమ నింపు
మిందుటంచెల రాయంచ లంచితముగ
మొలగు జిలిలిలి వెలిదమ్ము లలము కొనఁగ
నమరి విలసిల్లు క్షీరాబ్ధి యతిశయిల్లు.

మత్త. వెండికొండల వంటి యున్నతి విశ్రుతంబగు కూర్తముల్
మొండుగా నొకఁడొంటికంఠును మిక్కుటంబగు నక్రముల్
చండసంచర దండకాండ నుజాత రీతుల మీనముల్
దంగినుండఁ గరళ్లు తుంపర తండ మొండ నిండఁగన్.

ఉ. ఒప్పుగు నవ్వయోమయ మహెవాదధి మధ్యయునన్ సిగ్రప్రభల్
గప్పుమ నాలుగెన్నిదుల లక్షల యోజనముల్ వెడల్పుగా
గొప్పగు నైకతం బొకటి కోటికళి ప్రభమిందు దేవియై
యెప్పుడు విస్తరయాకరము నింపగు దివ్యతరు ప్రసంగ లిన్.

సా. పూవుల బిందెల నాకు జొంపముల నొప్పుకొనెత్తులకేడిచే
 లేనకొ జూడ్కికి విందొనర్చుచు నిరూఢికొ వాసనల్ వింతగొ
 దేవ ప్రీతిదహా నువర్ణకదళి దివ్యప్రభారేణు నా
 నా వైచిత్రులనెన్న విన్నెలగఁగఁగొ రాజించుచుకొ మించగఁగొ.

చం. మినుకుకదాని చెక్కడపు మేలిమి మానకపు స్వేదోబపుకొ
 బనిహరువుల్ వెలంగఁగ శుభంబును రమ్యము సత్తులక్ష యొ
 జన పరిణామముకొ విబుధసన్నతమైన విమాన మొప్పు నం
 దనుపము శేషశయ్య రమ యయ్యవసినశయ్యకొ భజింపగఁగొ.

సీ. పాదశిరఃకర్ణ వాహూరు నేత్రముల్
 మోహనాకృతులటు మురుపు చూప
 పరగ నిన్నూట యెబది యోజనమ్ముల
 (శ్రీ) దివ్యదేహమ్ము చెలువుగులుక
 శ్రీ వత్సకాన్తుభ శ్రీ విభానివహమ్ము
 దిక్కుల నెక్కున మిక్కుటముగ
 ప్రస్ఫురన్నిగనిగ ప్రకటిత బ్రహ్మనూ
 త్రంబు భుజాంతర స్థలిని మెఱయ

తే.గీ. వైజయంత్యాది మాలికల్ వైభవముగ
 మేరు సంకాశుడై భక్తిమిళిత హృదయ
 వీక్షణానంద సంధాన (ద) య చరణ
 రుచి మెఱయఁ జక్రి యోగ నిరూఢుడగుచు.

సీ. వెలయ నిర్వదియెదువేల యోజనముల
 సరవింద సదృశమా నర్మమేయగము
 నందుల త్రేనువేలగు యోజనముల మీ
 తై మక రాకృతి నమరు జంఘ
 లేఁబది రెండువేలిధకర పరిమాణ
 మొసర నిద్దంబు లొనూరుయుగము
 నంతయు వృత్త మి యలరు కంఠంబు నేఁ
 బది వేల నేనూలు వదన శశియు

తే.గీ. చంపకము భాతి నాన వంప శతసంఖ్య
 లక్షయోజనముల్ సు విలాసబాహు
 లుంగరమ్మలతోఁ గూడ నంగుళములు
 వదన నిడివి సహస్రయోజనము లగుబు.

50. విరివిఁ సహస్రయోజన

పరిమితమౌ బుండరీక పత్రసదృశమై

కరణామృత ధారా జగ

దురు కారణ నేత్రయుగము వొప్పగ మఱియుకొ.

లే.గీ. మకరకుండల కర్ణయగ్ధంబు మెఱయ

నర్థ చంద్రాభమగు ఫాల మమిత రత్న

హేమమయ కోటిసూర్య విభామహితము

నైన మేటి కిరీటంబు నమరిమెఱయ.

ఉ. చారుతర ప్రభావలసంగతమై తగి కోట్ల సంఖ్య క్రొ

క్కారు మెఱుంగు లేక గతిఁగైకొని నిల్చిన రీతి నారహి

మారు వరాంశుకంబు కటి నొప్పగ వక్షమునందు సంబరా

ధార శుభర్ష పంక్తుల విధంబున హరిములా రహించఁగక

సీ. నవరత్న మణిమయ నానాప్రభాయు (గ్ని)

మానంబునందు సమస్తదేవ

హానులు జయజయమహిత శబ్దంబుల

నేవింప నవ్వరల్ చేరి నాట్లు

గతులఁ బ్రాధిమ సూప గాయక తుంబురు

నారద వీణా నినాద మెసఁగ

కల్పప్రసవ భూషణాశీర కస్తూరి

కాసారభక్తులు గ్రంథకొనఁగ

లే.గీ. ఘనచతుర్ధ్వరబంధుర కనకఖచిత

మందిరంబున నిత్య సన్నతులు గొల్వ

గరిమఁ బ్రహ్లాదముఖ భక్త గణము, లూడి

గములు గావింపఁ బేరిరిగమున నుండి.

లే.గీ. లలితమణి హేమ భూషణాలంకృతాంగు

లగుమఁ జండప్రచండులు సమరవీర

శక్రశక్తి బలాత్కృతుల్ సరవిం దూపు

హాకిటను గొల్తురెపుడు నవ్వరిజాక్షు.

కం. కుముద కుముదాక్షుశక్తులు

యమగణపతు లమితగణ సమన్వితులై శ్రీ

రమణాలయ యాస్య ద్వా

రమునక నేవింతు రతివిరాజిత భక్తికా,

ఆ.వె. శంఖకర్ణ వరుణ సర్వసేత్రులు శతౌ

సీకుఁ డాది గాఁగఁ జోకఁ దనరి

మహిమ మొనరఁ బశ్చిమద్వారమున నుండ్రు

కమలనయను గొల్పి ప్రమదమొసఁగ.

కం. పద్మాక్షు ధనదదుర్గలు

శుద్ధుఁడు చంద్రుండు మఱియుఁ పార్శ్వజరుల్త

తస్యోత్తర గోపురమునఁ

బద్ధాధిపుఁ గొల్పియుండ్రు పరమప్రీతిఁ.

శా. లావణ్యంబున మించి నీలగిరి లీలఁ బొల్పు నెమ్మేను ను

శ్రీ వత్సాంకితనడు మూత జనక్షేమంకరా పాంగముఁ

ప్రావీశ్యాన్వితముక్తమానస లసద్భక్తాంఘ్ర పంకజముల్

దేవప్రస్తుతి గల్గునట్టి పరముఁ దేవేళుఁ గీర్తించెదన్.

కం. క్షీరాబ్ధినుండు శ్రీ మ

న్నారాయణు విష్ణు నశిననాథుఁ దలంపన్

వారలు సుఖులై తత్పద

వారిజములు గాంతు రనిన వైభవ మరుదే !

ఉ. ఈ గతి నుండు విష్ణుఁ బరమేశ్వరు నాత్మఁ దలంచిరేని య

య్యోగివరేణ్యు లెంతయు శుభోచిత లీలఁ దదీయసన్నిధిఁ

వాగుగనుండి తాపములఁపాసి నుఖస్థితి నంత నమృత

భాగుని దివ్యదేహమున వాగుగఁ గూడుదు రైక్యవైఖరిఁ.

కం. ఏ తత్పూజ్య జరిత్రము

ప్రాతః కాలమ్మనందుఁ బరియించిన వా

రా తత సౌఖ్యాన్వితులై

పాతకములఁపాసి ముక్తిఁబడయదు రెలమిన్.

తే.గీ. రేపకడ మాపు స్మరియింపఁ బాప మడఁగు

నిశఁబరించిన పుణ్యుల కేసఁగు ముఖము

ముద్దులుండు వేడ నిది ధాత మున్ను దెలివె

క్షీరసాగర మహిమ మచ్చికదలిర్ప.

తెలుగః

ప. అని గిరిజకుఁ బరమేశ్వరుం డానతిచ్చి పెండియును.

తే.గీ. అట్టి యీ రాబ్ధికాయు యో సబ్బనాథుఁ

దూహ మెఱయంగ రెండవ పూహమునకుఁ

బ్రభతం బ్రద్యమ్మ సంజ్ఞచే విభవమొందె

సంత నజా ఫాలమున ఘర్తమమరఁ బొడమి.

చం. ఘనతర బుద్బుదప్రతిభఁ గైకొని థాత్రింబడంగ నందు (నే)

జననము నందితిన్ హరినిజ ప్రకటాంశము చాల్చి శూల శో

భన కర సజ్జటా చుకుట భానురవైఖరి సంతఁజేరి యా

వనజజుఁ జూచి యేమిపని పంచెదొ నేయుదునన్న నాపఁడున్.

మ. ననుసంకర్షణు సంతఁబూని జగముల్ నాశముగాచించు న

ప్పనికీక్ బూన్చిన నియ్యకొంటి వినుమో పద్మాక్షి ! ధీరాబ్ధి శ

య్యన బ్రద్యమ్ముఁడు నైజ భేజమున నెయ్యంబొప్పఁ గామిచె స్త

ప్పని వాణీపతికీక్ సహాయుడగుచున్ జెన్నొందు లీలాగతిన్.

వ. అది యెట్లుంటేని—

సీ. శిరమున నభము భానురముఖంబున నగ్ని

నిండుని విప్రుల నెలమిఁ జేతుల

దిక్కులఁ గన్నుల దినకరు నాసిక

వరుణుని మిత్రునిఁ గరయుగమున

సకలామర దిగర్త సంఘ దిక్పాలర

ప్రాణంబులన్వాయు పటలము మది

(సరి) నానినంతరిక్షము కుక్షి జగముల

సుజ్జ్వల ద్వళుల మమేవాదధులను

తే.గీ. మేహనమునఁ బ్రజాపతుల్ మేటి కటినిఁ

భితరు బూరుల వైశ్యులు గ్రతుభ్ర లభిల

పశుమృగాండ తతి రోమపంక్తి వనుల

వైలములు శల్యముల నాడిసమితి నదుల.

కం. పదముల సూదులు భూమియు

హృదయంబున మరుఁడు భానురేక్షణముల సం

పదలున్ వద్యతు వేళలు

నుదితంబుగఁ జేసె నిజమమేవాజ్వల లీక

వ. మఱియు సతల వితల సుతల రసాతల తలాతల మహాతల పాతాళంబు లధో

భాగంబులను, భూర్భువస్సువర్తహర్షను స్తవస్సత్వలోకం బులు నాభ్యుర్ధ్వంబులు

నుం గా విరాడూపంబు భరియించె నతండు ధీరాబ్ధికాయుం గూటస్థుండును

విరాట్పురుషుండును విశ్వమయండు ప్రద్యమ్ముండు ననం బరిగి పెండియు :—

సీ. అణుపరిమాణుడై యభిలదేహంబుల
 నేకాకృతిని జీవుడెలమి నున్మి
 నచట సంతర్యామియై కాలధర్మముల్
 క్రమము దప్పకయుండు గతుల నరసి
 సకల చరాచరసంఘములకు నైజ
 కర్తంబు లెయ్యెడ గలుగ వలయు
 నప్పు డట్టివ కల్గునట్టుగ వసియించు
 ననిరుద్ధనాముడై యబ్జసాధుఁ

తే.గీ. డమరు సంకర్షణాఖ్యచే నవనిదాల్చి
 విలయవేళల ముఖఘోరవిష మహేష్వాగ్ర
 వీతిహేష్వాత్రునిచే లోకవితతి నణచు
 నతివ ! తెల్పితి నాల్గువ్యూహముల తేజంగు.

మ. గుటి నండోపరిఁ గారణాఖ్యమగు వైకుంఠమ్మనక డ్దీర నా
 గర సీమక జనకోటి యాత్మల వికాసస్ఫూర్తిఁ బాతాళ గ
 హ్వరసీమక బరవానుదేవుడనులేవక బొల్పు ప్రద్యుమ్నఁడుక
 ధరవై నమ్యనిరుద్ధమూర్తియు ననంతస్వామియు న్నాదగక.

కం. అని యాత్రిపాద్విభూతియు
 ఘనతఁ జతుర్యూహములును గౌరికి శివుఁ డి
 ట్లినపుగఁ దెలుపుట లిది చది
 విన వినినక శుభము లొదపు వృజినము లుడుగుక.

వ. అనిపల్కి రామహర్షణి వెండియు నిట్లనియె

ఉ. తామసయుక్త విగ్రహముదాల్చి రమాధపుండుండు శేషుండ
 న్నామ మనంతసంజ్ఞయు ఘనమ్ముగ సర్వచరాచరస్థ శో
 భా మహితోర్ధ్వలోకములు భవ్యకిరీట వినూత్నరత్నముల్
 గా మహిమక సహస్రఫణి గౌరివ మాభవనంబు నిండగక.

కం. గంగా ప్రవాహసంగతి
 రంగచ్ఛ శిరణ భరణ రాజితహిమవ
 త్తుంగాంగ ద్యుతితతి ధృతిఁ
 తాంగుచు దళదిశలనెల్లఁ బూర్ణము గాఁగక.

సీ వి కతుండలమును బ్రాకట నవరత్న
 భరితంపు పతకముల్ బాహువురులు
 జూక్తికహారముల్ మణి కిరీటుమ్ములు
 హల ముసలములు రత్నాంగుళీయ
 కన్నురత్నకంఠ కమనీయ బాహువుల్
 కనకాంబరావృత కటియు దివ్య
 గంధానులేపన కల్ప ప్రసవదామ
 సౌరభంబులు దిశాసమితిఁ బర్వ

తే.గీ. ధూప పరిమళమేళన దీపితాంతు
 కన్నుట వితానశృంగార కనకరత్న
 సభ సుధోపమ మధుపాన చలితరక్త
 ఘూర్ణితేజఃబుడై యంతు కొలువునందు.

శం. శిరముల రత్న దీధితులు చెన్నుగ చిక్కులఁ చెల్వి నింపఁగ
 నుర గరుడోరగాంగనలు సుందరయాప విలాస భానురా
 కరగతి నాటపాటల వికాస మొనర్చుచుఁ జేరి కొల్వ నా
 మరముని దైత్య దానవులు మానిత భక్తి భజింప నింపగున్

కం. మంగళహారతులిడి నా
 గాంగనలును యక్ష కిన్నరాబ్జాతముఖుల్
 సంగతి ని గైలఁకులఁ జోర
 కం గొలుతు రనంతు ననఘు కడు వేడుకలన్.

సీ. తత్ప్రభావము నెన్నఁధాతయుఁ బార్వతీ
 నేతయు సుమమునుల్ నేర రసిన
 నితరుల కలవియె ! ధృతిఁ దలల్ కదలింప
 సకల లోకంబులు చలన మొందు
 ప్రీతి పద్మాలుగు జాతుల దేవతల్
 గొలుతు రా విభుని నెక్కుడగు భక్తి
 వారెల్ల వేర్వేలు వర్ణింపుచోఁ దద్దు
 జావలి మిగుల ననంతుఁ డయ్య

తే.గీ. వ్యాళకాంతా కరాబ్జ పావన సుగంధ
 గంధ మాహూణ మొనరించి ఘనత నిశ్చ
 సనము గావించి దిశలఁ దల్రొరభంబు
 నిందు గద్దఁ దెలుంగుఁ దన్నిత్య మహిమ.

చే.గీ. అట్టి సంకర్షణుని మహిమాతిశయత
విష్ణుచక్రంబు చీడకలుల్ మీకక దఱిమి
దుష్టనిగ్రహమును ఘన శిష్టపాల
సంబునే యుచు మెలకగు నిత్యంబు నవట.

శా. కూర్మం బావరణాంత సంస్థితిని దత్తోణీ భరప్రక్రియన్
గూర్చిన్ జెల్వగు దాని మీద జగముల్ త్రోడంబు దంతంబు చే
జేర్చిన్ బూనక దదీయ సంగతగతిన్ బృధ్వీశరేఖాతి యన్
శార్వాధిక్యము పూని శేషుడ మరున్ జాతుర్య ఘర్యస్థి తిన్.

ఆ. వె. అనుడు శాసకాదు లనఘాత్త ! పరవాను
దేవులైన సృష్టి భావ మెందు
వలనక గలిగె దెలియక బలకవే ! యనవుండు
సూతుడ డిట్టులనియెడి బీతి తోడ.

చం. ప్రకృతియనందనర్చు బహుభంగుల నుండుట చేసి మాయ యో
నకల విచిత్ర సృష్టి నది జ్ఞాననిరుద్ధత చే నవిద్య నా
బ్రతుకుము నందుచున్ ద్రిగుణ భావము నందుచు గారణమ్ము నా
నొకటియై యై నిదానమన నొప్పు గుణమ్ములు వేటువేటుగన్.

కం. వినుడదియె మహత్తత్వము
గనుచు నహంకార భూతగణ తన్నాత్రల్
జనియింపకజేసి వరుసన్
దన గుణములక బ్రబలక జేసె దత్త్వములక దగన్.

చే. గీ. సరవి సాత్త్వికంబు జ్ఞానకర్తేంద్రియ
చిత్తములను గనియె హత్తి తామ
సంబు గనియె భూత జనక తన్నాత్రల
రాజసంబు తమకుడ దేజమెసంగ

సీ. శబ్ద తన్నాత్రక బుష్కరమును దాని చే
స్పర్శంబు స్పర్శచే బవనుడ మరె
తదనిలజము రూపతన్నాత్ర రూప త
న్నాత్రచే దేజంబు సాత్రమయ్యె
తేజో భవంబగు కృతి రసతన్నాత్ర
యా రస జనితమై నీర మమరె
సంబుల గంధంబు నట గంధ తన్నాత్ర
చేత ధర్మితి సంభూతమయ్యె

తే.గీ. మహా దహంకారభూత నివహము శార్య
ముసకు గా నొక్కటిగఁ జేసి ముఖ్యులీల
లోకకారణ వయము సప్తీకరణము
చేయుటకు చెండు భాగముల్ జేసి యొకటి.

తే.గీ. కమల జాండమ్ములకు వరణములు నొకఁట
చేతన స్థిత దేహముల్ చేసి నొకఁట
స్పృశన రేఖణ విలయముల్ చేయుటకును
దానె యై శాద్ధి వెలయు మాయానిరూఢి.

కం. గాత్రముల సప్త ధాతు వి
చిత్రత మహదాదు లమరు శ్రీ విభు నాజ్ఞా
ధాత్రి మొదలొక్కటాకటి జ
గ త్రాప్తాత దశక వృద్ధి గను వరణమ్ముల్.

తే.గీ. ఇట్లు తత్త్వాల్లి జగముల నెసఁగఁ జేసి
క్షీరసాగరశాయి యై శ్రీ ధరుండు
నాధి పద్మంబునను నభినజుని గాంచి
సృష్టికారణుఁ గాఁగ శిక్షించె నెలమి.

కం. క్రమ భూతసృష్టి పరిమిత
మమరంగ సమప్తి సృష్టియగు వృష్టియనాఁ
గొమరొప్ప సృష్టి యయ్యా
గమలజముఖ దేవజంతు గణభవ మరయన్.

తే.గీ. చేతనా ద్వారకం బను రీతి నమరు
నా చతుర్ముఖ జనన పర్యంత మవల
చేతన ద్వారకంబు విఖ్యాతి సకల
జంతు సంభవ మంతయు శాస్త్ర రూఢి.

ఉ. ఆరయుచో జగమ్ములు రమాధిపు మేనునఁ జిచ్చరీరి యా
వారిజనాభుఁ డెన్నఁగ నవారిత కారణ వృత్తు లన్నియున్
దా రపాఁ దాల్చు నెయ్యడ నుదారతఁ గుంభపట ప్రవృత్తికొ
గారణముల్ విభేదమగు కైవడి గాఁగ మహత్త్వ వైఖరికొ.

తే.గీ. మేలి ప్రకృతి వెలార్ప నిమిత్తమవటఁ
గలుగు భూతములొగి సహకారి ప్రాణి
మాన నిర్ణయగతి సహదాన కార
కాకృతుల్ బూను తగు నవస్థాంతరముల.

కం. మేలిమి తత్త్వము లిరువది

నాల్గు తత్త్వముల మించినక జీవుడు త

త్వాల్గ చడ్చింతుడు హరి

కాలం ది తృణము (ఖ ?) ప్రకాశత నమరుక.

ఆ.వె. అట్టి కాలరూపుడ డాధ్యుడ డన్యయుడైన

కమలనేత్రు నాభికమలమునను

కమలభవుడు పొడమి కమలాధిపుని పాద

కమల దర్శనమున కమల బుద్ధి.

చం. తప మొనరింపఁ గా మురవిదారి దయాశరత్క బ్రహ్మండై

యపుడతిభక్తి మీఱ వినయంబునఁ జేరి ముహుర్ముహుః ప్రణా

మ పరిమితాధి కస్తుతులు మానిన యా నశినప్రసూతి వై

గృ ప దళకొత్తగా ననియెఁ గేవలలోక విధాన దక్షుడై.

ఉ. నీవు సమస్తజీవముల నెమ్మి సృజింపుము నీకు సర్వముకొ

భావగతంబగుక భవన భార భరంధరతక సహాయమై

కావల నన్న వెల్ల నొడికంబుగ నే వాన గూర్తు నెప్పుడుం

గావునఁ జేయుమి నలినగర్భ ! చతుర్విధసృష్టి నెమ్మెయికో.

మ. అనినకొ బంకజ సంభవుండు నిటలాయతోజ్జ్వలత్వాణి మై

యనఘ ! పావన నామధేయ మునివంద్యా ! సర్వదేవాత్మ వి

శ్వ నిదానామితథీ ప్రసంగ ! గుణభాస్వచ్ఛారుచారిత్ర ! ధీ

ర నిరూఢా పరమాత్మ ! సర్వక ! రమారామామనోరంజనా !

నీ. వీలా విహారైకలోల చిత్తమున

జగములు గల్పించ సరవిం బ్రకృతిం

బుట్టించి త్రిగుణాభి భూతాత్మకట్టు లౌ

తన్మాత్ర నిరసించి దానివలన

జగములు తప్పించి జగముల లోపల

వెలుపల నీవ యై యిల. చరాచ

రాత్మ సుస్థితుడవై యమిత తేజశ్శక్తిం

బ్రకృతి లోక గూడియుం బ్రకృతి దళల

తే.గీ. కవల నెక్కటివై సాక్షివగుచు నుండు

నిన్ను నెన్నఁగ నేర్తునే నీరజాక్ష !

దైత్యకుల శిక్ష త్రజనోద్ధరణదక్ష

కల్ప కారణవీక్షి భాగవతపక్ష !

కం. నీ లీల తెలియఁగా చాతురి

జాలఁగ సృష్టింప శక్తి సమకూరదు నీ

పాలన్యసించి కొల్పెదఁ

పాలింపుము శోభనకర భవఃంధహరా !

చం. అని నుతియించు ధాతఁ గని యాత్మజ ! నీమది సంశయమ్ముమా

ను నిభిల భూతకోటుల విసూతన వర్తన లన్నిటను నన్నుకొ

గనుగొని (నీవు) నిర్గుణ వికాసు ననుకొ సగుణప్రథాను గా

వినుతియొనర్చి తిందులకు వేడుకయయ్యె సరోజ సంభవా !

ఉ నాదగు మేనలాకములు నవ్య విచక్షణ ! నీవు చూడఁగాఁ

పా ద గునట్టి లీలఁ గనుపట్టితి నీకు మదియచూ లస

త్వాద నిరీక్షణకొలుగు భద్రములన్నియు నింక నిట్టి మ

ర్యాద ననుం భజింపుచుఁ గృతార్థతనండుము నీరజాసనా !

కం. కనుగొనియెదు నన్నుకొ నీ

వనువుగ సృజియించు సృష్టియందునఁ దేజి

భనియగు మద్వీర్యం బెం

దును నీకు బలం బొసంగుఁ దోడో మహిమకొ.

మాలిని. అని యిటు నియమింపకొ హరి చిత్తాంబుజాతం

బొనరఁగ హరి రూపం బొప్పఁ గన్గొంచు వేడ్కొ

విసమిత (శిరుఁ) డై యా వేళ శ్రీనాథు నాజ్ఞకొ

బనువడ నొసరించెకొ భక్తితోడం దపంబుకొ.

కం. కావించి శౌరి వరమున

నా విభమైఁగనిన జగములన్నియు బయలకొ

దా వీక్షించి సృజించెకొ

శ్రీ వెలయఁగ వర్తమాన సృష్టి యనంగకొ ॥

సీ. ప్రాకృత వైకృత ప్రకటిత ద్రవ్య గు

ణంబులు నాఁ ద్రివిధంబు లగుచుఁ

బ్రబలు మహత్తది ప్రథమ సర్వఁబగు

...

...

...

... లీలమై పార్థివకా

హరికార మగునది యెలరు నేన

ఆ. నె. వల సమస్త జీవవర్ణ మబుద్ధి కృ
తంబు నైన యట్టి తామసంబు
నాటవది యవ్వెల్ల హరి లీలైన ప్రా
కృతము లనఁగ సర్వ కీర్తితములు.

కం. ఆ ఊకటిది వైకృతముగు
భూరి నగసిసుంజలతలు భూరుహ తతులున్
ధీరాండజ పతు మృగము ల
పారము లివి యష్టమంబు బహుధాకృతులన్.

సీ. ఆవనిపై మఱియును నావాస విజ్ఞాన
రహిత హుహరనిరతుల వస్తు
భులు ప్రాణమున నె నిచ్చలు నెఱిగెడు వృష
ఖర మహిషా జ సూకరము లుష్ట
రురు కృష్ణ గవయాదు లరయ ద్విశేషములు
నిలఁ దురంగాదులన్ నేకశేషము
లాటునుం బంచనఖా ఖుభుగాది క
ద్వాదశమును మకరాది జలచ

తే. గీ. రములు కంఠ గృహ రాజహసా నేక
ఖగ గణంబులేక గణన మెఱయ
దిర్యగాఖ్య నొప్పు భృతి సమానుష మైన
సర్గ మమరు నవమ స్రజ్జ నలరి.

కం. ఈ మూఁడు వైకృతములు మ
హా మహిమన్ దేవ సర్వ మది యష్ట విధం
బై మెఱయు దశమముగ నది
తామరస జనకు స హయతగ హరి నేనెన్.

సీ. సుర పితరులను కిన్నరకింపురుషులఁ జా
రణ పన్నగుల యక్ష రాక్షసులను
గరుడాశ్వరసల భాస్కర మరుత్తుల సిద్ధ
సాధ్యుల భూత పితౌవములను
గంజుఁడ జెనిమిది గణములుగాఁ జేసి
యేను నాదను ? మోహ మెసఁగు చంద
నాదుల విషయెచ్చ పాదుగ క్రోధంబు
చిత్త విభ్రమములు జెంద నొప్పి

అ.వ. యనెడి క్షేత్రగతియు నైద విద్యలు భూత
 కోటి యండుం గలుగఁ జేటుపఱచి
 దాన ఫలము లేమిఁ దలఁచి చతుస్సనా
 తనుఁఁ గాంచి వారి మనుజ తతిని.

వ. పుట్టింపుండని నియమించిన—

ఉ. వారలు వారిజాసనుని వాక్యము లారసి త్రోసివేసి సుం
 సారము రోసి యింద్రియ వశస్థితిఁ జూసి మురారి పాద పం
 కేరుహ భక్తిఁ జేసి తన క్రేవ మెలంగమిఁ జూచి క్రోధి యౌ
 నీరజసూతి భృకుటి జనించిన పావకునందు నయ్యెడక.

చం. పాడమిన నీలలోహితుఁడు పూనిక వందన మాచరించి యె
 య్యెడల మెలంగువాండఁ బనియేమి యనా విని ధాతవేడుకల్
 గడలు కొనంగ నాదరణ గౌరవమొప్పఁగఁ జూచి మేలు నా
 నొడుపు లితండు నేయునని నూత్న విచక్షణ మొప్ప నిట్లు నుక.

సీ. తనయ ! పుట్టినెడ రోదనము చేసితి గాన
 రుద్రనామత ననిరుద్ధ వృత్తి
 ననిలా నలేందు జలార్క భూమ్యాకాశ
 హృత్తపః ప్రాణమ్ము లింద్రియమ్ము
 లను పదునొండుల నభవ మన్యు మను బు
 త ధ్వజనామ ధృత వ్రతారు
 రేతస శివ కాళ లాతఱి వామదే
 వ మహాతు లనెడి పావన సరాహస్వ

తే.గీ. యములు తత్సంఖ్య నేర్పడ నమరి ధీయు
 నుమయు నేకయు నంబిక యూర్ధ్వ వీక్ష
 సాధ్య యిలయు నిలావతి శశియు సుధయు
 ననెడి పత్నులఁ గూడి నీ వనఘ గరిహ.

చం. ప్రజల సృజింపు మంచుం బనుపక జని రుద్రశతమ్ము గాంచె న
 య్యజుండగు నీలలోహితుఁడు నంతఁ దదాత్తజు తెల్లలోకముల్
 గజి బిజి మ్రింగ భూత యొడికంబుగ వారలఁ జేరి యిట్లునక
 విజనధరం దవస్థితులు విష్ణు భజింపుడు మీర లింకిటక.

కం. మీ సృష్టి చాలు ననవుడు
నా సరళులు వనులఁ జేరి యనుమోద తపో
వ్యాసంగ వృత్తి నుండిన
చో సరసిజభవుఁడు సృష్టి చొప్పురసి తగఁ.

చం. బొటమనవేల నూరువులఁ బొక్కిటఁ దృక్కున ఘర్తబిందులఁ
బటుతర నాసికాన్యముల భావమునం గనుదోయిఁ బద్మజం
దటఁ గనె దక్షనారదుల నా భృగునిం బులహుఁ బులస్త్యున
జ్జటిలు వసిష్ఠ నాంగిరసు శాంతు మరీచిని నత్రినిం దగఁ.

తే. గీ. దక్షిణస్తనసీమను ధర్మ వెన్ను
నందు ధర్మము మృత్యువు నాత్మఁ గాము
ముఖమున న్వాఙ్మనః సదరోష్ఠమునను లోభ
వర్తనంబును బుట్టింపెఁ బద్మభవుఁడు॥

కం. కను బొమలయందుఁ గ్రోధం
బానరఁగ మేడ్తఁబునం బసాధు లపానం
బునఁ బాపాశ్రయనిబురుతి
... .. కర్దముని విధాత సృజించెఁ.

ఉ. ఒప్పుల కుప్పయై మెఱయుచున్న తనూభవ వాణిఁ జూచి తా
నప్పుడె మోహ ముప్పలిల నఁగనఁ బొందఁగఁ బూను ధాత పె
జొప్పు లెఱింగి క్రూరతకుఁ జొత్తురె యంచు మరీచి ముఖ్యుల
య్యొప్పుమిఁ జుల్కనాడిన నిజోచిత హీనతకుఁ దలంకుచుఁ.

శా. దేహం బప్పుడె వీడినంత నది నల్లిక్కుల్ భరింపక దమో
నీ హరిముల్లు పుట్టి దాని వలనక నీరేజ సంచాతుడ
తూహణక వే తొక దేహమంది నిజకృత్యోపాయ హీనస్థితిక
మోహంబందిన వేదముల్ పొడమె మోముం దప్పులక నాలుగై.

తే. గీ. మఱియు ధర్మగతులు ముఖమంత్ర తంత్రము
లాశ్రమములు నడక లమరఁ బొడమె
తూర్పుమొదలుగాఁ జతుర్ముఖ ముఖముల
సామ బుక్చయములు శాస్త్రములును.

ప॥ ఆవి యెయ్యవి యనిన.

సీ. ఋగ్యజుస్సామంబు లెలమి సధర్వణ

పెహత్పకి ధౌధ్యర్వరీతి సుతియు
 స్తోత్రయు సుదాత శుభఋచ్చయంబు ప్రా
 యశ్చిత్త ముఖ్యకర్తావళులును
 సునా నాయ క్షేద గాంధర్వ వేదముల్
 స్థాపత్యమును శిల్పశాస్త్ర సరణి
 యమరగ సకలేతిహాస పురాణముల్
 కర్మప్రంత్రాహ్నిక క్రతు చయనము

తే.గీ. లఖిత సవనప్రవర్తన మనఘ ధర్మ
 మదములగు సత్య శౌచ తపః కడుణలు
 నాలుగశ్రమములలోన లీలవాక్కు
 టాకటి నాల్గన వృత్తిక్రమోక్తిచయము

తే.గీ. వరుస నాన్వీక్షకీత్రయీ వార్తలఁ గల
 న్యాయ విద్యావత్సులంబు నాయత మగు
 వ్యాఖ్యతి యుతగాయత్రి వర్ణపంక్తి
 నదనమునఁబుట్టెద మద్దిబ్రణవము జనించె.

కం. రోమత్యక్చర్తంబుల
 నా మాంసస్నాయుశోణితాధికశల్య
 స్తోమములకొ మజ్జమునకొ
 దామరస భభుండు గాంచెద దగు భండములకొ

చ. వరుసఁ గ కారముఖ్యమగు వర్ణలు జీవుడకారమంగమున
 గరిమ శేషాదియాక్షల వికాసము లింద్రియ పంక్తిగాఁగ న
 య్యరలవలకొ స్వరంబులు నిజాత్మబలంబుగ నొప్పు శబ్దముకొ
 బరుఁ డజ్జు లీలలుకొబొడమె భవ్యతదాఖ్యవసించి యయ్యెడకొ.

కం. వ్యక్తా వ్యక్తముల నా
 సక్తములకొ రగుచున్న శబ్దబహు
 ద్యుక్తత నారాయణ నా
 మోక్షికో భగవంతుఁ డమరు నొప్పగు మహిమకొ.

గీ.వే. అంత ఘాత వీర్యవంతమా పురుష సుం
 తతిఁ దలంప విస్తృతం బటంచుఁ
 దలంచి ధాతపూర్వ తను సర్జనము జేసి
 యప్పుడర్హదేహ మధిగమించె .

కం. అది యాదిఁ జతుర్వదనుఁడు
పొదలుచుఁ దగ మిధునస్సప్తి పూని జగములకొ
విదితముగ జనుల మిక్కిలి
యొదవించి కృతార్థుఁ డగుచు నొప్పెక్ మఱియుకొ.

సీ. అది యొట్టులన వినుఁడజుని దేహద్వయ
మున నొంటుఁ బ్రజలు లేకునికి నొకఁటు
జనములఁ గలుగుట చర్చింపఁ దత్తను
వందు భాగముల స్వాధ్యయంభవుఁడను
మనువును శత రూప యనియొడి కన్యయు
జనియించి మిగులమై సరవి మెలగఁ
నింపుతో నామేటి దంపతులకు వరా
త్తజులు ప్రియవతోత్తానపాదు

లే.గీ. లాత్తజులు దేవహూతియు నా ప్రసూతి
యమరు నాకూతియన మువ్వ రపుడు వొడమ
మనువు నాకూతి ఋచికునికినిఁ బ్రసూతి
దత్తునకు దేవహూతి కర్దముని కిచ్చె.

కం. ఆ దత్తునికిఁ బ్రసూతికిఁ
బాదుగ నటు నాటుపదులు భామర రూపా
మోదలగు సుతలు పుట్టిరి
యాదట నచ్చెలులవలన నయ్యె జగముల్.

సీ. మఱియుఁ బామరస సంభవుఁడు వేటొక దేహ
మున యక్షరక్షస్సులను సృజింప
భక్షతి రక్షతకొంట్కులఁ దన్నామ
ముల భజించిరి వెండి నలువ యపుడు
సాత్త్వికతనువున సరవి దేవతలఁ బు
ట్టించి వీడిన దేహమంచితముగ
నది యపహారాత్రంబులయ్యె వేటొక్కటఁ
గనిన రక్షస్సులు వనజభవుని

లే.గీ. బట్టిరతి సత్త్విగదియఁ దత్పటు శరీర
విరహితమునైయ సంశయనా వెలది వొడమి
మోహమగ్నులఁగావించె సూహ దానఁ
శతరు లుద్భవ మందిరి వేర్తిఁ దనర.

చ. వనజభవుండు వెండియును బాగుగ గాత్రములకై గుణమ్ములకై
మనమున నంగకమ్ముల క్రమంబున దేవగణాళి నప్పరో
జనమును బ్రహ్మహానుల విశాలజగత్పరిరక్షణ క్రియా
ఘన హనుకాల వస్తు గణ కల్పనఁ జేసె మహానుభావతకై.

తే.గీ. మహాదహంకార భూతముల్ మఱియు నింది
యములు పదునొండు ప్రాణంబులైదు ప్రకృతి
వఱల నిరువదినాల్గు తత్త్వమ్ములవల
జీవుఁ డవ్వల పరమాత్ము స్థిరత నెలయు.

కం. ఇరువది యేడవ తత్త్వము
పరమాత్మాకృతియ యగుదుఁ బరగైడుకాల
స్థిరమై ఖరి యెఱింగించెదఁ
బరగు పరబ్రహ్మ మదియె భావించునెడకై

కం. కాలగతి నిర్ణయమ్ములు
పోలింపఁగ సకలధర్మములకుకై మూలం
చాలీల లెఱుఁగ వశమే
కాలమె బ్రహ్మమ్ము తెలివి గలవారలకుకై.

వ. అది యెట్లనిన —

కం. పదునెనిమిది నిమిషము లిం
పొదవఁగఁ గాఢయగు గాఢ లాగి నిర్వదియుకై
బది కళ, కళలన్నియ యే
మదనకై యేణపట్కు మేక మగు నాడియగుకై.

కం. ఘటికాద్వయము ముహూర్తం
బట మూఁడు త్రిపాదయక్తి యామంబగు న
ప్పటి యామాప్తక మొకదిన
మిటులని పదిమూళ్లు మాస మిరుపక్షములకై.

సీ. క్రమమునఁబగలింటి గడియల పాటి ప్రా
తస్సంగవములు మఱ్యాహ్న వేళ
యదరాహ్న సాయంబులను కాలములు సమ
మగు పితృప్రసూవన నమరు సంధ్య

నెట్టి రెండు జాలర్థ నిశ నిశీధిని రాత్రి
సంజ్ఞల నొప్పగు సరవిశేఁబ
దై దగు గడియల కవల బ్రాహ్మ్యంబుఁ
కాలంబు నవి రెండు గడియ లరయ

తే||గీ|| నవల నరుణోదయము నాడి యగుటఁ బడప
గడియ ప్రాతస్సమయ మగు గడియ సూర్యుఁ
డుదయమగు కాలమీ మానముప్ప నేద
మార్గక ర్తృలగు ధరామరులకెపుడు.

కం. మాసద్వయ మొక ఋతు వవి
భాసితమగు మూఁడు నయన భావం బవి రెం
డాసరవిఁ వర్షంగు
మాసారక చక్రరూప మహితం బదియుఁ

నీ. వినుడు పక్షింతరంబునను గాలాత్తకుం
డగు సూర్యు కిరణజాలాంతరస్థ
పటము గన్పట్టుటఁ బరమాణు వవి రెండు
ననువగు నవి మూఁడు సమర నొక్క
త్రసరేణు వవి మూఁడు తగునొక్క తృటియనఁ
దృటులవి పది వేద తెలియ మూఁడు
వేదలు పలయంబు వెన నవి మూఁడు, ని
మేవంబు, నవిమూఁడు మెఱయు క్షణము

ఆ.వె. క్షణములైదు కాఱ్ఱ కాఱ్ఱలు పది లఘు
వవియుఁ బదియు నాడి యయ్యె నాడి
కాద్వయము ముహూర్తగతి పూర్వసంఖ్యసం
వత్సరముకాలవర్తనమున.

కం. పరిమాణు వనఁగ భాస్కర
వరకాలం బదియె సూక్ష్మసంజ్ఞఁ దనర్చుకొ
వరుసన్ ద్వాదశరాసుల
కరుగుటకుం బట్టునది మహాత్కాల మగుకొ.

కం. నైల పితరుల కొక దినమగు
నలపడ నొకయేఁడు దేవతాళికి దినమా
నిల ద్వాదశ రాశ్యాత్మక
సలిత సంవరణ మాన సంజ్ఞ లగు ధరకొ

కం॥ ఆరయ బార్హస్పత్యము

సారము సక్షత్రపంద్ర సంజ్ఞల మానో

దారత సూక్ష్మ మహత్కా

లారూఢిఁ జగము బ్రోచు నర్కుఁడు మహిమన్.

చ. తరణియె నుము కర్తృఫలదాయియుఁ గాలనిరూపణ క్రియా
పరుఁడును సాక్షి దేవమయ భావుఁడు సత్త్వ రజస్తమో గుణా
కరుఁడు డుదయప్రవృద్ధి లయకారణుఁడు స్విభుఁడంతరాత్మ య
క్షురుఁడు క్షురుండు సంతత జగన్నయనుండు తమోఽపహర్తయున్.

కం. కృతముఖ్య చతుర్యగములు

ధృతి నాల్గిన్ మూఁడు రెండు తెలియఁగ నొకవే

యతులిత దివ్యాబ్దము లు

న్నతి సంధులు నెనిమి చాటు నాలుగు రెండున్.

కం. శతసంఖ్యలు ధర్మమునకు

గతి పదములు కృతను నాల్గి కలి నొక్కటి గా

వితతమగు నేండ్ల వరుసనె

యతులిత భాగములు సంధి నల్పము నవియున్.

ఆ.వె. పరగు భూర్భువాది పదభుల కెల్ల న

త్యున్నతంబు దివ్య మొప్పు వైన

సత లోకమునకు స్వామియో చతురాన్యు

నాయువది వినుండు హర్షమొదవ

కం. ఆలఘు చతుర్యగములు వే

యలవడ నొకపగలు నట్టి యగు రాతిరికిన్

గల రొక పక్షులన మన్విం

ద్రులు పదునలుపురును వరుస తోడ జగములన్.

చం. ఆనుభుగ డెబ్బదొక్కటి మహాముగముల్ మనుకాల మింద్రు ల

ట్లన పదునల్లరొ నెడల నమృతుఁడప్పటి కప్పుడా కృతుల్

గొని మునిదేవ సంఘముల కోరిక దీరఁ జరించు, ధాత ని

ద్ర నొసరియన్నలోకములు దారుచుఁ గ్రమ్మట బుట్టు మేల్కొనన్.

ఉ. హర్షము గల్గు పంకజభవాంబిత నిద్ర రమేశుఁడైన సం

కర్షణు వహ్ని భూర్దివముఖి స్థిరలోకములన్ దహింప ను

తక్కుర్తఁ దచ్చిభిప్రభల కాంకల కోర్వక యా మహాన్నిరా

మర్ష జనమ్ములేగుదురు మాన్య భవర్భువనమ్ము జేరగన్.

తే.గీ. వీక తోబూర్చువస్వర్గ లోకములకు
మిగిలి యెగసి పయోగాని మెలయ శేష
శయనుడై యెగనిద నిశ్చలత లోక
సంస్థితోదరుడగుచు నాశాన్తి యుండు.

కం. హరి వరమేశ్వరుఁ డిట్లుగు
సరణి జనురొక్క పాస సం నేవీతుండై
మెలయుట దైవందినమనఁ
బరగు నిటుల నేఁబడెండ్లు బిటు వగునంతకొ.

సీ. విను మిట్టి రేఁబవల్లను బహుమాన వ
త్సరము లైనట్టి వర్షములు నూలు
బ్రహ్మకు నాయువు పద్ధతి నేఁబది
యగుటఁ బరార్థమునాఁ దనర్చు
నిప్పుడు పూర్వార్థమెప్పుగఁ జనుట ద్వి
తీయపరార్థమై తేటపడెడి
నవీరెండు నైనచో నట బ్రహ్మకల్పముకొ
సంజ్ఞ చెల్వగు నట్టి సరసిజాతు

తే.గీ. నాభిపద్మంబు భువనజన్మతకుఁ బొడము
నవియె తగు బద్ధకల్పావ్వయమున నిట్లు
లమరు పూర్వపరార్థము లవని నిప్పు
డైనయట్టి ద్వితీయపరార్థమునను.

తే.గీ. హరివరాహకృతిం బొచ్చె నట్టులగుటఁ
బరగు శ్వేతవరాహకల్పంబు నాఁగ
మెలఁగు కల్పములవి వెక్కు జలజనాభు
నకు నిమేషంబులగు నెన్నఁ బ్రకటితముగ.

కం. కాలము భగవదధీనము
కాలాశ్రయ మఖిలభూతగణ లోకమ్మల్
కాలమయఁ డచ్యుతుఁడు త
త్కాలాధిపుఁ డతఁడనఁగ గణుతింపఁ దగుకొ

సీ. యుగములు నాబుగు దగ జనుచోట భూ
లోకమ్మ పోలియుట జోఁకతోడఁ
దగ యుగ ప్రళయమ్ము ధాత నిద్రించుచోఁ
బొండుగ నదియై దైవందినంబు

మన్వంతరంబుల మలయు నవాంతర
 ప్రళయంబు బ్రహ్మకుం బరగునాయు
 వంతయుం దీటుటలదియె బ్రహ్మప్రళ
 యంబు దనరును గాలంబునప్పుం

తే.గీ. ఉద్యుతుని గర్భగోళంబు నందుఁ బ్రాణి
 కోటి వసియించి తత్కృపా పాటవమున
 సృష్టి మొదలిఁ టి నూయా విశిష్టయగుచుం
 బుట్టి తల్లిల లెల్లఁగన్పట్టఁ బ్రబలి
 తుదలఁగ్రమ్ముట నాతనితోడఁ గలియు.

సీ. కడగి యధోర్ధ్వలోకము లెల్ల జేవ క
 ధ్రానే కఫల రూపమాన గతుల
 భోగభూములు నాఁగఁ బోలుపొందు భూలోక
 మటఁ గర్మభూమి నానమరు నగు
 భరతఖండము దక్కఁ పటుతర ద్వీపాద్రి
 జలధి కానన నీమ లలరు భోగ
 భూములై కొలుచు లొప్పుగఁ బంటుఁ బెట్టిన
 నది కాపు భుజియించునట్టి వరుస

తే.గీ. నివటఁ గావించు సుకృతముల్ హేయ పాప
 ఫలము లచ్చటనచ్చట కొలఁది మనుజుఁ
 డనుభవించుచు గ్రమ్ముట నవనిఁ బొడము
 దత్త దుచితోరు జంతుగాత్రముల యందు.

ఉ. ఈగతిఁ బుట్టుచున్ మరల నెచ్చటనేనియుం గర్మయుక్త మా
 యాగతులన్ భుజించి యవి యన్నియుం దీతినఁ బుట్టి బుణ్యతక్
 యాగ విధానరీతి మది నుండు రమాధిపుం జూడ భోగమో
 యై గతుండౌ మత్రేక్రియల నామిక దీఱుపు జన్మకర్మముల్

వా. పాపాత్ముండు దరిద్రుండై పాడముచున్ బాపంబులే చేయుచున్
 బ్రాపించున్ నరకంబులున్ మఱియనున్ బాపాత్ముండౌ నందుఁ బు
 ణ్యోపేతుండు భనాధ్యుండై మఱియుం బుణ్యోపేతుండై పుణ్యలూ
 కాపాద్య స్థితి సౌఖ్యమంది మనుజుండౌ నెన్ని జన్మంబు లన్

కం. ఆతులిత మతులగు స్వర్గ

ద్యుత సరకద్యతుల నెఱుంగఁ జూపుడునే! త

త్కృత కర్తృబులను గుణ

ప్రతతుల యాపముల వలనఁ బ్రబున్నట్టిలీలకొ.

వ. అనిన విని శాసకాదు లిట్లనిరి.

కం. అండాండము పిండాండము

రెండొక రూపంబె యనుచు ఋక్కామకళా

పాండితి ధీ (యు ౨) తులనఁ గా

మెండుగ వినియుందు మట్టిమేఱలు చెవుమా !

చం. ఆన విని సూతుఁడిట్లను సమంచితమా పరమాత్మయందు న

య్యనువున నండముల్ గలిగినట్టి విధంబును బిండ సంభవం

బును వినచోట నైక్యమగు బుద్ధి నెఱుంగుఁడు తత్త్వసంగతికొ

ఘనత వివేకయోగములు గానబడుకొ గడు నిశ్చయంబుగకొ.

కం. గాత్రములు ప్రకృతి మయములు

చిత్రంబుగ బ్రహ్మమయఁడు జీవుఁడు త్రిజగ

ద్ధాత్రి చతుర్విధ తను మ

తావ్ర ధీతిఁ దత్త్వమయము ప్రకృతియె యగుటకొ.

సీ. నాత వైత్య శ్లేష్మజాత పంచాశయ

పదన మా నయ్యన్నపాన వివిధ

సారము లాత్మ మనోరంజనం బగు

రస మజ్జిములు సస్థి రక్తములగు

మొగి నధమము మలమూత్ర రూపం బగు

పురుషుని శుక్లంబు పౌలతి రక్త

మును సమమైన సపుంసకుం డగు రక్త

మధిక మా నెడఁ బుట్టు సతివ వీర్య

ఆ.వె. మధికమైనఁ దనయుం డనుచుగ జనియించు

శుక్లభిన్నమైన సుతయుగంబు

బేసి దినము పుత్రి వేర్పితో సమదిన

మైన సుతుఁడు ఋతుదినాశ్రిత గ లియె॥

కా. జోకం వీవము లందు సూక్ష్మములు లేజోవంత ముల్ గా జను
 గ్లోకావాసత షోడశైక వికృతులే సోపారం గర్వాతి త
 మ్మకర్షింపంగ సూర్యమండలగత్తై తత్కరోహ్యత థా
 రాకారాగతి భూమి నోపధుల తీరె సారమై విష్ణుటన్.

కం. అవి భక్తించిన పురుష

ప్రవణ శరీరమున నెల్పుం బరగం ద్రిమాసం
 బవలం దద్వీర్యైక
 ప్రవణత స్త్రీగర్భయై నమకొను కడకున్.

సీ. ఆతివ పుష్పిణియై పదాబుదినమ్ములు
 ప్రమథుట కుల్బస్థ పద్మయగుట
 నది రక్తమయమగు నచ్చట శుక్లంబు
 గలిసిని యంతటం గలలమగుచు
 నొకరాత్రి బుద్బుద ప్రకటించు నైదు వి
 నంబుల దశమ దినంబు లందుం
 గల్కనూ నొక్క పక్షంబున ముద్దయై
 యండనూ నిరవదియైదు నాళ్ల

తే.గీ. నెలకు మస్తక మమరు రెణ్ణెల్ల నవయ
 వములు పొల్పుగు మూడెల్ల కరున నస్థి
 రోమ నఖ లింగ రంధ్ర నిరూఢి నాల్గు
 నెలలం దగు సప్తధాతు సంవలితమగుచు.

తే.గీ. శ్లోక్కు చర్మంబు మాంసంబు దగ రుధిరము
 మెదడు నరములు నెప్పులు విదితముగను
 సప్తధాతువు లనందగు సరవి నిట్టి
 వేర్పడిన యంత మీదట నెలమితోడ.

కం. వి నవనెల క్షుత్తృష్ణలు

పూనంగ నార్చెలల మాచి పాదునంబడి యం
 దానిక జననీ భుక్త వి
 థానాన్నాంబువులం దృష్టిం దనరుచు మణియన్.

తే.గీ. కుక్కి దక్షిణదిశ మందు గురుతలైక

కటు లవణ మధురామ్లముల్ తొర రసము
 లవుడు తల్లి భుజింపంగ నందువలనం
 బొడము వేదనచే గడు నడలు కొనుచు.

మ. మల మూత్రమ్ములు శుక్లశోణితములున్ మైఁజుట్టిరా నందు లో
పలఁ బొద్దాడుచుఁ గీటమన్ తనవు వే భక్షింప మూర్ఖిల్లుచున్
దల కుష్టిస్థితి భగ్న పృథ్వుఁ డగుచున్ దార్కొన్న దుఃఖంబునన్
దొలు జన్మమ్మునఁ దాను జేయుటలు తద్దుర్బావ మాహింపుచున్.

ఉ. అక్కట హరకర్తముల నారడియె యిటువంటి పాథలన్
దొక్కట మందగా పలనె ధూర్వహ బుద్ధి వివేక యుక్తిచే
నెక్కుడు పుణ్యకర్తముల నీశు రిమాధిపునిన్ భజించి యా
చక్కి వసింపఁ బుట్టువుల చందము లొందునె యెందు నేనియున్.

కం. ఎఱఁగఁగ నైతి నటంచున్
ఓరిపరి దుఃఖములఁ బొరలి పంజరమున నొ
వ్వరి చిక్కుబడిన విహగము
కరణిం జింతించు జ్ఞాన కలితాశయుడై

తే.గీ. ఇట్టి జ్ఞానన్ముచేఁ జేష్టులెలమి గలిగి
నప్త మానంబులను బూర్వజన్మకృత మ
హా ఘోరములఁ దలఁచి యున్ననుచు వగచి
తనకు దిక్కింక హరియని వినుతినేయు.

సీ. సూక్ష్మదేహమున నచ్చొచ్చొ జూచ్చి పాంచభా
తిక గాత్రయుక్తిచే దీనదశలఁ
బొడలంగ సకల భూ భువన రక్షే దక్ష
చర్యచే భూతపంచక మహత్త్వ
మున జగదాధార మూర్తి నొ పరమేశ!
దయ గర్భనరకపాథలు దొలంగఁ
జేసి రక్షింపు భాసిత నిత్యలీలావి
హర! నా పాథల నణఁచు తురుడె!

గీ. శేయమూత్రపురీష సంధాయకంబు
జీర్ణ మతిరంధ్రయుక్తంబు నిర్ణయాను
హీన మైనట్టి గాత్రంబుఁ బూసనీక
నిత్యశుభ మిమ్ము నిరవేక్ష! నిరజాక్ష!

కం. అని నెల తెన్నుచు భౌతిక
జనిత విపద్దశలఁ దవలి సతతము బాధా
తను సంతాపాన్వితుడై
దినదిన మొక యుగముగా గ దీనత నుండున్.

శా|| అంతః జంఘ మరుత్ప్రభుత్వం గుప్తనగతిః హా కృష్ణ ! గోవింద! యం
చంతే వేదన నొంది తన్ను దలక్రిందిద్వంగ ద్వారాంతరా
భ్యంతః ప్రస్తవ భేదగాత్రుడూ నవీతౌ లోచన ప్రక్రియా
సంతాపాన్వితుడై ధరంఃడి వగ్గ జర్చాత్తుడౌ సత్తరిక.

కం. నీల్లా సవమునఁ జల్లెఁగ
బొల్లగు విజ్ఞానబుద్ధి పూర్వ వివేకం
బెల్ల న్నాని తమోన్మతి
నల్లెల్లన నేడ్చుఁ గ్లేశ మడరక బేర్చుక.

మ. మశకీ కీట తృదాది బాధ లొదవక మాలిన్యదేహక్షుణ్ణక
గృకుండై క్షుత్తతి శాధకజేయ మిగులక గ్లేశంబు దుఃఖంబు దు
ర్దశలుక రోగములొందఁ గుందుచు మనస్తాపక్షుచే నింద్రయ
ప్రశమద్దుర్బలత నైలంగు వివిధ ప్రారబ్ధ లబ్ధ స్థితిక.

అ.నె. గర్భనరక బాధ ఘనబాల్య దుఃఖంబు
గురుల శిక్ష నలఁత తరుణజన వి
యోగపీడ గ్రహసముద్ధరణ క్రియా
తాప మృత్యు వృద్ధ దశల కీడు.

కం. తొడర నాడలు నిలుకడ యని
పడతులు నందనులు వెడఁగుపడు తొడునుగ నె
ప్పుడు దొడరెడి యలజడులను
గడువంబడి పాడము పూర్వగతి నిడుమడరక.

ఉ. స్వేదజ బుద్బుదాండజ విశేష జారాయుజు లుద్బిజంబులుక
బ్రూఁచి ననేకవర్తనలఁ బొల్పగు సృష్టి నిజాంగకంబు ల
ట్లాదట బాధనొంద జననాంతదశల్ పడఁడా విశేషసం
పాదిత ముక్తిమార్గగత పావనయోగ నిరూఢిఁ దక్కినక

కం|| వెవిగల జంతువుకెల్లను
నవిరళముగఁ బిల్లపాడము నండంబులచేఁ
బ్రవణమగు గూఢ గలయవి
యవనిక బళుషక్షి మృగ జలాకర తతులక.

సీ. స్థావర జాతు లెవంగ నిర్వది లక్ష
లటు క్రిమి కీటంబు లైదు నాఱు
లక్షలు బక్షులు లలిఁ బదిలక్షలు
జలవరంబులు నవ సంఖ్య లక్ష.

అమరంగం బశుమృగాశ్వాదు లిర్వచ పది

అక్షలు నాలుగు అక్షరైస

మానవు లేతత్ప్రమాణ సూయుష్య ని

ర్ణయ మది తతస్సంఖ్య నలవ చేత

ఆ.వె. నిర్మితమ్మ నగుచు నెగడిన యట్టి యీ

జంతుతతులు మనుజ సంఖ్య అసని

గమలనాథు నాజ్ఞ గడలు కొనంగను

మిథునస్పృష్టి వలన మెఱసె నెందు.

ఆ.వె. ఇట్టి మిథున స్పృష్టి నెసకె జగంబు స్వా

యంభవనిగాఁగ నతని పుత్రు

లాగిఁ బ్రియవ్రతుండు సుతానసాయండు

క్షత్ర ధర్మనిరతి జగతి మనిరి.

కం. భృగువు మరీచ్యాంగీ రను

లగణితగతి బ్రహ్మకుల మహత్కారణులై

రొగిం దక్క్రమములు చెలివెడల

దగుఁ జాతుర్వర్ణ్య భవ విధంబులు చెలియన్.

సీ. అబ్జుని తనయందైనట్టి మరీచికి

గర్దమ సుతకు శ్రీకాంత సముండు

కశ్యపుండు సువర్చక్రమమున నుదయించి,

రా సువర్చకు విరజాహ్మయండు

గంగయుఁ బుట్టిరి ఘనతం గశ్యపునకు

దక్ష పుత్రిక యందు ద్వాదశాఖ్య

అమరగ నాదిత్యు లావిర్భవించిరి

యందు వివస్వతుఁడనెడి సూర్యు

తే.గీ. వలన వైవస్వతుండు వైవస్వతునకు

మనువు మనువున కిత్సాకుఁ డిసకుల ప్ర

వర్తకుండు పుట్టెఁ జతురాన్యు వలనఁ బొడమి

నట్టి భృగునకుఁ గర్దము పట్టి యైన.

కం. ఛాతికిఁ బుట్టిరి ధాతృ వి

ధాతృలు శ్రీ యనెడు కశ్య తగ ధాతకు సం

ప్రీతి మృకండుం డతనికి

భూతికా జరకాలజీవి పుత్రుండు పుట్టెన్.

తే.నీ. ఊటియు నొక కామినికి భృగు మౌని వలనఁ
గవివృషభుఁ డాతనికిఁ బుట్టెఁ గావ్యుఁ డనఁగ
ననురగురుఁ డెవ నఖిలవిద్యానిరూఢి
నమరు శుక్రుఁడు లేజోవిహారుఁ డగుదు.

కం. బాగుగ వతనికిఁ జ్యవనుం
డాగమినిధి పుట్టె బుచ్చియిం డాతనికిఁ బొడమెక్
ఆ గుణిక్ జమదగ్ని ను
రాగణ, నాతనికిఁ బరశురాముఁడు పొడమెక్.

నీ. ఘనతరాంగీరస ముని శ్రద్ధయందు బృ
హస్పతి సంవర్తుల నేడి సుతుల
నేని రాకా మానినీ హరిణీ నుము
వతులఁ గన్యల గుణవతులఁ గనియె
నత్రికి ననసూయ కమృతాంశు దుర్వాసు
లనఁగ దత్తాత్రేయఁ డనఁగ నలువ
యద్రుండు విష్ణుండు రూఢి జన్మించిరి
క్రతునకు సూనృత వ్రతపవిత్ర

ఆ.వె. చర్మలగు పవిత్ర సహచరుల్ పొడమిరి
దేవలుండు గనియె ధీరుండగు శ్రు
జాపతిక్ మహాత్ముఁ డా పావనుండు సప్త
భార్యల యెడఁ జాలఁ బ్రజలఁ గనియె.

కం. సరవి హవిర్భుక్త యనా
తరుణియెడఁ బులస్త్యజూని తగఁగిన్నరులక్
గర మధికులఁ గింపురుషుల
గరిమక్ విశ్రవసుఁ గాంచెఁ గౌతుక మొప్పక్.

కం ఆ విశ్రవసుండు గనియెక్
రావణునిం గుంభకర్ణు రాక్షస వంశ
శ్రీవిస్తారు విభీషణుఁ
పావనుండగు ధనదునిక్ ద్విభార్యల వలనక్.

నీ. పులహుండు గతియను సూలతంక యెడ వరీ
యాంనుల శ్రేష్ఠుల ననల భార్య
యగు క్రతుక్రియ (వ ?) ల్ల ననఘుతౌ వాఙ్మి
ల్ల సహస్రములఁ గాలచె నంచితముగ

తగ నుభర్తృబుండు చిత్రాసతి మణి యందు
శ్వశిరస్సు సద్వృత్తు సరము గనియె
నల వసిష్ఠుండు సూర్య యను లలన మణి
వలన నిశ్చయ తపఃకలితులైన

తే.గీ. చిత్రకేతు స దోహ్య ద్యశేష సప్త
మానులం గాంచె మణియొందు (మగు) వలన
వినయచర్యుల శక్త్యాది మునుల ఘనుల
వితతలేజుల సూర్యుర సుతుల గనియె.

చం. జననుతుం డందు బెద్దయగు తక్కికెబుట్టె బరాశరాఖ్యుండ
య్యనఘుండు విష్ణునన్నిభుం డహర్వతిలేజుం డతండు వ్యాసులకొ
గనియె మహామహుం డతండుగాంచె శుశుక గమాలాధినాథ (ప)
ద్వనరుహ చంచరీకగణవంతుం బ్రకాంత నితాంత దాంతునికొ.

కం. నారదుండు బ్రహ్మచారి యు
నారాయణ పాదపద్మ నవ్యమరందా
సారాత్మేందిందిరుండును
సారజ్ఞాన ప్రమండు జననుతుండయ్యెకొ.

అ॥నె॥ తీవె గర్దమునకు దేవహూతికె బుట్టె
గపిలుం డభియోగ కారణుండు
ఘనత మణియం బుత్రికా నవకముపుట్టి
బ్రహ్మసంభవులకుం బత్నైరె.

తే॥గీ॥ దక్షునికి వేదసంఖ్యం బుత్రకులు పాడమి
సంగరాహితులై తపశ్చరణ మనిరి
కూతు లేబది యెద్దురు కూర్చి బొడమ
నెమ్మి బదునల్వరను భర్తునికి నొసంగె.

కం. పదు మువ్వురు కశ్యపునకుం
బదపడి శశికొ ద్రిణవక బాలామణులకొ
మదనారి కొకతె మిత్రుని
కొదవగ నొక కన్య న్నికొక్కతె నొసంగెకొ.

తే.గీ. ఆమరు నా భర్తునికె బ్రియయనెడి కన్య
యందు బుట్టిరి నరుడు నారాయణుండు
నఖిల లోకోపకార మహానుభావు
లమితలేజులు మునినుతు లనఘు అగుడు.

కం. వావకుండు స్వాహా వలనక
వావక కుతభక్తు లనగగ బవమానుడనం
గా వెలయువారిగ గనెద
త్వావనులకుం బంచనవ విభావనులు నుతుల్.

సీ. కశ్యపుడదితయ న్నామినియందు ధా
తృత్యక్షుకను భగ శ్రీధరారు
తాంతు మిత్ర వివస్వ దర్యమ పూష స
నిత్య విష్ణునాములై వెలయు రవుల
రహిం గాంచె దితికి పారణ్యకశిపు పార
త్యాక్షులు పుట్టిరి యీ పారణ్య
కశిపుడు ప్రహ్లాదుం గమలాక్షపాతుడ గాంచె
యాధి నాతనికి విరోచన బలి

తే.గీ. బాణులాదిగద దత్తుల ప్రభువులయిరి
దనువువల్లను విశ్వజితునముచి నరు
ణులు పులమాదిదావపుల్ కలిగిరెలమిం
గాలియు వినాకుం గ్రోధుని గనియె మఱియు

తే.గీ. మేనకకు భీమనేనోగనేను లాది
మైన గంధర్వముఖులు సూనులైరి
సురభికి గోగణములు సుధయు నవ్వు
రసలు పుట్టిరి యెంతయు రాజితముగ.

తే.గీ. వెలయ వినత కనూరుండు విహగవిభుండు
జనన మంగి రనూరు సర్వజాతు లైరి
ఘనత సంపాతియు జటాయువు నట శ్రేణి
డేగలక గ్రోధగుణము నాతీయం గనియె.

కం. మృగికి మృగసంతతియును
నుగతుక సిద్ధ మునివరులు నుక గద్రువకుక
దగ శేషుండు వాసుకిముఖు
లగు పన్నగు లుద్భవిల్లి రథికస్ఫుర్తిక..

తే.గీ. ధాతకును బుట్టి రెలమి విధాత ధాత
లక్ష్మీయను కన్యకయును విలాసలీల
నట్టి లక్ష్మీకి హృదయంబు నందు బెక్కు
ప్రజలు పుట్టిరి లోకముల్ పరిధవిల్ల.

కం. వరుణునికి జ్యేష్ఠకుఁ ధులుఁ
డరుదుగ ధర్మఁడను నుతులు నట నందిని నాఁ
దరుణియుఁ బుట్టిరి దేవఁలుఁ
డరయఁ బ్రహాదీకుఁ గాంచె నంచిత వృత్తికొ.

సీ. అతనికి నుతు లేడురందు ధూమ్రకు ఁరు
ణుండు బుద్ధికి నాధువుండు న మ్మ
నస్వికి ధోముండు నహఘండు రథకును
శ్వసనకు ననిండు శాండలికి న
నలుండు ప్రభాస కుజ్యులు లప్తవనువులు
లలిం బుట్టి రందు నీత్య లఘుతేజుఁ
డగు ప్రభావనునికి నాంగిరసాత్మజు
యోగసిద్ధికిఁ బుట్టె నుచితబుద్ధి

ఆ.వె. నమరు విశ్వకర్మఁ డమర శిల్పచార్మక
డమిత మహిమ ధర్మ సంగనకును
సవిత్వ రామహర్ష శములనం బుట్టిరి
యందు సవిత్వనకు మహావిభూతి.

కం. బడవాకృతియగు త్వాష్ట్రీకిఁ
బొడమిరి యశ్వినులు దేవ పూజిత లార్యుల్
కడు నాయుర్వేదజ్ఞులు
కడకుకొ లోకోపకార కారణులగుచుకొ.

కం. రుచికున కా యూహుతికి
నచలితుఁడగు యజ్ఞమూర్తి యజ్ఞండు యశః
ప్రమర శ్రీ దక్షిణ యను
నువరిత్రయు నుద్భవించె శోభనలీలకొ.

తే.గీ. ఆది మిథునంబు తైరి దూష్యమృలేమి
వారి తనువులఁ బొడమె దేవముని సమితి
క్రమముతో నిట్లు కమలజాంగముల వలన
సృష్టివిస్తారమయ్యె భాసిత నిరూఢి.

తే.గీ. నెరయ ధర్మనికికొ భయ నిములి మృత్యు
లనెడి తనయులు జనియించి రానుతులకు
నేని ధృతరాష్ట్ర) కాకి భాసియును శుక్రియ
బుత్రికలు పుట్టి రెంతయుఁ జిత్రముగను.

సీ. కాకిక గాకు లులూకముల్ జనియించె
 నేనికే డేగలుపుని భాసి
 నేని కంక గృధ్రముల్ ఘనభాసములు భృత
 రాష్ట్రాకి హంస చక్ర లక టిట్టి
 భంబులు శుకికి నేర్పడ శుకమ్ములు పుట్టె
 మఱి కశ్యపునకును హరిణి చంద్ర
 మందమతంగియు మఱి శ్వేతశార్దూల
 శురసలుం బుట్టి రాసుభగల యెడ

తే.గీ. జుడమందకు బురుడుముల్ కట్టడములు
 హరిణికి న్వానరమ్ములు హరిణచయము
 మంద కై రావతిప్పు సన్నహిను శురస
 కఖిల వృక్షతతుల్ పుట్టెనమితముగను.

కం. ఆ శురసకు గంధర్వియు
 భాసురముగ దాని కశ్వపంక్తులు వొడమెక్
 వాసిగ మాతంగికీ ది
 గ్భాసుర గజములు జనించె భవ్యస్ఫూర్తిక్.

చ. నఖినభవైకమానసమునక్ జనియించిన యా ప్రజాపతుల్
 గల మనుభుల్ జగమ్ములు వికాస సమగ్రముగాఁ జరాచరం
 బులు మిధునోద్భవంబులుగఁ బూని సృజింపఁగ నంత ధాత ని
 శ్చలమతి వాణిఁగూడి వరసౌఖ్యములక్ భరియించె హెచ్చుగక్.

కం. ఇది భూతసంభవస్థితి
 చదివిన వ్రాసినను వినిన సకలార్థమ్ముల్
 పొడలఁగ నాయుశ్శ్రీ సం
 పదలాంది శుభింతురెందు భవ్యస్ఫూర్తిక్.

భూలోక ప్రమాణము.

ప. ఇట్టి సకల జంతు నివాసంబగు మధ్యమభవవ ప్రమాణంబు వినుండని సూతుం
 డిట్లనియె.

కం. భూలోక స్థితియంతయు
 హరిక్ మైత్రేయఁ డడుగ నతి విశ్రుతహా
 లీలఁ బరాశరముని వా
 వాగ్జ్వలత వివరించిట్టి సరళియన చెలిపెడక్.

శా. ఖా. బో. కాంచిత మవ్యభాగమున నొప్పుకొ మేరుజైలంబు నా
నాలంకార తట ప్రవేశ విశద్యావృత్త ప్రభారత్న శృం
గా లోలమరసిద్ధపారణ విహారానంద సంధానతా
కేళి కానన సారసాకిర ఖగ క్రేంకార సారస్థితికొ.

సీ. అదియొ జౌశీతి సహస్రయోజనముల
విశదోద్భయంబు షోడశ సహస్ర
యోజనంబుల సాతు నొప్పు నవృత్తి వెడ
ల్పంతియ మీడట నమరు విరివి
యరయ ద్వాత్తింశత్సహస్ర యోజనముల
చదరమ్ము వన సరస్వారనదుల
పురములఁ దగు బ్రహ్మపురము తన్మధ్యమ
వీధిఁ బద్మాబుగు వేల యోజ

తే.గీ. సముల విస్తారమగు చుట్టు క్రమత దిగధి
పతుల నగరమ్ము లెనిమిది భాసురముగ
భూమి తామరచిరి మిద్దె ప్రేమ దాని
కర్ణికల్ నవఖండ సంగతుల వెలయు.

సీ గిరికిఁ బ్రాచ్యాదిగాఁ గేసరముఖజైల
ములు లస దాపధి కలన దనరు
(వై ?) తంకమును మాల్వవన్నంజవంతమ్ము
లరయ శీతాంతముకొ గిరివరములు
సరగు త్రికూటంబుపలశిరమ్ము పతంగ
ఋచకకు ల్ నిషధంబు ప్రచురలీల
శిఖికాస జారున? సీమార్య గంధమా
దన కపిలాఖ్యల ధరణిధరము

అ॥ రే॥ లెనిమి శంఖకూట ఋషభ హంసములు శా
లాంజనమ్ము నాగ మనెడి గరులు
గలపు వైతరథము గంధమాదనవైద్వి
జములు నందనమ్ము నమరు వనులు.

౩౦. అరుణోద మహాభద్రము
లరయఁగ ననితోదమును మహాబ్రధమును నా
సరసులు నాలుగు తూరుపు
గుఱిగా నద్దెసల నమరుఁ గుధరస్థములై.

ఆ వె. నీలగిరియు శృంగవైలమ్ము శ్వేణాద్రి
యత్తరమున నుడు నొగి హిమగిరి
యెలమి నిరధశిఖరి హిమకూటము దక్షి
ణమున వరుసగాఁగ నమరియుండు.

కం. వారక గిరులకు నడుమగు
ధారుణి పదివేల పరిమితము యోజనముల్
మేరుగిరి దక్షిణోత్తర
ధారుణిధరములకు సఁధి తగఁ దత్సంఖ్యన్.

కం. అల హిమవంతం బాదిగ
గల షడ్భాగముల పొడవు గమకము సరియై
విలసిల్లి నొక్కరూపం
బలవడి ద్విసహస్రయోజనా నివృతమగుచున్.

కం. సురగిరి దక్షిణమునఁ గిం
పురుషము హరిభరతవర్షములు దగు చుట్టున్
బరగు నిలావృత ముత్తర
ధర రవ్య పిరణ్యకములు తగఁ గురువనఁగన్.

తే.గీ. మేరుగిరి తూర్పు భద్రాశ్వ మారయంగఁ
జడమటన్ గేతుమాల్యనాఁ బరగు వీటి
సంధి తొమ్మిది వేల యోజనము లమరు
వెలయు నలువంక నయ్యిలావృతము నటుల.

సీ. మఱియుఁ బ్రాచ్యాదిగా మందర గంధమా
దన విపుల సుపార్శ్వ ధరము లుండు
నొనరఁగఁ బదివేల యోజనోన్నతి నంత
వెలుపుచే నిలావృతము చుట్టు
కనకాద్రి పూర్వాద్రిగాఁ గదంబంబు జం
బు వటు పిప్పలము లావృగఁ దనర్చు
నొనర వేయున్నూరు యోజనమ్ముల వెడ
ల్పమరఁ దదాఖ్యల నమరు దీప్త

తే.గీ. లరయ నేనుఁగు తలలంతలైన పండ్లు
ధరణిఁ బడి జంబుపండ్లంబు దిరిగి దాని
వేర నదియై ప్రవాహ ప్రచార దక్షి
ణాభిముఖ్యతఁ బ్రబలు రసాన్నితముగ.

ఉ॥ ఆ నది నీరు ద్రావిన మహామహులందఱు తృప్తిపాసలుకొ
బూసక రోగగుర్తములఁ బొందక యింద్రియవృద్ధిఁ జెంది యెం
దేనియు దేవతాకృతుల నింపుగనుందురు పైఁడి యయ్యె జాం
బూ నడనామతోకొ దటిని పొంకలఁ జెన్నగు మన్నుమిన్నలకొ.

చ. హరిపదజాత తీర్థము సుధాకరుఁ బొంది సుమేరుసంగతికొ
సిరిఁ దళుకొత్తు తూర్పుదెస శీత యనందగి దక్షిణాది గా
సరసురనేవ్య యై యలకనందన చక్షువు మేటి భద్రనా
గరిమను బిడ్డిమోత్తర ముఖంబుల వారిధిఁ గూడు వేడుకకొ.

సీ. క్రమముతోఁ బాఞ్చాదిగాఁగ మర్యాద ప
ర్వతములు రెండేసి ధృతి సుమేరు
గిరిసంటి వార్ధులు దరియఁ జొచ్చివసించు
నొగి నెనుబదివేల యోజనములు
నిడివియు వెడలుపు నెరయంగఁ గైలాస
గంధమాదనముల కవల జరర
దేవకూటము లొకచెన నిషధము పారి
యాత్రము నొక్కెడ నా త్రిశృంగ

తే.గీ. చారు ధీగిరు లొకదిక్కు మేరుపునకు
వాహ్యవైలంబు లివియెల్లఁ బ్రబల వీల
నదులు వనములు భూములు విదితమగుచు
నిట్టి చందాన వానితో నెనయుచుండు.

తే.గీ॥ వెలయు ఖండఃస్థులం దెల్లఁగులశిఖరులు
నదులు ప్రత్యేకమగు పెక్కులొదవియిండు
దేవగణములు సతులతోఁ దిరుగుచుండు
రజ్జ వర్షంబులను రమ్యమైన యెడల.

కం. అచ్చటఁ బాతకసహితులు
చొచ్చుట లే దమిత సుకృతశోభన మతుల
తృప్తయ ఫల శేషము వా
రచోచ్చులు సనుభవించు రతి మోదమునకొ.

సీ. యుగి భేదములు లేక నొప్పునెవ్వడు నొక్క
తీరున విభవ సందీప్త మగుచు
హరి పారణ్యక కింపురుష భద్రాశ్వ ర
మృక కురు కేతుమాలాదు లైన

వర్షముల్ భారతవర్షంబు కల్గె క
 భూమి లక్ష్మీనాథ నామ కీర్త
 నంబు తద్దాస్యంబు నవ్య తచ్చరితాను
 లాపముల్ పోకార్చుచాప సమిత

తే.గీ. గాన నిది మేటి నదులలో గంగ జోలి
 ప్రత దినంబుల హరిదిన ప్రతము లీల
 దానముల లోన నయ్యెన్నదాన మహిమ
 వర్షముల లోన భారత వర్ష మొప్పు.

గీ. సప్తకుల పర్వతంబులు చాల నదులు
 గిరులు వనములు దేవతాగృహ నికుంజ
 పుంజములు వెక్కువీ వర్షమున, గిలాస
 తమున గిరిజయు హుండుండు రమిత మహిమ ||

వ. గిరిసేత చారుయానన సుగీత కళామహిమాధ్య లైన సుం
 దరు లట కోట్ల సంఖ్యలు మువంబున గొల్వ బురారి గూడి త
 ద్రి తరు దీర్ఘికా నదుల క్రేవల (తే?) వ మొంగు నందు నే
 పురుషుండు చేరరా దరుగ జొల్తుక రూపముపొందు గావునక.

తే. వాన కురియంగ నోషధుల్ వర సుమధుల
 పూర్ణమగు డ్డుల్లిపాసలు పుట్టి వచట
 వారి తనువులు పదివేల వత్సరములు
 జిరయు రుజయును శోకమ్ము బొరయకుండు.

కం. గౌరీసతి గిరికానన
 వారంబుల మెలంగు నితరవసుధ గల జనుల్
 శ్రీరమణు హయగ్రీవు క
 భారమ్యం గొల్తు రా యిలావృతభూమిక.

తే. పాతకా ప్రాప్తమది పుణ్యభావ లబ్ధి
 మరయ నయ్యెచ్చ వర్షంబు లవట విష్ణు
 ఉమరుం బ్రత్యేకనామంబు లవధరించి
 యచటి జనములు గొల్చి కృతార్థులుగను.

నీ. హరివర్షమున నరహరినాము విష్ణుం బ్ర
 హ్మదాదులు భజింతు. రసవరతము
 చెంది కింపురుషము నందు శ్రీ రఘురాము
 హనుమదాదులు గొల్తు రధిక భక్తి

ఘనతతోఁ గేతుమాల్యను గామదేవుని

నిందిర నేరించునెల్ల వేళ

నా కురుధర వరాహస్వామి సత్తను

జగతి విభుండు నిచ్చలు భజించు

౯॥ నె. మహిమ రమ్యకమున మత్స్యమూర్తి నన్ను

వనుదిగమ్ము గొల్పు నా పిరణ్ణ

యమునఁ గూర్చదేవు నమరంగఁ బితృవిభు

డర్యముఁడు నుతించు నధికభక్తి.

శా. భద్రదాశ్వత్తునఁ గల్గివారలు లసద్భావంబునఁ గొల్తు రా

రుద్రుఁ డభారతవర్షసంభవులు కారుణ్యాత్మ నారాయణుఁ

భద్రదాకారుని వ్యాసవంధ్య బదరీభర్త౯ సదా నారణి

న్నిద్రసోత్తరత్రైత పాత్రుఁ బరము న్నిత్యాత్మ నేరింపుచుకొ.

తే.గీ. ప్రకట శుభపుణ్య లగుచుఁ దద్భజనపూజ

నా కథాభారణముల ధన్య ప్రవృత్తిఁ

జెంది యుందురు సంతతానంద మహిమఁ

గాన భారతవర్షంబు ఘనత మెఱునె.

తే.గీ. జలనిధికి నుత్తరము పామజైల దయీ

ణంబు తొమ్మిదివేల్ యోజనంబు లైన

నిడివి భారతవర్షంబు నెరయఁ గర్చ

భూమి యగు సప్తకులగిరుల్ పాలుపుమీఱు .

శం. మలయము వింధ్యము ఋక్షము

నలవడ మాహేంద్ర పారియ్యాత్రక సహ్యం

బులు శక్తిమంతమును నాఁ

గల గిరులివి భరతవర్ష కుతల స్థితముల్.

వ. హిమవంతంబున శతద్రుత చంద్రభాగలును పారియ్యాత్రంబున వేదస్మృతి ముఖంబులును వింధ్యమున మందా సురపలును ఋక్షంబున నిర్వింధ్యా పయోక్షులును సహ్యాంబున గోదావరీ భీమరథీ కావేరీ కృష్ణా వేణీ తుంగభద్రలును మలయంబునఁ గృతమాలా తామ్రపద్మలును శక్తిమంతంబునఁ గుమారీ ఋషికల్మషులును, మహేంద్రంబునఁ

ద్రుసామా మునికుల్యలును నను పుణ్యవదులు దర్శన స్పర్శన స్నానపాన విధంబుల
జనుల గృతార్థుల జేయుచు బ్రవహించు, మఱియుఁ బెక్కుగతుల బహు నదినదంబులు
పొడమి భారతవర్షంబునఁ దనరియుండు.

కం. వారుణ లంకా నాగ క

శేరు గభస్తులును సౌమ్యనేంద్రములు తగక

బారదము తామ్రవర్ణము

రా రహి ద్విషములు జిలిగి నడుచు నైలయక.

ఆ. ఓగి సహస్ర యోజనోజ్జ్వల విస్తార

మగుడు లవణవార్ధి తగిలియుండు

దూర్వునను గిరాతు లేర్పడఁ బడమట

యవను లుండ్రు నడుచు నవిరళముగ.

కం. చాతుర్వర్ణ్యజ్ఞు లుండురు

నాతతగతి నివట నిల్చి యంచిత లోక

వ్రాతావాప్తియుఁ దిర్వ

జ్ఞాతిత్వము నిరయవసతి గలుగు జనులకన్.

ఉ. తూర్పునఁ గా మరూపులుతో విహరింతురు దాక్షిణాత్యుల

య్యొప్పన నుండ్రు మాగధికు లుత్తరభూమిని సౌరభూద్రకుల్

నేర్పునఁ బశ్చిమాశఁ గడు నెమ్మిగ మాళపులుండు రన్నింటిం

దేర్పడు మేలిహా కురుమహిక్ మహిదేవతలండు చెంతయాక.

లే.గీ. చతుర నారాయణాది దైవతము సకల

జంతు కోట్యాకరంబును జంబుపండ

మండితా ఖండ నవఖండ మంఘ్రితంబు

నైన యీదీవి భరతవర్ష (భృ?) మరయ.

వ. సముద్ర లగ్నద్విషమ్ములు గాక యంగవంగ కళింగ కాశ్మీర కాంభోజ కామ
రూప సౌవీర సౌరాష్ట్ర మహారాష్ట్ర మగధ మాళవ నేపాల కేరళ చోళ పాంచాల
గౌళ మలయాళ సింహళ ద్రవిళ ద్రావిళ కర్ణాట మరాట కరహట లాట కాణాట ?
తైజ్య పాండ్య పులింద ఆంధ్ర చూణ దాశాస్త్ర భోజ కురు కుకురు కొంకణ పింకణ గాం
ధార విదర్భ విదేహ బాహ్లిక బర్బర కేకయ కోసల కుంతల ఘూర్జర శూర సేన మత్స్య
మాధుర సింధు పారసీక యవన జాలాంధ సిద్ధి అవంతి కాశ బంగాళాది భస్మన్న
దేశంబులుం 1 లిగిన భారత వర్షంబునందు.

మ. హరి శ్రీ వేంకటరంగ సద్గుణుల యుగా నీల శైలాదులకొ
హరి వేధో మరమాని సన్నతులదానర్పవతారక్షులకొ
బుగుకొ బుణ్యనదులచెలంగ జనులీపట్లకొ మహాజంతు సం
కర సంఘస్థులకొ బుట్టి మానవగతికొ గైకొండు భాగ్యస్థితికొ.

ఉ. దాన తపో వ్రతాభ్యయన ధర్మవిధానములకొ రమాధిపా
నూన కథాప్రసంగ భజనోచితకర్మములకొ గృతార్థులై
మానితమోక్ష మార్గ మసమానతఁ గాంతురు భారతంబునకొ,
గానఁగ వచ్చునే! యితరకానస శైలధరాతలంబులకొ.

ఆ. వె. సారమైనయట్టి సేరేడుదీవిని
రాజితమగు లక్షయోజనముల
విరివి దానిచుట్టు నెరయ నంత వెడల్పు
నమరు లవణజలధి యధిక మహిమ.

క. పూనిక ప్లక్షుద్వీపం
తా నీరధి చుట్టునుండు నది జంబూ ద్వీ
పానూన ధైర్యక ద్వీగు
తానుగతికొ సకల వైభవా కర మగుచుకొ.

సీ, అందు మేధానిధి యను రాజు తనయుల
పేర వర్షకులేడు పేర్పించనరు
శిశిర శిశోదయ శివసేనకానంద
శాంత ధ్రువా భయ సంజ్ఞ లమరు
కులగిరులగు నందు గోమేధ చంద్ర నా
రద దుందుభులును వైభ్రాజకమును
నుమనసంబును నాఁగ సుగణగఁధర్వ
వన్నగ సేవ్యమై భాసురమగు.

తే. గీ. నదులు శిఖియు నుదస్తయుఁ ద్రిదివి యవృత
సుకృతయు విపాశ యమరయు శోభనగతి
మణియు నదులును దేశముల గిరిపురములు
వనులు గలవెన్నియేనియు ననుపము గ.

క. నైర్ధ్యము జంబూవిప్రుతి
ధార్యము ప్లక్షుంబు దనరు బహుశాఖలతో
నార్యక కురక విదాన్యుల
వార్యత భావికులు నాల్గు వర్ణము లచటకొ.

చ. ఆనువుగ నైదువేలకదాబ్దముల చ్చటివారి కాయు వం
ద నుపభోగయత్తుల జరా వయ ణోకభయంబు వీర్వయ్యకొ
దనుకవు వారియందు గడుధర్మ పొల్పగు దేతయం బలెకొ
జనసుతి నెల్లకాల మురు కాశ్వత పుణ్య సమగ్ర వైఖరికొ.

క. శ్రీ మహిళాధర్మం దచ్చట
శోకుం డనంగబూజ లంది శుభములొసంగు న
ట్లా మహిత ద్విపము చు
ట్లా మరసుతి నిక్షుజలధి యావృతి నమరుకొ

సీ. వి నుమిత్తు జలధి చుట్టును శాల్మలి ద్విప
మొప్పు చతుర్థిక్ష యోజనముల
పతి వపుష్టకుండు త త్సుతులవేరిట సత్తు
వ్నమ్మలనువుగ వరుస తోడ
కాటో న్నత బలాహక ద్రోణ కుముద కం
క మహిషాఖ్యల గిరు లమరు నచట
శ్వేతయు హరితజీమాత రోహిత వైద్యు
తలు మానవయు సప్రభలును నదులు.

యోనియదితృప్త నీవృత యొప్పు చంద్ర
తోయ శుక్లవిమోచన లాయతమగు
జాతు లటం గపిలా రుణ పీత కృష్ణ
లమరుం బ్లతౌం తరీవ ధర్మానుసరణి.

క. భగవంతుండు విష్ణుండనం
దగి తజ్జనపూజ లొంది దయతో మనుచుకొ
మిగులనట దేవతలు త
జ్జగతికబ్రజంగూడి యుండ్రు సాన్నిధ్యమునకొ.

క. బూరుగ యచ్చటం బ్లక్షో
దారప్రమాణ్య వృత్తిం దగు తద్ద్విపం
చానూధీగం జుట్టి మురా
వారిధి యంతయు నెడల్పు వారక యవలకొ.

సీ. ఘనతం గుశద్విప మెనిమిది లక్షల
యోజనప్పులు దాని కొనరు రాజు
జ్యోతిష్కదాఖ్యం దత్సుతుల వేరిట వర్ష
ములు నుద్భిద న్నై రనులును వేణు

మత లంబనాఖ్యులు ధృతిఁ బభాకర కపి
 లులు నా నమరు లనుచులు విభూతి
 సారిదిని దమినులు శుష్కిణుల్ నేహు ముం
 దే హు లు వర్ణులు తెలివి నుండ్రు.

ఆ. వె. హేమ విద్రుమములు నా మఱి హు మంద
 రములు నురు కుశేతయమును బుష్ప
 వంతమునుడమాంత మెంతయుఁ గులగిల్చి
 నడులు పనులుమిగులఁ బొదలు నవట.

చ. వెలయు విభూత పావయఁ బవిత్రశిలాభిద సమ్మదంబు సొం
 కలరెడు విద్యుదంబు హహితాభ యు నాయతధూర్వహుల్ నదుల్
 గల (వ ?) ట దర్శ చాల యొడికంబుగ మిన్నొరయ నివశాలమై
 చెలకగు బ్రహ్మపుండగు శ్రీధపుఁ డిచ్చు నభీష్టభోగముల్.

ఆ. వె. అమరు దాని చుట్టునంత వెడల్పున
 ఘృతసముద్ర మెలమి వితత మగుచు
 నందు నలరు క్రౌంచమనుదీవి పదియూలు
 లక్షయోజనముల లలిత మగుచు.

సీ. అందున ధృతిమంతుడను రాజు తత్సతా
 ఖ్యాన వర్షప్పు లచ్చోన నమరుఁ
 గుళలోద ధరమూఁగురువిచల ప్రివ?
 రహములు నర్థతారకము అనఁగ
 దుందుభి యూష్ణియుఁ దొడరు దేవతల కా
 వాసమై కులగిరు అమరు నవట
 క్రౌంచ వామనగంధకారక రత్నది
 వ్యావృత దుందుభు అనఁగఁ బుండ.

ఆ. వె. రీక మనెడివేర జోఁక నొడొంటికి
 ద్విగుణ మగుచు నదులు లేజరిల్లు
 గౌరి సంఖ్య రాత్రి ఖ్యాతి మనోజవ
 పుండరీకయును గుముద్వతియును.

ఏ. అనుట రుద్రరూపమున నభిమతార్థిచ్చు లొసఁగు.

క. పుష్కర పుష్క-లధిషణులు
నిష్కంటక మైన తిష్యసికరంబును తో
చిష్కేశ్రభ వర్ణ చ
తుష్కం బలచారు నవట ధూర్వహ మహిమన్.

వ. నిరాతంకులు దేవనిధులు నగు జనంబులుగల క్రౌంచద్వీపగమ చుట్టు సంతియ
విస్తారంబున దధిజలధి దవరు దాని నలగొని ద్వాత్రింశల్లక్షయోజనంబుల వెడల్పున
శాకద్వీపంబు నమరు తత్పతియగు భవుని కుమారనామంబుల జల్మద కుమాల సుకుమాల
మణిచక కుసుమోక్త సమీక మహాద్రుమంబులను సప్తవర్షంబులు గలిగియుండు—

తే. గీ. అంభ మందయంబు జలధార మంధకేయ
రైవతకశాక ఋక్షముల్ రమ్యకేస
రీ సమాఖ్యుల గులగుల్ భామర మగు
వాస కురియక సస్యముల్ వసుధం బ్రజలు.

క. చారు సఖినేక్షువులు సుకు
మారీ వైణికలు నాకుమరిగ భ (స్తుత్?)
చారుమతి ధేనుకలు (నా?)
నారూఢిగ నదులు వెలయు నతి శోభనమై.

క. తద్దిరి తటినీ మారుత
సద్గంధము సోఽకినంత సంతోషిత భా
స్వద్భాత్రు లగుచు శోక వి
శద్దతు లాతంకములును బాయుదు రచటకా.

తే. గీ. మగ మగధ మానసాఖ్యలు మందలుగను ?
నాల్లజాతుల జనులు, శ్రీనాథుడచట
సూర్యరూపముచే నిచ్చు శోభనములు
ధర్మ మభివృద్ధియగు హాని దడవదచట.

వ. మగాది నామంబుల దద్వర్ణ నివాసంబులగు నాల్లదేశంబులు గల వట్టి శాక
ద్వీపంబుచుట్టు సంతియ విస్తారంబున క్షీరసాగరంబు చెలువొందు

తే. గీ. అమరుక్షీరాంబునిధి చుట్టు నావరించి
యరుబదియ నాల్లలక్షల నైన యోజ
నముల వెడలుపుగలిగి విన్నాణమగుమం
బుష్కర ద్వీపమెతయుం బొలుపు మీఱు.

సీ. జాతిభేదములు లే వాతతి దశ సహ

స్రాబ్ధంబు లాయు వఁదంపటికని
నొక్కగుణమ్మున నొక్కతైవపిఁ దుల్య
లగుచునుండురు ధర్మ మతిశయిల్లు
ధాతతీ పండాభ్యుఁ దనరు నాదీవికీ
వట మొక్కటచటలేవం బొసంగు
దానిక్రిందటనె శ్రీధరుఁ డుండు బ్రహ్మస్వ
యాపుండ్రై లక్ష్యమలె యాధిఁ గొల్వ.

ఆ. వె. నచఁక దగు మహేంద్ర మన్నిరి యా దేవి
నచుమఁ బంచినట్టి వడుపుదోష
నుండు గిరులు ననుభా నొండు లే వచ్చట
సరవింజాట్టు శుద్ధజలధి యుండు.

తే. గీ. పక్షసోపేతపక్ష్యాన్న సమితి యొసంగు
పైరు లచ్చటిజనుల కా పరమ జలధి
యదియు నే నూఁటపది యంగుళముల పొడవు
పూర్వపక్షమ్మునకా హెచ్చు పొసంగు పిదప.

క. ఆ పుష్కరమను దీవికిఁ
బ్రాపగు శుద్ధార్ణవంబు పటప,ంతియ యొ
యోపికవానికి నవ్వలఁ
జూపట్టు సువర్ణభూమి శోభన రుచులకా.

క. అది నిష్కంధర యవ్వలఁ
బదివేలగు యోజనముల పటపుకా నిడివిన్
విదిత మగు చక్రవాళము
గుదిగొని బహు భూధరములు గూడగ వరుసకా.

ఆ. వె. దాని కవల సంధతమసంబు బ్రహ్మాండ
కర్పరమ్మునంటి కరము శ్రుబలు
చక్రవాళయంతము సగము నవ్వల నింతఁ
గూఁపియెదురుదల శోక్తి ధరణి.

క. భూలోకం బది డెబ్బది
వే లా మడలైన పాతువెన్నకా బది నే
లా లలి విస్తారము పా
తాళమ్ములు సత్సంఖ్యుఁ దగు భేదములకా.

ర. నె. సారదు సతః వితల సుతల మహాతల

తల తలాతలములు దగ రసాత

లంబు లాఱు గడచినది బయి పాతొళ

మమరుఁ గార్చివేయి సమితి కలిగి.

సీ. భక్త్య భోజ్యములు పానార్థ రసములు

గోపుర ప్రాసాద కుడ్యచయము

సాకవ మృగమద చందన కంఠుమా

ద్యంచిత సౌగంధి కావళులును

గడవ సింపెన్నగఁ గల భూపణ్ములు

హీర ముక్తా హార చారు మణులు

వీతాంబర దుమాల ఘౌఞాంశుకంబులు

కమనీయ రూపముల్ గల్గు చెలులు.

తే.గీ. శారికా కీర మాయార చారు వసులు

కమలకిల్లార శోభిత విమలవారి

పుర కాసార వార గభీరనదులు

వీలఁ జెలువగు సత్తపాతాళములను.

తే. గీ. శుక్లకృష్ణా(రు)జైక పీత — —

శర్కరాద్రి మయములు కాంచన మయము

లగుచు సతలాది లోకము లతిశయిల్లు

నమిత వైభవ భోగ భాగ్యాయతముగ

ఉ. పన్నగరాజ భోగమణి పంక్తులజీకటి వాయ విక్రమా

భృన్నతి క్రీడరుం డనుప నూర్జిత భానుశత ప్రభా సము

త్పన్నవిభూతి నొప్పు నతి పాతక దుష్టనిరాసనంబునకొ

జెన్నగు విష్ణుచక్రములు చేరి సురాసుర నాగనేవృ మై

క. స్వర్గమున కంటె భోగా

నర్గళసద్వస్తు విభవ నందితమై నై

సర్గిక లేజోమయ మగు

నిర్జిత కలుషమ్ము సుకృతనిలయంబగుచుకొ.

చ. తనరిన యట్టిలోకములు దా మునుక నొనివచ్చి నారదుం

డనుపమ భోగలీల నెనయౌనె సురాలయమెన్నఁ గార్చివే

యనిలయభూమికంచ మును లామరులు స్వీనఁ బల్కెఁ గాడె యిం

ద్రుని సముఖంబునందుఁ గడు దోరపు వేడుక లాత్మ సంధిలకొ.

చ. తగ నట వొప్పు భోగవతి చావున వృక్ష లతా వితానముల్
 యగభగ తావు లెల్ల డలఁ బూర్ణమువొక సికతాల తమ్ములై
 మిగులబులఁ దాముఁబన్న గిరుమారులు వీణీయలు స్వభంగముల్
 ధిగధిగ దిగిధిమార్పటుల రిమ్మని మ్రోయఁగఁ జేతు రెప్పుడుకొ.

ఉ. బల్లనితావు లెల్లఁజల్లుదు గాంగ తరింగ శీకరో
 త్పుల్ల సరోజకైరవ మధుర్రవ రంగదభంగ వాసనల్
 మెల్లని మెల్లని జను సమీరకిశోరము లల్లఁ జాల రం
 జిల్లఁగఁజేయు నెల్లపుడుఁ జిల్వకుల బు బలంబులకొదగకొ.

మ. బలిదైత్యాధిపసద్ద పద్మనిలయ ప్రాంతోరు కాంతార వృ
 ఙ్గ లతాంత్రాగ మరంద కందళిత సుస్వాంత ప్రసక్తాళి సం
 కులయుంకార విరావసంగత లసత్కుంభీస స్రీ మిధః
 కలనా గీతము లందు దంపతుల యల్కల్ దీర్చు నుత్సాహతకొ.

క. ఒక్కొక్కటి వదివేలగు
 నిక్కుకొ విస్తారమట్టి నియతికొ సంధుల్
 వెక్కుకొ వగల యవి యగున
 యిక్కుకొ పాతాళభవన మీగతి నమరుకొ.

లే. గీ. ఆట్టి పాతాళభవి దక్షిణాశ్ధ ధర్మ
 రాజపాలిత నియమము లోజఁ బెక్కు
 గలవు పాతకజనుల కాకరములగుచు
 ఘోరవిగ్రహ జంతుసంకులము బెరయు.

వ. తత్త్వముంబు క్రమాంతరంబున నెఱింగించెద నింక జ్యోతిశ్చక్రో ర్ధ్వలోక
 విధంబులవినుండు.

నీ. మేరు శృంగాగ్ర సమీభిత మై శింశుమా
 రము సప్తకోటుల నమరు నరుబ
 దియఁ మూఁడు లక్షలు దీర్ఘమయ్యుఁ గులాల
 చక్ర బు రీతి నిచ్చలను దిరుగు
 నంతియే యదయాచలాస్త్రాది మధ్యంబు
 నందు జ్యోతిశ్చక్ర మనుసరించి
 కోటు లిర్వదినాల్గు సూటి నిర్వదిరెండు
 లక్ష లేఁబది వేలు లలిత వస్తు

లాక్ష్మతి న్నూట యెన్నగియైన వీధు
 లమః మలుచుట్లుగతిఁ బొల్చి హైమ్మలై
 దక్షిణాశ రథాంగవిధ ప్రచార
 భృతిని గాలస్వరూపమై తేజరిల్లు.

క తుల మొదట మేష మొనిసి
 సలిత తచ్చక్రమభ్య సరణి ధరణిఁదా
 మెఁ గైచువేలు నే నూ
 అ నడ నామధల బింబ మమరఁగ నెఁమిక్.

లే. నీ. ఇలఁ గల్గిగ ధనుర్మాసములు మొదలుగ
 నాటు నాటేసి నెల లుత్తరాయణము
 దక్షిణాయన మగు హైమ్మతక్కువ ల మా
 ములగు చక్రాన (మ ?) ద్దతు లలవడంగ.

క. ఆతలగతి దక్షిణానత
 గతి చక్రముక్రిందు మీఁదుగల పల్లవ
 స్థితిఁ దిరుగు శోభనముల
 భృతి గ్రహమండలము లవటి తెరువుల నమరఁక.

నీ. రవి శీఘ్రగతి శశిర హినతిశీఘ్ర గుం
 డవలి యెపురును వక్రానువక్ర
 మందమ ద తరసమవికల శీఘ్రతి
 శీఘ్రగమాన్వితుల చెలుఁగురావల
 కేతువు లట వక్రగీతి సదావరి
 యింతు రర్కుండు నెల్లెపుడునుయవ
 కోటి లంకాపురికా మే (టి?) రోమశ సిద్ధ
 సగరాళి నుదయంబునన్ బగలిట

ఆ.వె. మూపు సర్వరాత్రిఁ బ్రాపించుఁ బ్రతిమాస
 మొక్కఁ డొక్కఁడుగ మహాశివై మగు
 విభవ మెసఁగ రవులు వేదమయుల్ మెలం
 గుదురు మునులు మరలు గొలువ వరుస.

వ. అట్టి ద్వాదశాదిత్యుల యందు విష్ణుండు ముఖ్యుండగు నట్టి శింశుమార చక్ర
 మదన్మస్తుండగు భ్రువుని కిరగత పాశలగ్నంబులై యూర్ధ్వ లోకంబు లమరు.

తే.గీ. సగవి ముక్తికి జను శివశర్మ కేలమి
బుణ్యశీల సుశీలు రద్భుతము గాఁగ
మున్నెఱిగించిన విధంబు లెన్నికలర
నూర్వలొక ప్రకారము లానర వినుడు.

ఉ. మంద విభాకరుల్ మిగుల మందమతుల్ వికృతాకృతుల్ సదా
నంద విదూ రులల్ప సుఖసందితులైన పితౄణామృతంబు లిం
పొంది పితౄణామృతమున నుండురు భక్తి విహీనులైశివున్
జందన గంధులన్ గలసి సారె భజించినయా ఫలమునన్.

కం. అపీణధనము ధాత్రిన్
నిక్షేప మొనర్చి దాన నిరతి దగని వా
రక్షములు గుహ్యములు తగు
దక్షత వసియింతు రవల దగుపాటి మదిన్.

.ఆ వె॥ గీతములను దేవతాతతి మెప్పించి
దానధర్మ నిరతి దగని ఘనులు
కాంతి సౌఖ్యయుతులు గంధర్వు లవ్వలి
వలన నుండు రథిక వైభవమున .

మ. ఘనమా విద్యలు శిష్యసంతతికి జోకం చెల్పుచున్ వారిపై
తనయన్నేహత నన్న పానములు నిత్యం బొప్పగఁ బెట్టి
న్నని భక్తిన్ గురుదేవతాభజన లెన్నన్ గల్గి విద్యాధర
తన్విరూఢిన్ వసియింతు రవ్వల బ్రహ్మదశీ విశాలసిద్ధిన్.

నీ. ప్రతపర్యతో నేకవార సంభోగిని
కామ్యపుష్పములు గల్గి లలన
చరుఁడెత్తికొనిపోవఁ బల్కియో సతియును
విర హార్తిబౌరు బొందు విద్రుమాస్థి
ధవు నాజ్ఞయొగ నిధవతుఁ గూడిన వెలి
జారయై పతిభక్తి సలుపు సుదతి
తగ దేవరన్యాయతన్ సుతుఁ గనునింతి
స్తర పూజనాదర సారసాక్షి

తే.గీ. పాలకడలి జనించి కన్నట్లు నట్టి
మేనకయు రంభ మొదలగు మానిసులను
గలసిమెలఁగుదు రప్పరోగణ నివాస
మైనచో నది త్రిదిశాలయంబు వెంత

తే.గీ. ఆమరపురికి నభోభాగ మవని కెగువ
యంతవట్టు భువరోక్తమనంగఁబరుగు
గుహ్యక పితౌచ సిద్ధ సంతలము మెలంగు
వలన దెంతయు వాయు సంకళిత మగుదు.

ఉ. కొద్దివిమానముల్ కలిగి కూర్చివైచుల్ తమతోడ నాడఁగా
నొద్దికమీఱ స్వల్ప విభవోచితులై గమొక వేళ స్వర్గమున్
దద్దయువేడ్క జేరుచును ధారుణి నెప్పుడు సంచరింతు రు
దృద్ధురితమ్ములం దొరఁగి ధర్మ మెఱుంగక వార లెప్పుడున్.

క. తదుపరి భాగము నందుకొ
విదిత మహద్వస్తు విభవ విశ్రుత మగుచున్
బొడరెడి వన దీర్ఘికలన్
జడలకొ బ్రాగాదిగా విశాలము లగుచున్.

కం. అమరావతి యర్చిష్టతి
శ్రుముదిత సంయమని పుణ్యవతి యమలావ
త్యమిత శుభగంధవతి యల
క మహేంద్రాయ మనఁగ వరుసగా దిక్కురముల్.

ఉ. సత్యము శాచముకొ దయయు సౌమ్య సుశీలములన్ గ్రతు క్రియా
న్నత్యము నాహసోచిత రణస్థలనైధన మార్య శోవిద
సౌత్య యశస్సీతుల్ విబుధ సజ్జన పాషణ సత్సంతతుల్
నిత్యము గల్గు వార లట నెమ్మది నుందురు స్వర్గసంస్థితకొ.

తోటకము|| త్రిదివిమ్మన గల్గిన దీపితసమదలన్నియు నొప్పుగ బాల్పడుమే
లాదవందగు కర్తృతుండఁగనిపొదపున్ దెసలన్ లలితోజ్జ్వలమై.

సీ. అందుల స్వరోక్త మతివైభవాస్పద
మచ్చట నైజవిభాతి శయిత
దినము రాత్రియు లేక వివిధ సౌగంధికాం
శుక భూషణాన్విత శ్రవట దివ్య
తరి విమానమ్మలఁదరుణీ మణులఁ గూడి
యెఱ్ఱిడిర్వది పదియేడ్ల ప్రాయ
మలవతు తనువుల నారామ కేళికై
ల సదోవరంబుల నసమ సరస

తే.గీ. గతుల విహరింపు చమృతాబ్ధి కడ జనించి
నట్టి తారుణ్య రూప విహారులైన
యప్పురస లుండు రచ్చట నరువదాటు
కోట్ల సంఖ్యల దేవేందు కొలుపు నె లు లు.

కం. చందన మను వనమున హరి
చందన సంతాన పారిజాత ద్రుమముల్
మందార కల్పకమ్మలు
నం దమరుల కొనంగు కోర్కె లన్నియఁ దలఁపన్.

శం. చింతామణి యనబంగరు
కాంతుల దేవతల కోరికల నీయ శుభో
దంతముగ సకల విభవ ని
రంతర సౌఖ్యముల సురపురం బతుల మగున్.

కం. త్రిదశవరు లచ్చటన్
వృది మూడగు కోట్ల నైజబంధుర తేజో
విదిత దశదిశా భాగా
స్పదురె చరియింతు రాత్త భామలతోడన్.

ఉ తెల్లని మేను నెమ్మొగము తేటయు నొప్పుగు నూపురింబు ను
త్సుప్తిసితాబ్జ నేత్రములు తోరపువాలము మేల్చిశృంగముల్
వల్లవభాతి పాదములు బాగగు కర్ణములుం జెలంగఁగా
నల్లన నందికిన్ మనుత నందమృతంబిడ భేను వత్తటిన్.

కం. వీరులు యాజక వర్యులు
సారథర విత్తిరి సప్తసంతాన యుతుల్
చారు శుభధర్మ కీర్తివి
హారులు నచ్చట వసంతరతి విభవమునన్.

శీ. వైజయంతీ? నామ వరసాధమున సుధ

ర్షాఖ్య సభాస్థలి నమిత భూష
చాలంకృతాంగుడై యచ్చరల్ నేమిచ
గరుడ గంధర్వ కింపురుష యక్ష
కిన్నర పన్నగ గీర్వాణ వను సిద్ధ
సాధ్యామరుల్ గొల్వ శత్రు ముండు
నుచ్చైశ్రవంబన నొప్పు నైరావత
మనఁగఁ జతుర్థంతి యందమొంది

తే. గీ. వరకుఁ ధార స పాన దుర్వార బల వి
లాస సౌందర్యధైర్య వీలా విహారు
లమరు అచ్చటి హరులు ననఁగు మతులు
నుండు రండుల నెంతయుఁ బొందుగాఁగ.

కం. క్రమమొప్పఁ దిదివ విభవము
అమరంగా వీతిఁబూత్ర యమ నిరుతి సరి
ద్రమణీశ సదాగతి ధన
ద మహేశుల పురము లమరుఁ దత్సను మగుచుక ..

ఉ. ఒంటను రెంటుఁ దొమ్మిదిఁట నొప్పుగ నైదిటఁ బద్మకొంటు నే
డింటఁ ద్రయోదశస్థితి రహిం బడునాలుగు మూడు నాల్గునా
నొంటిగు లక్షలా మడల యున్నతి రావులు సూర్యుఁడాది గా
నంటి నవగ్రహములకు నబ్జుని పత్నులకుఁ గ్రమంబునక.

కం. పదియేను లక్షలకానొం
పాదవఁగ భృతఁ డధివసించు జ్యోతిశ్చక్రా
స్పృహఁ డగుచు శింశు మారము
కుదుర మరఁగ సూర్యులువన గుణధారకుండె.

కం. హరి నామజాపకులు శ్రీ
హరి భక్తులు హరి దివసమహావ్రత నిష్ఠుల
కర మర్థి నుండు చోటై
వరగు మహర్షి కమవలఁ బ్రసన్నుటమహిమక.

కం. వనజజు నారస పుత్రులు
సనకాదులుమెలఁగు తాత్ర సాత్త్విక లేజి
ఖని యైన జనుర్లోకం
బనఁబుడై యవల వెలయు నంచితలీలక.

చం. అనశన సద్రవతు కుశ దళాంబు నిశేవణు లాత్మదృక్కులుక
వనజ దళాక్ష పాదయుగ వాంఛిత మానసు లుండు చోటునై
తనరు తపోమహత్త్వమున ధార్మికులై తగు యోగులగుచు
ఘనశుభలీలఁ జెందుట కుగాఁగలదైన తపోభ్యునిమవ్వలక .

చం. నియమపరాయణుల్ సవననిర్మల కర్మ నిరూఢులొత్త యో
గయుతులు రాజయోగులు వికాసమహర్షులు హానిసంఘముల్
నయవిసయాన్వితైక గణనన్ భజియించుగ నల్ప యుండు చో
టయమయ సత్యలోక మొఱపై తగు సర్వ మహోజ్ఞ సంపదక.

ఆ.వె. ధరణి యంతవిరివి పరగు నంబరము వి
ప్రారమంతె కోటిసంఖ్య యోజి
నలు లవని మీద నాకంబు పొడవగు
వసుధయగుచు భూర్భువనము పొసంగు.

సీ. మేటి స్వర్గమునకుఁ గోటి యోజనముల
పొడవు మహర్లోక భూమి దాని
కవ్వల రెండు కోట్లగు యోజనంబుల
దవ్వు జనుర్లోక మవ్వలినికి
నంతియ పొడవగునట తపోలోకంబు
సూటి దానికిఁజతుక్కోటి యోజ
నములపై సత్యలోకము పృథ్విలోకము
గుటి దాని కెన్నది కోట్ల పొడవు

తే.గీ. నందుకార్య దైతర మింపొందు నందు
నవలఁ బడియొట్టు కోట్ల వైనంద మమరు
మహిత దేదీప్యమాన విమాన కాంతి
నచట రేయుఁబడన్లు లే కతిశయిల్ల .

సీ కల్పాంతమున లోకగణము నశ్యంబగు
నందునఁ గృతకములనఁగఁ బరగు
స్వర్లోక పర్యంత సరణి మహర్లోక
మది కృతకా కృతకాఖ్య నొప్పు
నవల జనుర్లోక మాదియో లోకత్ర
య మకృతకయగు మహా విభూతి
స్వప్రకాశంబు తొ సరివిని లోకముల
వేలగ పంటను పీజ వితతి వోరె

తే. నబ్జజాండకటా హమ్మనందు నుడు
నల్ల నుది భూమి విశార వాని మీది
లోకములు నాఱునతియై వీర పొడవు
వాని విధములు చెప్పితి వరుసతోడ.

కం. నిధివియు నెడలుపు చాతుం
బొడ వేఁబది కోట్ల సకల భువనము లగుటే
ర్పడ మును మీ కెత్తిఁగించిన
పథు వాద్యంతముఁ గూర్చి వచింతుఁడగన్.

సీ. గర్భోదకము నరకములు శేషుని లోక

మిరువది నాలుగోట్లై సంగుఁ దొంబ

దెనిమిది లక్షల నెనయుఁ ద్రింశత్సహ

స్రములు వై సంధుల నమరు నప్త

పాతాళపంక్తి డెబ్బదివేలు దానివై

నినమండలము లక్షలరువ దైదు

కోటు లచ్చటికిఁ గీల్కొను నుపేంద్రాదుల

యధ్రువలోకపరిమిత మవిరళముగఁ

తే.గీ. బదియు నాలుగు లక్ష లేర్పడ మహర్షు

వన ముఖ జగంబు లవి వరుస నగు కోటి

రెండు నెనిమిది మఱియుఁ బండ్రెండు కోట్లు

నలువ లోకంబుదనుక నిట్టిలవడంగ.

కం. ఘనతఁదగు నవలఁ గోటియు

నెనుబదిపై యాఱులక్ష లేఁబది కోట్టి

యినువున నూర్ధ్వ ధో భా

గ నిరూఢిక్ లోకపంక్తి క్రమమున నమరుక్.

వ. ఇట్టి లోకంబుల నుత్తమంబగు భూలోకంబు నందు భరతఖండంబు రన్యంబగుక్ గావునఁ దత్ప్రాభవంబు రెఱింగించెదనని సూతునిం గనుం గొని యెందువలన భరతఖం డం బత్యుత్తమంబయ్యె విశవలయునని మునుబు కొఠూహలాయతచిత్తులై యడిగిన.

శా వ్యాఖా హర్యతట ప్రసంగ సుకృత వ్యాదిష్ట కాసారతీ

రాలోలన్వతి హేమసాలగత దివ్యానందసంవాసలీ

లా లావణ్య విమానరాజ శుభదోల్లాస ప్రభా దేహదీ

పాలంకార విలాస భావ్య దరహసాంచన్మృఖ శ్రీధరా !

కం. సకళాది యోగి మానస

వనజో దిత మిత్ర రుచిరవరచరణా (బాజి?)

వనజాతాకర తీర్థా

వనభూతా ! శేషశైలనానఖ్యాతా !

పంచనామరము. విరించి వానవాదిసంద్య ! వేదవేద్య ! భూధరా !

చరాచరప్రపంచగర్భ ! సర్వలోకసాధరా !

కరారవిందకీలీ తప్రకాశ పాండు సద్ధరా !

చరాపరేశ ! వాసితాపిపర్వతా గ్రకందరా !

వ. ఇది శ్రీ మదలమేల్మంగావేంకటేశ్వరవరప్రసాదసుకవితావిచిత్ర కుత్స గోత్ర పవిత్ర మహంకాళి అష్టకొండార్భుత్ర సకలసుకవిశ్రీతపాత్ర విసయగుణ

సమేత వేంకటేశతి కవి సహాయ తేకుమల్లాన్వయపయఃపాథోధి పూర్వనుధాకర తిమ్మ
 మాంబాకమ్మరామాత్యకుమార సకలవిద్యజ్ఞానాధార శ్రీపత్నగోత్రపవిత్ర ఆపస్తంబ
 సూత్ర సత్కవిప్రమోదానుసంధాయి రంగశాయి ప్రణీతందైన వాణివిలాసవనమాలిక
 యను మహాప్రబంధంబునందు నైమిశావాస మునిప్రశ్నయు వేదశాస్త్రపురాణ సరిహిత
 తా గణనయు బ్రహ్మస్వరూపానందతారితమ్యంబును ద్రిపాద్విసూతియును సృష్టిప్రకర
 ణాద్యవతుర్వ్యాపాలక్షణంబులును బ్రాకృత వైకృత దశవిధ సృష్టి ప్రకరణంబులును
 వాణిపరిగ్రహసిమితనిర్గత వతుర్బుఖ పూర్వదేహ భవ యక్షరాక్షస సంధ్యా నీహార త
 మోద్భవంబులును వేదాది సకలవిద్యాసృష్టియును శబ్దబ్రహ్మ నిరూపణంబును మిథున
 సృష్టియందు నానావిధ పశుపక్షి మృగ గజాశ్వమనుజసంభవంబును, పిండోత్పత్తియు
 జీవజాతి గణనంబును సకలభూతవంశావతారంబును మేరుజంబూద్విప నఃఖండ ప్రమా
 ణంబులును సప్తద్వీపా పద్వీప సముద్రప్రమాణ తద్దేశావాస జనాయుర్నిర్మయ తత్త
 ద్వస్తునిరూపణంబులును గిరినదీనద సంఖ్యయుఁ బాతాళలోక ప్రమాణంబులును శింశు
 మార జ్యోతిశ్చక్ర విధంబులును సూర్యలోకప్రమాణంబులును పంచాశతోక్తి ప్రమాణ
 భూలోక విభాగ యోజనసంఖ్యానంబును నను కథలంగల ప్రథమాశ్వాసము.

ద్వితీయాశ్వాసము

శ్రీమధేమాంభోరుహ

థామ ప్రేమానుగతసదావినుత శ్రీ

రామామోహనకర దే

హం ! మహితోదార ! వేంకటాద్రివిహారా !.

ప. దేవా ! అపధరింపు మక్కధికుండు చతుర్దశభువన క్రమంబు లెఱింగించిన భరత
ఖండ సిద్ధి త పుణ్యస్థల నదీ తీర్థ ప్రభావంబు లెట్టులని యడిగిన, శాసకాది మహామునుల
కా సూతుండిట్లని చెప్పించాడంగె.

సీ. గంగాసప్తతీ కాలింపులుకొనింపు

సరయు శిలల్ శోణ వంద్రభాగ

గండకి నర్మద కాశికి గోమతి

సుముఖి విశాలయు శోణ భద్ర

యరుణయు వరుణయు నశియు గౌతమి తుంగ

భద్ర మలాపహ భవహరిణియు

నిర్వింధ్య కృష్ణవేణియు భీమరథి పయో

ష్ణయు దాప సువహ దృవద్వలియును

తే.గీ. దమన గరుడ పినాకిని తామ్రపర్వి

వైఖి మణిము క్తి స్ఫుతి వేగవతి సువర్ణ

ముఖిరి బాహువ సురస కనుద్వలియును

క్షీరనదియును గావేరి సారసదులు.

చం. అలుపగు పుణ్యశైలములఁ బుట్టి హరిస్థల సంగతంబులై

యలఘు మునీంద్ర నేత్యములు నంచితధర్మ నిరూపణమ్ములై

తలఁపఁ గనుంగొన న్వివరగ ధన్యముఖాస్పద దీప్తవర్తనక

వెలియును భారతాఖ్య పృథివీ జనభాగ్య నిధానముల్ నదుల్.

ప. మఱియు వరుసగా హరిహర నిలయ పుణ్యతీర్థ నదీ నద మహిమంబులు నెప్పెద
సావధానులై వినుండు.

కం. శ్రీ వైకుంఠమ్మనల

క్షీవనరుహనయన గొలువ శేషగరుడ భ

క్తావృ భజియింపఁగ నొ

దావహుడఁగు వాసుదేవుఁ డాద్యాకృతియై.

సీ. ఆమోద సగరి పూర్వ హత్తకుండగుచు శ్రీ
కరలీల (నుండు?) సంకర్షణండు
రమణీయగు ప్రమోదమునఁ బ్రద్యుమ్నండు
సమరు పూర్వహత్తకుండగుచు సటుల
నొందు సమ్మాదంబు నందనిరుద్ధండు
విధిలోకమున నుండు విష్ణుండనఁగ
ఁలనొప్ప సూర్యమండలమునఁ బద్మాక్షుండ
డప్పుతాల్చి శేషశయానుండుండు

తే.గీ. వెల్లడివినిఁ దానక వితతసంజ్ఞ
నుండు బదరీపనమున నొనర ధర్మ
నందు జనియించి నారాయణాఖ్యుండగుచు
నరునితోఁగూడి విహరింపు గరిమ మెఱయ.

మ. అది పుణ్యస్థల మాద్య మంచిత ఫలం బొటక దపశ్చర్యచే
బదిలుండై తగు మంచుగొండకడ సద్భక్తావనప్రక్రియక
గుమరై యోగనిరూఢతన్నిగులఁదేగువ పుణ్యతీర్థంబు లు
ద్భిదసంఘంబులు విస్తయం బెసఁగు రీతిం బొల్పు నచ్చోటునక.

తే. గీ. చెంతఁ గేదారమున శిలాకాంతుండీతుండ
డరుర నశ్యోన్యబోధ మహత్వతత్త్వ
యోగవిధవంబు చేనుండు యోగవినుతు
నేన భవబంధ హరణమై నేమమొసంగు.

ఉ. తామరసోద్భవుండు సుకృతస్థల మెయ్యదియో తలంప ని
భూమి నటంచు నేమినిడ పూనికనచ్చటనిర్వృత గావునక
నైమిశనామమై మునిజనముల కున్మియ్యం బుణ్యదంబు నా
నామహనీయు కాననమునందున శ్రీహరియుండు నిత్యముక.

కం. చెంగటం బెల్లగు కురుధర
ఁగిం గల వరపుణ్యతీర్థ నిర్మల సుకృతో
త్సంగాస్పద కారుణ్య
వాంగుండో హరినిఁ దలంప నమరుక శుభముల్.

మ. నరగంధర్వ సురామరారులకు నైకజేరఁగా రానిదో
స్థిరచక్రాఖ్య సరస్వతీంబున హరిజ్ఞేత్రంబునా నొప్పగుక
గరి, తచ్చాయలఁ జక్ర శార్ఙ్గ దర లక్ష్మీ దామ చిహ్నము లీ
లరహిక బెక్కుగు మాపుల నైలగు సాలగ్రామ నామంబులక.

తే. గీ. ముక్తి నగరము లక్ష్మీనైఋ మొదలిదొ న
యోధ్య సరయానదీతీర యోగ్యభూమి
రాఘవాఖ్యం జెలంగు శ్రీరమణుడవట
నేపకాభీష్ట దాయుడై శిష్ట వినుతి.

చం. విధిముఖ దేవతాస్తుతుల విశ్రుత చారు సురూప మొప్పుగా
సుధ నిసించు లే నగవు సౌంధగు మోమున దుష్టనాశన
ప్రథ దశకొత్త లోకహిత భాసురచర్య వసించు నెప్పుడుకొ
మధురను బాలకృష్ణుడైన మాటికి నేవకకోటిక బ్రోచుచుకొ.

కం. వరసౌఖ్యదమగు భూయా
పురమున మధుసూదనుండు పొలుపగు భక్తి
స్ఫురిత మతికొనేవించిన
నరులకు సౌఖ్యప్రదదాయి నా ముని వినుతికొ.

కం. సగరతనూభవ భస్మము
తగ గంగా జలముగలియక దపమైనరింపకొ
నగచావుడు తలదాల్చెకొ
భగీరథు (ని ?) మెచ్చి నలుమ పంపినదానినికొ.

ఉ. అచ్చటి నుండియుకొ ఘుఘుఘుమార్పటి శీతనగంబు మీఁది క
త్యుచ్చయ తచ్చిలావయ తలోపరిభాగ వికీర్ణ తూర్ణ ది
వ్యుచ్చల దున్నతి ప్రకట భంగ సురంగ దభంగవైభవో
ద్యుచ్చటుల ప్రవాహ బహుధాగతు లల్లిన నుల్లసిల్లెంగకొ.

సీ శుభయైలోయీకృతాభయై విభ్రమా
దభయై యూర్తి యుగభ్రయగుచు
ప్రపదయై శోభితకుముదయై శ్రీతముని
శమదయై విబుధసంభ్రమద యగుచు
ఖ్యాతయై హరి పదజాతయై హతనోష
జాతయై సుగుణసంఘాత యగుచు
హంయై సజ్జనాధారయై జహ్నుకు
మారియై లోకోపకార యగుచు

తే.గీ. వెలసి విలసిత జలచర కుల కలకల
లలిత విహగ సమాకుల కలిత తట సు
భలిత తరుకుంజ పుంజ నిర్దళన చలన
రణనవేగాతిదాంతి సౌరస్రవంతి.

చం దరదురు వుండరికి విశద స్ఫుర దుజ్జ్వలదాతపత్ర చా
మర వరరాజహంస యసమానకనద్దనమీన సాధవో
త్కరమకరీతురంగమ సకాశవనస్థమ దే భయక్తసా
గర కలుషాచి వారణ వికస్పర వాహిని వాహిని స్థితై.

కం. చెంది భగీరథు రథము పి
ఱుందనె చనుదెంచి సుకృతరూఢి మహిభృ
న్నందనతను భూతివయం
ఋం దడుపుచు వారి ననివెం బుణ్యగతులకున్.

శా ఆ గంగాతిటినివరంబు హిమశైలాగంబు నందుండి పు
ణ్యగణ్యస్థితి నాశ్రతావలికి నిత్యానందముగూర్చు యో
గ్యాగరవృక్ష నాజగత్పతికి నీహావే హరిద్వార భూ
భాగం బందు దనర్చె దద్దనఘృణా పారీణతక్ బొల్పుచున్.

కం. దేవనది యా జగత్పతి
పావన చరణములకెఱంగి పటుసూక్ష్మంబై
యీవల వెడలెఁ బ్రకాశత
నావిధమున నది శతాధ్వయ విలసిల్లెన్.

చం. సరసిజ సంభవుండు మురళానను గూర్చిభజంప నర్హు
ధరణి మదిందలంచి ప్రమదంబున గంగతటిం గ్రతుక్రియా
పరుండగుటకై బ్రయాగ మనఁ బ్రస్ఫుటమయ్యెఁ దదీయధాత్రి
వరుఁ డల థాతయాగమున వత్సలతక్ బాడసూపె నేవునన్.

శే. గీ. ఆఱులఁ బ్రత్యక్షమై వర మమగు మనిన
సీత్రివేణి మకరమున నెవ్వరేనిఁ
గ్రుంక భవబంధ మణఁపుమీ ! కువలయమున
నిలిచి మత్కృతుపాలన మెలమిఁజేయు.

కం. అని వేడిన నలినజనకు
వనమాలి వరంబు లాసంగి వర గంగా యా
మున వారి సరస్వతిఁ గూ
డినయెడ మాధవసమాఖ్య లేవ నిచ్చెన్.

సీ. సంవర్తవేళ నాశనము నందనిదయ్యు
నఖిల తీర్థాస్పదమయ్యు వరణ
యసి యను భునులఁ బెంపెనఁగఁ గూడినదయ్యు
శ్రీవిశాలాక్షిశ్వరీ పతికిని

విషయతారక జపస్థిర బుద్ధి కనుగు
చోటయ్యుం బశు పక్షిక్షిప మృగము
లైనను మృత్యుజెంద నపమర్దరమ వొందఁ
1 అ. మేలిమైన యాకాశి యలదు

అ. వె. నొక్క పుణ్యతీర్థ మొప్ప విష్ణుఁడు గాంచి
యెలయు విష్ణయమునఁ దలఁ గదల్చు
గర్జనఃప దానికడఁ బడి మణికర్ణి
కాఖ్య తీర్థమయ్యె నందు మీఁద.

కం. ఉత్తరవాహిని యగుచును
హత్తర శ్రోతంబులెదు నగు తద్భూమి
హత్తుగ పలగొని గంగ తు
భోత్తరముగఁ బలుచె ముని సురోత్తమ లెవఁ.

ఉ. ఆపరిణమ్మ లెన్నిదగునట్లు గజాననుఁ డష్టదిక్కులకొ
బావన డుంతి ముఖ్య పటు భద్రవరాఖ్యలఁ గావ దుర్గలుకొ
భావనాత్రహంశజుఁడు భైరవుఁడుకొ బెరివారిఁ బ్రాచుమకొ
గావలి యై వెలంగఁదగు గానిని భోగశయాన నామతకొ.

గం. నెలకొనియై గంగ గ్రుంకిడి
జలజాక్షుని విశ్వనాథు సందర్శింపకొ
గల యనఘు లిహపరమ్ముల
విలసిత సౌఖ్యములఁ గాంచి వెలయుదు రెలమికొ.

చం. గయఁడను వాఁడు రాక్షసుఁ డఖండిత సత్వసమగ్రుండై ప్రజకొ
భయ మొదవంగ చాథ లిడఁ బద్మదళాక్షుఁ డెఱింగి వానిపై
రయమునఁ జేలి వెన్నద లిరాలున వ్రేయుచు వాని పక్షు మ
త్యయ పదపీడ చేసి విచితముగ నెచ్చ మునుల్ నులింపఁగకొ.

కం. అపు డనుర విష్ణుదేవుని
విపుల పదస్పర్శనమున విద్యాయుతుండై
యపరిమిత చరితు నమృతుఁ
గృహాయుతుఁ బొగడుచును బల్కెఁ గేవల మైత్రికొ.

ఉ. నీ పదపద్మసంగతి ననింద్య చరిత్రుండనైతి నిప్పుడి
వే! పరమాత్మ సద్వరము వేడుక నాదగు పత్మ సేమ నీ
వీ పగిది న్యసించి సురలెల్లభజింపఁగ నుండి పిండ మిం
దోపిక నెవ్వరే నిడిన సున్నతిఁ దల్పితరుల్ వెలంగఁగకొ.

చం. అనవుడు మంచిదే యనుచు నఖిజ శంకర కార్తికేయుల
యైన శని చంచ్చి లింగుడు గణేశుడ గన్మృదు నశ్వపావి న
న్మనులట నంభ్రపంక్తు లిడఁ బూన్చి గదాధరుఁ డట్టి నిల్చె భూ
జన పితృకోటి ముక్తి గనుచాయ నయంబగు నగ్గయకొదగ్గ.

తే. గీ. ఆట శమీశ్రమంతైన నాగమౌక్తి
లిండమిడ సత్తగోత్రజుల్ వేర్తి నూజు
నొక కులమువారు కైవల్య మొసరఁ గాఁతు
రచటి మహిమంబు పొగడ బ్రహ్మకుఁ దరంబె !

సీ. ఆటఁ బ్రేతగిరి యవనవసీధ్ర మొక్కటి
ఫల్గుని నది చెంతఁ బరిభవిల్లు
మును రాముఁ డట నిజజనకుని మృతి విని
పిండ ప్రదానంబు వేర్కి జేయ
నరుదేర, గయయందు నావరణము చేసి
పాలకుల్ పో నిమిషతియ నవలఁ
బేర్చిమై గయినేసి పిండము లొగ్గునుటకు
గయ జిహ్వఁ జాఁప వీరక న్యచింప

తే. గీ. నాలుక వెలార్చ జిహ్వ విలాల మయ్యె,
మున్నె యినుమున ఫల్గుని సన్నతాంగి
నీత పిండము లిడినచో భూతలేశుఁ
డిడఁగఁ లితరులు రాకుండు పెంచి యతఁడు.

కం. విమి నిమిత్తము రారన
భూమిజ యిడుటచటి యేరు పూనికఁ బలుకన్
రామామణి ఫల్గుని నట
భూమిన్ గుప్తముగఁ గోపమునఁ బల్కెఁదగ్గ.

కం. అంత గయాపాలకుల
త్యంత భయభ్రాంతి నిటుల నభిల జనుల్ కా
వింతు రిట వలవడని భూ
కాంతుని వేడంగ శుద్ధగయఁ లిండ మిడెన్.

కం. ఇప్పుడు సీతారాముల
యొప్పందము నెఱుంగఁజేయుచున్నది యదియొక
జోష మరు రామగయ యనఁ
జెప్పఁగఁ దర మే! తడియచిర మహిమంబుల్.

శా. రంగ త్రుంగతరంగసంఘములు లోరంబై కడు నేడుకన్
గంగా వాహిని రా సముద్రుం డతిలోకంబౌ పృవాహంబు నా
గంగా లేక హరిం దలంప నది పోకన్ వేయి పాయల్ల డిం
దంగాఁ జేయుచు విష్ణుం డందు నిలిచెన్ దాసావన ప్ర క్రియన్.

కం. గంగ శుభాస్పద యనిత త
రంగిణి యఘహారి తీర్థరాజం బేత
తస్యంగమ మెంతయు నొప్పగు
బంగారము పరిమళమునఁ బాటిల్లు గతిన్.

కం. మనువులు మును లఖిల సురలే
దినమున్ నేవెంతు రట్టి తీర్థోత్తమమున్
మనసునఁ దలంచిన శుభమగు
మునుకడలం గలుగు టరుచె మోక్షం బెలమిన్.

ఉ. ఎవ్వఁడు గ్రుంకు నయ్యెడల నెవ్వడు మాధవుం గాంచు భ క్తిమై
నవ్విమలాత్మ వంశకరులౌ పితరుల్ ఘనపుణ్యలోకముల్
నివ్వటిలింగం గాంతు రవని న్నటి పుట్టరు చూడఁ గ్రోలుదున్,
నవ్వుల కైన నెన్నంగ ఘనంబగు పాపము లూడు నన్నియున్.

ఆ. పె. తలచినంతఁ దీర్థములఁ గ్రుంకు ఫల మగు
నవటి మట్టి నుదుట నమరఁ దాల్చు
దలను జలకణములఁ జిలికించి కొననెల్ల
పుణ్యగతులు గల వగణ్యగరిమ.

సీ. మహిమ మేఘాదిగా మాధముల్ పండ్రెంటుం

గృష్ణ గోదావరి భృతి సరస్వ
తీనది వేత్రవతిన్ దుంగభద్రదా ర్క
భవలం దమన సరయువున భీమ
రథిఁ దామ్రపర్ణి నారసి రేవ నిరసించి

యఖిల లోకుల యఘం బణచి యిట్టి
నదుల తీర్థము పావనము చేయు క్రమమున
నా గంగ నైస్సంగ నజాని వశమే !

తే.గీ. నదులలో గంగ మేలండ్రు త్రిదశవరులు
తత్సమంబగు తీర్థంబు దలంప విష్ణు
మూర్తు లయిన సాలగ్రామముల నిమజ్జ
నాంబువుల కాక యెందు లే దరసి చూడ.

కం. సూర్యునిఁ ద్వప్తు పుత్రికి
సార్యస్తుతిఁ బుట్టినట్టి యముని చెలియ ల
య్యార్యాధి కనుత చరణు న
వార్య మతిం గూర్చి తప మవశ్యతిఁ జలిపెన్.

శా. కాళిందీ ప్రతసిష్ఠకున్ హరి నిజాకారక్షున న్వచ్చినన్
బాలారత్నము సన్నుతింపుచు నెదన్ బ్రట్టెన సిగ్గొందఁ గా
హిలాదృష్టిఁ గనుంగొనం దెలిసి నీ యిష్టార్థమున్ గూర్తుఁ జా
మ్మీ! లీలాకృతి నీ తటముననె నెమ్మిన్ బుట్టి యుప్పట్టునన్.

కం. ఆనవిని కాళిందీ నది
మనమున ముద మొదవ హార్యుండలమున నుం
డి నిగిడి కళింద శైలము
నినుపుచుఁ బ్రవహించి కంక నెమ్మిన్ కలనెన్.

సీ. యమునకుఁ బ్రత్యక్షమైన యాకృతి జగ
తృతి యవంతి పురి నతిశయిల్లె
నదియగును మధుర యట్లుపవర్గదం హ టం
గనుగొను జనులకు నొనరు శుభము
లబ్ధియుఁ దంతఁ గృష్ణావతారము నొంది
జలధి మధ్యమునఁ ద్వప్తునుతు చేత
వితతమై తగు ద్వారవతి యాదవేంద్రుండు
డంబగు నంద్రవజంబు నందు

ఆ. వె. గోపికా ప్రియుండు నా పట్ల బృందావ
నంబు నందుఁ జెలంగు నందాసుతుండు
ననఁగఁ గాళియప్రహదావని గోవిందుఁ
డగుచు నమరె నేవకావనతను.

కం. గోపర్ధనమున గోపతి
గోవల్లభుడైన శారి గోమంతమునన్
బావనత భక్తలోచనుఁ
డై వెలయు భవఘ్నమున మహత్త్వము వెలియన్.

తే. గీ. గోపపురి గోపతి యనంగఁ గొమరు మిగులు
నమరు, రాముండు చిత్రకూటమున, రాక్ష
సఘ్నుఁ డుండు నందిగ్రామచర్య, రామ
భూమి, జానకీ ప్రియుండుండు భరణి మహిమ.

కం. భానుర పుణ్యద మైన ప్ర
భాసం ఒను తీర్థ ధరణిఁ బద్దదళాక్షుం
డా సక్తి క్షిప్తమూర్తి య
నా, నురసుత మహిమ వెలయు నవ్య స్ఫూర్తిక.

కం. 49) కూర్చుంబునఁ గూర్చుం
టై కవ్యపుర గొండ లాలుపన విలసిల్లెక
జోకక దులసీవనమున
49) కరగతి గది యనంగఁ జెలంగుచ్చహిమక॥

సీ. తైలోత్తమంబగు నీలాచలమున్న
నలువకుఁ బ్రత్యక్షకలనఁ బొసఁగి
పురుషోత్తమాఖ్య నద్భుత మహత్త్వంబునఁ
గను పట్ట, వినుతించి వనజభవుఁడు
బహు నివేదనములు విహితోపచారముల్
గావించి లోతైక పానముగు
నా క్షేత్రమున నెవ్వరంతర జాతి భే
దము లెంచిరేని యిడుములు గాంతు

తే గీ. రనుచు భగవదనుజ్ఞ నయ్యమునఁ గాంచె
నవటి జలనిధి నెక్కాలమైనఁ గ్రుంక
శుభము లిహపరసౌఖ్యముల్ కిభవ మెసంగు
నందుఁ గలదొక్క సరసి పుణ్యతను మెఱసి.

మ. దళమై యంతటఁ బద్మకల్ప సమయాంతంబందుఁ బుణ్యాస్పద
స్థల మిచ్చోనని యాత్మలోఁ దలచి యింద్రద్యుమ్న భూపాలుఁ డి
చ్చల నీలాచల పుణ్యతీర్థమున నాశ్చర్యముగాఁ గాకి క్రుం
కి లసద్వైఖరి రాజహంసమగుటల్ గీర్తింప విను స్వస్క.

కం. నీలాచల విధుఁ గొల్పంగ
హళిం జనుదెంచి విష్ణు నచ్చటి గిరిపై
నా లోకింపఁగ లేమిక్
జాలా సంతాపమంది జనవిధుఁ డంతక.

మ. తపముం జేయఁగఁ బద్మకల్ప మగుడంతక థారుణీ చక్ర మ
ల్ల పయారాశి మునుంగఁగా నృపతి లీల స్త్రీ లతైలమునక
నిపుణుండై కమలాక్షుఁ జక్రధరు కర్ణించెం దశశ్చర్య చే
నపుడా శ్వేతవరాహ కల్పమగుచో నా థారుణీ భర్తక.

కం. సురలదె “ యంబుధి లోనన్

దరంగములఁ గూడి రత్నదారులు వచ్చెన్

హరికరుణ గా నెఱుంగుచు

స్థిరమతిఁ దన్నూర్తిఁ దానఁ జేయుము భక్తిన్ ”

సీ. అని పల్కుటయు నట్టి యవనీశ్వరుఁడు దరి

చేరిన దారులు నారసి కడు

సంతసమునఁ దెచ్చి యెంతటి పుణ్యుఁడో

దీన నేనవిష్ణు డేవుఁ జేయ,

నని చింతనము నేయ హరి యట కొక్కవ

క్షంగి యై వచ్చి పొసంగఁ జేయు

దా వరణములో నది నేయనంతకుఁ

జూడకు మని పల్కి వేడుకలరఁ

తే. గీ. బెక్కు దినములు నేయచోఁ బేర్చిగర ప

దాంగుళము లొనఁ గూర్చిని యపుడు నృపతి

తొంగిచూచిన, నతఁడు తొలంగి చనియె

యపుడు వగనొందు నృపతితో నభవాణి.

కం. వానిన్ బలభద్ర సుభ

ద్రా సహితు జగత్పతిని ముదంబున నిల్పిం

గా, సమకొను మటు లుండుట

కా సరినిజనాధునకుఁ బ్రియం బన, నతఁడున్.

వ. తద్దారు శేషంబునఁ బురుషస్తంభంబ నా నేసిన స్తంభంబును దద్విగ్రహంబు లును నగ్నిరియందు నునిచి యప్పుడు—

కం. నలువ యెఱింగి తెల్పిన దినంబున శ్రీకరునిన్ బ్రతిష్ఠ యే

సలితెద వందు నచ్చటికిఁ జయ్యవఁ బోవఁగ దేవ మాని తో

నెఱిమి వనించెయన్న పరమేష్ఠి నృపాలునిఁ జూచి యా తపో

బలయుత ! యీశురాక యిటు ప్రసన్నుటమయ్యె మదీయ హృదయైన్.

ఉ. నీ విటవచ్చునంతన యనింద్యవరితే ! యనేక కాలముల్

పోవ, విదర్భరాజు హరిఁ బూనిక నీలగిరిన్ బ్రతిష్ఠ మే

ధానిధి చేసి తత్పరము దా పరిపాలన నేయుచున్నవాఁ

డో విమలాత్మ ! నా, నవుడు నుర్వి విభండు విధాతతో ననున్.

కం. వి నానరించిన డేవుని

నేనె ప్రతిష్ఠించు సుకృత మీవె ! మహా తా

ధీనుత యని మ్రొక్కిన చో

నా నారదుఁ బంపె నట్టి యనువొనరింపన్.

చం. అతఁడు తపోబలమున గజాశ్వరఁగావలించి జేసి వైరి ధూ-
పతిఁ దఱిమించి వేఱై గృహవంతు లానర్చి జగత్పతిఁ రమా
యతు నటనిల్వఁ బో, వలవడుండెద నిచ్చట నంచు సత్కృపా
మతి విలసిల్లి నమృతుఁడు మానవాభునితో ముదంబునకొ,

సీ. పలుకు డింద్రద్యుమ్నుఁడలఘుచింత వహింప,
నీవు కట్టిన గృహ నివహమునను
ప్రతి హాసము నేర్పడ సప్తరాత్రముల్
వసియింతు, నేవించు వారి లవట
మద్దర్శన ఫలం బమరంగఁ గైకొందురు
నని, భగవంతుఁ డిట్లాడి పతిత
పావనుఁడొ జగత్పతి డోలికా యంత్ర
మా రభోత్సవము జ్యేష్ఠాభిషేక

తే.గీ. మాదియైనట్టి విభజములతఁ డొనర్పఁ
బ్రబలి దారువర బ్రహ్మ భవ్య నిగమ
వాక్య వైఖరిఁ గను పట్టె పనుధ యంచు
నట్టి పురుషోత్తముని నేన యమృతపదము.

కం. ముదమున భూపతి గుంకిడ
నది యింద్రద్యుమ్ను సరసి యనఁదగు పృథ్వీయం
బూదవ వటవత్ శయనునిఁ
గదియం జని కాంచెనట మృకండజుఁ డెలమిఁ.

కం. వినుఁ డచ్చట మార్కండే
య నిరూఢాఖ్యాతి సర్థ మనువగు సుకృతం
బసఘం బత్యద్భుత మా
వసధి దరిక నీల శైల వైభవ మరయఁ.

తే.గీ. ఆచట మృతిఁ జెందు జంతుకాయములు పూతి
గంధరహితమ ల్ శంఖచక్ర పచిమ్న
తాస్థి కంఠులునగు నట్టి యద్భుతములు
గలవె ! యెందేని మోక్ష మార్గము సరయ.

తే.గీ. సింహగిరి యందుఁ దగు మహాసింహుఁ డనఁగ
శ్వేత శైలమునందు నృసింహ రూపి
యా యహిరాబల గరుడ శైలాగ్రముల ను
దనరు దవనీయకశిపు మర్ధనుఁ డనఁగ.

- మ. భవనాశీ నది పాపహరి యగు తత్పారావనికదద్దుకాన్
నవరూపంబుల నారసింహులు జనానందమ్ముగా నుగ్ర రూ
ప పరజ్ఞాలులు గల్గువారు గలరా శట్టక్ రహస్యమ్ము లో
నవదాతాబ్జదళాక్షు చివ్యకథ లాశో ! యెన్నఁగా శక్యమే !
- మ. ఘటికాద్రిక్ దశమావరించు మునులం గావక్ సమీరాత్మజుక్
బిటుసత్వాన్విత నిల్వి సప్తబుధులక్ తాలింపఁ బ్రత్యక్షమై
నటనక్ శ్రీ నరసింహదేవుఁడు బుధానందమ్ముగాఁ జెల్వగుక్
దృటికాలమ్ము వసించు మానవులు తృప్తిక్ గాంతు రద్ధారుణిక్.
- సీ. అనఘుండౌ గౌతముండౌ శ్రీహంతరమునఁ
లిత్రితగుల పూజ పేర్చి జేయ
నీవార సస్యమ్ము నెమ్మిఁ బోగి యొనర్చు
దినము మధ్యందినమానకు నొదవు
తన్మహా త్వమునకుఁ దాళకొందుఁడు పశు
వై వచ్చిమేసి సంయమి వరుండు
తృణముచే నదలింప భృతిచెడి కులినఁ
గటకటపడి మునిగణపరులకుఁ
- ఆ.పె. జెలుప శంభుశిరహు నెలవగు గంగ ని
య్యాచుమీఁదఁదెమ్ము హత్యతొలఁగు
ననుడు మానియట్లు, నా సహ్యాగిరి యందు
శివుగుఱించి తపము నేయుటయును.
- సీ. హరుండు ప్రత్యక్షమై యతని కిష్టమొనర్చు
గంగఁ బూనుతెఱంగెఱుంగ లేమి
నాదుంబురపు వ్రేళ్ల నందమై నాసికా
లిలముల నల్లన మెలఁగ విడువ
నచ్చొట సహ్యాద్రి త్యంబకంబనఁదగు
నాగంగయుఁ బ్రవాహ మడర వెడలె
... ..
... ..
- తే.గీ. గంగ కటమున్న వచ్చుటఁ గలిగె వృద్ధ
గంగ యనుపేరు గౌతము కతనఁజేసి
గౌతమీనామ, మయ్యాచు గైకొనుట ను
వినుతి గోదావరీ నామమును బోసంగె.
- కం. భాగీరథి జాహ్నువి యన
నా గంగాతటిని కాశాయందు వెలిసి తా
నాగౌతమిఁ గలియఁగ నిం
హాగతుఁడై గురుండుమెఱయు నయ్యబ్ధమునక్.

ఆ. వె. రక్తరుచినిఁ బుష్కరత్రయంబున నాసి

కా త్రియంబకంబు గదిరి జలధిఁ

గలియు వృద్ధిగంగ జలము లంతర్వేది

దనుక నుడుగు నేరలు మునులు పొగడ.

వ. అట్టియెడఁ గుంకులిడు జడులైన నిహవర సుఖంబులం బడయుదురు. తర్జు
ణమ్ములానర్పణ దత్తితరు లక్షయపదవిం జెందుదురు. ఇమ్ముహానది యుభయ తటంబుల
విహుదివృష్టలంబులు గలవు. గరుడః దీపగమంబున వాసర యనందగు నచట
సరస్వతీ భజనంబు విద్యాప్రదంబగు, గౌతముండు కుశచేద బళువు నడంచినయెడఁ గు
శశర్పాంబును పుణ్యస్థలంబయ్యె. మునిగణంబులారాధింప నందఱికి నన్నియొప్పులై
విరూపాక్షుండు పృత్యక్షుండైన కతంబునఁ గోటిలింగస్థానంబునం బరగు. సకల
వేదోపనిషత్సారంబులగు మంత్రంబుల మునివారంబులు నారాయణుఁడై గైవారంబు
నేయుటంజేసి మంత్రకూటంబును, పృణీతానంగమంబునఁ గాలగళుండుండుటంజేసి
కాశేశ్వరం బనందనరు, నారామచంద్రుండు నీతానమేతుండై పంచవటంబున
నుండుట భద్రావలంబనం దదీయవిహారచిహ్నంబులిపుడుం గనంబడు. పదంపడి
నీతావియోగంబున శపియించి దేవమునిప్రార్థితుండై కబరీ తీర్థస్థగతిం బవి
త్రంబగునని గోదావరి ననుగ్రహించి నిజభనుష్కృతిచే మార్గం బెర్పరించిన నంచి
తంబుగ రామ్రభావసూచకంబై కబరి గౌతమిం గలసినయెడ యతిసుకృతప్రద
మగు మఱియు సరసిజభవనవనస్థానంబగు ధర్మపురి రామేశ్వరసన్నిధి బ్రహ్మ
శిర్ష యమ కోర్కెగా శేషహృదాది పుణ్యలాంఛనంబులం బరగి యుండు.

కం. ఆ ధర్మపురిమహత్త్వము

సాధు స్తవనీయ మమిత శాశ్వత మగుటక

వేదయును దెలియనేరం

దాధరఁ దగు యోగన్యూరి యంచిత లీలక.

కం. నందిత విబుధుండుయోగా

నందనృసింహుండు బుధజనప్రియుండై యా

నంద ఫలప్రదవిభవా

మందవిహారతఁ బొసంగు మహనీయరుచిక.

కం. ధృతి మలిన హరియగుటక

గృతశాశం బనఁగ వెలయుఁ గేవలభూషం

గతుండగుచుఁ బాపహరుడన

నతిశయుండగు నేక వ్రజాభిష్టుడుండై.

కం. లలితాంధ్రభూమి శ్రీ కా

కుళమున సంధ్రపతి యనఁగ గోవిందుఁడు ని

ర్మల చర్యఁదనరు తెరిక

ఫలరూపంబగుచు భవనభాసుర మహిమన్.

చం. ఇలఁగడు పాపసంగతులు హింసకులున్ ॥ తిరువ్ తమంత దా

రలవడ నాస్థలంబు గన, నందు వసించిన, పుణ్య మూర్తులై

వెలయఁగఁ బాండురంగమున విగ్రహనామ మురారి యొప్పుఁ ద

ల్లలిత మహత్త్వ మెన్నఁగఁగ గళానిధిజూటున తైనశక్యమే !

చం. తనుభజియించు శేషు నిల ధారుణీభృద్వర రూప మొందఁగా

ననిలుని వాడుచే నొదవు నట్టులానర్పి రమాసఖుండు శ్రీ

వనిత తపముమెచ్చి నుతవైఖరి వక్షమునక భరించె భ

క్త నికరసౌఖ్యదాయి యనఁగాఁ దగు వేంకటనాథుఁ డయ్యడన్.

.శీ అంజనధర గరుడాహార్య వృషాశైల

నారాయణాద్రి కనక శిఖరులు

నీలాద్రి చింతామణి గిరి వైకుంఠాద్రి

వారాహ వృషాశైలమేరు గిరులు

సింహాద్రి తీర్థాద్రి శేషాద్రి పుష్కరా

చల వేంకటాద్రిలు నెలమి శ్రీని

వాసాద్రి శ్రీశైల భాసుర సంజ్ఞల

గుణకృతనామముల్ గోష్ఠికొలది.

తే.గీ. కడఁగి పాతకవయములు గ్రామవలన

నమ్మత మైశ్వర్యము నొసంగు నందువలన

వేంకటాచల నామంబు వెలసె మిగుల

నచటఁ గల్గి పృథానతీర్థాళి వినుఁడు.

అ.వ. స్వామిపుష్కరణియు స్కందధారయు దేవ

తీర్థ పాపహరణ తీర్థములును

దురితహర్తయైన తుంబురుతీర్థ మా

కాశఁగఁగ యనఁబ్రకాశకములు.

వ. గిరిపాదంబునఁ జక్రతీర్థాద్యష్టాదశతీర్థంబులును మార్కండేయపాండవ
తీర్థంబులును, అరుంధతీర్థంబును మణియును—

కం. ఇవి మొదలగు శుభవిభవా

తృవిరళ సార్థ త్రికోటి యగు తీర్థములన్

నవకాంచన తరుకునుమో

ద్భవ గరిమన్ మేరుసమతఁ దద్దిరి యమరున్.

కం. విరివియు నిడివియుఁబోడవును
తిరమొప్పుగ నేడు నెనుబదియు నాలుగు రెం
డురుతర యోజనముల చే
నిరవొందుకొ దత్ప్రభావమెన్నఁగవశమే.

కం. శ్రీ వేంకటగిరి మహిమం
వా వేలుపుఁబెద్దయైన నభినుతి నేయం
గా వెరవెఱుఁగఁడెంతయు
శ్రీవైకుంఠంబై యది విశేషఫలదమై.

సీ. మున్ను శ్రీవైకుంఠమున కేగి నారదుం
డట నుండి కృష్ణులు నరుగుచెంచి
తన తెదురై నట్టి మునికదంబముఁ జూచి
వినుఁడు రసూగళుం డనఘమూర్తి
దేవుఁడు వైకుంఠ దివ్యవిమానాధి
యాడుఁడై విరజయు రుచిరసరసి
గతిఁ దన్ను భజియింపఁగా శేషగిరి మీఁద
నున్నవాడని తెల్ప విన్నయట్టి

లే.గీ. సనక శుక వాసుదేవాది సంగమీందురై
లుత్సవంబున నట కేగి యుచిత రీతి
నా జనార్దను భజియించి రట్టి విష్ణు
నేవ లిహపర సౌఖ్య శుభావహమాలు.

కం. గంగాది దివ్య తీర్థము
లంగజహరముఖ్యదేవతాళియుఁ దచ్చె
లాంగణము న వసేయించు ను
సంగతి హరిపాదభజనఁ జరితార్థకమై.

కం. గిరి కభిముఖమై ముక్తిక్రిన్
సరసత జనవినుతి నేయ సకలశుభంబుల్
శరీరింతు రనిన హరిఁగను
శరమ మహాపుణ్యమెన్న బ్రహ్మకుం దరమే !

శా. క్షీరాంబోధి జనించి యంచిత తపశ్శ్రీ వేంకటాధీశ్వరుఁ
గారాబంబునఁ బెండ్లియొడుటకు నై కల్యాణ పద్మాకరో
దారాంచత్తట కుంజపుంజ విలసత్పాటీర వాటి కుటీ
వారాధార నుగంధ బంధుర తను వ్యాపారహేలాగతికొ.

కం. వలసు గ నలమేల్గుంగన్

గలుముల చెలిం బెడ్డియాడి కంజవళాక్షుం

డలరుం తెలువగు సొబగున

నిలవై గల్యాణ వేంకటేశ్వరుండనంగన్.

వ. తత్కరణంబున శ్రీవేంకటపతి రమా సక్తుడనంగ బరగు.

తే. యాదవాద్రియు నారాయణాద్రి యనంగ

నమరు నగ్గిరి జూని జవనానాను

రక్తిం బొలుపొందియుండు నారాయణుండు

తత్పూంభోజభజన మప్యంతశుభము.

కం. తిరునారాయణ పుర మనంగ

బరగిన తద్భాస్రింగ గల్గు పాండురకాంతి

స్ఫుర దురు మృద్ధారణ మన

నరులకు నారోగ్య ముఖవినాశనము నగున్.

సీ. నలువ యజ్ఞమునేయ వెలయు సత్యవ్రత

క్షేత్రమునన్ హస్తిశిఖరి మీంద

వేగవత్సత్రభాగావళిన్ ధాతృ

వరుండైన తద్యజ్ఞవాటమునను

హరిపాలెల్చి నాకాంచి నబ్జక్షమూర్తులు

కమలాక్షుండు యధోక్తకాని మణియుంగ

బరమేశ్వరుండును బాండవమాత మ

ధూన్మన నృసింహులొగి ద్రివిక్ర

ముండు నయ్యప్రభుజుండు కృపాళ వ

ర్జుండు దీపాభుండు నిండు వేడ్క

తే గీ. నుండుదు రయోధ్య కాశియు పొప్పుకాంచి

మొదలుగా సప్తపురముల విదితసుకృతి

మహిమ లత్యద్భుతంబులు మదనవైరి

వెలయుంగమాతీతోగూడి వేడ్క నచట.

కం. వినుండట గృహగ్రసరస్తట

మున మున్ను జటాయువునకు మోక్షప్రదుండై

తనరారు విజయరాఘవుంగ

డనుపసుధృతి వెలయు నేవకానందగతిన్.

మ. స్రుత సమ్యగుణ! శాలిపెరాతుడు తపస్సుస్సగ్గిక్ భజింపన్ బ్రక
ల్పితలిక్ విపులాంశజన్ గనకవల్లిన్ బెండ్లియై సంతతా
తతవృత్తాప విశాశనాఖ్యపరతీర్థ స్వార్థచారితుడై
ధృతమాహాత్మ్యుడు వీరరాఘవుడు నాదిపించు వీక్షాటవిక్.

కం. శోతాద్రిఁ దుంగశయనుడు
ఖ్యాతి గజస్థలమునన్ గజాద్రిఘ్నుండున్
భాతిగ బలిపురిలో సుం
ప్రీతి మహాబలుండు నుండు శ్రీకరలిలన్.

లే.గీ. భక్తిసారమునన్ జగత్ప్రతి వెలుంగు
నైంద్రమున దేవదేవేశుఁ డనఁబొసంగు
మహితమున పద్మనేత్రుఁడు రహిఁ జెలంగు
స్వర్ణమందిరభూమి సువర్ణుఁ డమరు.

సీ. ఝిల్లికావనమున శ్రీముష్ణదమ్మున ?
సారమా మణిముక్తతీరభూమి
వృద్ధావలముచెంత వెన నిత్యపుష్కరి
జీతటమ్మున శుభఖ్యాతిమెఱయ
మునులెల్లఁ దపములిమ్ముగఁ జేయవారల
రహిఁ బోవ శ్వేతవరాహమూర్తి
దనుజా పారణ్యాక్షుఁ దునుమంగ శంఖ చ
క్రకరముల్ పిఱిఁదిచక్కటిని దాఁచి

లే.గీ. వాని నటఁగూల్చిధరఁదాల్చి మానితముగఁ
జరణయుగి రసాతల మురస్థలమునొకట
కుప్పగించుచుఁదల్లీల కొమరుమిగుల
సున్నవాఁడిప్పుడిందఱొచ్చిన్న లెఱుంగ.

కం. శ్రీముష్ణమహత్త్వంబా
తామరసజుఁడింపులోనదా కొనియాడున్
ధీమజ్జన సుకృతఫలం
బామహి నశ్వత్థనేవ లలిసుఖదంబుల్.

కం. వి దిన్ మైనన్ వారం
బేదైనన్ రాత్రియయిన నే వేదైనన్
మోదంబున భజించిన
నా దివ్యాశ్వత్థమొసగునఖిలశుభంబుల్.

తే.గీ. నాభి పుష్కరంబులం దగు సలిసజునకు
హంసమై తత్త్వబోధన మురరజేసి
ఘోటకాకృతివేదముల్ హరినొసంగ
నాచతుర్ముఖుడ డబ్బాయనభినుతించి.

కా. నైజాకారిముం జూపవే!యనుడు నానందాత్ముడై శారి వి
భ్రాజల్లిల వికుంఠధామయుతుడై పక్షింద్రినాగేంద్రులుక
దేజోయుక్తుడు నైన్యపాఠకుడు సర్థినిత్యబుగ్గంబు ల
క్షి జీమాత శిరోజు, సీల, ధర, నెమ్మి జేరి నేవింపంగక.

తే.గీ. పుణ్యమయ విత్రా?] నపట్రము ?] చతుర్వేద
యాపశ్యంగయుక్తి నేపుమీటి
సట్టిసెజ్జలోన నబ్జజుడలరంగ
గానుపించె వేల్పుగములు పొగడ.

వ. అట్టి శ్రీరంగవిభునిం బ్రార్థించి నిజార్చనలు గైకొనుటకు గృహదేవతగా
నలువ నిలుపుకొనియె నంత.—

ఉ. గంగకు సహ్యనందనకుం గల్గిన వాదమువల్లం గోప ము
ప్పొంగక గవేరకన్య కడుపూన్కి డపంబొనరింప మెచ్చి శ్రీ
రంగ విభుండువచ్చిన వరంబుగ వేడె, నిజోదరైక సీ
మం గుడురై వియన్నదికి మక్కువ నెక్కువ నేసియుండంగక.

చం. అనహరి చంద్రపుష్కరిణి కవ్వల నివ్వల నీ ప్రవాహముక
దనరగనుండు మే నవటం దారొని నిల్వెద నంచుం బల్కె న
ట్లిన నటధర్మ వర్షుడు దయాశరు శ్రీహరి గూర్చి నిష్ఠ సౌం
పానర దపక్కు నేయ హరియుం బొడసూపి నృపాలుతోడుతక.

వ. కాలాంతరమ్మున నచ్చట వసియించెద ననియె నంత—

సీ. విను త్రిరాత్రుల జాహ్నవీనది యొగి పంచ
రాత్రు లర్కజ సప్తరాత్రుల యెడ
గౌతమి రేవతి ఖ్యాతి నాలుగురాత్రు
లను జన దురితమ్ములను హరించు
నా కవేర కుమారి యాక్షణమ్మున గ్రుంకు
లిడు వారి పాపమ్ము లెడలజేయు
కట్టి కావేరి మధ్యావనిం జందుండు
హరి గూర్చి నిరళనుడగుదు ఘోర

తే.గీ. తపము గావింప మురదైత్య దమనుఁ డలరి
 నీపల తపంబు గావింప నేర రెప్ప
 రనుచుఁ బ్రత్యక్షమైన యబ్జాక్షునకు న
 మస్కృతులు సన్నుతులు నేసి మహితభక్తి.

కం నా వేరట నెల్లప్పుడు
 నీ పుష్కరిణీ వరమ్ము నింపొందంగా
 నో పరిమపురుష! వరమీ
 వే, పూనిక నిచట నిల్వవే యన వేడ్కన్,

వ. అట్లయని వరంబొసంగి యంతర్హితుండయ్యె నంతకుమున్ను—

మ. తప ఋషుంగని బ్రహ్మదేవుఁడు గరంభాముక్ సదా పూజ నా
 ద్యవరచాముల్ల దృష్టుజేసి యతఁడెంత వేడ్క నిట్వేకు జన్
 నృపతి శ్రేష్ఠున కిచ్చె దత్కులజాలా నీరేజప్రతాప న
 చ్చపు భక్తి భజియింప రాఘవుఁడు తచ్చార్చిత సంయుక్తుడై,

కం. పూజలునేయుచు దానవ
 రాజైన విభీషణునకు రమణనొసంగన్
 దేజోధనుఁడా నెజ్జ మ
 మాజను వనమాలి గొంచు నురుతరభక్తిన్.

కం. లంకకుఁబోవఁగఁగని యా
 పంకజనయనుండు లేమి భారతవర్షం
 బింక పసలే దనుచు గరు
 డాంకుని హరినెంచి రంత నమరులు మునులున్.

నీ. అంత విభీషణుఁడా శౌరిఁ దెచ్చట
 ధర్మవర్షుఁ డెఱింగి తా నెదురుగఁ
 జని సహజా మధ్యనైకత వాచుని
 గావించి యర్చనల్ పావనాన్న
 పాన నైవేద్యముల్ మూనితగతిఁ జేయ
 నా రాత్రియుండి దైత్యాధినేత
 మఱునాఁడు నెజ్జ స్రుభమున నెత్తఁబోఁ
 గావేరియున్ శీతకరుండు ధర్మ

పర్వయును వేడు వరములు వేర్చి సురల
తలఁపఁ బరికించి శ్రీరంగభాముఁ డవట
నిలచి తరలక చెంత చింతిలెడు దైత్య
విభుని నూటడఁ బల్కుచు వేడ్కతోడ.

ఉ. అంత మురాంతకుండు దనుజాధిపు నిత్యము గొల్వవచ్చు న
యైంతయు వేడ్కతోననిచి యేపున నవ్వటి ధర్మసర్వకుఁ
సంతసమొప్ప నవ్యభుభసౌఖ్యము లిచ్చి సమస్తలోకులుకొ
మంతుకు నెక్కి నేవల సమంచితభక్తి భజింపవర్తిలె.

కం. శ్రీరంగ రంగ యని మన
సారంగఁ దలంచు జనుల నమరగఁ బ్రోచుకొ
సారంగ వరదుఁ డగు నా
శ్రీరంగవిభుండు విబుధ నేవితఁ డగుచుకొ.

కం. క్షేత్రప్రదక్షిణా ధ్వజ
విత్ర స్థిరతీర్థ నవకబిందు గదమునో ?
మిత్ర స్వర్ణాంగులు
హరి చిత్రాకృతు లగుదురందుఁ జెలు వెనఁగంగకొ.

సీ. ధరణి సోమకులుండు ధర్మకేతనుఁ డందు
నవవర్ణమొందె రంగార్చనమున
గ్రామయాచక పాతకతఁ బతితుం డొక
వీపుండు వృతుండైన వేడ్కవాని
వెలఁది జారిణియైన వీతనద్దులుఁ డొక్కఁ
డుదయించి క్రుచ్చునై యుర్వియందుఁ
దిరుగుచు రంగమందిరముఁ గన్గొని స్వామి
సొమ్ములు దొంగిలఁజూచి తోడి

తే.గీ. దొంగలును దాను డిగ్గియఁ దొంగి గుఱుతు
ల మర రంగాధిపునిఁ జూచి యటఁ బ్రసాద
మొనర భుజియించి తఱివేచికొని కవేర
కన్యకా పులిసోర్వి దాఁగంగ సంత.

ఉ. వెల్లువ వచ్చి చుట్టుకొని వేగమునకొ బలునీంటు ముంచినకొ
గల్గరిదేహముల్ విడిచి క్రమవిమానగులై జగంబులం
దెల్ల సుఖంబు లం గనఁగ నింపుగ వారలకిచ్చే సంతశ్రీ
వల్లభుఁడాత్మ దివ్యభవవాసము భామర సార సత్కృతకొ.

ఆ.తె. బంధుమంతుఁ డనెడి పార్థివుఁడటఁ బూర్వ
భవమునందు విష్ణుభవన మార్జ
నంబు నేయు ఫలమునకై జక్రవర్తియై
రంగభూమి మోక్షరమ సరించె.

కం. కావేరి విరజ రంగము
శ్రీ వైకుంఠంబు దలంచ శ్రీరంగ విభం
డా వాసుదేవుఁ డతనికి
నా వాసందైన నెజ్జి యా ప్రణవ మిలకొ.

కం. ద్వీపాంతర దేశాంతరు
తౌపాతకులైనఁ దద్విశాధిముఖ శుభ
వ్యాపారగులై మొక్క ద
యా శురుడంగు రంగభర్త యభిమత మొసంగుకొ.

తే.గీ. చంద్రపుష్కరిణీ సహ్యాజా నిమజ్జ
నముల జనకోటి కన్యతీర్థములు దలంచు
టఘము వీ రెంటు నెట్టి లీఠాభిలైనఁ
దలంచు బుణ్యంబులొదవు నుదారమహిమ.

కం. ధారుణి నరుండై పుట్టియ
శ్రీరంగనివాసు శేషశిఖరి నివాసుకొ
జేరి భజింపకయండిన
నారకపరుఁ డతఁడు నెన్నినాళ్లుకు నైనకొ

కం. పట్టుగ నెచ్చట దానముఁ
పట్టిన నభుమొదవు రంగపతి నిలయమునకొ
బట్టిన నిచ్చినఁ బుణ్యము
గట్టిగ లభియించు జన నికరమున కెల్లకొ.

సీ. హరిఁగూర్చి చంద్రుఁడత్యంత తపము గా
వించిన గురుశాప వికల మణఁగ
నిజ శంఖతీర్థము నీరజారి శిరము
వైఁ జల్లి కాంతి శ్రీతతి యొసంగు
టిది శంఖతీర్థమా నిటఁ గ్రుంక సిరు లొందు
నని శ్రీనివాసుఁ డయ్యవని నిల్వ
దక్షత శ్రీనివాస డైత్రమన సహ్య
కన్య దక్షిణతటిఁగరము మెలసి.

తే.గీ. మున్ను రాచుడు లా తీర్థమునను గ్రుంకి
సర్వసర్వసహాధార చరితులైరి
సంయమీశ్వరు లట శేషసరిసి యందు
దశము గావించి యెంతయు ధన్యులైరి.

కం. ఉద్దాలకుడు శంఖుండు
సద్దనుజారాతి గొల్తు రహరహమును న
య్యైద్దిక నిరుపార్శ్వములక
దద్దయుఁ గావేరి ప్రబల త న్వహించెక.

కం. అపూర్ణశాంతరూప
శ్రీ కటిమక మిగుల వెలనె శ్రీరంగపురిక
దీపించు భక్తవత్సలు
డై పూర్ణస్వామి దేవతావళి గొల్వక.

తే.గీ. వైభవాన్నితమైనట్టి వ్యాఘ్ర నగరి
బంకజాక్షుండు దగు మహాపావకుఁ డనఁగ
మిగులఁ జెలువగు నాకాశ నగరభూమి
మురవిదారి వెలంగు శ్రీ హరి యనంగ.

సీ. వారక యత్వలావర్తంబునకా శారి
మణి కూటమున నుండు సుణివిభుండు
భక్తస్థలంబున భక్తిప్రధానుండు
మెజయఁ గృష్ణక్షేత్ర సరణి విష్ణు
దొనరు శ్వేతప్రదంబున శాంతమూర్తియు
రహి సన్నిహితు సురప్రియుండు
వైకుంఠమున మాధవస్వామి పురుషోత్త
మమున భక్తసఖుండు సమరియుండు

తే.గీ భార్గవస్థానమున నుండు భర్తఁడనఁగ
జక్రతీర్థమునకా సుదర్శనుండు నంది
పురి మహానంది కృష్ణకుల్య రుచిర ధర
దగు మహాత్మిఁడెంతయు ధన్యలీల,

శా. కావేరీ తటినీ తటమున జగత్కల్యాణదం బుకా మహ
తై వెల్గొందు రథంబునై సకలదివ్యశ్రేణి కీర్తింపగా
ప్రాచీన్యస్థితి శార్దూపాణి వెలయుకా భాషాధిప ముత్తమ పు
ణ్యవాసంబగు కుంభకోణమున భక్తానంద సందాయము.

తే.గీ. చక్రపాణియు నాఁగ నచ్చటనె మెలఁగు
గంగ తనయందుడిందు పంచంబు లడఁగ
నచటి తీర్థంబునకు వచ్చుననిన, నచటి
మహిమ లింక వేఱ నెన్నెడి మాటలేల !

కం. ఇతరస్థలముల పాపము
లతులిత పుణ్యస్థలముల నడఁగు నచటి వికృ
త్పాపములు గాఢభావల
మృతమగు నవి కుంభకోణ శుభతిర్థమునకా.

తే.గీ. అందు గుంభేశ విశ్వేశులొది గాఁగ
నైదు శంభునివాసములమరు నచటి
స్నానపానంబు లిహపరసాధకములు
శార్దూపాణి పదార్చన జన్మఫలము.

సీ. శ్రీరంగనిలయుమ్మ చెంత నుత్తరమున
నుత్తముఁ డనఁగడు నొప్పుమీఱు
విలసితమగు కపిపల పుణ్యభూమినిఁ
గూర్చిని గజరక్షకుండు మెఱయు
పానం బగునట్టి పార్థస్థలంబునఁ
జెలఁగు వషట్కూరుండలఘు మూర్తి.
చిత్రకూటమున శివనాట్యవీక్షణ
రహింబొల్పు గోవిందరాజ శౌరి

తే.గీ. విబుధసంనేవ్య మైనట్టి వృషపురమున
శ్రీమహితుఁడా వృషాశ్రయ స్వామి వెలయు
సంగమ గ్రామనీమ నసంగుఁ డమరుఁ
జారుమణి మంటపమున మల్లారి యుండు.

కం. సింహక్షేత్రమున మహా
సింహుడు శరణమున దనుజసింధుర విదళ
త్సింహుండు శరణాఖ్యుండు ఘో
రాఘోరాదూర ప్రసిద్ధి సతిశయ మందుకా

కం. ధీరతి నిబిడక నిబిడా
కారుండు ధానుష్కపురి జగత్పతి గోష్ఠా
గారత గోపతి కురుకా ?
శ్రీ రమణీవతి వసిండుఁ జిరతర మహిమకా.

య. అల్లూళ్ళోజ్జ్వల సుందరేశ్వరుడను మీనాక్షి సహాయస్థితికొ
గృతమాతానదిచెంత సంతతము తక్ గీర్తింపగా సుందరా
స్వితరూపమ్మున సుందరుఁ డుం దగుకొ నీరేజమిత్రాత్మజాం
చితదిక్ప్రస్ఫుటమైన యట్టి మధురకొ శ్రీ భూ సతీనేత్యుండై

తే.గీ దక్షిణోదధి పండు సర్వశయన
భూమిశయనాఖ్య మెసంగ సమృద్ధమహిమ
నభిలతోక మనోభిష్టదాతిమహిత
దత్తుండై నట్టి శ్రీకృష్ణవత్సుం డమరు

కం. భ్రమరంబున శౌరియనాః
నమరుం గురంగమునం బూర్ణుండనం జెలువొందుకొ
మలతటీస్థలి విష్ణుః
య మహార్తికొ గాలమేముండుకొ జెలువొందుకొ

తే.గీ పొలుచు పృథ్విభాద్రిపై మహాపుణ్యుండనంగ
సంజ్ఞికం బరమస్వామి సంజ్ఞం దసరు
మంగళకమున ధన్వినా మహిమ మీలు
క్షుద్రమత్యంతరమున నవ్యతుండు మెఱయు.

కం. శ్రీమద్వారంబున నా
తామర సదళాక్షుండమరు దానానన సు
శ్రీమహిమకొ గుణనాథుండు
నా హహితాకృతి విహించి నతముని జనుండై.

సీ. కాండిన్యండను విశ్రు కాంత సుశీల యా
పద్మనాభ వ్రత పటమ సల్పి
సకల సద్భుషణ జాలములదాల్చి కాం
పురము నేయంగ గర్వమునం దదంగ
మైన సూత్రంబేల ననుచుండత్పతి సతి
సందితుడగు పది నడలండిసి
యగ్నిలోక బడవేయ నంగన పగనొంది.
కడువేగఁ దిగిచి తొంగొకొనుటయు

అ. వ. సతని సిరులు దొలంగె నయ్య నంతాక్షిప
ణమున నది యెఱింగి బ్రమసి ద్విజుండు
పరగ నే ననంత పద్మనాభునిగాంతు
శనుచు నిల్లువెడలి చనియె నియతి.

కం. చనిచని దక్షిణముఖుడై
పెనుబడలిక నరుగుచున్న పృథివిసురునకున్
ఘనుడైన యయ్యవంతుం
డనువొందగ పృథ్విప్రుడై కనుపట్టెన్.

కం. కనుపట్టి భక్తునులధుండు
గవకం దన దర్శిదమెల్ల గడ తొలగంగ
దని నిజరూపము జూపిన
వినతింజెన్ పృజుండు వేయ విధముల భక్తిన్.

ఓ. ఆ విప్రుని యంశమున నిజకరతలం బభయప్రదానంబుగానిడి కప్పలించె నది
యాద్యవంతగన్, సతనికిమున్ను విప్రురూపంబున గనుపట్టిన యెడ భోగానంతంబయ్యె,
నమ్మపామ తెలుగ నంగజహర సరసిజాననుల కలవియగునే ! తామపర్ణి తటంబున నిట్లు
నంతశయనుం డమరెనని—

కం. పులహుండు భీష్మునితోడ.
జలజాతేవాస విభవ సన్నపామబుల్
తెలిసిసిస్థులగరిమల్
విలసితమతి వినమరుంచు వేరుక ననియెన్,

సీ. పంచతత్త్వంబులు పంచవనంబులు
నై దరణ్యంబులు నా(ది)గాంగ
గణులికి మిగుల శంకర నిలయంబులు
కలవండు గాశి శ్రీకింతు జీవ
మితరమా దేశము తెల్ల దదేహము
తెన్నడు లయమొందకున్న కతన
నవిముక్త నగరక్షా నానందవనము మ
హా స్మకానంబు శివాలయంబు

తే.గీ. ననగం దనరు పంచక్రోశ మమితవిభవ
మనరు మృతచెందు కీమికిటికాది జంతు
పులకుం దారకమనువు శివుండొసంగి
రుచిర శుభతర నైజసారూప్య మిచ్చు.

కం. ఆ పంచక్రోశధరా
వ్యాపకమో తీర్థనికర మభిప్రసి మూర్తున్
చూపట్టు నసంఖ్యములై
పాపహరము లభిలలోకపావన మగుచున్.

ఉ. ధైర్యముగియి శివుడు పంచశిరస్సుల లోన నొందు దో
స్వారతం దుస్తి తత్కలుషణాస్తికి నందు మెరిగి చేరికన్
మీఁతడు లిందుమాధవ సమీపముఁజెంది తదియ దీక్షచే
దీక్షం గవాలతీర్థమున దేవనదితట సీమనొప్పునన్.

వ. అట్టి కాశీస్థులంబున లోలార్క కేశవలిందుమాధవుల నివాసమహిమలు ననేక
తీర్థంబులం గలవు. గంగాప్రవాహం బుత్తరవాహినియగుట సకల లోకోత్కృష్టం బగు
వెండియ—

నా. కేదారం బతిపుణ్యతీర్థవర సంకేతంబు తత్వాన స
మౌద స్వాంతులు తృప్తి జెందుదురు సంపూర్ణప్రభారాశికన్
బాలై యచ్చట మంచుగొండంగనుచున్ బాలేందు చూడుండు కృ
వ్యాదామిత్రసురుల్ తనంబొగడ లేవంబొల్పు వాత్సల్యతన్.

ఉ. సూరసుతా సవంతిదరి సోమశిఖామణి యుండు నర్కదా
తీరయుగమ్ము నందు మునిదేవనికాయము లాశ్రయింపఁగా
గౌరియుఁ దాను బెక్కిడలం గాలగళుండు వసింప నెంతయున్
గౌరవలీలఁ దన్నహిమ కంజభవుండు నులింప నింపుగన్.

సీ. గోదావరీ జన్మమతలమ్మునన్ ద్రవ్యంబు
కుండు భర్తపురియందుఁ గుండ్లి రామ
లింగంబు కల్యాణ రంగస్థలిన్ గేత
కులు నాగవల్లులు నైలమిఁబూజ
సలుకు సాసంగమేశ్వరుండనఁ జెలువొందు
సప్త గోదావరీ సారభూమిఁ
దనరు ద్రాక్షరామమున భిమలింగంబు
సతి పాతకములు పుణ్యముగఁజేయు

తే. సీ. కృష్ణవేణి తటమ్మునఁ గృపదలిర్ప
నమరు నమరేశ్వరుండు మహావిభూతిఁ,
దత్తటమ్మున శ్రీగిరి తనరు శిఖర
దర్శనమ్మున మోక్షప్రదాయి యగుచు.

కం. అచ్చటిస్నానము దానము
లుచ్చయ ఫలదములు పావకోఙ్క్షలమరుల్
సచ్చరితులు మునులా శివు
నచ్చపు భక్తిన్ భజెంతు రంచితమత్తుల॥

కం. తన నీచుల గ్రంథువారల
ఘనదురితము లెల్ల బుణ్యగణములుగావే
నొనరింపఁ గృష్ణ యచ్చట
ననువుగఁ బాతాళగంగ యన ననుపమయై.

కం. ఏ రాజు వేరుదలచిన
ధేరా రాఘములఁగఁ రాజకువలయశశియా
శ్రీరాముఁడు సారాయణ
సారాంశభవుఁడు నిజానుజ సహితుఁడగుచున్.

సీ. తుంగభద్రాతీర తుంగభామిష్ఠు మ
తంగునిఁ గాంచి సాష్టాంగ మెరఁగి
యున్న రాసాశ్రమోచిత మగుట నీ
తటిని పుణ్య ఫలప్రదాయి తలఁచ
నిచటి మహత్త్వము లెఱింగింపు మనవుడు
రాముని (తో) మునిరాజు పల్కె
ప్రేమ నీనదిఁ గ్రంథంబు వితరులు చాను స
త్పూర్ణ లోకానాష్టి బొలుచు మనుజుఁ.

అ. వె. డమరులెల్లమున్న హరుఁజూడఁగాఁ గోరి
తపము లిచట నేయ స్థానుఁ డమిత
రూపగతులఁ దోఁచ రూఢి నిట్లనయిండు
మనుచు నురలు వేండు ట్టప్తమూరి.

కం. ఎనిమిది రూపము లమరఁగ
గనుపట్టెన్ బ్రహ్మశిలను గమలాసనుఁడున్
సన కాదులు నిగమాత్మల
మునుపచ్చటఁ బొగడినట్టి ముఖ్యాహ్వానతన్.

తే. గీ. శంకర స్థలవాసు విశ్వజన నేత్రు
న వివరూపాక్షు నేవించి యభినుతించు
వారల పవర్గ సురుచిరావాసు లరయ
... ..

కం. నురలెల్ల పరములడిగిరి
చిరకాలంబవట నున్మిసేయఁగ హరుఁడున్
ధరనే రాముఁడ నయ్యెద
తరుచర పతులగుడు మీరు దశముఖ పథకున్.

చం. అని సరమిచ్చె భూతపతి యాతడె నీ నిపల్కి క్రమ్ముట
మునిపతి రాముతో ననియె మున్ను ససిష్ఠుడు దేహవాతినం
దనుడు తపంబుచేసి రిటు దానమొనర్చిన గోటి శంకరున్
స్తరముఁ ద్రిలోచనుం గవిన శంకరహాపము గాంతు రెవ్వరున్.

చ. అని మునిపతి జనవరున కెఱింగించిన నతండు నచ్చటి గోటిశంకర విరూ
పాక్ష ప్రహులింగంబుల దర్శించెనని పులహుండు వెండియు శాంతనపున కిట్లనియె.

కం. ఆతత కృష్ణా తటిని
జాతాంబధేతు సహ్యజైలాభనిఁ బ్ర
భ్రాతమగు మహాబల శివుఁ
డా తరుణేంద్రుడుఁజూడ నమరు తుభమ్ముల్.

కం. ఏక శిలా నగరమ్మునఁ
బ్రాకటముగ స్వర్ణవేది భావం బమరెన్
శ్రీకంఠుండు శంభుండు లిం
గా కృతి విలసిల్లు నేవకాఁడ వసుం డగుచున్.

అ. వె. నంది కొండ లైదు నదులు పినాకినీ
ద్వయము క్షీరనదియుఁ దగు నుష్ణ
ముఖరి నాహునదియుఁ బొడమి తత్తటములఁ
బెక్కు శివునియున్ను లిక్కుపలర.

కం. సంగమ గోటిశ్వరముల
రంగగు పుష్పగిరియందు రహిమాలస్థా
నాంగణ మున నుత్తర ది
క్ష్పంగ పినాకినిదరికొ వృషధ్వజుండుండున్.

అ. వె. ముదముతో నుపర్ణముఖరి యుత్తర నాహి
ని యగు నచటఁ గాశి క్రియఁదలిర్చు
కాళహస్తీయందు లీల సోమాద్రిని
వెలయు శివుండు భక్త సులభుండగుచు.

కం. పాలేటిగట్టునకొ బటు
హాలాహలగళుండు మునుల యాశ్రమమున నా
లీల విరించి పురంబునఁ
బ్రోలుల మేలైన బిల్వపురమున నుండున్.

కం. సిద్ధిద మగు ఋషివింధ్యము

ప్రధానము ముఖ్య హరినాశంబును

శుద్ధమగు దక్షిణాశా

విధ పినాకిని సమీపవిపుల స్వేలయున్.

సీ. నైమిశారణ్య పుణ్యక్షేత్రమును వే

దూరణ్యమున పండకాటవి యెడ,

పంశఃటారణ్య పరపుణ్యభూముల

హరుండు సునిచు మహా మహిమను

బేర్చి ఛాయావన బిల్వవోశీర

చిరిబిల్వ తాళవిశేష గునుల

దర్శించు జనుల హతకమా లలించుచు

శతకంఠుం డుండు వాసిత నిరూఢి.

తే.గీ. మధురగా నుండురేశ్వర మహాశమూర్తి

సరవి దక్షిణాశాశి విశ్వపతి తండ్రి

పురిని బృహదీశ్వరుండు సొంపుగ హరిహర

సముండు శంకర వారాయణమున నుండు.

అ. వె. సహ్యాగిరి నగస్య సయమి తపము గా

వింది తామ్రపర్ణి వెంటగొనుచు

మనకియైన మలయమున గుప్తగామిగా

నొనరజేసి మోదమున జెలంగె.

చం. అదియు నిజాంబు పూరముల నాదటం దామముంబుట్ట జేయుచున్

బొదలి సముద్రుం జేరునెడ ముత్తెము లుట్టించి జేయు తత్తటా

స్పద శివమందిరావళు లసంఖ్యము లెన్నగరాదు నేరి క

భగ్గుడయ మహా మహత్త్వము లాపూర్వము లాయత తద్వర్ణితముల్.

కం. వేదగిరి పక్షిత్పీఠం

వాదట నిజమహిమ తెలియ హరుండిం పొందున్

శ్రీ దనరు వేంకటాద్రిన్

వాదుగం గపిలేశ్వరుండు ప్రస్తుటలీలన్.

సీ. అనిల తత్త్వము కాశహస్తీ జ్ఞాన ప్రసూ

నాంబాధిపతి యుండు నచట నెపుడు.

నన్నీ తత్త్వంబగు నరుణావలం బాది

తత్త్వంబు కాంచి సదాశివగృహ,

మజ పురమ్మను గేశనాలయమును ద్రిమా
 ధ్రావ్య వాసమును జగదాభిష మభిల
 సిద్ధిద లయకాల చిత్తామ్ర పీఠ త
 పోమయ తుండీర పురములు దగు

మహిమఁ గన్య తిరక్ష ? నామమును బదియ
 చెండు పేరులఁ జెలువగు పృథవిసతికి
 మూర్ధ కేదారమును గనుబొమల నడుమ
 కాశి, యోనిప్రదేశమై కాంచి మెలయు.

ఆ. వె. సహ్యాగిరి జనించి శంఖమూలాన్విత
 జలధిఁ దరియఁ జొచ్చి కలియుఁదనుక
 నఖిల దేవతా గ్రహార పుణ్యస్థలా
 ధార నిరతిదగుఁ గవేరకన్య.

శా. ఆ కావేరి తటమ్మునన్ను ను ధరాధ్యక్షుండు రాముండు నీ
 తాకాంతానుజ యుక్తుడై యనల తీర్థంబొప్పఁ గావించె వి
 ద్యాకౌతూహలై మునింగి రట నుద్యద్బ్రహ్మ విజ్ఞాన ని
 స్థా కాంక్షానియించు మర్త్యులు రమేశస్థానవాసుల్ తగ్గ.

సీ. దనుజు విభీషణుం గని రాముండిట్లు
 దశముఖ సాంగత్యతత దురితము
 లఱఁగ నిచ్చటఁ గ్రుంకుమా యగస్త్య వినిర్ది
 తం బైన కావేరి దానధర్మ
 ములు కోటి గుణితమా ఫలిత మిచ్చునటన్న
 నెలమితో నతఁడు కవులును మనులు
 స్నాన దానమ్ముల భూనుతులైరట్లు
 నపనిజాలక్ష్యణులా వరించి

తే.గీ. రంత గౌతమ పులహ సంయములు గొలువఁ
 గలశజుండు వచ్చుటయుఁ బూజలలవరింప
 న య్యగస్త్యుండు నుతియించి యనఘరామ
 చంద్రుతో నిట్టులను మృదు చతురఫణితి.

ఉ. విపులపాలరాజపు వివేకివి వేల్పు కర్తవైసవో,
 గో ప్రసవమ్ము నేయు మిలఁ గూరితరాసురమర్దన క్రియా
 దీప్ర మహాఘముల్ తొలఁగు ధీవినుతా! యన నట్లచేసె ధా
 తృ ప్రముఖామరుల్ పొగడ దేవమయండుగు రాముండప్పటా.

తే. గీ. అట్లు గాయత్రిశిల మున్న యాపుండ్రజేసి
యచటి జూనులఁ బూజించి యసని విఘటండు
దనరు కావేరి దక్షిణోత్తరతటముల
ననుజుండును దాను వేర్వేరు నభవు నునిచి.

సీ. కూర్చి డైత్యులు కపుల్ గోశ్రుసః మొనర్చి
హరుఁ బూజనేసి కృతార్థు లైతి
యపు డగస్త్యుండు రాఘవాభివ! పృతః
థాఘక్తు వో బ్రహ్మ యనుప నింద్రుఁ
డమల గాయత్రీ శిలాగ్ర జవక్తుచేఁ
గావేరిఁ గ్రుంకుడు పాః నతను
దత్వాప మెడఁబాసి తగ న్నర్హపాలన
మహిమచే నుజ్జ్వలైకమాన్యుఁ డయ్యె.

అ.వె. ననుచు బల్కి రామునయ్యయోధ్యకుఁ బంపి
న్నాన జవములచటఁ దాను మునులు
నాచరించి పుణ్యులై వెండియును రాముఁ
గాంచి రతని పురిని గౌరవమున.

ఉ. అనది చెంతనర్కుండు మహాతపమున్ శివుఁగూర్చి నేయుచో
నానతపత్నలుండు భవుండబ్బి (సఖా?) పరమిత్తునన్నఁ ద
ద్యానుండు బ్రహ్మరుద్రహరిభావము వేదమయత్వ మాత్మ థా
మానుజ పావనీ? జన సమాజ కృతార్థతయిప్పు వేడినక.

అ.వె. హరుండు నట్టిపరము లర్కుని కొనఁగి దా
కర్తనాథ నామకరణనచట
నర్క పుష్కరిణి తటావనిఁ గావేరి
దరి పసిందె మునికదంబ మలర.

వ. సకలమునులచటఁ గ్రతువులొనరించుటం జేసి
యున్నవి. అవి ధరించిన మహా పాతకములడంగు.

తథ్యస్తంబులు రామ్మలై

కం. కావేర్యుత్తర తటమునఁ
బావన హేమవతి గలియు ప్రాంతమునఁ దప
శ్శ్రీ వెలయు కన్యామునివరు
ధీ వినుతాశ్రమము పొల్పు దివ్యాకరమై.

సీ. వ్యాఘ్రకేతుడు హైమవతి పురంబేలుచు
 చ గ్నోర్మకుండ మధ్యావనీధి
 లంబునఁ జాల యజ్ఞంబులు నేయఁచుఁ
 గబ్బుని కేనూఱు గ్రామములను
 దక్షిణ యొసఁగ నాధన్యుఁడు రస ప్రിയ
 శిష్యుని సభికారిఁ జేయ నతఁడు
 దమ నానుఁడప్రత్య (తతి!) యన మొనర్చి
 యల్పకాలమ్మున యమునిఁ జేరి

అ.వె. పెక్కు నిరయగతులఁ జిక్కి బ్రహ్మానురుఁ
 డగుచు నంత పృథులఁడై జరించి
 కణ్వమాని యున్ని కడఁ గల్గు కావేరి
 మునిఁగి పూర్వ జన్మముల నెఱింగి.

చం. ఘనుడగు కణ్వమాని పదకంజములకై బ్రణమిల్లి కావవే
 యన, నతఁడన్నియుం దెలిసె నైనను శూద్రుడఁ దీ కవేర క
 న్య నెసఁగు నీఁడఁ గ్రుంకి శివునర్చనచేసి ప్రదక్షిణాభి సం
 దనములు నల్ప నీ కలుషతాపము తీఱు నటంచుఁ బల్కినా.

తే.గీ. వాఁడు నలుబది యేనేండ్లు వామదేవుఁ
 బూని పూజించి కావేరి దానమాడి
 యంతఁ బ్రమథులు నేవింప నభవుఁడెందె
 కణ్వముని నెంచి తత్కృపా కలన వలన.

అ.వె. అగ్నిదత్తుడనెడి యవనిసురుం డందుఁ
 గ్రమము తోడఁ దర్పణములు నేయ
 ముక్తి కల్గెనంచు మొనసి తత్ప్రతిరులు
 చనిరి మోక్షమునకు ఘనత మెఱయ.

సీ. అది కణ్వమునిభూమి యందుకుఁ జెంగట
 వెలయఁ గావేరితోఁ గలనెఁ గపిల
 కపిల కోరికలిచ్చుఁ గావేరి యఘ హరి
 తలఁచిన ముక్తి ప్రదంబగు నట
 హరిహరబ్రహ్మాదు లమరులు మును లుండు
 రచ్చోటఁ దపమున యక్ష భర్త
 భనదుడై శివసభిత్యమునందె నయ్యెడ
 యాజ్ఞ వల్కుని సుతులైన చంద్ర

తే.గీ. కాంత విజయ మహామేధు లంతకాఁ
గుఱించి తన మొనరించి శంకరుఁడు నరము
లడుగుఁ డన మోక్షమిమ్ముని యధిక కఠిన
భాషులై వేఁడుటయుఁ బశుపతి కడఁక.

కం. పదునాల్గువేల శిష్యులు
పదపడి మీరింట నసురభవము బాదఁగ గాఁ
గదనమున మడిసి తుదఁగనుఁ
డ దురితచరితమునఁ దవరి యుపార్జముక్త.

కం. అన వారలు ఖరదూషణ
లును ద్విశిరస్కుండు శిష్యులై దైత్యులు నై
యినకులుఁడు దునుమ మోక్షము
గని రామువ్రుదుఁ గనెరకన్యక చెంతక.

తే.గీ. దర్పకారి ముద్యుఁడొ డా దక్షిణమున
మూఁడు గిరులఁ ద్రితిష్ఠించి పూజ నల్ప
రవియు శ్రీరంగ సామిప్యమైన భూమి
రత్నగిరి తూర్పుదెసను విరాజితముగ.

కం. ఈశాన భావనేశము
లాశంకరు నితయములు మహాశుభదంబుల్
కాశికఁ దోఁడై తగు వి
శ్వేశ నివాసములు నూని హితఫలదములై.

కం. కుశలింగము సంపర్తక
పశుపతియును నిఖిలపూజ్య భాసురచర్యుల్
విశదమగు గజారణ్యపు
నిశాకరమతుటుని నేవ నియతఫలమగున్.

స్తో. శ్రీరంగభూమికే దూరుపుదెస నుంచి
కావేరి శతవిధగతులఁ బ్రబర
నప్పు తత్త్వము శోభనాకరంబై యొప్పు
జంబూనహితమైన జంబుకేశ్వ
రం బవవర్గమయింబైన కుంభేశ
ధామంబు పంచనదంబు బ్రహ్మ
ఘాతా ఘహరణ విఖ్యాతి మధ్యాక్షున
మొఱపగు మాయూరపురము సిరుల

తే.గీ. వెలయు శ్రీ పంచముఖ హర నిలయములును
భోగమోక్ష ఫలప్రద పుణ్యమయము
లభ్యపురి గల్గు సభంజాచినంత బొసంగు
నిహపర నుభము తవ్వరికేనియైన.

తే.గీ. శంఖ ముఖియనఁ గావేరి జలధిఁ గలియు
నెడలఁ దళకొత్తు హైమవతిశ్వరుండు
మఱియుఁ గావేరి తటమున నిరవులైన
హరుని నిలయము లవి వెక్కు సురుచిరములు.

కం. ధరణీ జలా నలా నిల
సురవర్జ ప్రకటతత్వ శోభితములు ను
ర్వరఁ గాంచి, జంబుకేశ్వర
సురుణాద్రియుఁ గాళహస్తి యంబరపురముకొ.

తే.గీ. కాశిఁ గాంచిని మధురఁ బ్రకాశలీల
నన్న పూర్ణా విశాలాక్షి యాశ్రితావ
నాతి మతియైన కామాక్షి ఖ్యాత రూప
నతి మపెవాన్నతి మీనాక్షి యతిశయిల్లు.

కం. జ్ఞానప్రసవాంబయు స
న్మానిత మూకాంబ యధిక మహిమకొ విద్యా
దానాస్పద భ్రమరాంబయు
భూనుతి సంహతయంబు పాలుపగు మిగులకొ.

వ. పశ్చిమ దక్షిణ జలధి తీరంబుల నదరూప కావేరి తటంబులను గోకర్ణ శంకర
నాగాయతాద్యనేక దేవస్థలంబులు గలవని యధిక ఫలప్రదములగు మఱియును.

కం. ధర సుబ్రహ్మణ్యంబునఁ
గర మర్ధిక స్వామిమలను గల్వార గిరికొ
సరసపు మహిమన్వేలయుకొ
వరుసఁ గుమారత్రయము వర్ణింపంగకొ.

వ. అని తెల్పిన సూతుం గనుంగొని మునులు డమరుక త్రిశూలపాణి యగు త్రిలోచ
నుం డుమాపతి లింగాకృతి న్యసించుటకుఁ గారణం బెఱింగిపుమనిన, నక్కధికుం డిట్లునియె.

తే.గీ. దారుకావన జూసింద్ర దారుకామి
యైన వృక్షవాహనుని శేఫమవనిఁ బడఁగ
నచటి మునులెల్ల శపియింపనభవు శక్తి
యంతముగా నది ధరఁబడె నతులగతిని.

చం. కనుగొని విన్నవై ముని నికాయముడై గినియంగ లేక ప్ర
న్నన నిజమూర్తి యెంతయు ఘనముగ లింగమునందు జేర్చుత.
భుని గని బ్రహ్మ విష్ణు మునిపుంగవ శక్రసురాళి వేడి కో
లనుపుగఁ బూర్వశర్య నగజాధిపుఁడుడఁగఁ జేసి యయ్యెడక.

మ. హరుఁడా లింగమునందు బొందొనరఁగా నాత్మీయతేజస్సు ని
ర్భర మోహము వహించియుంచుట, హరి బ్రహ్మర్షిదులు న్నానులుక
ధర నీ యాకృతినుండు నీశ్వరుఁడు భక్తశ్రేణి యర్చింప ను
స్థిర సౌఖ్యము లభిష్టుముల్ కరుణతో జేహర్చుముక ధీరతక.

చం. అని ముని కోటి మున్నుగ మరాఁఖి సన్నతిసేయ శంకరుం
డనునమ లీల ధాల్చి శుభదాధిక పుణ్యనదీ తటములక
సమల ధరాధరములను వ్యష్టి సమష్టుల నిష్ఠ నిర్వచ
స్వను గొనఁ బూజసేసిన శుభస్థిరులై జను లుల్లసిల్లఁగక.

అ.వె. అనఘ ! పార్థివమున వ్యష్టి సమష్టుల
నైన స్ఫటికరత్న మానసియ
రజత నూత్న హేమ రచిత లింగాకృతిఁ
బూజసేయఁ గల్గు పుణ్య సమితి.

వ॥ అట్టి లింగాకృతిందగు హరునికి మైనాక మందర మేరు కైలాస గంధమాద
నంబులైదు సత్యంత ప్రీయకరావాసములయ్యె, నందు గంధమాదనమున—

ఉ. రాముఁడు రావణుండునిమి రాజితపుష్పకమెక్కి తమ్ముఁడుక
భూమిజ రాక్షసాద్రుచర ముఖ్యులు గొల్వఁగ వచ్చి ప్రేమతో
నామహి రామలింగము మహాద్భుతవైఖరినిల్పి వింటిచే
నామికఁ గోటి తీర్థము నయంబుగఁజేసె శుభప్రదముగక.

సీ. అమరుఁ బ్రభాసతీర్థము లిరువదినాల్గు
నందు ధనుష్కోటి యతిశయిల్లు
కోటి తీర్థము నెక్కుడు ఫలప్రదముగ
కపిసురనామముల్ గల్గు శంభు
లింగముల్ తీర్థముల్ సంగతిఁ బెక్కుగు
నట్టిసేతువుఁ జూచినంత ఘోర
పాతకము లడంగు నాతీర్థములఁ గ్రుంకి
హరుని నేవించిన యట్టి ఘనుల

తే. మహితనుకృతంబు లింతని మట్టుగలదె !

కాని రామేశ్వరంబు ప్రఖ్యాత మఖిల

సౌభ్యదమ్ములు మోక్షప్రకృష్ట పదము

అనుచు గూతుఁడు మునుల కిట్టినియె మఱియు.

చం. వసుమతి నెన్ననీ భరతవర్ష మశేష విశేష పుణ్యదం

బసయి మహోక్షజార్చన కథానుభవాకర మార్యసంగతం

బు సకల వస్తుభోగపరిపూర్ణము కర్తృఫల ప్రదాయి యిం

దు సరవింజేయు తత్ఫలము తోడనె చేకులు నెక్కుడై తగక.

సీ. సత్త్వరజస్తమస్సహితౌ జనములు

సాత్త్వికసాత్త్విక సహితమైన

దేవత్య మొంద నెంతేనిట సత్కర్మ

మూఁదరించిన దాన నదియుఁ బొసంగు

బ్రహ్మవిదాత్ముడై పరమేశ్వరునిఁ, గొల్చి

బ్రహ్మపదస్థుడై పరిధవిల్లు

మఱియుఁ గ్రియాయోగ మహనీయ వృత్తిచే

భజియింప ఫలము శ్రీపతియొసంగు

తే.గీ. భాగవత సజ్జనైక సంభాషణముల

స్నాన దాన వ్రతాది విధానములను

హరి హర ప్రతి మార్చనాద్యాగమముల

భరతవర్షజాలక శుభప్రతతు లొందు.

చం. హరిపదసేవ తద్వినుతు అమృత ద్వియకథానులాపముల్

దొరకనిచోఁ ద్రివిష్టపము దుర్గతి దుర్గతి, విష్టకీర్తనం

బరమపదమ్ము గాభ్రతను భారతవర్షము నందుఁబుట్టి త

న్నెఱింగి మెలంగకున్న నరులెన్నఁక వానరముల్ లులాయముల్.

కా. బ్రహ్మక్షత్రియ వైశ్య శూద్రులనఁగాఁచాటిల్లు పర్ణమ్ములక

బ్రహ్మద్యంఛిత విద్యలక పరకళా పారీణ వేదాంగ వి

ద్యబ్రహ్మజ్ఞాన భురీణతా విభవతక బ్రాహ్మ్య సద్వైఖరిక,

బ్రాహ్మణ్యమ్ము జగత్ప్రసిద్ధమగు శుంభదేవతాసామ్యమై.

స॥ చతుర్వర్ణ్యులందు శ్రేష్ఠులగు భూమీరుల గోత్రప్రభావాశ్రమభేదసహచార

క్రమంబులు వినుండు—

సీ. భృగు వీతహవ్యవార్ధీయస విష్ణుః

ర్థవ విరూపాక్ష గౌతమః సిక్త

కస్మికార్స్మయమద వైస్య కణ్య విశ్వామిత్ర

కశ్యపా గర్వ మౌన్దల్య హరిశు

లతి భరద్వాజు లష్టదశ గణాధ్యు

లందు దేవతరః పితౄన్స్థితేణ

చ్యవనైతిశాయన జాబాల్యసూపక

ప్రాచీనయోగివిరోచితవము

తే.గీ. తార్వ జమదగ్ని దేవరాతాష్ట వాన

మునులు శ్రీపత్న సావర్ణ లూనరు మందు

తా భృగ గణము సప్తదశానురూఢి

సంఖ్యదగు సంయమింద్రులు జగతి నాటు.

తే.గీ. మాక వాధూకు లుపవేద మానయాస్క

వీతహవ్యలు నార్యులు వైతహవ్య

గణము త్ర్యాక్షేయ చుది యేకగణము ప్రపరి

కలియునెడల వివాహముల గాదునేయ.

॥ యభుడు మిత్రుడు వార్ధీయసగణము

తే.గీ. మహాభద్రణ త్రసదన్యు మానులు శత

పారుకుతోపమితులును బాదరాయ

ణౌపావినాంత్య కాములు నరుణ శుండ

సాత్యకులు క్షుద్ధనసారగణు

॥ అష్టదంష్ట్ర ముద్గల పృషన్యునులు విరూపాక్షగణము.

కం. గౌతమయాశ్మాబధ్యులు (?)

ప్రాంతిగనౌగిజుడు కక్షవంతుడు బృహదు

కాథతలు వామదేవుడు

గౌతమమునిగణము లెన్నఁగా ధరయందుకొ

కం. ధర నాపరద్యను పరా

శరులు ప్రమదసంకృతీంద్రశక్తులు మిత్రా

వరుణోపమన్య కాండిన

గురు ద్విపతులు పూతి మాపకుడు వాసిష్ఠుల

సీ. అంగిరసుండు మహావల్లండు ఋషుండు
 కపిసంయమి ప్రభుగణము ధరణి
 కార్తవ్యమందు శునకక్షి శౌనకుండును
 విధితమ్ముగాఁగార్తవ్య మదగణమ్ము
 వైస్యండు పార్థుండుర్వరగణ మయ్యెను
 భృగుగణ కలిత మాజగతి నెన్న
 మితి నంగిరుండజామి శుండు కణ్వగణమ్ము
 శైలమి వృద్ధచ్యుతుం డిక్షవాహుం

తే.గీ. డ య్యగ స్త్యగణమ్మగు నపనియందు
 రేఖకాండిల్యనీదృశ (?) కృతులు పూతి
 మాష పత్సార దేవలమాను లసితుం
 డరయం గశ్యపగణమునాం బరగు ధరణి.

సీ. వాదర బృహదగ్ని బ్రుహ లోపితమను
 జాలకి చికితులు వాలుకియును
 వాసల్గు పను యాజ్ఞపల్క్యు కాశికదేవి
 కాలఖివో లూక శామకాయ
 సులు దేవరాతుండు శలిల శాలంకాయ
 శాలావతాగ్నులు భందరసుండు
 నఘమర్ష పూరణకాష్ఠక శ్రీమత
 పారిధావక శృంగ పనస జాత

తే.గీ. వైకహవ్యక భూమజ్య లలధనంజ
 యుండు రైవశ్రవుండు కకుండు సూను
 వైశికులును గాధిజగణము ముప్ప
 దెనిమిదగు సంజ్ఞ మాసింద్రు లిద్దమహిను.

కం. ముద్గరభర్తాశ్వాంగిర
 సద్గురులును దార్మ్యనామ సంయమి నరుండు
 మాద్వల్యగణము వాంటి ల
 సద్గతి నాంగీరసుండు చయ్యనం గలియున్

సీ. అంబరీషుండు యువనాశ్వ కుత్సులు పింగ
 దర్భశంభులును మాంధాత హరిత
 పరమునిగణము శౌవాశ్వపవిత్రులు
 నచనానసాత్రియులొ గరిష్ఠి

యశ్చియ సప్రగణాస్యితు లాంజాయ

నాక్షేయపులును బృహస్పతియను

వైశ్య ఋగ్వాగ్నులు వాందనకతశృంగి

వైశ్యరకపి గార్గ్య శానకులును

తే.గీ. ఘృతిగల సద్వసుస్తంబ మాతపచను

లా భరిద్వాజగణమగునవని, ప్రవర

గణము గలిసివఁ బెండ్లిండ్లు గాదునుము.

... ..

తే.గీ. హరితుఁ డాంగిరసుఁడు గూడ నగునుగాని

యన్వయంక వివాహము ఁఘము నొందుఁ

బలితవర్తనుఁడనఁగఁ జూపుడు వరుఁడు

గాన గణగోత్ర మరయ సౌఖ్యప్రదంబు.

కం. కర మనలునితోడ విరా

ట్వురువుని నదనమునఁబొడము పుణ్యాధికులున్

నిరుపములగు భూసురు లీ

కరణిన్ గోత్రవిధ మరయఁగాఁ దగువరుసన్.

సీ. అశ్వలాయనము ఋగామ్నాయ మురు జో

ధాయ సామేయ కాత్యాయనములు

సరవి పారణ్య వైశంబు సత్యాపాద

మలరు నాపస్తంబ మయ్యజుస్సు

చాహ్యయనం బనఁదగు సామ మదిసత్త

దాన మష్టచాహ్యశానురూఢి

నైనిమిది సూత్రము లిది మూఁడు వేదముల్

కృతుఁడన కాఖిలుగలవు సత్.

తే.గీ. సంఖ్య పడఁగితి సాహస్రసంఖ్య లానరఁ

దగు నధర్వణ మెన్నఁకొక్క కృసంగ

గతులు నలువదివార్లు సంస్కారములు ద్వి

ధర్మములు విభ్రులకుఁ గుఱధర్మసరణి.

అ.వె. అఖిలదేవమయలు నామ్నాయవేత్తలు

మోదరతులు లీర్థపాదు లనఁము

లలి పవిత్రమూర్తి బవనిదేవత. తొట

విభ్ర జన్మమరుదు విబుధవినుతి.

ఉ. ఎన్నఁగ జీవసంతతుల నెల్ల జనించిదా మనుష్యుడై
యన్నింట సంతతిస్థితుల సంతఁ ద్రివిధ్య తనూభవత్వతఁ
గ్రహింప విత్తించి పాడఁగఁగవలె వుట్టినయంత తాదృశాదా,
సన్నతఁ గర్తముల సలుప సద్వినుతిఁ ద్విజుఁడౌ తలంపఁగఁ.

కం. వేదములు చదువు విత్తం
దాదట జ్ఞానాత్మఁడైన యట బ్రాహ్మణుఁ డి
ట్లాదరణఁ బ్రయత్నైక వి
ధోదిత భాగ్యస్వరూప ముర్వినురుఁడగుఁ.

తే.గీ. అట్టి భూరురకర్త మెంతైనఁ గలదు
కాలకర్త వివేకముల్ గరిమ నెఱింగి
మెలఁగ నవవర్గ సౌఖ్యము గలుగుగాక
నితర వృత్తులఁ జిత్తుఖ మెలఁ గలుగు.

ప|| అట్టి బ్రాహ్మణ స్వరూపంబు వినుండు.

చం. భరణమరుం గనుంగొని ముదంబున లేచి నమస్కరించినఁ
గర మనురక్తి వస్త్రముఖ గౌరవ వస్తువులిచ్చినఁ, మహా
దరమున నన్న పానముల దావలమై పురతృప్తుఁ జేసినఁ
నరుల ఫలము లెల్లగణనఁ మితహాసే నురాభిశేనియుఁ.

కం. పెద్దలఁ గని లేవని నరు
నొద్దఁ గల సిరియు నాయు వొగ నెగయుఁ దా
నొద్దిక లేచిన నవి యం
వడ్డయతో నధిక గుడు సంతస మొసంగుఁ.

చం. పాడగనిసంతఁ బాపములుపోవు నమస్కృతులఁబరించినఁ
దొడరు మళిము పూజలిడఁ దోరపు మోక్షముగల్గుభక్తి వెం
బడిఁ గనకాంబరాదులు కృపామితి నిచ్చిన భేనుధాన్యముల్
పుడొండు నిత్తురేనిఁ గ్రీతుపూర్ణఫలముల్లు జెందు హెచ్చుగఁ.

కం. జరదైనము లవనీనురు
లరయఁగ నిర్దోషుడైన నభయతుఁడైనఁ
బరికింపఁదగదు వందన
పరితోషిత వస్తువులకుఁ బాతుండగుటఁ.

అ.వె. కాణ బధిర కుబ్జ ఖండరోగ గ్రస్త
నిగ్ధనికులు నైన నెరసు లెన్నఁ
జనదు శ్రాద్ధకాల సముపాగతా పని
నురులఁ బూజనేయ శోభనమ్ము.

తే.గీ. అరయ వృత్తియ వైశ్య కూద్రాదులైన
యితర వర్ణులు మొక్కకయేని దీవ
నలు పొసంగఁగఁ గాంతు రా ఖలులు నిరయ
వాసులగుదుదు దౌర్భాగ్య వర్తనమున.

కం. సభ దేవతాగృహమ్ముల
విభజాస్పదయాగవిఠలి విపురీ నోకరిన్
విభుడని నమస్కరించిన
శుభము దొలఁగు నిరయవసతి సారిది మెలంగున్.

అ.వె. పరువువారువానిఁ బనిగల్గునాకని | త్రైలూర్థ స్నానదాన నిరకు
సుదకపాత్రహస్తు నుద్దేశించిన మొక్కు పాత కాస్పదంబు ప్రిజలకెందు.

కం. ధనగర్వితునకుఁ బతితున
కనయున కవివేకిన్ దురాచారునకున్
మును కలుగ మొక్కలిడినన్
ఘనకలుషము లొదవు పుణ్యగణములు సమయున్.

కం. దైవాధీనము జగములు,
దైవము మంత్రములయందుఁ దనంత్రము ఘా
దైవత వశ్యంబగుటను
దైవము వాస్తవమైతేకాక, తక్కురుగలఁడే !

ఉ. విపులతోడ బొంతు నవివేకియై, నిచ్చెదనంచు నీని వాఁ
డప్రతియ ప్రిభావుల ననాదృతిమై మది నిందనేయ వాఁ
డప్రియభాషణుండు కలుమెత్తుడు వైతరణీ సమగ్రీ ఘో
ర ప్రిబలికృతానల పరంపరఁ గాకల నొందు శైతయన్.

శా. లోకాధీశ్వరుండైన విష్ణుండు సుపశోకిండు ధాత్రీసురా
నే కాంచత్పతిభవ ధరాధిపులు నెన్నేభంగులన్ గొల్పి కా
దా ! కీర్తునగని పెక్కుగాలములు నీ ధాత్రీకలం చేలి యా
నాకావాసమునం జెలంగిరి జనానంద ప్రిథాన్వితులై.

శా. కోపంబూనిన పర్వతప్రతతి సుగ్ధలనేయుటల్ సత్ప్రసా
దాపు ర్ణస్థితి తుష్కసృక్షుల నుద్యత్పల్లవ శ్రీకరా
టోప ప్రిక్కియ నుండజేయుటలు మట్టుక మేరయుక లేనిత
ద్యౌవరములు, వానిలెక్కగొన దేవప్రాతముల్ చాలునే !

కం. జనుధానురు నర్పించిన
బొసంగు ద్రిలోకాధినాథపూజాఫలమ
ట్లసదృశగతం దన్నుతిమున
వెసం దృష్టివహించు భూతవిసరము హరియుక.

కం. వారల ప్రతిష్ఠలనక
సారస నాథాదిదేవసమితి బ్రతిష్ఠల్
కూరిమి నేసిన ఫలమగు
ధారుణి నిహపరసుఖ ప్రిదాయకులగుటక.

మ. గ్రహచారముల కీడుబాయు శుభముల్ గామ్యార్థముల్ గల్గుదు
ర్గ్రహ వైశాచిక వాధలెల్ల నణంగుక వ్రారబ్ధనాశంబుగక
రహి విష్ణుండు ప్రిసన్నుడౌ యముండు చేరకరాండు, సద్భక్తితో
విహితాంజనంతి విప్రపూజ సలుపక విశ్వేశుండింపొందుటక.

ఆ. వె సకలవర్ణజలకు జననియు జనకుండు
గురుండు దైవ మిష్టుడరయ విప్రు
డఖిలభూత సేవ్య నమ్యులు నపరావ
తార మెన్నిచూడ భరణినురుండు.

కం. భావమున విప్రుడే నిజ
దైవంబని యెవ్వడెంచు ధన్యుడతడు నా
నా విధసౌఖ్యములొంది మ
హా [విభవత ?] బ్రహ్మలోక మువరంగం జేందుక.

బం. నయవిదులై గృహపాపకరణము లొసంగిన నిండు లిచ్చినక
రయమున నన్నవప్రసాదరాజిత గంధవిశేషహేమ ర
త్న యుత విభూషణం దనిపినక గునుమంబులు వీడ్వ మిచ్చినక
దయ దళకొత్తం బొచ్చిన, ముదంబులుగాంతురు తజ్జిహోత్రముల్.

కీ గీ. వారి నవమానమునరించువాండు, వాడు
లాడువాడును నిరసించు నట్టివాడు
దూషణము నేయవాడును దోషయత్తు
లగుచు యమతాధ నొందుదు రనుదినము.

కం. విద్యాః శుభ్రైః స

విద్యాయతుడైన గూరప్పత్తిఁ దిరిగి

సద్యః పునః విద్యా నన

వద్యునిగా నెఱుంగువాఁడు వరసుకృతి యగున్.

చం. ద్విజుఁ గనుగొన్న మోవమునఁ జేలుచు భక్తియు లీప్సితార్థముల

వ్యజనము లన్న పానములవారిత భక్తిని సంగఁగఁ దగున్

స్మజన మొనర్చి విప్రుల, విశిష్టల పూజకునై విధాత మున్

వృజిన మణించి పుణ్యములు వేడుక గూర్తురు వారలెరికిన్.

కం. వచనములు వజ్రనిభములు

ప్రచుర వచోరచన లమృతరసవంతము లౌ

వచరింప భూమిసురులకు

సుచరిత్ర వానికెనయె! సురలయ్యెడలన్.

కం. ధారుణ్యురులఁ జూచిన

వారల పితృపంక్తి తృప్తవర్తనులై వి

స్తారానందసుఖముల

వారముగావించి మిగులఁ బ్రేమలుదు రెందున్.

కం. స్వారాజైనను విప్రుల

గారింప దరిద్రపాప కలితుడగున్ ద

దాదిద్రావ్యునితుడైనన్

వారల కృపగల్గఁ ద్రివశవరుఁడగు నేర్పిన్.

కం. గో భూ హిరణ్య కన్యా

వైభవ హరిమూర్తిచయము వారికి నొసంగన్

ప్రభద్రప్రాభవముల,

నా భూమిసురులకరుణ సతి సుకృతి యగున్.

తే.గీ. ఆఖిలదానములకు నెక్కుడైనయట్టి

జ్ఞానదానము నేయు మహానుభావు

లగుట విప్రుల కొసఁగిన యట్టి దాన

మమిత నిరయాధితరణ మయ్యన్వయములకు.

కం. ఎంతనికెలువఁగవచ్చు దు

రంతము తన్నహిమ లెన్న నవని సురులకున్

వంతలు మాన్పుచుఁ దత్పర

చింతారతి భక్తిసలుప నేమము లొదవున్,

అ.వె. అట్టి యగ్రభవులయందు నాల్గైన యా
శ్రమము అమరు బ్రహ్మచారియు గృహీ
వితత వసనివాసి యతి యనగా, వ్రత
ప్రీతిఁ గొనెడి వఱుని రీతి వినుము.

సీ. ఉపనయనాది గా శుభమును ద్రిదిన గా
యత్ర ప్రాజాపత్య మవల వలయు
నాగచువ్రత చతుష్కావధిగాఁ దగు
ననఘ శుభవ్రతం బట్లనయగు
వరుస సంవత్సర పరిమితంబవి యాచ
రిండుట బ్రాహ్మణుఁడ నెంచ వేద
సంగ్రహతాంతంబు సలుప నైష్ఠిక మిట్టి
నాలుగు దెఱఁగుల నయమెలర్ప.

అ.వె. వెలయు బ్రహ్మచర్యములు నన్తీవ కృ
త్యాది కర్మనిరతి యదియ వార్త
యజ్ఞకర్తయుక్తమగు వస్తుసంపాద్య
మదియ సంపయాఖ్య నమరు మఱియు.

కం. మేలి యయాశ్చావ్రతమున్
తాలినమను నాల్గుగతులఁ జను గార్వస్థ్యం
బోలి నికృష్టములగు వా
గ్జాలాహర విభాసన తతి కడువేడుకలన్.

కం. నూతన ఫల లబ్ధింబు పు
రాతనవస్తువుల విడుచు రహి నైజ ప్ర
ఖ్యాతియగు వాలఖిల్లులు,
ప్రాతఃకాలమున లేచి పరికించి దిశన్.

కం. చనియచట దొరకినవికై
కొన, నాదుంబరులు, దాను గోరకనే వ
చ్చినదినుయాదృచ్ఛకు అను
వసవాస చతుష్టయంబు వర్తిలు వనుధన్.

సీ. మకుటాశ్రమశ్రధాన కుటి చకుండును
శర్కొదసజ్జన జ్ఞానియైన
యట్టి యశ్వేదుంబరాఖ్యుఁడు కేవల
జ్ఞాన నైష్ఠికత హ్రస్వానురూఢుఁ

డట బ్రహ్మతత్త్వ విద్యావంతుడైన ని
శ్రేయసుండను యతుల్ చెలంగ నట్టి
రీతుల బ్రహ్మచారియు గృహస్థుండు వా
నప్రస్తుండును యతి నాల్గవిధము

ఆ.వె. లగుట బ్రహ్మచారి కట వీడ్వము గృహస్థు
నకును భిక్ష కాననస్థున కిల,
యతికి (స్వ) ర్ణ మొసంగు టత్యంత దురిత జూ
త త్తదుచిత చస్తుదాన మమరు.

ఆ.వె. వేదమార్గములు విడిచి శాఖర మంత్ర
తంత్ర నిరతుడైన భరణినురుం డ
నన్ని కుం డనంగ మగ్నుడౌ పాపక
ర్కములం బతితుడగుచు మందబుద్ధి.

కం. భార్యాయతుండై పాపక
కార్యంబే విప్రుడైన గ్రుమమునం జేయం
డార్యత్వరహితుం డాతం డ
నార్యుండు కర్తముల వేదవంతుడైనకా.

సీ. అట్టి వతుర్వర్ణులైన భూనురులు ని
జాశ్రమాచార నిత్యక్రియాభి
రతులైన వారి శ్రీపతి దయామతిఁబ్రోచి
నిర్మలగతి నిచ్చు నిఖిలభూత
సము లతిశాంతులు సత్యవ్రతుల్ వర
ధనదార విరహితాత్మనఘమతులు
నాశావిహీనులు సతిలోభ మోహ దం
భ వివర్జితులు ధర్మభద్రయతులు

జే.గీ. మానితామ్నాయ తత్పరులైన వారి
నఖిల భూతాంతరాత్మయు యజ్ఞభర్త
యైన శ్రీవిష్ణుం డిష్టదాయకుండు నగుచు
సంతసము నొంది రక్షించు సంతతమును.

కం. సంతోషమానసుండు వే
దాంతశ్రవణుండు పితృమహావ్రత సవతుం
డంతర్ముఖుడగు విప్రు ని
రంతరముకా బాయకుండు నయ్యుతుండలమిక్.

శీ. యజనయా జనము లభ్యయన మథ్యాపన

భృతిదాన దాన ప్రతిగ్రహములు

బ్రాహ్మణ కర్తముల్ బ్రహ్మచారికి గురు

శుశ్రూష భిక్షాన్న మిశ్రభుక్తి

నిత్యకర్తృక్రియా నిరతి యభ్యయనంబు

శావ దమ క్షమాశాంతిగతులు

ననలార్క సేవన మన చిసగురువంద

సంబు విద్యాసంగ్రహంబు సతులం

శీ. గదియుటలు, భాషణములు వీక్షణము మాను

టఖల వేదాంగములు నేర్చి యాత్మగురుని,

కభిముఖంబగు దక్షిణ అమర నిచ్చి

యతని యనుమతి గృహి యూట లర్హవృత్తి.

ఉ. మంచివియుక్ సమానములు మంగళముల్ విహితార్థవృత్తి న

భ్యంచిత ఘోషవర్జితములై తగు నక్షరనామధేయముక్

గాంచన దీప్తదేహుచి కన్నులకేటయు సస్మితాస్యముక్

గొంచెపు మధ్యముక్ సౌబగు గొప్ప పిఱుందును గల్గి వెండియుక్.

చం. పవడపుచాయలొ చిల్చరుబాగుపడమ్ము లరోమశమ్ములై

రవణము మీఱు గుల్చుము లరంటు నిద్దపుటూరుపుల్ స్మర

ప్రవణశరాసనమ్ము గతిఁ బాటిలు కన్బొమ లింద్రనీలపుక్

సవరనిముంగురుల్ మెఱుంగు శంఖలిడంబన మొక్కుకంతముక్.

కం. చెలువలరు ముద్దంబలుకులు

తిలపుష్పము బోలునాస తేటగుజెక్కుల్

పలువరుసదట్టము నైఱి

గలవెండ్రుక అమరు మంచికన్యక్ ధన్యక్.

కం. వరియించి గృహస్థుండై

గురువుల గురుమతుల నైనఁ గొలిచి యతిధులం

బరిగిక్షింపుమఁ గర్తా

చరణుండై మెలఁగవలయు సాధులు పొగడక్.

శీ. అట్టి భూసురుఁడు బ్రాహ్మణముసూరమున మేలు

కాంచి కాంచనదుహలారచీతే హరి

నాత్మస్వయాపు నిత్యానందు నెన్నుచు

ధర్మాత్ హృదయమ్ము దనర నర్థ

శామమున విడువ విష్ణు ములేక భక్తంబు

చేకుఁజూగన, నిశ్చింతుండగుదుఁ

గర మర్థి భర్త మేమఱక పుణ్యపదీ పు

రా రణ్య ముని నృకు ధీరభాగ

తే.గీ. వత మహద్వ్రతయుత పతివ్రతల నెంచి

వెలయు పురిమైన నరుడది విండవట్టు,

పల్లెయగునేనిఁ బదివిండవట్టు, నిబుతి

భాగమున కేగి యబ్బట పాగుమీఱ.

ఆ.వె. గాలికెదుటఁ ద్రోవ గ్రహతారకలఁ గందు

గోనుపర్వనిలయ కుంజ జల స

మీపములను సస్యమేదిని రేఁగల

బైట మలము విడువఁ బాడిగాదు.

ఉ. ఊపిరి బిగ్గఁబట్టి తడవుండ తుదజ్ఞుఁడై పవళ్ల, రే

గౌపిక దక్షిణాభిముఖమొప్పుఁ దృణావృతమైన ధారుణిక్

జూపడకుండు నిమ్మచునఁ జుట్టు జనావలి లేనిచోట, మా

రోధిపరివస్తుఁడై నిజభుజోన్మతి జన్నిద మాదటం దగ్గఁ.

తే.గీ. మలవిమోచన మొనరించి కెలన మఱలి

చూడ కొకచేత కేఫంబు మాడఁబెట్టి

పుట్టి మాషకఘాతమ్ము పులిసజలము

లను గలది కృష్ణఘాముల దినుసుగాక.

కం. తరబడిమృత్తిక శౌచము

కొఱకై వలకేలఁ బూనిగుఱుతుగఁ గొలనుం

దరికేగి దూరముగఁగడు

నిరపుగ వసియించి మృతన్నయెలమింగొనుచుకా.

సీ. ఆమలకముపాటి నమర మృత్త్విండముల్

గొని గుదమున నైదు నొసర నొకటి

లింగంబున న్వామసంగకరంబున

ముమ్మాఱు నిరుగేలు మొనయ రెండు

వామపాదమున శ్రేపన్నది వరుసలు

నుభయపాదమ్ముల నొసర రెండు

మాఱులు మేదించి మన్నిడి శౌచమ్ము

గావించుగ గృహస్థ కర్తమిట్టి

తే.గీ. సరవి కిన్నిటండగు బ్రహ్మచారులకును
విధవలకుం దద్విగుణమొప్పు విన వనస్థ
వితతికిఁ జతుర్దశాంబగు యతులకట్ట
నమరు సంవత్సరంశార్ద్ర మైదువలకు.

కం. ద్వాదశగంధూపముల
మీందట జన్నిదము చాల్చి మిలివార్చుచు సం
మోదత ములు పొల్పట్టియుం
పాదగు జేసంతపుడుకం బల్బోమందగున్.

కం. ఘన తృణ పర్ణ ఔశన
మనువగు దర్శముల వైష్ణవాహముల వినా,
వినుం [డు?] ప్రియమును మాగా
జు నిటిక శిల బూది యుముక శుభములం బాపున్.

కం. వలగొనురీతిగఁ దోప
నవలయును దర్శనినిఁ దోమువైచది పాపం
బిల నయినపితము రుచ్యము
తలఁచుకొ దృఢకరము దంతభావన మెలమిన్.

అ.వె. దంతశోధనమున దానమొనర్చుచో
శోజనమున దేవపూజ తఱిసి
జపము సలుపునెడల స్వరకేళియప్పుడు
మాననియతి వలయు మహిమరులకు.

కం. మలనిర్మోచన మనఁగాఁ
గలుప విమోచనమనంగఁ గలదిరు తెలుంగున్
దలఁపఁగఁ జైలాభ్యంగము
మలహరణస్నాన మనఁగ మహి నెన్నఁదగన్.

కం. పర్వముల ఋషిదశముల
మర్వీధరు తిథిని నూనె యొగినంటిన శ్రీ
ధూర్వాహత దోలఁగి యామిష
చర్వణ చండాలయోని జనియింతురిలన్.

కం. తలఁగడుగుట పలుదోముట
వలనుగ రవిగురు భృగుకుజ వాసరముల యం
దిల శ్రాద్ధ జన్మదినములం
దలఁపఁగ ప్రతవాసరములం దగ దఘమగుటన్.

కం. తాపముగాంతియు వృత్త్యు

శ్రీపతియనునదృఢమున్ దరిద్రత కోర్కున్

ప్రాపించుటలగు రవి మొద

లౌ పర్యయవాసరముల నభ్యంగములన్.

ఆ.వె. మంత్రహీన మదియె మల విమోచనమనఁ

బరగు మంత్రయుక్తి బబలు నైదు

దెలుగులగుచు నార్యసరణికిఁ ద్రివణ

స్నాన మర్హుడౌ ప్రమాణ రూఢి.

కం. సంకల్పపూర్వకంబుగఁ

బంకహరణ మిరయఁ బుణ్యపావనతీర్థం

లింకువ ? తో నదికర్త ల

తాంకూరవసంతసమయ మాహ్నిక ఫణితిన్.

సీ. కంఠకటిస్నాన కాపిల మంత్ర వ

స్త్రావర్తనములన నైదు విధము

లవియ[శక్త్యచిత ?] ములగు నాలుగ్రాత్రమ

ముల వారికర్హము మూడువేళ

లందుఁ గ్రుంకిడుటలు నాగ్నేయమగు భూతి

తే నగు స్నానము మానితముగ

నిశియందుఁ గ్రుంకుట నిరయఃసీతుపు మంగ

ళార్థముగా స్నానమావరింప

ఆ.వె. కలయునేనిఁ దటిని వారి దివంబునఁ

దెచ్చి స్మరణమునిచి యిచ్చగ్రాచి

యైన నింట స్నానమర్హుడౌ పుణ్య, వీ

ర్థములఁ గ్రుంకవలయు దార్థ్యగులకు.

కం. స్నానాంగంబగు దైవత

మానిత పితృతర్పణములు మఱిఁజేయఁదగున్

బూనిన పవిత్రమంగుళి

లేనిది దురితమగు గర్హవీనంబగుటన్.

కం. తడిధోవతి విడువఁగఁదగు

వడిదైటికి వచ్చి నీఁటివైపుగ విడువన్

గడదొలంగుఁ బుణ్యములు తటి

విడిచినయది భుజము చేర్ప వృథ గ్రుంకిడుటన్.

తే.గీ. ఆర్ద్రప్రస్థము సడలించునపుడు కటికి
 సూర్యభాగమునం దిగిచుర్వి నిడఁగ
 వలయు దిగజార విడిచినఁ గలుఁగఁమొదపు
 జలము దరిఁజల్లి భూతత్వపులు ఘటిల్లు.

దం. అజినమునందుఁ బేటి నిడినట్టివి యంశుకముల్ ధరించుటల్
 ద్విజులకు నర్హఁకాక లిమి తేకువఁబ ట్టువిఁయావికంబులున్
 రజత సువర్ణ భూషణవిరాజిత మైఖరి గూఁగ్య జూటచే
 సుజనులు సృష్టిదోషముని చూడ రఁదెందుఁ బవిత్రమై తగున్.

కం. నుదుటను గోపివందనము సూత్న గతిన్ ధరించి నిష్కలోఁ
 గుదురుగ వార్చునట్టి క్రియకుం దగు కేశవముఖ్యనామముల్
 పది పదునాల్గు నంగములఁ బట్టుగ నెట్టుగ నంటు చోటఁ బెం
 పొదవఁగ నంగుళములు సమున్నతఁ గూర్చువిధము దెల్పెదన్.

సీ. వ్రేల్లేదు సమముగావించి ముంచిన నీళ్లు
 మాషమగ్నంబగు మాత్రమున్ని
 గాఁగ గోకర్ణ వికాసత ముష్టాటు
 తలమార్గమునఁ గ్రోలి తవిలి రెంటుఁ
 గరమార్జనము నేసి మఱిరెంటు వోష్టముల్
 దడవి చెక్కులఁగెంటుఁ దుడిచి యొకటఁ
 జరణద్వయిని జల్లిశిరసంటి తుద్రివేల్లే
 యిడి నానక్రిందొంటుఁ బిడికిలంకి.

తే.గీ. మొనయ నంగుళ తర్జని ముక్కుగోళ్ల
 కడ ననామికఁ గన్నలా కరణిఁ జెవులు
 కడను బొటమన నాభి వక్షము తలమున
 శిరము భుజములఁ దుద్రివేల్లేచే స్పృశించి.

తే.గీ. ప్రణవపూర్వక వ్యాహృతుల్ పరగ వేద
 మాత మూర్ధముతోఁగూడ జూనియగుచు
 నపుడు మధ్యమ తర్జని నంట నీక
 కడమ వ్రేల్లేను నాసికఁ గదియఁబట్టి.

కం. త్రాణన్ ముష్టాన్ దవఁగఁ
 బ్రాణాయామంబనంగఁ బరగు నటులుగా
 రాణనొనర్చుచు వాగ్గీ
 ర్వాణ స్తుతిమార్జనములు వలయుం బిదవన్.

శీ. అష్టక్షరయతంబు నంబుడైవత్వంబు
 నవవదంబులునైనయవి ద్విరుక్తి
 పదునెనిమిదియగు పావకం బొకనాల్గు
 హరివదంబొక రెండు నన్నిగూడి
 తరవతుల్ తుదనుండు నెఱిఁ బనునొక్కఁడు
 హృదయంబు మునిసంఖ్య నెఁగఁగఁగఁదుదఁ
 బదముల రససంఖ్య నొదవు ననేధల ?
 శిరసున మాన్దన మిరువదియను

తే. గీ. నాల్గుపాదాంతముల మార్జనంబులు దగు
 మొదలు నడుమను బాతకములు వహించుఁ
 దొమ్మిదిఁటి మీఁద సూర్యోక్తి తొడరి రేవు
 జలము మథ్యాహ్నమున నగ్ని సంధ్యయందు.

కం. గుఱించిన మంత్రంబులచే
 నిరవుగఁ బ్రాపింపవలయు నెలమి నుదకమున్
 మఱి మార్జనములు పదియే
 నరయఁగఁ బదయుక్తి వలయు నాహ్నాయగతిన్.

కం. సాయం ప్రాతర్వేళలఁ
 బ్రాయశ్చితార్థయుగము బరగు న్నాగై
 యాయస్త్రము లుపసంహృతి
 నాయతమతిఁ జేయవలయు నవనిసురులకున్.

తే. గీ. బ్రహ్మశిర్షస్టు దండస్టు పద్మజాస్త్ర
 మనఁగ మందేహముఖ్య దైత్యాళి వాహ
 నములు శేస్త్రాస్త్రములు దైత్యసముదయంబు
 నడుప పక్షిజోపమమ్మలై యడరు వరుస.

శీ. అదియొట్టులనిన మున్నునురులు నురలును .
 స్వర్గోకపాలనావార్య మహిమ
 లభిలషించి విరించి నర్థించి నిష్కతో
 నవనతంత్రములు సలుప నందు
 ననురులు దృఢచిత్తు లగుచుఁ దత్కర్తృంబు
 గావించి బల్లిచే గర్భులగుడు
 స్వర్గముగైకొన్న సర్వగోర్వాణులు
 సరసిజాసనుఁ జేర నరిగ్మముక్తి

తే.గీ. యనురు లధికత స్వర్లోకమాక్రమించి

రింక వారలగెల్పుట తెత్తెఱంగు !

కరుణ మముఁబ్రోవవే ! యన్నఁ గమలభవుఁడు

వారి నందఱి నిజకృపా వారిఁ దెల్పి.

ఉ. వారలు తామసప్రకృతి వైభవమొందిన నేమి యింకిటన్

మీరలు బ్రహ్మచర్యమున మేలిమి తేజముగాంచి దైత్యులన్

మీఱుట కేనుదెచ్చెద నమేయవిశాన్వితఁడరుఁడెంతయున్

ధీరమతిన్ సహాయముగ దెల్లి జయంబు భరింతు రెంతయున్.

శా. నాచే నిర్మితమైన సూత్రమిదిగో నాపేర వర్తింప నెం

తే చాతుర్యత సుత్రాంసమున వర్తింపంగ సవ్యంబగున్

బ్రాచుర్యంబుగఁ దా నివీతమగు నొప్పన్ గంతదామస్థితిన్

సూచింపంగ నసవ్యమూ నరునకచ్చో దక్షిణాంసోద్భుతిన్.

కం. దేవఋషి పితృప్రీతిగ

నీవిధముల నుండు వరుస నింగితకర్త

ప్రావీణ్యస్థితిఁ దత్తే

జోవిలసితులగుచుఁ గనుఁడు శుభములు ఘనతన్.

చ. అని పరమేష్ఠి పత్నిన రయంబున దేవత లట్లచేసి యా

వనజసఖుండు తోడుగ నవార్యుల దైత్యుల గీటుణించి హ

చ్చునఁ ద్రిదివంబు చేకొనిన, సోలుదు దానభులెల్ల నెప్పు డ

య్యిమ నిలుసందెలం దొడరి యేచుఁజనుండెద రుగ్రశార్వభక్.

ఉ. అత్తెఱగెల్ల దేవతలు నబ్జజాతో వినిపింప ధాతయున్

మత్త నిశాచరప్రహత మంత్రవరంబగు వేదమాతృకన్

హత్తిజపించుచున్ వికసితాంజలిఁ జల్లుతదంబు లాహవో

ద్వృత్తుల దైత్యులం దునుమ వేమఱుఁ డదృశినంబు దీఱఁగన్.

కం. ఈయాదిత్యుఁడె బ్రహ్మం

బాయతగతి ననుచుఁ దిరుగుటది తలఁపఁగఁ జాం

ద్రాయణ ఫలదంబై పు

ణ్ణాయత్తులఁ జేయి మిమ్ము నని విధియింపెన్.

కం. అదికారణముగ నే త

ద్విదితోక్త క్రియలొనర్చు విప్రులు మహిమా

స్పదమూ తదస్త్రముల నిం

పాదపఁగ నుపసంహరించు టొప్పుగు నియతిన్.

తే.గీ. వెస తళా రాచిగా మున్ను విడిచినట్టి
యస్త్రగుప మహామంత్రమైన లలిత
శుభద గాయత్రీ గ్రమ్మఱింతుట తు యాది
దైన వర్ణక్రమమ్మున సర్వమగును.

సీ. ఈరీతి గాయత్రీ హృదయస్థముగఁ జేసి
చెలంగి సంధ్యోపాస్తి సలుపవలయు
క్షేత్రజ్ఞు ననుమతిఁ జేకొని యబ్జన
నాసీనుడగును దిశాంగణములు
బంధించి పరమాత్మ భవ్య సుఖమ్మ చేఁ
గడంగి బ్రహ్మస్థాన గతునిఁజేసి
మది నుండినట్టి బ్రహ్మమ్ని శిరుకొ న్నర్జ
హరణోరువాఱు పానార్హ హృదయ

తే.గీ. నలఘు గురుతల్పకైకదుష్కలుష జఘను
తత్త్వసంయోగ చరణుఁ బాతకచయోగు
రోమకూపోపపాపు నిరూఢు వృజిన
పురుషు నీలాంగు సంకల్పతర శరీరు.

క. మారుత బీజాక్షరమున
చారక శోషింపఁ జేసి వరశిఖి బీజో
చారత వహించి వెలికిం
చారిచి ముడుకలయఁ జేయఁ దగు సమృతమునక.

తే. గీ. అటుల మది సుధాప్లావన మమరఁజేసి
బ్రహ్మసంస్థానగతుడగు పరము మరల
నా సుఖమ్న భవ్యమునఁ దెచ్చి యచట నిల్చి
హృదయశక్త్యస్థు గావించి విదితమతిని.

సీ. ధర్మంబు దానికందంబు జ్ఞానము నాశ
మైశ్వర్యములు నెన్ని దమరు దళము
లవియ దిక్పాలకు లవటవైరాగ్య క
ర్ణిక, కేసరంబులు నిఖిలదేవ
గణము తత్కర్ణికాగత రవిబింబంబు
నడుమ చంద్రుఁడు వానిచొడరు వహ్ని
యందుఁ జిత్తశృమమై హేమమయ మురు
రత్న కీలితము విరాజమాన

తే.గీ. మైన పీఠిక నీవారక్కా హక
 పరిమితాణు శరీరుండు పసిమివన్నె
 ననుపమానుండు, శంఖ చక్రాదిశస్త్ర
 ధరుం డనేక విభూషణాంబర ధరుండును.

కం. శ్రీవత్సకాస్తుభాది ము
 హావైభవ భూషణుండు రమాన్వితం డురు లే
 జోవంతుండు మూర్తిత్రయ
 భావుండు వేదమయుండుగుట భావింపదగుకొ.
 ప. అతడై ప్రణవస్వరూపంబగు సత్తైఱంగైఱింగించెద.

సీ. మఱి ప్రహోష్టమ్మును మణిబంధహూర్వర
 తలకొక్కములు తత్తలము వెనుక
 నంటంగక గరళుద్ధియగు సంతట సకార
 మును నుకార మకారములును గూడక
 బ్రణవ మట్టి యకారపటిమ ఋక్సంగతి
 బ్రహ్మదైవత్యంబు పరగు జాగ్ర
 మగు నవస్థయుం బ్రథమాందిత సవనంబు
 నాహవనీయాగ్నియగుచు సురభి

తే.గీ. ముద్ర సృష్టి క్రియయుం గర్తముఖ్య విద్య
 యగు నుకారము గార్హ పత్యాగ్ని విఘ్న
 దైవతంబు యజుర్వేద భావి స్వత్స
 మగు నవస్థయు యోనిముద్రాంకితంబు.

కా. అత్త జ్ఞానము పాలనస్థితి ద్విలీయంబౌ మకారంబు రు
 ద్రాత్మీయంబును సామవేదము సుషుప్తావస్థయుకొ శంఖ ము
 ద్రాత్మస్థానము దక్షిణాగ్నియుం దృఢీయంబౌ మఖంబౌపు మో
 ట్టెత్తానందవిధానతం దనరు సంహారక్రియారూపమై.

కం. తత్తద్వీజాక్షరముల
 హత్తుక పలుకంగక దనరునట్టి త్రివర్ణ
 పాత్రమగు ప్రణవమంత్రము
 చిత్తక్షునక గురురుగాంగక జేయంగవలయుకొ.

తే.గీ. ఇట్టి ప్రణవము జరియింప నెలమి రేపు
మాపు గావించు కలుషముల్ మాయు ప్రతిది
సంబు తేజఃబు బలము నత్యధికమగుచు
నాయనానందగూర్చు నిది నిక్కమే యెడలను.

కం. ఆదికా సుముఖాస్వితము
ద్రాదులు నిర్వదియునాల్గు సంగోపంగా
పావితమగు న్వాసంబులు
పాదుగ గాయత్రి హృదయ పతనము పలయున్.

తే.గీ. మధ్యమునను బదింటికేమటక నొకటి
తగులదురీయ జపింపంగ దనరు నిత్య
కర్తరాధిక భూసుర గణములకును
కవచము సురభి ముద్రాష్టకంబు పిదప.

తే.గీ. ఆల ఋగామల నెలమి దేసక్షరములు
నగుచు నిర్వది నాల్గు గాయత్రి యాయ
ధర్మణంబున బదునొంట దగు మరీయ
సాంగ నిగమఫలంబిచ్చ జాపకులకు.

కం. ఎచ్చోట నర్హ్యమెత్తిన
నచ్చో గాయత్రి నొడువనగు నుదయముగా
నచ్చో నుత్తిష్ఠత నిను
డడ్చుగ నుదయించునేని నాసీనుడనై.

ఆ.వె. సంధ్యవార్చనోట సలుపక గాయత్రి
యొండుచోట నేయ నుస్మిమణిల
సంధ్య వార్చనలయు శాస్త్రవిధిజ్ఞుల
మతము లిట్లు ద్విజవితములకెల్ల.

కం. ప్రాతఃకాలంబున న
త్యాగతమతి ప్రాజ్ఞులుండు నవరపు సంధ్యకా
రీతిక బ్రత్యజ్ఞులుండగు
రీతిక జరియింపదగు గరిష్ఠ స్థిరతకె.

సీ. రమ్య పీఠిక కంటె రాంకవశాయల
చర్త కుశాసన సరణిమేలు
స్ఫుటిక పద్మాక్షిది జపమాలికల కంటె
నంగుళి సంఖ్య శుభాస్పదంబు

లంతకంటె ననామికాచిగాఁ దత్పర్య .

సంఖ్యఁ జేయుట ప్రశస్తబు లిట్టు
లుత్తమంబగు వేయి నొగి మధ్యమము నూఱు
పదియైన నథమమెన్నిది మిగులఁగ

తే.గీ. నెలమి గాయత్రి జపియింప నెసఁగు శుభము
నాల్పదిక్కుల పొడవున నడుమ క్రిందఁ
గ్రమము వసియించు నదే వగణములకును
వందనప్పులుజేసి గోవిందు నెంచి.

కం. ఉత్తమ శిఖరంబుల మును
హత్తరగతిఁ బట్టి విపులభృగ్ధింపక
జీతమ్ము వచ్చునెడలను
హత్తుగ ధరఁ బర్వతముల నమరుము దేవీ !

కం. అని, వేదమాత ! వరదా !
జనని ! కృపక బ్రహ్మచర్యసము తేజము న
వ్యసజాసన లోకాప్తియ
ఘనత న్నా కొసఁగుమనుచుఁ గడుభక్తిమెయింక

తే.గీ. గోగణములకు బ్రాహ్మణ కులజులకును
ఘనత శుభమగు ననుచు వందనమొనర్చి
సవిత్పనకు మ్రొక్కి బ్రహ్మయజ్ఞమున దేవ
మనుజు పితృభూత యజ్ఞక్రమములుఁ జేసి.

వ. కర్తారంభకర్త సమాప్తుల నాచమనంబు నేయందగు తత్ఫలంబు వినుండు—

కం. శాస్త్రయమున ధృతి. నో
హానూన స్పృశత మూర్ధ మంటుటచే నెం
తే నితరాంగ స్పృక్కుల
నా నిరుపమవేద్య.....లరయు ఫలమగుక.

కం. సౌరోపాస్తికి మధ్యా
హ్నయాధిక్ వార్షిసప్తమాన్విశ పదహ
గూరభర ముత్రమున నొక
తూరయ గాయత్రిచేత సర్వభవ్యముక.

కం. ప్రాయశ్చిత్తార్థంబును
 ధీయక్తి నొనర్చిన వినుతించిన పిదపకా
 గాయత్రి దుదకానేయకా
 న్యాయంబగు కర్తృతులకు నందితబుద్ధికా.

కం. హరిపూజ దేవయజ్ఞము
 కరమొప్పు నొనర్చి భూతగణతృప్తికి గా
 నిరవైన, వైశ్వదేవము
 స్థిరమతి నేయంగవలయు స్తుతిముఖఫణికా.

సీ. బ్రహ్మయజ్ఞంబది పటుదేవముని పితృ
 తృప్త్యర్థి సంకల్ప భృతి ముఖాంగ
 ములు సృజింపుచు వేదములు నాల్గు నుపనిష
 త్తులు నిగమాంగము లెలమి సూత్ర.
 మమర మీమాంసాద్వయంబు నధ్యయనంబు
 శక్తికి దగినంత జదివి తర్ప
 ణములు నేయుచు నాది సంజలి మునివేళ్ల
 సవ్యోపవీతుడై సరసిజభవ

తే.గీ. ముఖ్య సురులకు వ్యాసాది మునివరులకు
 సరవి శిధిలీ కృతాంజలి సంధి దగవు
 పితృవితతికెల్ల నపసవ్యవృత్తి బెద్ద
 వ్రేలిమొదట నొనర్చుట విధిదలంప.

కం. సురపైతృక భూతమనుజ
 పరితుష్టికి వైశ్వదేవపటిమకా తాక్య
 స్ఫురితాన్ని నితరు లట గృహ
 పరుం డాపాసనమహమ్మి వడి వేల్పడగుకా.

సీ. పాసకం బ్రాణాయామపూర్వక సంకల్ప
 మమరం నాత్మశుద్ధ్యర్థ మన్న
 శుద్ధ్యర్థ మను పంచసూన నిర్మరణార్థ
 మిష్టదైవత్రీతి యాసక నుదక
 మంటుచు గృహమునైన యన్న ముదెచ్చి
 యవట పాక మొనర్చి నటులంజేసి
 సాజ్యహానదియుం బంచవిధాగములుజేసి
 పరిపేదన మొనర్చి ప్రథమ భాగ

తే.గీ. కలిత మార్జన విధములు గల్లు పంచ
 సూసపాతక హరిణమ్మునైనయట్టి
 విధి వదాముతు లగ్నిలో వేవ్వ వలయు
 దత్తదత్తైక మంత్రయుక్తముగ మఱియును.

కం. విను రెండవ పాల వ్యం
 జనయుక్తంబన్న మగ్ని సరస నుదీచి
 దనరార నుజ్జ భస్మం
 మన నిడి సేవనముచేసి పూనిక సంతక.

అ.వె. ప్రేమ మొదటిపాలు రెండవ పాలును
 గూర్చి పటిమమునను నేర్చి ధర్మ
 మున కధర్మమునకు నొసరంగ స్వాహంత
 మనెడి మంత్రసేవనా నురూఢి.

సీ. దానికి నుత్తరధరణి నావ్యాహుతి
 పరిపేచనము దానినెరయ నోచ
 ధి యట రక్షింజనస్థితి కగునేకనే
 చనము 'గృహ్యతి' నాసరణి నల్లి
 ధర్మాహుతికి జెంత దక్షిణంబున నేక
 పరిపేచనస్థితి బరిధవించి
 యా యధర్మాత్మతి కగ్రంబునందు గా
 మా భ్యాది నాహుతు లవియు మూడు.

తే.గీ. వేణువేణున సేవన విధు లొనర్చి
 యచటం బృథ్వీధిగా బ్రాహ్మణాంతముగను
 బదియు నొక్కటిగా జలమొదవం జుట్టి
 మొదలదానికి దక్షిణంబుగ మఱియును.

కం. ప్రాచీనవీతిగ విత్పగ
 ణోచితముగ నొకటూనర్చి యొగి నశనశ్శాస్త్ర
 సేవన మమరుం దదుత్తర
 మై వెలువగు రుద్రునకు మహాహుతి యిడుచు

తే.గీ. అది ప్రక్షిణ సేవనమాచరించి
 రేయిం గలలింతుం గల భూతతృప్తికి బలి
 [మిగిలి] నన్నంబు నిన్నింటి మీద నిడుచు
 న్యూమతి సంత నగ్రదానంబు కొఱుకు.

కం. ప్రాణాయామము నేయుచు
నాణెముగఁ దృఢీయభాగ నయగతిఁ ద్రిజగ
త్రాణున్నారాయణు సః
ప్రీణన మొనరింపవలయుఁ బృథుకలాన్వితే.

సీ. పరగునట్టి తృఢీయ భాగశేషంబున
దేవయజ్ఞమ్ము నెంతేని భౌతి
కంబగు సవనంబు గావింపఁ దనరు ప్రా
ణాయామ సంకల్ప ధీయుతముగ
పరిశేచన క్రియల్ పాటిల్ల నన్నిల
దేవతలకు వేల్పు తెఱఁగు లమరు
ననల దక్షిణ భాగమునఁ బితృ ప్రీతిగా
నపసవ్యమున స్వధా యనఁ జతుర్థ

తే.గీ. భాగమునఁ దెచ్చి యిడి మఱి భౌతికమగు
క్రతువున కల తృఢీయ భాగముననైతి
రమ్యసూత్రిత శిఖ్యుత్తరమున నునిచి
మనుజునవన మొనర్చు క్రమంబువలయు.

కం. పంచమభాగం బగ్ని ను
దంచితముగ వేల్పు వలయు నమరు విసేతిన్
మించఁగఁ బరిశేచనములు
నెంచఁగ మునురీతిఁ జేసి మంతయు న్నీతిన్.

తే. అగుఁ “బ్రజాపతయే” యను నామంతి త్ర
యంబు సయ్యగ్ని వేల్చి శేషాన్న మెల్ల,
నొగి గృహద్వారమున నెల్చి యుదకయుక్తి
నష్టదిగ్వాయసముల కాహరమిడుచు.

కం. వైవస్వత కుల సంభవ
మై వెలసిన శ్యామకబళ కాభ్యానములకొ
లేవగు శునులకు యమ ప
ద్యా పనమున బలియొసంగ నగు శాస్త్రోక్తిన్

అ.వి. భూతికామి శూర్పరీతి, సామ్రాజ్యార్థి
పొలుచు శేతుభంగి, బోగకాంక్షి
చక్రవృత్తి పుత్రసంపన్న కుండు వ
త్సక గతి బలియిడ రెస్సయగును.

కం. పాద ప్రక్షే శకుండై

యాదట వసియించునట్టి యభ్యాగతులక

దాఁ దోడ్కొని చని యర్చా

పాదకుండై భోజనమ్ము పంక్తి నిడఁ దగుక.

వ. అంతకు మున్నయైనర్పం దగు దేవపూజాక్రమంబు వినుండు.

సీ. ఘన శంఖ చక్రలాంఛన మట్టదళ పద్మ

భాసురాలంకార బంధరమును

బహువివృత గంధ ధూప ప్రసవామోద

మగునట్టి వీతి కల్యాణ రజత

తామ్ర శిలా మృత్స్నచారు మయంబుల

నైన శ్రీహరిమూర్తి నావహించి

రంగవల్లి వితానాంగణము విచిత్ర

విహితజూ దేవతా గృహమునందు

తే.గీ. వ్రాట్టుకుండును శుచియునై కరమ నియతి

సమతఁ జిత్తంబు హరిపదాబ్జముల నిల్చి

భద్ర సంశోభితాగన ప్రాధి నమరి

మాతృకాంగ కరన్యాస రీతి మెలయ.

ఉ. అచ్చట నష్టదిక్పతుల నావహనం బొనరించి రాక్షసా

త్యుచ్చయఃపర్గముల దొలఁగ నూర్ధ్వగ దేవతలెల్ల రాఁగ భా

స్యచ్చలనా త్రఘంటిక భువన్ముగ మ్రోయఁగఁ జేసి దిక్కులక

హెచ్చ నిజాసనస్థితికి నింతయు బంధనముకొ ఘటించుచుక.

కం. కలశమునందుఁ ద్రిమూర్తులఁ

గల త్రిదశులఁ దీర్థ చయము గలుగక మంత్రో.

క్తుల నావహించి శంఖము

జలజాహిత దైవతముగ సమకూర్పఁ దగుక.

తే.గీ. శంఖ చక్ర గదాపద్మ శార హస్త.

నిందిరా సుందరీ సదా మందిరైక

శారు కౌస్తుభవక్షు నీరేయిహాక్షు

శవ్య దరహాసవదను ధ్యానం బొనర్చి

కం. తాంతు ననంతుని లోకా

త్రాంతు రమాతాంతు భక్తగణవంతుఁ గళా

వంతు మహాదాంతుఁ గుణ

వంతుని నా వాహనంబు వలయుం జేయఁకా.

తే.గీ. అఖిల జీవాంతరస్థు మహానుభావు

నణువునకు కొద్దిగొప్పకు నధికమైన

యట్టి విధవకు రత్నసింహాసనంబు

నార్చుఁ డిడ నగు భక్తి తాత్పర్యములను.

కం. ఆద్యం దాగమవయ సు

వేద్యండు నిజభక్త సుజన వివిధామయ స

ద్వైద్యండుగు విష్ణుమూర్తికి

బాద్య సమర్పణమునేయఁ బాటి బుధలకుఁకా.

కం. నీరేజ భవాంజమ్ములు

నీరనిమగ్న మగునపుడు నిద్రారతిచే

నారాయణుడగు హరికి ను

ధీ రతి వర్ణ్యంబొసంగు తెఱఁగొప్పమరుఁకా.

కం. ఆ చతురానన రుద్రులు

వాచంయమికరులు నెన్న వాంచిచిహ్నో

వాచామగోచరుండగు

నాచతురన కొసంగవలయు నాచమనమ్ముల్.

కం. శ్రీ సూక్త పురుషసూక్త మ

హా సూక్తములకా సుధాభి సంచిత లీలా

భాసురుడగు శ్రీ విభవకు

వాసిగ నభిషేచనమ్ము వలయుం జేయఁకా.

కం. కనకాక్షహరణుఁగ్రమ్ముఁ

గనకాన్వితవీతి నునిచి కనకాంతుకముల్

కనవేడుక గాఁ బెనుజో

క నకుటిలస్త్రీతి నొప్పుఁగా నిడవలయుఁకా.

ఐ. బంగరు కమ్మనిగ్గుల విభాసితహా దర హాత్తిక ప్రభా

సంగతయజ్ఞ సూత్ర మురుసార మృగీమద కుంకు మార్చితో

త్తుంగ శుగంధి గంధముల తోరములై యరుణప్రభాస్థితకా

రంగు మేలియక్షతలు రాజికలీల నొసంగగాఁ దగుఁకా.

చం. కలువలు చంపకమ్మలును గన్తురి పట్టెలు బొజిపూలు మొ
ల్లలు విరజాజాలాప్పు ముకుళమ్మలు పొన్నలు బొండుమల్లియల్
జలజములుకొ జివుళ్లు వరసారథ సంగతనవ్య పుష్పముల్
వలయు రమాధినాథ పదవారిజ పూజకు భక్తకోటికిక.

శా. బాల్మీకీ శ్రీహరిపూజ కొక్క తులసీపద్మంబు సద్భక్తి తో
నాలగ్రామముపై నొకండు దళ మెచ్చక బూజ గావించు సో
శీతాన్నత్యుండు పాతకావళుల నిశ్చింతకొ విసర్జించి త
త్పాలోక్యంబున మించఁ గాంచు విభవాశ్రాంతస్థితికొ నిత్యుండె.

కం. తులసీదళాపచితికిక
[దులయగునే!] యితరపూజ తోరపు భక్తికొ
గల్గిన సువర్ణపుష్పము
లలవడఁ బూజించుటొప్పు హరి చరణములకొ.

తే. గోఘృతంబును సాంబ్రాణి గుగ్గిలమ్ము
నగరు కురువేరు మొదలు దశాంగములను
ధూపముసంగుచుఁ గర్పూర దీప మిడిన
నిరయపాదలు తొలఁగు వర్జితనిరూఢి.

అ.వె. భక్త్య భోజ్య లేహ్య పానీయ చోష్యమ్ము
లాది గాఁగ బహుపదార్థయుక్త
కనకపాత్రపంక్తి కమలాక్షునకు నివే
దనము నేయవలయు ధన్యమతిని.

కం. హస్త ప్రత్యేకనము బ్ర
శస్తగతిజేసి సుదళ సత్కర్ముకమ్మవ
నిస్తుల చూర్ణమ్మకొ సో
మ్యస్తుతి పాత్రస్థవీడ్య మగు హరికొసఁగకొ.

అ.వె. అగు ద్రిలోక తిమిర హరణుడౌ హరికి నీ
రాజనమ్మనర్చి రమణ వలయు
భాగవతుల కెల్ల భగవత్ప్రసాదమ్ము
తీర్థయుతము గాఁగ భృతి నొసంగ.

నీ. మహితసారథపుష్పమంజరి, తులసీ ద
దళంబుల మంత్రపుష్పబొసంగి
న్వాయంబు దప్పక నరపతుల్ భూమిఁ బా
లింపంగ నలయు మేలిమిగఁ గాలి

గతులు దప్పక వాన గల్గెగా వలయు న
 స్వములు పండఁగవలె నధిక శుభద
 సౌఖ్యము లమర దేశము లుండఁగవలె
 గో బ్రాహ్మణులకు నెక్కుడుశుభము

తే.గీ. అ మరవలెంచు సాష్టాంగ మాచరించి
 నృతముల్ సత్వి కీర్తిండు నియతివలయు
 నమృతుని సన్నిధి బాపహరణమునకు
 నంతకంటెను గ్రియలు లేవరసిచూడ.

చం. కల కొలదికొ నుగంధి కనకప్రసవాంతుక నృతగీత ని
 శ్చల బిశుభద్యౌభ్యముల సారభలేప బహుశచార సం
 కలిత మహానురాగమునఁ గంజదళాక్షునిఁ గొల్పవారికి
 దలఁగు విపద్దశల్ శుభము దార్పింను సౌఖ్యము లుల్లసిల్లఁగన్.

కం. స్రక్పందనాదు లలి నుతి
 వాక్చాతురి మెఱయ భక్తవత్సలఁడగు న
 మృక్కరితున కర్పించిత
 దిక్పయ పాలైక విభవ ధృతి గాంతు రిలన్ ||

చం. అనుదిన మర్ధి విష్ణుడని యెంచిత భక్తి నమస్కరించి పూ
 జనములొనర్చి చుట్టములు సాధులు బాంధవు లాశితుల్ ముదం
 బున వసియింప నచ్చట విభుత్వముమాని సమస్తవస్తువుల్
 దనకును బంక్తికొ సమవిధంబున వడ్డన నేయుటొప్పగున్.

తే.గీ. పరఁగ నాత్మార్థ పాకియుఁ బంక్తిభేది
 యును బృథక్పాకి బ్రహ్మములనఁగఁ దగుట
 నట్టి కృత్యము లెడని శ్రీహరి నివేద
 నాన్నము భుజింపఁదగు దామసాళి విడిచి.

కం. ఆన్నము లోపలి సారం
 బెన్నఁగ నమృతమటఁ గలుషమేర్పడ సురయో
 నన్నమునఁ గలియు సారం
 బెన్నఁగ మలమృదుశ్రుతి విహిత వాక్యవిదుల్ .

కం. మానియు మితాశనుండ గు
 మానవుఁ డపవర్గమొందు మ [తీ] ద్వాత్రింశ
 న్నాన కబళోదనుఁడు సుఖి
 యా ను ద్రివారావగాహి యటు ముక్తుఁ డగున్.

కం. ఆపోశన మాపాసన

మేపారఁగ నాసనమ్మునితరులిడఁ దగున్

శ్రీపతిమకు శోధిన్యబ

లా కదరజములును సోక లలి నీరు తెడయున్ ॥

కం. ఉల్లియుఁ దిలపిష్టమ్మును

ముల్లంగి యలాబు హేయభూ జనితంబుల్

వెల్లగు బచ్చలి తామస

ఘల్ల నివి త్యజింప వలయు నింగితబుద్ధిన్.

తే. వీరిఁ గూర్చుండి పదములు పృథివి నునిచి

యెదుఁవేళులఁ గబళమ్ము లనుభు గాఁగ

యెడమఁచెయి నేఁగూనక కడ నునుపక

భోజనము చేయఁ దగవగు బుధులకెల్ల.

కం. పరిపేచన మారభ్యము

పారిఁ బ్రాదక్షిణము చిత్రభక్తు లిడఁదగున్

మఱి యఁ పదక్షిణమ్ముగ

నైరయింతుట లిష్టభక్తినియతిఁ దలంపన్.

తే. చిత్రలిం జూచుదు చెవర్చుభుజింతురేనిఁ

బరగు దోషమ్ము యమనూక్త పతనములను

గాని తీఱదు చిత్రాన్నమూని యవల

మఱుంగు నేయఁగఁ దగు ధరామరులకెల్ల.

కం. కబళ కబళమ్మునకు మతి

ప్రబలఁగ గోవిందనామ పతనము చేతన్

సౌఖ్యగౌండ మాస నిరశన

ప్రబల వ్రతఫలద మగుచుఁ బరగు బుధులకున్.

చం. మునుమును దియ్యగూర లతిమోదముతో గటు శాకతిక్తముల్

గొనకొని వెన్క నాన్లుములు కూర్చి దుడన్ భుజియింప మేలగున్

ఁనవడఁ బాయసాన్నములు భక్ష్యము లొప్పగు నుత్పిబంబులున్

ఘనతఁ బవిత్రపాణి లలనామణి వడ్డన నేయ మానతన్.

కం. రాత్రిక దధియుక్తాన్నము

పాత్రము భోజనము నడుమఁ పానజమ్ముల్

గాత్రమ్ము పుష్టి నేయున్

ధాత్రిక భక్త్యంత పానతన్ బలమునభున్.

కం. పన్నపుఁ డానము చేతను
నన్నము జేర్చింపఁ బోవ దధికంబైనన్
దిన్ననగు జాతరానల
మెన్నిక పలుమాలు ద్రావ మీశవగు భుక్తిన్ .

కం. సలవణ జంబీర రసో
జ్వల దేలా తక్ర మమరుఁ జతురశ భుక్తిన్
జలిపిన వెనుక, నసాక్షిగ
వలవడు భుజియింప హేయవర్తనమగుటన్

సీ. తానైన సతియైనఁ దనమెతులైనను
సద్బంధు శిష్యులు సఖులు శ్రోత్రి
యులు నేయు పాకమ్ము వలనగు భుజియింప
రహి నెందుఁ బరపాకరతుఁడు, నెపుడు
నెచ్చట భుజియింప నిచ్చగించినవాఁడు
నిరయ రూపమ్ములఁ బొరలు మిగుల
భోజనానంతరంబున నుదకము ద్రావ
నమరు తర్జని మధ్యమకులనడుమ

తే. వలయు ధరఁబడివిడఁ గారవములసద్వ
తతుల వసియించు పితరుల దరికిఁ జేర
నవ్యగంధూషముల ఔశనంబు నైగ
మోక్షముగఁ జేసి వార్చి యధోచితముగ.

కం. కరములు గడుగక మున్నుగఁ
గర మమరఁగఁ బుక్కిలింపఁగాఁ దగు జలముల్
గరములు మున్నుగఁగడుగఁ బి
తరులకుఁ బుణ్యంపు హాని తప్పదదెందున్ .

తే. నాలుగెనిమిది పన్నెండు నోలిఁ బదియు
నాఱుగంధూషములు క్రమాచారముగను
మూత్రమల సర్జనమ్ముల భుక్తి పిదప
సురతకృత్యమ్ము పిమ్మట మమలకెపుడు.

కం. సారపురాణాగమ నువి
పారముచేఁ బ్రొద్దు జరగ సంభ్యావేళన్
ధీరమతి సంధ్యవార్చి జ
పారూఢిన్ మెలఁగవలయు హరినుతి దనరన్ .

కం. కర్మకులన్నియుఁజేసేయు

నిర్మలమతి విష్ణుభక్తినిరతుఁడు గామిన్

దుర్మతి దుశ్చర్యుఁడు నా

నర్తిలి లక్ష్మీకుఁ గొల్వనకురున్ శుభముల్.

తా. నిర్వాపంబున సత్పితృపతతి నెంతే యజ్ఞకర్తంబులన్

గీర్వాణావళి, సజ్జనాతిధుఁ భుక్తిన్ వేదపాఠంబునన్

సర్వాచన్దునులన్ బ్రజాపతులఁ బ్రాజాపత్యరీతిన్ బలిన్

దుర్వారస్థితి భూతతోటి, జనసంతోషంబుగా మ్రోతించే.

కం. ముదమొదవ మెలఁగు విప్రుని

కొదలున్ సకలార్థసిద్ధి యురుతరగుకృతా

స్వద దివ్యలోక సౌఖ్యము

లదనందగు బ్రహ్మపదవి యంచిత వృత్తిన్.

సీ. అనఘ వానప్రస్థుఁడభిల సంగమ్యులు

విడిచి శుశూషితై వెలఁచి నెంట

రా నగ్నిహేమాత్ర సంరక్షణమున కద్ర

వను లాశ్రమములుగాఁ దనర నచటఁ

గందమూల ఫలాదికము లన్నిలో వేల్చి

తచ్చేమ మగ్ని సంతర్పణమున,

కాత్మపోషణమున కన్గమ్యస్థితిఁ జేసి

నిత్యకర్తాచార నిరతుఁడగుచు,

తే.గీ. బ్రహ్మచర్య వ్రతస్థితిఁ బరగి యజిన

వల్కలంబులు దాల్చిదేవతల పూజ

తేమఱక, భిక్షులిడుచు నెంతేని ద్వంద్వ

ములకు నోర్చి పొందుచు నలఘువృత్తి.

కం. అపసానకాల మొదలిన

నవిరళమగు వహ్ని నాత్మ నారోషణమున్

సవరించి బ్రహ్మనిష్ఠా

ప్రవణుడై యిష్టపదము ప్రాపించు దగున్.

ఉ. అంతట భిక్షుఁడైన యెడ నాత్మ నిరీహయు నిర్విరేంద్రియా

భృంతరవర్తనమ్ము ప్రణవార్జ జపాస్విత నిత్యకర్తముల్

సంతత విష్ణుదేవ పదసారస చింతనమున్ నిరింధనా

త్సంతిక పావకస్థితి మహాత్ముఁ గల్గిన ముక్తి చేకులున్.

కం. స్నానంబు చతుర్వర్గ ని
దానకళితదము స్నానధర్మ నిరతుడై
పూనిక భుజింపఁ డెవ్వం
డా చరుడను మలాశి యనఁగ నడసిం బరగఁకొ.

కిం. గాయత్రీఁబోలు మంత్రం
బేయడలనులేదు మానసేష్ఠి లోక
శ్రీ. యనుభవముకొ మోక్షు
చాయతమగు విష్ణు పదమునై పొలుపమరుకొ.

ఆ.వె. బ్రహ్మయజ్ఞ మభిలపాతక హరణంబు
నభిలదేవతా ప్రియంబు వైశ్వ
దైవమబ్జనాభ ధన్య కదావాప్తి
యతిథిపూజ నుగతి కాకరంబు.

నీ. శల్లవ తృణ దారు పార్థివోపల కృతా
ససము లామయము నిర్ధనమునేయు
బలుకగు రత్న కంబలి సన్వతార్యార్థ
నిద్దిద మపవర్గ చింతనులకు
వ్యాఘ్రచరశ్చు పావనము గుకాసన
మంతుక మైశ్వర్య మంగుళముల
సంఖ్యకెక్కుడు పర్వసంఖ్య దానికి నెచ్చు
పూత్రజీవియుఁ దచ్చి పూసలొకఁ

ఆ.వె. స్ఫటికరాజితోరు [స్వర్ణ] మయమ్ములు
ననఘరత్న మయము లంతకంటె
మోక్షదమ్ము దర్భ ముల్లు రుద్రాక్షులు
వేదమాతనెన్ను విశ్రుతతికి.

కం. టిట్టినియమములు మనుషటి
పుట్టుపు సత్కర్మతతులు పుణ్యశ్రదమై
నైట్టుకొని మరల నవనిక
బుట్టిన భూసురుల కొదవు బుధనుతగతులుకొ.

కం. విను రాజుల కాయుధ జీ
వనముకొ శిష్టావనమ్ము హరక రిపుమ
ర్దన దుష్టనిగ్రహంబులు
జను భూసురరక్షణమ్ము సత్యగుణమ్ముకొ.

తే.గీ. యజన మధ్యయనమ్ము దానాభిరతియు
 సర్వమగు యాజనమ్ము సభ్యాపనమ్ము
 దానములు గొంటు నృపతికిం దగవుగాదు
 ప్రబలి తామస [రాజస?] భరితులగుట.

చ. రహి దళకౌత్తగాఁ బ్రజల రంజనసేయుట రాజనామతక
 వహి గను సర్వలోకహితవర్తనకై సృజియించె బ్రహ్మదు
 స్సహ ధరణీ ధరావ్యమిత సంపద సాధు జనావన క్రియా
 బహుతర శస్త్రజీవిక కృపాకరభూవర వంశ మిష్టైయిన్.

సీ. సకలవర్ణాశ్రమాచార ధర్మక్రియా
 నిర్ణీతిపాతుర్య నిపుణ మహిమ
 దుర్మదోద్ధృతఘోర గుప్తశిక్షా శౌర్య
 ధైర్యమకూదార్య ధన్యగరిమ
 నిఖిల దేశిక సుఖాన్విత విచక్షణ కళా
 మంత్రి సామంతసామర్థ్య వహత
 ధరణీసుపర్య నిత్య విధి ప్రపూర్ణ త
 త్ఫల భాగ సర్వగహ విలసితమతి.

తే.గీ. శక్ర యమ వరుణ ధనద సన్నతాంశ
 కలితబహుభోగదండన ఘనకృపా వి
 శేష వితరణ గుణగణా శేష లోక
 పాలనోత్సవవరులు భూప కులవరులు.

తే.గీ. ఆట్టి క్షత్రియవంశజు లభిల భవన
 రక్షణాధ్యక్ష సత్ఫలాపేక్ష ధరణి
 సురులఁ బోషింప వారి తేజో విభూతి
 ఔత్రబలవర్ధనంబగు సారమహిమ.

కం. వారలకు నలిగిరేనియు
 వారని తతోక్తవహ్ని వడిఁ గ్రాంగుదు రా
 నీరమునఁ బుట్టు ననలము
 నీరక్షున నణంగు నట్టినియతి దలిర్పన్.

ఉ. పాలితలోకుడైన నరపాలకభూమణి యాత్మరక్షకున్
 జాలిన భృత్యవర్గముల సార బహుకరణమ్మునర్పి వి
 ద్యాలలితాత్మ నీతియుతు ధర్మవిచక్షణు స్వామికార్య ని
 ష్ఠా లసద్రునుత్తు సరసన్ సచివ్వాగణి జేయఁగావగున్.

ఉ. భూతజ భారమెంతయును బూనికతోడ వహించి వారితో
నప్రియముల్ ప్రేమొత్తు లట నాడుట కొక్కని నేర్పరించి శ
త్రు ప్రళయప్రసంగముల ధూర్వహుడై సమ శత్రు మిత్ర శ
క్తి ప్రకృతి ప్రవీణునిఁ గీర్తి వహించినఁ గాంచునందవల్.

ఉ. నమ్మిక పుట్టఁగాఁ గల జనంబులఁ బ్రోచిన కాపు విత్త మ
ట్లా మ్ముగఁ గాంచి భూపతికి నూర్జితవైభవ మావహిల్లఁగా
సమ్మతించేయునెంతయు వశంవద సద్ధనధాన్యుడైనచో
నమ్మహిభర్త దేశముల నన్నిట మేలనఁబొల్పు నెప్పుడుక.

కం. సత్సంబాధులు నొసంగును
సత్యమే ధనధాన్యవృద్ధి సమహర్ష జయో
న్నత్యమ్ము గల్గు దాననై
సత్యమే ధర్మస్తుఁ కీర్తి సద్వ్రత మెందుక.

సీ. పరశురాముఁడు భూమిపారు నందఱ
వధియించి యఖిల సర్వంసహాయను
గత్యపునకు దాన కాంక్ష నిచ్చినయంత
నతఁడు విప్రుల కిచ్చె నవినియెల్ల
భూనురు లది యెలఁ బొత్తు వోవక వైశ్య
కూద్రులు, తత్సతీసోమ ధనము
లపహరింపఁగ నంత నయ్యధర్మమునకు
వోర్వక నిలగ్రుంగ నూరుపులను

తే.గీ. నెత్తు కత్యపుఁ గని ధాత్రి యెరఁగి రాజు
నేర్పరింపఁగ వరము దా నెలమి వేడ
నజుని యనుమతి నతఁడెట్లు యలవరించె
క్షుత్ర కలమును ధాత్రిరక్షణమునకును.

కం. కాపున భూనురుల స్నిజ
దైవములుగ దలంచి వర్ణధర్మస్థిరతక
గావంశవలయు రాజ్యము
పావనమగు దండనీతి పద్ధతి దనరక.

ఉ. అపుల మేపి పాలు గొనునట్టి తెఱంగునఁ బోయెఁ బెట్టి యా
పూవులు దాల్చుచందమునఁ బొత్తుకఁ గైపానరించి క్రీడఁక
భావ మెల్లప్పుడుగతి పట్టుగ భూతజఁ బ్రోచి వారిచేఁ
గావరె నన్న దెల్లఁదగఁగైకొని భూవిధఁడొప్పు నెప్పుడుక.

మ. చమత్కరసాము పురాణగోష్ఠి ఘనభాస్వద్విప్ర సందర్శితా
 స్వద నానావ్రతదాన విష్ణుపదపూజా శాస్త్రవిజ్ఞానమువ
 విదితాజ్ఞావిభవంబు న్యాయములు సద్విద్యా ప్రవీణత్వ, మ
 భ్యుదయానేక విధాన కర్తవ్యము మొప్పు రాజధర్మములై.

కం. తపములు వ్రతములు యజ్ఞము
 లపరిమితము చేయుకంటె నధికము ప్రజలక
 గృహ న్యాయమున మనువుట
 లెపుడు ద్విజవరుల భక్తియెడలమి పరికిం.

సీ. అర్ధికోటికి దగినట్టి కోరికలెచ్చి
 పరిజనములకు సంబంధములొసంగి
 మిత్రుల నెల్ల నెమ్మిగ భనాధ్యులజేసి
 శత్రుకార్య విచార సరణు లెఱింగి
 ప్రతికార్యమును నీతి మతి సంఘటింపుచు
 బ్రాతవారలను శోభనత మనిచి
 చారదృక్రతుల దేశస్వాస్థ్యముల్ గని
 సామంత మిత్రుల జూడ లరసి.

తే.గీ. ఘనత నేకట్ల దన్ను దాఁగించి కొనుచు
 ధీర విశ్వాసకుల కధికారమిచ్చి
 ద్రోహి కుటిలా వివేకుల దూరు నేసి
 రాజ్యమేలెడి యాతఁడు రాజవరుఁడు.

కం. వర్తకులకు భావప్రజకు
 గీర్తికి [దగ?] కల్పలొసంగి క్షీణిం బేదలం దా
 వార్తకు నెక్కంగఁ జూచి ను
 వర్తనుడగు రాజు భాగ్యవంతుం డెందుక.

కం. వికలాంగుల రక్షింపుచు
 బ్రకటితసాహసుల ఘనులం బావనకులులక
 నుకరుల వైశ్యేకులగా
 నకలంకత మనుచు నృపతి యతి భన్యుడగుక.

గీ. చోరు లుబ్ధు నవిశ్వాసుఁ జేరనీక
రోగి వృద్ధుని దీను నాహుధి మనిచి
యాయమున నర్థధనమున కధికముగను
ధనము పెచ్చింపఁ జనదు భూధవున కెందు.

ఇది రాజనర్తంబింకను గ్రహంతరములనెఱుంగఁబడు వైశ్యనర్తంబు వివరించెద.

సీ. కృషియు వాణిజ్య సుకృత యెనుగుప్తముల్
సత్యవాక్యము విప్రజనపదాబ్జ
సేవయు దానమ్ము శ్రీహరి భక్తియు
క్షత్రియోపాసన శాంతి సకల
శాస్త్రార్థ విజ్ఞాన శమదమ సులలిత
బ్రాహ్మణా చారత పాదభాగ
మొనరఁ గర్తము చేయుట చితవర్తనమును
నత్యాశ లుడుగుట లమరువైశ్య

ఆ.వె. కర్తములు దలంపఁగా హరి భజనమ్ము
విప్రభక్తి గర్వి వెలయు వలయు
శూద్రధర్తమునకు భద్రాత్మకమగు త్రి
వర్ణ సేవనంబు వశ్యకరము.

కం. ఆ చాతుర్వర్ణ్యశ్రమి
తాచారము లొదవుకంటె నతిసులభంబు
బ్రాహ్మర్య శుభప్రదము మ
హావతురతఁ దగు కత్తివతాచార మిలకా.

సీ. కుతిలైన మనుచు సంతతము దల్యేవ నే
సిన నెల్ల దేవతల్ దనివి గాంతు
గమ్యతుఁ డైత్యన వార్షింతుఁ గావునఁ
బలి తుష్టి సేయుట సలికె దగవు
భర్త లేవకమున్నె పరగమిల్కొని గృహ
కుద్ధి గావించి భాసుర లతాట
తిలకముఁగరియించి లలిత కూర్మదా వి
లేపనయై నయలిల విభుడు.

తే. గీ. పనుపు టది వేగ నొనరించి పనులయెడల

నలయికలు మాని వేసకు నంద కలుల

సంతసంబున జేయుచు స్నానదేవ

పూజనాదికములను నేర్పున ఘటించి.

తే. గీ. పాట్లు సమృద్ధనియుఁ బ్రోయి బూది కట్టి

యలును గనుపడనీక మూలలకు నొదిగి

చూడ్కి సంపుగ గృహము భాసురమొనర్చి

కుచి రుచులుగల్గఁజాక [మచ్చు?] గనొనర్చి.

క తనపతి కెద్ది యో ప్రియము తానది పూనికఁజేసి భక్తియొక
విసయము దాల్చి భర్త కడువీడఁగఁ బల్కినఁ జెన్నవోక, మా
జానక ప్రియము లిన్నడిగ నంచితకీలమునఁ జైలంగు న
వ్వనితగదా! సమస్తజనపద్యవల్లె పవిత్ర యిమ్ముహూక.

మ. పతి యెవ్వారలఁ బ్రోచువారు తనకుఁ బుంధువ్రజం బేరి వై
నతికోపంబొనరించువార లహితువో హర్షింప హర్షము దుః
ఖితుఁడైనఁ గడుదుఃఖి, నవ్వు నెడలక గేళిగతువో, విన్ననై
న తటికొవిన్నదనంబునొందు సతివో! నారీలలామం బిలక.

డి. దాసివిధంబులంబనులఁ, దల్లి విధంబునఁ బోషణంబులక
భాసురబుద్ధి మంత్రిగతి, కాంధపురీతి వివద్దనక, మహా
ల్లాస సుఖప్రసంగరతులక వర వారవధూటి కైవడిక
వాస గునట్టి కాంత గుణవర్ణిత సాధ్వీ దలంచి చూడఁగక.

కం. పతిశలుకులు జనదాఁటక

వ్రతదానము లభినియాజ్ఞవసించ జేయుచు న

సతివాక్కాయిక కర్త

వ్రతతులఁ బతిమీఁదభక్తికట్టుగ నెలమిక.

ఁ. తల్లియుండండి కాంధపుండవదనము నెచ్చెలియావుండక మనో
వల్లిభండద్యుండక సుకృతవైభవ మాత్మవిభుండె యున్మృత
నెల్లరు నాత్మభర్తగతి నిష్ఠలుగారని నిశ్చలాత్మయా
వల్లవిపాణియే ద్వికులపాపని శ్రీవనితాంశజాతయక.

వం. విభండవివేడియొనఁ గడువీడియొన, భవాభ్యుండెన యు
వృథుత దరిద్రుడైన మతిబంధురుండైన, నబుద్ధియైన, న
చృథరుచిరాంగుండైన గత సుందరుండైనన్మృతవభావనక
బ్రాహ్మ సతిభక్తి నేయందగు భామకు భర్తయై దైవ మిమ్ముండక.

శా. గంగాస్నానము నేతునేవయును లోకత్యాజదానప్రతో
త్తుంగప్రక్రియ లావరించు తెజయింతుల్ సాద్వితో సాటియే !
సాంగత్యాధిక భక్తి సుస్థిర మృదబ్జత క్రియాధారయా
శృంగారాకర భర్తృనేప వలసకా జెల్వొందు నెంతేనియున్.

కం. పతిపూజ సకల దేవ
ప్రతతిం బూజించునట్టి ఫలములొసంగున్
బలికెడురాదినదానికి
గతికలదే ! నిరయలోకగతి దక్కంగన్.

కం. చెదరనిభక్తిమదింగడు
ముదమున ధర్మార్థకామ ముఖ్యార్థముల్
పొదలంగఁ బ్రసేయెడు తగు
సుదతికి పుటియొందుగతుల శుభములు గలవే !

చం. పురుషుండు సిద్ధమేల్కనుచు బుణ్యసులక్షణహీనఁ జూచినన్
దొరకొను కీడు తల్లి సముదోడులు దక్కంగ భర్తృ హీనయా
తరుణి కృతాపగాహయియి తత్సరతకథలు సూర్య తావుగా
గుఱిచి నమస్కృతార్థములు కోరికనిచ్చుచు నేకభుక్తుయై.

కం. సుతులయనుమతిన్ దాన
ప్రతములు గావించుకొనుచు వహి సన్న్యాస
స్థితి యేనడవడికిర దగు
మతి విధవయ సుకృతశీల మహిమజ్ఞలంగున్.

చం. తనయులులేని యంగన ముదమున భర్తకుఁగ్రీతిగాఁగ న
వ్వనజదళాక్షుఁబూజ లనువారము భూసురతర్పణము లో
భన భునదానధర్మములు పావనసద్వ్రతవర్య నొందినం
దనవిధుఁ గూడి స్వర్గసుఖధన్యత నుండి చరించు నెంచంగన్.

కం. ప్రాథమ సద్వ్రతనిరతా
యాధిక సార్థతికోటి రోమపరిమితో
ద్వాదాబ్దంబులు సురపురి
నోదాంచదైవ భవముల నుండుకదిరమై.

కం. కలికాలమున స్త్రీ భూ
ద్రులు సాధువులనుచు మునులతో వ్యాసుండు మున్
జెలిపెఁగదా ! సురతటిని
జలమధ్యస్థితిని సుకృత చరితాస్పదుండై.

చం. వినుఁడు ప్రమాద మైనయెడ విప్రులుమున్నుగ నెల్లవారలున్
దనరు సజ్జచితక్రియలు దప్పినచో నిశి జాములొపలన్
మునుకొని యన్నియున్ సలుప ముఖ్యులుగన్ నిగమైకై, నట్లు గా
వునఁ గులధర్మచర్యసలత్తున్ మతి యొప్పుగ నేయఁగాఁదగున్.

తే. శీ. వేదవేదాంగశాస్త్రమున్ వెలయు దీపి
తాంగములుగాఁగ వెలుఁగొందు నబ్జనాథుఁ
డతని యాజ్ఞార్థు లభిలేతిహాస పరణి
గాన జనుల కవశ్యము కర్తనిరతి.

చం. తమ కులధర్మములనెరవఁ దాలిమి మేలిమి లేకయున్నచోఁ
గకులదత్తాక్షు లోకవిభుఁ గారణకార్యనియామకున్ రమా
రమణుఁ బరేశు నాద్య మునిరంజనుఁ గీర్తన పూజలన్ జరి
త్రమహిత సన్నతిం గొలువఁదన్యత నొందుదు రెందునేనియున్.

చం. హరినిలయంబు ధారువుల నందపు టిట్టికఱాలనైనఁ దా
విరచిత మొప్పుఁజేసి శుభవిశ్రుతుఁడై భజియించు మధ్యుఁ డా
పరమున విష్ణురూపమునఁ బాటిలు నీ యిహమందు సౌఖ్య భా
సురవర కీర్తులం బొదలి శోభనవైఖరి మీఱు నెంతయున్.

కం. కేశవిగృహ మార్జనమునఁ
గ్లేశముల నెల్లనడచి కృతకృత్యుండై
యాశా విహీనశుభలా
కాశాగత చరితుఁ డగుచు నతి ముద మొందున్ ||.

శీ నిత్య కర్మక్కులా శ్రమనిరతి వర్ణ
ధర్మ మేమరకున్నట్టి ధర్మరతులు
శరణుఁ జొచ్చిన వారలఁ గరుణ మునుచు
గునులు నల భూతపాతులై స్వర్గమున నుండు.

కం. విధివక్రమమున మెలఁగుచుఁ
గధితనిపేదములు మాని కడు సత్యవహః
ప్రధితులగు పుణ్యులందురు
సుధాశనులు పొగడ వినుము శోభనలీలన్.

చ. ప్రతులన్ బ్రోచుచు శావయిత్తముగ సద్వాత్సల్యుండై బ్రహ్మసం
గతునిన్ శ్రీ విభునెంచి తన్నయిము గాఁగా సర్వమున్ గాంచు సం
తతమానాధ్యతుఁ యజ్ఞియున్ దివిష దుద్యుల్లాక సౌఖ్యంబులన్
వృత్తి సత్యాధిక లోకభోగములు నెంతే గాంచు నత్యున్నతిన్.

సీ. సత్సంతాన భాస్వచ్ఛారు చరితులు
కదన హంవీరులై యదరుగుండె
పిటికి కండయు లేక యరులచే నీల్గిన
ఘనులు సమ్యగ్దాన కలన నమరు
వితరణ గుణులు సద్వినుత సత్యవ్రతా
చారులు నియమ ప్రచార హితులు
నుచిత వర్తనులు సర్వోపకారులు ఘన
స్వర్గాది లోకసంచారులగుదు

తే. గీ. రఖిల పుణ్యనదీ భూధరాశ్రమములు
గాంచువారలు సత్యలోకమున నుండు
పుణ్యకాలమ్ము గడవని భూరి సుకృతు
లబ్ధిభవు నొద్ద నుండు రత్యధికలీల.

కం. ఉప రాగవిభువు లయనము
లుపవాస ప్రతదినమ్ములాగి పర్వములకే
విపుల తర పుణ్యకాలము
లపరిమిత ఫలప్రదమ్ము లవగాహమునకే.

సీ. గ్రహణకాలమ్మున గంగగోదావరిఁ
గృష్ణఁ గావేరిఁ గ్రుంకికుట రెమ్ము
జాహ్నువీ సహ్యజా సంగంబుధుల జగ
న్నాథ నేతువుల స్నానఫల మధిక
మగుకోటి ధేనువు లన్ని కన్యాదాన
ములు నేయు సుకృతమ్ము గలుగు కతన
స్వామి పుష్కరిణిని శశి పుష్కరిణియందు
నిత్య పుష్కరణిని నైరయ భుజము.

అ.వె. మఱియు జలధిఁ గలయు మహనీయ నదుల యం
దందొకింత తక్కువగు ఫలమ్ము
దేవభాతసమితిఁ దెలియనట్లుగు నర
భాతసరసు లల్పగత ఫలములు.

కం. కూపోదకములఁ గ్రుంకుట
పాపం బుపరాగవేళఁ బరగనశక్తి
వ్యాపారులు తటి నీహద
నా [పీ] తిరోధికముల నరఁ గ్రుంకిడంగ.

చం. ఘనతరభిణ్య తీర్థములఁ గాఁగుల [దెచ్చుక] స్నాన కర్తముల్
 దన కల కొద్ది దానములు దాలిమి మేలిమి నేయఁగాఁ దగున్
 వినుఁడట సంతతోపమిని వెచ్చని నీళ్లని యేని స్నానమున్
 దనరఁగ నేయ కున్మియగు భర్త విరోధము సాధునిందయున్.

లే. గీ. విష్యయన సంక్రమంబుల వెస నుగాదు
 లందుఁ బర్వంబులను గ్రుంక నట్టివాఁడు
 బహురక్ష స్వస్థభావము పరగ మెలఁగు
 కడుము పోదకంబైనఁ బాపమొదట.

కం. తోయమురెల్లకంగం

తోయము దానములు భూమితులలకు నెనయ్యో
 నామెడ విప్రులు బ్రహ్మస
 మాయతులౌ గ్రహణ కాలమగు నెడఁ దలపన్.

సి. అందు శాఖాత్రయ మనువుగఁ జదివి గ

రాభిధానమాది యోనట్టి వేద
 సంస్కారములు గల్గి సద్గుణుడతఁడు బ్రా
 హ్మణుఁ డాత్మశాఖి తదంగ పంక్తి
 సంస్కారి యుక్తుడై చదివిన యతఁడు వి
 ప్రుండదేమియు లేక పూన్కి సకల
 సంస్కారములు గల్గి సత్కర్మతుండైన
 యతఁడు ద్విజుండగు నదియు మాని

లే. గీ. కాలము రెటింగి గాయత్రి మేలి మెసఁగ

జపమునేయును నాచార నిపుణుఁ డైన
 యతఁడు భారకుఁ డట్టి గాయత్రి యొప్పు
 డోపలుకు వాఁడు జాతి మూత్రోపజీవి.

కం. అదిగాక విప్రులెన్నఁగఁ

బదివిధములఁ బరగు చుండు బంధుర కర్తా
 స్పదమగు రీతుల గుణముల
 విదితముగాఁ దద్విధము వివరింతుఁడగన్.

సి. సౌమ్యుడై సాత్విక సద్గుణుడై కర్త

పరభోగి యతఁడు దేవద్విజుండు
 తను వలమట కోర్చి తనభర్తములు చేయు
 పుణ్యుండు సంయమ భూసురుండు

సంతానకాముడై సత్కర్త నిరతుడై
ప్రజల నాతడు విప్రబాధబుండు
నాముఖజీవియై యౌచార్య పరుండు
తృప్తియానతడు క్షత్రియిజుండు

తే. గీ. వర్తకత నుండునాతడు మైశ్య వీపుం
డరయం గృహిణేయ శూద్రధరామరుండు
పలు వగల వాండు సంకర బ్రాహ్మణుండు
తిరుగునెపుడు విశాచభాత్రిక్షుండు.

ఉ. మానవచిత్తముల్ గలఁగ మాటికిఁ బల్కుచుం గర్వ శూన్యుడై
దానోరులకొ హసించువట దబ్బటలాడుచు స్థిరచే నసూ
యాను భవక్తు సింసలనయంచీల మాననివాండు ధారుణీ
దానవవిప్రు డెంచనుదెఁ దాలిమి మేలిమెటుంగఁడెయ్యిడన్.

కం. బరువులె మోయుచు గడు దు
ష్కర కర్తయు దవిలిసర్వకటకవృత్తి
బరుషంపు మాటలె నిజముగఁ
బరగిన యతఁడెవని గార్జభద్రిజుండెలిమిన్ ||

ఆ. వె. కులము విడిచి యవ్యకులముఁగలసిన
యతఁడు పతితుండగు మహాఘమాక్తి
మఱియు నట్టిజాతి మరగి మెలంగిన
వాండు నట్టిజాతి వాండు దలప||

కం. సందెల భోజననస్తిదలు
నుండెటవలసాందు నేదనుతి పాతముగా
దెందున్ వృక్షారోహత
యుండటినందాఁటికరములూడుటఘమ్మల్ ||

సీ. ఒరునింటఁగాఁపుర నుండుట కొఱగాదు
పుత్రదారలతోడి పోరుగాదు
ద్విజభృత్య బంధు ప్రజ వివాదముగాదు
పతితులతోఁ బ్రతిభాషచనదు
గోమహిషక్రయకుటల వర్తనగాదు

దేవతా సన్నిధి దీర్ఘ యాత్రలఁ బుణ్య
తీర్థ స్థలాదులందె జన గమయం

తే. గీ. జనదు వీడ్చుము సుదకవస్త్రములు శన్న
మంగమొత్తుట తలయందుటుక్కిరిపేడ
నంబు తూద్రులచేగాదు నయవిదులకు
గూఢజలపాన శౌచముల్ గూడవరయ ॥

అ. తే. మూర్ఖులొ వివాదమును గులటా గోష్ఠి
స్థండిలమున భుక్తి శయన దేవ
పూజనములు జపము పూన్కి ధ్యానమురతి
సలుపఁజనదు నెట్టి జనులకైన ॥

కం. అందున వేదము శాస్త్రము
పొందెఱుంగుమంగర్చయికి భువనేశు హరిక
జెంది భజించు మహాత్ముల
తెందుక దానంబొసంగ నెసంగక శుభముల్ ॥

తే. గీ. గ్రామ నక్షత్రయాచకుల్ కడగుదేవ
లుండు సామాన్య విప్రులు జండకోటి
గాయకుండు సదాగతి ఖలులు పంక్తి
కర్షమగు వారు గారు శాస్త్రాను రూఢి ॥

తే. గీ. శ్రాద్ధముల నిట్టి జారల సంగమమర
దరయ శ్రద్ధ నొనర్చిగానగుటఁజేసి
శ్రాద్ధమగు గానసర్వ ప్రచార విధులఁ
బ్రతి శరత్తునఁజేయమి పాపమగును ॥

కం. ఒక నెలకలదనఁగానే
ప్రకటిత వస్తువులు గూర్చి పడతుల పొందుక
రకముడిగి బ్రహ్మ విద్యా
ప్రకరప్రతనియతి మెఱయ భావ్యంబరయక ॥

కం. వైత్తకము లిట్లు నేయఁగ
రీతియగుక గర్త శాస్త్ర వృత్తి మగుణరూ
పాతిశయ యోగ్యముల శుభ
చాతుర్యుడుఁవలయు భోక్త సమ్యక్చర్యక ॥

అ. వ. పూర్వపయను, తండ్రి, పొసంగు నభ్యయనమ్ము,
సమశుభాంగగరిమ సారసంగమ
కళితనియమవిధము గలవాఁడు భోక్తయూ
భాగ్యయుక్తి శ్రాద్ధయోగ్యుడగుచు ॥

సీ. ఆమర సమావాస్యలట సంక్రమణములు

మన్వాదివైశ్యతుల్ మహి యగాదు
లావ్యతీపాతలు సమృహళయ పక్ష

ఘనగజచ్ఛాయాక్షకమ్మసూడ
షణ్ణవతిశ్రాద్ధ సంజ్ఞచే నిత్యముల్
నైమిత్తికమ్ము లామ్నాయనియతి
గ్రహణాయనములదీర్థంబుల విషపుల
మృతదివములఁ బెట్టు పెనఁగు నిష్ఠ

తే. గీ. సవియ సంపద గల్గుచోనైన విస్త
రమ్మునేయక నియమపూర్వముగ భోక్త
నాగ్నికుంబనిత్రు నార్యుగా నరయవలయు
నితర కృత్యుల రోగుల నిడఁగఁజనదు ||

సీ. గణుతింప నగ్నోకరణ పార్వణములు నే
యమిఁ గర్తనిరయచయంబునందుఁ
దగ నిమంత్రితుఁడొండువగ భుక్తిఁగొనినఁద
త్పితరుల వొందు దుర్గతులు పెక్కు
పరదినన్నానతర్పణ హీనతః గర్త
బిత్వతతితో నసద్గతి వసింతు
గాయకుఁ గృతఘ్నగర్భకు వ్యాధిస్థుఁ
జతితు స్తబ్ధుని మూర్ఛ బాపకర్తి

ఆ. వే. వేదరహితువైద్యు విక్రయ క్రయరతు
జాడ్యుమూఁగ బంధుజన విరోధు
నశుచి శస్త్రజీవి నంగవైకల్య దు
రామణి ననధీతుఁగాదు వాడువ.

ఉ. వేదపురాణ శాస్త్రజవవేది లసచ్ఛుచి శ్రోత్రియండును
ర్యాది జితేంద్రియండునఘుండగ్ని కుండస్వరి యాత్మతత్త్వసం
వేది విరాగి కర్మరుడు విశ్రుత సద్గుణి జీవవైత్వకుం
డాదట శ్రాద్ధ కర్తమున నర్హుడు భుక్తి గొనంగ నమ్మియిన్ ||

ఆ. వే. కర్త పాపయుతులఁగ నివల్కుఁగారాదు
నలినముఖులతోడ నవ్వరాదు
కుటిలు మాని బై యకుఁ బ్రహ్వచారి స
పంక్తినిడి భుజింపఁబాడిగాదు ||

చ. కడునడి భోక్తనిందితపుడైవడి వానినిగాక మేలిమా
 కడువగు నట్టివానిగ నవశ్యముగా నియమించి కర్తయున్
 గుడుకొకయింత లేక పరితోషిత హృద్ధతి నాటితోడ్పినం
 బెడపని నిష్కభుక్తిదగు నేకమనస్థితి నేకవారముల్ ॥

తే. గీ. క్షౌరమభ్యంగ తాంబూల చర్వణములు
 దంతధావన ముడిగి శ్రాద్ధ దినమునను
 గర్తయుండుట తగవు భోక్తలకు వలయు
 నన్నియుం దద్ది నమ్మున తెన్నిచూడ ॥

40. తెరువునడత పనిపాటలు
 తరుణి సంగమము మఱియందగు భోజనమున్
 పరివర్జితమ్ములగు నిరుం
 దెలుగుల వారలకు నేయం దెగు పుణ్యమ్ముల్ ॥

కం. మఱలంగుడువ వాయసరుగు
 సౌరిదిన్ సురతమున గ్రామసూకరమగు న
 తెఱింగుల కనులన్ గృధ్రము
 కరణిన్ జనియించు భోక్తకర్తయు జగతిన్ ॥

నీ. బహువీజయుతశాక కంఠులు గొఱకాదు
 ఘృతధాన్యమ్ముల చొప్పుగాదు
 వసుధనెంగను నింద్య వస్తువుల్ కూడవు
 పూర్వ సంచితములు పాసంగవు తగ
 చూససంపాద్య జూ మహనీయ వస్తువుల్
 శాకముల్ నిశ్శబ్ద సగజిందిరుగ
 పోతలు గావించి పారిఁబొరిజేల్చిక
 ద్రవయుతమ్ము గఁజేసి రవణమిసంగ

తే. గీ. సరటి పూవు దక్క నవినాలుగున్ గండ
 మాల ఫల మధువులు శాలితండు
 లములు చామ లడవి నమరిన శాకముల్
 గలుగఁజేయ యోగ్యగఁదనన్బు.

కం. అడుగకము నై పదార్థము
 లిడగా జూనమున మంత్ర మేమియుం దామై
 నొడువక తదుత్తరమ్ములు
 తొడిఁబొల్కుచు భోక్త నియంతిన్ గుడువఁదగున్ ॥

కం. స్థానముఃసనుండు విప్రుఁడు

పూనిక మంత్రములు నాడువఁ జూల్పరి శ్రాద్ధం

బూనమగుగాన వేదాక

మానఘనుండు వలయు శ్రాద్ధ మంత్ర పఠనకున్ ||

కం. అన్నము పరమాన్నము మృదు

సన్నత భక్ష్యములు శాకసమితియుఁ గ్రమమొ

ప్పన్నై నిడిఁగాఁదగునం

పన్నముగా లవణతక్రపరివర్జముగన్ ||

ఆ. వె. భక్ష్య భక్త సూపపరమాన్నముల మీఁద

నాజ్య పాత్రమును చుట్టి యన్నర

మిడిన ఘృతము నుగకు నెన తదన్నము మాంస

సమమటుంచుననిరి శాస్త్రవిధులు ||

కం. తనరెడి యగ్నోకరణము

మునుకొని పిండప్రదానమున్ బ్రాహ్మణ్యో

జనమున్ గర్భత్రయ మనఁ

జను నిష్ఠులువలయు భక్తిసలువఁగఁబడవన్ ||

వ. ఇట్లాగ్గమోక్తంబుగా నొనర్చినచిత్తతృప్తియగు మఱియును.

సి. ధర్మంబునక శశధరుడాత్మ కళలెల్ల

నుడుగ నోషధుల యందుండు గాన

నా దినమ్మునఁగోయుటదిగాదు శాకప

ర్ణములు మఱిపదార్థమ్ములెవ్వి

యావులఁబిండుట లవని దున్నుట దధి

ద్రచ్చుట కొఱగాదు తద్దినమునఁ

గపిలఁదగు హవ్య కవ్యంబులకుఁబిడు

కంగ సంతకుల నంటంగఁజనదు

తే. గీ. తేలిరజకులఁగనుగొనఁజాల పాప

మిట్లు నడువక తప్పినయేని సకల

పితృగణ విఘాతీయన నఘవితతి నొంది

నిరయమున నుండు నిజ వంశకరులఁగూడి ||

ఆ. వె. బహుళ పక్షయక్తి పాడ్యమి మొదలుగఁ

జండకళలు గొండ్రుసరవి నిచ్చి

నట్టివరుసనురల నడుగు నమావాస్య

నిందుఁడదియె కుహవనం దనరును

కం. తీవిగ నాకకళ గన్పసి
 నీవాల్సామదర్శ నిరతిం దగు నా
 యావేళ నోవధీస్పృశ
 భావింపగ పాతకంబు ప్రబలం బెలుచున్

సీ. వహ్ని సూర్యుండు విశ్వవరుణ దేవ వ
 షట్కార నిర్జరస్వాములఖిల
 దేవర్షుజుండును తీవితోయసు వాయు
 పార్వతుల్ పితరులు పరఁగధనద
 శశువతులును బ్రజాపతులును గృష్ణ ప
 థుంబున గ్రహియించి కడఁగి శుక్ల
 పక్షమునందిత్తురా శుపాకరునకుఁ
 గళలాక్కటాక్కటిగాఁగ వరుస

తే. గీ. నొక్కకళచేతఁ జుండుండు చిక్కి సూర్యుఁ
 గలయు నమవస నిట్టిది కారణముగ
 నా యమావాస్య నోషధులంటఁజనదు
 దడచనేరికిఁ బాపముల్ దచ్చలుకతన ॥

ఉ. సంకతివర్ధిలున్ మిగుల సంపదలెచ్చగు బ్రహ్మజేజ మెం
 తెంతయు మీరు రోగవయ మేఁపణఁగున్ మతిగల్గునిత్యమున్
 సంతస మొందుగాన సరసమ్మున శ్రాద్ధమొనర్ప ధర్మ మ
 త్యంత వివేకమునవలయు నట్టిక్రియన్ ధరణీసురాళికిన్ ॥

కం. చాతుర్వర్ణ్యులకిట్టి ద
 రీతియగున్ నేయరేని బుజుసంగతులై
 పాతకములనుభవించురుఁ
 గాతరరోగాదిపాదకతలాదవ నిలన్

కం. సుజనస్మృతినేతత్క
 ర్జజ ఫలమద్యతునికొసఁగు రహిఁదగు పితృ రూ
 పి జనార్ధనుఁడను శ్రుతివా
 గ్ర్వజవైఖరి నెచ్చుతక్కువలుసగుణముగన్.

లే. తవిల్లిశాన్యము లిడమి బేతాళుండగును

రోగపీడలునొందు నియాధిసంత

తియను వర్ధిల్ల దెంతయుఁ దెలిసి చూడ

ఁది గృహస్థాశ్రమకర్త మధికనియతి ॥

వ. అదియు జనార్దన ప్రీతికరంబగుటఁ దమాపంబులగు సాలగ్రామ సన్నిధానం
బు నత్యుత్తమంబగు ననుడు సాలగ్రామ మూర్తిభేద పూజా ప్రభావ జన్మస్థానంబులు
వివరింపనే యనిన శానకాదులకు సూతుండిట్లనియె—

వం. హరిపద పూజితై యొదవు నట్టుగఁ బూవులతోఁటలక బరా

త్పర హృదయాను మోదమును, భాసురమా తులనీవనక్రియక

నిరతము స్వర్గ సత్యసుఖనిశ్చలభోగములాంది పిమ్మటక

మురహర సన్నిధానమున ముక్తులనై వసియింతురాఘనుల్.

ను. సరసీజాతునియొద్దఁ గీర్తనము భాస్వల్లీలఁ గావించి త

ద్వరవాదిత్ర విశేషనాట్య కలనా వైయాత్య సదృశ్య వి

స్ఫురణ ప్రక్రియఁజేసినట్టి నరు లిచ్చోపాఖ్యముల్ జెంచి త

త్పరభోగములు గాంతురా హరికృపా పారీణభాషియునక ॥

మత్తతోకిల॥ ఇందిరా విభునందిరమ్ముల నింపుతో జలనక్తక

సౌందర్యాధికరంగవల్లులు సాధునందిత సత్క్రియక

వందనైక పరిక్రమంబుల వాసుదేవు భజించినక

జెందు నైపిక వాంఛలకదుదిజేరునాతఁడు శ్రీవిభుక ॥

ఆ. వ. పంకజాక్షునికి పట్టునఁగొలఁకులు

నుపవనక్తు లెవ్వరోప్పఁజేతు

రట్టిపుణ్యులధికు లభిలశోకమ్ముల

వారి మహిమ లఖిల వైభవములు ॥

వం. గొడుగులు చామరంబులును గొప్పగు తీర్థపుహేమపాత్రముల్

కడగలు నాలవట్టములు పక్కరముల్ వరదర్పణంబులక

సడలని భక్తి శ్రీహరికి శాశ్వతలీల సమర్పణమ్ము లె

ప్పుడు తగఁజేయు పావనుల పుణ్యములెల్ల గణింపశక్యమే ॥

లే. గీ. వారిజాక్షుఁ డనంతావతారములను

పాలనోజ్జ్వల విభవమ్ము ప్రబలఁదాలె

నవిలికృతి గండకి నమరె ననుడు

వరముసింధులు తత్ప్రభావములువేడ ॥

కం. అనఘుండు సూతుండుదయని

ట్లను గండకీయ నెడు కాంత యందితనిష్ఠ

మునుదనము నేనె హరిహర

వనజజాలాత్మజులుగాఁగవాంఛదలిర్పన్.

చం. తపమొనరించినంత మురదానవహరి విధాతృశంకరుల

కృపవశుకొత్త వచ్చుటయుఁగేవల భక్తి ననుస్మరించి మీ

రపరిమితానురాగ భరితాత్మకులయ్యు మదీయగర్భమం

దివుడు జనింపఁగా వలయు నేర్పడనంచు నుతించునింతికిన్.

కం. త్రిగుణాత్మకులిట్లని

మగువా ! ధుని ముఁగగునీవు మహి నీయందున్

ముగురము బుట్టెద మనుడా

సుగుణాకర గండకీ విశుద్ధాహ్వయయై ॥

కం. మేరు గిరిదక్షిణమున

సారహరిత్రేత్రభూమిఁ జక్రనదీ తీ

ర్ధారూఢిన్ బ్రవహించె ను

ధీరంజనశుభఫలప్రదీపితయగుచున్.

లే. గీ. బ్రహ్మనిర్మిత చక్ర సరస్వతీత

రమున బహుపుణ్య తీర్థ విరాజితముగ

గరిమ మెరయ మహాశృంగ గిరివరంబు

రాజితంబగు పండ్రెండు యాజనముల ॥

ఉ. అగ్నినీడలన్నది మహాంబువులన్ బ్రసరించు రావులన్

చాగగు చక్రచిహ్నులు భాసురజ్ఞా శిలలన్ ద్రుమంబులన్

నాగ పతంగ కీట మదనాగ మృగావళి తన్నగాగ్రరే

భాగత భూమినిల్పి లనదాకృతు లౌవర చక్రసంగతిన్.

ఉ. అచ్చట నాదిమూర్తులు నిజార్చకమోక్ష ఫలప్రదాతలై

యచ్చుగ నాత్మ చిహ్నముల సర్వలితోడ శిలానురూపతన్

హేచ్చుగఁ బుట్టిరార్య వినుతేష్ఠినిల ననేకరూపముల్

మెచ్చుగఁదాల్చి మాధవు నమేయశుభాకృతులెక్కువైతగన్.

సీ. తచ్చిలా భేదముల్ ద్వారమానంబులు

గ్రాహ్యమ గ్రాహ్య ప్రకారములును

క్షేత్ర లక్షణములు చిత్రచక్రస్ఫూర్తి

గుణులు వివరింతు సరసిజలభుఁ

డలరి నారదమునె యడిగినఁ దెలియంగఁ

విల్కిన విధమెల్లఁ బ్రోధిమమున
స్థలజముల్ జలదముల్ సరవి సొలగాను
నామహా శిలలట నెయ్యకుతోడ

తే. గీ. కొండ వండనె యూరడి మెలకువలము

గండకో గూడు చో శిలాకారములగు
నమరు నందున వ్రజకీటములొకటియె
యన్నచోఁ జక్రయుగ్మము చెన్ను మీటు.

కం. చెందున్న నాల్గు చక్రము

లుండుకొ మఱి యరువదేడ్ల కొగిసూళ్ళములై
చందాతి తీర్ణముఖముల
నిండిన బహువర్ణ భేద నిరతిక శిలక ॥

కం. శిలవలకుల నంటినచోఁ

బొలుపుగ నొక్కొక్క చక్రముకొ ముట్టుకొలొ
వలనంట నొకటి చెందుగ
నలవడు చక్రములుచేయు నంచితరీతిక ॥

సీ. బాలచక్రము పుణ్యఫలమిచ్చు యావన

మెలమి శుభాశుభ ఫలములూ సంగు
వృద్ధచక్రము పుణ్యవిధమల్ప మతివృద్ధ
మది శుభాశుభమిత్ర మగుచునుండు
తద్వర్ణ గరుచ రక్తంబైన రాజగు
మధుపింగళమ్మల మలయుభోగ
మోక్షఫలములు వళడుమా నెడ ముక్తి
శుభనివన్దియ పొందురమున

తే. గీ. ధనముచేకులు నతిరక్త ధాతువక్ర

మూర్తి గారాదు పూజా సముజ్జ్వలులకు
కృష్ణవర్ణములైన క్రీకృష్ణమూర్తి
సకల సౌభాగ్యసుఖము లర్పకులకొసంగు ॥

తే. గీ. అందుల పారణ్య వ్రజ కీలానురచిత

పటిమ మణిచక్రములనంగఁ బద్మములన
భేదములు దెల్పఁగాబడు వేర్ని దనర
స్థలజ జలజమ్ములను సంజ్ఞ జరుగునందు ॥

శం. స్థలజమ్ము దర్దురంబగు
జలజము కోమలము నునువుచాయల సమయక
గలఁజ్జీత నిర్ణయమ్ములు
దెలిపెద వినుఁడింకఁదేఁట తెల్లముగాఁగక ॥

సీ. వాసుదేవము శ్వేత వర్ణాకృతి హరిద్ర
చిత్రత మా హరిజ్జీత మరయ
రహిఁబైఁడి వన్నె పీఠాగర్భంబగు
చిరవీతవర్ణమ్ము శీఘరమ్ము
నారాయణజ్జీత మారయశ్యామమ్ము
కృష్ణవర్ణంబైన విష్ణువగును
దగునీలవర్ణమ్ము ధామోదరంబట్టి
దనిరుద్ధమెఱిమి మధ్వాభ మాధ

తే.గీ. వంబు రక్తంబు సంకర్షణంబు కపిల
వర్ణములు నారసింహంబు, వామనాఖ్య
మగి నెఱుఁచాయ బహువర్ణ మయ్యనంత
మిట్టిజ్జీత ప్రకారమ్ము లెఱుఁగవలయు ॥

ఉ. శ్వేతముగ్గేశ మిచ్చు నతసీద్యుతి లక్ష్మీ పొంసగు నీల మ
త్యాతత వృద్ధి శ్యామలము నంచిత కీర్తిద మర్జునంబురా
జ్యాతిశయమ్ము రక్తమును హైమము వీతము గౌరవర్ణముక
ప్రీతి ధనంబొసంగు నీరపేర్చి దనర్చున నేకవర్ణతక ॥

తే. గీ. తకుమమెఱుంగు గలది దారప్రదంబగు
గ్రాహ్యమింకఁ దెలియఁగా వినుండు
స్నిగ్ధసూక్ష్మ వృత్త శీతలాంక సగహ్వ
రములు మస్తకోన్నతములుమేలు ॥

తే. గీ. చారువక్రవామ చక్రముల్ మధ్య వ
క్రంబు వృత్తవక్రకమల నిభము
లసఘములు దలంప వనమాలికాయుక్త
మమిత ఫలము గ్రాహ్యమగుచునుండు.

సీ. స్నిగ్ధంబు నిష్టార్థ సిద్ధి సూక్ష్మము దివ్య
ఫలము శీతలము ముతప్రదము వృత్త
మమరించు సద్వృత్తి యాన్నత్యమస్తక
మత్యున్నతి పొసంగు ననఘచారు

చామరప్రకములు : రమభ్య చక్రంబు

నలికేర్తి పుత్ర పాత్రావృష్టి

కరిము మోదముగ సగహ్వరమభిలేష్టు

ద మరయు నవకమలాభ మమిత

తే సీ. ధాన్యధనధేనుప్రలసేచ్ఛ దనరుభివృ

మధికముగ గొడ్డివెడలుపు నతికఠినము

గాని దపకర్త రాజ్యభోగములాసంగు

చక్రసంచక మిహుసరశౌభ్యవంబు ||

మ. పనమాలాన్వితమైన మూర్తియొడ శ్రీవామాక్షి తోనుండు న

వృనజాక్షుండమువంటి మూర్తియగు నె వ్యా నిందు దాద్రిచ్చ దు

ష్ట నిశాటూగ బాధ, శోక [శ్రమ] కార్య్యంబుల్ చూరంబోవు, త

ష్టను గేహమున మోక్షమంతమున నిస్సందేహతక జేతులుకొ ||

తే సీ. అమలక పంబు తుల్యంబులగుచు సూక్ష్మ

చక్రంబుగ యుక్తి-దగుమూర్తి చక్రపాణి

యిందిరా దేవితోనుండు నైతయంత

సూక్ష్మ శిలలంత లెంతయు శుభములిచ్చు ||

కం. క్షీరములం దండులముల

నారూఢిగ నుంచి కొల్వ నధికంబైనక

ధీరులు సాలగ్రామము

లారసి గ్రహింపఁపలయు నధిక శ్రీతికొ.

సీ. అ గ్రాహ్యము వికరాళాతి కరాళాతి

ర్య గ్వక్తి పృథు వక్త్ర మబ్ధివిజ్ఞ

ఖంబు ల్ధాన్వాధో ముఖంబులు పార్శ్వప

క్త్రము తుండముఖములు కడంక బద్ధ

చక్రము చక్రంబు చక్ర వక్రము భిన్న

విషము భగ్నమనుక్త వివిధ సుక్తి

చక్రముల్ గలయది సరవి ధూమాభ కిం

గళ కళంక చర్మములు మధురయి

తే సీ. భగ్నభగ్నోక్త సంధుక స్ఫటికదర్ప

రములు సందిగ్ధ వర్ణమృత అమిత మల్ప

మధిక మస్తక నిమ్నంబు అమరు సలిల

ధారణములైన మూర్తులు తగదునుమ్ము.

చం. గుణులు లేని శేఖర ద్రోణకులక్ వెన చిహ్నహీనతక్
 బరగు నలాస నమ్మ లతింధుర దగ్ధత పృథ్వీహతక్
 బొరిసగ మున్న తంబులును సోభితులుండగ ఛిద్ర పీత వి
 స్ఫురణకుగల్గు మూర్తులవి పూజలు నేయ రి హేకవాంఛితుల్.

ఆ. పే. ముక్తలక్షణకుల మేలి వర్ణముల
 లక్షణముల మూర్తిలక్షణములు
 డ్రేత్రగతులు తెలిసి చెప్పంగదగు బుద్ధి
 మంత లింక ద్వారమాన విధము.

కం॥ చుట్టు నొకయట్టమాంశము
 పట్టుగు ద్వాంము శుభము పాతికపాలక్
 నెట్టుకొన మధ్యమండగ
 గట్టిగ ద్రవ్యంబై మైన కడ వహిదెలియక్.

కం. బహుమూర్తులు తెలియందగు
 విహితంగు లక్షణముల వెనత్రేతములక్
 రహిమించు వర్ణరూప
 ద్వహముల బుధులైనవారవారితబుద్ధిక్.

సీ. తలచు మత్స్యద్యవతారముల్ కది శేక
 వాదులు కపిలుండు యజ్ఞదత్త
 హయ శింశుమారులు హంస పరమ హంస
 కూర్మ వైకుంఠ ముకుంద పుండ
 రికాక్షులము లక్ష్మీకాంత దేవేశ
 పట పత్ర శయన విశ్వంభరులును
 సత్యవీర శ్రవణ కనకాంబర విశ్వ
 రూప తార్క్యభ్రజుల్ రూఢి నమృత
 † హరిణ వక్రపాణుల బహురూప నా
 రాయణము సుదర్శనాభిధంబు
 నట జగద్యోని హరిజాతాహ్వాయిండ
 సంతకు డివి హరిమూర్తు లత్యంత మహిమ.

కం. ఇవి యేబది యింకన్విన
 శివహరిహర పూర్వులనగ శ్రీమూర్తులనగ
 భవినారాయణుండు స్వయం
 భువ చతురాస్యుండనంగ బొలుపగుమతియుక్.

తే. గీ. అల్పప్రబంధము. డనము హేమయః డనంగం
మరుషుండును సూర్యులకుండు గాచుర సూర్యు
బహువిధంబుగ మూర్తులు సరిభవిల్లు

... ..

౩. ఇది యురువది రెండుగు గౌరీనాథ విమలాద్రీ విజమూర్తి సంహకంబునం
గూడగ డెబ్బదియాఱు సంహకృతి శుభవేదములగు దత్తక్షణము తెఱిం
గించెద

సీ. ఐక చక్రము వెలువెనంగు పద్మము శృంగ
వివర్ణు పరమేష్ఠికవిను చిన్నె
అష్ట చక్రములు నాల్గు సక్రమములు హరి
ద్వర్ణము గల్గించెలామహండు
మిగులు పారణ్యగర్భము పక్రమము స్వర్ణ
పలు చిందువులు శుభ్రపద మిదియును
శోభగర్భుడు ద్వారహిత నైపు శీ సల
మూర్తి శుభంబు లిష్టుగ నొసంగు.

తే. గీ. బ్రాహ్మవర్ణము పృథునాథి యధికపృథుల
చక్రపార్శ్వగ లాంభన సరసిజములు
[నా?] ం తరధ్వని స్వర్ణమిత్రాకృతియును
గలిగి పారణ్యగర్భంబు గడు శుభదము.

కం. ద్వారం పీఠల నావల
నారూఢిగఁ జంద్రవర్ణమై స్థూలంబై
మీతెడు పారణ్యగర్భము
సార లసన్నహిని శుభము చాలఁగ నిచ్చుకొ.

తే. గీ. నలుపు గొడు గండమును ద్వారనాసికమున
చిందువు పారణ్యగర్భ మింపొందు మిన్న
రెండు చక్రంబులు చార్మ్యరేఖ లమరు
నాలుగింటఁ జతుర్ముఖులమరు.

కం. తలమీద వలయరేఖలు
గలుగు నలుపు నిడివి నోరుగల్గి స్వయంభూ
జ్వల సంజ్ఞా దనరుఁ బూజా
ఫలమతులముభక్తి ముక్తి బాగుగ నొసంగుకొ.

ప. ఇంక సుతస్యమూర్తుల నెఱింగించెద దీర్ఘాకారంబులను శ్యామలచిత్ర శబ
[ల] వర్ణంబులను బృష్టచక్రయుక్తంబులునై యెచు తెఱంగులం బరగు నందు.—

సీ. ప్రక్కల శబల శోభన శేఖలనుడును
స్థిగ్ధంబు దళు కొత్తఁ జెలంగునదియు
నట్టియ్య బిందువులనువొంద నొక దంప్ర
విషమ చక్రంబుల వెలయునదియు
ముఖమున నొక చక్రమునల్లి శ్రీవత్స
బిందు మాళికలఁ జెన్నొందునదియు
కంచుచాయల మిన్న గల్గి చక్రద్వయ
వదనమ్ము జెలువొందఁ బొదలునదియు

ఆ. నె. నిట్టి చిహ్నములనుబట్టుగఁ బృష్ట ను
షిరము బిందువులను బరగునదియు
సుతస్యమూర్తు లిట్టి మహితా కృతుల నొప్పు
కూర్మ మూర్తులకును గుఱుతులింక.

ఉ. ఉన్నత పృష్ట భాగము సముజ్జ్వలబిందులు వర్తులమ్ములున్
మున్నగ శ్వేతపర్ణ ఖరమున్ మకరాకృతులున్ దురంగపున్
జిన్నెల రూపముల్ దగ విశేషపు వన్నెలు స్వర్ణరేఖలున్
సన్నత దామ మోరయగు చక్రములుండగు కూర్మపంక్తిన్.

కం. అది పది తెఱంగుల శ్వేతా
స్పద ఖరమునఁ జక్రంబు సకల శుభదమా
వదనమున రేఖ నిడివిం
గదిసి రవివలయములైదు గలది శుభమగున్.

కం. కనకచ్చ వియోన్నపాత్రొ
న్నన చంద్రుఁ జక్రయుగమునయవృత్తంబొ
భనభాస్య పుత్ర పౌత్రద
మనఘంబుగు కూర్మమూర్తియనుకుసుమీలన్.

ఆ. నె. మొసలిరూపు నిమ్మ మెసఁగిన వదనంబు
నాభి చక్రకంబు శోభనాన
నంబు నలుపు నెఱువునను బొల్పు నొక్కటి
నలుపు సోమబిందు లాలయు నొకటి.

శే. గీ. వక్ర వక్రము దక్షిణ వదన శంఖ
వక్ర చిహ్నుముల్ వృత్తంబు సరసిజాప్త
నలయములు నైదు తమ్మియుఁ గలది సర్వ
కానుదంబగు హర్షంబుగా నెఱుంగు.

కం. కమలా కృతిదీర్ఘంబై
యమరెను దక్షిణపు వదనమటు స్రుక్కలఁ గూ
ర్కము గలియు నాధి చక్రం
బహునఁ గీర్తివము కూర్చ మారయ నెలమిన్.

మ. ఆకనిక స్థూలము దట్టమున్నులుపు చిత్రాంగంబునం గూర్చ మి
ట్లు వినోదంబుగ రెండు నొక్కటిగ నుండుక జంపమై శంఖ చ
క్ర విధంపుక గుఱిగల్గి నోటి తుదఁ జక్రంబున్న [యా] రీతి కూ
ర్క వరాహంబతి సౌఖ్యదంబు నిఖిలార్థంబిచ్చ పూజింపఁగన్.

నీ. ఎలమి వరాహ మూర్తుల లక్షణము విను
మగి నె పూచాయ నైల్వంబు శ్యామ
లాకృతి నెఱుపు నల్పమరు వర్ణములు భూ
వలయన్ము దంష్ట్రులు గల గుఱుతులు
దీర్ఘాస్యవలయముల్ కృతిద్వార దేశ చ
క్రములు గల్గినదివరాహ మొకటి
మూఁడు రేఖలు స్థూలమును శక్తి లగ్నంబు
విషమ చక్రము నల్ప విధము నొకటి

తే. గీ. యలకలువ చాయ నిడి [వం?] ద మైనవారు
వరమతనువున జర్జరీ స్పష్ట మొకటి
కౌస్తుభము పాదలాంగూలకముల రేఖ
ల మరఁదగు భోగమోక్షదండైన దొకటి

తే. గీ. అంకుశాకారవదనంబునందుఁ గోఱ
గలది భూప్రద వారాహ మిలను ఖాన
నమ్ముపై చాయ స్థూర్తరంధ్రమునఁ జక్ర
దంష్ట్ర యుగమున్న మూర్తియె ధరణి యొసఁగు.

కం. నిడివి బృహత్కేశంబులు
నడుగులు వాలమ్ము చుదమగు తనుకాంతుల్
కడురక్త నైల్వములు నె
య్యడలక విష్టరపుఁగిటి మహిప్రదమరయన్.

తే. గీ. పొడవధో వక్త్రమును నిగ్గులడరు మిసిమి

గలది ధాన్యవరాహమ్ము వెల్పు ముఖము

వెద్దయున్నత మస్త్ర త్రిలిందు సూక్ష్మ

చక్రముల నమృతవరాహసంజ్ఞనమరు.

చం. నల్పును బచ్చచే బొడవునందగు వెన్ను హరి ప్రకాంతి చె

న్నలరునధిః ప్రదేశము మహామణి చిహ్నము వైజయంతియుక్

సలెలత వత్స పార్శ్వగత చక్రములండిన లక్ష్మీవేరిమిన్

గలుగు వరాహమూర్తి సుఖగౌరవ మోక్షము లిచ్చు నెంతయున్.

తే. గీ. దీర్ఘమును గోణమును దంష్ట్ర తెల్వి మాని

కయును శ్వేతవరాహమ్ము ఘనతనాల్లి

చిహ్నముల్ ఘోషి మోక్ష సంసిద్ధిదంబు

బ్రహ్మచారులు పూజింప భాగ్యమరయ.

సీ. నరసింహమూర్తుల నైటింగింతు గపిల వ

ర్ణంబులు దీర్ఘోదరములు గలవి

ః శుభవర్ణ యుక్తముల్ బహుచక్రయుక్తముల్

కలవవి వేత్త్రులుగా వినుండు

గడు కొద్ది చక్ర యుగ్మము మాలికయు బాల

నారసింహంబు సంసారహరము

ముఖయుగ్మమున స్థూలమునను విద్యుజ్జిహ్వ

మది లేమినొన గూర్చు ననుదినము

తే. గీ. దీర్ఘ చక్రము మిన్నలు దీర్ఘమైన

యది విభిషణ మధిక దళితాకరంబు

ముందట న్బార్శ్వముల నల్పు మొనయు చక్ర

మును నభోముఖ మది యిచ్చు మోక్ష పదవి.

కం. యశువక్త్రద్వారంబుల

ః శుభవర్ణ బహూదరములఁ బాతాళమగున్

బహు[ళో?] ద రాల్ప చక్రో

ద్వహముననది కుక్షిస్పహరి వైఖరి వెలయున్.

తే. గీ. సప్త చక్రము బహుముఖ స్వర్ణమయము

సరదమగు వక్త్రమతి శుభ సర్వముఖము

భిన్న వక్త్రము నిదములున్న రాక్ష.

సాఖ్య నరసింహ మదియుచ్చ నగ్ని భయము.

తే.గీ. భద్రశిరమును బిందువుల్ స్వర్ణరేణు
భాతి హేమాంగవామన ఖ్యాతినొకటి
భద్రమండలబిందువుల్ సరవివక్త్ర
బిందువుల ముని పుష్పంపుటంద మొకటి॥

కం. నిద్దుమునస్పృష్టచక్రము
తద్దయుగహ్వరము దీర్ఘతందగునోరుక్
ముద్దగురేఖావలయము
లద్దేవుడు భూప్రదాఖ్యమగువటుండెలమిక్.

కం. నిగ్గుకొసూత్తద్వారము
నగ్గులికకొస్వర్ణబిందులగు వామనుడ
క్షిగ్గుగుగుఱుతులు సూత్తము
నొగ్గుగ నున్నతశిరుండు నొసంగుంగోర్కుల్॥

అ.వ. నిగ్గుకార్మ్యకంబు నెఱిమధ్యచక్రంబు
నర్చకేష్టదాయయైన మూర్తి
యగి నెఱ్ఱాపుచాయయై కించిదున్నత
మస్తకంబుమూర్తి మహిమ యటుల॥

సీ. సీలమేఘాకృతిమాలిక సూత్తరం
ధము కుయ్యీవిరివి రహ్యము దలంప
సీలాభపద్మంబుమాలిక గల్లు హ్ర
స్వపుమూర్తిశుభదమీచందమరయ
దధిబుద్బుదంబులు దగిలి నీ [లాబ్ధంబు]
వడువైనయది దధివామనంబు
స్నీగ్ధంబువర్తులస్థితి శ్యామరుచి బహు
వైమించునది దధివామనంబు

తే.గీ. హ్రస్వమతిరక్తబిందువులర్కభాతి
చక్రపార్శ్వ స్నుహిప్రసూనక్రమంబు
కడపపూరితి సచ్చాయగతి దగు దధి
వామనంబర్చ కా నెక కామదంబు॥

ఉ. బంగరుబిందువుల్ నలుపువైదగునిగ్గుల శ్యామవర్ణమై
రంగగు నాస్యచక్రములు రాజిలగాదధి వామనంబగుక్
పరిగతి రెండుఖండములసంగతి నిగ్గుగ మూర్తిబిందువుల్
పొంగుచుస్వర్ణకామ ముఖభూతివవామన మించిచూడంగై॥

తే.గీ. రక్తసీలాభదధి బిందురచితమటుల
సూర్యచక్రాగదధి బిందుః పృథ్వీమూర్తి
భూమిదధ్యుక్త గోపాలనామనంబు
మృత్యుదారిద్యహరణమ్ము మేటిశుభము॥

శ్రీ. భృగురామమూర్తులు దగుపలువన్నెల
పరశురేఖలు దంష్ట్రనెరయ బిందు
సంగతిశ్చేతకృష్ణమృతులరుణమ్ము
భక్తిచక్రమునడిచిలము చక్ర
భాగబిందు సదృష్టభాతి రేఖలు శర
శ్వాకృతినున్నట్టి [భద్ర] మూర్తి
రాజులకర్ణంబు పూజలకవివేసక
బరశురేఖానోహరతదసరి,

తే.గీ. యన్నిచిన్నెలులేమి శాంతాఖ్యశుభద
మట్టి దూర్వాభమున్నత మగుచు నాభి
రేఖయు మనోజ్ఞ చక్రములేరితినమరు
నదియ జనుదగ్గి రామాఖ్యనతిశెల్లు

తే.గీ. పీతవర్ణధనుర్భాణబిందుయతము
పరశుచిహ్నంబునగి నె పూపగిదిరామ
మూర్తి లపమృత్యుహరణముల్ కీర్తిదమ్ము
లింక శ్రీరామమూర్తులనెల్లవినుము॥

శ్రీ. కుక్కుటాండమురీతి కోదండగతిజాప
వాణతూణీరముల్ రాణమెసంగ
ధృతిబృష్టమునం బంచరేఖలుగల్గిన
బాలరామము పుత్రభాగ్యదాయి
శ్యామలోన్నత పృథ్వీసవ్యాపనవృతూ
ణీరకల్పద్రుమాస్వితము పిఠిఁది
భద్రమ్ముగలమూర్తి వెలుగుదాశం
ధ్యాహ్వానముదియఁబూర్వానురూఢి

అ. వె చాపబాణబిందు సహితమ్ము స్థూలమ్ము
దీర్ఘనాభి చక్రధృతినినదియె
నీలజలదభాతి నెఱివర్తులమ్ముకో
దండరామసునంగదసరియుండు॥

౩౬. నేరెడుపండుబోలితగుసీలత జెన్నుననుండి నోటిదాఁ
కా రుచిరాంతుకాకృతివికాసము కుండలముల్ లలాటరే
ఖారతిహేమచాపమును గల్గినబిందువు కృష్ణక్షేత్రపుకా
శ్రీరఘరాముడొ కలిసింజేరఁగనీయఁడు పుత్రదాయుడై॥

తే.గీ. శ్యామమున్నతచరమంబు చాపరేఖ
లెలమిద్వారంబుఁకా బాఝ్యములనురెండు
గలుగ దశకంతహరణదోర్బలుఁడురాముఁ
డరివినాశనమొనరించు నంచితము॥

తే.గీ. సూర్యకేసరచక్రముల్ సూనదామ
రచితకుండలమగు వీరరామమూర్తి
పార్శ్వఖురములుదలవిల్లు బాణముగల
దృష్టరామంబు భక్తిమక్త్రప్రదంబు॥

తే.గీ. రక్తబిందువుతోడఁ జక్రముకరాళ
విదితముఖచాపచిహ్నిత విజయరామ
మేకచక్రంబు ముఖసీమ నెసఁగుకృష్ణ
వర్ణశోభనమొసఁగు పావనశుభమ్ము॥

కం. నలుపునవనమాలిక శో
భిలు భానుత్రయముస్వర్ణబిందువు దలవై
గలజానకీభండిల
వెలయక సకలేష్పితములు వేడ్కనొసంగుకా॥

౩౭. చాపబాణాంకుశవృత్త చామరకేతు
దామమ్ములున్న సీతారఘుపతి
వామహస్తద్వారృథి వరచక్రకల్పకా
థోవక్త్రకుండల శ్రీవిలసిత
మదియెసీతారామ మభిలార్థఫలదంబు
గోఖురపువృత్త సంగుత్తమదియె
యిట్టిచిహ్నమ్ముల నెసఁగు బహిశ్చక్ర
యతము సీతారామ మతులమదియె

తే.గీ. చారుసవ్యావసవ్య తూణీరయంగము
సీతచక్రంబుగలయది వెలఁగునటుల
గలగుటులుండి నాల్గవక్రములనేక
వదనయొక్క చతుశ్చక్ర మదియెఱుంగు॥

శా. ద్వారద్వంద్వము నాల్గవక్రముల మూర్ధంబొంటి సొంపొందఁజూ
 ణీరాద్యాయుధ కల్పచిహ్నములు వర్ణింపంగ స్రక్కుండ్రు
 దారంబైనది పంచచక్ర మతిమోదం బాయురారోగ్యసు
 శ్రీరవ్యాఖిలకామదలగునుహశ్రీ బొల్పుతద్దేహముకొ॥

తే.గీ. పార్శ్వమున రెండురెండు నేర్పడఁగ శిరము
 నందునొకచక్రమున్నఁ బట్టాభిరామ
 మదియు నెన్నఁ గ నతివైభవాస్పదంబు
 మున్నుఁజెప్పిన చిన్నెలనెన్నికలర॥

కం. ద్వారద్వయమున నాలుగు
 నారయఁజరమమున శిరమునందున రెండు
 జారుతరచక్రభాషా
 ధారత పట్టచక్రమయ ధంశిజ చిన్నెల్॥

సీ. ముందఱవదనముల్ మూడిటఁజక్రము
 లాఱుపార్శ్వములనమరునొకటి
 పాణతూణీరపాపము కల్పకమ్మునీం
 హాసనచిహ్నములర సప్త
 చక్రపట్టాభిసంజ్ఞంగల రామమ
 భీష్టదాయకమట్టి వేర్కొల్లి
 యున్నతచరమంబు చిన్నెలుదగఁబంచ
 ముఖసూక్ష్మదశ చక్రములఁబొసంగి

తే.గీ. ఘనశిరఃపార్శ్వ కలితచక్రద్వయమున
 నైనఁగ్రీందటం గూర్కచక్రాంకమైన
 నమరద్వాదశ చక్రపట్టాభిరామ
 మది మనోభీష్టదాయక మఘహరమ్ము॥

ఉం. తూణీరాశ్మతిధనువుకొ
 బాణము నానాయుధములు ప్రస్ఫుటమైనకొ
 నాణెమగురామపంజర
 పూణవమలహరణమగుచు నది జయమొసఁగుకొ॥

సీ. బల రామచూర్ణులయలపు నీకెఱింగింతు
 హలముసలముల శ్వేతాభసుమర
 మధుబిందువులు దమ్మిమాడ్కిని వదనంబు
 గల్గినమూర్తి సంకర్షణము
 చక్రము లేకపార్శ్వము పూర్వభాగ పు
 స్కరము రక్తాభసంకర్షణము
 చక్రయుగ్మము స్వర్ణసంలగ్నవదన పు
 స్కరమున్న నదియె సంకర్షణము

తే.గీ. హరితఃపితవర్ణము నెరియ నూర్ణుల
 చక్రబలరామ [మన్వయ ?] శాశ్వతంబు
 శంఖచక్రగదాకృతున్ సరవి నడుమ
 గలిగి కనుపట్టు శుభదసంకర్షణంబు॥

తే.గీ. గొప్పయును దీర్ఘమగు జోరు నొప్పుగల్గు
 చక్రయుగ్మము వేల్పు ముసలహలాది
 చిహ్నతంబును గుముదభాసిత నిరూఢ
 వదన బలరామ మది వంశవర్ధనము॥

కం. వామదిశఁజక్రముకొరే
 ఖానూనిత దక్షిణాంక ఘనలాంగల గు
 శ్రీమించు శాంతవద్మల
 రాముఁడు లాంగలిక ముఖ్యరాముండునగున్॥

కం. అంతయు నరుణచ్ఛవి న
 త్యంత లసచ్ఛక్రయుగ్మమగుచోఁ [దగ] న
 య్యంతిక చక్రములున్నఁజి
 రంతనమగు నీరపాణిరామమనఁదగున్॥

సీ. వీతవర్ణము వింటిరీతి వక్త్రము కావ
 పరశుచిహ్నముల నేర్పడిన దొకటి
 కడప పూచంద మాకారంబు బిందు కా
 పాంబుజ బాణచిహ్నములు పిఱుండ
 చిద్రంబు పీతాభభద్రరేఖయుంగల్గు
 కీర్తిప్రదము రామమూర్తి యొకటి
 పట్నక్ర ముఖయపార్శ్వముల నాయుధములు
 శోభనవదనమున్ శుశుషిరంబు

తే.గీ. కల్పకంబు నత్యంత వికసనమరు
రక్తమధునీల వర్ణప్రయత్నమూర్తి
మహిమచే నొప్పు ననియె సమాత్మిరామ
మహాపరమ్ము లొసంగు శుభేష్ఠితంబు॥

ప. ఇంక శ్రీకృష్ణమూర్తుల నెఱింగించెద—

ఉ. ఉన్నతమస్తకంబు నలువొప్పుగు చక్రయుగంబు బిందువుల్
సన్నతవేణువేళ ఖరసంగతరేఖలు కృష్ణమూర్తు వీ
వన్నె త్రిబిందుయత్త మనవద్య శుభానన దీర్ఘమున్న యా
చిన్నెల చాలకృష్ణుఁడీల నేమము సంతతియిచ్చు నెచ్చుగన్॥

తే.గీ. శుచ్చందనమున నీలిమ సార్వభృత్తి
చక్రయుగ్మము వదనంబుసాటి నాభి
కృష్ణమునఁ గూర్చరేఖ యొప్పిదఁపు వలంద
యెసఁజోచ బాపహరకృష్ణుఁడనఁగఁదనరు॥

కం. సమచక్రద్వారము కడు
నమరఁగఁ గృష్ణాభశోభనాకృతిఁ గృష్ణం
డమర శుభంబు లొసంగున్
సుమహితముగఁ ఖుజికులకు ముస్థిర లీలన్॥

సీ. పదన వత్సోన్నతి వామపర్యంక కృ
ష్ణా భిరేఖాద్యయ హరి బిందు
మండనుఁ గాలియమర్దనుఁ డనఁదగు
సర్వశాత్రవహారి సౌఖ్యదాయి
సవ్యాపనవ్య భాస్వదేఖలున్ బార్శ్వ
ఖరసూక్ష్మ చక్రముల్ మెలయఁచు
యది ధనంజయవిభుఁడనఁదగి శుభమిచ్చు
రత్న బిందులు శ్యామరచితవర్ణ

తే.గీ. ముసరఁగా నొప్పు దంతి కరోమమాన
రేఖ దక్షిణమున ముష్టిరీతి బిందు
వమరఁ జాణూరమర్దనాఖ్యానకృష్ణుఁ
డమిత శౌభాగ్యమొనఁచు సంచితముగ॥

లే.శీ. పార్శ్వవదనమ్ము తగు పూర్వభాగముఖము

శుద్ధసీలాబరప్రభాశోభి కంస

మద్దనాభ్యాసమది కృష్ణమహితమూర్తి

పూజకాభిష్టదాయయై పొల్పుమీఱు॥

కం. స్థూలము కణయుక్తములగు

మేలిమిచక్రములు సురియ మిసిమి తనురుచుల్

చాలక శ్రీవత్సంకితుఁ

దాలిత శమంతవారి యశము లొసంగుక॥

మ. తనుద్వింబతికృష్ణవర్ణమును సార్థంబైన చక్రాభి ప

జ్జను నిమ్నస్యము గల్గి బుత్రదుండు శ్రీసంతాన గోపాలుఁడౌ

సునుపుకొ శ్యామము భ్రతరీత్యరుణబిందుల్ గా శిరఃపుష్కరం

బును సూక్ష్మైన నీమ బిందువుల నొప్పుకొ గృష్ణఁడిప్తార్థుఁడై॥

శీ.శీ. కుక్కుటాండమరీతి లాంగూల వేణు

దోలికాకుండలమ్ములుమేలి నిగ్గు

పరగ లక్ష్మీ నివాసగోపాలమూర్తి

భాగ్యదాయని పుణ్యస్రప్రాప్తమదియు॥

నీ. దామంబు పంచాయథమ్ముల చిన్నెలు

భృత సూక్ష్మచక్రముల్ కృష్ణమూర్తి

రహి నిదియె బహూదరము వేణువుకొ దైర్ఘ్య

మమర శ్రీగోపాల మనఁగఁబరగు

దనరు నెల్లము శృంగదండ పార్శ్వము వేణు

వదనంబు తదోఽపవల్లభుండు

కుండలమాలికల్ రెండు పార్శ్వమ్ములఁ

దరుయుక్త కార్షణ్యమ్ము మెఱసెనేని

లే.శీ. మదనగోపాలుండగు నీలిమంబు నెఱుపు

జెరిసగమ్ము దీర్ఘమును సుషిరము చక్ర

శరశరాసన శంఖలాంఘనము గలుగు

నిట్టిమూర్తులు సకలశుభేష్టదములు॥

కం. వలందయు రాజశబిందులు

తల నిమ్నము నిడివిగల్గు దక్షిణభాగం

బలరకొ గోవర్ధననరుఁ

డలఘుత రైశ్వర్యదాయయై విలసిల్లుకొ॥

తే. గీ. అమరః బ్రహ్మన్న సూక్ష్మచక్రములు మింద
వస్త్రచిహ్నము క్రిందట వరుస వృక్ష
చారుచిహ్నము వస్త్రావహారి కృష్ణం
ఉఖిలకామ్యము లానంగూర్చు సర్చకులకు.

క. స్థూల శుభచక్రయుగళండు
మేలి గదాకార మధ్యమిశ్రిత రేఖా
ద్వేల శుభాంగుండు కృష్ణండు
సాలంగ ధనధాన్య విభవ సౌఖ్యములానంగుండు.

సీ. కలికిమార్పులు నిల విలసితాకృతి దీర్ఘ
మగు నంకుశాకారమైన నోగు
పనిమాలికయుంగల్గి వరకల్పి మూర్తి నా
నురుశుభసుకృతమ్ము లానర నిచ్చు
నతిరక్తతక్ సూక్ష్మమగు బిలంబును వెన్క
చక్ర శరాసనాంచత్కృపాణ
[ములందనరెడు] మూర్తి కలివినాశనకర
మని యెఱుంగుండు శుభమమరనొసంగు

తే. గీ. విరివిగల గవ్వరము చక్రవిధము లేమి
పూని నిర్వాణబుద్ధునిగా నెఱుంగు
డనఘ వినమింక శ్రీ కేశవాదిమూర్తి
భేదములు దేలపడంగ బ్రమోదమెసంగ.

క. కనకరచిత బిందవులక
ఘనమై సూక్ష్మమగు చక్రకము శ్యామంబుక
వనమాలికచే గేశవ
మనఘనతుష్కటి యుక్తమదిశుభదమగుక.

సీ. నా రాయణమ్ములు నాభిచక్రమ్ము లు
స్తతములు వలందలు నలుపులెలమి
కనకమాలికయు రేఖాశ్రయయుత మున్న
తం బపమృత్యువిదారణమ్ము
ఘోలచక్రంబులు మేలి శ్యామాభయు
ననువైన ఉఖిల శోభనకరంబు
నేకచక్రము గానుగాకువర్ణము స్వర్ణ
కాయము వీరనారాయణమ్ము

తే.గీ. సుముఖశోభన మధ్యచక్రములు కటక
హార తాటచక్రముతము మాయాభిధంబు
నగుచుఁ బూజాభరతులకు ననవరతము
నాయురారోగ్య మొసంగు నారాయణమ్ము.

క. పీఠాభమేకచక్రా
ఖ్యాతధ్వజ వజ్రచిహ్నమా లక్ష్మీము
ఖ్యాతత నారాయణ మ
క్షైత్యగుఁ జక్రద్వయమున నది శుభ మొసంగున్.

సీ. వామచక్రంబు పూర్వప్ర చిహ్నిత పద్మ
మమర శ్రీ నారాయణాఖ్యమదియు
ఖగచక్ర ముఖ్యరేఖలు వామచక్రముల్
రమఁ గూడియుండు నారాయణుండు
పంచాయుధంబులు పద్మగదా వామ
చిహ్నముల్ శ్రీ లక్ష్మీచెలుపు గలుగఁ
గ్రమమున నేకచక్రము ద్విచక్రమునఁ ద్రి
చక్ర చతుశ్చక్ర సంజ్ఞలందగు

తే.గీ. రమణ లక్ష్మీశయుక్త నారాయణములు
మఱియు నొకటైన నాఁడైన మహితచక్ర
ములు గుణతులుండి కొలఁదిమై వెలయుమూర్తిఁ
జూచినంతనె చేకులు శోభనములు.

శా. భద్రాకార ద్వళమ్ము లొప్పగు చతుశ్చక్రమ్ములకుఁ స్థిగ్ధమున్
జిత్రాస్త్రాన్నితమున్ ద్రివిష్ణుము ధ్వజశ్రీవత్సనామాంకమున్
వాత్రంబై తగు గోఖరంబుల అనద్భద్రాసన ధైర్య మి
ద్ధాత్రిక మూర్తులకెల్ల సుత్తమమునాఁ దళిొత్తు శ్రీయుక్తమై.

క. నేరేడుఁ బంటిరూపున
నాగూఢిగ నెల్ల చిన్నైలమరిన లక్ష్మీ
నారాయణ మనందగు నది
యారసి కనుగొనినయంత నభుములు దొలంగున్.

సీ. మున్ను జెప్పిన చిహ్నములు గలయవియు ల
క్ష్యను యుక్తనారాయణాఖ్యములు
గల వెన్నియైన రేఖలు మూండుగల్గిన
పృథగర్తమున నొప్పెసంగు వామ

వర్తులమున బక్ష్యవరరేఖ నాగభో
గమున శ్వేతఃకు రేఖలను రెంటు
సారిది నాలుగు రెండు నుషిర గంభీరము
లున్న చక్రము బాటున్న వెల్లి

తే. గీ. భుక్తిముక్తి ప్రదములౌ పూజకులకు
నలరు లక్ష్యనుయొక్కనారాయణము
వరశుభంబట్టి మూర్తులు చొరకెనేని
జెలంగి సాక్షాత్కరించు లక్ష్యవిభండు

క. స్థితమధ్య చక్రములు ని
గ్గతిశయమున మధువిభక్త మహాశ్రేయస్సు
గతి మాధవమూర్తియగున్
యతులకు బూజార్హ మగుచు సంచిత మహిమన్.

అ. నె. నెరయవర్తులము నిగ్గు గదాచక్ర
పద్మమతుల వాని భాగనిరతి
కుమతులున్న మూర్తి గోవిందుడియుండి
సంచవదనయొక్క బరగునయె.

తే. గీ. వామచక్ర బృహద్వారవర్తులములు
కపిలరుచి మధ్యనిమ్మంబుగలుగు విష్ణు
డటుల నాయుధమాలిక లమర కాంత
కునురుచి విష్ణుండిష్టార్థ విసరమొసంగు.

స. బటువు కృష్ణాభశోభనతయును గల్గి
విష్ణుమూర్తియనంగ వెలయు నొకటి
స్థూలచక్రంబైన లీల క్షత్రియులకు
శుభమిచ్చునట్టి విష్ణుండు మఱియు
మెలుపులీనెడు మొగమెలుపు మొల్లము విల్లు
తలగలమూర్తి సంతతశుభదము
బటువు చక్రంబు శోభనమగు గదయును
బిరుదదంగల్గంగ విష్ణుండరయ సదియు

అ. నె. ఘనతనేకచక్రమును మహద్భుతలేజ
మమితశాంతి వైభవములు మిగుల
శుభములిచ్చు మధునిషాదన మూర్తియై
విను త్రివిక్రమముల విధములింక.

తే.సి. మూడడు తోణములున్ జక్రములు నచటన
కలిగినది ద్విక్రములు నా జెలయు సధిక
యత్నమున బూజనీయ వయ్యవనినురుల
కభిల సౌభాగ్యదాయక బగుటచేసి.

క. గద వామమునకొ పక్షిణ
పుడెస పరియుగల త్రివిక్రముడు, శ్యామంబై
పది దీర్ఘము దామాబజ్జ
స్పదమైన ద్విక్రములు చతురతఁ దెలియక.

శా. చక్రం బొక్కటి మూర్ధిన్ సీమంగడు శస్త్రం బేకభాగంబునకొ
జక్రద్వంద్వము కుక్కుటాండనిభమెంచకొ బుష్కరంబబ్జముకొ
జక్రంబుకొ గద బంగలంబు ధ్వజమంచన్నిమ్మముకొ గడ్డి ని
ర్వక్రంబైన ద్విక్రము బమరు ద్విద్వైభవాధారమై.

సీ. మున్ను వామనమూర్తి లెన్నికఁదెల్పితి
శ్రీధర మూర్తుల చిన్నె వినుచు
నీ ప సమాపరే ఖాసంచకము మధ్య
చక్ర పద్మములు సూక్ష్మమగు నోరు
తగు శ్యామలాభ శ్రీధరమూర్తి మఱియు ని
మ్మవర్తనిరము హస్తాకృతియును
సిద్ధిదంబగు సిట్టి శ్రీధరమూర్తి మా
ర్వాభయు విషము చక్రాంక మవియె

తే.సి. హస్తాకృతి వర్తులంబు పీతాభద్రము
చిహ్నము పాసంగుమూర్తి యే శ్రీధరవత్స
సర్వకా ప్రదానైక ధూర్వహము
విను హృషీకేశమూర్తుల విధము లింభ.

తే.సి. అర్థ చంద్రాకృతియు రేఖలైదు కడప
పూవుచాయ హృషీకేశమూర్తి యమరు
నీల రుచికేశసర్ములు నిడివి కేశ
రములు సూర్యదరారుల నమరు నదియె.

క. పదములుపైదుకొ మఱియ
క్రదశకముకొ శ్యామలాభ గల్గి రుచిరమై
మృదుశీతలమై మిన్నలఁ
బొడలు హృషీకేశమూర్తి బుధశుభదంబై.

సీ. పద్మనాభముఁ నేర్పఱిచెద
 వన . . . లికలును శ్రీ సత్పతిహ్ను
 సుమరినఁ బద్మనాభమది శాత్రవహరి
 జంబూధలవిభాలసత్తనువును
 నాభిచక్రము పద్మనాభహా విశరీత
 మైన హలాయుధమనెడి మూర్తి
 స్థూలచక్రముల నెంతో లలితాకృతి
 నాభ్యున్నతియు. బద్మనాభ

తే.గీ. నుదుటఁజెల్పుగు శేఖయు విదిత హేమ
 చక్రములు గల్గినన్ నిగ్గు సంతకు చాయ
 నలవడఁగఁ బద్మనాభమై వెలయునింక
 నెలమి దా మోద రాశ్రయ తేలియ వినుము

క. స్థూలంబు సుధ్య శక్రము
 మాలిక స్థూత్యననంబు
 ద్వేలత దా మోదర మనఁ
 గాలించెగి శుభము లొసంగు కడు పర్వనచే.

క. ఈ లీల సుధ్యరేఖ
 గాలనున ప్రభయుఁగల్గెఁగా నయ్యయగున్
 స్థూలము కాపిలకార్పణము
 లోలిన్ దా మోదరము మహోత్సవ మొసంగున్.

క. గద దదీణమున వర్తుల
 విదితము తిలకంబు స్థూత్యవిభవక్రము
 పొదవఁగ దా మోదరమగు
 ముదమున సంకర్షణముల ముస్వింఱి గదా.

సీ. వానుదేవుఁడు శ్వేతవర్ణము సుమచక్ర
 ముల నొప్పుమూర్తి నిశ్చల శుభదము
 పంచాయుధము లిందుభాతియు నాభి చ
 క్రము శాంత వానుదేవము దలంప
 పొక నైడి హస్తమును వర్తులద్వార
 చక్రము తన్నామసంజ్ఞ నమరు
 పిఱుదు భద్రంబును బిందువు శ్వేతనా
 గలలాటమున మూర్తిగా నెఱుంగు.

తే.గీ. పెద్ద రేఖలు పద్మంబు వేర్పించురు
వాసుదేవాఖ్యుండప మృత్యువారణుండు
కలువరే కొప్పు దీర్ఘ చక్రములు గలుగు
వాసుదేవుండు సకలార్థ వైభవదుండు.

తే. గీ. పీతవర్ణంబు సుషిరముల్ పెక్కు సూక్ష్మ
చక్ర దీర్ఘా కృతుల్ గల్గి సరస నొకటి
దీర్ఘచక్రము బిండువుల్ తెలుపు నలుపు
గలుగు ప్రమయముమూర్తి సౌఖ్య ప్రదమ్ము.

మ. వనమాళంబుజముల్ జపాకుసుమ సద్వర్ణంబు దైర్ఘ్యంబుగా
వాసరక్ సూక్ష్మములైన చక్రములఁ బ్రద్యుమ్నాఖ్య మీ లక్షణం
బున సూక్ష్మంబగు చక్ర యుగ్మములచే ముఖ్యంబు బంగారు రే
ఖ సయంతాననిరుద్ధమూర్తి నెఱుంగంగావచ్చు మేధానిధీ !

సీ. ధృతి నిత్య హుళంబు దీర్ఘ నైల్యాకృతి
యైనది యనిరుద్ధుండని యెఱుంగు
రేఖాద్వయద్వార కృష్ణ పద్మాంకిత
సూక్ష్మచక్రంబు కృష్ణాభ చణక
కుసుమాకృతియుఁ జక్రకోణము గల్గిన
సనిరుద్ధమది విభవాస్పదము
ద్వారసంకీర్ణమ్ము వనజచిహ్నము కృష్ణ
పర్యానిరుద్ధంబు వాంఛితదము

తే.గీ. వర్తులకు పీతవర్ణమ్ము వదన నీరు
మూండు రేఖలు వెన్నున బురుహరేఖ
నమరు సనిరుద్ధుఁ డిచ్చ నిష్కార్య చయము
నింకఁ బురుషోత్తమకృతులెల్ల వినుండు.

క. ఆతనీ ప్రభ బిందు విభా
పితమున్ ధ్వజ పారిజాత చిహ్నిత వజ్ర
ద్యుతి వర్తనమున్ శోభన
గతిఁ బురుషోత్తమము భాగ్యకలనఁ బొసంగున్.

తే. గీ ద్వార చక్రములంకుశోదార పాశ
ములు వెలిని లోనఁ బైన సౌంధలర రెండు
వదనములు సుఖగాననాదాప్తి చాప
చిహ్నములు పురుషోత్తమ స్థితి వహించు.

౧౧. ద్వారమున రెండు చక్రము
లారయ తిందువుల నలుపులట నితతనఃచ
క్రాయాధీయం బురుషోత్తమ
మై రహింబగు సౌఖ్యదాయయై యెల్లడలక.

అ.వ. అగ్ని సేపూపు వసపు బాస మై కాంతియు
బిందు శోభితంబు నొంప నవియె
స్వర్ణ చక్రముస్త చక్రములది పురు
షోత్తమంబు మోక్ష మొసంగు నెలమి.

కం. శిరసున ననంత రేఖయు
వరచక్రము నల్పు కృష్ణవర్తులములచేః
బురుషోత్తమమూర్తియగుక
గరమర్థిక్ భక్తిముక్తిగల్గంగజేయుక.

కం. అతి కృష్ణరక్త రేఖా
స్థితమై కాపిలము గొంత నెరయంగ సూక్ష్మ
స్థితి చక్రం బొక్కటి సం
గతమైన నభోక్షజమ్ముకడుం జెన్నొందుక.

తే. గీ. హ్రస్వ చక్రంబు మధువర్ణ మధికమృదుల
వర్ణముకా వార్ష్యబిందువుల్ వరుస గల్గు
నదియె యచ్చుతమగు నైశ్చికార్చితంబు
నిహపరనుఖమ్ము లెప్పుడు నిచ్చుకతన.

చం. పరిగంగ నాల్గు నాల్గుభయ పార్శ్వగ చక్రము లేక వక్త్ర మం
దిరపుగ నైదు నాయుధము లేర్పడు చిన్నెల ఛత్రకేతు భా
స్వర ముసలాంకుశంబులును జారుతరంబగు వజ్రరేఖచే
నయదగు నచ్యుతంబు మునులర్చన నేయ నొసంగు మోక్షముక.

తే. గీ. చంద్రనిభ వనమాలికా సౌరచక్ర
మమరు శ్లక్ష్యంబు నచ్యుతింబనంగ బరగు
కడక చెవిలోన నాల్గు చక్రములు సూక్ష్మ
రంధ్ర శైత్యములచ్యుతు రహింబనర్పు.

కం. ద్వారద్వయమునఁ జక్రము
లారయ నాలుగు సమంబులైయండినచో
నారయ జనార్దనంబగు
ధారుణి నర్చనలఁ బుత్రదాయి తలంపక.

కం. శ్యామలతశిరోవర్ణం

తామికగల్గిన జనార్దనాహ్వయంఁడెలమిక్
శ్రీమించు వానుదేవ
స్వామి యెసంగిన ఫలమ్ము చతురత నిచ్చుక్.

తే. గీ. పూర్వ పశ్చిమ భాగాస్య పుణ్యమూర్తి

యరివినాశి జనార్దనంబనఁగఁదనంబు
చాలికయు శీఘ్రలాఘవలీల గలుగు
నదియును జనార్దనంబన విదితమయ్యె.

కం. నీల స్థూలాకృతియుక్

మాలిక చక్రాబ్జ శంఖమానిత పదవ త్
మేలిమి సితకరశీతల
లీల జనార్దనము శుభఫలితమై వెలయుక్ .

తే. గీ. వదన ఖట్టంబు చక్రముల్ పదియు రెండు

శవ్యమాలికగఁది జనార్దనంబు
కలువపూచాయ ఖట్టంబు చెల్లుచు మొగము
గల జనార్దన శుభిల సౌఖ్యప్రసంబు.

సి. విజయవర్ణమును హ్రస్వ మహిత శక్తి ములు కో

మల పార్శ్వ చక్రముల్ గల్గి యల్ప
వదనంబు హరిమూర్తి విదిత గదాశంఖ
చక్ర రేఖలు నల్పచాయ మేను
శవర నువేంద్రుండు వినిపించితి న్నున్నె
కృష్ణమూర్తుల రూపకీర్తనమ్ము
లింక హయగ్రీవు నెఱింగింతు రక్ష పీ
తాభమిత్రము సంకుశాశృతియును.

తే. గీ. పద్మచక్రముతద్రేఖ పార్శ్వ కుండ

లములుగల్గి హయగ్రీవ మురు భోగ
మోక్ష విద్యాస్పదుండునై ముదములొసఁగు
మతియుండఁజేదములు వినుఁడెలుకతోడ.

తే. గీ. పద్మజంబూ ఫలాకార భానురంబు

సంకు శాకారవదన మత్యంత దీర్ఘ
లిండులున్న హయగ్రీవ మెందుఁగపిల
వర్తులము విద్య యొసఁగు నశ్వముఖుఁడెలమి,

తే.గీ. ఐదు రేఖలు బంధు బిందువడరుఁ జరమ
నైల్యమైన హయగ్రీవనాగు మట్ట
హయముఖము పుస్తకాంకంబు నబ్జముద్ర
హులికయుఁ గల్గునదియ యచ్చుహితమూర్తి.

కం. సిడివి ముడి యథోపక్రమము
కడు కొంచెంబశ్వగతుఁడు గడుమోక్షుడఁ డొ
పైడు నైల్యము నంకుశపుణ్
పడుపు హయగ్రీవు హాసఁగు వరవిద్య తగ్గె.

అ. వె. రక్తవీరవర్ణ రతి ద్వారవాసుఁడు
క్రలు సృక్సృపంబు గడఁక దక్షి
ణగునఁగల్గు మూర్తియందు యజ్ఞాఖ్యచే
భవ్య సవన వింల ఫలదుండగుఁడు.

కం. వీతారుణ సిత వర్ణము
లాతటి జట యక్షుల యత్యున్నత దం
ప్రతిశయత దత్తాత్రే
యాతతశుభమూర్తి యుచ్చసతి సౌఖ్యంబుకొ.

కం. ఆరయం గపిలాననగ
హ్వర మున్నత పుచ్చ చక్ర విది జగదభిలా
ధరణమగు శింశుమారకు
ధరణిక్ సకలార్థ సిద్ధిదమునుజులకుకొ.

కం. పరుషత బహు చక్రంబుల
మురు వాపైడు నైడు వదనములుగల్గిన యా
హరి విశ్వరూప్యసంతుం
డిరపుగ సంతాన వృద్ధి నిచ్చుకొనునతకొ.

కం. పారావర్తోపమంబై
సారపు బహు చక్రములను స్వచ్ఛ సకల మా
ర్గారూఢాంకముల ప
ద్మారమణుఁడు విశ్వరూపితగ శుభమొసఁగుకొ.

అ. వె. సూక్ష్మ చక్రములను శుభవృధిలాస్యము
వరసురామ కృష్ణ వర్ణములను
లలిఁదలిర్చు మూర్తి లక్ష్మీపతిఖ్యాతుఁ
డభిల శుభములిచ్చు ననవరతము.

ఆ.వె. ముఖమునందుఁ బార్శ్వమున నైన మాయాశ
గళమురీతి చిన్నైగల్గినట్టి
లలితమూర్తియదియు లక్ష్మీపతిభ్యాతి
యశిల సౌఖ్యమిచ్చు నర్చకులకు.

కం. ఆల నానావర్ణములన్
జెలువరులదు నాగభోగ నేవితుండైనన్
విలసిత లక్ష్మీకాంతుం
డిల నత్తమమది గ్రహించుతెంతయునొప్పున్.

సీ. సూక్ష్మచక్రముగౌరసూక్ష్మరేఖయును దూ
ర్వాభయదృగ్దల శృమగువెడల్పు
పాసంగియున్నబురాణపురుషోత్తముఁడు వట
పత్రశాయి దలంప బటువుమిన్న
నడివియన వటచిహ్నుండరఁ బైచక్రముల్
వామచక్రము మణివర్ణమమరి
తమ్రుఁబోలిన గహ్వరమ్ము చెంగటఁబడ్డ
రేఖలు మణియష్టరేఖలు దగి

తే.గీ. చూలికయఁగల్గి శ్యామకోమలతఁదనరు
సఖ్యవైకుంఠమూర్తి పార్శ్వమునఁ జరమ
ముచను నయశద్వయంబున్న పుండరీక
నేత్రుఁడిచ్చవశంకర చిత్రమహిమ.

కం. శిరమున బంగరుకొమ్మును
బలపర్వులకేసరములు కటుచక్రగత
స్థిరకృష్ణరేఖ బిందుల
గరుడధ్వజమూర్తినిగ్గు కలిమియొసంగున్

కం. భ్రాతృబసిమిగోరోచన
భాతృవర్తులపుఁజ్జక పటిమ మురిసన్
రీతి బహువర్ణమైనన్
బీతాంబరధరఁడుసిరులఁ బేర్చినొసంగున్.

తే.గీ. వర్తులము హవ్యచక్రముల్ స్వర్ణబిందు
యుక్తమగునట్టిమూర్తి మహాజ్వలగతి
సత్యవీరశ్రవాంఛిత సంజ్ఞనమరు
సర్వసౌభాగ్యదాయియై సారవహి.

సీ. హ్రస్వాస్యనీలాత్పలాభాతివర్తుల
 మైసచో నమృతాపహరిణమూర్తి
 మున్ను త్రిపదనముల్ వెన్నున నొకవోరు
 చక్రపాణి ప్రలోకచక్రదుండు
 బహుళచక్రముల నభ్యంతరచక్రంబు
 గూఢీ మాత్యము బహుగూపి శుభద
 మేకచక్రాసవ మెసంగు శుభ్రము పుండ
 రీకుండు మోక్షమర్శిని నొసంగు

తే||గీ|| ప్రాంతచక్రమ్ములన్నచోఁ బారిజాత
 హరణుండర్పుండు ప్రహ్వార్యాపచితికి
 దక్షిణావర్తమిలరు స్రగ్వారచక్ర
 రిక్తిమముచ జగన్మోద్యని రహిణాసంగు.

అ. వె. నలుపు ద్వార చక్రములు పర్వులమునిగ్గు
 చన్ద్రయాఖ్యుఁడిచ్చు నర్చకులకు
 ధనము ధాన్యచయము ఘనరత్నభూషణ
 పుత్రపౌత్రవృద్ధి పొల్పుమీఱు.

సీ. ద్వారస్థచక్రముల్ దగువదునాలుగు
 బిలములు చక్రముల్ పలుదెఱంగులు
 స్థితనాగభోగసేష్ఠితము ధ్వజాకార
 చిరరేఖ సూక్ష్మలద్ధిర్నిరుచిమూర్తి
 యగు ననంతుండెన్నిదైనను బదిదైన
 బదుమూండు నేడునుబదియునాల్గు
 నైన చక్రములననంతుండు శుభమిచ్చు
 కమలంబు శంఖచక్రములుమాత్ర

తే||గీ|| గవలుగల్గిన సర్వకాముండనంతుం
 డతుల శోభనపూర్ణ చంద్రాకృతియును
 మోక్షమిచ్చును గలుము లిమ్ముగ ననంతుం
 డదియె సూక్ష్మైకృతిక సుఖహృదహిల్లు.

కం. ఇరువది నాలుగు చక్రము
 లరయంగఁ బల్కెఁడెండు నోరులబ్జముశంఖం
 బిరహంబఁబాలబుగ్గుకు
 సరి విశ్వంభరండు నాల్గుచక్రములున్నా.

కం. శ్యామలము నాల్గవక్రము
 టామిక విశ్వంభరాఖ్యుడతిసౌఖ్యుడండో
 ప్రేమకొద్దాదశచక్రము
 హామూర్తియే సూర్యనాముండై విలసిల్లున్.

తే.గీ. చంద్రప్రతాపతీయం బైడిభాతి కలిగి
 యరయ హాతగుచక్రముల్ హైహయండగు
 ఘనత రెక్కలురెండున్న గరుడమూర్తి
 కలియు విషమునుబోకార్చు గౌరవమున.

తే.గీ. పీటచుట్టగుచలయముల్ వేర్చిరెండు
 మూండునాలుగునైదును బైడినిగ్గు
 గలిగి శుభచక్రముల విర్రముల కలయిక
 గలుగంగా శేషుండెనిమిది కలుమాలోనగు.

సీ. నలుపును శిరసునగల యేకచక్రంబు
 తగుచాపహరణ సుదర్శనంబు
 తమ్మిరూపెఱువులబెద్దయనోరునిమ్ననా
 భిమహిత పూజ్యమైయమరియుండు
 కపిలమై స్థూలచక్రంబున్నతముపూజి
 తంబు నృసింహసుదర్శనంబు
 కడునల్పు నగుచు రేఖాక్రమమున్నని
 త్యసుఖద విష్ణుసుదర్శనంబు

తే||గీ|| చాల్చు వట్టుకొద్దార పృథ్వీద్రవక్ర
 ధార్యమైనది శుద్ధసుదర్శనంబు
 ధరణిదగునిట్లు పెక్కు సుదర్శనములు
 మూర్తులెన్నేనినవిలేక పూజదగదు.

చ|| దక్షిణావర్తసుదర్శన శంఖంబు లపూర్వంబులవి భాగ్యవంతులకు లభియించు,
 వికచక్రంబులు సుదర్శనబలరామకృష్ణమూర్తులు. ద్విచక్రంబులు సర్వసాధారణం
 బులు, త్రిచక్రంబులు, పురుషోత్తమమృత త్రివిక్రమశింశుమారమత్స్య సీతారామ
 మూర్తులు చతుశ్చక్రంబులు, హరిహరసీతారామ జనార్దన విశ్వంభర కంఠమర్దన
 గోపాల లక్ష్మీ నారాయణమృణాళ పంచచక్రంబులు, వాసుదేవ పట్టాభిరామ హృషీకేశ
 మూర్తులు షట్చక్రములు, సీతారామసామ్రాజ్యరామ లక్ష్మీనారాయణ సంకర్షణ
 మూర్తులు సప్తచక్రములు, పట్టాభిరామపరాహన్యసింహమూర్తులష్టచక్రములు,

గురుహోతృః పితృర్భువనస్సనిహంబులు సచక్రంబులు, నారిసింహానంత బహురూప మూర్తులు దచశక్రంబులు, హృష్టికేశ వామనానంతమూర్తులేకాదశ చక్రములు. అనంత ప్రద్యుమ్నమూర్తులు ద్వాదశచక్రములు, పట్టాభిరామ సూర్యానంత బహురూపి విశ్వ రూపమూర్తులు మణియు బహుచక్రంబులు, పరమాత్మస్వరూపంబుగా నెఱుంగుమని భగవంతుండు గరుడని కెఱింగించెనని విరించి విభజింపమని కానతిచ్చెనని సూతుండు శానకాదుల కిట్లనియె.

శా. సాక్షిగామనిహోదకంబు చరులెంచక గ్రోలిసం టాపముల్
తూలుక సౌఖ్యములొందు పడతొలంగుక దోడ్పొసిరుల్ చెల్వగుక
లీలక మోక్షముగల్గినీచరిత వర్ణింపఁగఁదత్వైత్పకుల్
చాలా సౌఖ్యముగాంతురయ్యెపుత వాస్తవైర్యమేపారఁగక.

తా. విద్యోతముగ వాసుదేవుడమరుక విప్రావికి బూజనక
విద్యోతాబ్జకులై కభూషణుల కెన్నక శేషుండర్లుండగుక
ప్రద్యుమ్నుండగు వైశ్యసంతతికి నాపాదోద్భవ శ్రేణికి
దదోద్భవబసిద్ధిదధిమూర్తి శుభసంధానైక ప్రాజార్లతక.

క. ఎన్నెనియొగ్యమర్చన
కెన్నఁగ విప్రులకు రాజులల మూర్తుల మూఁ
టన్నెఱి వైశ్యులురెంటక
ఁన్నగ శూద్రులకు నొకఁట భావ్యంబరయక.

అ.వె. ఆతిరహస్యమైనయట్టి యా శ్రీమూర్తి
విలసనముకొంత పలికితినిది
యెవ్వరేని చదువ నెలమితో విస్మయ
నభిలసౌఖ్యచయము లమరఁగల్గు.

నీ. అట్టి శ్రీమూర్తుల కాకరంబైన హ
రిక్షేత్రదర్శన ముదయమగు
ఫలములు లభియించుఁబడదడి మది నెన్నఁ
బయనమై యోజనపంథి కమ్ము
నరుగ దశాశ్వమేధావ్వర ఫలమగు
దలఁచినఁ బితృసంతతులును దుష్టి
బొందుదు రప్రాప్యభూరి పదమున
శ్రీమూర్తి నర్చన నేయవలయు

తే||గీ|| దినముతత్తీర్థకణముగ్రోలినయతః.

శిరమునంజల్లుకొనువాడు మెఱయు సకల

తీర్థసున్నాన ఫలమంది దేవదేవు

విష్ణుస్నిగ్ధిప్రవాపించువేడ్కతోడ.

కం. సాలగ్రామపుదానం

పీఠోకములెల్ల దానమిచ్చిన ఫలమా

సాలోక్యహేతువందిన

శీలాధ్యుని పితరులెల్ల జెలంగుదురెచుకొ.

చం. హరిపరమైకరూపమగుచితమూర్తులు నాల్గురెండు ధా

నురహరిపూజాస్వీతు విశుద్ధమనస్కునిజూచి దాన మా

దరమున నిచ్చి పూజన ముదారతనేయఁగఁ బంపఁదీర్థముల్

శిరసున జిహ్వనిండగుణశేఖరుఁడొందునభీష్టవస్తువుల్.

తే||గీ|| దినముఁదత్తీర్థములు గ్రోలుమునులు విష్ణు

మందిరావాసులగుదురు మహిమతోడ

గంగ కరుగ గలేని సూర్యాంగులకును

నానదీస్నానఫలమొందు నదువలన.

తే||గీ|| నాలుగెనిమిదిఁ బఁడ్రెండుమేలిభక్తి

నిరుపదియునాల్గు పూజింప నిడుఁడగును

పురుషసూక్తాభిషేక మా హరి స్వరూప

మొసఁగు సందియమెన్నరాదుచితవృత్తి.

కం. ఈ గణుతి మూర్తులుండెడి

యాగృహములు దివ్యనిధులు హరిపదతీర్థం

జొగదతత్తీర్థము తగ

నాగుణనిధి భక్తియుక్తులలండఁ గాంచుకొ.

ప|| తత్సన్నిధిత్రాధ్యంబు పితరుల కక్షయఘనావాప్తియగు, తద్దర్శన స్వర్గన
పూజలమిత సౌఖ్యాగృహకరంబులు.

కం. క్రతుదానమౌహుకర్త

క్రతే జప సన్మంత్ర తంత్ర వర్తనములు స

న్మతఃసత్సన్నిధిజేసిన

మౌనముగమూలగుచు వశవి కవచరమగుకొ.

శే. హరి నివేదాన్నభక్తిచే నధికుండగుట
 శక్తికొలది తదర్చన సౌఖ్యమొదవు
 నెనట శ్రీమూర్తులుండు వయ్యడల భూత
 చోరరాజ భయమ్ములు చేరవెందు.

మ. కనక బూజించినది బూజనమ్మునులక గారామునక బ్రాచిసిక
 వినిమోదమ్మునునొంద మ్రొక్కులిడినక వేడ్కన్ను తులనేయ న
 మృదుజుండీశ్వరుండొ శివాత్మతుల సామ్యుండైనదన్నా భవూ
 జ, నభిష్టార్థమునొంది పాపములు వో శశ్వద్గతిక నిర్మిలక.

మ. హరియే శంభుడు బ్రహ్మశక్రముఖదివ్యానీకముక విష్ణుడా
 హరియే లోకచయమ్ములై తనరు నయ్యబ్జాక్షుడై సర్వముక
 హరియే కాపునక దత్తస్వరూపమున నొప్పినట్టి శ్రీమూర్తియ
 త్వరతక బూజలుగల్పగా నిహపరప్రఖ్యాతులక గూర్చెడుక.

కం. హరియితడు హరిండితలడని
 పరికించెడు భేదబుద్ధి పాపాత్ముడు దు
 స్తరభారనిరయమొందుక
 హరియానతి భూతసంప వాపధిగాఁగక.

వ. కాపున సకలదేవాత్మకుండు శ్రీమన్నారాయణుండని యప్పరమేశ్వరునెంచి
 తలంచి తులస్యాదియొగ్గవస్తుభూపదీపాద్యుపచార్చనములం గృతార్థులు కావలయునని
 సూతుంగనుంగొని శానకాదులు తులసిగోభూదాన వ్రతమాహాత్మ్యంబులు క్రమంబునం
 దెలుపుమని వినియవచనులై యడుగుటయును—

ఉత్సాహ, రాజహంసనేత్ర! మానిరాజపూజనప్రియా!
 రాజరాజ మిత్రమిత్ర! రాజితాశ్రయాశ్రయా!
 భూజనేష్టదాయకాతి పూర్ణసద్దయోదయా!
 భూజరాజనేజ శేషభూమిభృద్వసిక్రియా!

కం. ఖరకరవైశ్వానరహిమ
 కరనయనాంబర చరప్రకరనుత!చామి
 కరచామరదండమణి
 స్థిరతో భయభాగ! శేషశిఖరినురాగా!

తోటకం. ఇవకామితకామిత కారణ కా
 నవహారణవాగవనాదరణా!
 అనపాయకృపా! సునయాతిగయా
 వివతాజనతాధిప! వేంకటపా.

గద్య॥ ఇది శ్రీమదలమేల్పంగా వేంకటేశ్వర వరప్రసాదాను కవితా విచిత్ర మహం
 కాళి అప్పకొండార్యపుత్రసకలశుకవిశ్రోత్ర సుమతి వేంకటపతిసహాయ తేకుమల్లా
 న్యయపాధోధ పూర్ణసుధాకర తిమ్మమాంబా కప్రనామాత్య కుమార సకల విద్యజ్ఞనాథార
 శ్రీపత్నగోత్ర, ఆనందబసూత్ర సత్కవిప్రసాదానుసంధాయి రంగశాయి ప్రణీతంబైన
 శ్రీవాణివిలాస వచనమాలికయను ప్రబంధంబునందు, ఆంధ్ర శైరశత విష్ణుస్థల మహత్త్వంబును,
 పుణ్యపదీ సమంధమును శివస్థల, మహత్త్వలింగా కారి పూజాఫలంబులును, బ్రాహ్మణవంశ
 కీర్తన గోత్రగణ నిరూపణంబును, పర్వశ్రమాంతరభేదసదాచారవిధులును, పాపపుర
 దాహనస్నాన ప్రాణాయామ లక్షణంబులును, గాయత్రీ మహత్త్వార్ఘ్య ప్రభావ యజ్ఞో
 వహిత సమంధంబులును, వైశ్యదేవప్రకరణ దేవపూజావిధులును, భోజన ప్రకరణంబును
 క్షత్రవైశ్యశూద్రజాతిధర్మ కలిప్రతాలక్షణంబులును విధవాచారగణనంబును పుణ్య
 కాలదాన నిరూపణంబులును, దశవిధ బ్రాహ్మణ లక్షణంబులును సముచ్చయ ధర్మంబు
 లును క్షణ్యవతి శ్రాద్ధనైమిత్తిక కాలకర్మభోక్తృవస్తు యోగ్యాయోగ్యనిరూపణంబు
 లును హరిపూజా వైభవంబును సాలగ్రామ గ్రాహ్యవశారమూర్తి కేశవాది బహువిధ
 మూర్తి శివనాథాది లక్షణలాంఛనంబులును దీర్ఘవైభవంబును ననుకథలంగల ద్వితీయా
 శ్వాసము. —

తృతీయాశ్వాసము

శ్రీమదలమేల్మఱుగా

రామాశ్వాదయాముజాతరమ్య వికసన

ప్రేమాస్పదమిత్ర ! వ్యా

యామక్షణకరణ ! వేకటాచలరమణ !

వ. దేవా ! అవధరింపు ముక్తాశకుండు శౌన కాదులకుండులసేవాహత్త్యం బిట్టని
చెప్పందొడంగె—

సీ. ఆరయ ద్వాదశుల యీరాభిషేకిమునేయు

చనముండు దలంప నివ్వనభిభుండు

తత్సన్నిధౌ గర్వత త్రముల్లాసించు

నతండ్రి మహాదేవున తవాంఘ

తత్ప్రదేశమున వాద్యములు వైభవములు

గావించునతండు స్వర్గప్రభుండు

రసా షడశోపచారముల దత్వాజులు

సలుపునాతండ్రి విష్ణుసన్నిభుండు

శే||గీ|| నృత్తగీతమ్ము లచ్చట నేర్పుమీఱు

నేయునాతని ఫలమెన్న నాయతమగు

నవని శ్రీమూర్తి పూజి కధికమైన

కర్మములు లేవు ధర్మైక కర్మరులకు.

కం. దుష్టుండె శిష్టుండు దుష్కుల

కష్టుండె సత్కులండు పాపి ఘన పుణ్యుండగు

దృష్టపు హరిమూర్తుల వి

స్వప్తముగాఁ దులసిపూజ సర్వసమాత్రం.

సీ. ఎండల జను జనులుండి నేదలు దీఱు

వనముగావించు పాపనచరితుండు

పశురక్షకై జీర్ణపద్మాకరమ్ము గ్ర

మ్ముట శుభస్థితిజేయు మహితసుకృతి

హరిహర దేవాలయంబులుగావించి

విభవముల్ నడిపించు విశదబుద్ధి

పుడమి వేలుపులకు వడుగులు పెండ్లిండ్లు

ధీరతంజేయు సుధీవినుతుండు

తే.గీ. పేదలకు నర్థములొంగు పృథులకీర్తి
ధరణి సత్సంతతిగాంచు ధార్మికుండు
పెరిగి హరిచూర్తిపూజలు సేయునట్టి
శిష్టజనములంజొలమి సిద్ధమరయ.

ఉ. కావున నృత్తగీతములు గౌరవకీర్తనముల్ ఘటిల్ల నా
నావిధభక్తి నచ్యుతననారతమున్ భజించు మర్త్యుడే
శ్రీవినిల్లంగా నిహముఁజిన్నదమున్ సుఖవృత్తిగాంచు నా
దేవుని సత్కృపామహిమ చిహ్నతప్రకటికృతప్రభన్.

కం. హరికింబ్రియము సుధాసా
గర జనితంబైన తులసి కమనీయగతిన్
ధర బ్రదావన సంజ్ఞన్
బరగుట కితిహాస మొకటిపలికెదం దెలియన్.

తే.గీ. శ్రాద్ధకాలమ్ము తులసిచే జగతినురుల
నర్చనమొనర్చు నతఁడొందు నధికభదవి
హరితిథిన్ ద్వాదశిని బుణ్యమైన హర
ములను హరిపూజ గావింపఁ గలుగు శుభము.

కం. తులసి పద్మసముల
నిలవైక్లవ సమితియందు నీశ్వరుండుండున్
తులసిన్ జాహ్నువి దలంచినఁ
దొలంగున్ దుస్స్వప్నగతుల దోషములెల్లన్.

వ. తత్ప్రభావేతిహాసంబు వినుండు

తే.గీ. చంద్రశేఖరు సేకు నిమ్రుండుండ్ల
నాఁడు రా ద్వారపాలకు పొండిమమర
భవుడె యిదివేళగాదని ప్రభుతఁ బలుక
నతనిగాదని చనెడి యయ్యమరవిభుని.

కం. చేనుండు దండ మానిక
గా నిడి వలదనుచు నాఁగఁ గ్రతుభక్తిని
తోనేనా ! యీశంతము
మాను వశావళియటంచు మదమునజనఁగన్.

మ. అనఘుండిశుడు ద్వాప్సరూపమున దేవాధీశుడర్పము మా
స్వసిజాకారము మానియున్న కతనకా వాకానిశీంచి పో
జనునే ! నీనననెంత ! సంతతము నానక్తి మహాదేవుని
గన నిన్నించిన వారలిడు శతసంఖ్యల్ గాచియుండక గడుకా.

చం. అనవిని వజ్రమెత్తి తెగటార్తునో ! వేగఁదొలంగిపోయెదో !
యనఁ జిలునవునవ్వి యహహా ! బలిసివననేమి నీదుచే
ననువగు వజ్రమేమి ! యిటులాటడి మాటలు మాని క్రమ్ముటకొ
జరుచును డామర ప్రభుఁడు సడ్డయైనర్పక త్రోచిపోవకొ.

క. పిఱిఁదికిఁ ద్రోచిన నాతనిఁ
గర వజ్రబెత్తి దేవగణపతిప్రేయక
హరుఁడురక నిజాకృతిఁజే
చ్చుటకనుదెలువంగబూన నైలజపలికె.

ఉ. నీదగునాజ్ఞ చే నితఁడు నిర్జరపాలకుఁడుకొ దిగీశుఁడై
పాదుగ లోకరక్షణకుఁ బాల్పడియుండితఁడిందు డిందినకొ
మీఁదటనొక్కఁ డట్టిపనిమేకొనకున్ని జగము వీతమ
ర్యాదఁ బోసంగుగానఁ గరుణాకర ! యీతనిఁ బ్రోవుమిత్తటికొ.

మ. అనినఁ దాలిమినొంది యో గిరిజ ! యీ యర్చిష్కదుగ్రమ్ము దా
ల్పినఁ గాకెవ్వరో రిత్తవోవదిది యిచ్చన్నాఁగ దామోయణీ
వనితారత్నము ప్రార్థనల్ [దగనొనర్పక] దేవతా శైల భూ
వనజాప్రాబ్ధుల జ్వాలఁ బట్టుడనఁగా వారోర్వలేకున్నెడనొ.

తే.గీ. జలధీచాక్రించి జ్వాల తజ్జలధినిడిన
బంధురబలుండు సుతుఁడు జలంధరాఖ్యుఁ
డుదయమందిన వానికయ్యదధిసకల
విద్యలట నేర్ప నేర్చ నవ్వీరవరుఁడు.

చం. సకలకలాప్రపీణుఁ డతిసత్త్వ సమేతుఁడునై సముద్ర సు
త్సుకమతిఁజూచి ధాత్రిఁగలచోటులఁ గ్రుమ్ముణివత్తునన్నఁబు
త్రకు సటునేయు మంచనుప దానవశోటులఁగూడి శూలముకొ
బ్రకటితలీలఁబట్టి భవభాసితుఁడై ధరసంవరింపుమకొ.

ఉ. లోకులు చూచి భీతిల నలూనగతిం దివిఁజేరి యచ్చటకొ
నాకనివాసులంగెలిచి నాడెముగా సురరాడ్వహమ్మునకొ
క్రీకరవైభవ స్థితులు జేకొని యచ్చరలెల్లఁగొల్వ శా
లాకమనీయవైఖరి జలంధరుఁ డా మయపుత్రి సత్తటికొ.

కం. బృందానామః బలివ్రత

నందంబుగ రూపయావనామితశీలా

నందకౌఠిరియమై చెలు

ఎంది సుఖంబుండె దైత్యులందఱు గొలువక.

ఉ. ఆపృథు దేవతల్ వసుల నద్రులఁ గ్రుమ్ముచున్న నారదుం
డొప్పుగ వారిఁగన్గొని యథోచిత సత్కృతు లొంద సంతతం
బిప్పుగిది జలంధరుడహీనబలస్థితి నేచుచున్న యా
చొప్పులుచెల్పి వాసపుఁడు చోద్యముగా మునితోడ నిట్లనుక.

చం. హరిహర పద్మగర్భులకు నాదట నీ తెఱఁగెల్లఁదెల్పఁబో
దురునున రాక్షసుడధిక దుర్మతి యడ్డము వచ్చెనంచు వెక
వెరపుననుండువారి మము విశ్వమయల్ పరికింపలేరె మా
తెఱఁగు జలంధరోద్ధతియు దేవముసింద్ర ! యదృష్టమేమొకో!

ఉ. నావిని మంచిదయ్య సురనాథ వసిపుము దేవకోటియై
నీవిట నిప్పుడే నసుర నిష్ఠుగ సత్త్వమణఁగఁ జేసెదక
భావ మెలర్పనంచు జని పద్మజసూనుఁడు స్వర్గనీమ నా
నావిధ శోగి నయ్యసురనాథునిఁ జేరిన వాఁడు నత్తటిక.

శా. ప్రత్యుత్థానముచేసి పూజలిడి శుంభత్పీతీపై నుంచినక
దైత్యేంద్రుంఁగని జూనిపర్క వినుమీ ! త్రైలోక్యమందుక భవత్
ప్రత్యాక్షాయ బలాతిశాయతులక భావింప నత్యద్భుతం
బల్యేత్సక్యము ధైర్యహార యన వాఁడమ్మానితో నిట్లనుక.

ఉ. కంటివి నీపు వేడుకలుగాఁ బడునాలుగు లోకముల్ ముదం
బంటఁగ మత్సమానబలునందుఁ గనుంగొననఁటి, సిక్కిమే
వెంటలైన మేఱియగు వీరుఁడు గల్గినఁ దెల్పుమన్న ము
క్కంటికి నీకు నెక్కటిగఁ గయ్యముగల్గెడు నంచునెంచెదక.

కం. నీ విధివమునకు మహిమకుఁ

గావలయుం గౌరిదేవిగాఁ గల్గినచో

శ్రీవెలయు త్రిభువనములకును

దేవుడ విఁకనీవెకావె దీపితశక్తిక.

చం. ఆన విని మేలుమేలనుచు నాదట దైత్య బలక్తు గొల్వఁగా
దనుజుఁడు స్వర్గముకొ వెడలి దారన రా నతడంతనేఁగి శం
భునిఁ గని యా జలంధరుఁడు పోరికివచ్చుట చెల్పి వేఁగ దై
త్యునిఁ దెగటార్చి చాల దయతో జగముల్ మనఁగా నొనర్పవే !

మ. అనునంతక బ్రహ్మధాత్విచ్చి పట్టుదైత్యానీకమున్ ద్రుంపఁగాఁ
జనుచున్నక వడి దైత్యుల గిరివరస్థానములం గ్రమ్మఱక
గని యుద్ధంబొనరింప దానపులు వీరక రాక్షసాధీశుఁడా
ఘననైవ్యంబుఁ బురస్కరించికొని వీరకదాఁకి శైవావళిన్.

లయగ్రాహి. బంధుర బలుండగు జలంధరుఁడు థాటిగ మ
దాంధ జమదార్భటి వసుంధరదలంకన్
సింధురశతాంగ భటనైంధవ బలావళులఁ
గంధులు గలంగ నిజబాంధవులు దాన
య్యంధక విరోధిబలముగ ధరణి గూర్చుడను
సంధు లెడలంగ శితికంధరుని భృత్యుల్
సందులఁ జనక శుభధురంధరుఁడు శంభుడ మృ
తాంధస పితాతి గరిమంధ్యుడవర్చిన్.

ఉ. శూలము గేలఁబూని జిగిసాంపలరక దెలిగిబృన్దెక్కి దై
త్యాళి వసుంధరక గెడపినంత జలంధరుఁడీశుఁదాఁకినకన్
మేలిమి శూరతక హరుఁడమేయబలస్థితిఁ జూప వాఁడు ను
ద్వేలతఁ బోర వేల్పుగమి వీరులు వీరల సారమాడఁగన్.

చం. మఱియు జలంధరుండు పలుమాయలుపన్ని యనేకబాణముల్
బరపిన మోహనాస్త్రభి వభాసురకామిను లాటపాటలకన్
నెరపఁగఁ జూచుచుండె మది నివ్వెఱశంకరుఁ డంతదేవతల్
వెరచి ముకుందుఁజేరి మొఱుఁబెట్టినవించు మురారి ధీరతకన్.

ఉ. లాలితమాయనచ్చుగ జలంధర రూపముదాల్చి నైవ్యమ
టొల్లలిఁజేలంగఁ గేతన శుభోజ్జ్వలవాజిమదేభ సంఘముల్
గ్రాల మహేశ్వరుం గెలిచి గౌరవముప్పగ వచ్చెనంచు నా
ప్రొల్లనఁ జూటఁగాఁ బనిచె భూరితరాంచిత వైభవస్థితికన్.

కం. సర్వ జగదంతరాత్మయు
సర్వేశ్వరుఁడఖిల మయుఁడు సాక్షియునగు న
య్యుద్వీధరునకు దైత్యులఁ
బర్చెడు నిజమాయమోహ పశుచుటలరుదే !

సీ. ఇట్లు దైత్యుల భ్రమయించుచు స్వరోక
భాసురంబగు దైత్య భవనసీమఁ
దర్శార్థమైన బృందాకాంత నివసించు
సంతకపురమున కరిగి విఘ్న

డమలిశశయ్య నొయ్యనఁ దరుణీమణుల
 నేవయ్యెనర్పఁగాఁ జేరి మీటి
 బృందతో సరసంపు టందచందముల
 వాహ్యరతులసల్పఁ త్రోధితెలిసి.

లే. గీ. యాచత్రివర్ హరియాటలాత్తఁదెలిసి
 పలికెఁ ద్రైలోక్యసంభాష్య భద్ర ! నీవె
 యిటుల మన్యదఁదప్పిన నేమి నేయ
 వచ్చు శపియించుటర్హమే ! వానుదేవ !

చం. ఆని వనితాశిరోమణి రయంబునలేచి శుద్ధిచూచారయై
 తనుగతకుండలీ స్థిత నిదాన మహానలమాత్తకుంభకం
 బునఁ బరిగొల్ప గాత్రమటు బూదిగఁగూలిన విష్ణుఁడంతయుఁ
 గనుగొని మోహమాపని వికారమునం దవిలున్మయంతటకొ.

తే. గీ. క్షీరసాగరకన్యక చేరివచ్చి
 బృందరూపము నైకొని వేర్నివిభుని
 కట్టెదుట భస్మరాశివైఁ గదలకున్కి
 గాంచి హర్షించి హరి రమఁ గొల్పించి

చం. తెలివి పొసఁగఁగా నిజగతిం గనుగొంచు పెనింపు మిందు ని
 శ్చలమతి వృక్షరూపమున సర్వజనస్తుత పావనాంగివై
 తులసి యనాగ నెల్ల విబుధున్ భజియింపఁగ నెందుఁదద్దళం
 బుల ననుబూజనేసి భవించుబున్యము గాంతురు మర్త్యులెంతయుకొ.

కం. మత్ప్రియవగుటకొ నీవే
 తత్ప్రకటార్చావతార భస్మహింస
 పత్ప్రభల ధరణినమరిన
 మత్ప్రియచ్యుతఁగ నంగవేమున నలరుమీ !

సీ. లలితచిహ్నముల సాలగ్రామ రూపంబు
 నైకొన్న నన్ను వికాసచిత్తు
 లై యొక్కదళమున నర్చింప రెంటు ద.
 శత్రయంబునఁ జతుష్పత్రయుక్తి
 నైదింట నర్చించునట్టివారికి పీఠ
 జ్యోతేయ గురుతల్పగాఢు మద్య
 పరబ్రహ్మహైక సంపర్కాదివృజిన పం
 చకము దొలంగు నిచ్చలు ననేక

తే॥గీ॥ పత్రములఁ బూజనేయు సత్పాత్రులయెడ
ధర మహాపాత గోపపాతకములఁగి
యిహపరసుఖంబులు పొసంగ యిహదనర్పి
దివ్యపద మొందుటలకు సందియములేల.

మ. తులసీపర్ణయుంబు మత్తనుశిఖోత్పంగ ప్రసంగంబు నా
జల మెవ్వారిలు గ్రోలుచుండుదురు నిచ్చలేవారిభాగ్యము శ్రీ
లలనా ! లెక్కయిడంగ నే నెఱుంగ వీలొకత్వయాత్రైక్య ని
శ్చలభోగాన్వితు లొదు రాజనులు భాస్వద్విష్ణుదేశాభ్యులే.

కం. ఆ జన్మకృత మహాఘన స
మాజములఁగించు న్యాధి మదములుపాపున్
శ్రీజయమగు తులసీయు
గభ్రీజన్మస్వచనాంబురతి మనుజులకున్.

వ. అని యానతిచ్చి లక్ష్మీసహితుండై నారాయణుండగు వినియించె నంత జలంధరు
మాయదలఁగుటయు శివుండు వాని వధియించి సురల కళయంబొసంగి కైలాసంబున
వసించె నట్టి భస్మంబు వేదికగాఁ బ్రోచి దనరు లక్ష్మీస్వయాపజగు తులసీ మహిమ
వినుండు—

నీ. దుర్వారభక్తి చాతుర్థాస్యలక్ దాన్వద
తుల నమృతాబ్ధిజ తులసి కెలమి
నర్వనలేగావించి యత్యుత్సవములతోఁ
జూపట్టఁగా పోడశోపచార
పదవాక్యనతుల తేవంగొల్పరట్టివా
రచ్యుత సమయాపులగుదు రెందు
ధాత్రీతరుచ్ఛాయఁడగు తులసీ ప్రద
క్షీణమున నేయ ముక్తిరమ గల్గు

తే॥గీ॥ వేడ్క బృందావనమ్ము గావించితగ న
లంకరించిన స్వర్గపాలకత పొసంగు
కర్ణమునఁ బత్ర మొక్కట ఘనుఁడు మెఱయు
నవ్యయానంద సంభాసమైనచోట.

కం. అలవడఁ జరమావస్థన్
దళమొక్కటి బిహ్మనునుచు ధన్యుఁడు హరితోఁ
గలయుం గల్గిషియైనం
గలదే తన్నహిమయితర కర్మములంబున్.

శే||౧|| ఇట్టి యదృశ వృత్తికి నెన్ని కలరఁ

గలదు ముక్కగఱయొక్కటి కలుషవృత్తిఁ

దిరుగు జీవాళిఁ గఱకుటంపఱఁదనుముచుఁ

బుట్టుమొదలుగ నొకబోయ దిట్టయగుచు.

ఉ. పుట్టిన నాఁటగోరె చలపోరి మృగముల సంహరించుచుకొ

నెట్టగు జీవహింస లతినిందితవృత్తి నొనర్చి పాపముల్

వట్టుగ నొక్కనాఁడు మృగపంక్తి లభింపమి నాశ మీఱఁగా

నట్టడవిం జరింపుచు మనంబునఁ జింతలవంతనొందుచుకొ.

కా. ఆటం బిడ్డలు పుత్రు లానపడి యాహారస్తువెఁదెచ్చునాఁ

జాలా నమ్మికగాంచియున్న యెడ మాంసంబేమియుకొ లేనిచో

నేలీక భరియించువారు త్సాధ చేసింకే యుపాయంబోకో

వాలాయంబని ప్రొద్దు గుంకుటయు భావంబెంతయుకొ గుండఁకొ.

కం. కట్టియ లొకమోవైనా

వట్టుక యది విక్రయించి వైకంబును చే

వట్టుకనేడిలు జరిపెద

సిట్టలు మఱి రేపుచూత మెల్లవిధంబుల్.

చం. అని మది నిశ్చయింపుచు రయంబునఁ గట్టెలుమోపుగట్టి యొ

య్యనఁ దలనుంచి పోవునెడ సదృశతలీల ఘనాభ్రమచ్చటకొ

మునుకొని చిన్నిపిన్నుట నమోఘమహాకళ యుక్తమైన వాఁ

డనువగు త్రోవఁదప్పి భయమందుచుఁ గానన భూమిఁజూవఁకొ.

ఆ. వె. పుట్టుపల్లమ నెడి మేఱయేర్పడక శ్ర

వాహచుడర నడవ వైపుగామి

నొక్కమిట్ట పొదల చక్కటికైచేరి

మోపువైచి కంపమునవసించి.

కం. తొందెచ్చిన మోపుపయికొ

బాదుగఁ దల యునిచి చాల బడలికతనకొ

హా! దైవమ యని వగచుచు

నాదురితాత్మకుఁడు నిదుర నల్లనసోలకొ.

ఉ. సోలినయంతఁ గట్టియలఁ జుట్టుకయుండిన ఘోరసర్పమా

పాలసునంటినకొ నిదురపాల్పడి యంతటఁ బెద్దసిద్ధురకొ

గులినఁ గాలకింకరులు కొట్టుచుఁ దిట్టుచుఁ గట్టివైచి యా

శీలతఁ గొంచుపోవునెడఁ బేర్చిరమాధిపు మాతలత్తఱికొ.

శా. అడ్డంబొయ్యనవచ్చి యామ్యభటులొకై మొక్కభర్తించి యీ
యొడ్డారంపు ఓధర్త మేమిటికి మాయొద్దక విడుండితనక
ఎడ్డొన రహస్య ధర్మములు నెంతేబుద్ధి చింతింప కీ
దొడ్డపుణ్యని పాదపెట్టెడగునా ! దుర్మార్గుల సారెత్తుక.

కం. ఆనపుడు నిటలాంజలురై
యనఘాత్తులార! పుట్టనప్పటి గోరెక
దినదినము జీవహింసలు
పనిగా నిట సర్పదష్ట పాపసహితుడై.

ఉ. దేహము వీడె వీని నతిదీర్ఘతమిససహతుం జేయ సం
దేహమె! ధర్మమింతగలదే కలుషాత్మని కన్న వారితో
నా హరిదాత లిట్లనిరి యట్టిద వీని విహారిమైన మీ
గూహనెఱుంగలేరు శుకృతోచితకర్త నిరూపణకియల్.

సీ. వంటకట్టియలలో ఎంటుగాఁ దులసి కా
తంబొక్కటున్న సంస్పర్శగాత్రుం
డై పవ్వలించి యాయహి విషవహ్ని చే
గ్రాంగి యిట్లుగుటం దత్కృష్ట మంగ
మంటియుండుటంజేసి యధిగుండు వీడు వై
కుంత నివాసయోగ్యుండు దలంప
నంత్య కాలమ్మన హరి నెంచువారలు
తులసి దళంబైనఁ మలసికాష్ట

తే.గీ. మైనఁ దాల్చురువారలయ్యచ్చుతాను
లోకవాసార్థు లటుగాన శ్రీకరముగ
.....
నితని భజించి విడిచిపొండిప్పుడనిన.

కం. కనమాలి భృత్యులకు బో
య నెలమి నప్పనముజేసి యటం దులసీపా
వనమహిమ లెఱుంగఁగాఁ దమ
మనములం దలపోసి శ్రీరమాభిధు భటులక.

పం॥ కనుగొని కాలకింకరులు గౌరవసన్నతి సంత్యకాలమం
దనుపమపుణ్యదంబయినయా తులసీదళముల్ ధరించినక
ఘనశుకృతంబుగల్గు నొడికంబుగ నజ్ఞతద్రూపకర్తుడీ
యనతనుకంటినక శుకృతియూటకుఁ గారణమేమి తెల్పరే !

తే.గీ. ఆనుడుహరి డూతలనిరి యాయామృతమును
మున్నజామీకుఁ బట్టి మీరున్నయప్పు
డెఱుకలేమిడి హరినామమెన్ను ఫలము
వింటిరేకద తత్కథ కంటిరిపుడు.

కం. ఆరీతి నతుల తులసీ

ధారణ సంస్పర్శనములు ధన్యత్రేయ
ధారణముగఁ దన్నహిమ మ
పారంబగునైనఁ గొంతపలికెదమెలమిక.

సీ. నడులచెంగటల వనంబులఁ గొలఁచుల

దరుల హ్రదంబుల దాపునందు
దులసిఁ బ్రతిష్ఠించి యలరించి దేవపూ
జల కొదవించిన సకలదాన
ఫలవైభవంబులు బహుయజ్ఞ సుకృతంబు
గాంచి లోకముల సౌఖ్యంబునొంది
దివ్యదేహముల సందీపిత విభవము
లన్నియు ననుభవమైన పిదప.

ఆ వె. సత్యలోకమున భిసరుహ సంభవునిచేఁ
బూజలంది యవల భవనపంద్య
నచ్యుతుక భజింతురతని సన్నిధియందుఁ
దత్సరూపగరిమఁదనరి వరుస.

కం. మఱియు మరీచికి గరుడుం

డెఱింగించిన తెఱంగు దేవఋషికిని విష్ణుం
డొరపుగ నానతియిచ్చిన
కరణి నదివినుండు తులసి గౌరవమహిమక.

మ. చెవిఁ దత్కృష్ణపు ప్రోఁగులిడ్డదళముల్ చెల్వొందఁగాఁ దాల్చినకా
భవి బృందావన మే నొనర్తు ననుచుంబూనంగ వేసట్లు నే
య విలాసముగఁ జూచి మ్రొక్కులిడ జన్మాద్యైక సాంగత్యజ్ఞా
వివిధాఘములుబాసి విష్ణుపదవిక వేడ్క వనింపందగుక.

కం. తులసీదళమున హరిపద

జలములు దలఁజల్లకొనెడి చతురుల కులకో
ట్ల లఘుపదవి వసియింతురు
తొలఁగుక బ్రహ్మవధ ముఖ్య సురితములెల్లక.

కం. ద్వాదశులఁ దద్దళములఁ
పాదుగ హరిపూజసల్పఁ బఠుదీపముల
త్యాదరతఁ దులసికి నిడ
మోదముతో విష్ణుతోకమున వసియించుకొ.

సీ. కార్తిక శుక్లపక్ష ద్వాదశిక్ విష్ణు
దళములఁ బూజింపఁ దత్ప్రదక్షి
ణము దదలంకరణములు గావించిన
బహుజన్మకృత ఘోరపాపకములఁ
బాసి దివ్య విమాన భానురారోహత
సకలలోకములు సంచరించు
దన్మూలమృత్తిఁ దగఘాలమునఁ దాల్చు
వారి పుణ్యము లవ్వారి దలంపఁ

తే.గీ. దులసి భక్షింపఁ బరువిడు గురితవయము
తులసిఁ బోషింప విష్ణు సంతృప్తియగును
దులసి వలగొన నుక్యతముల్ గలుగు జాలఁ
దులసికిఁ మ్రొక్కు ఫలములు దెలియఁదరమె.

ఆ.వె. తులసి మొదలికసపు దొలంగింపఁ దత్సంఖ్య
నైన జన్మచయ మహాఘమెల్ల
యముండె తొలగఁద్రోయు నంబుపుల్ నించిన
యతని పితరులుండురతులగతుల.

కం. జపములలో గాయత్రీయు
నుపవాసములకొ హరిప్రియోచితిదనము
గృహ సకల ధర్మముల ఫల
మహరిమితంబల్ల తులసినగు నర్చనలకొ.

వ. అని చెప్పి సూతుండు వెండియు మునులకు నిట్లనియె—

ఆ.వె. అట్టి తులసి భక్తి నర్చనగావించి
దీపమిడిన ఫలము దేవుండెఱుగు
నైనఁ దన్మహత్త్వ మదివినుండెఱింగితు
భానురేతిహాస భటిమ నెరయ.

కం. కాశీకుండు నిజసతితో

నా శశి యయ్యిందు డెట్టులటులన భోగా
వేశ మహాసౌఖ్యానుభ
వాశయండ్లయండె లలితయను సతి దానుకొ.

శా. ఆ కాశీకు సతుల్ లనత్సుచుతులాయ్యారంపు టాకారముల్

రాకావంద నిభాననమ్ములు విహార క్రక్రియల్ గల్గు దా
రేకాధిక్య సహస్ర సంఖ్యమది గ్రోధేర్వాదులన్నాని తా
రా కంజానన గొల్తురెప్పడు మహాహ్లాదక సంసక్తతకొ.

ఆ. వె. సవతి మత్సరంబు సాలించి నెనరున

నవుడు లలితజేరి యబ్జముఖులు
భక్తిదయయు గల్గి పరివర్యనేయుచు
నిట్టులనిరి మోదమెసక మెసకగ.

చం. జరపతి నిన్ను మన్ననలు సల్పగ వాడిటి పెద్దరెల్ల నికొ

గనిమని కొల్వభృత్యు లతిగౌరవ లీలభజింప బాంధవుల్
మనవులుచెల్ప నైజముగ మానిని నోములనేమివోచితో
విసగడు వేడుకయ్యె ఛణివేణి ! యెటుంగగగ చెల్పవే యనకొ.

కం. ఏ మందఱుమును నీవై

ప్రేమయకానొండు చెఱంగు బిమ్మిటి నీస్వ్యా
సామగ్రి బూసమెన్నడు
కామిని! నీవోముఫలము గౌరవమేమో.

తే. ఎప్పుడిటవర్తలానరించుకెప్పు దీప

ములు రమానాథ గృహమున నిలువఁబనుచు
టింతియేకాని మఱి కృత్యమేమిలేదు
నీకు నీభాగ్యమేమిట నెరయంగలె.

చం. తెలుపుమటన్న యాలలిత తేట మిటారపులేఱ నవ్వితోఁ

బలిక నవంతిదేశమున భానుర చారుమతీ తటమ్మనకొ
గలదొక దేవతాగృహము కద్రువిశంకట సాల గోపురో
జ్జ్వల బహుచిత్ర శోభితము సారవనావృతమై తనర్చుచుకొ.

ఉ. వాద్య మృదంగ రావముల వారసభీ నటవస్సుట క్రియా

హృద్యతర క్రవర్తవల నెంతయు ధూపసుగంధ బంధుర
ప్రోద్వదనేక చిత్రముల భూరి వితాన సుమాభిరామమై
యాద్యుడనంతుఁ డుండుటకు నర్హమునై తగువై భవంబునకొ.

సీ. అట్టి విష్ణునకు నిత్యంబొక వైశ్యుడ
త్యంత విభవంబు బూజనాది విధులు
గావింపుచున్నచో కార్తికమాసము
వచ్చిన దీపముల వరుస నెరయ
సన్నిధినుంచు నిచ్చలులేలు జవలును
జెలుగఁగ నొనరించివేడ్క లొదవ
సఖిల వైభవములు ననుభవం జేయుచు
బార్ణమియొడ నట్టి భంగిజేసి

లే.గీ. వేంకటాచల నిద్రాదంబున వేళ శ్రీశు
నెదుట దీపములటం గాంతిహీనమగుచు
వర్తి సమయము వచ్చుచో వైశ్యుని
యవట మూఁకికమై యున్నయట్ట నేను
నది గ్రహించఁడలంచి జాత్యానుయాధి.

కం. ప్రమిద నడినున్న వర్షిని
గ్రహమున దంష్ట్రముల దిగిచి కైకొనుచో నం
దమరిన మార్జాలము త
తృప్తయము దఱివేచి నేర్పు సమకొనుకడఁక.

ఉ. ముంగలికాళ్లు భూమిపయి మోపఁగనీయక సాచి మిక్కిలికా
వంగి క్రమక్రమముననువచ్చి ముటుంగున దాఁగి పొంచివెళ్
చంగునదాఁటి పట్టిన భృతంబగువర్షిని పాత్రనుంచినకా
బొంగి వెలుంగ శారి ముఖపూర్ణ రుచుల గనుపించె స్రాంపుకా.

చం. వినుండటువంటి పుణ్యమున విస్తృత మూషిక దేహవర్ణనకా
దనరఁగ వైభవ స్థితులు దార్కొన రాజకుమారిసై కడుకా
ఘనుడగు కాశికావిభుని కామినినై బహుభోగయుక్తిచే
దిగమును దీపపంక్తులిట దేవునికే నిడఁ జేయుదుం దగకా.

కం. ఎలుకనయియండి వర్తక
నిలఁజేసిన పుణ్యఫలము జెలువము ప్రాజ్ఞ
న్న లలిత చర్మల తెలివిడి
యలవడు విభవము సురూప మమరగ గంటికా

ఆ.వె. యిప్పుడిట్లు భక్తియై సంగిన యెఱుకచే

దినము లక్ష సంఖ్య దీప పుష్టి

యిందిరేళునెడుట నిడుటకు సిద్ధించె

దీపదానమహిమఁ దెలియఁడిట్లు.

కం. ఆని లలిత సవతులకుఁ దా

ననుభవబోధించె ననుచు నా సూతుండ

క్షునులఁ గనుంగొని మఱియు

న్వినఁడని యిట్లనియె దీప విధి ఫలమెఱిమి.

కా. సింధుప్రచ్ఛ రదంతరిపక చతుస్సీమానసీవాలనో

తస్మాదానామిత శౌర్య ధైర్యకలనాచాతుర్యతః బుద్ధి

బంధూద్యత్కుల శేఖరుండగుచు శుంభల్లీలలన్ బొల్పున

స్తూంధా తృక్షితి వాలమాళి శుభధామంబౌ నయోధ్యాపురి.

కం. కులగురుఁడు వసిష్ఠుఁడు ముద

మలరంగాఁ దెల్పినట్టియంచిత నీతి

వేలయఁగ భూప్రజనెలుచు

గుల భర్తము పూర్ణ మహిమకున్నిల్కడఁగా.

ఆ.వె. రమణ నశ్వమేధ రాజసూయామలు

వెక్కుఁజేసి యచటఁ బృథ్విసురుల

సకల వస్తువతుల సంపూర్ణకాములఁ

జేసె విశద కీర్తి భాసురముగ.

ఉ. నీరదవేణి సాధ్వి శుభనిర్మల చారుతరాంగి భద్ర నా

వారిజగంధి యాత్మసతి వారక నేవయొసర్ప నాపులు

గూరిమి పుత్రుఁడైన ముచికుండుఁడు నల్గుఁడు సౌభరిప్రమే

ధారసిక్తాగ్రగణ్యుఁడు నుదారతఁ గొల్వ ముఖాసన స్థితి

కం. ఉన్నంత వసిష్ఠుఁడురా,

సన్నతమతి సర్వవ్యాపాద్యసత్కృతులూనర

మన్నించి భద్రపీఠమ

పెంపన్నతగతిమెఱయిచూనినొయ్యనఁ గనుచు.

కం. మతిలోన నతీతానా

గతచర్యలు వర్తమానగతియుఁ దెలియు

జతురులగు వారి మిమునే

భృతి నొక సందేహమడుగఁ దివురుదు నెపుడు.

ఉ. ఏమితపంబో సన్వతములేమొ లసత్సుకృతంబు లెవ్వయో
యేమహిమంపు దానములూ! యే నొసరించితి నింత ద్విపయు
గూఢియ నెల్ల నేల బహుభోగములూండఁగ రూపయావన
శ్రీమహిమందలిర్ప గుణ సింధువుభద్ర భజింపనియ్యడక.

మ. తెలియంబుబ్బుచుటన్న భద్రయను పాతివ్రత్య చారిత్ర ని
శ్చల సాష్టాంగమొనర్చి నాదుమది నీ సందేహమే వేడఁగాఁ
దలఁతుక మత్పతి యిప్పు డిట్లనె యితీంద్రా! సంత సంఘాద్వయ
జ్జ్వలతేజోధన! యానతివలయుఁ బ్రాక్షన్నప్రకారమ్ములక.

కం. అనవిని మునిమనమున నెన

రొసఁగ దంపతుల బంధులూసర గఁపిటులూ

ప్పునె లెస్సగ నడిగితరది

వినుడని యిట్లనియెఁ బూర్వ వృత్తాంతక్కక.

సీ॥ సొలఁతి మీరిరువుగు పూర్వజన్మంబున

శూద్రులయ్యెడ శోభద్రతిర

భూమి దంపతులయ్యుఁ బేమనఁడంగ దు

శ్చరతుఁడైయితఁడు నిశ్చలమహాఘ

కర్తంబులొనరింపఁగని బంధువులువెళ్ల

నడిచిన నా యూర్పువెడలివచ్చి

యడవిలోనొక్క దేవాలయంబున నిల్వ

నచ్చటియర్చకు లాదరించి

అ.వె. యొక్కపూట కన్న మొదవఁ గట్టడనేయఁ

గడమపూట కెందునడిగి కొనుచుఁ

బూలతోటఁబడలు పూనినేయుచు విష్ణు

సిద్ధబుద్ధిగలిగి చెలువుదనర ॥

ఉ॥ అచ్చునుండునట్టి యెడ హరి నొకానొకనాఁటి పూర్వపునక

దెచ్చినయన్న మింపలర దేవుని సన్నిధి భక్తిసత్వంబో

హెచ్చగు తెలహిత రహిందగు కొత్తని దీపవృష్టికై

పొచ్చెములేకఁ బోసికొనఁబూనిన నూనియ చెంతనించినక.

కం॥ భద్రంబగు పయ్యదనో

భద్రా! నీవితచించి పలువత్తిగ ని

ర్జితసూర్పరినొసర్చుచుఁ

హందిన నదివెలికె హరిముఖాలొకగతిక.

ఉ॥ తత్సృష్టతంబునకొ భవదుదార సబోధన విష్ణుగొల్పియ
త్వత్సృకతకొ మహావిభవ మూహాబోసంగగగగోరి యిట్లుసం
పత్సరరాజ వైభవవిభకొజెలు వొందిలి రాముకుండ భా
స్వశ్శుమదామదీపముల చందములిట్టి వటించుచున్మిన్కొ.

తే॥ గీ॥ దైవమనుకూలమైన చోదానొనర్చు
కర్తములొకింత ఫలమధికము బొసంగు
దైవమే ప్రతికూలమై దనరగర్చు
ఫలములల్పంబులని రాజు పడఁతిదాను.

వ॥ హరికొభజియించి యతీకృతార్థులెరిది దీపదాన ఫల ప్రభావంబు—

సే॥ పుణ్యతీర్థములఁబుణ్య స్థలములఁ
బుణ్యకాలములఁబుణ్యసూర్య
శనిరోహిణీ బుధాశ్వినుల యోగములఁ బం
చామృతస్నాన ముఖ్యార్చనముల
హరిహరభేదిము లాత్మనెంచకనుర
భిళ కుసుమముల వేయఁబూజ
సల్పిన నుభయ వంశములతో నెల్ల లో
కముల సౌఖ్యము లొంది కాంచుముక్తి.

తే॥ గీ॥ నూనెనిష్ఠారములు గల్గు పూనినేత
దీపమిడఁ బాపహరమగు తెలివి కార్తి
కమున మాఘమునకొ విప్రగణము లలర
భోజనంబిడు నతఁడొందుఁ బుణ్యపదవి॥

కం॥ హరిహర దేవాలయములు
ధరణిగట్టింతురేని ధాతృపురికొను
స్థిరులగుచు విష్ణుదేవుని
చరణములొందుదురు సుకృతసామర్థ్యమునకొ.

కం॥ కలవాఁడు తాఁతఁ గట్టఁగఁ
నిల మృత్తికచే దరిదుఁడేవునఁజేయకొ
గలుగుకొ సమమగు ఫలములుఁ
విలసింపజేయు వొసంగు విప్రుతలీలకొ.

తే॥గీ॥ ద్విజులవడుగులు పెండ్లిండ్లు వేడ్కనేయు
నతని నుకృతంబు మిక్కిలి యధిక మరయ
పూర్వజన్మ విశేష సత్పుణ్యమహిమ
గాక లభించునె యట్టి కర్తవ్యులను.

సీ॥ కామశాంతుండను యైతలాధీశ్వరుం
డశ్వమేధశతమ్ము లాచరించి
పుత్రులులేమినపుడు చింతనొంది యిం
ద్రునికడకేగి మన్ననలుగాంచి
సంతతి నడిగిన శత్రుండు దిక్పాలు
రట్లన యన నృపుండజునికడకుఁ
జనివేడుదమటంచుఁజని దిక్పతులుదాను
నబ్జజుఁబ్రార్థింప నాతడవని

తే॥గీ॥ మురుల నుప నీతులగఁజేసి గరిమతో వి
వాహములుజేసికొ బుత్రవంతులగుదు
రనిన ధరణీకుండట్లన యాచరించి
కడక ధర్మ వ్రతాహ్వానము గొడుకుఁగనియె॥

చం॥ పితరులు ముక్తిచెందఁ గడుఁబేర్చి గుణస్థితం బుత్రుఁగాంచి త
ద్గతి నతిధర్మముల్ సలిపెఁగాంతల సన్నిధి నొక్కయభి ? మీ
యతులచరిత్రమెన్న సుగుణాన్వితులౌ తనయుల్ జనింతురా
శతధృతి విష్ణుచే వినిన చందమునుమ్మిది నిక్కమెన్నఁగ.

సీ॥ ధరణిదివిజునిఁ దలనూనెయంటినఁ
గలుగు గంగాస్నానఫలముపాద
మర్దనసేయ సమస్తతీర్థస్నాన
ఫలమగు వేణీశ్ల జలకమార్ప
భోజనంబిడిన నబ్బు నభిలదానఫ
లంబులు శయన స్థలములొసంగ
నశ్వమేధఫలమ్ములగు రోగములుమాను
నచ్యుత పదమగు నాభునొసఁగ.

అ॥వె॥ నశరిమితఫలమ్ములనువుగ నుభయతో
మాభి నొసంగె నేని ముక్తిగలుగు
నంత్యదశల రోగియగునెడ గోదాన
మజపదవికి నధ్వమమర నొసఁగు॥

తే॥గీ॥ పుణ్యవేళల ధేనువుఁబొసఁగనొసఁగ
సకలదాన ఫలములుసంభవించు
పాదుకాచ్చత్ర వస్త్రముల్ పరగ దాన
మిడినస్వర్లోక సౌఖ్యము తెల్లఁగలుగు॥

తే॥గీ॥ వీనివీనాంబరములు చిత్రవస్త్ర
చయమొసంగిన హరిపదసంగతుఁడగు
మహిషమేషగజాశ్వ సద్విహితదాన
తతుల నపమృత్యుభయము దుర్గతులు దొలఁగు.

క॥ వనజజకులులకుఁగృష్ణ
జినమిచ్చిన నాయువేచ్చుఁ జెడురోగముల్
ఘనవృషభదానమునన
య్యనిమిషలోకము లొదవు నిధికఁగూర్చి.

ఆ॥ వె॥ దాఁడలోహకాంస్య తామ్రరజతఃపామ
పాత్రపంక్తి స్వాదుపానయుక్తి
దానమిచ్చునతఁడు దగు నెల్లలోకము
లనుబ్రహ్మమొసఁగ ననుదినము.

క॥ యతికింగాపాయములు
నతివృద్ధుఁడు గృహబంధైన యతనికి వస్త్ర
ప్రతతియు రోగికిమంథును
ధృతినిచ్చినయతఁడు విష్ణుదేవునిఁజెందుకొ॥

సీ॥ వెండియుబంగరు వెస వరాహ్యుత్తైనఁ
దక్కినయవి పలత్రయము నైన
దానమిచ్చినవాఁడు తగు రుద్రుఁడెంగటఁ
బ్రీతినాపాథకార్తికముల యెడఁ
బూర్ణిమాహముల నాఁబోతుల విడిచినఁ
దత్తితరులు శివస్థానమున, వ
సింతురు బహుదినసింధు దున్నిన యెద్దుఁ
గరమర్థిమై నిడఁగనినఁబుత్ర

తే.గీ. పాత్రవృద్ధియు ననువగు పాడియనుము
నైన నమరంగనీనినయాపు నెనుము
నైన, నొసంగినస్వర్లోకమమరఁగల్గు
విత్రనంబిడ్డ చేనియ వెలయు శుభము॥

కం. చూలాలికి శిశువులకుం

బాలాసంగినయారండు పాలకడలిపై

మేలుదధితక్రగుడములం

బాలిఁబడితులకు నొసంగఁ జటుకుభమెసంగున్.

సీ. వైతవైశాఖమాసములను గంధంబు

పరిమళోదకములు పానకములు

మేలిఫలములు నాశికేరాంబువు

లొసంగ [నా ?] క సుఖములొదవు వగుసఁ

బుష్పమాసమున భూరివస్త్రములు

జ్యేష్ఠమాసమున మచ్చికల దుక్కి

పెద్దకుండగ నీళ్లు నిడుట మహాపుణ్య

మన్నిటం గడుమే⁴ యవనినురుండు

ఆ. వె. గాన వారిం దిట్టం గలుషములొదవు ద

తోషణమునఁగల్గు పుణ్యచయము

హరికి ద్విజుల యందు నపరిమితన్నే హ

మగుట విప్రనేవ యమితఫలము||

ఆ. వె. ఫలనుగంధ ధాన్య పటు శాకలవణాది

దానసమితి సౌఖ్యదాయకంబు

నిన్నిదానములకు నెచ్చు సాలగ్రామ

దాన మదియెఱుంగ ధాత తరమె||

కం. ఎచ్చటసాలగ్రామము

లచ్చగ వసియించు నిధులు నవ్యుత్తమ తి

రోధిచ్చయపుణ్యస్థలములు

హెచ్చగ నచ్చోటు ననిరి హితమతి విబుధుల్||

ఆ. వె. ఆఖిలలోకదానమైన శ్రీమూర్తి దా

నంబు సాటిగాదు నవ్యరత్న

దానచయము కలుషతతిఁబాపు నశవర్గ

దాయి విష్ణుమూర్తిదాన మరయ||

సీ. మహి దేవతాగృహూర్జన మల్కుట

ముగ్ధులు వెట్టుట ముఖ్యవస్త్ర

ములనలంకరణక్రియలు ధూపదీపాప

చారముల్ సుకృత [సం] ధానరకములగు

నందు బ్రదక్షిణ మభివందనంబులు
 నవ్యయపదకాంక్షులగుచుఁ జదియు
 రెండు గావించుట రీతి శంకరునొద్ద
 పోమసూత్రము దాఁటరామి నిజము.

తే.గీ. హరునికభిషేక మొనరించుటధికపదవి
 వాద్యరవయిక్తి భుజియించు వాంఛలొదవు
 వినుతికెక్కి ద్యజస్తంభమునుపఁ జుత్ర
 వర్తియగు విష్ణు శంకరావాసములను॥

సీ. తనగృహంబున నిత్యమును దేవపూజాగ్ని
 పూజాపరుండైన పుణ్యరతుండు
 నిత్యసంతోషియు సత్యవాక్యదార్య
 భోగనిరతుండు విరాగుండనులుం
 డభిలషర్తృపభోగా సక్తచిత్తుండు
 విద్యచే బ్రతికెడి వివ్రవరుండు
 శార్వజీవనుండైన త్రియ్యుండును సత్య
 వాణిజ్యజీవన వైశ్యవరుండు

తే.గీ. కృషులజీవిండు శూద్రుండు కీర్తనీయ
 వర్తనులు పుణ్యలోకనివానులగుదు
 లెలమితో శ్రోత్రియాన్న భోక్తలకు మఱియు
 శ్రోత్రియత్వభవమ్ము లెచ్చగ లభించు॥

తే. గీ. జ్ఞాని పారాణికుండు ధర్మశాస్త్రవేది
 ప్రాజ్ఞుండు విష్ణుభక్తుండొ బ్రాహ్మణుండు
 శ్రోత్రియుండగు నతండు సత్సాత్రమగుట
 నతని కొనఁగిన దాన మత్యధికఫలము॥

కం. విను నిగమార్థప్రతిపా
 దనమైన పురాణతతి సతత మలినీష్ఠుకొ
 వినినం జదివినపుణ్యల
 కనఘనతులు గల్గు సందియను లేదెందుకొ.

తే. గీ. అబ్జపతాక్షు నిలయంబునందు రాత్రి
 వినినంబగలిఁటి పాతకవితతి దొలఁగు
 పవలు వినునేని రాత్రిఁటి పాప మణఁగు
 భాసురపురాణ పఠనంబు భిదదంబు.

కీ. చంద్రమనుండు వస్త్రంబున రుద్రుండు
 గోదానమున మేంటి గుఱ్ఱమొసంగ
 వరుణుండు పరమేష్ఠి పురుషదానంబున
 మనువుత్వంబీయ ఘనుడు తృప్త
 యజదానమున గొఱ్ఱ నర్కుండు ఖరముల
 వేసడంబుల నీయ వెలయునియుతి
 గజముచే హిమగిరి గంధదానంబున.
 గంధర్వతతు లలంకారదాన

తే.గీ. మున నురాంగన లోదనమున విరించి
 విద్యచే వాణి బండిచే వేడ్క నంగి
 రనుండు జలధి యుదకముచే రథము నొసంగ
 చన్నిదేవుండు సంగ్రహితులగుదు రెపుడు ||

వ. ధాన్యదానంబున విశ్వేదేవతలు తృప్తులగుదురు. ఇవి చిత్రదాన విధంబులు.
 ఇంక ధర్మజనకు శ్రీ కృష్ణదేవుడానతిచ్చిన విధంబున మహా దానఫలంబు రఱిం
 గించెద—

ఉ. ధర్మజుతోడఁ గృష్ణుండను ధర్మపుబుద్ధి తిరంబుగాఁగ నీ
 వర్తిలి నెల్ల శాస్త్రములు నారసించేయుదు వందుదాన స
 ధర్మములకొ విశేషమగుధర్మము మానవనాథ! భూమి యా
 పేర్చిని ధాత్రిదానమునఁ బృథ్వికీరాజగుచుకొ బ్రవర్తిలుకొ.

తే.గీ. సస్యయశభూమినిచ్చినఁ జంద్రసూర్య
 తారలున్నంతకాలము ధన్యపుణ్య
 గతుల వసియించు నాతండు గ్రతుశతంబు
 నేయు ఫలమొంది లోకులుచెలంగి పొగడ.

చ. కృతముకవిప్రవర్యుండు ప్రకీర్తిత నైగమశాస్త్రవేది సం
 తతతుచి నిత్యసన్నదనిదాన చక్రతుండు కర్తరుండునై
 సతియునుతువే భజంప గృహసంగతధర్మమునకొ బ్రవర్తిలకొ
 మతికలఁగఁగడతప్ప సమగ్రపు లేనడి పీడనందుచుకొ.

వ. తన పతింజేరి యిట్లనియె.

మ. తమరాక్షసుల నియుక్తకర్మపరతకొ సంపూర్ణభావైక సం
 గతిఁజెన్నొందినని వ్వరించియును దాకష్టంబునొందఁగ జూ
 చితివేకా, పారుగిండ్లకామినులు బాసికొ వెండింగారు లం
 చితిలీలకొభరియింప నిట్లునికీ యొప్పెల్లంబింత చింతింపుమా!

క. ఆనవుడు మూఢవృత్తినిటులాడఁగఁ జెల్లునె వారువారు నే
సిన సుకృతంబు రెంతయు వశిక్యతమై ఫలమీక తక్కువే !
వనిత ! భవత్పురాకృత మవశ్యముగా భుజియింపకేలఁ బా
యు ! నలిననాభుఁగొల్చి సిరులొందెద పొందుగనింకమీఁదటఁ.

సీ. ఆని పల్కివ్రతము నేయఁగ దేవతాధీశుఁ
డది విఘాతమునేయ నప్పరసలఁ
బంపిన నాటలపాటలఁ జెంగట
మెలఁగఁగ నతఁడు నిశ్చలత నునికీ
నమరేంద్రుఁడంతయు [నబ్జజనకుఁ] దెల్పి
నాతఁడు శ్రీధరు ననుమతమున
సకలసంపదలిచ్చి చనవున నింటికీ
జనుమన్న వచ్చి నిచ్చలు స్వకర్త

తే.గీ. పరత సతిధుల నరయంగ భామ ననుప
నదిమదంబున మున్నెవ్వరైనమమ్ముఁ
బ్రోవఁగలిగెరె యని దుష్టబుద్ధి మంచి
తీర్థమును నీయ దడిగిన దీనులకును.

ఉ. అంతటఁగల్గు సంపద రయంబున దొంగలపాలుగాఁగఁ దా
చింతిలి ధర్మమేమిటితనీ ! నినుబానెద నంచుఁబల్కు న
క్కాఁతునిఁ జాలవేడికొని కామిని లా మును చెప్పినట్లుగా
నెంతయుఁజేయఁ దక్కుధనమెల్ల వ్యయంబగుడుఁ గృహస్తుఁడుఁ.

కం. అనుకూలభార్యయును స
జ్జనసంగతి మేటివిద్య సత్సంతియుఁ
గనని గృహస్తు వసింపఁగ
వనమే మేలింట నలఁగి వర్తలుకంటెఁ.

కం. అనియిల్లుదక్కఁదక్కిన
ధన మతిధుల పాలుచేసి తగనుండఁగ మి
న్నున భూమి దానమున నీ
కనువగు సిరులొదవుననిన యా వాక్యములఁ.

ఆ. వె. దక్షుఁడాతఁడా గృహక్షేత్రముల దాన
మిచ్చి కల్పిఁగాంచి సచ్చరిత్ర
వర్తనముల మిగుల వైభవములఁగాంచి
యిహపరముల సౌఖ్యమెల్లమి నొందె.

కం. ననుగూర్చి పుణ్యకాలం
 బున నన్నమువెట్టు ఘనులు భూదానము నే
 నిన సుమతులెల్ల సుకృతము
 అనుచుగ గనియుండ్రు మత్పదావాసమునకొ.
 సీ. ధర్మముల్ దాఁజేయ దగ నితరులచేతఁ
 జేయింపఁ జేయఁజూచి ముదమండఁ
 గలపు నానావిధ విలసితభోగమ్ము
 లపవర్గమును విను యమతనూజ !
 యుభయతారకమగు నుద్విదానంబు న
 త్సాత్రంబునాఁదగు బ్రాహ్మణునకు
 నిచ్చినపుణ్యాన్నిఁ డిచ్చట వైకుంఠ
 పురి విష్ణుసామీప్యగరిమ నమరు

తే.గీ. పరులాసంగినఁ బాలింపఁ బ్రబలు దానొ
 సంగుకంటెను నినుమఁజొనర్చెలంబు
 దానిఁబాలింపకుండినకొ దానొసంగు
 టిదియు నిష్ఫలమగు ధర్మవిదితసరణి ॥

తే.గీ. దానమున స్వర్గభోగముల్ దసరు పాల
 నమున నమృతపదవిఁబు యమరు గానఁ
 బాలనము నేయుపుణ్యంబు పాటియగు నె
 దానములు పెక్కునేయఁ దధర్మమరయ.

కం. భూసురుల కిడిన ధారుణి
 కాసపడినకుమతీ నారకావాసి యగుకొ
 భూసురభూమియె తోఁబు
 ట్టాసర్వనృపుల కననుభవాస్పద మగుటకొ.

కం. సుశ్రేతదాతలకు నభి
 • శ్రేష్ఠశుభంబులుకొ విలాసము సుఖ మ
 న్యశ్రేతదాత పశువై
 యిండ్లితి జడజన్మముంది హీనత మెలంగుకొ.

తే.గీ. జ్ఞానపంబు సరస్వతీదాన మరయ
 నది మహోన్నతవైకుంఠ పదవి నిచ్చు
 విద్యఁజెప్పుట పుస్తకవితతియుసంగు
 పెలమి దానంబు నాఁదగు విలసితముగ.

క. మేలగుఢాన్యము విద్యా
శాలియగు మహీసురునకు సన్నతిసౌసంక
శ్రీ లలితధాన్య భనపతి
యై లావణ్యమునుబొందు నంచితచర్యక.

తే. గీ. పూవులు సుగంధచయము తాంబూలములును
వ్యజనములు దానమిచ్చినవాండు కలిమి
గలిగి ఒకబుభోగయత్తుడై వెలయఁబుట్టు
[భత్ర?] దానమ్ముచే పరిష్కృతవహించు.

కం. తేరులు పరికరములు నిడ
నారూఢి౯వన్నెగాంచి యాత్మజపాత్ర
శ్రీరమ్ముడగుదుమెఱయుక
వారక పాదుకలొసంగ వరఞ్చావయడగుక.

సీ. చలికాలమిందనంబులు విప్రులొసంగ
గాయ మయ్యగ్ని సత్కాంతసేనంగు
కన్యావిజిస్తర్ణ ఘనదానముల మగచి
సతి భూమ భూషణ వితతిఁగాంచు
పన్నెకోకలు రత్న వరభూషణము లీయ
యావవైభవశుభారాధుఁ డగును
సర్వప తిల పాయస కృపీట దానాభి
నురువిభవైశ్వర్యయై కీ నమరు.

తే. గీ. మఱియు సద్గర్వ త్రైంశ్రయమహిమ విశ
దేవ సంతృప్తిగావించు ధీరవరులు
చక్కదనమును దృఢమును సౌఖ్యమొంది
యాయరభివృద్ధిచే మింతు రవనియందు.

వ. హవ్యకవ్యకారణంబులును సకలజనాధారంబులును నగు మురభిణంబు
దానంబుత్తుత్తమఫలదంబు నివాపర సాధకంబు నగుంగావునఁ దన్నాహృత్త్యంబును
వివరించెద.

చ. హరుఁడు సతీ వియక్తవికలాత్మతచే దశమావరింపఁ వ
ద్వారతఃపవంత పుట్టుయిడ వారిజసంభవనిర్మితంబు భూ
మరమర వర్ధనీయ పరిశోభితమై తగుధేనువా జటా
భరము తృణోఘబుద్ధి లింగబట్టి శైమ్యంక నుగ్రుండగ్రతక.

ఉ. చిచ్చటకంటఁ జూడుటయందు జెల్వగు మైకమలంగ లేవ లే
కచ్చటఁగూలఁజూచి కమలాసనుఁడామఁజూనియుక్తుడై
వచ్చినమస్కరించి గిరివల్లభ! యాజ్యముద్రావి దేవతవ్
హేచ్చుగనిట్లు నేసిరిదియొల్లిన వారలతృప్తి కెట్లుగో.

మ. అనుడెంతేదయతోడఁ జేతనిమురిక్ హర్షంబుగా నాపుచు
య్యన భగ్దాంబకవహ్ని ధూమపరిలిప్తాంకాతి గాత్రంబునక
దనరంగాఁ గపిలాఖ్యధేనువర మాద్యంబయ్య దేవేకుఁడా
డిన ముఖ్యస్థితినిొప్పే జూను అమరులడెందమ్మలక మెచ్చఁగక.

మ. అపరాధక్షమచేసికోవలయు సంపాద్యాపులంతంతనం
దపునందికమదనారికిచ్చుటయు నాధర్మండు సత్యాభ్యుదై
యపుడొప్పారఁగ వానిఁగేతువును వాహంబుక మహాప్రేమ న
చ్చపుసఖ్యండునుగాఁగఁదాఁగయిఁకొనెక శంభుండు సంరంభియై.

సీ. వ్యవసండు శ్రోదిసీజలములఁ గ్రుంకిడి
తపసు నేయఁగ జాలదరుఁడొక్కఁడు

వలవేసిపట్టి భూవరుఁడగు మాంధాత
యొద్దకుఁదెచ్చిన నుర్వివిభుండు
నెప్పటిచోటున నిడుమున్న నమ్మని .

వీనికిబదులిచ్చి విడుపుము ! నను
సూరకచనఁగరాదో నృప ! యనుడు వ
స్తువులెన్ని యిడ నవి తులకురామి.

తే. గీ. సంతఁగరజాతుఁడను ముని యాపునిడఁగ
సవతు వచ్చును నా నట్లు సత్వ విభుండు
గాన నిల హస్తకవ్య విధానములకు
నర్హుమగు తత్ప్రభావ మనంత మరయ.

సీ. గోదానమహిమ లెక్కువ నుక్కర్తాభ్యుదై
విప్రుండుగార్హస్థ శ్రవృత్తమాని
ముదిమిచేదపము సౌంపాదవఁజేయుడు సిద్ధి
నొంది యింద్రుని కడనుండ నప్పు
డనురేంద్రదూతలయ్యమరేకుతో యమ
భటు లిందులకువచ్చుఁ బావనులకు
నడమ్మువచ్చి తదావాసమునకుఁగై
కొని వనిరగనుననిమిషపతి.

అ. ౩. యథుముఖాలఁజేసి యాపునిచ్చినవార

లక్కభపునిఁజూచి యచరిపురికి

వచ్చువారుగాని యచ్చటనుండురు

ధేనుదానధలము దెలియుఁడిట్లు.

క. ఆపమృత్యు హరణమను న

చ్చపుబల్కును ద్వజుఁడు విని నిజప్రభువుల కి

ట్లుపదేశమిత్తునని ది

చ్చపుయానము నెక్కివచ్చియశరీరి క్రియఁ.

అ. ౪. స్వర్గమభిలషించు సాధువుల్ గోదాన

పరులుగాఁగవలయు దొఱకనియెడ

నెరి నువర్ణమైన నిష్కద్వయంబిచ్చి

యట్టిఫలముగాంతు రనుచుఁజనిన.

కం॥ వారలు తద్బాంధవులుక

ధీరత గోదానవృత్తిఁ దెలివొందిరి.

ధూరుణి దేవ ప్రీతిద

మారయ నదిగాక యెండులగునె యరయఁగక.

తే. ౧. పుణ్యకాలమ్మలక గుణగణ్యమైన

సాధుధేనువు దానంబు సర్వసేని

దాని రోమంబులెన్ని తత్సంఖ్య చివ్య

వర్షములు స్వర్గమున వైభవమున నమరు.

కం॥ చరమంబునఁ దద్దానము

వేరపునఁ గావించునేని విను యమపురమై

తరణీ తరణమ్ముగ సుర -

పుర భోగము లొందు నధిక పుణ్యస్ఫురణక.

కం॥ అనిమిషలకు మావ్యంబును

ఘనముని పితరులకు నెల్లఁ గ్రవ్యము వలె నం

చును దామరసభవుండిల

ననుపమముగ ధేనుగణము నమర స్పృశింజెక.

కం॥ ధేనువులుక బ్రాహ్మణులుక

మూనికి నొక రూప విశద పుణ్యస్ఫురణక

ధీనుతగతి నవలొకన

దానార్చన విధులు జనుల ధన్యుల జేయుక.

తే. గీ. సరవి గోబ్రాహ్మణులఁ దృష్టిసలుపు నతఁడు
సత్యవాదియు నిఖిలా త్ససముఁడు యోగ
నిరతుఁ డోదనదాతయుఁ బరమకృతులు
వంశ పావనుల పవర్గవల్లభులును.

కం. శ్రోత్రియఁడు గుటుంబియునను
ధాత్రిసురు వెదకి వెడ్కదాసమొసంగు స
త్రాతుఁడు నుభయ కులంబులు
చిత్రగర్త సత్యలోక సీమ వసించుకొ.

చం. వజ్రపునఁ జాలమేపులును వారియుఁ గల్గంగ రక్షణక్రియా
పరత మెలంగినకొ ఖలులు బల్బిడిఁ దోలుకుపోవుచో ధురం
ధరబల శౌర్యతం దఱిమి తాలిమి గ్రమ్ముటెంచినకొ మహా
మరపురహోగ సంపదలు మక్కువగాంచి వరించు నెంతయుకొ.

కం. భేనువులకు విప్రులకుం
గానెమ్మిఁ బొసంగు రణముఖంబునఁ బెగు న
మృతనాథ్యునిఁ గైకొని
పూనికతో నప్పరసలు భోగింతు రటకొ.

చం. పతి హిత వృత్తికై పాలియు భంగికి నెక్కుడు విప్రరక్షణ
స్థితిఁ దెగటారుటల్, మిగులఁ జేరుట పుణ్యము గోపితార్థమే
ధృతి నని నీల్లి నాతనికి దివ్య సుఖములవేమిదొడ్డ! గో
స్థిత భవనమున నైలంగు ధీరతఁ గల్పితములున్నతికొ.

మ. పదియారిత గడు వెసవికొ గడుపునింపకొ బావిఁ గల్పించు స
మృద చార్మితుఁడు మేపువెట్టు ఘనసౌమ్యుడైనై ర్య హృత్పద్మం దొ
ప్పిదపున్ గో? భవనంబుకొ జలనిధుల్ పృథ్వీదిశాక్రాంత మా
టది గన్గించుఁ జరించుసంతతమభావ్యుడ ప్రసాదాకృతికొ.

సీ. ఉపవాసములఁ దీసియున్నచో వానలఁ
దొడియఁదెట్టిన వ్యాధి దడవికప్పు
డరసిప్రోవకయున్న నతితృప్త బడలింప
పడుకచో సమముగఁబరగఁజేయ
కునికి యాఁ గుఱ్ఱుల దినమును వాలచేఁ
దనుపకయాన్నఁ దత్పాతకంబు
లిల నెన్నవశమె నిచ్చలు బహుపీడచే
నిరయంబున న్నాడు నిరతనాత్రి

తే.గీ. నారలఁగొడలుచు బాధలఁ బఱచు యముని

భటుల బ్రతిమాలు నతిదీన భాషణముల
ధేనుపాషణమున కెచ్చుచీత్తునుకృత
మరయఁ దట్పిడనముకలమె దురితమెద్ది !.

కం. దానము నేసినవానియ

సూనఫలంబులకు లెక్కయున్నదె తదో
మానేక వర్షసంఖ్యను
ధీనుతి గోలోకవాసభృతిఁ జెలువలరుకొ.

ఉ. కొమ్మలయందముకొ సౌబగుగుట్టయు సద్గుణయుక్తముకొ నుభా
సమ్మదమాధురీ రసవిశాలత దీర్ఘతవాలమొప్పుగా
నొమ్మగునాపు వేదయు నిజోచిత కర్తయు శ్రోత్రియుండు నా
నమ్మహిదేవునర్చనలనారిసి యిచ్చిన మేలు చేకుఱుకొ.

కం. పాత్రునకిచ్చిన సబల

శ్రీతాంకుర రీతి వృద్ధిఁ జెలఁగు ఫలము దు
ష్పాత్రున కిచ్చిన నూషర
ధాత్రీ స్థితబీజగతి వృథయగుకొ ఫలముల్.

జం. కపిల నిచ్చునేని నధికంబగు పుణ్యము దేవతోపయో

గ్య పరిణతిం దనర్చ నగు నానురభీఘృత దుగ్ధముల్ తదీ
య పరత లేక తానె కొనునట్టి దురాత్మల శ్రాద్ధదేవుడ
వ్యపరిమితైక బాధల మహాపద లాండఁగఁ జేయునెప్పుడుకొ.

తే. గీ. ఉభయతో ముఖి విప్రుని కొసఁగ నుభయ

వంశ తారక మగును దుర్వార మహిమ
తండ్రి కడవారు పదియగు తరములట్లు
తల్లికడ వారు దివ్య పదస్థులుగను.

తే.గీ. శతపుగలవాఁడు యాగముల్ నేయువాఁడు

దేవ పూజా విధేయుండు తెరువులయెడ
వెలయఁ జలి పందిరులు వెట్టి ఫలము లూడవ
నాశ్రునిచ్చినవాఁడు పుణ్యాత్మలరయ.

కం. కులహీనునికొ లోభికి

నలకడ మూర్ఖునికొ గపటియగుతానికొ జం
చలున కనాచారి కిడం
గతాఁగ తతికష్టనిరయగతులనైలఁగుకొ.

కం. ఎపుడైన నన్నదానం
బహుమిత ఫలాస్పదంబు హర్షంబును సత్
కృపదగు కొత్తి గగనిదీపక
విపులయశః పుత్రపౌత్రవిభవములొదవుక.

సీ. ఉద్భిద సుజ్ఞచే నొప్పగు దరుగుల్ల
లతలు స్వేదభవసంగతులఁ గ్రములు
దంశాదులండజతతి జలచరక్షి
చయము, జరాయజ సమితి మాన
పులు పశుసంతతి యిలఁ బుణ్యమహిమచే
దివిఁ బుట్టుదురు నరుల్ దేవతలనఁ
బ్రకటిత పాంచ భౌతికములన్ని యునట్లు
లగుట దేహములు కర్మానుసరిణి

తే. గీ. స్థావరములెల్ల నట్లగు స్థావరముల
నన్నములు పుట్టి జనమెల్లనవిమెనంగు
నుర్విజలములఁ దడిసి వాయువున నావ
రింపఁబడి విత్తుదానంకురింపఁ దొడరు.

ఉ. వెండియు నీరట నాన నలవిత్తున నాశమునందుఁ బర్ణముల్
గాండము దానియందుఁ గడకక వెసమూలముగల్గి పూవులం
బండులు వెన్నులక బొడమ వాటిలు సస్యములుక ద్రుమంబులై
యుండఁగ జంతుసంతతి నిజోచితభక్తిఁ దనర్చి వర్ధిల్లక.

అ. వె. ప్రాగములను దుషయం బటుతుషయీరముల్
యీరయుక్తి బొడమి చెలఁగు తండు
లములు దాన సస్యమెరు నోషభుల
రనములిట్లు శాస్త్రధర్మగతుల.

సీ. యవలాదిశాలిపర్యంతమ్ము సప్తద
శకము శ్రభ్యాతమై సరవి వోష
భులునాఁగ మెఱయు నవ్వలివెల్లియుద్రాఖ్యుఁ
బొలుపుగాఁదండులములు పొసఁగిన
యన్నంబు దేహాన నటఁ బక్వమై సప్త
ధాతుసంతతి వృద్ధిఁదనరఁజేయు
నవి నాడి తతిఁజెంది యా ప్రాణవాయ్వాది
గతులచే వడి బహిర్గతములగుచు

తే.గీ. సారమంతయు శుక్లమై మీటి జన్మ
 హేతుకరమగునది సృష్టి హేతువగుట
 నన్నమే బ్రహ్మమనుచు వేదార్థ విదులు
 పలుకుదురుగానఁ దద్దానపటిమమేలు .

కం. ప్రాణాధారముగా ని
 ర్మాణముగావింపె భాతమహినన్నమునన్
 బ్రాణము లిచ్చుట లెక్కువ
 బ్రాణతఁ దత్క్రియకు నెక్కుదానము గలదే.

కం. జపములు తపములు పెరామము
 బుపవాసక్రతుచయంబు లొదవించు ఫలం
 బుపమించడగునె యన్నద
 విపుల మహాసుకృతమునకు విశ్రుతలీలన్ .

చం. దినమనమాన్నదానమున దేవతలందఱు దృష్టినొంది పా
 వన శుభమిత్తు రార్యులనవద్యులు నా నుతింయింతు రెంతయున్
 వినుతిఁ దదీయ వంశజులు విశ్రుత భాతృ పదమ్ముగాంతురా
 ఘనులకు సాటిలేరవటఁ గంజదళాక్షుని రూపమొందుటన్ .

మ. విను మొదర్పి జి యన్నదానము జగద్విఖ్యాతమున్ దృష్టిదం
 బనఘంబాత్మహితంబు ముత్కరము విప్రాభ్యండు మున్ బుత్రకుఠ
 మనుమల్ కాంతయు సర్వవస్తువులు సౌమ్యస్ఫూర్తియంగల్గి ధీ
 రనుతిక భక్తము బెట్టు నిత్యము సుపర్యక్రేణి వర్ణింపఁగన్ .

సీ. ఆతని మనశ్శుద్ధియరయ శచీభర్త
 జడివాస గురిసి బెగడువలచియు
 తానప్పుడొక వృద్ధ ధరణీసుపర్వతై
 చనుదెంచి భుక్తివేడినఁ జెలంగి
 రమ్మని యర్పించి రమణిఁ బాకమునోయ
 ననిచి తదోష్ఠి గృహస్థుఁ డున్న
 యతఁడే దేవతలందఱు విశ్రుతై
 యన్నంబు వలెనంచునడుగుటయును

ఆ. వె. వీరలెడయ భుక్తివిధమొల్లనంచు ముక్
 వృద్ధు పల్క బాస విడమి వంట
 కట్టియలకు లేమిఁ గాంత చింతిల వీర
 లెల్లనూనె నద్ది యిచ్చి విభుఁడు.

శా. అందుంబాకము గాక దేవతల మాయకొ జిక్కినకొ గాంతయకొ
గుండకొ బాదము లగ్నిలోన నిడు మొకొమ్మాయనకొ సాధ్వియ
స్సం దెల్పొందుచు వంటనేయుటయు లీలకొ దధవుం దెల్లవా
రిం దెచ్చెన్ వెనక జంక్తికై నపుడు సంప్రీతాత్మకడైయత్తఱి.

కం. పెంశోడలు గ్రామి వెసధర .
జిందొరగిన సాధ్విం జూచి శైరిశోకమునకొ
గుందుచు గృహపతి పడ్డన
కుందొడరిన నిలియిడక కూడదటన్నకొ

తే. గీ. అతఁడు వంటయింటికరిగి చిక్కిన సాధ్విం
జూచి మూర్ఛవోవ నుదతి లేచి
యింద్రుకరుణవలన నిడఁగ భోజనము గా
మిచ్చి సురలు విభుని లిలుపు మనుడు.

కం॥ అతిథులు భుక్తిం గొనిరో
చతురా ! రస్తునుడు నతఁడు సంతసమున సం
స్తుతులమర వచ్చి యా దే
వతలకు నుపనారరీతి వార్తలు నొడివెన్.

ఉ. దానికి సంతసింపుడు శతక్రతుఁడా మిథునంబునెంచి మీ
రానిక మత్పదంబున మహామహిమంబున నుండి యంత వా
త్యానను వెంతనుండఁ గల యద్భుత కర్మలటంచు వారి స
న్మానపుఁ యోర్కె లిచ్చి సురమండలితో దివికేగె వేడుకకొ.

తే. గీ. పూని హినుఁడు యోరిన యేనిఁ గరుణ
దనర నాతిధ్య మొనరింపఁ దగవు బడలి
యన్న మడుగఁ బరీక్షించు టర్లమగునె
శాస్త్ర) యోవిదులైనట్టి సజ్జనులకు.

కం. పెట్టమిని దరిద్రుండై
పుట్టుంబాపములె నేయి పూని యితరులన్
బట్టుగ వేడున్ జాలుకన
దొట్టఁగ భవిష్యంతకంటె దోషముగలదే

ఉ. దానములందు మేటి శుభదానధానము దేవ మోద సం
ధానము ముక్తికాంత పరిధానము సన్నతభర్త సంతతా
ధానము సర్వలోక గతిధాన మనూన రసాన్నదానమా
మానిత భర్తచేదులగు మానవకోటుల కెన్ని మూడఁగన్,

1. 3. ఆన్న దానమాది యభిలదానములకుఁ

దృష్టిజేయగానఁ దృష్ట మతీయ
జారఁజేయ నుదకదానముల్ గాన న
స్మృదకముల సాటి యొకటిగలదె !

కం. దట్టపుఁ జలిపందెరులక

బట్టగు శీతలజలంబు శరమభయక్తిక
బెట్టగు వేసవి నిచ్చిన
యట్టి మహామళుఁడు వరుణు నాకృతివెలయుక.

కం. ఏ జాతివానికైనా

రాజితమతి నన్నమిడ సురల్ మునులుక ని
ర్యాజోపకారకరుణో
ద్యేజిత మన్నింతు రతని విభవప్రదులై.

కం. ఇంపుగ “నన్నస్య యశి

తంపాత్రమ్మ” నెడి మేటిధర్మక్తిక దగ్గ
బెంపలరు నన్నదాతకు
సంపల్నోభాగ్యభోగ సంతతులొదపుక.

వ. అని వానుదేవుండు కాంతేయగజున కెఱింగించెనని సూతుండు వెండిఁ
గొనకాదుల కిట్లనియె—

కం. పాదుగ నిందులకై కల

దాదట నితిహాసమొకటి యమధర్మజ సం
వాదము, గజపురిరాజ్య
శ్రీదనరుచు భరతవంశ శేఖరుఁడెలమిక.

మ. ఒకనాఁడాగమ కృత్యముల్ విదితధర్మపాయ కర్మంబులుక

ప్రకటస్ఫూర్తిసౌందర్య విప్రజనముల్ పంక్తిక వసంపక రుచి
ప్రకరంబుల్ దళకొత్త హేమచయపుంపాత్రంబులక భవ్యభో
జ్యకరంభంబులునించినట్టియెడ నిచ్చుకధర్మఁడువ్యర్థతిక

కం. పండాలాకృతిఁ దైకొని

మెండుగఁ జూపఱకు హేయ మేళన నిజగా
త్రుండగుచు వచ్చి వాకిఁటి
దండన్యసేయించి యవటి నావారికులక.

కం. కనుగొని ధర్మసూతి కెఱుగన్వినిపింపుడు నాదురాక నా
విని యిది దేవతార్చనకు వేళ భజించిన యంతఁగొల్వులొ
నను బోడఁగందుగాక యనినకొ గడుకోపము చెచ్చుకోలుగాఁ
జనుగద రావపుట్టుకకు చాలదె యంతటి నిష్ఠలందొగిన్.

కం. రాజ్య ప్రతిపాలన గుణ
పూజ్యము గావించి దినము భూసురకర్త
ప్రాజ్యత మెలఁగిన ధర్త
త్యాజ్యంబగు నంచునాత్మఁ దలవఁడొ వినఁడొ.

సీ. అని పెక్కుమాటల నాతని నన్నిధి
గాంచి కష్టము తనకంటె నెవ్వ
రనిపాతకుల దెప్పిని మెచ్చి మంచిదె
యారకలి గొనినాడ నన్నమిడఁగఁ
బంపవే యనరాజు బ్రాహ్మణుల్ భజియించు
పిమ్మట ననపుడు పేర్చిధర్త
శాస్త్రార్థములు దెల్పి సమకొల్పియిడరాగ
నవనీశ్వరులయన్న మధికకలుష

తే.గీ. మరయవైద్యుల పదుపురి యఘముసూన
రియు దదీయుల [దందటి] దియు ధ్వజియు ?
నట్లవేశ్యయు వేశ్యలదంతయైన
పాతకపురూప మెన్న నృపాలుడనుడు.

ఉ. కుంది వివర్ణుడైన నృపకుంజరుఁగన్దొని బోయాకాఁడొకం
డందముగాఁగ విప్రవరు నాఁకలిఁ దేనియ చామవియ్యమిం
పొందఁగనిచ్చి తీర్పు ఫలముర్వికినెల్ల విభండుగాఁగఁ బు
ట్టం దగునాఁటి విప్రఁడుకడంగి పతివ్రత యోర్తుఁ బంపఁగన్.

ఆ.వె. అన్న దానమహిమ లడిగిన నారాజు
శిశువునాఁటి తెఱఁగు నెప్పియంత
యింతయయ్యెనెంత యెంతగునో యది
తెలిసికొమ్మటంచుఁ బలికె ననఘ !

కం. కావున నీవుకొ ధరణీ
దేవతలకు నన్నమిడుట ధృతసుకృత శుభ
శ్రీవెలయుదువని చనియెకొ
బావనమగు నన్నదాన పద్ధతులిటులన్.

తే. గీ. చాలమున ద్వాదశుల పోడశమునఁ గుడుచు

నతని పాతకమింతన నలవియగునె

పురుషుండేకాహుక్తిచేఁ దరుణియగుచు

బుట్టునె జంతువుననైనఁ బూనిపిదప.

కం. సుతుఁడు యతియైనచో నా

నతి పురుషుండగుచుఁ బుట్టు సతియగుఁ బురుషుం

డతిఘోరైకాహన్నా

దృష్టభక్త మహాపుమున విబుధసుతులారా !

సీ. బ్రాహ్మ్యంబలంకార భాసితయగుకన్య

ధారవోయుట త్రిసప్తకులజులకు

మోక్షదంఽగు యజ్ఞములకు బుద్ధిద్వక్షి

ఁ యొసంగ దైవ్యమనంగఁ దనరు

నది ద్వసప్తకులుల కపవర్గమొనఁగూర్చు

గోమిథునక్రయ హేమమునకు

నొసంగ నార్జంబవి యొసంగు నేడుదరాః

వారికి ముక్తి దుర్వారగరిమ

తే. గీ. నొండొరులకు బదులకన్య నొసంగుటయె

పరగు సంతాన కారణ పదమనంగ

నదియుఁ ద్రిపురుష మోక్షదమగుట ధరణి

సురులకివి నాల్గుయోగ్యమా పరిణయములు.

కం. మఱి గాంధర్వము రాక్షస

మరయఁగ రాజులకుఁ జెల్లు నవియుంగూడక

గుఱివైశ్యుల కాసురమగు

నెఱిఁ బైశాచికము శూద్ర నీవహమునకగుక.

కం. ఉభయకులపవిత్రగి బతి

శుభఫలదము నైనకన్య శోభనలేఖా

విభవము కులశీలము స

త్ప్రభుతయుఁగల మునికొసంగ భాగ్యములమరుక.

కం. ఇనమండలపరిమిత మిల

ననువుగఁ బ్రతివర్గ మొకటి యవల నిడంగా

జను కాలము కన్యాప్రదుఁ

డమపనుభోగములనందు సంచితమహిమక.

కం. కులమును రూపము శీలము

గలిమియు విద్యయును బ్రతిభగల వరునకువే

జెలువ నొసంగుట పుణ్యం

బిలఁబుణ్యదినాశిచ్చుచు పెంతయు నొప్పుకొ.

ఆ. నె. పుణ్యతీర్థపుణ్య భూములగ్రహణంబు

నయనవిషపులైన యట్టియడల

ఘనతఁజేయునట్టి కన్యకాదానంబు

సార ముభయవంశ తారకంబు.

సీ. కొండిన్యకులుఁడొక్క పండితాగ్రేసరుం

డవసీనురుండు వేదాంతవేది

శిష్యులతో వనసీమకుఁ జని కండ

మూలఫలాలి కిమ్ములఁ దిరుగుచు

ద్రోవఁగానక ఘోరహావనంబునఁ బడి

యటనొక్క కూపమధ్యమునఁ చాపి

పాహియక బల్కులు పలుమఱు వినిచేరఁ

జొయి యెవ్వరులేమి బుద్ధికలఁగి

తే.గీ. మఱలిరా మెదలిటి మాడ్కిమాటలువిని

తిరిగి చూచుచునటఁ గాంచి నెరయు ధూమ

మతఁడు మీరెవ్వరనుడు మీ పితరులమిట

ననుచుఁ బ్రార్థనఁ గడువిన్నెతాస్మృతఁడగుచు.

కం. మీరివట నిట్టులుండఁగఁ

గారణమేమనుడు మాకుఁ గల కులభవులె

వ్వారలు పుణ్యదమగు నా

చారమున మెలంగమిక్ గృశస్థితి వలనెక.

తా. గంగాన్నానము నేతునేవయును శ్రీకాంతార్చనలే పుణ్యతీ

ర్థాంగగాహన దానధర్మములు నేయక లేరు నీవైన స

త్సాంగత్యంబునఁ గన్యక బ్రాత్రునక వశ్యంబిచ్చితేనికొ మహిళా

మ్రుంగభ్యాతుల మాకు సద్గతులు జెందుకొ వేగఁగావింపవే!

ఆ. వ. పితరుల కపవర్గ గతిగర్హఁ గన్యప్ర

దానమొకటిదక్క మానసీయ

మితరకర్తవ్యము లెందులేవాత్తజ

నైన ద్రవ్యదాన మైనమేలు.

కం. వేదలగు విప్రులకుఁ బెం

డ్లావరమునఁ జేయలేస్స యందున దోడై

నాదయఁ దోడ్పడ మేలగు

శ్రీదనరుఁ బితృణ మది యశేషమగు దగ్గఱ్.

చం. ఆనవుడు నట్టి కాక యని యాయవనీసురుఁ డాత్మకన్యకా

ఘనుడగు బ్రహ్మచారికి నుఖస్థితినిచ్చి సమస్తపుణ్యముల్

గని మనెఁ దత్పితృప్రతతిగాంచె సమంచిత దివ్యలోకముల్

మనుజువరేణ్య ! తచ్చరితమంజుల పుణ్యద మెంచినన్నినకా

కం. కలవారు దానధర్మా

కలనకొ బుణ్యముగఁడు గడుదార్పిదుల్

గల రమిత పుణ్యలోకం

బుల నుండఁగ, నుదక మొసఁగి భూరిస్ఫురణకొ.

కం. అన్నమున కెచ్చు తృప్తా

మన్నుల ప్రాణములు నిల్పుపానీయము లి

ట్లన్నకొ దానికిఁ దులయౌ

సన్నత దానములులేవు సాధువిచారా !

సీ. భానురంబైనట్టి బదరికాశ్రమమున

వెలయు సుశీలుండన్విప్రవరుఁడు

శీతలజలములు నేర్చియందఱకిచ్చు

ప్రియపత్నియునుదానుఁ బ్రీతితోడ

నతని శోధనకింద్రుండట వాసలేమిఁ జే

సినద్విజుండు తపంబుచేత విష్ణు

కరుణనచ్చట చావిగావించి యానీట

నందఱి బడలిక లణఁపనంత

తే.గీ. నమరులును దాను సురపతియందు దినము

నీళ్లు మిగులకయుండ నన్నియునుగ్రోల

వేసరకనిచ్చు కాగుల వెలితిడి

భార్యతోడ్పడ నెప్పుడా బ్రాహ్మణుండు.

కం. అనలునిదోడ్కొని యొకనాఁ

డనిమిషకతివచ్చి జలము లన్నియుద్రావకొ

వనమాలి నెంచి విప్రుడు

దనియఁగ నయ్యగ్నినీళ్లు ద్రావించెఁ దగ్గఱ్.

తే. గీ. అంతట నవగ్రహమ్ముల సటుకుబంప
 వారలూ జలమానుచో దానగుటినే
 ఘనత హరిభక్త ధర్మవిఘ్నములునేయ
 నజ హర పురందరులతైన నలవియగునె.

కం. నెమ్మినుశీలుని దివికిఁ
 రమ్మనుటయుఁ దైర్థికులును రహి నిచటిఘనుల
 ఇమ్మపాఁ గనువారలు మో
 డుమ్మనఁ దనరంగ వరము చతురత వేఁడెకా.

ఆ. వె. అటులనిచ్చి విష్ణుఁడా విప్రమిథునంబు
 నమర నునిచె నవ్యయపద నీమ
 గాన నుడకదాన మాన మేదానంబు
 గాన మనుచుధర్మ సూనుతోడ.

వ. తెప్పి వెండియుఁ బుండరీకాక్షుఁ డిట్లనియె.

కం. భద్రకుండను విప్రపుండ్రు ని
 ర్జిహ్వాహారకృత్య నిరతుండ్రు మౌఢ్యా
 భద్రగుణాన్వీతుండ్రు సో
 పుద్రవ కర్మతుండ్రు నగుదుఁ బరగెకా ధరణికా.

చం. పతితుండ్రతండు యోవనవిభానితుండ్రై సోగనులొ ఘటించి వా
 రతరుణులం బరాంగనల రట్టున గుట్టెడలంగఁగూడి సు
 చిత ధనమెల్లఁ బెట్టి కల చేనులునమ్మక పూసబొట్టు దు
 ర్మచి వేసవెచ్చఁబెట్టి పలుమాయల నప్పులు దీసివేసటకా.

ఉ. ముచ్చుదనానకుం దొడరి మూఢతఁ దద్దనమెల్ల వేశ్యకై
 యిచ్చుచు నంగ మచ్చములవెల్ల బయల్పడ నిల్వకోడి య
 య్యెచ్చెపు [హలం] తకాఁడు భయమొందుచు దూరపుభూమి కేగి వాఁ
 డచ్చటఁ బోఁతునెద్దు ముల్లువై హరియించి స్వకీయభూమికికా.

కం. వచ్చినఁ గని బంధుజనులొ
 దచ్చనలాడుటయుఁ దీర్థతతిఁ గనుగొనుచో
 నచ్చోనిచ్చిరి వీఁటిని
 నచ్చుగఁగృషి నేసి బ్రతుకుమని యని బొంకెకా.
 V.V.—15A

సీ. హితులైన చుట్టమ్ములింకనైన గార్హస్థ్య
 ముననుండుమని పల్కుననుమతించి
 దుక్కినంజోకరత్తుక నెద్దు నెనుంబోతు
 దోలుక యొక గుట్టచేల నడిమి
 బీటకొట్టుగఁ గొట్టి బెట్టుగఁ బగలింటి
 దనుక దున్నఁగదున్న ధరణిఁబడిన
 దండించెదవు దీని మెండుగ మీఁద న
 నిత్యదేహమునకై నిష్ఠురాఘ

తే.గీ. తతులూనర్చెదవిట్లైన బ్రతుకుగలదె
 యనుచు నయ్యెద్దు ధర్మశాస్త్రాశిఁబలుక
 మ్రొక్కినిష్క్రుతి దెల్పవే నిక్కువముగ
 నట్టులూనరింతు ననుడు నయ్యనడుహమ్ము.

తే. దానములు ధర్మములును సత్సంగతులును
 బుణ్యకథవిన్ని గల్గినఁ బోలియునఘము
 లనుడు నట్లయినర్తు మీ రరుగుఁడెచటి
 కేని ననుభద్రుకునిఁజూచి యెద్దు పలికె.

కం. నీకున్మునుపటి పుట్టున
 నీ కొని నిష్క్రుత్రయమ్మునే మీవలె వేఁ
 కైకొనుము విక్రయంబున
 నీ కడనొక శూద్రుఁడడుగు నిది యనునంతక.

ఉ. శూద్రుఁడొకండువచ్చినుడి చొప్పున మూఁడువరాలూ సంగినక
 భద్రకుడిచ్చి యెద్దు నొడిభంగి మెలంగి కృతార్థుఁడయ్యె నా
 శూద్రుఁడు వాని రెంటిఁగొని సొంకమరక బెనబెట్టి యింటిటా
 భద్రముగాఁగఁగట్టనవి వానె శరీరములున్నా చిగ్గిలక.

తే.గీ. శూద్రుఁడదిచూచి దుఃఖింప శుభవిమాన
 మునఁ దనరి బుణమెడలెనోయనఘ ! యింక
 రమ్ము సురపురి కనుచు సారగతి ముపున
 రరిగి రా దివ్యయానఘులగుచునపుడు.

ఉ. పొంగుచు భద్రకుండు గడు పుణ్యములొందె మహాత్మసంగతిక
 భంగతనెద్దుఁ బోతు బుణభారమునక బలు పాటుబొందె నే
 యొంగుననైన నప్పు కలుపాకరమట్టులఁ ద్రావునేఁదికం
 మెం గడు మెలుగూర దిన తీవి దొరంగు బుణంబు పెంపునక.

కం. జనకుండు ఋణమొనర్పఁగ

దనయులకుఁ శాత్రుఁడగు ధనమొనఁగూర్చుకొ

విను దైవోపముండగు శా,

స్త్రీ నిరూఢికో ఋణముదాస్యతకో ఘటియిండుకో.

జం. కలఁడొక విప్రపుంగవుఁడు కౌశికనాముఁడు శాస్త్రవేది ని

శ్వేత సుకృతాస్పదండనఘవర్మఁడు బేరము వడ్డివాసి వి

ద్యుల గృహిగూర్చిఁజూలధనధాన్యము లాకృతవేళ వానికిఁ

జెలియగు సత్యశీలుండటం జిక్కి దర్శితఁ బీడితాత్తుండె.

కం. దీనత రా ధన మవసర

మైనప్పుడొసంగు మఱుల నడుగఁడు లోభం

తానక నెనరున నెయ్యడ

నైనా లేదనక మోహమమరఁగఁ గరుణకొ.

సీ. అంత నయ్యుద్దతి యమభటులొ గొనిపోవఁ

జని కౌశికుండందు సత్యశీలుఁ

గనుగొని యమునితో ననఘాత్త! నాచేత

ధనమెంతయేనియుఁ గొనియితండు

మగుడనీయక బాంకెఁ దగవేది నమ్మిన

వారి వంచించుటే పౌరుషంబు

పాలింపుండన సత్యశీలుఁ దామని దీర్చు

నను నెడఁ గలహమ్ములయ్యె, నంతఁ

అ.వ. గరభవప్సే సుతుఁడు పరభూమికిం జనెఁ

జనఁగ నొకటి కొకటి సాగదయ్యె

నప్పుడిదిదనుడు యముఁడుగ్రహోపుండె

యతని సుతుడ వగుమటంచు నొడివె.

చం. ఇది కమతాసనుండు వచియించినధర్మమటంచుఁ బల్కె సౌం

పాదవఁగ నప్పుదీసి రయమొప్పఁగ నీయమి నందునిండు దుః

ఖండకయోకాని సౌఖ్యములుగల్గవు గాన ఋణంబు కష్టమౌ

మదిఁ దలపోసి శిష్టులవి మాని మెలంగుదు రింగిత స్థితికొ.

వ. ఇట్టి పాతకులు సత్సంగతివలనం బ్రబలి కృతసుకృతులగుదురవిధం బెఱింగింజెన.

తే.గీ. ధరణి నక్షత్రవర్మ నాదనరు రాజు
బలయుతుడు మూర్ఖుడదయుండు పాపకర్త
యగుచున్నుచ్చుల గొండీల నాదరించి
పరధనస్త్రిల హరియించుట గరుణలేక.

కం. ఎక్కువ సాధులనెల్ల
నిక్కువముగ బాధవెట్టు నీతిరహితుడై
చుక్కలకెక్కువయగు నా
తక్కురి పాతకము లెన్నదరమి ! ధరిత్రిక.

సీ. ధృతినొకనాడు విదేహపురికివచ్చి
యంబుజాక్షుని మందిరంబుగాంచి
తానొక్కడటకేగి ధనభూషణాంబరం
బులు సూచి దొంగిలఁబూని యచటి
యోగి విఘాతి యోనో యంచు వధియింపఁ
బడఁద్రోసి యసి పూచి పట్టుటయును
నిరపరాధిఁ దపస్వినికొ దయపోకార్చి
తునుమఁగనేల ! శత్రువులవైన

తే.గీ. వేడికొనఁగ వధింపరుద్విరమణులు
దార బిడ్డలు మట్టముల్ దానుగూర్చి
నట్టి యర్థమృత భుజియింతు రతికలుషము
దాననుభవించు జూ ! భవాంతరమునందు.

ఉ. వానికి దుర్గతువగల వచశ్యముగా ననిపల్కి దైవమా !
పూని సమస్తముకొ విడిచి బుద్ధిరహితప పాదపద్మ సం
ధానతనుండు వారలకుఁ దాదృశదుష్కృత కర్మమొందఁగా
నానతే ! యంచు విష్ణు మదినారయచున్నెడ వాడు నత్తటికొ.

శా. సత్సంగత్యము విష్ణుసంగతియు నెవఁ గల్గుటకొ గ్రోధముకొ
మాతృస్వర్ణంబునుమాని యోగివరు సన్మానించి ప్రార్థించుచుకొ
మత్సంపాదిత పాపముల్ దొలఁగఁ జేయున్ను మన్నింపవే !
వాత్సల్యాంబుధిపన్న యోగి దయఁ గ్రేవస్వేతు ధాత్రితులొకొ.

కం. హరిసేవకొ సత్సంగతి
దురితము లెడఁబాయననుడు దోడనె యఘ సం
భరితాంతరి కరణోజ్జ్వల
తరతాపానలమువలన దగ్ధుండయ్యెకొ.

తే.గీ. అట్లు గాంగినయతనిపైనబన్జనాభ
దివ్యపావోదకముంజల్ల దివ్యదగ్గుచు
యోగింగొనియాడి పూసోసలీనరం గుఱిసి
మహితగతి నొప్పెసాంగత్య మహితగతిని.

సీ. చెరువుగట్టించినఁ జేరు పుణ్యంబులు
పథికులు నీరానఁబాపహరము
మలజుల కొదవునిశ్చల లోక సౌఖ్యముల్
తట్టెడు మన్నైనఁ గట్టఁబెట్టు
నాతఁడౌ శంధార్య మమరలోకముఁజెందు
ప్రబలింప నినుమడిఫలముదీని

ఆ.వె. కెఱుక లాత్మక కిటి యెన్నునిభము మర్రి
రాజు నియ్యాయ్యురును దివి నోజి మనిరి
కొలన బావిని నూఁతిచేఁగల ఫలములు
సగము సగములు నగు నూఁతిసాటి కాల్వ.

కం. చతురత వనమొనరించిన
యతని పితరులుందురెపుడు నమరావతిలో
క్షీరిదత్తలగతిఁ బశుప
క్షితతుల జీవనములగుట శ్రేయస్కరమై.

ఆ.వె. రాచివేము మట్టి రహి నొక్కటొకటి మా
రేకు వెలగలు నునిరికలు మూఁటి
మూఁటిఁ జూతనవకమున్ దశలింత్రిజుల్
ప్రబలఁజేయ బ్రహ్మపదముఁజెందు.

కం. హరిభక్తులైనవారికిఁ
తొరయపు దారిద్ర్యరోగ పుంజమ్ములు న
య్యరవింధనయనుపై మది
తిరముగ నొనరించి నతఁడె ధీరుంజరయన్.

సీ. తల్లిదండ్రుల సేవ జయఁజేసిన యతండు
హరిపూజ దినము నేమఱనియతండు
సత్యవతస్థుఁడౌ సజ్జన వినుతుండు
సర్వ భూతదయా వికారదుండు

ననయంబు హరికథల్ వినుచుండు నాతండు

జ్ఞానబోధన కళామానసియుఁ

డతులితసదోష్ఠి చతురాత్ముఁడగువాఁడు

నాపులింతలు తుమ్మునడరదగ్గు

అ.వె. నపుడు విష్ణుఁడలంచు ననఘ సద్గుణశాలి

సౌధ్విచర్య నమరు జలజముఖియ

పేర్చి జలజనాథుఁ ప్రియమగువారలు

వారిఁజూడ నఘముదీటు నిజము.

కం. జల మధికాయువు నర్థము

నలవగు దేహమును గాలయాపన భుక్తి

మెలఁకువ నిద్రను గడు చం

చలమగు నివి నాల్గునెన్న సత్యముగామి.

అ.వె. తనదు నీపణములఁ దాపత్రయంబుల

విషయయుక్తి మిగులనెతలబడెడి

యతఁడు విష్ణుఁగొల్వ నాత్మఁదలంచునె!

సంగరహితుడైన జనుఁడుగాక.

కం. ఏ దాన ధర్మములు హరి

వై దృఢమగు భక్తి నిల్పు పాపనమతియై

యా దానధర్మఫలములు

శ్రీ దయితప్రీతిఁజేయఁజేకులు శుభముల్.

సీ. తపము శౌచంబును దయయు సత్యంబును

ధర్మదేవతకుఁ చాదంబులగుటఁ

గృతయుగాదిగ నాల్గుగతులు ముఖ్యములగు

నందుఁ దపంబు మే లరయ నెపుడు

గలియగమ్మున నందుకలవడ నోపమి

ననశనప్రవతము తద్దనతకెక్కు

నందు శ్రీహరివాసరాంచద్రవతంబు మ

హానుకృతంబు మోక్షేనువృత్తి

తే.గీ. కదియు హరికీర్తనంబు గీతానువాద

మమరతటినిజల స్నానమర్చ తపము

లగుటఁ గలికాలమునకు నిట్టిలవడు జను

లవ్య యానంద మొందుదు రందునిందు.

కం. పక్ష ప్రాయస్థిత ము
 ధోక్షజస్త్రితికరము దురితహరము స
 ర్యక్షేమంకర ముత్తమ
 ముత్తయ పదదాయకమ్మ హరిదినమేమిన్.

కం. వ్రతములలో హరిదిన
 వ్రతము తమమగుట భక్తవర్జనముదగున్
 గతిరహితము భవజియించిన
 మతిరహితులకెల్ల శాస్త్రమితముదలంపన్.

కం. హరిదినముల రాతిరి జా
 గరణము ద్వాదశుల దశమింగడునిష్ఠల నో
 గిర మొకపూటయె కుడుమట
 మురహరుకీర్తనము వలయు మోక్షార్థులకున్.

శ్రీ. నదులలో నెల్ల జాహ్నువి తైలములలోన
 మేరువు సుఖములలో రహి దగు
 జ్ఞానంబు దేవతాగణములోపల విష్ణు
 డలగ్రహంబులలోన నబ్జహితుండు
 చిలువకులమ్మలో శేషుండు పక్షుల
 యందు సుషర్ణుండు నఖిలలోక
 ముల సత్యలోకంబు మునులలో వ్యాసుండు
 ఘనసిద్ధవరులలోఁ గపిలయోగి

తే.గీ. వర్షములలోన భారతవర్ష ముదధు
 లందు క్షీరాబ్ధి పలుకులయందు సత్య
 మధికమగు నట్లు వ్రతముల హరిదినంబు
 శ్రేష్ఠమైయున్న శాస్త్రార్థ సిద్ధమగుచు ॥

కం. హరివాసరమునందులనీ
 వరపత్రోదకము ద్రావ ద్వాదశి భక్తి
 స్థిరతక దద్దళభక్షణ
 నరుదగు కైవల్య పదమునందఁగఁ జేయున్ ॥

కం. ఉపవాసమునకు నోపని
 యపుడొక పూటన్ భవజంప నట్టిఫలంబొ
 నెవుడేకాదశి విష్ణుని
 విపుల పురోభాగవసతి విపుల ఫలమగున్ ॥

తే॥గీ॥ అనశన వ్రతపరమైన యట్టిదొకటి
కలుగు నితిహాస మాశ్చర్య కరము త్కుత్ర
బంధు చరితంబు శ్రేయోనుబంధురంబు
వినుడు దెల్పెద నెంతయు విశదముగను ॥

సి॥ అవనీసురవినింద్యుడతఃశాయ చరితుండు
విశ్వాస పాతకి విగతబుద్ధి
దబ్బిటకాండు మాతా పితృద్రోహి హిం
సాపరుండాద్య శామాపహారి
గురుతల్పగమనుండు పరవీడ నుండున
నేకదుష్కర్తియై యెసంగునట్టి
క్షుత్రబంధుండు జనాసహ్యుండై విడనాడఁ
బడి యడవులలోన విడువఁ బడుచు

తే॥గీ॥ కడుపుఁబోసుక తిరుగనక్కారడవికి
హక్కుముని త్రోవఁ దప్పిమహాగృతర ని
దాఘ వీడిత శుష్కికృతతనుండగుచు
సం చలంబున నందందఁ జనుచు నటకు ॥

ఉ॥ వచ్చుచు ముందట నైలఁగు వానిని బోయినిఁ బోని క్రూరు న
త్యుచ్చయ పాతకుంగని, తనూష్ణత నాలుక యెండియుండ నో
ర్విచ్చుచునీళ్లు సూపుమన, వీటిడి యయ్యును త్కుత్రబంధుండా
సవ్వరితుక గృహించిరసారసుదృక్కులఁ జూచి చెంగటక ॥

మ॥ కుముదాంభోరుహయుక్త చక్రబకరాట్కూ జప్తబొన్నత్యవి
భ్రమ మందార మరందకందలిత శుంభచ్చౌక వైక ప్రమా
దమదాధారము దృష్ట్యగోచర మహాదై య్యరు విస్తారమునో
గమలాగారము జేరఁ దోడ్కొనివనక గారామున శౌనియుక ॥

క॥ జలములలోఁబడి వడి మును
కల గండూపముల మఱియు ట్తెగముల ను
మ్మలికలెడఁ బాసి పొట్టుకు
గొలఁది మిగుల నీరు ద్రావి కుతుకాన్వితుండై॥

ఉ॥ అంతకుమున్నవాండు వినయంబున నైకతజాత జాతయూ
తాంతర పుంజ కుంజ కిసలాంచిత ముస్థి రశయ్యుఁ జేయఁ దా
నెంతయు వేడ్కనందు వనియించి తదీయ చరిత్రవించు ని
భ్రాంతునఁ జేరఁ బిల్చి దయపట్టుగ నెట్లుగ మాని యిట్లునుక ॥

అ॥ 2॥ శ్మశ్రమిత్ర! ఘోరసంసారహరము సు

కృతమునైన విష్ణు కీర్తనంబు
మరువకున్కి నీకు మహిత భద్రములగు
ననుచుఁ దెల్పిచనియొనతఁడు త్రోవ ॥

ఉ॥ శాఁడు తదుక్తి దప్ప కనివారితబుద్ధి హరిస్మృతింపుచున్

బోఁడిమి విష్ణు వాసరము పూనికతో నుభవాస వృత్తిచే
కూడఁగ పొంస మాని యటఁ గొన్ని దినముల నంతఁ గాలునిం
గూడి మఱొండు జన్మమునఁ గూరిమి భూసురవర్మకుఁ డై తగన్ ॥

కం॥ జనియించి సద్గణంబుల

కనువై హరివాసర వ్రతారాధిని మున్
జనము దెల్పిన్ వ్రతమ
ట్లన సప్తయతండు మోక్షలక్ష్మీం జెందెన్ ॥

చం॥ బవచితర పాతకాస్పదు లపార జఙ్గాత్ములు శాంతి సీనులున్

వహి నతిశీలయవర్తను లవారిత దౌష్ట్యము మూఢ కర్మమున్
రహి హరివాసర వ్రతశరాయణు లౌ నెడఁ బావనాత్ములై
యపాపశయాశుండై మెఱయు నమృతు చెంత వసించు రెంతయున్ ॥

కం॥ అగామి సంచితంబులు

బాగగు ప్రారబ్ధమైనఁ బాయున్ సుగతుల్
భోగములున్ సమహారున్
శ్రీగరిమన్ దద్రవతంబుస్థిరమౌడలవన్

కం॥ వేదములకంటె శాస్త్రము

లాదటఁ దల్లికిని మేఁటియగు గురువున్ స
త్యోదితధర్మామితల
బాధరనిరశనము కంటెనగునె వ్రతంబుల్ ॥

మ॥ మునురుక్మాంగదుడన్ ధరావిభుఁడు సమ్మోదాత్ముడైయుండి సౌం
పున మౌనీంద్రులురాఁగ మ్రొక్కి విధి వత్సర్వార్చనల్ సల్పియౌ
ఘనులారా ! యిల నే వ్రతంజనఘవిఖ్యాతిం బ్రవర్తిల్లు ము
క్తి వానంగూర్పు నెఱుంగఁ బల్కుడన నెంతే మెచ్చి వారందఱున్ ॥

కం॥ హరివాసరవ్రతంబు

హరణము మోక్ష ప్రదంబు నని సప్తుతులన్
బరిశీలిత శాస్త్రారాధ
దరణులు వివరింప ధరణిధర్మదా రీతిన్ ॥

చ॥ దశమిని నేకభక్తమును ద్వాదశి నట్లన సత్వి కల్పి
 పశమన విష్ణువాసరము భామర విధ్యుపవాస సత్త్రియా
 పశత నానర్పుణన్ బ్రజల వైపుగ నట్లానరింపఁ బంప నం
 త శమనలోక మంతయు గతస్థితిఁ బాడ్పడె శౌన్యయాతనన్ ॥

ఉ॥ అంతకుఁడంతథాతకుఁ దదాగతి దెల్ప నతండు మోసినీ
 కాంతను విఘ్నకారిగ వికాసతఁ బంపిన మందరాద్రియం
 దింతి వసంప వేఁట తమి నేడైఱ వచ్చి ధరావిభండు త
 త్కాంతకు పాసయిచ్చి నిజభామముఁ జేర్చె మనోజవాభజన్ ॥

చ॥ అదియును గొన్ని నాల్గకు ప్రతాపరణిమున లేచి పోవు న
 భ్యుదయ గుణాభిరాము నృపు పూనిక మాన్ప నతండు పుత్రసం
 పదలును ధాత్రి యీవ్రతము భంగి ప్రియం బొనరింపవన్న న
 మ్ముదిత కుమారు ద్రుంపుమనఁ బూనె విభండు ప్రతాభిమానియై ॥

లే॥ ఆపుడు పక్షింద్రవాహుఁడై యబ్జనాభఁ
 డవనివిభుఁ దత్సతునిఁ బ్రోచి యతివ మోసా
 నికినిఁ ద్వాదశి పగలిఁ ట నిద్రవోపు
 వారి ఫలముల పాలిచ్చివసుధ నుంచె

క॥ ఇది రుక్మాంగదుఁడెంతయు
 ముదమునఁ దద్రవతము సత్వి కుఖ్యగతి మహా
 భ్యుదయము బోందిన చరితము
 వదిలిన వినఁ గల్గు నుభయసౌఖ్యము రెలమిన్ ॥

లే॥ గీ॥ అట్టి హరినాసరంబున నన్నయక్తి
 నిలిచి యభిలాషములు భోక్తృకులముజెండు
 పాతకుల కెందునిష్క్రమి పరగు నాఁటి
 భోక్తృకెందును పాపంబు పోదుగాని ॥

క॥ ప్రతములలో నత్యుత్తమ
 మతులిత మపవర్గదాయి యా మరునాఁ డం
 చితమతి విప్రుల కన్నము
 చతురత నిడు పుణ్యమెన్నఁ జాలరు విబుధుల్ ॥

పి॥ మఱియు జయంతుల తెఱఁగు చైత్రసీతప
 ద్మచతుర్దశిన్ మాతృ జన్మ దినము
 జ్యేష్ఠాసిత ద్వాదశిన్ గమత జయంతి
 యొగిఁ జైత్రశుద్ధ త్రయోదశిన్ వ

రాహజయంతి నరమృగ జయంతి వై
 శాఖసిత చతుర్దశ దినమున, న
 భస్మిత ద్వాదశిక్ బటువామనజయంతి
 ధృతి మార్గ కృష్ణ ద్వితీయఁ బరశు
 తే॥ ౧॥ రామదేవ జయంతి వైత్రసితనవమి
 మాధవసిత తృతీయ రామబలరామ
 జననముల్ శ్రావణ సితాష్టమిని నభిషే
 రోద్వితీయఁ గృష్ణ కలికే యాపజములు ॥

క॥ ఇవి దశ జయంతులు స్నిగ
 మవిధిక్ గల్పోక్తరీతి మహి సల్పఁదగుక్
 భువిరామకృష్ణ వామన
 మవరళ నరహరి జయంతు లవిలంఘ్యముల్ ॥

ఆ॥ వె॥ ఆచరింపకున్న నఘములు దఱచగు
 నాఁటి భక్తి నిరయవాటిఁ జేర్చు
 ప్రత్యేకాయమగుట పరికించి పెద్దల
 దక్షశీలతములు దవిలియుండు

ఉ॥ ఉష్ణగభస్మితేజమున సుర్విజనస్తుతులాంది పిమ్మటక్
 విష్ణు సమీపవర్తియగు వేదముఖామర వంద్యమాన రో
 చిచ్ఛత, భక్తితోనఁ గులశీలుఁడు పాపియునైన నొక్కక్రీ
 కృష్ణజయంతి సువ్రతము కీర్తిత సత్త్రియ సత్సేనీయుక్ ॥

క॥ ఆదినమున భుజియించిన
 యాదురితాత్మకుఁడు ఘోరమగునిరయములక్
 బాదగునని నారదుఁడ
 త్యాదరత సనత్కుమారుఁడడినఁ చెప్పెక్ ॥

లే॥ ౧॥ జపతపోదాన పెలామాది చర్యలెల్లఁ
 గోటిగుణితఫల ప్రదపాటవమగు
 నాజయంతులఁ జేయుట లనఘులకును
 దన్నహిమ లెక్కయిడఁగ వాగ్ధవుని వశమె ॥

సీ॥ చంద్రకాంతుఁడు నాఁగజగదీశు డొకఁడశ్వ
 మేధముల్ నలుబది మేధజేసి
 పదివేల్ శరత్తులు పటుధర్మగతి రాజ్య
 మొనరించి సుత కాంక్ష వనజభవుని

గూర్చితపంబు మక్కువఁ జేయ నలువయే
వరము గోరెద వన్నవాఁడు నుతుఁడు
గావలెననుటయుఁ గమలజుండు జయెంత
లాచరింపుము పుత్రులమిత రాజ్య

ఆ॥ వె॥ పదము గల్గిననుడు, పార్థివుఁడట్లన
సల్పిరాజ్య పుత్రపయము సిరులు
గాంచియంత విష్ణుకడ మెలంగె మహా వి
భూతి నెరయ ఖ్యాతి నీతి నెరయ ॥

క॥ జన్మాప్తమి కామితదము
సన్నహిమ జయంతి మోక్ష సంపత్ప్రదహా
సన్ననివాగీరిత మే
తన్నహిమ లెఱుంగునే విధాత తలంపన్ ॥

ఆ॥ వె॥ మున్నునృపులు సంయములు నాచరించి కృ
తార్థులెరి కృష్ణుఁడాదిదేవుఁ
డవతరించు దినములవి యెల్లఁ గల్గొప్పక్త
గతుల నాచరింపఁ గల్గు శుభము ॥

సీ॥ జగతిపై నాశ్వయుజవరపు వరవతు
ర్దశినాడు సత్కర్తృధర్మనిరతి
పురుషసూక్తమున సంబుజనాథునకు పోడ
భోషచారములఁ బూజోపయుక్తి
తైల దీపము లిడఁ దగనశ్వమేధాది
సవనఫలంబులు సంభవించు
హరి నరకాసురుఁ బారిగొని వరమిచ్చె
నీ జతుర్దశి, వేస నెవ్వరేని

తే॥ గీ॥ నతిముదంబున నభ్యంజనాది చర్య
నాత్మయుతులై యొనర్చిన సఫుము లణఁగ
మహి సుకృతమొందు నటు గాన మంగళంబు
లాచరించిన మేలగు నభిప్రకృతము ॥

తం॥ శార్త్తికమున దీపము హరి

మూర్తులసన్నిధిని నిడిన మోక్షము గల్గున్

గీర్తితాతస్నానము

చార్తకు నెక్కంగ సౌఖ్యవైభవ మొసంగున్ ॥

వ. శార్త్తిక మాఖ వైశాఖ స్నానంబులత్యుత్తమంబులగు ఫలంబు, లండుఁ గార్త్తికనీతద్వాదశి హరి తులసీపూజతోత్సవ క్రియలు మోక్షప్రదం బంతరిక్షదీపంబు లధిక తేజస్వీప్రదంబును ముక్తిప్రదంబునగు దన్నానశశివాసరోపవాస సత్కాల భోజనంబును హరిహరపూజనంబు లుభయసౌఖ్యకారణంబులునగు నేతత్ప్రకారా చారపరులగు వరమునిధరణీధపులనేకు లభిలార్థంబులునుంగాంచి రట్టిశార్త్తిక చూర్ణశిరముల నరుణోదయసమయస్నానదాన దేవతార్చనోత్సవమహిమలపారంబులు మార్గ శిరంబున నుపశికాల దీపదానముద్గాన్త నివేదన కీర్తనలవలనఁ బర మేశ్వరుండు దృష్టం డగు వెండియు.

ఉ. దాన ము రాసురాత్రి ప్రమదంబునఁ గోరికలిచ్చుబుచ్చున

న్నానత మాఖమాసముల జూనితఁ గ్రుంకిడి విష్ణుపూజన

ధ్యానములకొ ద్విజావధికుదారత భోజనమిడ్డ ముత్తఁడొ

భానుదినంబులొనెలఁ బ్రభాతములంచిత పుణ్యయత్నముల్.

కం. మాఖస్నాన ఫలంబుల

హేళుము మున్న వశిష్ఠమునిని దిలీప

క్రీస్తునుండడిగిన వేడుక

నాగుణనిధి దెలిపినవిధ మదియెట్లునినక.

సీ. వలలురుల్ జివురుగండెలు పోగుకట్టెలు

జాగిలమ్ములు పెక్కు డేగపదుపుఁ

జోపుడుకోలలు భోగ నేజలు దిలు

బల్లెముల్ తడికలు బల్లగోల

లరిదివిల్లమ్ములు నాయత్తపాటును

గలవేడుకాండ్రు ముంగలను నడువ

ధృతిమై సయోధ్యాధిపతిదిలీపుఁడు వేడు

వెడలి పర్యతగుహ నివసములను.

తే. గీ. మృగగంబులఁ దున్నచు మెలఁగియచట

లేఁటినొక్కటఁగాంచి యింకేటివేడు !

బట్టెదను దీనిననుచు వెండెఁబరువిడ

మాయమై జూని యగుచు నమ్మహి విభునకు

దత కటాక్షంబుతోడ నయ్యతివరుండు.

చ. కనుగొనిరాతిరిక్ నిదురగానకమేక్ శ్రమముంద వేట వి
న్ననువగునే దిలీప ! మకరాన్నితుండై రవియున్నమాస మిం
దనువమనిష్ఠఁగ్రుంకిడుట లర్హమటన్నదదీయ ధర్మముక్
వినియోదనాఁగ స్నానవిధివేళ కథల్ రచియింపగూడునే !

కం. భూనాథ ! నీవు గ్రుంకిడ
రా నదికిక్ మీఁద జూనిరాజు వసిష్ఠుక్
ధీనుత ! వేడుము మాఖ
స్నానఫలంబతఁడు నీకుసకలముదెల్పుక్.

చ. అనిమునియేగినంతన జనాధిపుఁడాత్మగృహంబుఁ జేరి తాఁ
జనినతెఱంగు వేటనగుచందము నాత్మలతోడఁదెల్పుచుక్
గనకరథంబునెక్కి మణికాంబనకేతునితాతపత్ర శో
భనరుచిరాకృతిక్ ధరణిపాలుఁడు వెల్వడి ధీసమగ్రుండై.

తే. గీ. అలవనిష్ఠాశ్రమమునకు నరిగి వంద
నార్చనమ్ములూసంగి సంయమియ్యెసంగు
నట్టియాతిధ్య సత్కారమనుభవించి
భక్తి మాఖావగాహన ఫలములడుగ.

సీ. మునిపల్కు జనవర ! వినుము మాఖస్నాన
ఫలమజానకునైనఁ బలుకఁదరమె
తగు నన్నదానాదిదానముల్ వ్రతములు
సవనముల్ నేయక స్వర్గభోగ
మనుభవంపఁగఁగోరు ననఘు లమోఘమా
మాఖావగాహన మహిమ గాంతు
రమర వైశాఖిజాంబ్రాయణ కృత్రవ
తాదులు గార్తికమందు హెల్లాను

ఆ.వె. ములునుమార్గశీర్షమున జపవిధములు
మఱచుజనులు మాఖమాసమజ్జ
నమునఁదత్ఫలంబు క్రమమునఁగాంతురు
శోక్తెలాదబ్రముక్తి కుదురుకొనును.

కం. శచియునరుంధతి [ప్రా] గ్జ
న్నచరిత్రల మాఖమజ్జనమునేసి కదా
కుమలగుచు మహామహిమ
ప్రచారతఁదగి రమిత సుకృతఫల మది దలఁచుక్.

శీ. మాఖిమాసంబున మహితోత్సవములతో
 మారిత్మాజయును నతు లతిధిపూజ
 తామ్నాయపారాయణాది సత్కర్తము
 అధికఫలస్థితి నమరు స్వర్గ
 మున ప్థిరముగనుండు వినుమన్య ధర్మముల,
 భువిపునర్జన్మ హేతువులు జలంప
 ప్రతమేలామజపదాన పరధర్మములకంటె
 నది పునీతులంజేయు నభిలజనుల.

శ్రీగీ. నదులంబున్బంధులంబుల నొదవునుజ్జ
 నమున నుభయకులంబుల నమరు సప్త
 సంఖ్యవారణగూడి మోక్షంబుంజెందు
 నని వసిష్ఠుండు మఱియు నిట్లనియెడితికి.

కం. భూమిక్ ద్వాదశవర్ష
 త్రైమమునక్ సహ్యచింధ్యసంఘల దేశం
 బోమమి మును జనులెడలిర
 భూమిరుహసస్యచయము పాలుపరుకతనక్.

కం. ఆ కరువున ఘోర్పీడా
 వ్యాకులండైభృగువు శివ్యవర్గముతో నా
 నాకానన తైలములా
 లోకంపుడు వచ్చియడవిలో నొకచోటక్.

కం. తరునును కుంజపుంజముల దామరం గలమేల్ కొలంకులక్
 గురుతటినీనియు క్తమణిహాటము నా గిరినొండుగాంచి యం
 దిరవానరించె ముక్ బడలికెల్లను దీల మునీంద్రచంద్రుండా
 దరమునం గండమూల శుభలావళి నాంకలి మాన్పి నేడుకక్.

శీ. అచ్చటికొక్క విధ్యాధరుండేతెంచి
 వందనంబిడి మునివరునిఁబొగడి
 తనకాంత సకలవిద్యా వయోరూప
 గాంధీర్యకళాప, యే నార్యవర్మ !
 వ్యాఘ్రానంబున వ ర్తింపుచున్నాడ
 తలంప ముష్కర్త తతులననుడును
 హాళి మాఖిమునందైలాభ్యంగ మొనరింతు
 కొనిన శాపముననిట్లనుపువడియె.

తే.గీ. నవుడువేంకువఁ గ్రుంకితుటమరదేహ
మొనరియును బాప మిటులయ్యె వినుమిచటను
మాఖమజ్జనమొనరింప మంచిముఖము
కలుగునన వాడటలఁజేసి కాంచెనుఖము.

తే. గీ. విలుడఁను రాజు కడు ససహ్యమగు రూప
వంతుడై మాఖనున్నాన మహిమవలన
నలరువిలుకాని చెలువున వెలసె ననుచు
నా దిలీపునితో మునియనియె మఱియు.

కం. కృతయుగమున మునివర్ధుఁడు
చతురానను మానసమున జనియించిన స
న్నతి మేఘాధృతి కుత్సుం
డతులితతపమునఁదలిచ్చె నతి తేజమునకా.

చం. అతనితనూభవుండు నిగమాంతరియండు మహాతపస్వి స
తతమృదుభాషి కర్దమనుతావర గర్భనుధాకరుండు వి
శ్రుతుండగువత్సహాని శ్రుతిసూక్తవిధికి బయిచర్యనుండి యం
చితధృతి సవ్యాభూధరముచెంగటి పశ్చిమనీమ నేవునకా.

కం. నదవృత్తిఁదనరు కావే
ర్యుడకంబునఁగ్రుంకులిడుచు నురునిశ్చలతా
స్పృహనిష్ఠారతిఁ దవమిం
పాదవఁగఁగావించెనతఁడు పూర్ణప్రాధికా.

ఉ. ఆయెడఁజిత్తశుద్ధిఁగని యక్షునిశేఖరుఁడాసమీప నా
రాయణశైలభూమి సుకరంబగుభద్రసరస్వతంబునకా
బాయక యోగమార్గమునఁ బద్మదళాయు భజింపుచుం దవఁ
బాయతనిష్ఠఁజేయుచు సమాధిరతికా వనియింప నత్తటికా.

కం. మృగములుశృంగాగ్రంబుల
సుగుణుండఁ మానిమెను సొంపున వారయకా.
మృగశృంగుండగుచు హరివైఁ
దగిలినచిత్తముననతఁడు తప మొనరింపకా.

సీ. ప్రత్యక్షమై కృపాపరుఁ డుబుజాక్షుండు
జండప్రణామ సంప్రవము లమరఁ
గావించి యపవర్గ కామియౌ వత్సుని
బ్రహ్మమానమొనరించి విహితవృత్తి

గార్హస్థ్యధర్మసంగతినుండి యటమీద
 సముదజేరుపనుచుల్లు కనులనాచు
 నానతి పృగశృంగుడను నామము వహించి
 కల్యాణతీర్థావ గావించుగుడు

తే.గీ. భోజపురింజేరియట జననీజనకుల
 కమ్యతోక్తులెఱింగించి మధికభక్తి
 నేయ దనయనితో మునిశ్శేషుడైన
 పుత్పుండిట్లని యెన్నడుగూర్చిదనర.

కం. సుసహితగతిమాఖ స్థా
 సముదజేరిన నీమకోర్కి నా నాయబుడ
 ర్యమతేజ! యొసంగు టరుదే
 క్రమముననని సుతునిమెచ్చె గారవ మమరణ.

సీ. అంతభవత్తుని యాత్మజ సౌమర్య
 ఖని సుప్యతానామ యనుగుజెలులు
 దానుమాఖమున నత్తటి సహజాభివ్య
 తీర్థావగాహన స్థిరత మంచి
 వరుని సర్పించిపావని యొకనాడందు
 గ్రుంకిడివచ్చునో గుంజరంబు
 మైకిరా హృదయపంబునఁజడి సఖి
 యులముగ మృతినొంప నురువిపావ.

తే.గీ. కలితులైతల్లిదండ్రు లక్కడికిజేరి
 వగవం గావేరి గ్రుంకిడివచ్చుచున్న
 యిటిపృగశృంగుడ దవ్విధంబంత యెఱింగి
 యాదరణ వారి సూరార్చి యనియెనిట్లు.

కం. భృతి మీరుమారికను నే
 బ్రతికించెద ననుచుంబల్కి పలువేదోక్త
 స్థితి మృత్యుసూక్త పతనా
 రతిగావేరిజల స్థిరతనుండునెడన్.

ఉ. కన్నెల మున్ను తావింబడఁగామకించిన భద్రనాగము
 సన్నతపర్వులైగవిసి చంచలమొందకయున్న యమ్మునినో
 దిన్నఁగమూర్ఖునుంచుకొని తెచ్చుచు దత్తను సంగతికొ తుభా
 త్యున్నతిఁబెల్లి చెంది నెనరావృంక వత్సనిలోడ నిట్లనన్.

సీ. కరమున్నునిషధనగరి విశ్వగుప్తుని

తనయుండ వైశ్యుండ ధర్మగుప్తుఁ

డనువాండ ధర్మ మైనటుల బేరములాడి

కోటిధనముగూర్చి కొడుకుపాలు

సగమిచ్చి తక్కిన సగమున సకల ధ

ర్మములు నేయుచునుండు రహి నవటికి

గాపాలికుడువచ్చి కల్లరి రసనాద

మొనరించిధనమెల్లఁ గొనినలేమి

తే.గీ. నొందిమునుపటి ధర్మములాత్తివెట్టి

కడుపుటోనుక నుండగ గొడుకు దూర

మరిగి బేరములాడఁ బరాన్న నిరతి

రోగమునఁదనువెడయ నీ యాశముంది.

వ భవత్తను సంస్కర్మంబున జ్ఞానంబుగలైనని కొనియాడునగ్గజంబునకు నమ్ముని దళదిన మాఖన్నానఫలంబు లాసగిన నదియు దివ్యదేహంబున సురపురికరిగె. క్రమ్ము నమ్ముని యమ్ముహనీయజలమధ్యంబున మృత్యుసూక్తయమ సోత్ర పతనందనర నతనికి యముండు శ్రత్యక్షంబై మునికన్యకల బ్రతికించి చనియె. మృగశృంగం జొనరించిన యమస్త్రుతి పఠించినఁ గృష్ణాంగారక చతుర్దశీ తర్పణం జొనరించినను నశమృత్యుభయ రహితులగుదురు తత్పితరులు పుణ్యలోకంబుల సుఖింతుకని చెప్పి యమచక్ర్యండు మున్నె కాగ్నీతలైన యిష్టానినులఁ బరిగ్రహింపుమని వత్సనిం బ్రార్థించె, నక్కన్యలు దమువేడిన బంధువులకు యమలోకపుణ్య పాపానుభవజన కథనంబు వివరించిరనిన, వసిష్ఠునకు యమ లోకంబునకు నరిగిన తరుణులు చుఱలివచ్చుట లెట్టిది యరువనిన ధరణిపతికి మునివరుం ట్టనియె.

కం. నిష్కంఠుకుండును నిజహృ

త్వష్కరకీలితరమా విభుండు బుధనుత స

త్వష్కరచరిత్రుం డగుమఁ

బుష్కరుండన నొక్క విశ్రుంగపుండమరుఁ.

సీ. మఱియొక్కద్విజుండు పుష్కరనామమునఁ దత్స

మీప దేశమున మెలంగుచున్న

నతనిఁడెమ్మని యముండానతియిచ్చిన

భట్టులు మోసమున నాపరమపుణ్యం

గొనిపోయి వైవస్వతుని చెంతనిడలేచి
 మ్రొక్కి కింకరులపై మురియఁగినిసి
 కొనిపొండితనిఁ బుష్కరుని వానిఁడెప్పున్న
 నరకకూపంబులఁబొరలుపాప

తే.గీ. కర్మజనశోకముల్పిని కరుణవారి
 విడువుమని వేడికొని తెల్పి విడువమనినఁ
 బుష్కరుఁడు విష్ణుఁ గేశవు భవనవంద్యు
 వాసుదేవునిఁ గీర్తించె భానురముగ.

కం. వారలునర్థకోత్తిష్ఠము
 హరుచిరశరీరులగుచు నమరులఁగఁయన్
 గూరమతి యముఁడుభానురు
 ధీరాగ్రణిఁ జూచిపల్కెఁదెగువ దలిర్పన్.

చం. నిరతము శ్రద్ధ భక్తియును నిశ్చలచిత్తముగల్గినెవ్వరే
 హరిఁగొనియెడ వారల మహాఘమువాయును భక్తిహీనతన్
 బరులనునెంచు నజ్ఞులకు భ్రాంతులకున్ ఘమల్పమంచు న
 త్తరణితనూభవుండు విదితంబుగఁ బల్కుచు వెండియిట్లనున్.

కం. నారకులుదాముచేసిన
 ధేరారాఘమునెల్లనొడువఁ గూరిమిమీఁకన్
 వారలహరినెన్నఁగఁబలు
 మాటునుబ్రేరేచితివు మంజులఘణితిన్.

చ. తన్నహిమవలన ముక్తులైరటుగావున భక్తిహీనులు కీర్తనశ్రవణంబుల ననల్ప
 ఫలులగుదురని యతని బహుకరించి నిన్నుదలఁచువారలకు మధ్యయంబు లేదని యనిచిన
 బుష్కరుండు భూమండలంబున నుఖంబుండెనని వెండియునిట్లనియె.

మ. మున్నుశ్రీరాముండు రాజ్యమేలుతఱి సమ్మాదాత్ములై భూప్రజల్
 మనుచో విప్రకుమారుఁ డీల్గుటయు రామస్వామి వేద బుష్కరం
 బుననుండంతటఁజూచి శ్రూద్రుండు తపంబుంజేయఁగా దత్త్రియన్
 గని వానిఁడగటార్చి వేడ్కబ్రతుకంగాఁ జేసెఁదచ్చాబతున్.

గీ. మకరమాసపుంబూర్ణిమను నాప్రభాస లీ
 ర్థనిమజ్జన క్రియఁదవిలియన్న
 సాందిపునుతునిగడింది నక్రముమీఁగ
 నంత శి కృష్ణుని నఖిలవిత్స్య

తెలిగించి దక్షిణ యాకోలుగా నిబ

సుతుని దెమ్మనుడు నమృతుడుకడలి

క్రమమున యముని ధిక్కారంబొనర్చి త

త్సతునిగమ్ముడ చెచ్చెనతులితభృతి

అ. వె. నయిన యముని పురికినరిగిన వారలు

మహితవర్తనముల మహికివత్తు

రదియు చూపు విజ్ఞనాంచిత ఫలములు

వినుమటించు మానివిభుడుమఱియు.

ప. సువృత్తామరసావిమలాకమలాభ్యులంగలచెలులనలపురి నేకభూగా ముచూర్తం
బున పరియింపుమను నుచుత్థునిచనంబులకు ననుమానించు కుత్సవత్సలకు వ్యాసం
డిప్పనియె. మున్ను దక్షుప్రకల సుశ్రువించెతిసంఖ్యగల చెబులం గలంపలచెలిపింపింపె
మఱియును.

చం. అదియనుగాక సౌభరి మహామహుడాయ మునాతటింబునక

బదిలముగాంగ గ్రంథిడితపంబొనరించెను ద్వాదశాబ్దముల్

కురుదుంగ సంతసండు దళకుంజి బెక్కులమీను పుత్రపా

త్రదముతలక జెలుల్ గడుముదంబున దౌల మెలంగ జూచుచుక.

ఉ. తాను గృహస్థధర్మమున ధాత్రివనింపదలంచి లేచి వి

ద్యానిధి యయ్యయోధ్య యుపనాశ్వకుమారునిజేరి తత్తనూ

జానివహంబులొ నొక విశాలసితాంబుజనేత్ర వేడినక

మానవభర్త యిం ముసలిహానికేదక్కడి యాసపుట్టెబో.

కం. ఇతనింగనుంగొని చూడ్కికి

హితదని వరియింప రెవ్వరేమిటి కీటి మ

త్సృతలధికయాపశీలా

న్విత లీకొనఁజూతురతని నియమింపదలంపక.

లే. గీ. ఇయ్యమనుడును శపియించునేమొ కన్య

కామబులు నేబదుగురును గల్గ వారి

యందు నెవ్వతె వలెనను నట్టిదాని

నితనికిచ్చెదనని నిశ్చయించి విభుడు॥

కం. అంతఃపురమున కరుగము

కాంతలు నినువలతురేవిం గడువడినిత్తుక.

జింతింపకుమని యనిచిన

కా తాత్తుడు మానిమిగుల సౌందర్యముతోక.

మ. చనినకొ మారుండొ ! యక్షరాజసుతుండొ ! శక్రాత్మజాతుండొ ! వీరి
 డనుమకొ రాజసుమారికామణులు మోదాన్వీతలై నేన యీ
 తనికొ బత్నిని నీతడేవిభుండు సాత్త్వస్వామి యంచందఱు
 మునినర్థించిన రాజానంగె నుతలకొ మోదంబు సంధిల్లకకొ.

ప|| అట్లే కముకూర్మంబున నందఱునన్నిరూపంబులం బరిగ్రహించి యంచిత భోగ
 భాగ్య సౌఖ్య రామభూషణాంబరచస్తువులం దనర ననేక పుత్రపుత్రికాపాత్రసంపత్స
 మృద్ధినతిశయిల్లె. వెల్లగుయమునాజలంబునం జలంబునం బండ్రేండులు మాఖిన్నానం
 బొనరించిన సుకృతంబున నంతటి ప్రభావంబునమరె, తచ్చర్చితం దలంచిన సంతాన సంప
 త్నమృద్ధులొదవునని వ్యాసుండు చెల్వినంగుత్సండావత్సని నలుపురులలనలం బాణిగ్రహ
 ణంబున నర్పణజేసినం దత్సతీరత్నంబులు పరమశత్రివ్రతలగుటం బూర్ణగార్హస్థ్యనర్తం
 బులం దనరి నందనులంగాంచి రందునువృత్తకు మృకండుండు జనియించి ముద్గలపుత్రియగు
 మరుద్వతికొ వరించి పుత్రకాంక్షియై యగతికులకు గతి కాశియగుటం దల్లులు నిల్లాలునుం
 దాను నచటికింజని యందాత్తనామంబుల డులిగణవిభుచెంగట లింగప్రతిష్ఠలు గాలించి
 యంచిత స్రుతస్థితిం బంచశరవైరిం గుఱించి వసించినంత—

అ.వె. ఆమృకండుమనికి నచట మార్కండేయుఁ
 డనఘమూర్తి పొడమె హరుని కరుణ
 నచటి బుధులుశాస్త్రసురసి పదాతేడు
 లాయువనిరి యతనికాయతముగ.

కం. అదివిని మదివగవున నుతుం
 బదిలముగా శివుడం భక్తపాలనుండతిసం
 పవలాయువొసంగునవ్విభు
 పదములుభజియింపు మీపుణ్యాదలిర్పకొ.

సీ. అష్టమాబ్దమున శిలాదపుత్రుండుమృతుం
 డైనం బునర్జీవిగానొనర్చె
 గాలపాశవిముక్తుఁగాఁజేసి శ్వేతకే
 తుని సుకృతాభ్యుగా నొనరఁజేసె
 లలిమీందహాలాహలము గంతముననిల్చి
 సకలచరాచర చయముమనిచె
 కమలాక్షుమెచ్చి చక్రంబిచ్చి యతని శూ
 లముగొనితునిమె జలంధరు వడి

అ. వె. మఱియుఁ గొల్పు జనుల మనిచె ననేకుల

నభవుడిఁడుఁడాధ్యుడతని భజన

కలన నాయువొందు మిలనంచు దీవించి

తనయుఁబంచె దేవతలు నుతింప.

వ. అనిన జలంధరు కథ వివలతుననిన దిలీపునకు వసిష్ఠుండేట్లనియె. హిరణ్యుం డను దనుజునకు దశముండతనికి సూరకుండతనికి వనజభవ వరంబున జలంధరుండు పుట్టి యుతండు నలువవరంబులొంది మిన్నుండె. సురలందఱును హరిహరులంగూడి మేరుగిరిని మానససరస్సున వసించ నప్పుడప్పుండరీశాక్షుండు మానసంబున శూలంబు నిర్మించె. పంచవదనుండును బాదాంగుక్షరేఖం గాలాత్మకంబును సమానారంబునగు చక్రంబు నిర్మించి హరిశేత్రాబ్జ పూజనకుఁగాఁజ్జకంబొసంగి నూతొడులు వేదకుచు నారద ప్రేరి తుండై తమవైకివచ్చు జలంధరునింగూర్చె నయ్యాశ్వరుండు త్రిపురంబులణించె, నట్టి శంక రుం గొలుపుమని తనయనచిన జనకునానతి గోదావరీ దక్షిణతటంబున శివునర్చనా స్తోత్రంబులఁ దనుపుచు సమాధినిష్ఠనుండునంత.—

లే గీ. బ్రహ్మయును మానులును శంభుఁబ్రస్తుతిఁచి
యతని మున్నేము చిరజీవివగుమటంచు
దీవెనలాసంగితిమిగాన ! దేవదేవ
యది యథార్థము నేయవే యనుచువేడ.

కం. ఆ త్తటిఁ బదియూతొడులు
హత్తిమృకంద్యాత్మజునకునగుటయుఁగాలుం
డొత్తిగళనీమఁ బాశము
గుత్తముగావైచి తిగిచికొన మునిఁగుతుండుకొ.

లే గీ. శివపదాధ్యానమంతయు నేయదనుక
దాకుకొమ్మని హరుని సదాశివుభవు
బహునిధంబులనుతియించు భద్రగణు మృ
కండు సూనునిఁజూచి యాశాలుండనియె.

ఉ. మీఁదటితైన కార్యములు మేకొని మున్నగుంగనేయు మ
ర్యాదలు మానఁగాడుగునె యక్కట మర్హులకుకొ స్వతంత్రసం
పాదితమాయువంచునికి పాడియె ! యెప్పటియత్త మప్పదే
కాదిక నేల రమ్మనుచుఁ గంతము రజ్జుపుబట్టి యీడ్చినకొ.

చం. హరుఁబరమాత్మనికొ బహువిధాగమసూక్తుల సన్నుతించ నా

తరుణ శశాంకమౌళియును దాసును అంకెలగిల్చినక్కి భూ
సురకృతలింగము న్నెడలి శూలముగేల నమర్చి కాలనికొ
జరణకాతికొధరంబడఁగ సాధ్వసముండఁగజేసి నుంకృతికొ.

కం. అంతట సమాధిఁదెలిసి పు

రాంతకు గిరిజాసహాయు నాభ్యునభవుఁ గా
లాంతకు ననంతునభవు ని
రంతరశివకరు నుతించె నమ్మనిరుతుండుకొ.

కం. యముఁడేమి నేయదుష్క

ర్తమములేమియైనర్పు హరు సుమాధపునికొ శ్రీ
రమణసఖు సదాశివు భవు
నమరవినుతు ఖక్తిఁగొల్పి నట్టి జనములకొ.

సీ. ఘనుఁడైనయట్టి మార్కండేయుఁడొనరించు

శంకరస్తవమది చదువ వినిన
యమచాధలొండ వెందైన భూజనుల క
ట్లా యము దండించి యమినుతునకుఁ
జిరకాల జీవిత్య మిరవొందఁగానిచ్చి
హరుఁడు తత్కృత [లింగ] మందనిలిచెఁ
దల్లిదండ్రులకు ముదంబొదవ నిజాశ్ర
మముఁజేరియతఁడుండె మహిమమెఱయ

తే.గీ. జాహ్నువీ గౌతములయందు సరవి మాఖ

మజ్జనంబొనరించిన మహిమలిట్లు
లామృకండు తనూజున కనుపువడియెఁ
గానమాఖావగాహ మనూన ఫలము.

ప॥ అదియఁబుణ్యతీర్థతరంగిణులకంటె మహానదులయందత్యుత్తమంబు దానికంటె
మానసతీర్థంబతిసుకృతప్రదంబది దానజపతపోయజ్ఞదమశమవిషయానాసక్తియు క్తంబును
గురుమాతృపితృశ్రుశ్రాపాంతశ్శుద్ధిసత్యభూతదయామనోవాక్యా యకతైక్యత్వాది సద్గుణ
భరితంబునగుట నదియ తీర్థోత్తమంబు సంతర్కలమోచనంబునని తెల్పి వసిష్ఠుండు
వెండియునిట్లనియె—

సీ. ధర్మవాహురైశ్చ ధర్మంబులొనరించె

బహుతరైశ్చర్య శుభత్రయభల ను

శ్రుతిపాలుండను విప్రుడతల దార్పిద్యంబు

నణించి తీర్థాచరణాశ్వుడయ్యె

మాఖమజ్జనత నామలకేత్యు— —. బా

దర శాక మాశ్వాడతండులములు

ఓ లహేమరిజతపాత్రలు భూమి దానంబు

నత్యుత్తమఫలములగుచు నొదవు

తే.గీ. స్వర్గ సౌఖ్యములమరు నిశ్చలత ననుచు

నారదుడు దెల్పె సుగధారామణున

కతడు గోదారమున నిటులాచరించి

బ్రహ్మ పదమొందె బురుషార్థ భద్రదంబు

మాఖమజ్జనమందు నహ్మనివలికె

కం. పంచమహాపాతకములు

సంచిత మాగామికలుప చయము లణంగున్

మించుగృతహ్మ ఘమునం

దెంచక ప్రారబ్ధమైన నెడయుందానుకొ.

సీ. ఆకలంకమను గ్రామమందు నువృత్తుడన్

విప్రుడు పాతక వివేచించిలి

కడువృద్ధుడై వివేకముగల్గి నర్హడ

బది దినములు మాఖ మొదవ గ్రుంకి

తన్నహిమం బుణ్యతరలోకముల నుండి

మనుజుడై క్రమ్మట మకరమాస

మునఁ బ్రయాగ స్నాన మొనరఁ జేయుచు బ్రహ్మ

కడఁద్రుక్తములుండి కాశీ బాడమి

అ.వె. యజుటమోక్షమందె సంతకంతును భాగ్య

మెట్టి జనులకైన నెది కాన

మాఖ మజ్జనంబు మఱచు వారలఁ జెందు

గ్రుంకులిడె డిజనుల పంకమెల్ల.

కం. వాపీ ప్రాదప్రవాహము

లోపినచో ఫలములొసంగు సుత్తముగ నే

రూపమున్ననెన నింటి

గూఢజల స్నానమైనది గొదవ దలంపన్ ||

ప. జలాభావంబగు నెడను భృతఘటజల స్నానంబుల్లంబు, అతిపన్నభృత జలంబు యోగ్యంబగు, నశక్తుండగునెనిది బ్రతినిధి భాత వస్త్రయుగ్మయుక్తకుశా [ంకు?] రంబు విప్రునిచే స్నానమొనరింపజేసి యతని కుటుంబపాపణంబు నతనికి మధురాహారం బులుదొస్తనంబెల్ల ననుభవజీవి మాసాంతరంబున యెదుదానంబతని కొసంగునేని నిను బడిసుకృతంబు నొందు మాఖిశుద్ధకాదశి నుపవసించునేని నేకాబ్ది హరిహరప్రతాపరథ సుకృతం బొదపు మున్ను కమునికి నయ్యేకాదశి మాత్రంబు ఫలహరివై యాదరించితివేని సువత్సర హరిహరము లుపవసించిన ఫలముగునని భామ్యుండనతిచ్చెగావున జాతుర్భుక్త వస్త్రతంబును హరిహర సామెలారాత్ర జాగరణ ప్రతిమారాధనంబులును ద్వాదశిః ద్రవి మదాద విప్రభోజనంబు హిక్షాప్రపంచంబులు శివరాత్రి సంతకంబై నెచ్చు. వి తిద్దినవ్యయముకి.

సీ. ...

...

...

...

... పక్షులు దొరకమి

నుపవసించుచు నందె యెదుగ నొక్క

కొలనది దాపముదీఱగ గ్రుంకిడి చెంగట

బిల్వభూజ ముక్రింద బేర్చినుండు

తే.గీ. నట్టి లింగము మీద నయ్యాకు చాటు

చేసికొని నిల్చి నీరాన జేరువాని

దునుమ మేల్కొని యెమియు దొరకకునికి

వేవ నిట్టుల నిజ పూర్వకృత్తి నుండి ||

కం. అంతంబున శివకింకరు

అంతక భటవితతిదఱిమి హర్షమున శివా

కాంతుని చెంతకు జేర్చగ

సంతయు శివరాత్రి మహిమ యగుటనుండెన్ ||

ప|| అని శివరాత్రివ్రతవిధియుం దన్నహత్త్వంబును చెల్పి మున్ను భృగు పుత్రి యగు రుచిక బాల్యమునన విభవయై భూతదయాది నియమ వ్రతస్థయగుచు వింధ్యగిరి

నలుబది వత్సరములు మాఖ స్నానంబొనరించి తత్సృక్పతమున నలువచే దీటొత్తమయన
నిర్మింపబడి దేవలోక నివాసినియయ్యె నట్టి మాఖ మాహాత్మ్యం బడిగిన దత్తాత్రేయుండు
కార్తవీర్యార్జునున కిట్లనియె.—

తే.గీ. శామకుండలుం డను వైశ్యుడెన్ని యేని
కోట్ల ధనమొనఁగూర్చి యెక్కుడగు ధర్మ
మార్గమున వార్ధకమున నేమరక సకల
దానధర్మము లొనరించె ధర్మవృత్తి ॥

సీ. అంత నాతండు సురాలయంబున కేగ
దత్తుతులర్వురు దధనంబు
పోఁ గొట్టుకొని పచ్చిబోయల చందానఁ
బలువిడి దొంగలఁ బామొకరునిఁ
బులియొక్కరునిఁ బట్టి పొలియింప యముఁ జేరి
రందొక్కరుండు మూఱావగాపి
గావున [హరి మాత పోవు] దోడ్కొని విని
మనఘ మాహాపత్యమును మరాన్న

తే.గీ. భక్తి సతత పరాన్నైక భక్తి ఖండ
జనములకు వండిపెట్టుట సారతీర్థ
ముల దరిని దానమొందుట వెలయ ధర్మ
విక్రయము దుర్గతులఁ ద్రోయు విధము లనుచు ॥

వ. మఱియు ననేకధర్మంబు లెఱింగింపుచు గంగాస్నానంబును దులసీ గోవీ చందన
ధారణంబులును బ్రాణాయామంబున కేనయగు నవి సకల పాతకముల భస్మీకరించు ద్వాదశ
సాల గ్రామార్చన కోటిలింగముల జలములఁ బూజించు ఫల మగునని తెల్పి నీవెనిమిదవ
జన్మంబున నలువురు బ్రహ్మజ్ఞాననిష్ఠుల నతిథి పూజలఁదృష్టులంజేసితివా ఫలం బొసంగి
న నీతోబుట్టువునకు సుగతి గలుగునన నతండటులనిచ్చిన నయ్యురువురు హరిలోకంబున
నుండిరని దత్తాత్రేయండు గార్త వీర్యునకిట్లనియె.—

కం. క్షౌరము నభ్యంగంబును
నారీసంగమము పరోదనము దినుటయనునో
గాకాదుష్కృదకవా
ప్యారాధ తటాక నదుల నధికము ఫలముల్ ॥

తే. గీ. మకరమునను బ్రయాగని మజ్జనంబు
నేయుసుకృతంబు లెక్కింపఁ జిత్రగుప్తుఁ
డైన నేరఁడు రాజసూయాశ్వమేధ
ఫలములింద చతుర్ముఖ పదవు లొదవు ॥

సీ. కాంచనమాలి నాఁగల్గు నచ్చర కాంత
 దినము ప్రయాగను దీర్ఘమాడి
 వసునైడ మాఖమాసమున నట్లు యొసర్చి
 శివదర్శమునకై చెలఁగి వెండి
 కొండకుఁ బోవుచోఁ జండానుగుఁ డొకండు
 తద్వస్త్రజలకణస్పర్శ వలన
 ద్రోవనుండు నతఁడు యష్ట భావము మాని,
 కాశి మున్ ద్విజుడ, దుష్కుర్త నిరతి

తే.గీ. రాక్షసుడనయ్య నీవల్ల రాజితమతి
 నైతి నీ వెవ్వరన, నుమేధాత్తజాత
 నధిక సౌందర్య గర్వంబు లడర వార
 కాంతనైతి గలింగఘామ్యంతరమున ||

ఆ. వె. అటులనుండి ముదిసి యవనీనురుండొక
 డానతీయగా బ్రయాగ తీర్థ
 మజ్జనంబొనర్చి మహిమ నచ్చరనయ్య
 నిపుడు నిత్యవిధిగ నిటు లొనర్తు

కం. ఆనియార్తుఁడైన వానికిఁ
 దనదొక నైలఫలమొసంగఁ దన్న హిమన్ కాఁ
 డనుపమవిమానమునదివిఁ
 కినిఁజనియెన్ దానిఁ బొగడి కీర్తితనఁడు.

చ. ఓడికిటిలోని శాను గడు బెద్దపిఱుందును గీలుగంటునకా
 బెడగగు పెన్నెఱువ వలదలింకపుఁ జన్ములు చక్కి మిక్కిలిన్
 దడిసినవైఁట కొంగుగలదాని వరాంశుకు నర్థతాంబువుల్
 బడ ననురుండు వేల్పుగుట భద్రము మాఖనిమజ్జనంబిలకా.

వ. అని దలొత్తేయుండు గార వీర్వున కెఱింగించుటలుచెల్పివసిష్టముని జనవి
 భునికీట్లనియె : మున్ను బ్రహ్మహిసీ సుశీలా, సుస్వరా సుదారా చంద్రికా నామంబులు
 గల యచ్చరలు సౌందర్య గర్వంబున నుద్వందిరుగుచు వొకకొలనికెలన నిత్య కర్తాచరణ
 నిరతుండగు బ్రహ్మచారింగని యంగజ శరవీడితలై యాలింగనం బొనర్చి యతనిశాపంబునఁ
 బిశాచంబులై యతనినట్లన శపియించి తదనుగ్రహంబున బహుకాలంబునకు రోమఘంకని
 తమతెఱంగెఱింగించి ప్రార్థించిన నతండు వారలకీట్లనియె :—

సీ. వినుండు దేవద్యుతియ నెడు విప్రుండు నదా

చారసంపదలం బంచశిఖి మధ్య

మునం దమబొసరించి వనమాలి పాడసూప

వరమొందె మాయానివారణముగ

నవటవనము నొప్ప నత్తటి ద్రవిడేశం

డగు చిత్రనేనుండు యజ్ఞచయము

గావించి సుకృతముల్ గాంచియుం బాపండ్

బోధచే సాధుల బాధపఱుప

లే.గీ. నతని సేను యనా వృష్టి నణంగ, నడవి

జడిసిదేహము విడిచి పితౄచమగుచు

వఱలిదేవద్యుతి వసించు వనముజేరి

యతని కృపనొంది ప్రార్థింప యమివరుండు ॥

కం. కేరళదేశమున దురా

చాఁ వసువునాం గద్విజుడు త్వేనుండలి సం

చారమొనర్చుచుమృతుండె

కాఠియం బడి ప్రేతమయ్యె కర్తము లేమిన్ ॥

చం. అతికొక విప్రువర్కుండు ప్రయాగను గంగను గ్రుంకి వచ్చుచున్

దిట్టవగువంశ చాత్రములం దెచ్చుతదంబుపులాను తృప్త చే

నటం బొడసూపి యాద్విజుని కడ్డము వచ్చి భవద్భృహీతమా

పటు వియదాప గాంబుపులం బాపుము దాహము నీవతిలగన్ ॥

సీ. అనుడు విద్యాధిపుండను రాజు బ్రాహ్మణ

వన ఫల భక్షణవలనం బ్లవగ

మై పురోహితుండు మున్నతం డిచ్చుదానాళి

యందుం బంద్రద్రవ్య మపహరించి

సారస పక్షియై నారితోడ బుట్టు కాం

స్వముక్తుచ్చిలించుట సారసియయి

యండంగ మర్కటంబొడిసి పట్టి నడదమ

పూర్వజన్మ క్రమంబులు దెలిపిన

అ.వె. సారసంబు దెల్పెనీరీతి వినినాడ

దాహమణించినన్ను ధన్యుజేయు

మనవినురుడనర్హు యాచనముననుచి

శాచమగుచు గంగజలము సోంక

వ. పునీతుడయ్యెగావున నచనవి యెఱుంగవేడెద ననిన నవ్విప్రువుండు గంగాశీర్థంబొసంగె బ్రేతత్వ విహాతుడై యతని దీపించి త్రిదివమునకిరిగెనని దేవద్యుతి రాజ విశాచమును బ్రయాగకనిచిన నతండు దత్తిర్థస్నాతుడై కృతార్థుండయ్యెనని రోమకుండచ్చరలను బ్రహ్మచారినికొ గంగాస్నానం బొనర్చ ననుగ్రహించి వారలటులానర్చి పూర్వశరీరులైనయెడ వారలం దోడ్కొని నకల తీర్థాచరణ నేయించి యక్కన్యకల చవ్వులునికి వివాహం బొనరించిన నమ్ముని కృతసుఖంబుండిరిట్టిది మాఖిస్నాన మహిమయని వసిష్ఠుండానతిచ్చిన దిలీపమహిపుండ్రువలన నమిత తేజస్వియయ్యెనని సూతుండు శాసకాదుల కిట్లనియె .—

కం. ధీనుతి ఫాల్గుణ పౌర్ణమి

మూనిన పూజల వసంత మాధవుండగు త

చీనాయకుం గొల్చిన శుభ

మానరులకుం గల్గు గలుషమంతయుం బాయుకొ ॥

తే. గీ. వైత్రవైశాఖ రాకల సారసాక్షు

పూజ పావ్వుణ జనులకు భోజనములు

భవ్యశీతల గుడజల పాదుకావ్య

జనములుకొ భత్రము లొసంగ సౌఖ్య మొదలు.

తే.గీ. జ్యేష్ఠ పౌర్ణమి ననరించు గోష్ఠ పూజ

గోపపతి సంతసము నొంది కోర్కెలిచ్చు

నమరు నాపాధమున ద్వాదశౌహములను

శాకవర్జన మొనరింపక జాలమేలు,

కం. శ్రావణ భాద్రపదంబుల

శ్రీవిభు పూజయును వ్రతవిశేషము శనిపా

రావని విబుధాభ్యంజన

మీవిధములు సర్వవిఘ్నఁడియ్యుకొ కుభముత.

కం. పాతములం బర మాన్నపు

దాతై శ్రవణములనన్న దానము ద్విజసం

క్రీతిగ జేసిన మేలగు

రాతిరి రవిజాసరముల రాదు భజింపకొ ॥

తే. గీ. కంజహితవారముల తేజకడల గ్రుంకు
టమరనదిఁ గ్రుంకులిడు పుణ్యమమరఁ గల్లు
పర్వముల భానువాసర పాతములను
రాత్రి భోజన మనుమగు ప్రజల కెందు.

సీ. సజులు భర్తలతోడ సల్పఁగఁ దగువ్రత
సమితి చాతుర్మాస్యచాలఁ గలదు
శ్రావణశుద్ధ దశమి మొదల్ కార్తిక
మునఁ బ్రథమద్వాదశి నెరయఁగఁ
గలహరి వాసరంబుల నుపవాసంబు
హితమతి దశమి యందేక భుక్తి
ద్వాదశి హరిపూజ ధరణీనుపర్య భో
జనమును గావించి వెనుకభర్త

తే. గీ. భోజనమునేయు పిమ్మటఁ బాలఁతి భుక్తి
గొనుట దగు నిత్యమగు వ్రతంబనఘ మిష్ట
దాయకము కార్తికమున శ్రీధరుని పూజ,
లిహపరశుఖంబులొనఁగూర్చు నెవరికైన.

కం. ఇది చాతుర్మాస్యవ్రత
మదనఁ గుశీరమున నర్కుఁ డధిపనియింపన్
మొదటి భృగు వారముననిం
పాదవఁగ లక్ష్మీకు పూజ లొసంగున్ శుభముల్.

వ. ఇదియు లక్ష్మీ నారాయణ వ్రతంబు కల్పాక్షాచరణ సకలాభీష్టప్రదంబు
శ్రావణపూర్ణి మాపురో భృగువాసరంబు వరలక్ష్మీ వ్రతంబు నట్టిదియ యాశ్వయుజ
శుద్ధ వ్రతపదాది నవమీ పర్యంతంబు లక్ష్మీ సరస్వతి దుర్గా పూజలు నిరుల కిరవగు
మఱియును.

ఆ. వె. చైత్ర పూర్ణిమయును శ్రావణమావాస్య
కార్తికాది పక్షకలితసప్త
మియును బద్ధ కల్పమితి శ్వేతవారాహ
ధాతృకల్పములనఁ దనరు వరుస.

కం. క్షీణం గార్తకసితనవమియ

ధృతి వైశాఖగసిత తృతీయయు మాఖా

గతదర్శము భాద్రనుసం

గతశుద్ధ ద్వాదశియు యుగంబుల కాదుల్.

బ. చైత్రశుద్ధపాడ్యమి సంవత్సరాది యుత్సవకాలంబు తత్తృతీయ సౌధా
గృధశ నవమిగౌరీవ్రతంబు సప్తమి సంతానసప్తమి యాత్రయోదశి మదనత్రయో
దశి వైశాఖంబున బుద్ధిను మహావైశాఖి జ్యేష్ఠ శుద్ధతృతీయ రదశిగౌరీవ్రతంబు నాశ్వి
యారణ్యగౌరీవ్రతంబు తద్దశమి పాపహరదశమి ఆషాఢశుద్ధతృతీయ యన్యత లక్ష్మీ
వ్రతము, ఆ పంచమి స్కంధపంచమి శమిగౌరీవ్రతంబును షష్ఠి కుమారషష్ఠి
ఏకాదశి వ్రధమగోపద్ధవ్రతంబు శ్రావణశుద్ధవతుర్ధి నాగవతుర్ధి తత్సృష్టిమాపురో
భ్యగు వాసరంబు వరలక్ష్మీవ్రతంబు తత్సృష్టిమి నుపాకర్తంబు తద్వహుళతృతీయ పాడశ
గౌరీ వ్రతంబు భాద్రపదశుద్ధవతుర్ధి వినాయకవతుర్ధి యాపంచమి ఋషిపంచమి
యాసప్తమియ ముక్తాభరణసప్తమి ఆష్టమి జ్యేష్ఠాష్టమి మార్వాష్టమి లక్ష్మీవ్రతంబు
ఏకాదశి పంచమి నైకాదశి యావతుర్దశి యనంతవతుర్దశి తత్సృష్టిమ మహేశ్వర
వ్రతంబు తద్వహుళ షష్ఠంబు మహాలయషష్ఠంబుదృతీయ బృహతీగౌరీ వ్రతంబు ఆశ్వ
యుజ శుద్ధ దశమి విజయదశమి తన్నాసంబున రవిహస్తావ్రతవేళంబగు నాడు హస్తిగౌరీ
వ్రతంబు శుక్లపక్షాష్టమి నేమాసంబుననైన బుధవాసరమగు నేని సది బుధాష్టమి
వ్రతంబు ఆశ్వయుజ శుద్ధద్వాదశి గోద్వాదశీవ్రతంబు తత్సృష్టిమాపురోభానువాసరం
బుపాదాన ఫలవ్రతంబు తద్వహుళద్వితీయ చంద్రోదయగౌరీవ్రతంబు చతుర్దశి యమా
వాస్యలు కేదార గౌరీ వ్రతంబుల కార్తిక శుద్ధ తృతీయ త్రిలోచన గౌరీవ్రతం బావతుర్ధి
నాగవతుర్ధివ్రతం బాయష్టమి గోష్ఠాష్టమి యాద్వాదశి యుత్థానద్వాదశియుఁ బూర్ణిమ
కార్తిక గౌరీ వ్రతంబు మార్గశిర శుద్ధ ద్వితీయ తిత్తిణి గౌరీ వ్రతంబు ఆతృతీయరం
భాతృతీయ యావతుర్ధి వరచతుర్ధి వ్రతం బాపంచమి బదరీగౌరీ వ్రతం బామరునాడు
స్ఫుల్బక్షాణ్యతీతి కరంబగు చాంపేయ షష్ఠి పుష్య బహుళవతుర్ధి మార్వాగౌరీ వ్రతంబు
ఆదశమిత్రేలోక్య గౌరీవ్రతంబు
సావిత్రి గౌరీవ్రతంబు మాఖశుద్ధ ద్వితీయ కైలాసగౌరీవ్రతంబు ఆతృతీయ కుండగౌరీ
వ్రతంబు ఆసప్తమి రథసప్తమి సూర్యచంద్రవ్రతంబు నయ్యష్టమి భీష్మాష్టమి యా
యేకాదశి తిలశద్ధవ్రతంబా బహుళ చతుర్దశి శివరాత్రియగు తత్స్వీతాపం బెఱింగించెద,

సీ. శివరాత్రి సుపవాసశీలై శివపూజ

జాగరణంబును సలుపు పుణ్యం

తవిరళవిభవుండై శివరూపము వహించు

పనివోక బోయ యాదినమునందు

వనమృగ హింసకై చని దొరకమిఁ గుండు
 వందురిరా నొక్క వ్యాఘ్రమొంది
 గమకించి తూఱినఁ గడుభీతితో బిల్వ
 తరువెక్కి పులి క్రింద నిరపుకొనుడు

ఆ.వె. సైదలేక రాత్రి నెగులునఁ దచ్చాఖ
 లందునందు దిరుగ నాకు గాలి
 శిలమీదఁ బడిన శివపూజ ఫలమబ్బి
 యంత్యమునను ముక్తి కరిగె నతఁడు.

ఉ. చోరుఁడొకఁడు శంకసుని సూరలఁ బొంది విభూషణోత్కరం
 భారయ దీపమెత్తికని యన్నియు ముచ్చిల్చి పారిపోవఁగా
 నారెకు లేయ వాఁడు మృతుఁడై శవరాత్రి గిరిశనేవ చే
 కూరిన యట్టి పుణ్యమున గొబ్బన శంకరుఁ జేరె ధీరవక్.

కం. స్త్రీ లైనఁబురుషులైన
 మేలిమి నుపచారసరణి మిహికాకరస
 న్నాల్లిక బూజించిన శుభ
 శీలర సౌఖ్యములు నెందు శివదివసమునక.

వ. వఱియఁ జైత్రశుద్ధ శ్రీతీయయు జ్యేష్ఠపూర్ణిమయు నాషాఢసితనవమియు
 జ్యేష్ఠ బహుళాష్టమియు ఫాల్గుణ పూర్ణిమయుఁ గ్రమంబున నుత్తమ శావ్య, చాక్షుష, ధర్మ
 సావర్ణి, తుదసావర్ణి యింద్రసావర్ణి రైవత బ్రహ్మసావర్ణులనియెడు జన్మాదులు. వఱియ
 ననేకంబులగు పుణ్య కాలంబులు విమర్శించి కత్తద్విహిత కర్తంబులొనరింపవలయు.

సీ. సత్యంబుచే హరిశ్చంద్రాదిభూషతుల్
 కీర్తులు గాంచిరి వార్తకెక్కి
 కల్పిచెన్నొందు స్వర్గము గల్గు సంతాన
 మభివృద్ధియగు దండె యంబ తోడఁ
 బుట్టువుల్ సఖులును జుట్టుముల్ గురువులు
 దైవంబునదియ సత్యమున కంటె
 వ్రతములులేవు దేవత లెల్ల మెత్తురు
 శుభములు జెలువొందు సుమంత్రునెడి

ఆ.వె. ద్విజుడు మున్ను శంఖతిర్గతటోపరి
 వనమహాశ్రమైకవాసుడగుడు
 శిష్యులంత నింత జేరిచాఁ గండఘా
 లార్ల మడవి కరిగి యుచట నచట.

కం. పూవులు గోయము నొక్కడఁ

బోవగ నవ్విపుమీఁద బలి యమికి మహీ

దేవుని కుడిచేయి పట్టిన

నా వ్రువుఁడు కంప మొంది యంతటఁ దెలివిన్.

చం. కమలజ నన్ని భుండతఁడు గౌరవతఁ బులిఁజూచి పల్కెనో

సుమహాశసత్త్వ! సుత్తనువు శుక్కుము మాంసవిహీన మిందుకై

హమిణిక యేల నన్నిడువు మంచన నాఁకలి బెట్టుగాఁగ ది

గ్రభమయొసంగింపుచున్నయది పట్టితి నిన్నిడనేర నింకిటన్.

చం. అనవుడు నన్ని బాహుత్రముల నాత్మ వసంపఁగఁ జేసి యింతికిన్

దనయుల కెల్ల శిష్యులకుఁ దాలిమి బుద్ధులు దెల్పివత్తునో

యనఁగు ! మదీయ వాక్యగతులంతయు నన్యుము నెమ్మి మీఱ నా

విని మునితోడ వ్యాఘ్రు మతివిత్రుత ధర్మతరోక్తి నిట్లనున్.

కం. వత్తువోరావో! యిదియొక

దత్తూరమొ నమ్మఁ జాల ధరణీ సుర! నా

నశ్శత్రుతి పులికిన్ సుమతి మ

హత్తర నిజసత్య మెఱుంగ నపుడిట్లనియెన్.

ఆ.వె. ఇప్పుడేను బాపమేమియుఁ జేయ మున్

బామువలననైన పాపమేమొ

యన్ధిరంపు జన్మ మానించి బొంకిన

సౌరిది నిహపరముల సుఖముగలదె.

కం. పాపంబని చింతింపక

యోపిక కృతశ్రమలఁ దాపసోత్తములకొన

ద్యాపారుల నానించిన

నీపట్లన్ బొంతులాడ నేర్తునె! యనుడున్.

ఆ.వె. పాపమైన నేమి పరికింప నాత్మశ

రీరీరక్షణంబు రీతి వలయు

ననెడి ధర్మశాస్త్ర మరయవో వినవో.

యనుడు సుమతి యిట్టులని యె పులికి.

సీ. యింటికి జనివేగమే వత్తు రాకున్నఁ

బంపపాతకులును భ్రాతృహంత

విశ్వాస పాతకి వీటిఁడి మిత్రఘ్నుఁ

డిలఁగృతఘ్నుఁడు బంధుకుల విఘాతి

గురువంశతుండు పడునిరయముల్ గనువాడ

సనియను భర్తృవంశనియుఁ బతికి

మాతాడు సదియను జూరాడి కతులతోఁ

గలపించునదియును గాంతు డెడయ

ఆ. వె. విభవయ్యును వల వెల్లడుకల్ గలయది

తొడరి రేపు మాపు గుడుచునదియు

వృధివరించునది యనుభవించు దుర్గత

లాండు వాడ సనియె నున్వినురుండు.

ఉ. దానికి సమ్మతించి పులి భ్రాతృనురుం బనుపంగ నాతడుక

బూనికనేగి పుతులకు బుద్ధులు దెల్పంగ నింది భర్తవై.

యానలి నాత్మువేడుకొన నప్పుడు వాసపుడుకొ దిగిఁజులక

జూనివరేఁబ్బ నెంచుచు సమస్తసురల్ భజియింప వచ్చుచుక.

కం. సుమతి పులింజేరనరుగంగ

నమరగురుండు హరిహాయుండు నప్పుడు పులికిక

సురలోక మొసంగి చనుడుక

ధరణీసురుండుండె నైజధర్మ స్థితులక.

ఆ. వె. ఆస్థిరంపు తనువు కానించి బొంకక

సత్యనిరితి దొరయు సజ్జనుండు

సజ్జిభవుని లోకమందె నానుమతియు

ధర్మ సత్యరతులు ధన్యు లెండు.

కం. శరణాగతులం బ్రోచుట

పరమంబగు ధర్మమట్టి పారీణగుణ

స్థిరుండగు శిలిధారమణుని

చరితము వినుండభిలకలుప చల వోత్కలనక.

సీ. ఆ ధరణీపతి యాగంబు నేనుచు

నడిగడి వారికిఁజూర మొసంగ

సమరేంద్రుడైయు సతిని గుణం జూర

యంగ డేగ గువ్వయు నగుచు నవటం

దఱుముడు వడి గువ్వ ధరణీకు శరణన్న

వెరవకుమనుచు బృధ్వీ విభుండు

మెబడింబడి డేగ నే నుచ్చితనకు నా

హారంబు దీని నీయంగ దగు ననంగ

ఆ. వె. దనువునైన నీకుం దఱిగిత్తు గాక నా

శరణు బొచ్చినట్టి జంతువువిడ

పాపమగుటఁ జేసి పట్టియ ననుడు దా

నంతతూన్కి మాంసమడిగె డేగ.

చం. అతఁడటమాన్చి మేఁదఱిగి యాకట గువ్వకు మాటు పెట్టిగా
సతిశయమయ్యె గువ్వ, తల యత్తటి నుంచఁగనెంచు ధారుణీ
పతి శిబిమెచ్చి యింద్రుఁడును బావకుఁడున్ దమరీతిఁ దెల్పియఁ
చిత తనువిన్నుచున్ దివికిఁ జేరిరి ధారుణీనాథు డంతటన్.

కం. ఇహభోగాన్వితుఁడై ధర
బహు వర్జములుండి నలున పజ్జతుం జనియెన్
బహుమానాస్పదవరితా
వహ మాశిత రక్షణంబు వరధర్మమిలన్.

కం. వచ్చుచుం దెచ్చినయదియిన్
జచ్చుచుగొనిపోవునదియు సరవిం గలడే!
యచ్చపుపుణ్యము పాపము
నిచ్చలు నెడబాయ వెచట నిల్చిన యెనిన్.

కం. కీర్తియె ఘనమృత్యుతం బవ
కీర్తియెదుష్కృతము మేలు గీఁడొదవించున్
వార్త గనిరెంటి నడుమన్
గీర్తివహించుట అసత్సృత్యము లభించున్.

కం. దయయిన్ సత్యముశాచము
రయమునసంపదలు మోక్షరమనానఁగూర్చున్
నయమగు కీర్తులు స్వర్గా
వ్యయదాధికలొకభోగ మనువుగ నొసంగున్.

ఉ. భూతదయా పరత్వమున బొంకుట సూన్యతమట్లు, తద్దయా
నీతపు సత్యమయ్యెనృతసీతీయ యట్లునుటన్ సమస్తవి
ఖ్యాతశుభప్రదం బొరులకై తగబొంకుట యందుమేటి గ్రా
ణాతురదార సంగ్రహ విధాకృత మెందు మహాఫలంబగున్.

కం. అతివలయెడ సభిమాన
చ్యుతముల నాతురుల కొఱకు సూరిద్విజగ్
ప్రతతిన్ బ్రోవఁగ బొంకుట
క్షితిసతఁడొకంటె మేటి శేముషి దలంపన్.

కం. క్షణ భంగురమై బుద్బుద
గణనంబగు టిహమునకునుగా బొంకక ర
క్షణ మొనరింపవలె నొరుల
గణతింప నసత్యనీచ కర్తయులైనకా.

సీ. దేవతలడుగ దధించి వెన్నెముకిచ్చి
శాశ్వత కీర్తి ప్రసంగికాడె
డేగ కోరిన మేను తీవ్ర గోయచునిచ్చి
శిబి చిరకీర్తినుస్థిరుడుగాడె
పద్మ నేత్రుడు వేడ బంచజనుండు గా
త్రంబిచ్చి కీర్తి తత్పరుడుగాడె
యింద్రుడాసింప మేనెలమితో నొలిచిచ్చి
కర్ణుండు కీర్తి సంగతుండు గాడె

తే.గీ. యధ్రువమును ననిత్యంబు నల్పమైన
గాత్రముల మీది మమత పోకార్చి దివ్య
మతిధ్రువంబగు కీర్తిదేహములు గాంచి
రొరుల కర్థము లిచ్చుటయును ఘనంబె.

కం. ఇంద్రద్యుమ్నుని కీర్తులు
సాంద్రస్థితి కమరవిభుండు చర్చింపంగ న
య్యింద్రునిపదవికి గ్రమ్ము
నింద్రద్యుమ్నుండు చనుటలెల్లరు వినరే.

తే.గీ. కడు గ్రియాజ్ఞాన పరమయోగముల పలన
హరి భజించిన నిరతనిత్యాపవర్గ
మొనరు గావున భాగవతో పచార
గతులు భక్తికి నెంతయు గారణములు.

సీ. నిర్వత్సరాన్యతుల్ నిర్జితేంద్రియరతుల్
పరహితనిరతులు భాగవతులు
సర్వభూతదయా విశాకద మానసుల్
పాపన చరితులు భాగవతులు
మదలోభకామ నిర్మగనస్వభావులు
భవ్యతేజోయుతుల్ భాగవతులు
విషయ విహీనత విష్ణుపాద సరోజ
భక్తి సంగతులు శ్రీ భాగవతులు

తే.గీ. భానురామ్నాయ సహితులు భాగవతులు

పటుశుభాస్పద వేదగుల్ భాగవతులు

పరమ కీర్తినరాకృతుల్ భాగవతులు

భాగధేయప్రశోభితుల్ భాగవతులు

ఉ. కోరికకోరక బోక తమకుక లభించిన వస్తు సంతతుల్

శ్రీరమణీధనార్పితము నేయుచు దద్వరచాస్యయక్తిం ద

తాస్సరనివేదితాన్నములుదారగతిక భుజించు వారలుక

గౌరవతత్కథాశ్రవణకౌతుకచిత్తులు వైష్ణవాగ్రణుల్

కం. పరనిందాసూయాదులు

పరదారధనానురక్తి పర భాషణముల్

పరికింపకె పుడల పరా

త్పర భజనానూఢమతులు భాగవతులిక.

ఉ. ధర్మముకంటె లాభమును ధర్మముకంటె శుభంబు నిత్యస

ద్ధర్మముకంటె సద్గతియు ధర్మముకంటె దనూజ బాంధవుల్

ధర్మముకంటె దల్లియును దండ్రును నెక్కుడుగాడటంచు దా

నర్మిలిధర్మమే హరియటంచు బ్రవర్తిలువారు వైష్ణవుల్

చం. సకలశుభంబులిచ్చు గల జాడ్యములెల్ల హరించు వేదవిత్

ప్రకరనుతుల్ లభింపంగనుపాయ, మహాయము పాపుచుక జయ

ప్రకటిత కీర్తిలిచ్చునని పట్టుగధర్మవై విష్ణువంచు దా

రకుటిల వృత్తినుండు విబుధాగ్రణులారయ వైష్ణవోత్తముల్

కం. పరలోకమునకుం జుట్టిము

పరభయనిర్హరణమమితపాపహరము జ్ఞా

నరుచిరతమమని ధర్మం

బరయంగ నేమిటని నరుండు భాగవతుండిక.

ఆ.వె. పరమపదము నదియె బాంధవుండు సహాయం

డభిలసౌఖ్య హేతువగుట నాత్మ

వర్ణ ధర్మగరమ నిర్ణయం బెడలని

పరమతత్వ విదుండు భాగవతుండు

చం. జగములనన్నిటంగలుగు జంతువులక ధరణీరుహంగ భూ

గగన చరాచర ప్రతతిం గంజదశేక్షణుండుండి తత్త్రియా

భిగణనచే మెలంగునని వేర్చినెఱుంగుచు శక్తియుక్తి ని

మ్ముగ నతిథిక భజించు శుభ మూర్తులు భాగవతుల్ దలంపగక

చం. ఆతిథియోవిష్ణుఁ డంచుమది నారసి పాద్యమొసంగి శాస్త్రీయు
 క్తత క్షుధఁ దీర్చి సద్వివరయగౌరవ [వృత్తి] బ్రయానురాగసం
 గతనుత భక్తితో మతి జగత్పతిఁ గన్పొని నట్టులుండు భా
 సితగుణశాలి భాగవతశేఖరుఁ డెన్న ధరాతలంబునకొ

కం. కన సర్వభూతహితమతిఁ
 దనరుచు నిర్దోషుడై స్వతంత్రము దనపై
 నునుపక శ్రీహరిపదస
 ద్వంద్వహపరతంత్రుడతఁడు వైష్ణవుఁడుధరకొ

సీ. నడచుట లెల్ల శ్రీనాథ ప్రదక్షిణ
 మమరం బల్కుటలెల్ల హరికథనము
 నానఁ గ్రోలుటలు దన్నవ్యగంభామోద
 మానింపుటలు తత్కథానుసరణి
 మోచుటలద్యుతసురుచిరాకారంబు
 లంబుట చక్రి యంగాంగకములు
 నేయుకర్తవ్య హరి నేవానుచారంబు
 తలఁపు కృష్ణ ద్యానవిలసితంబు

తే.గీ. అనుభవించుట తత్ప్ర సాదాతిరుచులు
 గాంగ సకలమ్ము శ్రీ విష్ణుగాఁ దలంచు
 ప్రబల సంతోషయుతులు శ్రీభాగవతులు

కం. శాంతియు శమదమరుచులొక
 దాంశియ సత్యంబు భూతదయయును నుకృతం
 బెంతయు వశ్యమొగు స
 ర్వాంతస్సుని హరిఁదలంచు నతఁడనఘుఁడిలకొ

చం. హరికృప మార్జనంబు గును మార్చనముల్ తగుభత్ర [చామర]
 స్ఫురదుచు కేతుసచ్చతము పుష్కలప్రద మిట్టి భక్తి శ్రీ
 వరు నుపచార వృత్తుల ననారిత భక్తి భజించునట్టిను
 స్థిరగుణశాలి భాగవతశేఖరుఁ డెన్నఁగ సన్నతోన్నతికొ

కం. పూవులతో [ర] లు నేయు
 శ్రీవిభవనర్చనకుఁ దులసి చెల్వగు సుమముల్
 పాపనత ననుదినంబిడు
 నా విమలందెంచు సంతతానందుఁ డగుకొ.

కం. వ్రతదాన ధర్మ కర్మ
స్థితచర్యల హరికిఁ బ్రీతి నేయుచు భగవ
ద్యతికిఁకై కర్మ కర్మిత
మతియగు భాగవతుఁ డతఁడనానుడలీలఁ,

కం. మతినిలుకవ చాలనిచోఁ
బ్రతిమా రాధన మొనర్చి భక్తి సలుపుచున్
భృతిఁ దధారణ గరిమన్
జతురుఁడతఁడు భాగవతుఁడు సజ్జనమినుతిన్

తే.గీ. మతియు సమితక్రియాదాగ మహితరీతి
భక్తియెదఁ గుదురొప్పఁగాఁ బ్రబలు ఘనులు
భాగవత శేఖరులు దద్విభవ వితతికి
సములు గారెన్న బ్రహ్మాదు అమితమహిమ

కం. కర్మములెల్లను శ్రీహరి
కర్మలితోనిచ్చు [నట్టియతఁ] డతి భగవ
ద్ధర్మ పరుండై క్రమగతి
నిర్మల సాలోక్యగరిమ నెరయ న్వలయున్.

సీ. అనవిని శౌనకాద్యఖిల సన్మునులు సూ
తునిఁ జూచి యేమేమి దుష్కృతముల
పాల్పడి జీవులు పడుదు రధోగతి
యందెట్లు లగుభవమగుట లనుడు
నతఁడిట్లులను నిరయముఁ భేదంబులు
కల్పవ. జనములక్కడ వసించు
పెల్ల సానందగణేశుండన్నని భద్ర
దత్తకు సల పూర్ణ విత్తునకును

అ.వె. బొడమినట్టి ఘనుఁడు పాడగని సుగతికి
నిరయగృహులఁ బనిచె నెమ్మిదనరఁ
డేటగాఁగనట్టి తెలుగు దేజోధను
లార వినుండటంచు నాతఁడనియె.

కం. భూమికిఁ జక్కటి క్రిందునఁ
దామస పాతక నివాస భామములగుచున్
భీమారవయమభట నా
నామిత వాదలకు నెల్ల నాకరమగుచున్

సీ. శారవంబును మహారౌఠవంబును జ్వల

జ్వాలికా తాల విశేసములును
తత్తుకుంభి విపాత లవణ రుధిరోద
తైతరణ్యసి పత్ర వనముఖములు
క్రీమిభోజ సందశ కృష్ణ సూత్రంబులు
తృష్ణ లాలాభక్షణోష్ణ శిఖలు
పూయదాహనిలాంబు నిమగ్నములు నధ
శ్శీర్షము దమము విచియ శ్వభక్తి

ఆ.వె. కుణపభక్షణంబు ఘోరతామిస్రంబు
కాలసూత్ర సూచికా ముఖములు
పలభుజ్జరు త్రప్తపతనమాల తైరాంబు
క్షుద్రసంబు తైలపాచనమును

ఆ.వె. కాకగృధ్రఘోర కంకఘాతంబులు
తత్తులూహకము వితత్తు నైక
తము పురీషగర్త తాపన లిక్షాయం
త్రాది నిరయ కోటులదటం గలభ్ర

వ. ఆవి పాపకర్త చితానుభవంబులు యాతనానివాసంబులునైయుండు.

ఉ. అచ్చట్రైలోప రాలినుము నన్నియుం గంటక మాతపంబు న

* త్యుచ్చయ వేదనాన్వితము సంబువిహీనము గాకగృధ్రదం
హ్నిచ్చలితాతిభీకర మృగోజ్జ్వల మ [య్యమ ?] కింకరాత్యశూ
మ్యాచ్చలితోక్తులు గరహతాద్ధృత పుర్దన లాండు పాపులున్

కం. బహుభేదయాతనాస్థితి

బహువాధలు పెక్కునిరయ పంక్తుల బీనవ ?
బహుగతులం జేయుచుండురు
బహుఘోరాకృతులు శమన భటులుద్ధతులై

కం. వేదోదిత కర్తృపు మ

ర్యాదలు దిగవిడిచి యన్యమగు దుష్ప్రియలన్
బాదగు పాతక జనతతు
లాదటనుండుదురు యమభటావళులేచన్.

సీ. విగత మర్యాదులు విషయసమ్ములు త్పుడ
నికరనాస్తికులు దాంబికకృతఘ్న
విప్రధనాపహ విప్రనిందారతుల్
పుడమిదేవతలతో బొంతుఖలులు
పరుష బాషణులు దబ్బిజలాడు వారలు
పిశును లమానులు పెమ్మలరచు
నీచులు దేవితల్ సూచితేతరధను
తెపుడు న సూచుచే నెసగు వారు

అ.వె. ప రథనైకర ?] తులు ప్రాణిహింసాపరుల్
దేవ నిగమ నింద [నా వపీతులు]
నవి యథార్థమనినయట్టి కుత్సితమతుల్
సారె నిరయతతులఁ జేరు ఖలులు

కా. కర్మ భంశకు లార్య విద్విషులు భోగప్రాభవుల్ శుష్కవా
క్రూరాలోలురు యోగులకౌ యతుల సగ్ర్య బ్రహ్మచర్యవ్రతా ?
వర్తవ్యక్తుల నిందనేయు ఖలులుకౌ కాగోషకుల్ విష్ణుస
ద్ధర్మాద్యర్చన హీనులుండుదురు బాధల్ నెంద నారావునకౌ

తే.గీ. సర్వభూత విశ్వాస విచార రహిత
నిర్దయాన్విత వర్తనుల్ నీతివిగతు
లతిధి విడిచి భుజించిన యథమ గుణులు
దాన విఘ్నకర్తల్ నిరయానురతులు

కం. అన్నంబడిగిన విప్రుని
నెన్ని పరీక్షించువాఁడు హితధరణిసురుకౌ
సన్నత తటాకముల వి
చ్ఛిన్నము గావించు నతఁడు నెందు [నిరయముకౌ]

సీ. విష కేశ రసములు విక్రయించునతండు
ప్రజల నెందవమానపఱచు నతఁడు
యజ్ఞ విక్రయండు దత్తాత్రహరియు మాతృ
పితృ విరోధియు నగు ప్రితి రహితుఁ
డన్యయోని నయోని నల పశుయోనుల
శుక్లంబు విడుచు నిస్తుల మహాఘ్ని
శర్వంబులను నీళ్లఁ బగట నింతులఁ బొందు
నతఁడు రజస్స్వల సంతునతఁడు

తే.గీ. తోఁపులన్ విమ్మి జలములఁ ద్రోవదేవ
నిలయ గోష్ఠంబులను జేరి జలము మలము
విడుచు వాఁడును భామిని కడయు ధనము
జీవనము జేసికొనువాఁడు జేరునచట

కం. సఖిరక్షింపనివాఁడున్
సఖులన్ హింసించునట్టి జతుఁడతిదీనున్
వికలాంగ వృద్ధ రోగుల
నకుటిలతను బ్రోవ నశఁడు నందు వనించున్

కం. శస్త్రములు నేయువాఁడున్
శస్త్రము లమ్మిడు నతఁడు శ్వసన హితార్చిన్
తాస్త్రప్రతి పాద్యాధా
విశ్రుతచర్యుండు బారలు వెస నిరయములన్

ఆ.వె. మద్యపానగీత వాద్య మాంసశ్రాత
నిత్యరతులు యువతినిన్ మహిను
రాగ్ని పెచ్చాతకన్య కావని నావుల
నరయలేని ఖలులు నిరయ గతులు

కం. ప్రత్యాశ ణేత్రగృహ
ద్భత్య కులాచార రహితులాత్మకళత్ర
స్థిత్యర్థమిత్ర ధనహరు
లత్యుర్జిత నిరయజానులగుదురు వెలువన్

కం. గురుదేవ ప్రత్యాపహ
పరసంపద్వికల హృదయ పాపాణ తరు
స్థిరశంకు మాతమాధా
వరోధులు నిరయనివహవానులు కడకన్

మ. జపపెహమాంచిత దేవతాయజ్ఞ భాస్వద్దానధర్మోపహ
సపరిత్యాగులు గ్రామయాచకులు నక్షత్రానుయాజ్ఞాంకుల
త్తిషవన్ నిద్రవహించువారు శరణార్థిన్ దుర్బలున్ ద్యుభితున్
గృహతోఁ గావని వారు దుర్గతికి సంకేతస్థు లెల్లప్పుడున్

కం. పరిగృహరస భాన్యధనా
కరవిచ్ఛేదకుఁడు వాడకరణుండు సమ
త్సరుండున్ తోభియు వనములు
నజికి నతఁడు గాఁపు ఘోరనరకంబునకున్

తే.గీ. స్వామికిఁ ద్రోహి మిత్రవంశకుఁడు శరఁడు
పరగ గర్వియు విశ్వాస పాతనుఁడు
[గరడుఁడుకొ] గొండెకాండకుఁ గాణయాచి
యత్తరింతురు నిరయాని హత్తిరెపుడు

కం. సుజీయంగల పాతకముల
కరయుక నిరయములు పెక్కులగు నందందుకొ
బొరలుదురు పాపకర్ములు
దురితములకు బాధపడక తొలంగునె! వరుసకొ

ఉ. పాతక సంఘమెన్నఁగ నపారములట్టివి నేసి రోగు ల
త్యాతతదుష్టవర్తనలు నల్పశరీరులు ధీణజీవనుల్
గాతరులంగహీనులునుగా జనియింతు రవెల్లనెన్నఁగా
ధాతయు నోపఁడేమి విదితంబుగఁ గొన్నింటి నేర్పరించెడకొ

తే.గీ. బ్రహ్మహతి య్యవ్యాధి బాధనొందు
నల సురాపాని దంతరోగాన్నితుండగు
స్వర్ణహరణుఁడు నఖిరోగ సంగతుండగు
నవని గురుతల్పగుఁడు కుష్ఠ మనుభవించు

కం. గురుతల్పగు గానెఱుంగుడు
గురువకురగ ? గ్రుడ్డి చిచ్చుకుంటును ధరణికొ
గురునిందించినవానిగ
నెఱుగుడు మూఁగయగువాని నెంతయుబుద్ధికొ

కం. విలిసదొర [గురుజనులను]
బాలనులై నిందనైయు పాపాత్ములఁగా
నాలోకింపుడు— కా
రా లయత మెలఁ గునట్టి యధముల నెందుకొ

తే.గీ. గురుసవేక్షింపకాతని గుటి గడవిన
ఖలుఁడు దుర్గంధ కుష్ఠ భగందరముల
పాలకడి విక్రిమిత్వ మేర్పడఁ జరించు
గురునికెదురాడి పందయై ధరణి మెలఁగు||

కం. గురువందనంబు నేయమి

శిరమున రోగములు గల్గి శిథిలతఁ బొరలున్

చురితఁ జండాల్ని బలి

త రజస్వలఁ గలసి మాలతనమునఁ బొడచున్

సీ. అగ్ని దాహంబు వస్త్రాది సర్వగ్రహణంబు

కుష్ఠ రోగంబులఁ గుందుచుండు

వెండిదొంగిలి జాడ్యవృత్తిఁ దామనుఁడుగు

కూటసాయీకిని గీల్కొనునతండు

నైన ముఖరోగియొ నిర్దయాత్మకుండును

నిష్ఠుర వాక్యంజ్ఞ నైగడు ననుధ

గరదుండు పాండు రోగము నొందు శస్త్ర జీ

వికుండు నిర్ధవృత్తివేదాంగును

తే.గీ. పితరులన్ వృద్ధులను రోగ వీడితులను

శపనులన్ శరణాగతార్త జనతలు

సతి సుతావళి విడిచిన జాడ్యగంజుండు

నేత్ర రోగంబులన్ బడి నిరయ మొందు.

ఉ. భూమినురాగ్రగణ్యనకుఁ జూనిక నిచ్చెద నంచునీనియా

తామనుఁడల్పజీవియగు దద్దయువారల వృత్తులెత్తినన్

చామగు నేర్పు గుంటలును చాదపముల్ నును భూనురాలయ

క్రమహిమల్ వినాశముగఁ జేసినవాఁడనవత్తుండొ పగన్.

చం. శిశువశగర్భ హస్తములు జేసిన మూఢుండు సంతతిన్ లన

ద్విశదతఁ గాంచియుం బొలియ దీనతనొంది చరించిముప్పునన్

గృతనండున్ దర్శిండుండును గీర్తివిహీనుండు నాథరాస్థులన్

బతుమిధునక్రియన్ గెడయఁ బావినవాఁడ నవత్తుండొ పగన్.

ఆ.వె. చాలధనము గల్గి సత్సంతానముల్

ధరణినెరయఁ జేయదాల్చితేని

పామరుండు శాయభ్రండును గొడ్డుబో

తనఁగఁ బుత్రహీనుండై మెలంగు.

తే.గీ. నైస్థిక వ్రతసంత్యాగి నలకువ నిలఁ

బడి సహరోగియగు నెక్కుపడతులండి

వరుస ఋతువేళఁ గలయకందఱ మొఱంగి

యొకతె గవయంగ పండవ్వు మొందనుండు.

కం. తగుమధురాది భక్ష్యములు తావుననుండెడివారి కీక తా
నె గెడిసి తిన్నయట్టి యవినీతుడు గుల్మపునోవునొందు నొ
ప్పుగు మమగంధ వస్తువులు నచ్చట నెవ్వరికిని వాడు నె
న్నంగనొ గంధమూషికమనకొ జనియించు [ధర్మి] పంచనకొ.

కం. విలిక పనివంచినచో
నాలస్యత దనదుపనికి నధిపతి కార్యం
బోలి పడజేయు మనుజుడు
నా లీల నపుంసకుండు నధముండు నగుకొ.

సీ. కైతవ వ్యవహారి కడు భూధురుండగు
నగ్నిచోరకుండు మందాగ్నికుండగు
దుర్బల జంతులఁ దొడిగి వాధిపతి
క్షీంచు నతండంగ కుంచితుండగు
తగవునఁ బక్షపాతము పల్కునాతండు
మిగుల జిహ్వరోగి యగుదు వగదు
నమరుస్వదత్తాపహరి స్థానశ్రష్ఠుఁ
డగు కుత్సితోదన మవనినురుల

తే.గీ. కిడుచుదామున్ను గా భజించు నాతం
డగును గళరోగి గంధపూల్వాది యుక్తి
పంచయజ్ఞ పగిత్యాగి పందియగుచు
శ్వాసయోనిభవుండునై జూడ్చుండగును.

కం. వినుండు మధురాది భోజ్యము
లనుపుగ నిజభార్యకీడక యతినిర్దయుండై
తినువాండుగళారోగతం
దనరుకొ బోకాలి బల్లితనము వహించుకొ.

తే.గీ. పగల ధనములు సూచించు పాతకుండు
యాచకుండు హీనవృత్తియు నగుచు మెలంగు
క్రోధి చండాలుండగు లోభి మాళా పూతి
గంధయత నాసికండునగు ఘృత దొరంగి.

కం. త్రోవలు తప్పగఁ జెప్పిన
యావీటిండి నేత్రరోగియగు పుస్తకముల్
దావెన దొంగిల మూఁగగు
నావిధమునఁ గంచుదొంగ యరబూదరుండొ.

కం. ఉనుమెత్తి విరూపకుండగు

వనరుక్ వాద్యంపు దొంగ వడికండుూతిక

విను పుణ్యక్షేత్రమున

కనువెడలంగ వక్రనానుండై జనియించుకొ.

శ్రీ. రూఢి నాచార విరోధి వక్రకాన్యుడొ

దాన విరోధి యదత్తుడునగు

దేవతాద్విజగురు ధేను ధనావహ

రకుండతిస్థూలగాత్రమున నలయు

నైలమి ధర్మద్వేషి యేకాక్షుండగు నీర్మ్య

నతి వికృతాననుండగుడు బరగు

నొగి లోహ విక్రయఁడురథ్యజానుండగు

దానిఁ బొందెన వక్రతనువుదాల్చు

తే.గీ. దుర్బాసాక్షిఁగృహుండగు దొడరు సఖులఁ

బొంద, లేవటివాఁడునై చెందుఁగోరు

మఱియుఁ భావంబులకుఁ దగుమ్ము రోగ

ములు ప్రవేశించునవి లేమిఁ గలుగు శుభము.

తే.గీ. ప్రక్షులింపని యగ్నిలోపల సాతమిడ

వృద్ధ గురువుల నతిథుల విడిచిభక్తి

గొనఁగ గుల్పంబుచే నలఁకువలఁజెందు

కృతనుండగు దర్బలవశత నలగి.

కం. ధరణి విభుండై యూచర

ధర విప్రుల కొనఁగు పశువు తాండ్రుకుండుంగుకొ

శరణాగతుఁ బ్రబోవని హఁ

డరయఁగ శార్దూలమగు భయంకరవృత్తికొ.

కం. కూరలు దొంగిలి ప్లవగా

కారుండగు సజ్జనములఁగైతవవిద్యా

చారమున మోసపుచ్చి

ప్రూరుండు సృగాలమగుడు గుటిలత మెలంగుకొ.

తే.గీ. వేదశాస్త్రములెఱింగి తద్విధుల మెలంగు

వరుస లెఱుంగక దుర్యాద నిరతుండైన

యూతఁడు నుగంధవస్తుభారానుకార

మైన గార్దభమై పుట్టి యవనిఁ దిరుగు

అ. వె. అత్తసాధ్యమాని యన్యాంగనాసంగ
మానురతుడు లేమి నలమట పడు
సతిధి విడిచి [కుడిచి] నతడు కపోలినీ
లత ససహ్యవదనగతి మెలంగు.

అ. వె. [తనదు?] మిత్ర శుక్యత జనులకుం బరుషంపు
వగలఁ గీడు నేయవాడు నీవ
వర్షనుండు కొద్దివాఁడునై యందఱు
రోయఁ జెందు [నట్టి] రోతబ్రతుకు.

శీ. సంధ్యల విరహియై సతివాండు నాతఁడు
ధర్మసర్? గురుబంధుజనుల యెడలఁ
గావించు నాతఁడు గడు భ్రంశబుద్ధియై
పంటలవాడయ్యు పనుధఁ దిరుగు
తనయందులేని పెద్దతసంబు ప్రకటించు
హేయందు బాంధవహీనతఁ దగు
నబ్బిసఁదెల్లరోయక తినువాడు మ
హా వ్యాధియుతుండు హీనాంగుడగును

తే.గీ. పశువు వీచపునఁ బవళించు పంప [తొంటి?]
నొప్పివాడగు మృతపత్నను క్రియ లమరఁ
బిడుక జాత్యంధుడగు నెందుఁబెర్కికెక్కు
గొల్లవారింట బంటగు గుజనుడగుచు.

తే. గీ. గ్రామ నక్షత్ర యాచకులొముదేవ
లుండు శ్రుతి విక్రయండు ధ్వజుండు నెన్న
గ్రామచండాల పంచకగణను, లంటఁ
గనిన భాషింపఁ బుణ్యముల్ గడకు దొలంగు.

కం. మాలసిఁ బాతకెఁ బీనుఁగు
నోలికా స్పృశియించెనేని నొసర సచేలొ
దేవులన్నా నము ననల
జ్వాలా స్పర్శనను ఘృతముచవిగొనుటదగుకొ.

తే. గీ. ఆటులనేయమి నిరయ విహారియగును
శూద్రుండంటినఁ గ్రుంకెడి చొప్పుచొప్పు
సంకమలదారి [కంట?] నేయసౌరజపము
భవ్యసత్కర్త నిరతు లొబ్రాహ్మణులకు.

కం. శుని కుక్కుట పండరజో
వనితా పవిత్రాళి ? బేడి వ్యభిచారిని నూ
రను దిరుగు పంధిసంతుక
మునుంగకయన్న తండు సరకమునఁ బడుపెలుచక.

సీ. పరధననుత సతీహరణులు గాఢాంధ
పతితులౌదురు యుషభటులు పాతువ
సేలికకున్ గీడులెలమిఁ జేసినబడు
మితిలేనియంధతామిస్రవితతి
సుతసతులన్నిడి భృతిఁ దనసొట్టై
వసరు నాతండు రౌరవమునఁ బొరలు
పశుపక్షి తతికంబు పానంబు బొలఁగించు
ముల్లవ కుంభిపాకమునను దప

తే.గీ. శిలవై గ్రాంగు దల్లిదండ్రులను నిగ్గ
హించినక గాలసూత్ర మందెరపుకొనును
పలుచెఱంగుల జీవుల వాధపఱచు
నరుండు శాల్పలి ముండ్లలోఁ దరలఁ దెపుడు.

కం. ధర్మగతిఁదప్పు దుష్కృత
కర్మలు వైతరణిఁ గూలి గ్రాంగుదురు గడున్
నిర్మల నిగమార్థతా
కర్మగు లసి కృతవనులఁ గడఁబడుదురొగ్గ.

తే.గీ. దండువైనదండువెగ నవదండువై దండువై
గాఁగ వాసరించుపతి యంత్రకమున నవయుఁ
దమకు నపకృతిలేని జీవములఁ దునుము
ఖలులు తామిస్రకూపదుర్గతుల నుండు.

కం. నిసమును బంచయజ్ఞములు దేవనమస్మృతి లేక భుక్తికిన్
జనియెడు వాఁడు పాకముల శాకములక దగపంక్తిభేదముల్
వెనఁచినవాఁడు కీటములు పెక్కితొ నుండిన దుర్బలింబడున్
గొనకొని కొండెగాఁడు నఁమిఁ గూపక నంబడి దొర్లువేదనక.

కం. ఇలఁ జెలులు పురుషులైన్
జెలఁగి యగమ్యాగమంబుఁజేసిన చాక్షు
గల యుక్కు తదాకారము
లలవడఁ గావించురనుదినా లింగనమః.

ఉ. వేదము శాంతి శాచములు వీడియు వీడనియట్టిశారలుకా
బ్రోచిదిగ దుష్టులై వృషలిఁ బొందిన వారలు పూయమూత్రదు
ర్వేదనలొంది త్రావుమను వీటిడు లొదురు కై తవంబునన్
బాదు మొకంబులకొ మనుచు పాసారలుకొ శతబాణసంగతికొ.

తే.గీ. డంబమున కథ్వరంబు నిష్ఠాక్రమంబు
తప్పఁగావింప వీచిలో తవిలియడలు (పి)
కులసతిని యౌవనంబునఁ గలియనతఁడు
యమభటులు గొట్టి శుక్లకుండమునఁ బొరలు.

కం. గరదుంబు శ్రోవదోపరి
గురువంశసరతుఁడు వైశ్యకులములను ధనా
హరణుఁడు గృహదాహకుఁడుకొ
బరుషంబగు వజ్రదంష్ట్రుఁబడుదురు పెలువకొ.

కం. ప్రతిపురుషైవేయములుభ
యతోముఖ [గవిని] భాగమనువగుకాలా
న్విత పక్రదానములుగొను
సతఁడవనికొ బుంస్త్యమొండఁడతి జన్మములకొ.

ప. మఱియు స నేకవిధ దురితంబుల తొలఁ ది నిరయంబులం బొరలుదురందు.

సీ. కాకగృధ్రములు సూకర సారమేయ శా
ర్దూలముల్ గలఁచు నేత్తురులు దొరుగ
నెరచుట్టనినుము సూనియయుక్కు గంబంబు
కాఁకలవేల్పురు గడు మొఱుయిడ
ససిపత్రగహ్వరో గ్రావనిరుహముల
కడవైతురింతిత కండ లురుల
సీసమ్మచౌడు మూత్రాసవములు పూయ
శుక్లముల్ బోతురచ్చోన బాసల

తే.గీ. నెవుడుగానుగ సందలు నిడి కమల్లు
రరి (ది పి) లోతగు బావుల నదిమివిడుతు
రిట్టి బాధలఁజడక రమేళు విష్ణు
గొలిచి సుఖమొండఁ దగు మానవులకు నేల్లి.

కం॥ వేదోపనిషత్స్మృతి సం
పాదితధర్మములు కర్తృ పథతులకొ మ
ర్యాదలు దెల్పితి నింకళు
కోదితశాస్త్రార్థ వృత్తు లురుమతి వినుడీ!

కం. పూర్వోత్తర మీమాంసలు
సర్వోక్తుల దర్శనండు శాస్త్రములు నం
తర్విధ సాంఖ్యము యోగము
వేదేయగ శాస్త్రవిట్క విశ్రుతి సమరుకొ.

వ. శిష్యవ్యాకరణ భందోగిరుక్త జ్యోతిష కల్పనామంబుల వేదపురుషునికి నాననకర
చరణశ్రోత రసనాను రూపంబులగు వేదాంగక్రమం బెఱింగించెద నందు శిష్య ప్రకరణంబు
ధిలోక మధిజ్యోతిష మధివిద్యమునధి ప్రజంబధ్యాత్మమునన నైదు దెఱంగుల నధికరణంబు
లవి భూమ్యుగ్ని గురుమాత్రాగ [ణం ?] బులఁ దెలియందగు నదియెట్లనిన.

సీ. ధరపూర్వ రూప మంబర ముత్తరము బయల్
సంధి సంధానంబు శ్యసనుడటకు
నగ్ని పూర్వాకృతి యాదిత్యుఁ డుత్తర
ముదకంబు సంధివైద్యుత మవలిది
యాచార్యుఁ డొగి పూర్వమాశిష్యుఁ డుత్తర
మఱివిద్య యేసంధి యవలవచము
తల్లిపూర్వాకృతి తండ్రియుత్తర ప్రజల్
సంధి ప్రజననంబు సరవినవల

ఆ.వె. క్రింది హనువు పూర్వమందు మీఁదటిదుత్త
రంబువాక్కు సంధిరహిని జిహ్వ
సరసరీతి నొప్పు సంధానమై యధి
లోక మాదిగాఁగ జోఁకనిట్లు.

వ. మఱియు నకారాది షోడశవర్ణములు నచ్చులు స్వరంబులును కకారాది వర్ణపంచ
కంబు వ్యంజనంబులు హల్లులు స్పర్శులునగు వర్ణాంతంబులగు జణనములు అనునాసికలనం
దగు స్పర్శ లిరువదియు ననునాసికలుంగలయవి. యమలచిహ్ను ములంబొలుపగు య ర ల
వ లు స్వతస్థు శ ష స హ లు నూష్ణలనందగు శి కకెవయను రెండు క్రమంబున
జిహ్వ మాలీయా పథ్యానీయంబులన నెసంగునదియునుంగాక.

తే.గీ. తనరుదీర్ఘము రెండు మాత్రలను పుత్రము
ధృతిద్రుమాత్రలు హస్తార్థగతియై వ్యంజ
నముగు సంకేత మీక్రియ నమరు తాకి
కమునకును వైదికమున కై కృతవహించి.

చం. స్వరములు వ్యంజనంబులను సంజ్ఞల నేఁబది తానకంబులకొ
బరగెడు వర్ణముల్ నిగమ పంక్తికి నేఁబది యొండు గాఁగ నే
ర్పఱుపఁగ నూత్నయత్నముగఁ బాటిలుచుకొ యమలైదు సంగముకొ
గరిమ ననుస్వరంబును హకారమునుకొ స్వరభక్తి నాదముకొ.

కం. సరవిని బదియునుగూడఁగ
నరువదియొకటగుచు సూక్ష్మలంఘికరెండుకొ
దొరకొను కాలవిశేషత
బెరయఁ గ నరువదియు మూఁడు వేర్పిందనతుకొ.

కం. స్వరములు వర్ణాద్యక్షర
సరణియు ద్విజకులమువర్ణ జత తక్కువి భూ
వరు లంతస్థోత్కరమ
త్యురు విక్కుల మూడ్చిందులొగి శూద్రియముల్.

సీ. వెలయవర్ణ క్రమవృత్తి స్వరాత్పర
వ్యంజనము ద్విత్వమందకగును
నెఁఁడికారపుఁ బొల్లు పరమా నకారల
కారంబులును నట్లు గర్భియండు
నొసరఁగ స్వరములకును బరంబగు వ్యంజ
నములకు ద్విత్వంబులమరియండు
పారివకారము పూర్వముననున్న వ్యంజనం
బులు పరంబులుగాఁ గ గల లకార

తే.గీ. మదియద్విత్వంబునందు నిట్లమరు లక్ష
ణములు పెక్కునిరూపించుఁ గ్రమముతోడ
శ్చిత్ వ్యాకరణానుగన్ధీతిఁ దనర్చు
నిగమ పదవర్ణ వాక్యముల్ నెగడనిట్లు.

తే.గీ. అట్టి వర్ణంబులుదయించునట్టి యెడలఁ
బలుకుబడి గోచరంబగు నెలమి మీఱ
వైనఁ గొన్నిఁటి వివరింతుఁ మూనికలర
వాని రీతులు తెలిసికోవలయు బుద్ధి.

కం. రదనోఽఙ్గము వకారం
బదనఁ బవర్ణపును సమృద్ధినఁదగుచీర్ణ
స్పృహములు కారంబును
బెదవుల మొదలంజనించుఁ బేర్చికొదనరకొ.

.. తా బుజిహ్వమధ్యమాలి నికార మె

కారంబు బుట్టి నోకార మోహ

సామీప్యమున హనుసంధి జిహ్వమాల

మునఁ గవర్తుత తాలుమాల జిహ్వ

నడుమది జవర్తు దంతములఁ దవర్తు

జనియించు

తాలుజిహ్వమధ్య [తలి?] యకారము దంత

మూలంబునను రేఫ యాలకార

తే.గీ. మును కకార విసర్జన మొనరు గంత

వాళమున ననునానికల్ నానికాము

ఖముల సంధిని జనియించు నమరవర్ణ

జన్మవిధ మిట్టి తెలుఁగగు శాస్త్ర సరణి.

తే.గీ. ధృతి నుదాత్తాను దాత్త స్వరితములు ప్ర

చయముగల్గఁగ స్వరముల సంజ్ఞ నచ్చు

అలకడియ నుచ్చమైన నుదాత్తమయ్య

నివయ మనుదాత్తమౌ స్వరనియతిఁ దనరు.

కం. పరగ సమాహారంబది

స్వరితము స్వరితంబువలన సమనుశ్రవయం

ఖరయఁగ వేదశదక్రమ

నిరతింజెలు వొందునిది యనిందిత వృత్తి.

ప. ఇది శిక్షా ప్రకరణంబింక వ్యాకరణ మార్గం బెఱింగించెద.

సీ. అయిపుణ్ణ నరులుక్కనంగ నే ఓజ్జినై

కౌచ్చన హయవరదనఁగ లబ్ధ

జమడిణనము రుభభవో ఘడభష్ణ జబగద

దశుకపయ్యభవతఫ చటతపన

తపసరుహల్లన సరి నొప్పు పదునాల్గి

సూత్రము లా ర్యాకళత్రహస్త

వనజసంభృతధక్కవలన నుద్భవమొంది

నలువదియొక్కపై వెలసిమెఱునె

వలనొప్పనీ సూత్రముల నాదివర్ణంబు

లంత్య వర్ణములతో నలరిమధ్య

ఆ.వె. మధ్యములకు [గ్రహణ?] మలరుఁ బ్రత్యాహర

కలన వృద్ధి గుణముగల్గి నుప్పు

తిజ్ఞ కృత్తులనెడి దీపిత శబ్దధా

త్వాదులభీల సూరు లలర మెఱయె.

తే. గీ. ధాతుసూత్ర గణంబులు దగనుజాదు-

లాగమ ప్రత్యయములు లింగాను శాస

నములు నాదేశములును వాక్యములును గూడ

సరవిశోడుత నుపదేశసంజ్ఞాఁ దనరు.

సీ. ధాతువుల్ ప్రకృతియౌ దానిపై ప్రాప్తసూ

త్రాదేశములు ప్రత్యయములనఁదగు

మిత్రునిగతిఁ గూడి మెఱయు నాగమ [మది?]

తీరున నడచు నాదేశ మరయఁ

దగనుబంతము దిజితము గూడఁ బదమగు

పరగఁ గృతద్ధితల్ ప్రత్యయమగు

సప్తవిభక్తు లెంవఁ గఁ గారకంబు

ప్రపరాపలుఁ సర్గ లపరిమితప

తే.గీ. దంబు లాకతైనచో సమాసంబనఁ దగు

వహి విభక్తులులేని వవ్యవయ పదములు

దశల కారాత్మకంబులు ధాతువయము

లరయ నిదియాది గాఁగ వ్యాకరణమయ్యె

కం. ఛందము లిరువదియొఱుగఁ

నందుల వృత్తములు పుట్టెనకరిమితములై

ముందాదిమ కవిబృందము

లందొక కొన్నింటి నొడివి రంచిత ఫణితికా.

ఆ.వె. గద్య పద్య కావ్యగతుల యందాగద్య

పాదరహితమగుచుఁ బుటలునాల్గు

పాదములును వృత్త భేదంబులగు వృత్త

ములను జాతులనఁగ ననఘగతుల

చం. అనువుగ వృత్తముల్ అయసమస్వితముల్ అయసిల్చుచోట జ

య్యనయలి నాఁదర్చు యతులాజగతికొ బదియయ్యె భేదముల్

దనరఁగనిర్వదెన్నిదనఁ దద్దయుఁ జెన్నగు నార్దికాదియై

యొనరు గణస్వరూపము రభోచిత జాతులెఱుంగఁ గాఁదగుకొ.

- కం. మొదలనడుమందుది నన్నింట
జూదవినగురువులను భజనములు మగణమునా
నదన నటులైనలఘువులు
నొదవినయరతలను నగణ మొప్పగువరిసక
- కం. ఒత్తువెన్ననున్న నూది పక్కిన దీర్ఘ
యుక్తమైన గురువులున్న వెల్లి
లఘువులరయ నొక్కలఘు వేక మూత్రయా
గురువు చెండా మాత్ర లిరవుగాఁగ
- కం. జాతులు మాత్రాబద్ధము
లాతత వృత్తములు గణనమాయత్తము లీ
రీతిగ మభజనయ తవలు
ఘ్యాతిగ ఫల నిర్ణయములు గల గణములిలక
- కం. మభయనతలు కృతిమొదలక
శుభనుఖధనకనక విభవ సుస్థితుల నొసం
గు భవి రజసలవి రుక్ తయ
దభయత్రద లాది నిడు నతనికిం బతికిక
- కం. నగనగతగయగరగలనఁ
దగుగురు వెచ్చినను నలము తలము లఘువుచే
గగలలములు గురులఘువులు
[సగురులఘులు] తుదిమొదళ్ల సగణ తగణముల్
- సీ. యతనలు జగణంబు న ట భగణంబును
మగణంబురసలు క్రమమున భూమి
నురభూపక కిరాట స్పృహంత్య కులజముల్
పటునిత రక్తముల్ పవృశ్యామ
నీల వర్ణంబులు నెఱి వరుణేంద్రులం
బరమును రవి శశిధరణి పవన
వన్నీ డెవతములు వాసవాఖ్యను సల
భరతనగ నలంబు లిరవు కొనును
- అ.వె. సమాములనుని గుఱుతు వహికెక్క గ ఁ బ్రయాగ
సరణి మీది వృత్త సముదయమున
మూత్రతతులచే సమస్థితి దగుపాటి
యితరగణము లెల్ల నిందుఁ డగును

ఆ.వె. సహజయతియ వర్ణ స్వర మఖండము బిందు
సంయుత పుత్రములు సరసయతియ
నటవికల్పమనఁగ నమరుఁ డొమ్మిది విభే
దాను సరణి నిరున దాఱునయ్యె

కం. యతి మొదటి యక్షరంబది
చతురత యతి పిఱుఁద నునుప సహజవిరతియో
ధృతికవటతపలు పర్వులు
చతురక్షరములను వర్ణ జతయతు లిట్లు

౯౦. స్వరమిత్య మేత్వమునకుఁ
ధరనైత్వము నౌత్వములును దల కట్లకగుఁ
గరముత్వ మౌత్వమునకుఁ
బరగుఁ బుత్వంబు నిత్య భావంబగుమఁ

ఆ.వె. ప్రాద్యఖండమనఁగఁ బ్రభునామ తాఖండ
మయ్యభిధమనఁగ నగునఖండ
మనఁగ నాల్గు రీతులగు ప్ర [వ(2)] రాదులు
ప్రాది దక్క వాటి పథము లిట్లు

కం. అనునాసికలగు వర్ణులు
లనువగు వర్ణమును బిందువైన ననుస్వా
రనియతి బిందువగుఁ జం
దన భూజము వెలయు నందనంబుననఁగఁ

కం. ధృతి దనరఁగసంయుక్తవి
రతియగు వేంకట విభుండు ప్రభువిలకనుచో
మఠిఁదలప నిదియె రిపడియు
క్షీతి నా దేశంబు స్వరముచెఱుపున నమరుఁ

కం. పిలుచునెడ సందియంబగు
పలుకున గీతమున శోక భావార్థమునఁ
గలయది పుత్రము త్రి మాత్రులఁ
చెలియఁగ వృద్ధియును గాకు దీననయమరుఁ

కం. నిత్య సమాస పదంబుల
నిత్య విరతియొక్కరాదినిరతా భేదా
దృత్యయతు లాయఖండమె
యత్యమ మొదమున వెలయు నార్యులు మెచ్చుఁ

తే.గీ. ఆయనా చభజ్యుశచసలందు యతి సరసత

చక్కఁజెక్కటి పోలిక సరవి నున్న
మావడులు నా వి భాగంబు మఱి వి కల్ప
యతులు భేదములగు గావ్యవతురయికి

సీ. ప్రాసవిధంబు లేర్పడు సుకరంబు దు

హ్మర మనుప్రాస వికల్పములును
సమలఘు వెన్నమైత్రీ మఱియు ఋప్రాస
యర్థబిందువు త్రికారాంత్యములును
ధృతిఁ జెలుపొందఁగ ద్విత్రివతు ప్రాస
ముఖపట్టితయమునిప్పుగఁ బొసంగు
లక్షణంబు లివి విలాసమా నాద్యస
త్కవీరచిత ప్రథ గరిమ నమరి

తే.గీ. సులభదుష్కరవర్ణముల్ జొనుపనట్టి

ప్రాసములగుననుప్రాసపటిమ యటుల
పదవికసన మాకృష్ట సన్ముఖంబు
ననుట యవికల్ప మనునాసికాంక సరణి

తే.గీ. విడిచె దనుజుఁ హరి ధర యద్రవననఁగ

సమలఘువు నణలఘు ప్రాసంబుమై త్రి
యమృత కమలాకి ఋప్రాసమనఁగఁ జెల్లి
వీడికిని సాటియన నర్థ బిందువయ్యె

తే.గీ. సంఖ్య గలత్రికారకబ్బిది ఋకార

సదృశమై త్రికార సంజ్ఞనమరు
పదము తుదను వర్ణపటిమ నాల్కాకగతి
నేక వర్ణమంత్య మెంచిచూడ

కం. రెండును మూడును నాలుగు

నుండు వరుస వర్ణ పంక్తులుండు పదమై
దండిగ ద్విత్రి ప్రాసము
లుండుఁ జతుష్ప్రాసములు నుండున్ గృతులన్

కం. పదివిధముల పొంతులున్

బదిలప్పుగ గణము తొర పతి తొరకుపొం
దడుకగళుభద ముగాఁ గవి

చదురుగఁ గృతినేయ నభిల సౌఖ్యములొదవున్

జయ విజయ శంఖములు మహాశంఖ మహము
జాములగు గాత్రి రామయేరామ శి సుప్త
ములు ప్రసుప్తియొ వరుసన కలుగు మభజ
సనయ [ర?] తమల కెనిమిది జాములుపుడు

కం. ఆయా కాలము కావ్యము

లాయాగణములను దోషహరణముగ నిడక
శ్రీయగు నెఱుంగక చెప్పిన
నాయకునకుఁ గీడులగు వినాశము నొడవుక

శా. శ్రీకారంబమృతప్రధానమగుటకొఁ శ్రీమత్రిమూర్త్యాత్మకం

బై కామార్థములిచ్చుటకొ మగణ మాద్యార్థస్థితికొ గోవిదా
నీకప్రాళత రోక్తికొ బొల్పు కపులంతే వేడ్క నిర్దోషభ
ద్రాకల్పంబుగొ గూర్చి చెప్పుదురు పద్యాం [కంబు?] మంభత్కృతికొ

కం. ఆది మొదటి జామునకొ భ

ద్రదముగొ గృతిజాని నెప్పందగు సుకవివరా
స్పదమగుట మగణ ముక్కెడ
గదియింతురు పొంతు వఱింగిఘనులగునుకపుల్

శా. ఆర్కాదై యరులేను దీర్ఘముల నాయావర్గ పంక్తిట్లయే

కారాదుల్ సుకవర్గ పంచకము జోకకొ యాది పాద్యాదిదు
ర్వారాంచద్దశపర్థు లెదు వరుసన వారానలార్వ్యంబులే
జోయాధికదగు దుఃఖమృత్యు సుఖభాగ్య శ్రీలుదార్పిద్యముకొ

వ. ఇచ్చుగావున క్షితిజలబీజంబులేర్పి పద్యాదుల నిడవలయు మఱియు సనేకవిధభేద
వృత్త కావ్యపదకోదాహరణ నాటకాది ప్రకరణంబులందగు నింకనిరుక్తకమంబు

సీ. అర్థాంతి కమ్మన నమరు పూర్వోత్తర

బుక్కుల సంధులు పెక్కువగలం

గలుగు కాలంబులగతి నిరుక్తము చెల్పు

మహిమదీర్ఘము రెండు మాత్రలు నగు

మాస్యంబు నొక మాత్రయట్ల వృత్తంబు త్రి

మాత్రాస్వితంబుగా మఱియుఁ బొల్లి

లతిలఘువులుదగు నర్థ మాత్రస్థితి

నివి పదక్రమముల నెసంగువలను

తే.గీ. తెలిసివర్ణ క్రమంబులు తేటగాఁగ

బాడి పదవర్ణ జటలు నేర్పడఁగ నేర్పు
నతఁడు నియమాధ్యయనశీలుఁ డనఁగఁదనరు
శోత్రియోత్తముఁ డధిక పవిత్రవృత్తి

మ. యౌతజ్యంభాశ్రువులందు చోట సరసుల్ హూద్రుల్ వసింపఁగనిశా
గతులకరూఢిఁ బ్రదోషకాలములఁ జోడక వాక్కునం బల్కకం
చిత పుణ్యావని సాధుదేశిక ముఖశ్రీసూత సమృద్ధిలిక
దతభక్తి బలియింప శోభనములుద్యదృభునుర శ్రేణిలిక

తే.గీ. త్రివిధమై జ్యోతిషము కడుఁదేజరిల్లు
ప్రబలు గుణితము జాతక భాగము ఫల
భాగమును నాఁగ సిద్ధాంతపటిమ గుణిత
భాగ మలవడు జాతకప్రథవినుండు

కం. ఆధానమునకులగ్నం
వాదటను శుభగ్రహంబులత్యుచ్చయ వీ
త్యుచ్చతి నుండఁగమేలగు
పాదుగఁ బుంగ్రహ నిరీక్ష పట్టి జనించుక

ఆ.వె. శ్రీగ్రహములున్గి శ్రీ పుట్టు నట్ల న
పుంసకంబులున్గి బొడమినట్టి
శిశువు లవ్రకాశదశ నుండ్రు పాప శు
భగ్రహములట్టి పగడఁజేయు

కం. గురురవి భూ పుత్రులు తగ
బురుషులు శుక్రుండు శశియు పాలతుకలెన్నక
దరణిజ బుధులు నపుంసకు
లరయఁగరావలెను గేతు వవి ఛాయలగుక

సీ. గురుడును శుక్రుఁ డెక్కుడు శుభగ్రహములు
కమలారి పూర్వ పక్షమున నట్లు
బుధుండుశుభగ్రహంబుల గూడియున్నఁ బ్ర
త్యేకమున్ననుశుభం బెన్ని చూడ
రవిశని కుజులు హూరగ్రహంబులు గురు
శుక్రులు కుజభ్రుల్ సోమ బుధులు
శనియుఁ జతుర్వర్ణ సంగతుల్ మేషవృ
క్షభ నక్ర కన్యలు సరవిఁ గర్క

తే.గీ. టమును మీనంబు తులయును గమలమిత్రుఁ
డాదిగ గ్రహంబులకును సోఁపాను రూఢి
నుచ్చకేడింట నీచయై యొదవు గాన
ముఖ్యులగ్నము లాధానములను లెస్స

సీ. తరణికి శశిశుక్రు లరులు బుధుఁడు సముఁ
డితరులు మిత్రులూ హిమకరునకు
రవిబుధుల్ మిత్రులు రహి నితరులు సముల్
కుజునకు శన్యర్కగురులు హితులు
బుధుఁడరి శనికపుల్ సారి సముల్ బుధునికి
శుక్రార్కు లాపులు సోముఁడ రి స
ములు తక్కువాయి సమున్నతి గురునకుఁ
గవిబుధు లరుల హస్కరజుఁడు సముఁ

తే.గీ. డాపు లితరులు శుక్రున కర్కబుధులు
హితులు గురుభానుతులు సము లితరులరులు
శనికిఁ గవిబుధులాపులు సముఁడు గురుఁడు
కుజుఁడు నరులితరులు [చూడ] గుఱుతు నిటల

ఆ.వె. మృగము కర్కటకము మేషవృశ్చికములు
మిధున కన్యలమరు మీనచాప
ములును వృషభతతులు నలకుంభ మకరంబు
లాలయంబుల య్యునాదులకును

కం. స్వక్షేత్రములను శుభమగు
వీక్షక్ సోఁపానులగుచు వెలయు గ్రహమ్ముల్
వీక్షింపఁగ నాధానము
దక్షిణ జేయంగవలయు. దన యులు గల్గి

సీ. పుంసవనంబునక బుత్రుండు జనియింప
కొఱకు నేయఁగఁ దగు గరము వేడ్క
మాడవ నెలయందుఁ బోడిమి జంఘ్రుండు
శ్రవణపు వృక్షల సంచరింపఁ
దెలిసిరిక్తులుగాని తిథులను శశిశుక్ర
... .. గురువారములఁ గురీర
కన్యాది శుభలగ్న కాలంబులను పాపు
లగు గ్రహములు త్రిషడా యుభులు

అ.వె. దగ శుభ్రగహమ్మ లగణితధృతి మంచి

రావులను మెలంగ రీవిమెజయ

నాగమోక్షరీతి నావరింపుట రెస్స

పుట్టు శిశువు వృద్ధి బొందుతుకును

కం. నాలుగు నాలుగు నెనిమిది

మేలిమి మానములు పువ్యమియు హస్తయుఁ జి

త్రాలిలితోత్తర ఋతుల

శీలత సీమంతవిధి విశేషముదలంపక

కం. ధనధాన్య సమృద్ధిక్ ద

త్వనయుఁడు వర్ధిలంగఁ జేయ దగు సీమంతం

బెనిమిదవ నెలను గొనకొని

వినువాస్తాణ కర్తమగుట విష్ణుప్రీతిక్

సీ. సమమన మాద్య పక్షమునఁ జంద్రదాష్టమ

జన్మతితారాతి చర్యగాక

కేంద్రదాష్ట మాధిపుల్ సాంద్ర వీక్షణముచేఁ

గనుగొన మాధ శుక్ర గురులైన

సధిక మాసములైన నవి దోషములుగాఁగ

నెన్నంగఁ గాలబహుశ్రమగు

కర్తంబుగావునఁ గావింప మేల్ పట్టి

బొరమి నష్టమిఁ బరగు చవితి

తే.గీ. నల చతుర్దశి శుక్ర సౌమ్య ——జీవ

వారముల సింహవృద్ధిక్ వర్జముగను

గడమ లగ్నంబులను నేయఁ గలుగు శుభము

చేర్చి సీమంత మధిక సత్కర్త సరణి

తే.గీ. శ్రవణ రోహిణి.....తివ్యలను జొందరి

చిత్ర నర్మినిఁ గావింపఁ జెందు మేలు

మఱియు మతములఁ గొన్నింటి మంచితార

లనుచుఁదత్కర్తములకు బుధావళి పొడినె

వ. ఇది తృతీయంబగు సంస్కారంబు నాలవకర్తంబగు జాతకర్తకమంబు.

చం. మృగధరచిత విష్ణులను మిత్రసువర్ణ సువాదినా? ఘటా
శుగమును నుత్తరాత్రయము సౌంధగు రోహిణి ముఖ్యతారలున్
భృగుశని సౌమ్య వాగ్గురుల వేటి వారములున్ శుభాస్పదం
బగునతి సూతి కాగృహమునందు జొరంగ ఘటావలీయతన్?

ఆ. వె. టిత్త తిథులు మాని రీతిమై లగ్నబ
లంబులని మంచలగ్నమునను
సూతికాగృహంబు సొచ్చిన నీర్లాడు
సంకటంబులేక సతి ముహుమున

కం. భావింపఁగదగు నుదక
స్రావక మాత్తమము మాధిజము మధ్యమమా
నావల భావతనము ల
న్నవధికిని నధమవృత్తియగు ఫలమెఱుంగన్

కం. ఆధానలగ్న మెఱింగి క
నేదియుం బనిలేదు తెలియు మిటులైనను ల
గ్నోదయ శుభాశుభైక
త్వాదన ఫలదగ్రహానువర్తనమెఱుంగున్

సీ. పుట్టిన శిశువున పృథ తండ్రికనుగొన
వలయుం బిహ్యణంబు తొలంగుకొఱవ
నస్వినీ దేవతలాభ్యంతముల మఖా
శ్లేష లిట్టలరినలీల మూల
నల జ్యేష్ఠ రెండేసి యాద్యంత ఘటికల
భక్తమూలల నంగ బొలుచు సజ్జ
నవి విషమములు శాంత్యర్థ మ్ములగుటను
జోకతోడుత దూషణాకరమ్ము

తే.గీ. లట్టి గడియలం బుట్టినపట్టి ముఖము
తండ్రియనిమిది యెండ్రకుం దగడు చూడ
నితరులకు నిచ్చుచది ట్రియ మెనంగునేని
శాంతి నేయించునది శాస్త్ర సరణి మెరయ.

చం. ఇనశశి భామ సౌమ్యగురు లెన్నిదియో నైల వందు నుండుచో
ననంజల ప్రవాతరుజలయ్యసమృత్యువు నొందు సౌరి య
న్నను గరళమ్ముచే బొలియు నాతండ్రి యెనవచోటనుండినన్
ఘనమగు గండముల్ శిశువుం గ్రమ్ము క్రమమ్మున నెట్లు లెన్నుంగన్

మ. ఇనిముఖ్య గ్రహపట్టుమున్ వరుసగా నెంచేనియున్ బంపమం
 బున నున్నన్ దలి తండ్రి యన్నలకుఁ బెంపున్దూలి తన్నాతులుం
 డునుదన్నాత్మ తదీశు లొందుదురు మెండున్ గండముల్ గాన న
 య్యివ్వవంద గ్రహణంబులున్ బరిధియంచేసిన్ దగున్ శాంతికిన్

కం. జననపులగ్నము మొదలుగఁ
 జను పండ్రెంటికిని శాస్త్ర సమ్మతము బేల్లె
 యను వెలికి శుభాశుభ ఫల
 మునకున్ హేతువులు చెలియు మునుకొనుబుద్ధిన్

సీ. తనుకల్ప దేహమ్ములును పెలార లగ్నవి
 లగ్నముల్ కేంద్రమున్ లలినిజన్మ
 లగ్నంబుదగు సంక్షిప్త ద్వితీయద్రవి
 ణములు జాలియు నననమరు రెండ
 వది విక్రమము తృతీయము సహజము హిమ
 కము.....ష్కృతములుకొర
 సాతలాఖ్యయుఁ జతుర్థాతిశయ స్థాన
 మగునుత బుద్ధి వాహన సుసంజ్ఞ

అ.వె. నైదవదది మంత్రియనఁగ పట్టుము కళ
 క్రంబనంగ సప్తమంబు నష్ట
 మనిధనల్ దరిద్రమనఁ ద్రిశోణస్థల
 ధర్మ గురునవములఁ బేర్చిననియె

కం. వివరింపఁ గేంద్ర కర్తము
 లవిరళదశమంబులాభమగు పదునొందై
 యవలన్ వ్యయమగుద్వాదశ
 మివి భావము తెలికి ఫలము లిట్లనఁగదగున్

తే. జ్యేష్ఠపదినాళ్ల [జమునితో] జేర్చు వరుస
 తల్లి జననియుఁ దత్పతి తల్లితోడు
 దల్లి శిశువును గోత్రజుల్ ద్వైధ కులము
 శిశువు తోడను మామయు స్నేహితుడు

సీ. ఆశ్లేష పండ్రెంటనగు పాళ్ల నట్టులఁ
 జెందుదోషము శాంతినేయఁ దొలఁగు
 నినుఁ డున్న తారకు మునుపటి దొకరెండు
 నవియు మూర్ధము నాస్యమటుల కడుపు

నను నైదువలచేత నాలుగు నన్నియు
వామకరమ్మున వానిసంఖ్య
కుడియెడమగు కాళ్లు దొడరి యిట్లెన్నుచు
భావింపరాజును బండితుండు

తే.గీ. ధననిధనవేత విభ్రమత్త్వ సత్య
యత్తుండగు జన్మబుద్ధుంబునుండు చోట
లలితవారాహచక్ర ఫలంబు లిట్లు
లమరు జ్యోతిష శాస్త్రజ్ఞు తాననంగ

తే.గీ. జన్మలగ్నాష్టమంబులఁ జంద్రుండున్న
యతనిఁ బఁడెంటు గురుండున్న నన్య బీజ
జాతమగు దర్మం బొర్లమి జన్మమాది
నట్టి శాబకు తండ్రికి హాని చెందు

తే.గీ. అయిదు ఘడియలనొక్క పాలగుట మూల
కటుల నాశ్లేష మును ద్వాదశాంశములకు
గండముల నొక్క విధములగాన మూల
తుదను నాశ్లేష మొదలున నొదవు శుభము
చం సమతఁ జతుర్దశింబెరసి షడ్విధ భాగము లాదిభాగమే
పమరంగ దోషవర్జితమునైతగు తండ్రియఁ దల్లి మామ య
ర్థము శిశువైదు భాగముల దారగ గండము లొందు శుక్లప
క్షమునను దల్లికిం బశుశుజంబునఁ దండ్రికిఁ గీడు చూడగ

సీ. మొనసి పూర్వాషాఢ మూడవ పాదంబు
చిత్ర పూర్వార్ధంబు చెలంగు పుష్య
మునను రెండవపాదమున నుత్తరాదియఁ
బితృ గండములు సంశయతకుఁ దొలఁగి
యత్తరచెణ్ణెల్లు నొక నెల పుష్యమి
కెసంగఁ బూర్వాషాఢ కేసిమిది నెల
లటు చిత్ర కార్తీక లాశ్లేషమున నవ
మాసముల్ జ్యేష్ఠకు మాసపంచ

తే.గీ. కంబుమూలకు వర్షాష్టకంబు నుత్పనిఁ
జూడ కుండుట మేలు నచ్చుపడనిట్టి
గండములఁ బాపు కేంద్రగురుండు పెక్కు
మత్త గజములఁ దరుము సింహంబు కరణి

కం. గురుశుక్రవైస లగ్నము
పరుడైనను కేంద్రములను బ్రబలిసచో వి
స్ఫురదాయుర్భర భూషా
వరణాభ్యుండగుచు శిశువువర్ధిలు నెలమిన్

తే.గీ. జననలగ్నంబు నాల్గునేడును బదియును
నైన రాసులు కేంద్రంబులనఁగఁ బరగు
నశుభమగు నందుఁ బాప గ్రహంబులున్న
బ్రబలు శుభములు నచట శుభ గ్రహముల

కం. ఇందుని సమస్తలంబుల
మందాంగారకులు రవియు మహిసమ ఋతు
స్పందితులైయున్నను మృతిఁ
జెందున్ దచ్చిశుభ జననినేఁగింతొరలన్

ఆ.వె ఆర్క చంద్ర సౌరు లవని కుమారుండు
పంచమముననున్గి పట్టి తల్లి
తండ్రితోడఁగూడి తగ మృత్యుదశనొందు
సందియంబులేదు శాస్త్ర సరణి

కం. రవి రవి పుత్రుఁడుభూసుతుఁ
డవిరళ కేంద్రములనున్గి నమరగుగుండున్
నవమముననుండిరేని శి
శుభ స్వల్పాయువున నడఁగునొంపెడలి వడిన్

ఆ.వె మూలమొదటి పాదమున మామ నశియించు
జ్యేష్ఠ మొదల బావ జీవ మెడలు
నవ్విశాఖ సర్వమంత్య పాదంబున
నత్తమఁఁదిలేని దగును వెలఁది

ఉ. మంచిదిసమ్మనందున సమస్థితిఁ బుట్టిన కన్యనెంతయున్
సంచిత వేదశాస్త్రచయ సద్గుణ వత్కుల శీల రూపకే
ఖాంచిత యకావసానితుడనందగు వానికినిచ్చు వాఁడు వై
రించపదంబున నైలఁగు బ్రీతిగ వైభవ సుప్రసన్నతన్

కం. ప్రతిపక్షినితుండు మూన్నా
క్షతిరయమున మూఁడు నెలల నా శిశువఁగఁగన్
భృతితోఁ జెప్పిన తొంబదిఁ
ప్రతివర్షములేఁబడైన బ్రతుకున్ శుభియై

కం. గ్రహదుష్టుల మిత్రత్వము
 లపిత బలాబలనిరూపణాత్మన్మతులున్
 వహి ధ్రువ నిర్ణయములు
 రహిఁ దెలియుచు ఫలము తెఱుంగు ప్రాధిమ యలరన్

సీ. పదిటను మూడింటిఁ బాద భాగము దృష్టి
 యొదింటి నవమ మందర్థ దృష్టి
 యను నాల్గు నెన్నిదింటను ద్రిపాదృష్టియు
 సంపూర్ణమగు సమసత్త్వములఁ
 బాదదృష్టిని శని బలియూఁ డర్థమున
 గురుఁడు ద్రిపాదృష్టి ధరణిసుతుఁడు
 సంపూర్ణ దృష్టిని సకల గ్రహములు
 బలవంతులగుట నేర్పడ నెఱింగి

తే. భావములు సంశయములు లగ్న బలము దెలిసి
 శత్రు మిత్ర బలాబలజ్ఞులత తెఱింగి
 యుచ్చనీచ సమత్వములూనర నెన్ని
 ఫలము తెఱింగింపఁ దగు బుధ శ్రవర మెలమి

కం. ధారుణి నశ్విన్యాదిగఁ
 దారాత్రితయంబు గూర్చు దగు ద్వాదశ పా
 దారాధిక్ మేషాదిమ
 హారాశ్యంతము తెఱుంగ నగు ఘన బుద్ధిన్

చం. ఇనశశి భౌమరాహుగురు లేపున సూర్యుఁడ సౌమ్య కేతులన్
 దనుజ గురుండు కృత్తిక మొదల్ నవ ఋతుము శ్రీగ్రహములే
 పునదశ తొటయున్ వరుస బుట్టిన తారకు సంఖ్య శుద్ధలిన్
 దనరు గ్రహంబెకాదశ విధంబెఱుంగందగు భక్త నాడులన్

కం. ఆఱును సదియును నేడునుఁ
 నాఱును బదునెనిమిదియు పదాఱును వరుసన్
 వారక కుండొమ్మిది పది
 యాఱ్ఱాక తేడిర్వదియును హయన సంఖ్యల్
 అర్కుఁ డాదిగఁ బది నెలలైన నేఁడు
 లగుదశ తెఱింగి ఫలభాగమరయవలయు
 నలరు సమ మిత్ర శత్రుల వలను లగ్న
 విధుల బలములు నెఱింగి ప్రవీణ మహిళ

కల. పాపగ్రహముల దశలవి

యాపదల శుభగ్రహంబులైనను శుభముల్

జూపట్టు నుచ్చదశలను

నే పున డ్మిత్రాంశ భారహితగతులందగన్

చం. గురుబలమొప్పు వ్రాహ్మణులకున్ గుఱుడా నృపకోటికిన్ పణి

గ్వరులకు సౌమ్యుడ డర్కజుడవశ్యత శూద్రుల కబ్జ మిత్తుండు

ర్వరం బను పాలజాతికిని వారక శుక్రుండు స్త్రీలకెల్లంద

స్కరులకు జారపంక్తికినిగావలె రావయితమొబలస్థితుల్

సీ. ఒగి లగ్నములకు మూడొక పాలు ద్రవ్యకాణ

మటం బాదగతి పెహారయనకందనరు

మఱి నవాంశయునెని మహిరాశి పతులక్

మంబున ఫలములేమరమి దగును

శిశువు పుట్టినయంతం జేరి కన్గొని స్నాన

మొనరించి దక్షిణలను మహీను

రావలె దృపులం గావించుటొప్పుగు

నైదవనాఁటి పంచాయుధంబు

తే.గీ. మంచిలగ్నంబుననుగట్ట మంచిదగును

పదింటు బండ్లెంటు శుచివృత్తిం బ్రబలి నామ

కరణమొనరింపం దగునట్లు గలుగజేసి

నమర మూడవనెల నాలుగైన నెలను

ఉ. విడులైన నీరహిని నే పగు నిండుబలంబు టిక్కలా

పోడిమి నొప్పునాండు దగ భూసుర భోజనముల్ ఘటింపుచున్

వేడుకసల్పి గావలయు విశ్రుతలిల నామకర్తమా

యేడు న నట్టిమాసముల నిల్వెడ లించుట యుక్తమెన్నఁకన్

కం. హిరుగింట నొక్కరాతిరి

గరమొప్పుగ నునిచి మఱలం గా శిశువున్ భా

సుర నిజగృహమున్ జేర్చుటం

నెరి దగు నిష్క్రమణ కర్తనిరతిం బొనఁగన్

గీ. చంద్రుండును శుక్రుండును మఱి కేంద్రమునను

బొడరి పాపగ్రహములతోడఁ గూడి

యా విలోకనమెసఁగి క్రూరాంశములన

నుండఁ బుట్టిన గురు తల్పగుండతండు

కం. భాగేశ లగ్న విభులును

రాగంబునపట్టుతుర్ధ రాశ్యధిపతుం

బాగుగఁ గలసినచో జ

న్మాగత శిశువశ్య బీజమనవలయుఁ జూమి

సీ. పదియాఱవగునాఁడు పరగ నాఱవనెల

సప్తమాప్తమమాస సరణినైన

చంద్రతారాబల సంపదలనుభుగఁ

బూర్వాహ్నమధ్యాహ్నముల నయినను

దినముక్షములు పూర్ణతను బొసంగిననాఁడు

కడు పర్య రిక్తలుగాని పట్టి

చిత్రోత్తరలు హస్తసిద్ధుల నిగమోక్తిఁ

గర్హవేధయైనర్పఁ గలుగు శుభము

తే.గీ. హరికథాశ్రవణాలబ్ధ నిరతయోగ

గరిమచే వర్ధిలఁగ జేయు కర్తమగుట

శాస్త్రవిధిఁ జేయ శుభములు సౌఖ్య మెసఁగు

నెలమి నిలువేలుపులఁ గొల్ప వలయు మిగుల

తే.గీ. ఆఱునెనిమిది పండ్రెండునైన నెలల

వృద్ధి దినమున సితపక్ష విశేషగతిని

శుభముహూర్తమునందు శిశువుల కరయ

నన్నమిడు టూప్పు నిష్ట సమాగమమున

తే.గీ. భవ్యశాస్త్రార్థ సరణిఁ ద్రిపంచ వర్ష

ములను శుభవేళఁ జొలంబు సలువవలయు

మఱియుఁ బంచాబ్ది పంచమ మాస పంచ

మదినమున విద్యనేర్ప సమృద్ధము లొదవు

కం. గర్భాష్టకముననైనను

నిర్భర జన్మాష్టకమున నెరిమిపనిశం

బర్హకునకు నమిత శుభా

విర్భూలిం జేయవలయు విధ్యుక్తముగ

కం. గురుబలము గలుగునెడలం

గురుశుక్రలు మూఁడు దెసలఁ గుండసిరొడల

స్థిర లగ్నములకొ శీతల

కరతారా బలము లమరఁగా వడుగమరు

సీ. పాడ్యమి మొదలుగాఁ బంచమి దశమియుఁ
 తొర్యమియును శుక్లపక్షముకను
 మహి శుక్లపక్ష మహావాస్య గూడఁగ
 వైదైదు దినములు నమర నంద
 భద్రయు జయ రిక్త పరగు పూర్ణిమ యనఁ
 దగు రిక్తతిథు లెట్టి వగకుఁగాదు
 వలనగునే వేధ వైవాహికోపన
 యన దేవతాదర్శ నాదులకును

తే.గీ. నెందుఁదది పక్షమున నెలనెసఁగఁ ద్రిదిని
 ములును గ్రహణాంత సప్తాహములను జేయఁ
 దగదు శుభ కర్తములు నేయఁదనరనేని
 గడుసనర్థము నశుభమ్ముగలుగు కతన.

కం. వైవాహిక కర్తమునకు
 గావలె దశ విధములగుచుఁ గలయా పొంతువ్
 శ్రీవెలయును సంతాన శు
 భావహమగుఁ బదియు లెస్సయ్యెయన్నయెడన్

కం. దినక్షణ మాహేంద్రములు
 ననుభుగ శ్రీ దీర్ఘయోనులట రాశియు నొ
 య్యన రాశ్యధీశ సంజ్ఞల
 వినువేధయు నాడిపదియు వెస నెటుఁగఁదగున్

అ.వె. సకల పాంతనలును సతి తార మొదలుగ
 పురుష టిక్కదనుక పొసఁగు నెన్న
 వినుము పురుష ఋక్షమును నెంచవలె నంచు
 సకల శాస్త్ర విదులు జదివి రెందు

తే.గీ. అది మధ్యాంతనవకతారాళి చేసి
 యధమమును మధ్యమము మేలు ననఁగ వరుని
 తార మొదలుగ సతిచుక్క దనుక నెన్న
 నదియె దినమను పొంతువ విదితమయ్యె

సీ. అశ్వినిమృగశిర హస్తలు స్వాతి పు
 ష్యపునర్వసుర్దముల్ శ్రవణరేవ
 తులు ననూరాధయు నిలసురగణములు
 పూర్వోత్తరాత్రయంబులును మఱియు

భరణి ధనిష్ఠయుఁ బెరయ రోహిణిమను

వ్య గణంబులు మఖ విశాఖ కృత్తి

కార్తీకతభిషము లాశ్లేష జ్యేష్ఠ మూ

లలు చిత్ర రాక్షసములు నటించుడు

ఆ.వె. స్వగణమైనఁ దుల్యమగు దేవమానవ

మధమ మమర దైత్యమైన మనుజు

రాక్షసములు గొవు రహి వివాహములకు

గణమునాఁగఁబొంతు గణన మిట్లు.

ఉ. కన్నియ చుక్కనుండి యొడికంబుగఁ జూడఁగ భర్తతార నా

లెన్నిక నేడునుంబదియునిట్లు శ్రయోదశ షోడశాంశమ

య్యున్ననునై [దు] మూఁడును సమున్నతి నిర్వది తెండు నిర్వదే

నున్న శుభంబుంచును బుధోత్తము లెన్న మహేంద్రమైతగున్.

కం. కన్నియతార మొదల్కొని

యెన్నఁగ నవకత్రయమున పితవరు నడ

త్రోన్నతి నడుమను మొదలను

బన్నుఁగ గొఱగాదు తుదను బరగ శుభమగున్

వ. ఇది ప్రేదీర్ఘంబింక యోని పొంతు విధంబు.

సీ. అశ్వినిశతభిషలశ్యముల్ భరణిరే

వతియుగజమ్ములు వరుసఁ గృత్తి

కయుఁ బుష్యతార మేకలు మృగశిర రోహి

ణులు పాములార్ద్ర మూలలు శునులగు

నలరు పునర్వసువాశ్లేష పిల్లులు

మఖపుబ్బ మాషిక్ ల మహిషములును

స్వాతియు హస్త, విశాఖ చిత్రయుఁ బుబుల్

జ్యేష్ఠానురాధలు జెలఁగు లేళ్లు

గీ.తే. శ్రవణమును జల ఋతు మెంచంగఁ గవులు

తగధనిష్ఠ యజ్ఞైక పాతార హరులు

నుత్తరయు నుత్తరా భాద్రయొప్పు వృషము

లెసఁగు నభిజిత్తు ద్వివదముంగిసలు దలఁప.

కం. మొదలిటి ఋక్షము పోతగుం

పదపడి రెండవది వెంటి పరగు సమమునక

బొడలక గలహం బటులటు

లాదవిన సామాన్యమగు గుణోచిత వృత్తిక

జం. పులియును ధేనువేన్గు హరిపొల్వగు నశ్వము నెన్ను లేడు లే

ర్కల శుని ముంగి పాము ప్లవంగంబును మేషము పిల్లియెల్కయిం

జలమున నొక్కటాక్కటికి శత్రువ వృత్తి మెలంగు గావునక

లనకు భర్తకు బగ జనన్ దగంగూర్చంగ యోని పాంతగునె

సీ. ఇంతికిఁ బతికిని నేకరాశి శుభంబు

నేకతార సుఖంబు జోకనొదవు

పడఁది రాశికి రెంటుఁ బండ్రెంటుఁ గొఱకాదు

పండ్రెంటు రెంటు శుభంబు మూఁడు

బదునొంట దుఃఖంబు పదునొంట మూఁడు సు

ఖంబు నాల్గింట బదిగాదు పదియు

నాల్గింట బ్రయమైదు నవకమై యోగ్యంబు

తొమ్మిదెదిట మేలు వొడరు నాఱు

ఆ.వె. నెనిమిదింటగాదు నెనిది నాటింట

వంశవృద్ధి సమత వైభవమగు

రాశిపాంతు విదియ రాశ్యధీశుల మైత్రీ

గనుట రాశ్యధీనమునఁగ బరగు

వ. తరణ్యాది గ్రహ శత్రుమిత్ర సమత్వంబులు మున్నెఱింగించితి మఱియును.

సీ. హరి వృశ్చికములు వశ్యములు మేషమునకుం

గర్కట ధతులు సుక్షమునకు మిధు

నమున కంగన కర్కటమునకభి శరాస

నమ్ములు పంచాసనమునకుం దుల

మిధునంబు గవ్యకు మీనంబు త్రాళికి

మకర కన్యకలు వృశ్చికమునకుం గు

భీరంబు మీనంబు దార పాపమునకు

మత్స్య కుంభంబులు మకరమునకు

తే.గీ. ఘటమున కజము మేఘ మృగములు మీన
మునకు వశ్యంబు తివ్విధంబున నెలంత
రాశి మొదలుగ గణుతింప రహిం బొసంగు
తీవీర గోవిదవినుతి వధూవరులకు.

శా. లింగాకారము మూఁడురేఖలుగ హఞ్చిన్ గీతలడ్డంబు నా
ల్లింగా వ్రాసిన మూఁడు తొమ్మిదులు పొల్పున్ ఋక్షముల్ మూర్ధక
రాణ్ణంగోర్వంఘ్రుల నైన రజ్జువుల కైక్యంబైనచోఁ గాదు నెం.
చంగా నెక్కడి రజ్జువుక్ విషమ మిచ్చుక్ మేలు రజ్జుస్థితిక్.

సీ. అల చతుష్పద తారలకెల్ల నశ్వని
త్రిపదలకెల్ల గృతికయు ద్విపద
ములకెల్ల మృగమస్త మున్ను గాఁగ్రమమున
మూఁడు నాలుగు నైదు మొనయ నెన్న
టదిదేశ విషయమా నన్ని దేశంబుల
నశ్వని మొదలు మూడమర నెన్న
బౌద్ధైక నాడైనఁ బడఁతికి మేల్గదు
మధ్యనాడిని నిల్వ మగనితార

తే.గీ. యిద్దటికి మధ్య నాడైన నెనయు నిదియె
నాడి పొంతువు మిక్కిలి నాణ్యమైన
బుద్ధి నిటువంటి పొంతుల పాలువు చెలిసి
వెండిఁ జేసిన మిథునంబు వేర్చెదనరు.

ఆ.వె. అశ్వని మఖ మూల లాది క్రమంబున
నాలుగేసి భములఁ నొలి వేళ
పర్వరాజహను విభావసుసంజ్ఞల
సోమచిత్రవసులు సూటిగావు

వ. వెండియుం గ్రంథాంతరంబున—

ఆ.వె. ఇదియ వేధయనఁగ నెసఁగిన పొంతువు
నిట్టి పది తెఱంగురెఱిఁగి పాసఁగఁ
బెండి నేయటొప్పు వేర్చి లగ్నబలంబు
లరసి గ్రహబలంబు నమరునపుడు.

- కం. మృగధరచిత్ర ధనిష్ఠయఁ
దగ రోహిణి యొకటి కొకటి తాఁకును వేధవ
మిగులఁ గొఱగాదు దీనం
దగులమి దంపతులకుఁ ముదంబులు సొసఁగున్.
- ఆ.వె. ఇదియ వేధయనఁగ నెసఁగిన పొంతుపు
నిట్టి పదితెఱంగు తెఱిఁగి పొసఁగఁ
బెండ్లి నేయుటాప్ప వేర్చి లగ్న బలంబు
లరసి గ్రహబలంబు నమరు నపుడు
- కం. స్త్రీలకుఁ ప్రథమ రజస్థిర
కాలము దెలియంగ మేలుగానఁగవచ్చున్
మేలిమి శశి బుధ మరగుదు
బీలాహములైనఁ దగు లలిక్ శుభదములై
- సీ. ఉత్తరాయణమున నురు సంపదలు దక్షి
ణాయనంబున లేమియగు వసంత
ఋతువున సుఖి గ్రీష్మఋతువున భోగియ
వర్షఋతువున నాడువారిఁ గనుట
హిమవేళ వ్యభిచార మిల శరదృతువునఁ
బగఱకు సౌఖ్యంబు పరగు శశిర
ఋతువునఁ బెక్కఁగఱు సుతులు గల్గుట ఫల
మగు శుక్ల పక్షమం దమరు సుఖము
- ఆ.వె. కృష్ణ పక్షమైనఁ గెరలి దుశ్చరితయా
రిక్త తిథుల నట్టి రీతి మెలఁగు
ఘనత నచరలగ్నమున శుభగ్రహ వీక్ష
ణములు గల్గి నార్తవము శుభంబు
- తే.గీ. తదియఁ బంచమియందు సప్తమిని దశమిఁ
దనరు నేకాదశిక్ ద్రయాదశినిఁ బ్రథమ
ఋతువు సుఖదము శ్రీయాక్తి నెలమి భోగ
శుచుల సుఖముల వర్ధిల్లు సుదతి వరుస.
- కం. హస్తాది పంచకమునఁ బ్ర
శస్తత విష్ణుత్రయంబు శశిరోహిణి మా
ల మృతపుష్పములన్ సతి
నిన్దుల ధనధాన్యపుత్రనిరతిక్ వెలయున్.

తే.గీ. మిధునకన్యాధనుస్సింహమీనకుంభ

తులలఁ గర్కటకంబునఁ జెలుప శ్రవణము

పుష్పవలియైన సౌభాగ్య భోగశీల

కలన వర్ధిల్లు శుభలగ్న గణనదగుట.

కం. గురు బుధ శుక్రములు లగ్న

స్థిరులగునెడ మేలుగలుగు ధృతి నితరగృహ

స్థిరత నశుభములు నెందును

దరుణికిఁ బ్రభవార్తవమునఁ దతదురితగతికొ

అ.వె. లగ్న సత్తమమున రవి బుధ గురు శుక్ర

లున్ననలుల శుభము లొదవు, గృత్తి

కార్త్రమఖిల మణియు నర్కర్షమున నాది

పాదములను మేలు శ్రవణ సతికి.

సీ. వేఁకువ రేపటివేళ మధ్యాహ్నంబు

నందైన భోగనుతాపిందనరు

నప రాహ్ణమున జారయగును సాయంకాల

మున భోగి సంభ్యరాత్రిని తదుపరి

కొఱగాదు సగమురాలియైన గర్భిణి

యొకటి రెండగు బిందులొదవు శుభము

మూఁడు నాలుగు పెక్కు పోడిమి మలినంబు

రక్తవర్ణము దర్శిత వహించుఁ

తే.గీ. జాలవెలువైన శుభమగు శక్రవమ్మి

నిఘురిదిశలైన వెల్పును నీలి కోక

యమునిదెస పడమట మలినమును ధనద

వాయు భద్రాశలను రక్త వస్త్రీయగును.

అ.వె. వీధ్య మొసంగి చాల వినయంబుతో నైదు

వలు బుధోత్తములును దెలుప నిలిచి

నట్టి దిక్కు తిరిగి యిట్టి కొకలుగట్టి

యునికి దెలియవలయు నుచితమతిని.

తే.గీ. సంహితల రీతురణింగింతు సరవిఁ గొన్ని

చంద్ర తారాబలస్థితిఁ జంద్రుఁ డప్త

మమున సామాన్య మాఱింట మణియు రెంటు

మూఁట నేడింట శుభము లిమ్ముగఁ బొసంగు.

సీ. జన్మర్త మాది నెంచంగఁ దొమ్మిదిని గా
భాగింపనిత్యర్త పరిమితముగ
నైన నెన్నిక క్రమంబుమరంగ జన్మర్త
మినునిదియది శుభ మీక తక్కు
సంపత్తు గురునౌట సంపదలొనఁగూర్చు
దముఁడు వివత్తు బాధల నొనర్చు
క్షేమంబు బుధుఁ డంత క్షేమంబుగావించు
ప్రత్యక్కు కేతువు మృత్యువొనఁగు

తే.గీ. సాధనము చంద్రుఁడగు కీర్తి చాలనిచ్చు
నైధనం బర్కనుతుఁడు ప్రాణములఁ బాపు
మిత్రమ నురగురుండు సన్నైత్రిఁ జేయుఁ
బరమ మిత్రుండు కుజుఁడు శోభనములొనఁగు.

ఆ.వె. నిత్యతారదనుక నెరి జన్మభము నుంచి
యెన్నినాలుగింట నెంచి కూర్చి
తిథుల వారములను ధృతిఁ గూర్చి నవభాగ
పారణమున దినగ్రహంబు నెలియు.

కం. దశ లేండ్లయందు సగమగు
విశదపు గడియలుగఁ బంచివెస దత్ఫలముల్
దశ లట్లు షష్టిఘటితా
భృశతక్ దివసముల ఫలము పేర్కిం దెలియన్

కం. రవి బుధ శుక్రులు నెల నెల
నవనినుతుండొక్క నెలయు నర యబ్దంబా
దివిజగురుండట్టి యర్ధం
బవు వత్సర ముక్కరాశి యందుండు తగన్.

కం. నడుతురు పదునెనిమిది నెల
లడరఁగ మీనాది మేషమంతము గాఁగన్
దొడరుచు రాహువు కేతువు
నుడుగక గ్రహచర్య లిట్లు లొనరున్ నియతిన్

న. రవి చంద్రులు ఋజుగతులు నితర గ్రహంబులు శీఘ్రాతిశీఘ్రు వక్రతానువక్ర
మంద వికల గతుల మెలఁగుదురు రాహుకేతువులు సదావక్రగతులు మఱియును—

సీ. శనిరాశుకేతుభులును ధరాతనయుండు
 మూడింట నాల్గింట బోడిమమరు
 సమూహార్కుఁ డేడింట నాటింట బదింటను
 గురుఁడైనది బాణకరనిరతిని
 భానుఁడాటింట మూంట బదింట బుధుండు ద్వి
 షష్టాక్షము దశమ స్థానమునను
 శుభదులు ధారుణినుతుఁ డేడింటను రాశు
 వసురఁ డొమ్మిదింటను జన్మమున గురుండు

తే.గీ. మూంట రవి పంచమ స్థానమునను భృగుండు
 నాటింట బుధుండు రెంట నొప్పాది కేతు
 వాదిరాశిని మేలుగాదండ్రు జాత
 కమున గోచార పద్ధతి సమర నెపుడు.

తే.గీ. ద్వాదశాక్షము జన్మ నివాసులగుచు
 శని మహినుత జీవ భాస్కరు లాకభుడు
 నిలువ ధనహాని ప్రాణహానియును స్థాన
 హానియును గల్గినందు నిదానమతులు

వ. మఱియు దశలకుఁ గాలచక్రాది బహువిధంబుల ఫలాఫలంబులు గల వింక
 యాత్రార్థ దినవారనక్షత్రంబు రెండింగింపెద—

ఆ.వ. ఇనుని తారనుంచి జననర్తు మించి యే
 డింట చాలుకొనఁగ నెలమి నొకటి
 నాలుగైదు మిగుల మేలు ద్విస ప్తద్వి
 షట్క మడర భ్రమణవర్తలగును

కం. చరలగ్నమునఁ బ్రయాణము
 స్థిరలగ్నమునకై బ్రవేశ చిరకార్యారం
 భరుచిర సత్క్రియలకుఁ దగఁ
 కొరకొన నగు శాస్త్రజయవిదులు మేలనఁకన్.

కం. రవి మొదలు నేడు గ్రహముల
 సవరళతం దారవిభుషు నాయెనిమిదింటన్
 భవి రెండున్నర ఘడియలు
 దపులున్ పౌరయను సంజ్ఞ దత్తల మెన్నన్.

కం. శని సూర్య భూజిహేవారలు
పనులకు గొఱగావు నితరపటుహేవారలు మేల్
వినుడెల్ల కార్యములకు
జనుయ్రాతకు గురునిహేవార చారఫలమగున్.

ఆ.వె. రాజుగొంచుటకును రవిహేవార యుద్ధక
ర్తములు భౌనిహేవార రహి నిలుకడ
కర్తములకు సౌరి భునహేవార విద్యకు
గురునిహేవార శుభము గూర్చునెఱుడు.

సీ. ధర శుద్ధపాడ్యమి తదియ పంచమి సప్త
మియు దశ మేకాదశియుఁ ద్రయోద
శియు శుభఫలదముల్ శతకర బుధ గురు
భృగువారములు మంచివగుచు నమరు
నశ్విని మృగధర హస్త పుష్య పునర్వ
సులు ననూరాధమూలలు శ్రవణము
రేవతియు ధనిష్ఠ శ్రీ విభవ ప్రదల్
కన్యవృశ్చికము మకరము మేష

తే.గీ. లగ్నమును దక్క తక్కిన లగ్నములను
వ్యప్ర చిన్నార్ద్రములు చౌలి యల నవమియు
నావతుర్దశి గానిచో నగును శుభము
గమనమున కెన్న శాస్త్రసంఘటన మిట్లు

ఆ.వె. ఏకగుణము తిధిని యెనిమిదచ్చగు వార
మలర నూలు గుణములగును తార
లగ్నమెంచ వాటి లక్ష. గుణాధిక్య
ఫలము గాన లగ్నబలము వలయు.

సీ. శని సోమవారంబులును గురువారంబు
భృగు భానువారముల్ జగతిపుత్ర
బుధవారములను దూర్పు మొదలు వారశు
లలు దద్దిశాయాత్రలలభుగాదు
అంగారకునివార మర్కెందువారముల్
గురు బుధవారముల్ తరణి శుక్ర
వారముల్ ప్రాగాది వరుస య్రాతకు మేలు
మృత్యు మోగములు నమ్మయిని బుక్ష

తే.గీ. శూలమును రాహువలనంబు కాలలగ్న
దోషములులేని యెడ శుభస్థామ విభవ
గతులు గలుగును యాత్రలు గలిగెనేని
బుద్ధి మంత్రులు శోభనంబొసంగవలయు

కం. వార తిథి లగ్న దోషము
లారయ గోధూలి లగ్న మైనను బని లే
దూరకె యాత్రకు వెడలివ
సారసుఖములును సిరులు చాలఁగ గలుగున్

తే.గీ. కేంద్ర గురు శుక్రములును షట్త్రి గృహముల కడ
పావులును నుండు నెడ మేలు పయనములకు
పదింట నాల్గింటఁ జంద్రుఁ డేర్పడఁగ రోహి
ణినియుక్తతనుండుచో నెరయు శుభము

కం. ఉదయమున సుతరముమాఁ
పాదవ గ దక్షిణము పవల నొగిఁ దూర్పునురే
యదనఁ బడుమటికిఁ బోవఁగఁ
నొడుగగు సంపదలు పుజయొగంబగుచున్

కం. టేపటి వేళల శక్రము
చూపట్టిన యెడల మదిని సొంత మరినచో
నేపట్ల దినము వెదుకక
వే పయనము నడువ మేలు విజయంబొదవున్

ఉ. ఆవులు గన్యున్ దధిఫలావళి వాద్యసమశ్చయనముల్
పావక దీప్తి దంతివృక్షభద్రయ భానుర పూర్ణకుంభమ
ద్యావహాభాండ వేశ్యలు శుభాన్విత వాక్కులు మీన గానసం
భావనమన్నమున్ శవము పాలును గంగను గన్న మేల గున్

సీ. కేంద్ర త్రికోణాళి నిండ గురుండున్న
నలవాయసము వలపలికి నరుగ
నబ్జరియున్న బ్రాహ్మణయుగం బెదురుగ
ననుర గురుండున్న నవ్యుడేటి
రింత వామాశకుఁ బొంతనే చను బుధుం
డున్నచో నారపక్కాదవు కుడికి
ధరణిజుండున్న కేంద్ర త్రి కోణంబుల
నలఘాములు దోఁతు నర్చియున్న

ఆ.వె. తైలపుటము జూడఁ దనరు రాముస్థితి

సర్వభయము త్రిదశసప్తమములఁ

జండుఁడున్న వాఁడు చరతార్థ్య గౌరుండొ

నిట్టి శకున హేతువెఱుఁగ వలయు

కం. ఆహోక్షిబంబున శశి

యాపూర్ణత నుస్మిజల ఘటావళు తెదురై

చూపట్టి మంచి శకునము

లాపుణ్యగ్రహ నిరీక్ష నగు లగ్నమునక

శా. తైలాంగుండును ముక్తికేళుండును తీత్రా భాండముల్ పాము కుం

దేలుక ముక్కిడి తక్రముక బొగయు నెంతే నగ్నుండుక రక్తమా

లాబానాంగ వివాదకార్తృ పటి జాలస్థిత చర్మాంకులుక

జాలం గజ్వెల మోపులక జటిలుఁ గాంచక గాదు యాత్రాస్థితక

ఆ.వె. అమృతసిద్ధి సిద్ధమగు యోగముల వ్రజ

యోగచంద్ర గర్భ యోగములను

గురుశుభదములగును గోధూళి లగ్నంబు

నందునట్టి లగ్న మరయ వలదు

చ. ఘటికలు నాల్గిపాతికయుఁ గాదగు మేషము మీనముక వృషం

బటఘటమూన పాదమగు నైదు గడెల్ తులకన్య నైదు క

ర్కటకముచాప మై దొనరఁ గల్గఁగ వృశ్చికయుగ్మ సింహవా

ర్భటకము నైదు తాతికయు నట్టులగుక దినషష్ఠి నాడులక

సీ. పదునాల్గు మృగశూర్వపవనోద్రులకుఁ దివ్య

ఫల్గునీర్వాప్త విశ్వల కిరుబది

వింశతి భస్పన్న పిశితాశనునకు ద్వా

త్రింశ మమరఁగ విధికి నలుబది

యేకవింశతి సవిత్వ శివుల కదితి శ

వతికృత్తికల్ పితృతతికిఁ ద్రిదిశ

మాహ్యోత్తరా భాద్రయములకుఁ ద్ర్యష్టమ

ష్టాదశముత్త రాజలఘులకుఁబ

తే.గీ. చాఱుభద్రమునకు బన్న మృశ్యకి హరి

తాళవసువులకుఁ బదింటుఁ ద్యాజ్యమంటు

శశి ప్రవేశింప నక్షత్రసతి ఋతునగు

నటులగుట బిందువులు నాల్గు ఘటికలయ్యె

వం. శనిరవి భౌమవారములు సంధ్యలు పర్వములట్ల పాతలున్
బనువడి వష్టియున్ని శలు పాడ్యమి యుత్తర కృత్తి కామఖల్
గొనకొని బ్రాహ్మమైత్రములు కూర్చు వ్రతాహములున్ గుళీరముల్
ధనువలకన్య కుంభ ముదతంబుగ జ్వేరవిధాన బాహ్యముల్

ఆ.వె. ఉచ్చమైన తారనుండెంచ నెనిమిదై
దుదయ ఋక్ష మదియ మొదలుగాఁగ
నినుండుమెలఁగు తార కెంచి తద్విధి గుణిత
ఘటిక లవియె యుదయ కాలమునకు

సీ. ఎన్నఁ బాదచ్ఛాయ లెన్నైన నందులో
నేఁడు పాదచ్ఛాయ లెంచియుంచి
మేషుదిగాఁగఁ గన్యాపట్కమున కెల్ల
నొక్కటొక్కటిఁ బుచ్చి మక్కువలర
సరవితో మిగలిన సక్రాంతలాటింటి
కిని మూఁడు నాతిగు నొనరనైదు
మఱియునైదును మూఁడు మఱియొక మూఁడును
దివియును నానాటి దినదశంబు
లేడిఁటను బెంచి యారెక్క నెలమితోడఁ
బదము నెడలను లెక్కచేఁ బాలుగొన్న
వచ్చు లబ్ధము ఘటికలై యచ్చముగను
ధరణి నిర్విధ మెందునఁ దప్పదరయ

మ. దినవారాదుల లగ్నమున్ గలయ నర్థిన్ గూడి లోకేశ సం
ఖ్యను భాగింపఁగ నొండు రెండు నట నాల్గైదెన్నిదైయున్ననై
ధనవైశ్వానర రాజచోర గుజలేతత్పంచకాఖ్యానమై
తనరున్ దత్త్రమవృత్తి దక్కునది తద్రాహిత్యముల్ కూడగన్

ఆ.వె. వాస్తవలకు వహ్ని వసుధేశు గన రాజ
పంచకంబు వడుగు పరిణయమునఁ
గదియ యాత్ర చోరగతియునెందును మృత్యు
పంచకము కీఁడులెంచిచూడ

సీ. అశ్విని ద్రాహ్మయాశ్వాఖ్యలనుదగు
ధరణి ధర్మనిపేరఁ బరిధవిల్లు
నగ్నాఖ్య కృత్తికకు రోహిణికి బ్రహ్మ
మఱి ప్రజాపతి మృగధరకు విధుండు

సీ. చతురంగ బలయుత జనపతి హీనస్వ
 రోదయుండగు నేని వొలి నల్ప
 బలయుతుచే ధిక్క్రతులు గాంచు స్వశాస్త్ర
 మెఱుంగక ననిసేయు ధరణిపు జయ
 మరయ ఘనాడర న్యాయమా స్వరవక్ర
 గౌర్వాన్ని బడక రణాభి నీచు
 సత్యశాచ వివేక చతురత నది నేర్చు
 నతఁడు జయంబవశ్యముగఁ జెందు

తే.గీ. స్వరముదయమైన నతిబల సహితు గెలుచు
 నది పాసంగమిఁ బుల్వులనైన వేఁటు
 లాడఁ దగదు నృపాలున కటులగుటను
 దైవమును మోక్ష శమనమంత్ర స్వరముల
 నెఱుంగు మేల్పురుషము లిలఁదలంప

ఆ.వె. హీర పద్మరాగ గారుత్తతేంద్రనీ
 లములు మాక్తికంబు నమరఁ బంచ
 రత్నములు శుభంబు రహినిచ్చగతి పతి
 కిత్తు రేల్పురు శుభమెప్పుడరయ

వ వర్ణ మాత్రత్వ తేంద్ర జీవ గ్రహరాశి యోగస్వరంబులను నాడి ఘన పక్షమాస
 ఋత్యయన వత్సర ద్వాదశాబ్దస్వరంబులునుంగూడ స్వరవక్ర భాబలాంగబల
 జ్యోతిష శకునబలప్రకరణంబుల నప్పదియాఱు స్వరంబుల ఫలాఫల నిరూపణ కారణము
 లగు, నందు వర్ణంబు లకారదులను ఋతుస్వర మశ్విన్యాదులను బిండస్వర మూర్ధ్వ
 లను జీవస్వరంబు తత్కాలిక ప్రచారమునను గ్రహరాశి యోగనాడీ దినపక్ష మాసస్వ
 రాదులు తదాత్మప్రచారంబులవలనను శుభాశుభంబు లెఱుంగందగి యమరు నందుపిండ
 స్వరంబు.

కం. ఇడ యెడమ ముక్కు పింగడ
 కుడిచేఱను ముఱుమ్మ రెంటి గుఱుతుగ నెఱుడుకొ
 నడుచుదశప్రాణాత్మక
 మెడపక ప్రాణుండ పానుఁ డీహార్దమునకొ

కం. అదిచంద్ర సూర్య సౌకమ
 పద సంజ్ఞలనైమ గడెలు పరిమితముగ భూ
 మ్యుదకాగ్ని పవనగగనా
 స్పదములు గా వరుస నడుచు జననాసికలకొ

సీ. రవి భౌమగురుశని దివసాదులర్క-స్వ
 రంబును దక్క-వారముల మొదల
 నిందుస్వరంబును నేనగు గడియల
 నల సుషుమ్నయుఁ బృథివ్యాదిపంఠ
 భూతముల్ నడుమన పొసఁగఁ గ్రింద (ట?) బైని
 నడ్డంబుగా రెంటి నడరు వరుస
 నాద్యంత పక్షములవ్జార్జులనఁ దగు
 వహిఁ బక్ష మాసర్తు వత్సరాయ
 నాదులదిన త్రయంబు నయ్యై స్వరమ్ము
 నడువఁ దత్పక్ష మాసాయనర్తు వత్స
 రములనెల్లను శుభమగు క్రమము నెరయ

... ..

ఆ.వె. ఇందుఁ డడరు వేళ నిను స్వరంబైనను
 నినుఁడు నడరు నెడల నిందుడైన
 నట్టి పక్షమాస హేయన దినములఁ
 గీడు లూదవు జనులకేడనైన

కం. పవలిఁటినాడిని నిశి నిం
 దువిభుని నాడి దినమందుఁదొడరఁగ మనునా
 సువివేకిమ యోగీశ్వరుఁ
 డవనికొ సందియము వలవదాక్రియఁ దగినకొ

వ. గమనగుబులకు వామ స్వరంబులును బ్రవేశంబులకు దక్షిణస్వరంబులు సుఖ
 ప్రదంబగు మఱియు నిందుచారంబున విషహరంబును రవిచారంబున సంగనాజనవశీకర
 ణంబును సుషుమ్నను మోక్షంబును సగుచు నేకంబయ్యునుత్రివిధంబగు వామస్వరంబు
 భగరూపంబగు నాత్మమెలంగు చంద్రనాడిని జ్వరమూర్ఛితుల కడిగెడు ప్రశ్న సుఖకరంబగు
 శాంతిశోక విపార్తజనులకు నృపతోషణ భూషణాలంకార దూరయాత్రాదానసంగహ
 శాంతి పౌష్టిక దీక్ష సంతికార్య వివాహ బీజావాపన వ్రతతోషణ కర్త నృపదర్శన స్వజన
 సమాగమ యోగవిద్యాభ్యాస తటాకాంబు కుల్యాసిద్ధ క్రియలును సస్య దేవతాపతిష్ఠాది
 కర్తంబు లుత్తమఫలదములగు. విద్యారంభ వాణిజ్య, దీక్ష, నేవా, శాస్త్రాభ్యాస, ద్యుత
 వివాద, భేటక, చౌర్యక్రియా, గజాశ్వాదివాహనారోహరణ యజ్ఞ శిల్పకర్త, లిపిలేఖన
 గీత, మంత్రయంత్ర యుద్ధ, భేషజ, శస్త్ర, విషభూతనిగ్రహ, వ్యవహార భయకర్తాభ్యంగ
 పణ్యకర్త స్నానభోజన మైధున మోహన, స్తంభన, విద్వేషణ, ప్రహర్షణాకర్షణ క్షోభణ
 శయనాది కర్తృంబులు సూర్య సర్వరంబులంజేయటలధిక ఫలదంబులగు వెండియ—

సీ. ఉభయనాడులయందు నొక్కక్క నిమిషంబు

నడుచు నయ్యడఁ బ్రశ్నలడుగుటయును

కార్యంబులును ఫలగతులొనగూడవు

మిత్రశ్రావ్యగలయది మేలుగాఁగ

నిరుపదేనెందైన యిరవుగ జీవనా

డినిఁ బ్రశ్నవేఁడిన ఘనశుభదము

చంద్రునాడిని బేసి సవితృ నాడిని సమా

క్షరములుగా శూన్యగతిని నిల్చి

ఆ.వె. యడుగు ప్రశ్నములకు నగువివరీతంబు

శ్వాస మొదవుఁ బార్శ్వసంగతముగ

దూతలడుగు ప్రశ్న దొడరును శుభములై

సిద్ధ ఫలదముఁ బ్రసిద్ధమగుచు

తే. గర్భిణికి వేఁడు ప్రశ్న యర్కస్వరమున

సుతుఁడు, చంద్ర స్వరంబైన సుతయు శూన్య

మునను వివరీతమును గల్గు విషువులందు

వైనఁ బతన నపుంసక భావమగును

వ. శూన్యమున నిల్చి పూర్ణనడిగిన మృతుండును జీవితండుగు ప్రశ్నలు శుభకరంబగు తద్వివరణయందైన స్వప్నండును మృతుండుగు నిరుచిన స్వరంబునడుచునపుడైన రోగి దార్భ్యండుగు నితర కాలంబులనైన విఫలమగు వాసునాడిఁ బూర్వోత్తర దిశలకు దక్షిణనాడి యామృత పశ్చిమ దిశలకు యాత్రలు దగు విషువున యాత్రయనందగడు నితరగతుల యాత్రలు శుభదమగు స్వరభాగంబు జీవంబు. ఇతర భాగంబు శూన్యంబనందగు సప్త శలాకా ప్రకరణంబున భూబలంబైతింగి అగ్ని ఎఱి అను స్వరముల ప్రశ్నలకు ఫలాఫలంబిత క్రమంబున కెఱుంగందగు నిట్టిశీఘ్ర వ్యాకరణ భందో నిరుక్త జ్యోతిష శేఖరంబగు కల్పక్రమంబు—

కం. కల్పము శ్రౌతము వ్రేల్చిక

నల్పమహత్త్వమన సత్క్రియాధారతఁద

త్కల్ప ప్రకారయాగము

లవ్వేతర సుకృత వితతులవడఁగఁ దగున్

సీ. వికారాత్రము మొదలెన్నఁగ దశరాత్ర

సంఖ్య జేయఁగఁ దగు సవనవితతి

యందు నేకాదశంబది పాండరీకంబు

ద్వాదశాహస్యం దగును బివళ

నైన నక్షత్రేష్టు లకుబది యదియన

గ్ని ఘోమమత్యగ్ని కృతము శుద్ధి

జ్యోతిరహ్ని ర్యామ ఖండశ మతిరాత్ర

సర్వతో ముఖములు సర్వకృష్ణ

ఆ.వె. సవన వాజపేయ సౌత్రామణులు మహా

వ్రతబృహస్పతులు సవనములశ్వ

మేధ విశ్వజితులమేయ చయనములు

రాజసూయ యశ్శరాజి మతీయు

కం. గోమేధ కాదియశ్శమ

హమహితక్రమము తత్తద్వత్ విధంబుల్

ధీమానసీయ కర్తము

లామిః నెఱింగింతు శ్రాత మాద్యంతమున్

వ. స్వర్గకాములగ్ని ఘోమంబులావరింపవలయు ననెడిశ్రుతివాక్యంబును సవనసహ

స్రనియమంబులును దత్తదుచితవారంబులు దదుకపాత్రోపకరణ ద్రవ్యమంత్ర తంత్ర శాలానిర్ణయ వేదివిశేషంబులు దెల్పఁ గల్పనామంబయ్య నట్టి క్రతు ప్రకరణంబులయందు.

సీ. బ్రహ్మయధ్వర్యుండు ప్రసోత హేహత సు

బ్రహ్మణ్య నేష్టు మైత్రావరుణులు

సుదాత యున్నిద్రుడున్నేత హేహత య

చ్ఛావాక బ్రాహ్మణాచ్ఛంసులు శ్రతి

హర్త గ్రావసోతయవ ప్రతిశస్తాత

తగ నుపదష్ట్ర సదన్యులనఁగ

నను మతీయగఁ దెల్ప నందీయ నొనఁగూర్చ

వేల్పుగములఁ బిల్వవీతిహేమాత్రుఁ

ఆ.వె. బ్రహ్మలఁ జేయ వస్తుపంక్తి పాతల నిల్ప

ననువదింపఁ జూడ నమరియుండు

వేర్కితో ద్విష్కట్కు ఋత్విక్కులఖిల యా

గములయందుఁ గల్పగతిఁ జూసంగి

వ. మతీయు దర్శి ప్రమాణ మథ్వాజ్య హేమామద్రవ్య భేదంబు లెఱింగింప కల్పంబని వేదాంగంబు లెఱింగించిన సూతుం గనుంగొని యుపవేదకాస్త్రంబు లెఱింగింపుమని శాన కాదులడిగిరని—

శా. శృంగారాకర వత్స భాగవిలసచ్ఛ్రీవత్స ! వత్సార్భతో
త్తుంగైకాకృతి సందితామిత లసద్గో పాంగవోస్మీలనా
భంగస్వాంతన వాబ్జ ! యబ్జరవి భాస్వన్నేత్ర ! నేత్రస్ఫుర
దాంగియోలయ ! పాదపుష్కర ! కారగ్రాఫారి శంఖజ్జ్వలా !

కం. అరిదరకర ! సురగణరా
డరిదర ! కరిభక్తయుత మహర్షి నికరమ
త్యరి వికసన కరుణాశ్రీ
కర ! కఠకంఠనుస ! శుభముఖి స్థిరసుకరా !

తరిలము|| కలశ సంభవ సత్తపోఘల కారణార్చినివారణా
విలసితానన పద్మ ! పద్మనివేషిసిపిత పూరణా !
బలరపుస్తుత నిత్యనేవిత పన్న గామర చారణా !
జలజలోచన ! వేంకటా చలసద్వ సంస్థిర భారణా !

గద్య. ఇది శ్రీమదలమేష్టంగా వేంకటేశ్వర వరప్రసాదానుకూలవిధానవిచిత్ర మహం
కాళి అప్పకొండార్యపుత్ర సకలసుకవిసోత్తమాత్ర వినయగుణాదృతి వేంకటపతి
సహాయ తేకుసుల్లావ్యయ పాథోనిధి పూర్ణసుధాకర తిమ్మ మాంబాక ప్రయామాత్యకు
మార సకల విద్యజ్ఞనాథార శ్రీవత్స గోత్ర ఆపస్తంబసూత్ర సత్కవిప్రమోదసంఘాయ
రంగశాయి రచితంబైన వాణీ విలాస వనమాలికయను ప్రబంధంబునందు సాల్పగ్రామ లక్షణ
ప్రభావ గ్రాహ్య గ్రాహ్య ష్టైత్రమూర్తి నిర్ణయ పరమేధ మత్స్య కేశవశనాభా
దివముభేదరూప్రమాణనిర్ణయంబులును ద్వాదశపూజాఫలనిరూపణంబులును దులసీ
మహిమయు బృందావన నిరూపణంబును జలంధరోపాఖ్యానంబును దన్వహిమకుగా వృగయ
దర్శితంబును విష్ణుయమభటు సంవాదంబును దులసీప్రతిష్ఠార్చనా ఫలంబులును దీపదాన
మహిమకుగా లలితా మాంధాతృపూర్ణ జన్మ వృత్తాంతంబులును దేవభావ్యణ ప్రతిష్ఠా
ఫల నిరూపణంబులును బ్రహ్మప్రశంసయు దానఫలంబులును మాసదాన నిర్ణయంబులును
చతుర్వర్గధర్మనిశేషంబులును దానపాత్ర నిరూపణంబులును నానావిధ దేవతా ప్రీతి
కర దానభేదంబులును భూదాన మాహాత్మ్యేతి హాసంబులును చిత్రదానఫల నిరూపణంబు
లును ఆపాత్ర నిర్ణయంబులును ఆన్నాన ప్రభావంబు నోషధివీహి భేదంబులును తదియ
ప్రభావేతి హాసంబులును యమధర్మరాక్షిణాత సంవాదచరిత్రములును దురన్నదోషనిరూప
ణంబును వివాహోష్ఠవిధ వర్ణార్ణ జాతి ధర్మ ప్రమాణంబులును గన్యాదాన ఫలప్రశంసయు
విత్కూటమోక్ష కారణ కొండివ్యోపాఖ్యానంబును సుదకదానమహిమకుంగా సుశీలవర్జిత
యు ఋణానుభవ నిమిత్తక భద్రక కౌశిక సత్యశీలర వృత్తాంతంబులును శిష్యావ్యాకరణ
ప్రశంసయు ధంధో లక్షణంబును నిరుక్త విధానంబును జ్యోతిష నిర్ణయంబును గల్పవివర
ణంబును నను కథలంగల తృతీయాశ్వాసము సంపూర్ణము.

చతుర్థా శ్వాసము

శ్రీవనితేశా ! భూ సౌ
 భ్యావేశన ! నీలనీరదాంచదేహా !
 నేవిత పుష్కరజ ! డ్డే
 మావహకల్యాణ వేంకటాచలనాథా !

వ. దేవా! అవధరింపు మక్కాధికుం డాయుర్వేద గాంధర్వవేద ధనుర్వేదంబులను
 మనవేదంబు లిట్లుని వివరింపందొడంగె.

నీ. నలువ మానస మిధునద్వైధ సృష్టి చే
 జగమెల్ల జన పూర్ణమగుచు నెరయ
 భారమోర్వక భూమి పద్మజుఁ బ్రాణింప
 సరసి జాననుఁడొక తరుణిఁ బొడను
 నొనరింపుచును పృథ్వీవను పేరువెట్టి లో
 కులఁ జంపుమనుడు నప్పలుకు చెవుల
 కలుగులై కన్నీరుగొలఁక నేడ్చుచు నిట్టి
 క్రూరకర్తమునకే జేరననిన

ఆ.వె. నేత్రవారి బిందునివ హంబుమున్నూఁట
 యరువదియు మహారుగాకృతులను
 జనులఁ దునుము నీకు సడిలేదు పొచ్చుని
 జలజభవుఁడు రోగములకు ననియె.

ఉ. మీరలు లోక [ధ ?] ర్తముల మేరలకుం దెగినట్టి [కష్ట] దు
 ర్వారుల ఘాత నేయుచు నవశ్యము నాయువు దీఱఁ దున్నుఁడా
 చార విహార సౌకృత విశారద కేశవభక్త వర్జనక
 ఘోరత రాఘవౌఘ్య ఘన కుత్సితమానవకోటిఁ జెందుచున్

వ. దురితయుతుల డాంబితుల నసత్యవాదుల సజ్జన ద్వేషుల హరిహరఘాతకుల బాధి
 తుచు ధరంజి దిరుగుఁడు—

౩౦. అని నియమించినవియ
 ట్లనదుష్టాచారజనములకొ బావుల నెం
 దునఁ జొచ్చినఁ బొన్నీయక
 ఘనపీడితానర్పి దేహగతు లెడ నేయున్

సీ. ఓగి వాయువులు నెన్నదొకటిత్రయోదశ
 సన్నిపాతములు సరవి నిరుప
 దొకటి మేహములు నాల్గు కుటిలాజీర్ణంబు
 తెనిమిది గుల్మంబు లిరువదైన
 మాత్రరోగము లిమ్ముగ నరువదినాల్గు
 జ్వరములు కాసపంపకము శ్లేష్మ
 మన్నియె పడునొకండుగు యంబులు నాల్గు
 రక్తవైత్యముల స్వరసదములును

తే.గీ. శ్వాస లరుచులు భర్తలెంబంగనైదు
 నైదు హృద్రోగములు నటు లాటు తృష్ణ
 లర్థలాటును సన్న్యాస మనెడి దొకటి
 మదము లేడును మూర్ఖులెచ్చుచిని నాల్గు

సీ. అతిసార ఖట్కంబు నావర్త మొకటి శో
 భులు తొమ్మిదియు గ్రహణలవి నాల్గు
 నొకటి హలీముఖ మొనరగ గుఱువులు ప
 ద్దెనిమిది పాండువు లెన్ననటుల
 బేర్చి పద్దెనిమిది పీనస లరువది
 య్రాముక వ్రణ ?] ములు నమర సన్ని
 పరగ నిర్వదినాల్గు వైత్య రోగములు
 శ్లేష్మము లిరువది చెనకు నేత్ర

తే.గీ. రోగములు షణ్ణవతి కర్ణ రోగవితతి
 పంచవింశతి ముఖరోగ పంక్తులటుల
 శిరమునం బదితొమ్మిది యమరలోక
 విహృతులెనట్టి యాయాయి విభములిట్లు

కం. నొచ్చుచుఁ బీల్చుచుఁ గాఁకల
 హెచ్చుచు జిహ్వానలమ్ము నెడయించుచు నో
 ర్విచ్చుఁగ నేచ్చుచు బహు రో
 గోచ్చయి మురుతాధ సల్పు నొగినరు తారలక్ష్

- మ. సురలున్ మానులు విష్ణు విశ్వవిభునిన్ సోత్త్రంబు గావింప శ్రీ
హరి తదాభివమెటిగి మీకు దృఢమొయ్యంజేయుదున్ రోగహం
ర్యరుచి శ్రక్రియ నంచు దానమృత హస్తాబ్జుండు ధన్వంతరి
స్థిర నామంబున యీరవాధిం బొడమెన్ జీవావన ప్రక్రియన్.
- ఆ.వె. పొడమి రోగశాశమును శుభకరము నా
య్యిప్రదమ్ము వేద మొనరఁ జేసి
జనులరుక్మయంబు శాంతిం బొందింపె మా
స్మిందు లమరవరులు నెల్ల పొగడ.
- కం. సత్యముగ చక్రముఖగుణ
కృత్యత కఫవాత వైత్యకృతముల చేనా
ధృత్యము నాడీతయమున
నిత్యముదేహ ప్రచార నియతులఁ దెల్పెన్
- ఆ.వె. శ్లేష్మనాడి తలఁప నిపుండు వైత్యము బ్రహ్మ
వాతనాడి విష్ణుఁ డాతతముగ
నంత్య దశలశ్లేష్మ మధికమా లయి కార
ణుండు పార్వతీధపుండు గాన.
- కం. హృదయమునఁ బ్రాణవాయువు
హృదయంద్రియ చిత్తముల భరింపుచు నిశ్వా
సజపైతగు నొగిఁ దెంపులు
నొదవింపుచు భోగ్యమైదురువుగఁ జూన్పున్
- తే.గీ. పస్తి మేడ్రోరు గోచరివసతి గుడము
నందపానుండు పానండు డగుచు గర్భ
మూత్ర శుక్లార్తవములనిమ్ముగ వెలార్చు
బరగ నుచ్చాసకారణస్థిరతఁ దనరి
- తే.గీ. వ్యానుండు హృదిస్థుండయ్య సర్వతనుయాక్తి
ప్రజలు నాక్షేపణోక్షేపపటిమ, నా ని
మేషణోన్నేషణక్రియా మేళనమున
నన్ని కనులకున్ దానయి యతిజవమున.
- చం. గుడమున నయ్యపానుండునకుంతితుండై వనియింపుచున్ వహః
ప్రదుండును నాభికంఠలిలవర్తియు హ్రాణవహుండునున్ బలా
స్పదుండున్ననై మెలంగు ననిశంబురుకోష్ఠ గతిన్ సమానుఁ డొ
ప్పై దగఁ జతుర్థశాస్త్రులను నేర్చి మెలంగుచుఁ దేజమొప్పుగన్.

చం. కటి హృదయాస్థి నేత్రములం గర్జములన్ స్పరిశన్ మెలంగుచున్
నటనత భక్త పాన వచనక్రియం జెందుచు వాయువుల్ తమం
తటం దను జేర రక్త ముదితంబుగ నూర్చు గీతంబుగా రస
స్ఫుట మొదవించ శ్లేష్మగతి పాల్కుగల బైశ్యముపెంపక దానయై.

తే.గీ. స్పర్శ దృశ్యభలన్ బైత్య చర్య నించు
ఘ్రాణమేవస్సులన్ జిహ్వ కఫము జేర్చు
నాసమానుండు నట్ల ప్రాణానిలములు
నైదగు ధనంజయౌదులు నైమగలవు.

కం. ఆవి యుపరిపాణములు
సవరశముగల బ్రాణదశకమగునవి యవియున్.
వివిధములగు నాడులుతముం
గవియను ద్రిగుణములు బుకగలజేయదగన్

సీ. వారుణి పూషగాంధారి పయస్వినీ
శంఖిగాహన సరస్వతీయు సరణి
జడహస్త జిహ్వ యశస్వినీ విశ్వోద
రియ నలంబున పద్మనియును నివయుం
లింగళయు సుఖున్న పెనచుక పదియాఱు
దలంపక బ్రధాన నాడులుగల దనరు
రావాకు నడియీ నె భావమ్ము కుండలి
పార్శ్వపుటీ నెల పగిది ఇత్తి ?

ఆ.వె. సమరం పీచుచంద మగమ డెబ్బది రెండు
వేలనరములంటి వెలయుదాన
నందు రక్త మాంస మా నాడులను గూడ
ధాతువనగ రుజ్జి వాసమయ్యు.

కం. వాతము వక్రమువైత్యం
వాతత చాపలము శ్లేష్మమరయంగ స్థిరం
వీతేఱుగులు గలసినయది
చాతుగి ద్వంద్వములగుటం జను దెలియంగన్.

ఆ.వె. జలగ పాముం బోలి మెలంగు వాతము తొండ
కప్పభంగి మెలంగలదువైత్య
మమరం గ్రోలి గమనమైన శ్లేష్మపునాడి
జతలు సర్ప శీఘ్రగుతులు దెలియ.

తే.గీ. పరగుచుకొ జిల్గుగతి సన్నిపాతనాడి
మాంద్యపాపల్య కుటిల సమ్మర్ద మగుచు
మెఱసి శీతోష్ణ సంగతి నెరయనాడి
సాధ్యమటుగానియెడల నసాధ్యమగును.

కం. చేలిబొటవ్రేల్చిక్రిందట
వాతం బావెన్క పిత్తవర్షము శ్లేష్మం
బాతరువాతక సమగతు
వీతెఱుగున కుబుక రోగ మెచ్చుట లరయన్.

కం. పురుషులకుకొ గుడిభాగము
తరుణులకుకొ వామ హస్తదండము నాడి
స్థిరశోల్బణములు దెలియఁగ
బరికింపన్వలయు శాస్త్రపారీశులకుకొ.

తే.గీ. పాదకర మూలధాతువుల్ పలుకు నేత్ర
మాత్రమలములఁ బలు రోగముల నిదాన
మెఱింగి దూడఁగఁ దగు నొచ్చుటెల్లవాత
మడరి మండుట వీఁటవైత్యంబు కథము.

కం. వాతమ్ములేని హులయు
భాతిగఁ బిత్తమ్ము లేనిభ్రమయుకొ శ్లేష్మమ్ము
దృఢతంబుగాని లీఁట ప్ర
జాతతికి నజీర్తిలేని జ్వరమును గలదే !

తే.గీ. నలి నపస్తార మృత భాషణములు చిత్త
విభ్రమం బూర్ధ్వ నిశ్వాస వీక్షణములు
జ్వర విదాహక వదన సంస్పర్శ యూర్తి
తనుత మృతి చిహ్నలగు నవస్థాదశకము.

శ్లో. అట్టి యవస్థల నలయుంచు రోగముల్
పాపకర్షులను ద్రాప్పి కొలఁది
గోఘ్నుల వాతంబు కోరి ప్రజాపీడ
నాసక్తజనుల జ్వరావళియును
హనిహర ద్రోహుల నధిక ప్రణములు
బ్రహ్మఘ్నులకొ గుఢపంక్తి స్త్రీవ
ధాన్యతులకొ రాజయత్తులు గురుతల్ప
గుల మహారోగముల్ పొలుచు స్వర్ణ

తే.గీ. హరణులక బైత్వముల్ పితృ హంతతైన
జారి శ్లేష్టామయము పిశ్యవ్యనిహానసుల
గుల్మములు మాతృహంతలఁ గుడ్డిరుజులు
యతినిహంతలఁ గాశరోగాళిచెందు.

తే.గీ. భ్రాతృ వధకులఁ గాశముల్ బాధపఱుచు
తల్లి సవతులఁ గవయ వంధ్యత్వ మొదపు
తత్సుతులఁ జంపఁ బొందుపుల్ దభులు మామ
దునుము వారల శోభలు దొడగి నొందు.

కం. మూలమగు సోదరీ వధ
నాలస్యతఁ బుత్రుల గవయ నక్షిపటలము
ద్వేలమగు పండుండగుండ
బోలఁగ నిజజనని తోడఁ బుట్టులఁ గవయన్.

ఆ.వె. కన్నపుత్రులదునుమ గజ చర్మ రోగియౌ
భూపపుత్రుల గవయ మూత్రరోగి
వెలయు శిశువుల జంప విషచర్మరోగియౌ
ప్రియసుగంధహారి పీనసేయగు

కం. గురుతల్పగు మూత్రామయ
మరయంగాఁ గనకహరణు నటు శోభయు భూ
సుర ధనహారిని లేమియు
గురుకామల గోని రుంధక్కునిఁ బీడించకొ.

కం. దుపితృ వధాన్విత మూర్ఛయు
మహి మాతుల వధవహెన్న మాతులపత్నీ
నిహను దపోహను మాతృస
మహానుజ ఓట్లహయు ? జెందు మద మెడయంకన్.

ఆ.వె. శిల్పిహత్యవలనఁ జిత్తరోగము చెందు
సశ్వహత్యవలన నడర్చు దులుము
మిత్రఘాతు నొందు మేని స్థూలత్వంబు
దాసిఁ జంపనొదపు ధర్మరంబు

శీ. వేశ్యను దునుమఁ బ్రవేశించుఁ గ్రమరుజ
వదనరోగ మబధ్ధవాది నొందుఁ
జెడుపులు పోకార్చఁ జెందును గ్రహణి య
శ్మశ్మహునికి గోత వగ గదియును

క్షీతి తావి చెరిచిన సతిసార మొనఁగూడు
 గూటసాక్షికి నోటి కొదవలొదవు
 సరవి భూణకుల విషమ రోగములు చెందు
 యటుమూర్తిహతి సన్ని పాత మొదవు

తే.గీ. నుమవన తటాక దేవాలయముల నదుల
 రితియు సుచ్చిష్ట వలమూత్ర గతులఁ దవుల
 యతి సత్వతి నిందలు మతిసోనర్ప
 విషరసజ్ఞ రుజువ్ చెందు వీశ్రుతముగ.

౩౦. పాపములు నిరయకూప
 వ్యాపారితననుభవించి యనుమతి మనుజుం
 డైపుట్టి నప్పుడిట్టి మ
 హాపాతక రోగతతుల నలమట పొందుక

ఉ. అందులకుక బ్రతిక్రియ మహామహుఁడా తొలివెజ్జుస్సర్పక
 మందులనేక మూలికలు నవ్యమతిక గలిగింప జూనిరా
 డ్బ్రందము పెలామదాన జపవిష్ణు శివార్చనలు స్పృధించె నా
 చందము నేయవారి కనిశంబును రోగము లొంద వెయ్యడక

సీ. అభ్యంగముక నస్య మంజనమ్మును వస్తి
 రహి ధూమకర్ణి పూరణము లేప
 నము తైలతనుమర్దనమ్ము గండ్మాపంబు
 నాపథమును డీక లగ్నితప్త
 లంఘనతప్త తైలకమాయ కల్పచూ
 ర్ణవిరేచవమనముల్ రక్తమోక్ష
 రక్ష విధుల్ లేహ్య రసర సాయనములు
 దండన పాన ఘృతప్రతతియుఁ

తే.గీ. గల్పనేప శిరోవేష్టకము మితాశ
 నము హుతాశెనపెలామ దాన జప దేవ
 తార్చనావనినురభోజనాధినుతులు
 శాంతి శారణము లివి సత్సృష్టి మొనఁగు.

తరలము. తాలుతఁ జేసిన పాపపుంజముతోన నారక బాధలుక
 బెలుచఁ దీఱఁగ శేష మియ్యలఁ బీడవో తుద కాయవిక
 దోలఁగు నాపథ దానమంత్ర విధుల్ సదాద్విజ దేవపూ
 జలు నొనర్చఁగ సజ్జనానికి శాస్త్ర వైఖరి మీఱఁక.

ఆ.వె. ఔషధములతోన నగు రసౌషధములు

మేటియగుట వాటి మిత్రగతుల

గంధకము రసంబు కలిత పాషాణముల్

శుద్ధులెఱుంగవలె బ్రసిద్ధిగాఁగ.

ఆ.వె. పిల్లకోడియైనఁ బెట్ట పాపురమైనఁ

దినఁగఁ జేసి వెడలఁ దీసివట్టి

రసముశుద్ధియగుచుఁ బొసఁగు నౌషధములఁ

గలసి యౌషధముల మెలపు మీఱ

కం. పాలవయిఁ బిట్టుఁ బెట్టిన

పోలిక పాలిడిన శుద్ధి పాడమి గుణమగుకొ

మేలిమి గంధక మాషధ

జాలమ్ముల గలుపు నపుడు చర్చింపంగకొ

ఆ.వె. కాకరాకు వేటు కాయ తీఁగల పస

రుల విశుద్ధియగుచుఁ దలఁప నౌష

ధములఁ గలసి గుణము సమకొను పాషాణ

వర్గమదియు సకల వైద్య మతము.

ఆ.వె. నిమ్మపంటి పులును నెరవెండ కర్పరైన

నొక్కదినము నాన నుండ నీయ

నిర్మలమగు శుద్ధి నేపాళమునకగు

నౌషధములఁ గలుప నర్హమగుచు

సీ. ఆభ్రమాక్షిక విమలాత్రిజ వైక్రంత

సస్యక చపల రసోచ్చయములు

గంధోష్ణ కాసీన గైరిక శ్రీతాళ

కంఠోష్ణ మణిశిలా ఘనశిలాంజ

నములు నాదక జారి నవసారక కపి

గౌరిపాషాణ గోదార శృంగి

కంపిల్ల వపలముల్ కరిరాద్రీ సింహార

పొంగుళంబులు క్రమంబెసఁగఁ జిలుక

ఆ.వె. సముల సరసములును సాధారణ రసమ్ము

లివియరువదినాల్గు నెలమిఁ బొడలి

రుజల నడఁగఁ జేసి ప్రజలకు నెల్లను

నెచ్చియొసఁగు శాస్త్ర సమ్మతముగ

వ. ఇట్టి క్రియావిశేషము తెఱిగి దేశకాల గుణస్వప్న హత లక్షణముల వలన
సాధ్యాసాధ్య నిశ్చయం బొనర్పందగునందు.

చం. వెరవును దైన్యపాటు తలవీడుట మేనువడంకుటవ్ భ్రమకొ
 బొరయుట చేత దండమటఁ బూనుట చేతులు గట్టి కొంటయుక్
 బరువిడి వైద్యుఁజేరి యశుభ ప్రకటోక్తులు పల్కి సంధ్యలక్
 దిరముగ నగ్నినైరుతి విదిక్కుల నిల్చిన దూత కీడగుక

వ. స్వత్తు ఫలాఫలములు వినుండు

సీ. పంచీకృతందైన పాంచభౌతిక మగు
 సూలగాత్రంబున నీల సాత్త్వి
 కంబు జాద్ర వప్థఁ గలుగు పోడశవికా
 రముల లింగశరీర మమర రాజ
 సాకృతిమై స్వస్థ మగు కారణాఖ్యను
 దమముచే స్వాపమా క్రమముతోడ
 విశ్వతైజనులన వెలయుఁ బ్రాజ్ఞుండన
 నాత్మయొప్పుగునిట్టి దగునవధ

తే.గీ. లును బ్రమాణంబులును సూక్ష్మ తనువు బాయ
 కనఘ ! పరమాత్మనెడఁ జెందునంతదనుక
 కారణ శరీర మెడయదు కలయఁ బోలయఁ
 గానఁ జిత్సుఖ మాస్వాదగలిఁ బొసంగు

తే.గీ. స్వత్తు మింద్రియదశ సుహృత్సంయుతంబు
 ప్రాణ పంచక చర్య ప్రపంచక మగు
 కంత హృన్నాభి గుదములఁ గదల వయ్యు
 దానముఖ్య చతుష్కమా ప్రాణ గతులు

కం. వ్యానుండు సర్వశరీర
 స్థాన వ్యాపకుడు గాన సకలేంద్రియముల
 వాని వెనుదవులు నెందుక
 గానఁ దలంచినవి విన్న కన్న వి యెల్లక

చం. కనఁ బడినట్లు సూక్ష్మతను కారణమై పొడకట్టి నట్టివిక
 వినుడవి రాజస ప్రకృతి వింతగు మైత్యగుణోబ్బణంబునక
 గనునది పుష్కమాసమునఁ గల్గు ననేక విధంబులై తగుక
 దినుసులుగాఁ గలవ్ జనులు దీన నెఱుంగవలెక ఫలస్థితవ్

ఆ.వె. బొంకు చల్కుచతఁడు పొసఁగఁగ నొన్నకల

రోగజన్య మదియు రూఢికెక్క

దందు పరుస నాలుగగు జాల నేఁడట్లు

.....మాస.....చర్య నమరు

కం. పశుల విడుచునెడఁగ నుకల

పొసఁగున్ న్నాల్లెదు నాల్లఁ బూనిక ఫలద

వ్యసనతే సర్పము కుడిభజ

మెసఁగఁగ జలవఁగనిన శుభము లెంతయుఁ గల్గున్

సీ. హస్త్యశృంగోలిక లాందోలికలు వెన్న

నడవఁగఁగ భ్రువులు నడచుతేరు

రక్తధారలమేయత్నమున పశుగణ

బ్రాహ్మణులకొనన్ బరగు శుభము

జెలగ పామును దేలుచేరియంటఁగఁగ నన్న

[భార్య కప్రియమగు?] బావివడఁగఁగ

గన్నెలఁ జూడఁగఁగ ఘనసౌధగిరులపై

జనులతో నుండఁగజలధి దరిని

తే.గీ. నుండఁగాఁగ లఁగ నన్న వేతోకరి దాన్య

మమరు నట్లుగ వ్రణగాత్రు నధిక హర్ష్య

ధనకనకపుష్పవనములు గనుట లెస్స

శయ్య నుండఁగఁగ లఁగనన్న సౌఖ్యమొదలు

బం. లకుముకి కోడి క్రొంచముకలాపుకఁగ నొగ్గ నన్ని నిల్వఁగాఁగ

ఒకటిత వాహనస్థితులఁ బాడుగృహముల్లలో నుఖాసన

ప్రకరములకొనసింప స్ఫుటపంకజ పాంశురవస్తువులొనకొన

నుకరవి భూతి లుకొన శుభము శోభనముకొన గలుగుకొన గ్రమంబునకొన

కం. నీలాంబరనుమ భూషణ

జాలాన్వితపతులఁగనిన సరవి ధరింపకొన

లీలకొన నూర్పునిఁ జందురుఁ

బోలఁగఁగ లఁగనిన రోగపుంజము లొదలుకొన

ఆ.వె. కొమ్ములున్న బలుమెకమ్ములఁ బలుకోతి

నట సివంగి నెగయునట్టి పడి

సంత్యదుష్ట జనుల సంబు పర్షము జల

మింకఁగ నెడు కలల నెసఁగుఁగ నీడు

అ.వె. నలుగుబెట్టెఁ గనిన నలుపుతె తెల్లని
 వస్తుచాయము లుండు వడుపుగనిన
 రక్తపుష్ప గంధరాజిఁ గన్గొనఁ గీడు
 కనని విననికాంతఁ గవయ గ్రహము

సీ. మొండి క్రుక్కిడులను దండహస్తులఁ బాశ
 ఖడ్గ సంభృతుల వికారతనులఁ
 బెట్టుకొట్టఁగ నుండ? వెన్నయు నేయియుఁ
 బెరుగు తెలాంగుల ఖరము మేక
 కాక గృధ్రంబులఁ గాక్షము సంకంబు
 దుర్లక్షణములతోన మెలఁగఁ
 దానంబు నేయంగఁ దై లాంగుండగుటయు
 పెనామకుండము లేరు భూమి మిఱు

తే.గీ. పుట్టి సౌధంబు నొకటియై పొసఁగ నెక్కి
 క్రొత్త కోకధరింపఁగఁ గోరియొకరు
 పల్లఱునుబిల్వఁ దానడ్వఁ గలలఁ గనిన
 శోకభయవీడ చింతనానీక మొదపు

కం. పచ్చని కోకలు సొమ్ములు
 నచ్చుఁగఁ గల చెలులలఁ గనిననది సంపద తా
 నెచ్చుగమృతిగనఁ గుణపము
 నెచ్చుఁగఁ గన్గొనుటఁ గల్గు నెంతయు వేడ్కల్.

తే.గీ. అన్నముఁ భద్రముల్ తినినట్లు భారులు
 తినినఁ గనినట్లు నైరిభోక్తృనవ గార్ద
 భయతరథ మెక్కునట్లుగాఁ బాత్ర నీళ్ల
 ముంపఁ జేరంగఁ గలగన్న మొనయుఁ గీడు

కం. వననిధి పొంగుచునింకఁగ
 గనుకల యాప జన బంధుగణ నాశమగు
 ఘనసృత్త గీతవాద్యము
 విన నూతన బాంధవజన వీరుణ మొదపు

తే.గీ. తొండల గూరమగ్గును బండుటాకు
 పాలపక్షియుఁ గాకి కన్నట్లు చెట్టు
 శృతము పరమాన్న భోజనోద్వృత్తి పొగయు
 బీడుకొలను గలంగనఁ గీడు లాదపు

శ్రీ. సంకిర్ణ బంధంబు సంతాన మొనగూర్చు
బెడఁగు ముత్తైముగన్నఁ గొడుగు గలుగు
మౌళిక మక్షికముల మచ్చెల హంసము
గలఁ గన్న సంతదల్ గలిగివెలయు
మంచివారలఁ జూడ మంచివి చేకూఱు
మంటఁ గన్గొన శుభ మపిమదనరు
నమిత సాదముఖావయవ దేవతలఁ గన్న
దేవతార్చనలు తత్సేవఁ గనుట

తే.గీ. చాలనుఖములు నారోగ్య భేలలాదపు
నిట్టి స్వప్న ఫలముల నింగితమతి
వైద్య జనులు శుభాశుభాపాద్య గతులు
దెలిసినేయుఁ బ్రతిక్రియ ఫలము లొసఁగు

వ. దేశకాల ప్రకృతి విశేషము లెరింగి సాధ్యాసాధ్యనిర్ణయస్థితిం బ్రతిక్రియ
నేయందగు నింక గాంధర్వవేదక్రమంబు వివరించెద—

సీ మానితంబగుచుబ్రహ్మ గ్రంథి వాయువు
దనరినమందర స్థానకమున
నేమింప భందోవతిముఖ్య శ్రుతులకు
నలువైన హృదయోర్ధ్వ నాడులయెడ
నెనసి తిర్యక్ష్ణి డులను బుట్టి సౌబగౌండు
శ్వసనంబు శ్రుతులకు స్థానమగుచు
రమణీయమగు దత్స్వరము వినువారల
చెవులకుఁ బండువుచేసి చెలఁగు

తే.గీ. వెండి బ్రహ్మహ్వయ గ్రంథి మండి యూర్ధ్వ
గతిని నడచుచుఁ గ్రమముగ వితత నాభి
హృదయ శంఠ శిరో వక్త్ర వృత్తితాన
కముల ధ్వని గూడినది నాదమనుర నందు

కం. పరగునకారము ప్రాణం
బరయఁ దకారంబులొహితాన్యుండగుచుక
దిరముగఁ బ్రాణాగ్నులలో
నిరవొందఁగ నాదనామ మెలమి వహించెక

తే.గీ. సురుచిరమ్ముగ నలిసూత్తు సూత్తు పుష్ప
గురుతరాపుష్ప కృత్రిమ స్ఫురణ నామ
ముల క్రమంబగు తానకంబులఁ జెలంగి
నాదగతి యొప్పు సంగీత వేడు లెఱుంగ

చం. హృదయ గళోత్తమాంగకములెన్నఁగ మందముఖత్రయస్వరా
స్వదముల కొక్కలొక్కటిఁ చక్కద్విగుణమ్ములుగాఁ జొసంగు ద
త్పదమల నాద సంభవలసత్ప్రవిభేదములేపు మీఱుని
ర్వదియును రెండునాడులఁ దిరమ్ముగఁ బుట్టె శ్రుతుల్ పురుద్గతిక

సీ. మొదలెఱిఁగి శ్రుతికి హెచ్చదపు రెండవ శ్రుతి
తన్నభ్యమమున నాదంబు పొమ్మి
క్రమ్ముక యవిరళగతి నొప్పు శ్రుతి మట్టు
దగఁ బుట్టి చాన సత్ స్వరములు
నాఱింటి షడ్జ మెన్నఁగ నేడిఁటి బులుష
భంబు గాంధారంబు బరగు తొమ్మి
దిఁటఁ బదుమూఁటి విస్ఫుట మధ్యమము పది
యేసింటఁ బంచమ మెలమి నిర్వ

తే.గీ. దింట దైవత మిర్వది రెంటఁ దగ ని
పాద ముద్భవ మయ్యె వినోదలీలఁ
చాలు విఱిగినఁ బెరుగగు పగిది శ్రుతుల
కలయికల చేత స్వరములు వెలసె నిటుల

కం. గీత ప్రబంధముల నీ
రీతిక బేర్పిడఁగ గమి సరిగమపదనిస
ఖ్యాతిక సంజ్ఞలఁదామై
శ్రోతవ్యంబగుట స్వరసుశోభనత దగుక

సీ. ఆయుర కరణ మధ్యాప్యగు లిప్తము
లసఁగ నైదగు భాతు లాశ్రుతులను
గలవవి స్వరములఁ గలసి నాలుగు మూఁడు
రెండు నాలుగు నాల్గు రెండు నొకటి
రెండు షడ్జదుల నుండు సుంకార
ములు నాఁగ స్వరములు వెలయు నాల్గు
స్వరములు గూడిన సరవిఖండములు మూఁ
డిరవైన కళయన మెరవడినగు

- అ.వె. సప్తశుద్ధ జాతి సంగతిఁ దగు నలఁ
కారములకుఁ బేళ్ళ గాఁ దదీయ
మగుచు షడ్జముఖ్యమై యిట్లు లాప్యగుఁ
గంబతాన్యతరనిగదిత మగుచు
- కిం. స్వరభాగలు ఋషభస్వర
విరహితమై కైశికీయ విఖ్యాతిఁ దగున్
దర గాంధార నిషాదో
త్తరణములగు జాతులచటఁ దగు స్వరయుక్తికై
- నీ. గ్రహ మంశమనఁగరాగములకు మొదలగు
వహి నవి తారవ్యవస్థ మంద్ర
మట్టిద న్యాస విన్యాస లుపన్యాస
సన్న్యాసలు బహుత్వ సరణి నల్ప
మంతర మార్గంబు నట షాడ నౌడవ
సంగీత వస్తు ప్రసంగతిఁ బడు
మూఁడోపు సంపూర్ణమునకు నంగములై
స్వరముల గల జాతిసంక్రమణము
- తే.గీ. తారకంబగు అక్షగోత్రరణఁ గామ
చారియరఁ బొల్చు గీతమ్ము చాలు తరిటి ?
న్యాస మంతరగోపనమగు స్వరప్ర
చార మాంతర మార్గైక సంజ్ఞ నమరు
- తే.గీ. షడ్జ మధ్యను ఋషభపంచమములెన్న
దైవతంబు నిషాద గాంధారములును
దైవ్యవైతృక మాని నిత్యములందు
బ్రాహ్మ్యమగు షడ్జ మధ్యను పంచమములు
- కం. దైవత ఋషభములవనిప
పావనకులములు నిషాదపటుగాంధార
శ్రీ విట్కుల భవమన్యము
లీ వనుమతి శూద్రజాతి యెన్నఁగ వరుసకొ
- నీ. తమ్మి కెంజాయయ నెమ్మి కంతముబరె
వర్ణంబు బంగరు వడుపు మొల్లి
పూరుచి పచ్చని పాలుపు పసపు మిన్న
ధూసరచ్చవి క్రమధూర్యహమున

షడాదులగుస్వరచ్ఛాయలు జంబ్వంత
 రీపాదులు దృవరీతి కటాల
 రసములదృఢత వీరరాద్రముల్ ఋషభ ష
 ఙ్జములకైన్నగ డైవతమున కుభయ

తే.గీ. వికృతములు కరుణారసవృత్తి దగు ని
 పాదగాంధారములకు హస్తరుచి ససము
 లలరు పంచమ మధ్యమంబులకు జనులు
 గూడ గ్రామముగతి స్వరపూటమయ్యె

మ. శ్రుతిజాతి క్రమసంగతిక స్వరములచో నిల్చుటక మూర్ఖనా
 స్థితినిొప్పుక బ్రథమంబు షడ్జ మట నధిక మధ్యమంచా ద్వితీ
 యత, శుద్ధంబగు పంచమంబుల దృఢీయంబయ్యె స్వరొని యో
 గ్యతనుండుకభవి నల్ప కాధ్యల తదీయచ్ఛాయలం జేయగక

వ. షడ్జ మధ్యమ గ్రామంబులకు లక్షణంబు ఛాయాకల్పనార్థంబుగా నొడివెడనని
 వెండియు—

తే.గీ. షడ్జ మధ్యమ గాంధార సంజ్ఞ గ్రామ
 ములకు నధిపులు విధిహరీశులును దేవ
 తలు తదీయంబులగు రాగములకుఁ పలఁప
 సరవి శామంతపుర్క వర్తిరు లునికి

సీ. పూర్వాహ్లా గేయార్థ ములగు షడ్జగ్రామ
 రాగముల్ మధ్యాహ్న రాగములగు
 మధ్యమగ్రామ సంభవములు సంధ్యల
 గాంధార జన్యరాగములమరు
 షడ్జ మూర్ఖ నలునెంచగ మంద రజనులు
 పరిశుద్ధ షడ్జ మత్సరులు మణియు
 నమరు నశ్వైకాంత మరయ నిట్లైన తక్కు
 గ్రామమూర్ఖనలిటుగాకనైన

తే.గీ. విరుపదియు రెండుమూర్ఖన లిందువలన
 నైదు వేలును నన్నొరులైన తాన
 ములకుఁ బక్షాంతరమునఁ గలుగు నేఁబ
 దాటు మూర్ఖనలందుల సారగతిని

వ. రెండులక్షలున్నెనుబదిరెండువేలు నిన్నుఁటినలుబదిపూర్ణతానంబులయ్యెనెఁక
 నసంపూర్ణతానక్రమంబెఱింగించెద.—

తే. గీ. అమరుషాడవ షాడవ మార్చికమును
గాధికము సామికము ననఁ గలుగు షడ్వి
ధములు విరహిత స్వరము లాటమరు షాడ
వంబు స్వరములు నైదొడవంబు చెలియ

సీ. అవనిధలైన స్వరాంతరంబనఁదగు
ససరిగలు సమీక సంజ్ఞనొప్పు
సరి గాధికంబగు షడ్జ మార్చికమగు
లాలిత ప్రస్తార మూలమిదియె
స్థిత షాడనొడ వార్చిక గాధికములు సా
మికము స్వరాంతర మ్మితంబు
నిల నేఁడు నూలులు నిరుపది నూఁటిరు
వది యిరువది నాల్గు వరుసనాటు

ఆ.వె. రెండు నొకటి తానరీతులు జనియించు
తైశికంబనంగఁ గలదు జాతి
స్వరములొక్క కొన్ని జనక సాధారణం
బుదితమగును దాని తుది స్వరము

తే. గీ. అమరు స్వరములు సూలాదులనఁగఁ దాళ
యుక్తి నొకకళ చిత్రమార్గోక్తి మాగ
ధియు ననెడిగీతి వార్తకద్వికళ సంభ
విత మనఁగ గీతి యొప్పుగు చతురశీల

వ. మఱియుఁ జతుష్కళ లైన దక్షిణ మార్గంబునఁ బృథుల యనుగీతియు నిష్టితి
విధగీతులకు ఋషిత్వా పుత్రకమనెడి తాళంబెసంగు నట్టితాళంబునకు వినియోగంబెట్టిదనిన

తే. గీ. తనరు నాక్షిప్తకీ ప్రసాదకులు నంత
రైయు నైప్రహ్మ మికియు నాల్గు రహిని నాట్య
గతినిఁ బ్రథమాంకమునఁ దుదఁ గలది తెల్పఁ
దగియ నాక్షిప్తకలు షాడజ్జతక్ బోసంగి

సీ. అదియు ద్వాదశకళ యాకళ లఘుష్ట
కంబు ద్విత్రి స్వరగతి లఘువగు
నాదిమధ్యాంతంబులవి మంద్ర మధ్యమ
జారక సంజ్ఞలఁ దనరియుండుఁ

దెలియ స్వస్తి కము వృత్తి ద్వయంబనఁగ నం
ద్యావర్త మబ్జ పత్రంబు భ్రమర
మబ్జ గర్భామ్రేడి తాఖ్యలరాగ
కదంఃముఖ్ గలవు భేదంబులమర

తే.గీ. రంజన యొనర్చు కతమున రాగమయ్యె
నింకఁ దల్లక్షణ క్రియలెల్లఁ దెలియ
వినుఁగు మాళవ పడ్ద సరిజనిత మగుచు
పాడవ ప్రాప్తి శ్రీ రాగ సంగతితగు.

సీ. రమణీయ గౌళమేకము మాళవము తాళ
మమరు మట్టెను పూర్ణమగుచు నొప్పు
లిలితర్పుచ్చుటై తాళము పాడవము పూర్వ
యామమ్మనకు నది యర్హమగును
నలువైన సారంగ నాటతాళము డెంకి
పూర్ణమ్మనై యొప్పు బొల్పిమీటి
వరుస గుజ్జరి పాడవమట తాళంబు కాం
భోజి పూర్ణంబట్టి పొల్పు దక్క

తే.గీ. లలితహిందోళ ధన్యానులమరు గుజ్జ
రియును దేశాక్షి గుండ క్రియయు వసంత
మలహరులు దేవగాంధారి వెలయ [రేష]
[క డవా] ల కర్నంబు భూపాల కలిత మగుచు

తే.గీ. కనడ బంగాళ కేదారగౌళ శంక
రాభరణ నాదనామ క్రియలు మనోజ్ఞ
రచిత ఘంటారవమ్మ సారంగనాట
లిర్వదియు రెండు పగంట రేయింటి దగును

వ. ఇట్టి ద్రావీణ ద్రాగంబులయందు భూపాలాదిపురుషరాగాష్టకంబునకుఁ బ త్న
లగు చతుర్వింశతి శ్రీరాగంబుల నరువది నాల్గు మిత్రంబులు జనించె నందు పాలి, సారం
గ, హంవీర, రేవగంధీ, మేఘరంజి, కురంజి, పదవంజర, పూరి, సావేరి, హసావేరి,
మంగళ కాశిక, నారాయణ గౌళ, పంతుశౌళ, కన్నడగౌళ, మాళవ గౌళ. శుకవరాళి
పున్నాగవరాళి, పంతువరాళి, తొండవరాళి, హెజ్జి, ఖాది, యెరుకల కాంబోది, యె
కల కాంబోది, నీలాంబరి, బిలాహరి, మధ్యమావతి, ఉశాని, ఛాయాగౌళ, రవిగౌళ,
పూర్వగౌళ, కుంతలవరాళి, ముఖ్య రాగంబుల ప్రస్తార క్రమంబుల నసంతరాగంబులయ్యె
నిట్టిరాగ మార్గ స్వరబద్ధంబులగు గీత ప్రబంధంబుల భేదంబు రెఱుంగవలయు మఱియు
వీణావిధంబు.

సీ. ఆరోహణోపరోహణములు స్థాయి సం

చారచతుర్విధ చారములును

మేలాపకోద్రాహ లాలితాభోగధృ

వములంగములు గీతసమితి కెల్ల

స్వరపాత వచనముల్ బిరుదు గద్దెములు ప్ర

బంధపడంగముల్ పరగనవియు

చౌషష్టి భేదముల్ సరవి శ్రీరంధ్రక

కలహంస శ్రీరంగతైవళాదు

ఆ.వె. తిట్టిగీతవేద మేమి నాదబ్రహ్మ

మరయ మేటి యోగ గరిమలెన్న

పరమశబ్ద పరవిభాగ తత్వ బ్రహ్మ

విదుల నడిగి నెలియ విధము మేలు

కం. వేదోత్తమంబు క్షత్రియ

వేదితమున్ సాధుజన వివేక విహిత మ

ర్యాదాస్పదమైన ధను

ర్యేదము వివరింతుఁ దెలియ వినుఁడని యందున్

కం. దక్షతఁ బదియను రెండగు

లక్షణములు త్రివిధమైన లక్ష్యంబులు శౌం

తిక్షమ యుక్తిని విల్కొన

డక్షయమతి నెఱుంగ వలయు నభ్యాసమునన్

సీ. వేళలెఱుంగుచు విలుఁ బూనుటయు దృఢ

ముష్టి మట్టుగఁ బట్టు మురుపు పెద

వ్రేల నుంగర మిడు విధము నాసిక నేయు

నేర్పు నిశ్చలదృష్టి నిల్పు దెఱుంగు

నిలుచు పాదన్యాసముల విభేదములు

నాకర్ణముగ గుణమటు దివియుట

యంతపవాత ఘాతాదుల కెడయుట

యేయనయ్యెడ నిల్చి నైసకములును

తే.గీ. సమతనరి వోయునెడ తనువిముడు కొనుట

శరము వినురుక వసనీక చాయనేయు

టుంగరము నారి సమత పాసంగఁ జూచు

టిట్టి పదిరెండు పిదముల నెట్లుకొనిన

లక్షణములు వేర్యేఱి లలితమగును

కం. చల్లని వేళలఁ జేతన్

విల్లుధరించుటలు లెస్స విసరెడు గాలిన్
బెల్లగు నెండన్ వేళ్లులు ?
నల్లన నల్లనగుగాన నభ్యాసదశన్

కం. తలము ధనువంట నీ కం

గుళముల నణఁకువగ మధ్యమాంగుళి వెనుకన్
దళముగఁ దర్జనియుండఁగ
బలుముష్టిన్ విల్లు బిగ్గఁ బట్టఁగ వలయున్

తే.గీ. నారిఁ దివియుచు భుజమునఁ జేర నీక
నుంగరము వామదిశయందు నుండఁ దర్జ
ని నఖమటఁ గప్పుకొని వ్రేలు దనర వాటి
సంధి శర ముప్పుఁ దివియుట శస్త్ర సరణి

సీ. వామాంఘ్రి భుజములు వలనొప్పు సగముగ
నమరించి యా కాలి కడ్డమగుచు
నుండఁ గుఱివదము నొదవించి యారెండు
మడిమల నడుమొక యడిగెడుండు
నటుల నిల్చుటలు శ్రత్యాశీఢ మది వివ
ర్యయమైన నాలీఢమనఁగఁ దనరు
వడిలయ్య మేయుచు వామాంగుళము నేల
బలుపుగ నూనియాపట్ల మడిమె

తే.గీ. యెత్తుటలు లెస్స గుఱియేయు నెడల శరము
కరముచాయఁగ నిరుచెయ్యి సరిగనుటలు
పూర్వ పాదాంగుళము చాయ బూను టొకటి
యంబుతుదఁ జూడ్కి గురి గనుటదియు నొకటి

తే.గీ. సప్త షట్పంచశత చతుశ్శత శతత్ర
యాంఘ్రుల కొలఁది మఱియేయునపుడు వరుస
నయ్యనామిక మొదలుగ నైదు వేళ్లు
తుదలకై యంప మొనసరి తొడరఁ గనుట

కం. పిక్కలెడ నేసిదేహము

చక్కఁగ నిడివింటి వంపుచాటున నిడి యే
చక్కటి కదలక బెబ్బలి
యిక్కువఁ బొంచుటలు లెస్స యెంతయుఁ గడకన్

తే.గీ. గుహ వెడలివచ్చి దిశలుగన్గనుచు వాల
మవనిఁ దాటించి గమకింపునట్టి పెద్ద
పులి విధంబున నేయుచోఁబొసఁగవలయు
పింజ పింజంట నేయుట యేర్పిఁ దగును

కం. పారవోయినవేఁ డెత్తిన
నెరవీరికిన విల్లుమాని నిడివి దృఢంబున్
గురిచక్కని దగువంటిన్
దురుసగుతానకములమరఁ దొడరుట లావున్

ఐ. అలీధ ప్రత్యాలీధ సమవిషమ చిత్ర ప్రకారాది స్థానక కుశల బుద్ధుల నమరి, దృఢ ముష్టి దూరాపాత లాఘవ చిత్ర గతుల నతుల చాతుర్యత సకలాయుధ శ్రేష్ఠంబగు శను పునఁబ్రవీణుండైన ఘనుఁడిహపరసుఖంబులం బొదలునని నూతుండు పట్టాస్త్రము లెఱింగించెద వినుండని మునుల కీట్లనియె.

తే.గీ. తర్కములు రెండు నొక్కటి దండనీతి
సాంఖ్య శాస్త్రంబు మఱియును సారలీల
పూర్వ మీమాంసముత్తరపూర్వమైన
యట్టి మీమాంస శాస్త్రంబు లాఱునయ్యె

సీ తర్కద్వయమునందుఁ దనరు గౌతమకణా
దములు పొడత పదార్థముల గౌత
మము, కణాదము పదార్థములాఱిఁటందగు
నల శ్రమాణుప్రమేయము . సంశ
యము ప్రయోజనము దృష్టాంత సిద్ధాంతావ
యవతర్కములు నిర్ణయమును వాద
జల్ప వితండముల్ సరవి హేత్వాభాస
ధల జాలినిగ్రహ స్థానములన

ఆ.వె. గౌతమంబు ద్రవ్య ఘన గుణకర్త సా
మాన్యగురు విశేష మహిమల సమ
వాయుమనఁ గణాద వరతర్క పట్కృత
దార్థతత్వ సంవిదతుల ముక్తి

సీ. జ్ఞాన నిరతులకు సమమారు నెప్పుడు
నామోక్షసంసిద్ధియనఁగ వేడ్క
వినుఁడు తన్వాద్యైకవింశతి దుఃఖాంత
మర్థ స్వరూప సమృతము దలఁచ

పరుస శబ్ద స్వర్య వర యాప రస గంధ
 హృదయముల్ పడుబద్ధు లింద్రియములు
 నాఱు సౌఖ్యము దుఃఖ మది యిర్వది యు నొక్క
 పై యొప్పు విజ్ఞానులైన జనులు
 దలతురివ్విధములు తొలుమతంబునఁ బల్క
 నచురు షోడశపదార్థముల యందు

తే.గీ. నవనిఁ గన్గొను తెల్లఁ బ్రత్యక్ష మయ్యె
 మహిఁ బొగఁ పుష్పి కలిమనునానమయ్యె
 దానివంటిదె యన నుపమానమయ్యె
 మఱియు వినుతెల్లి శబ్ద ప్రమాణమయ్యె

వ. ఇవి ప్రమాణ చతుష్కంబగు. ద్రవ్యగుణ కర్మసామాన్య విశేష సమవాయముల ను
 పట్టుదార్థములయందు

కం. ఈ విధిఁ బెక్కులయిన నం
 దావలనన్ మొదలిదైన యాత్మ ద్వివిధమా
 జీవాత్మయుఁ బరమాత్మయు
 నా వేక్షెయొక్కటగుచు నానాతనులన్

తే.గీ. తనువుతెన్నఁగ భోగసాధనము ల్పిది
 యులులనఁగ జ్ఞానపంచక మటాల మఱియు
 ద్రవ్యగుణకర్మ సామాన్య తద్విశేష
 మనఁగ సమవాయ మీయాఱు నర్థమయ్యె

సీ. తొడి ద్రవ్య భేదముల్ తొమ్మిది పంచభూ
 తములు కాలదిగాత్మలు మనసు నన
 గుణ మిరువది నాల్గు గుణతులఁ దగు యాఁ
 రసగంధములను స్వర్యమున సంఖ్య
 పరిమాణతను బృథక్త్వతను సంయోగ వి
 భాగ పరత్వ తాపరత గురుత
 ద్రవత స్నేహతను శబ్దమున బుద్ధిని సుఖ
 తను దుఃఖమున స్పృహతన్ బ్రయత్న

తే. గీ. ధర్మ విద్యేష సంస్కారతతి నధర్మ
 తను విత్కరింపఁ గల్గు భేదములఁ దనరి
 కర్మము మనశ్చలన మెన్నఁ బేర్చి జాతి
 యగుట మాత్రమే సామాన్యమనఁ దలిర్చు

అ.వె. ధర విశేషమనఁగఁ బరగు నిత్యద్రవ్య

వృత్తి యది విశేష విధ పదార్థ
మాయతగతిని సమవాయ మన్నదియె సం
బంధమనెడిదియె భావమరయ

కం. ఇదియర్థ భేదగతి న

య్యదనన్ బుద్ధియన జ్ఞాన మన నది రెండొ
నది యను భవమున్ స్తరణము
విదితంబింద్రియము లణఁచు విధమున నరయన్

శే.గీ. యత్నము ప్రవృత్తియనఁదగు నదియె పుణ్య

పాపకలితంబు మోహ కోపములు రాగ
మెసఁగుటయె దోషమనఁదగు వసుధ మఱలఁ
బుట్టుటయె వ్రేళ్ళ భావము నెట్లు కొనగ

కం. ఫలమనఁగన్ సుఖదుఃఖం

బుల యనుభవమగుట పీడబొందుట దుఃఖం
బుల మోక్షంబు పవర్గం
బలరఁ బ్రమేయంబు తెఱగు లగు నిది యెల్లన్

సీ. ఒక్కటిఁ గాంచి వేఱొకటిగా నెఱచుట

సంశయంబనఁ దగు జనుఁ డొనర్చు
యత్నము నఫలమాటది ప్రయోజన మెన్న
వాదియఁ బ్రతివాది వాదసరణి

కనుగుణంబగు నిదర్శనము చెప్పటలు దృ

ష్టాంతమా శంక లేదరయ దీని

కనుట సిద్ధాంతమా ననుమానవాక్యాళి

మవయవంబగు నప్రియ ప్రసంగ

తే.గీ. మదియతర్కఁ బు నిర్ణయంబగుట తిరము

నేయటయె జ్ఞానమగు తత్వ చింత దొలఁగి
పలుకునది వాదమగు, జయ ప్రాప్తి నొడువు
కతలు జల్పంబు తర్కొక్తి గణుతి నిట్లు

తే.గీ. ఆత్మ పయము స్థాపించు నలవు లేక

పరమతము దూషణము చాలు పట్టునది వి
తండ, మనుమాన దూషణతం దలిర్చు
వాదమన్న హేత్వాభాసనాఁ దనర్చు.

సీ. రమి నభిప్రాయాంతరముతోఁ బ్రయోగించు
 శబ్దార్థమున దూష్యసరణి నాడు
 నది ధల మనఁదగు నమర నుత్తర మీమి
 జాతియో నటించు బరాజయము దోఁప
 నైరిమీఱ నాడుటఁ నిగ్రహ స్థానమా
 నొగి షోడశ పదార్థయుక్తు లిట్లు
 చెలిసి మోక్షార్థము దీనందనేరక
 వాది భంజన ధరావర్య రంజ

తే. నముల కుపయోగముగ సంధతమసహప
 సమగ్రహస్థితి బుద్ధి జాడ్యమున జనులు
 కొందఱిందందు సుఖములు జెందరందు
 హరిపరాయణులధిక సౌఖ్యాభ్యులరయ

మ. ఇది తర్కస్థితి దండనీతి యనఁగా నింపారు నెందర్థశా
 స్త్రీదశఁ ధాత్రిత్రుతిస్థితి త్రకర సిద్ధంబై ధరాధీశపు
 ణ్యదమై పాతకదండ న్నా మును సత్య స్థైర్య వర్ణా శ్రమా
 స్పద ధర్మత్రుతి పాద్యమై వినుఁడు తచ్చాస్త్రింబు మోదంబునఁ

కం. దురితాత్మల దండింపుచు
 వర సజ్జనతతులఁ గరుణవర్ధిల్లఁక భూ
 వరుండరసి మనుషవలయుఁ
 దఱచగు వ్యవహార దశలఁదజ్ఞులు పొగడఁ

వ. ధర్మాధర్మము లెఱంగి దండింపఁ దగుటఁజేసి తన్నిర్ణయ పరులవలన నృపతి
 యెఱుఁగవలయుంగావున.

సీ. పటుమత్సర శ్రోధపక్షపాతాధర్మ
 దుశ్శీల నిరతులఁ దొడరనీక
 శాస్త్రధర్మ వివేక సత్యదమశమ సం
 యతుల విప్రుల సభాన్వితలఁ జేయ
 దగు, వారు లేనిచో సుగుణలెవ్వరో వారి
 మౌదుఁ దక్కఁక సభఁ జూనుపవలయు
 నేగుర మువ్వుర నేడ్చురగా ద్విజ
 వర్యుల సభ నున్నవలయు నీతి

తే.గీ. సౌమిది బిలువక సభకు వచ్చునతనఁ బ్ర
యత్నమునఁ జేరనీక ధర్మార్థవేదు
లైన వారలచే వాడు లంఘన మేలు
శిష్ట పాలనులగు నృప శేఖరులకు

కం. పులశీల వయోరూపము
అలవడు ధర్మజ్ఞులైన యనఘాత్ములవై
శ్వులసభఁ గూర్చుఁగ దగుని
శ్చలమధ్యస్థ ప్రచార సత్యలయినచోక

తే.గీ. బ్రాహ్మణులు సర్వదేవతా ప్రతిములగుట
నధ్యయన శీలములు గల్గునట్టి వారి
లున్న సభ దేవసాన్నిధ్య మొనరు కతనఁ
బలుకుబడి జల్ల ధర్మమ్ము బయలు వడును

కం. కనిచెప్పమి కనకనై చె
ప్సినదోషము లాందుగానఁ బెద్దలు సభలక
విను వినుకుల కనుగల్గిన
ఘనుల సముల సభలఁ గూర్చుఁ గాదగు పతికిక

చం. తగుజనులెల్లఁ గూడి యిది ధర్మమటంచు విధింప నట్లు నా
జగతివిభండు తత్ప్రజలఁ జాతురితో నియమింపఁ బుణ్యహా
నగడున నేయకున్న సచివాత్మపురోహితులెల్ల భూవిభుక
మిగులఁగ నీకధర్మగతి మేకొనఁ జేయుట యొప్పు నెంతయుక

ఉ. వారిని కోర్కె నయ్యభయవాదుల ప్రార్థన నేయు ధర్మవి
సార్థకుఁడాలకించి పెరసభ్యులు మెచ్చఁగ ధర్మయ్యకిమై
గూరిమిఁ చెల్పు లెస్స విసఁగూడమి భూవిభుఁ జెందుఁ చాపముల్
ధారుణి సభ్యులక్షణ బుధ ప్రకరంబట లేక యుండినక

ఆ. వె. ఎవ్వఁడేని సభ్యహితలక్షణుఁడు వానిఁ
బ్రాద్వివాకుఁ జేయఁ బతికిధర్మ
మతఁడు ముందువెన్ననగు ధర్మములు పట్టి
యరసి నిర్ణయింప నర్హుఁడగుట

కం. మోహభయలొకమత్సర
సాహసములఁ దప్ప బలుకకాస్రోక్తముగా
నూహించి వారిదండన
నోహటిల నొనర్పవలయు నుర్విపుండలరక

కం. ఆమరంక సృత్యచారము

సమయాచారంబు నిఖిల శాస్త్రార్థ లస

త్రమ మెఱుంగు ననశరాధుం

డమలుం డవధ్యుం డబాధ్యుం డాతందెవటన్.

సీ. క్రమత నల్పదియు నెనిమిది సంస్కారముల్

కలిగి కర్మతయ కలితుం డగుచు

వసుధం బ్రసిద్ధం డావాండు మోసము పల్కు

దండింపఁగారాద ధరణి పతికి

సమయ శాస్త్రాచారముఖుల గతులిత

రులు పల్కు వినియది గలగం చెలియ

తే వ్యవహార మా నెసంగు నాతనికి శం

కాభిసూగత్తు తత్త్వాభియోగ

తే.గీ. మనంక వస్తు దర్శనాదులు ప్రత్యక్ష

దర్శనంబు నగుచుం వనరం గనుట

కెఱుంగ ననుట యిదియె యిదిగాదనుట రెండు

గలిగి మత్త వృత్తిగడగి యొకండు

కం. పాపమెఱుంగుమి నన్య

యాపరతన్ బైడి భూమి హరియించున్

ద్యాపారమప్రవిధములం

జూపట్టున్ నిజము బొంకు చొప్పొనరంగన్

ఉ. అప్పుదిగాదు కూలిడిలివంచను చానము నేసి తంచు నీ

వప్పుడు నించుమించుగం గ్రయంబొనరించితి వంచెఱింగియున్

జొప్పొకయింతయున్ గనని సూటిగ వాటికిఁ గూడియిచ్చి తం

చెప్పుడు నుద్ధరించువని కిచ్చితి నొనని లేదు నాడనన్

తే గీ. స్వామి పేరను టాహత్యరణి, బెదరు

నేయుటయు మ్రచ్చిలించుట స్త్రీ ధనంబ

నుటయు జూదంబునం బిలుచుటయు వాడు

లివి యసాధ్యగతుల నూటయెనిమిదయ్యె

వ. మఱియుం బెక్కచెఱుంగులగు వ్యవహారంబులై ధరంబరగై బలవంతులొనర్చునవి
యును దేశంబేకంబుగాఁ బూనినవియు రాజావలంబంబునవైనయవి వ్యవహారంబుల గావు
చుత్త ముద్దపాయి నీచస్త్రీ లలవల్లభుల వ్యవహారంబునకుగా నొక్కరుండు వచ్చి చెప్పిన

వారలఁ బలుపంబుంపక తత్కార్యంబు లరసి దండించునది. బాలవృద్ధ గర్భిణీ శిశుజనా నాఘలక్ష్మీదియొ క్రమ పరామర్శించెలిసి ధర్మంబునిలుపునది. సమక్షంబైన వారలితరులచేఁ బలియెఱుంగువట్లునరించి తదాకూయమానులై వ్యవహారంబులు దీర్చుకొనవలయు నిట్లెఱింగిధర్మంబు దస్పనియతండు ధర్మాసనస్థితుండనఁ జరగు వెండియు. —

సీ. దాయాద్యమన ద్వేషత నబద్ధతందెల్పు

టదివేగమున నరయంగ వలయు

సభ నొక్కగతినుండుచంద మంతకుమున్న

చెప్పు నాతండ యసిద్ధుండండ్రు

కాలకర్తృస్థానక ప్రవాసా సిద్ధు

లన నాల్గు దెఱుఁగు తొనట్టివారి

దండించుచున్ యథార్థము దెల్పు మనఁదగు

ననువుగ నిజమాడు నర్థి బొంతు

తే.గీ. వాఁడు ప్రత్యర్థియున్ బూర్వవాదియయ్యె

త్రాయఁగాఁదగు వాఁడును వాక్యసరణి

నొరసి పల్కెఱునడిగి తదుక్తు లెఱింగి

పురుష భేదము సభ్య లేర్పఱుపవలయు

అ.వె. స్థానతత్త్వ వస్తు సంఖ్యలవియు లక్ష్య

మావిధంబు లరసి భావమరసి

యది పరిగ్రహక్రయములకు బలవత్త

రంబు పూర్వ విరచితంబునగుచు

తే.గీ. అన్యవాది క్రియాద్వేషి యస్థిరుండు

యటు నిరుత్తరుండును నిల్వ నంపరాసి ?

వాఁడు నేగురు హీనపు వాదులరయ

నందుల సమర్థు నసమర్థు నరయఁ దగును

సీ. ఖ్యాతిఁ గర్తృస్థాన జాతి సంజ్ఞాధివా

సములు దేశము నొక్క సమముగాఁక

నుభయవాదులు దెల్పు నొగఁ బ్రమాణమె కాఁక

దెలిసి పల్కెడలు శోధింపవలయు

వైత్ర వైతామహ ప్రభురాజకీయమ్ము

లగు నెడఁ దన్నూల మరయవలయు

నప్రసిద్ధ ద్రవ్యతా విధేయ విహీన

ములు నసాధకములు దెలియవలయు

తే.గీ. స్నిష్క్రియత నిష్ప్రయోజనాన్వితము లెఱిగి
బహుతరోక్తి యసంగతభాషణములు
పరగు ద్రవ్యనిరూపణ భావయుక్తి
క్రమ విశోధనచే నెఱుంగంగవలయు

ఉ. సాక్షియు భక్తియుఁ బ్రభుతసంజ్ఞ యనేక వివాదముల్ సభా
ధ్యక్షులు పెక్కుఁ దముల ధర్మపుద్రోవ విమర్శచేసి శాం
తిక్షమ నొప్పు నుత్తరము దెల్పక మున్నె యెఱుంగఁగాఁ దగున్
గతులుగాక యుత్తరముగైకొన నిర్ణయముక్తి దక్కఁగన్

సీ. వినిపూర్వ పక్షశోధనముచే సంగత
మవలంబనము చేసి యటు నసంగ
కుని దండ్యుఁ గావించి మును లిఖియింపుచోఁ
బలుకులు బెకుకులు దెలియవలయు
నిజమరి యర్థియు నెమ్మి నుత్తరవాది
యనఁదగు ప్రత్యర్థియనఁగఁ బూర్వ
వాదినా, బొంకరి వర్తిల్లు బరపక్ష
ఫండన నిర్మడ గరిమ సార

తే.గీ. మరయ సందేహరహితమా నర్థి పలుకు
లిందులకు నన్యమై విరోధిహ పాడుమఁ
గలక నొందుమఁ బ్రత్యర్థి పలుకులడరుఁ
దెలియఁదగు కల్పనిజఁగులు పలుకుబడిన

శాం. అంగీకారము పట్టువీడమియ్య సత్యంబైనచో వానికొ
సాంగత్యం బెడలంగఁ బల్కుటయనుకొ సభ్యాతిగర్హిండు నా
సంగౌ సత్యము నాల్పరీతుల నసత్యం బట్లయో లేఁజుం
గం గూడుండుట లేదు పుట్టిననుట ల్లా నాల్పచందములన్

కం. ఉత్తర వచనమురీతిన్
హత్తియఁ బెరన్యాయ భేదమగుచు విరోధం
దెల్పినది పూర్వపక్షం
బత్తటి నది దెలిసిపలుకనగు ధర్మోక్తిన్

తే.గీ. హేమములు మూరిసంగతి నేనటన్మ
నది పదాత్మనచో యాకలనుట పూర్వ
సభ్య రప్పింపవలయు వాగ్జాలి పాసఁగఁ
బలికేనేనియు బొంకుగాఁ దెలియవలయు

కం. వ్యవహారమ్ములు చెప్పట
యవి వ్రాయట యగ్ని సత్యమాడుట వ్రాతవ్
భువి సాధ్య కార్యసిద్ధిక్
వ్యవహారము నాల్గఁతుల పర్తింతుండగ్

తే.గీ. తగమిం బ్రత్యర్థియొడ విరోధంబు గనియు
ఖండితము నేయకనె యర్థిం గాదనుచుట
వారి మనసులుగనుగనుగొనవలయు నన్య
వాది పద సంగ్రహుండనఁ బాటుపడును

కం. కడు వాక్యభలనమ్మునఁ
జెడు వ్యవహారమ్ము భూమి స్త్రీ ఋణముల యం
దడరు ప్రమాదంబనియన్
వడినెఱుంగునటన్మ సత్యవాది జయించున్

వ. ఎల్ల యర్థ వాదంబులకు నిదియ ప్రమాణంబు వాదకాలంబున దివ్య ప్రమా
ణదీర్ఘాబల్గునతండు దండ్యుడు సాక్ష్యాదులచే నిరూపితధనంబర్థి కిప్పించిరాజునకట్ల
నయ్యాయఋణంబుల యందెట్లు నిర్ణయింపవలయు వెండియు.

సీ. సాహసంబున విజితస్రాస్త్రములఁ బ్రాణి
హింసలు నేసిన నెసఁగదొంగి
లించిసఁ దిట్టిన నొంచిస సంచిత
క్రూరా శరాధులఁ గులతరుణుల
దాసీ జనంబుల తగవులు దీర్చుచో
నిల దుష్ట గుణములు డెలియు డెగ్గు
లాడిన నోడమి యానన నేవ్దంబు
గద్దదికయు..... తొక్రు

తే. పాటు నాల్కకుం దడిలేమి పరుల పలుకు
నమ్మిమెచ్చుట ముఖ వివర్ణమ్ము దైన్య
మాత్మ వికృతియు గుణులుగా నరసియపుడె
దండనము నేయ ధర్మమ్ము ధరణిపతికి

కం. మఱియుంజెన్నెలదుష్టుల
తెఱుంగెఱుంగుచు నేర్పుమెఱయ దీరాఘలనే
ర్పణపుచుదండింపనియా
ధరణిపతికిఁ బాపమెసఁగు ధర్మము పాలియన్

సీ. కనుగొన్న యాతఁడు వినిన వాఁడట సాక్షి
యందుఁ గృతాఖ్యుండు నకృతుండనఁగ
ద్వివిధుల లిఖితుండు తెలియఁ బ్రతపుసాక్షి
యాదృచ్ఛి కాగతుండరయ గూఢుఁ

డుత్తరసాక్షి నా నొడవు నేవురు కృతుల్
ప్రాడ్విహతుండు వెక్కు పనులవాండు
సర్ది పడుండు గ్రామ్యుఁ డాతేఱుండు సభ్యుఁ
డార్దురు నకృతు ల్మిట్లైన సాక్షి

తే.గీ. మహితకులశీల సత్య ధర్మములు తపము
దానమును బుత్రధన శాస్త్ర తత్త్వదమము
లమరు సద్గుణవంతుఁ డౌనతండు వలయు
స్త్రీ వివాదమ్ములకు సాక్షి స్త్రీలు వలయు

కం. వ్రతులుకొ వృద్ధులుచోర
ప్రతతియు సాహసుండు నంబి బాల కితవదు
ర్మతులుకొ వికలేంద్రియలుకొ
బలితులు కోపనులు సాక్షిభావ విరహతుల్

తే.గీ. ఆర్థ సంబంధి పాపండు నతివ ధూర్తు
నట్టువునిఁ గూటసాక్షి నెవ్వట్టు నడుగ
రసఘ్నం డగుసాక్షి ప్రాజ్ఞుఁడధికశుచియు
నగుచు ద్విజదేవస్సన్నిధి నాడవలయు

కం. కులధర్మమువై నొట్టిడి
పలుకులఁ దచ్చైన నాల్గు పడునని యడుగకొ
వలయుకొ జంకినచో ఘన
కలుషగతులఁ జెందు సాక్షి ఘనపాతకేయై

సీ. బంధుకట్టున వచ్చి పల్కువాఁడగు కూట
సాక్షి వాంఛనుచిత్రసరణి నభుము
లనెసంగి పల్కు సాక్షిని జాతి కొలఁదుల
దండించివారిచే ధనము గొనుట
కలికి నీలియు ఈభాస్వదమతి ధర్మంబు
కూట సాక్షులనాల్గు కోయవలయు
జానపదంబున శాసనంబున నిరు
దెఱంగుల లిఖితంబులరయ స్వకృత

ఆ.వె. మైన సాక్షి వలవ దన్యకృతంబైన
సాక్షి వలయు దేశచర్య నుభయ
సమ్మతంబు సాక్షి సకలంబు లిఖితత్ర
మాణుగుచు సంజ్ఞ రాజు దనరు

మ. వ్రతులైనక లిఖితములున్నయెడల న్వాంఠంపఁగా నొప్పుగున్
 ధృతిఁ దత్పత్రులపైఁతులున్న ఋణముల్ దీర్పందగున్ వేగఁ ద
 దగ్ధిఁ దీర్పంబని లేదు బల్చినగు లేఖ్యంబత్య సిద్ధంబగున్
 మృతమైననృతలంగ వ్రాయఁదగు నచో బొంక దండుండుగున్

కం. చను జయ కృతిక లిట్లన
 యనువొందక రాజకీయమట సందేహం
 బొసరిన నిర్ణయ విధములు
 దనరు లిఖితములను నెల్లఁ దగు దద్విధముల్

ప. యుక్తి ప్రాప్తిక్రియా చిహ్న సంబంధాగమ హేతుశుద్ధాశుద్ధిస్వహస్తపరమాస్తాది
 క్రియల వలన లిఖితంబును ధర్మవచనానుయాధి సభ్యులు నిర్ణయించవలయు లిఖితభుక్తి
 సాక్షి వృత్తిరేకందైన దివ్య ప్రమాణం పావశ్యకంబగు నదియు, జలాగ్ని భజగ విషకోశప్ర
 మాణంబులను వైదుతేఱంగులం బరగెనవి యధిక వ్యవహారంబులకుఁ దగి శారీరదండ న్నార్తం
 బులగు మఱియు పిశ్చ శిరస్పర్శక పథాది ప్రమాణంబులనేకంబులు గలవిట్టివి సఖానాయ
 కానుమతి భానువాసరాది పుణ్యదినంబులం దొలునాఁడుపవసించి యార్ద్ర వస్త్ర ధరులు
 బ్రాహ్మ ఖులగుచు నొనరింపవలయు.

సీ. అగ్ని దివ్యంబు పూర్వాహ్ణకాలంబున
 సంబుభులందు మధ్యాహ్నమునను
 శోశదివ్యము మాపు శోరివేకువ విష
 మహిషహ్ని తప మాషాది విధులు
 పూర్వాహ్ణమునఁ జేయఁ బూనుట తగు దులా
 దివ్యంబు నేయు నతేఱంగు వినుఁడు
 యజ్ఞార్థ తరుఫుల నట హేమమృత్యంబు
 లమరంగ వటము క్రిందైనచోట

తే.గీ. వెలయుఁ గల్పోక్తపూజ గావించి ప్రార్థ
 నంబొసర్చుచునెక్కిన నరుని ధరణి
 ద్రోయకుండిన శుద్ధుడౌ త్రోవేనేనిఁ
 గపటిగా నెంచి దండింపఁగాఁ బొసంగు

కం. అది వృద్ధ ప్రేమ బాలుర
 కదనక రోగులకు ద్విజులకలవడదు ద్విజా
 స్పదము జలదివ్యమగ్నియను

తే.గీ. తప్తమాషములమరు డ్రతరులభవుల,
కంబుదివ్యంబు విషము వైశ్యాస్వయంబకు
యోగ్యమన్నియు శూద్రున తుచితమనిరి
పూని స్మృతివిదులైన విబుధచయములు

కం. కొంచెవుల బనులకుల దనువుల
కెంచ విరోధమగు నెడల నిట్టివి తగదం
దంచిత విషదివ్యము వి
ప్రాంచజ్ఞాతికి ననర్హమనిరి మునీంద్రుల

సీ. ఈ ప్రమాణముల యందెల్ల దిక్పాలుర
నిదేవతా పూజ ప్రణతి వలయు
దలను బలిక పూన్పదగు ద్రాధ నాయుత్తి
యిట్లు ధర్మ ధర్మ మెఱింగి నృపతి
శాసించి పుణ్యంబు భాసుర కీర్తియు
గల్గి సౌఖ్యములు గాంచు నెవట
తుల ధటానామమా నిలధకారము ధర్మ
మా టకార మధర్మమగుటవఁటి

తే.గీ. రెంటి వివరింప నేర్చిన రీతిదగుట
వాపలకు నెల్ల నటశిరః పత్రికదగు
పంచభూతాది దేవతా ప్రార్థనోక్తి
మంత్రమొక్కటి దగునది మఱవఁ దగదు

శ్లో. ఆదిత్య చంద్రావసలో నిలశ్చ
ద్యౌర్భూమి రాపి హృదయంయమశ్చ
ఆహశ్చరాత్రిశ్చ ఉభేవసంశ్చ
ధర్మశ్చ జానాతి సరస్వ పృథ్వు

ప. ఇది వ్రాసిన పత్రిక శిరంబున నిడి ధటనెక్కియొందుండియైన దారు వికలంబుననైన
బడిన నశుద్ధుండు పడమి శుద్ధుండు, ననలప్రమాణంబునకు నట్లన గావించి.

కం. రావాకుపైన సర్కద
కావలి నాణ్ణాకటి చేలికడ్డంబిడుచో
నావహ్ని బ్రాహ్మింపుచు
వావకనిభమైన మడ్డు పట్టింపదగుట

అ. వె. నీళ్లనద్ది క్రాచి నెటినేడు జేసల
పొడవు మడ్డునెత్తి నడచి యంతఁ
జేతవడ్డు నలుపఁ జెయ్యి కందిన నోట,
మొదవు కందుకున్న యదన జయము

చం. జలములు నాభిదాంక కలువం బొసరింపుచు నందులోపలకొ
నిలిచి తదీయ పూజనము నెమ్మి నొనర్చుచు యజ్ఞవృక్షపుకొ
బలువగు మొద్దు బట్టుకొని పజ్జశరాసనమాని మూన్నిబెటి క
మ్ములు పడి మూఁటిసేయ నటమున్న పసింపిసవాండు వేగితనొ

అ. వె. వెనుకనేయునమ్ము గొనివచ్చు సంతలోఁ
గలకదేటి వాండు గానబడిన
శుద్ధుండగును జూడఁ జొప్పడకున్న న
శుద్ధుండగును ధర్మ శోధనమున

కం. పామవ జ్ఞాతము శృంగజ
చుమరంగనభిమంత్రపూర్వకార్పితవిషముకొ
గ్రమమున జీర్ణించినచో
నసులుండని తెలియఁదగు సభాధిపుఁ డతనికొ

తే. గీ. కాలకూటకులంబది కాదుగాని
కడమ విషముల శోధింప నిడంగ నర్హ
మటుల పాసలు సేసిన యనఘు నరసి
ప్రీతితోఁ బ్రోవ నృపతికి నీతి నుమ్ము

వ. విషమిచ్చునతఁడుదజ్జు ఖండును గొనునతండు దక్షిణముఖండుగా నుండ
వలయునింక గోశ్రవమాణం బెఱింగించెద—

సీ. పశుభృత్యగణన మొప్పుగఁ జేసి కడువడి
నియమంఘం గావించి నిత్యవిధిగ
నార్ద్ర వస్త్రములు వివ్యాభి ముఖమ్మున
నిల్పి దోయింటనుంచి నీళ్లు ద్రావ
ముమ్మాలు గావించి యిహ్మాడ్కిఁ గడవఁగఁ
దనకు నుఖంబుంటఁ దగ విశుద్ధుఁ
గానెఱుంగుడు కీడు గల్గె నశుద్ధుఁగాఁ
చెలిసి దంఢింపఁ గావలయుఁ బతికి

తే.గీ. బియ్యముక త్రొత్త ఘటములొక బేర్నినునిచి
 సూర్య సన్నిధి నిడి తినఁ జొనుపవలయు
 పగుల దవడలు రక్తము ప్రబల నతనిఁ
 గపటవర్తను గానెఱుంగ న్వలయును.

వ. పతితమద్య పానులక నాచారులకుఁ బ్రమాణంబులు పనిలేదు వారలు దండనార్హులు
 మఱియుఁ దత్త మాషాజ్య దైవంబులనునవి తామ్రమృణ్మయాది పాత్రంబుల నిరునిది పలం
 బుల తైలంబులు క్రాచి యందు మాషంబులు మాడ్చియవి యొక్క టొక్కటిగానెత్తించు
 టయును, ఆజ్యంబు క్రాచి యందు జెయ్యిడు మనుటయు నాగ్నేయంబనఁ దగుదైవం
 బువెండియు. —

కం. ధర్మంబు వెండివంటిద
 ధర్మము సీసంబు రీతిఁదగు భార్యమునకొ
 బేర్ని లిఖించి పూజకు
 నర్హి తద్వర్ణగంధ మక్షతలు దగ్గ

కం. ధీయక్తి గోమయంబు మృ
 దాయత పిండంబు ప్రార్థనావృత్తి పాలుం
 డాయెడ నదియెత్తియ్యఁ గ
 నేయది యెటవచ్చు దాన నెఱుగఁగవలయుకొ

వ. ధర్మప్రతిక వచ్చినన శుభంఱునుంగానెఱుంగందగు నిక దాయాద్యంబెఱిం
 గించెద. —

సీ. వైత్రకంబగు ధనప్రతిబంధకము గాయ
 మచ్చటఁ గల్గుదాయాద్య మరయ
 ద్రవ్య భేదంబుల ధనికనేరంబుల
 స్వత్తు విభాగ ప్రశస్త మగును
 సామి రిక్తక్రియ సంచి నాగ పరిగ్ర
 హాదికముల్ స్వత్తులవనిమరుల
 కలభూవులకును జాయానులబ్ధంబులు
 వైశ్య శూద్రులకు సుర్వర శరీర

తే.గీ. కృతములంగల్గు సరి స్వత్తు కీర్తితముగఁ
 బూని కనినది యెత్తినవాని సొమ్ము
 శాస్త్రసిద్ధమె నిజసత్తు సరవిలొకి
 కంబగు ధనంబు పనిగొనఁ గాదు ముమ్ము

వ. వైశ్యనకుఁ గృషియు శూద్రునకు శ్రమయు రిక్తాదులు స్వస్థంబులై వరిలు
 గావున.

సీ. అశ్రుతిబంధి దాయాద్యంబు రిక్తంబు
క్రయమది ప్రతిబంధకమగు దాయ
మిలఁబ్రతిగ్రహము మున్నలుగ నొక్కఁడు దీసి
కొనిన నిక్షేపంబు గొనుటలధిక
మంబుప్రతిగ్రహమింబగు ద్విజుల క
ర్తము వాటికంటె భాగానుగతికి
నదియుఁ బైతామహమై పితాపుత్ర సా
ధారణమయ్యు నా తండ్రిదగును

తే.గీ. స్వామినాశ విభాగాను చర్యలయెడ
సుతుల సౌమ్యుగు జనకు నార్జితము నతి క్ర
మంబునైన ధనంబును మఱులు సుతుల
యనుమతికొ దానమును విక్రయంబు నీతి॥

కం. అపదలకు శ్రాద్ధక్రియ
నోపికఁ దద్ధనమునమ్ము యోగ్యుఁ డొకండే
యాపట్ల సుతుల యనుమతి
చూపట్టఁగ వలయున నెడి చొప్పొప్పదలన్॥

తే.గీ. గ్రామసామంత దాయాదిగణము జ్ఞాతు
లఱుఁగ భూవిక్రయం బర్హమిరభ్రగాఁగ
భాగమగ్రజుకీరు పాలు పరగ మధ్య
మునకు నొకపాలు హెచ్చియ జనకు తగవు॥

వ. నిజార్జితంబైన సగ్రసుతునకు విభాగంబునందొక యంశం పీవలయు భార్యలకుసహం
శంబేకాని యధికాంశం బిచ్చుట యనర్హంబగు జనకుండు న్యూనాతిరిక్తంబుగా విభాగం
చిన సశాస్త్రీయంబగు నేని పునర్విభాగంబు కర్తవ్యంబు.—

కం. జనసీ జనకుల యంశం
బనువొందఁగ జ్యేష్ఠునిం దదంతమ్మునఁ జెం
దును సంతతిలేనిచో దా
యను జెందుకొ దద్ధనంబులవి శాస్త్రగతికొ॥

ఆ.వె. సుతుఁడు లేమి పుత్ర కలివయు లేమి దా
యాదితతికిఁ బ్రాప్త మౌనము
జ్ఞాతులకు విభాగకర్తార్హమగు వైత్య
కార్జితము స్వతంత్రమైన ధనము॥

కం. పిత్రార్జితా విరోధత

మిత్రుల వలనకా స్వవిద్య కేల్మిగల ధన

క్షేత్రములు సోదరులకును

థాతిన్ దాయాదిపాల్లు తగదీయంగన్.

ప. పిత్రార్జిత జీర్ణ క్షేత్రంబు బుద్ధరించె నేనియుఁ దదంతంబును స్వాంతంబును దాన
త్రైకొని సోదరులకు యథాంతంబులీయందగుగాని స్వార్జిత విభాగంబుశాస్త్రీయంబు వైత్య
కంబగు కృపాదు బుద్ధరించెనేని సహంత విభాగంబుల్లంబు తటాకారాచూది సుకృతంబు
లు పంచుట నిషిద్ధంబు వస్త్రశయ్యాలుంకారాచూలు శ్రాద్ధకాల వినియోగార్హంబులు దాని
దాసీజనంబుల యథాంత క్రమంబుల వనులు నేయించి కొనునది. ఇవి పితృధన విభాగ
పద్ధతి, వైతానుహ్యంబునకు విశేషంబుగలదు వి నుండు,—

సీ. తండ్రుగడించిన ధనము లాతని కెన్న

రెండుపాళ్ళిచ్చుట రీతి తాత

యర్థంబు వట్టచూటది గూర్చుటతనిచె

తాత గణించిన ద్రవ్యమున్నఁ

బ్రతుల పాళ్లు వెంబడిఁ బంచుకొదగు

వెన విభాగంబైన వెన్నఁ బుట్టు

నతనికిఁ బాలు లేదా తల్లి దండ్రుల

యదియె తదంత మందతనిఁ జెందు

ఆ.వె. జనకుఁడీల్లు వెన్నజనియించిన తదంత

ధనము లేమి భ్రాతృ జనులు భాగ

గతుల ధనము గూర్చి యతనికిఁ బాలిచ్చు

టర్లుమగుటఁ బుత్రి కదియె తగవు॥

చం. జనకుఁడు లేమి భాగములు నల్పఁ గఁ దల్లికి భాగమీఁ దగున్

దనరఁగ శ్రీ ధనంబుగల తల్లికి నంతము సాము యోగ్య మా

జనని వనంగఁ బుత్రికల పాల్పటఁ జెందల విత్త మెల్ల ని

ట్లనువుగఁ దల్లి దండ్రు లెడయైన విభాగమునందు పొందుగన్॥

కం. కడగొట్టుకూఁ తురైన్

గొడువైనన్ బెండ్లి లేమిఁ గూడు ధనము నం

బెడ కల్లఁ దదవ్యయంబున

కిడి మిగిలిన ధనము పాళ్లకీరవగు జగతిన్॥

మ. భగినీ భాగములీయఁ గావలయు నే కట్టందుఁ బితర్థ మొ
త్తుగ నింతేనియుఁ గల్గఁ గొంచెమగుచోఁ బూన్కిన్ బ్రశస్తంబుగాఁ
దగవా విప్రుఁడు యత్రియాముఖజ సంతానంబు జెందంగఁ బా
దగు భాగంబుల పాలు తక్కువగు శాస్త్రార్థాధి జాత్యునతన్ ॥

ప. యత్రియా వైశ్యా హూద్రా శ్రీ భవులకుఁ ద్రిపాదార్థపాదభాగంబులిచ్చుట
హితంబు దానప్రతిబంధక శ్రేత్రంబులు దక్కతక్కినధనంబులీపిభాగంబునకన్వయంబులు—

తే. గీ. పాశ్చ పంచమనైవ్యఁ డే బ్రాత్య జనుల
పంచనము నేయు వాని భూవల్లభుండు
పాలికెడఁ బాపి దండింపఁ బాడి వాని
పాలు తత్సోదరుల కీడ మేలిసితి ॥

చం. తనయులులేనిచో గురుబుధ ద్విజముఖ్యులవల్లఁ బుట్టఁజే
సిక తనయుం డు శ్రేత్రక విశేష పితృద్యులకెన్న శ్రాద్ధముల్
ధన ఋణముల్ ఘటింప విచితంబుగఁ బూనఁగఁ గర్త వానికిన్
దనయులు గల్గిలేని విను తద్విధి కిందుక తక్కువౌతగన్ ॥

కం. కులనాశన మగుచోఁ ద
త్కులమున్ నిలుపుటకు నొక్క కొడుకు విధవకున్
గలిగించవచ్చు బ్రాహ్మణ
కులమునకుం దక్క నితరకులముల కెల్లన్

ఉ. వేనుని భామి సంకరము విస్తరమైన యెడన్ ఋషీశ్వరుల్
పూనిక విశ్రజాతికిది పోదటంచు విధించిరట్టి తీ
తైన ధవుండు లేమి నియమాన్వితయై చరించు కాంత స్వ
ర్గాను గతిశైలంగుఁ బ్రభమాశ్రమ వైఖరి భద్ర వృత్తులన్ ॥

ఆ. వ. పుత్రహంధనట్లుపోయి సూర్యురఁ గన్న
విధవ నిరయగతుల విడువకుండు
గాని బ్రహ్మచర్యగతి నుండుకామిని
పగిది స్వర్గ సుఖము బడయలేదు ॥

సీ. శ్రీ ధనమ్ములు పుత్రుల జేరు పుత్రికలేమి
పుత్రజదుపాత్యజల్ పాత్రలరయ
వారులేకున్న సవతి కూతులకుఁ దగ
నుతులకీఁ బాడి తత్పుతులులేమి

క్షీత్రవివాదంబు చేకూఱు దన్వాయ
మరయంగఁ దగు సాక్షి నడిగి మఱియు
స్వామి విక్రయ ఋణ చర్య లన్వాయంబు
నపలాప మాక్రమ్య మాధిపత్య

శే.గీ. పదియు నెనిమిది తెఱంగులఁ బరగు వీని
గతులెఱుంగుచు వ్యవహార కర్త విదుల
వలనఁ దెలియచు భూపతి ములుచులైన
వారి దండించుట భర్తవర్తనంబు ॥

కం. కాలువలకుఁ బొలిమేఱకు
మేలిమి వనములకు గొడవ మేకొన్నయెడఁ
వాలాయము దను పొరుగుల

గ్రాలు వయోవృద్ధ వాక్యగతిఁ దెలియఁదగున్

సీ. స్వామి హీన క్రయాస్పదభూమి స్వామిదే
యితరుల భూమి గ్రహించు వాఁడు
దండనార్తుఁడు చేని దండ చే నుండఁగ
జరపినవాడట్టి చర్యకుఁదగు
చేనునఁగల పూరిపెట్టులఁ దద్భర్త
నడుగక పట్టినయట్టివాని
కరము ఖండించుట భరణి పతికి నీతి

క్రయము నష్టము నొక్కరుఁడు ముచ్చి

శే.గీ. లించినది రాజుతోఁ దెప్పెనెంచి యతఁడు
క్రయము మూల్యంబు నిప్పింపఁ గార్య మితర
జనుల శాస్త్రోక్తదండన నల్పి స్వామి
కనుభవార్హము గా క్షీత్ర మరయ వలయు ॥

కం. భరణిపతికిట్టి చందము
తెఱిగింపక తమకుఁ దామయిచ్చఁగమెలఁగెన్ .
నరవరుఁడు దండనంబిడి
గుఱిగా నపరాధధనము గొనుట వర్తమగున్ ॥

పం. క్రయధన మీయఁ గావలయుఁ గ్రక్కున నాఁటనె యేడులోనుగా
నయగతిఁ గాలదేశముల నాటికి నేటికి మించెనెనియున్
రయమున భూమిపాలునకు ద్రవ్య మొసంగుట నీతి యిట్టి వృ
త్తియె మదిదాఁటు దండ్యుఁడు మతిందలి పోయఁగలాడు రాజుచేన్ ॥

సీ. పల్లగానట్టి యావస్తువు లప్పుడ
 తిరుగ వేయుటసీతి మఱువనాఁడు
 క్రయమొనర్చినవాఁడు గావలెనన్నచోఁ
 బూనిపాతిక పాలు మానుటొప్పు
 పచ్చి వస్తువులైనఁ బిండికి కొక్కటి గూ [ర్చి]
 యిచ్చి తిరుగవేయు టింగితము
 రత్నాంబారాదిస్ఫురద్రవ్య వితతికి
 బిడినాళ్లు మేర యేర్పాటు శాస్త్ర
 తేగీ. మంత కెక్కడు దివసములయ్యెనేని
 సమృద్ధిమెకాని శాస్త్రమునరవి గాదు
 నార్ద్ర వస్తువులకు నెల్లి నపుడు నాఁడు
 నీరసములకు గణింప మేరయిట్లు ॥

సీ. పనిపాటు లొనరించు జనులు శిష్యులు దాను,
 లాపనులగు శుభ మశుభములన
 కాళ్లు గ్రుద్దుట మొదల్లా నశుభంబులు
 నల్పపుఁ జనులు పాకాదీ విధులు
 శుభములు కూలి దీనుక వేదములు చెల్వి
 నెన్నఁగ భృతకుడౌ, నెంగిలెత్తి
 కనుపూజ్యువాఁడవస్కరుఁడందు నుత్తముఁ
 డరయంగ భృతకుఁడు హలికుఁ డథముఁ

ఆ.వె. డగును బల్లినైన యట్టిబంటు నదత్త
 చోరునమ్ము వానిధారుణీకుఁ
 డరసి విడఁగఁ జేయ ట్లర్హ జూనక్కఱుఁ
 బ్రోచు బంటు పుత్రు పోల్కిఁ దన్ను ॥

కం. ఎక్కువ జాతులవారికి
 దక్కువ జాతులగు జనులు దానులగుటమే
 లెక్కువ జాతుల జనములు
 తక్కువ జాతులకుఁగాదు దాస్యము నేయె

కం. గురునాథ విద్య వేర్చుక
 తరమిడి మును నొడుపు గురువు దప్పినవాఁడా
 వఱకిడిన బత్తెమునుగూ
 విరళుగ గురునకు నొసంగు టింగిత మెందుకొ

కం. అరయిక యూవగతగవులు

ధరణిమీరులు శాస్త్రసరణి దప్పంగం బలుకన్
నరవరుండు వారిం దనదగు
ధరణి న్యసియింప నీక తఱుమం గవలయున్

కం. గ్రామగణదవ్యమ్ముల

నేమానవుండపహరించు నేనియతని సొ
మ్మానుజ వింభడు గొని తన
నీమవెడల నడచుటరయ సిద్ధం బెంచున్ ॥

ఆ.వె. జనుల సమ్మతమునం గొనిరాజు వాంకిటి

వారికిక బలిమివలనం చెచ్చి
యిచ్చు నేని వానికెచ్చుగం బదిపాళ్లు
ధనముగొనంగ వలయు మనుజవిభుండు

సీ. పని నేయుటకుం గూలిగొని నేయకనె పోవు

నతడిన్నడిగ స్వామి కరవవలయు,
వచ్చెదననిం కూలి బుచ్చుక గమన వి
ఘ్నము నేయ నిన్నడిగైకొనడగు
నడిత్రోవ లోపలివడిచి వచ్చిన మితి
పాతికపాలీయం చాడియగును

మఱియును జనుల నేమరక సాక్షులె సభ్యు

లని కార శాస్త్రజ్ఞులగుట నుచిత

ఆ.వె. గతులం జనులకొలది భృతు లిచ్చునగు రాజు

నది యెరింగి నీతి నరయవలయు
నయముతోడ వ్రేణివైగమపాపండు
భేదములను గలసి బెరయనీక

కం. కపటమున గెల్పు జూదరి

చవలునిం గుక్కచ్చు లిడుచు నడలింపం దగున్
నిపుణత నెటు వ్రాహ్మణవే
జపు హుదుని నట్లనేయ శాస్త్రము పలికిన్

సీ. అతిపాపి సిందల కాష్టదమగువాని

నాకార రహితు సన్ధ్యయనిరతు
సహరాధయుతుం జెలి యరసి తద్భేదమన్
జాత్యంతరమ్ముల సరణి కలిమి

తరమున శారీర ధనదండనములఁ

గావింపుటచిత్తము గడగి విప్రుఁ

డత్య పరాధయచాతాడఁడగునెని

శత నిష్కముల కెచ్చు జనదు గొనఁగ

తే.గీ. క్షుత్రియాది త్రివర్ణుల జాతివరుస

నాల్గు పాశ్లేచ్చు ధనము గొనఁగవలయు

సధికవర్ణాపరాధి విద్యా నిరూఢు

జెనకి దుర్జను మిక్కిలి గొనఁగవలయు

ఏ. ఫలమూలోపకరణక్షేత్రోదకాదులకు భంగంబు విఘ్నంబు నాపాదించునతండును విషశస్త్రనిహతపరదార విమర్శనులు ప్రభమసాహనులు శుశ్రూషాపకరణాన్నపాన భంగ సాహనులు మధ్యములు. నితరసాహస దుష్టాచారులధమఃతిగుట మర్యాదా తిక్రమ ణుల సద్యోఘాతదండనములనేయందగు పితృమాతృగురుజనాత్మభార్యలయందు దోషం బులేకుండ్యజించునతనిఁ, జౌర్య క్రియలవలన వెడలనడిపించుకొనియును బోకయున్న వానిని విప్రునంటుకొనిన చండాలాదులను శూద్రసమాగమజటాధరులకు భోజనంబిడు నతనిని దాసి గర్భపాతునిఁ 2ది చూడలపరాధంబు గొనుటర్హంబు.

కం. జనకుఁడు పుత్రుఁడు వాదం

జానరింపఁగ[జూచి]తీర్పకుండు నతఁడు వో

డిన పండెమునకుఁ బూట

య్యును వాదముబెట్టునతఁడు నురుదంతార్హుల్ ||

సీ. తోరణ దండదులాఱడిపో మొత్తు

పాతకు, ధనము మార్పఱచు నతని

శాస్త్రసీనత చికిత్సల వివాదకూల ప్రా

యశ్చిత్త యఘనిరతునిఁ

జోరుఁడౌ తెఱింగియు గారవించిన వాని

స్ఫటిక శయ వ్యాఘ్ర చర్మ సురభి

గంధరుద్రాక్షముల్ కడఁగి దొంగిలువానిఁ

దను ధనదండనం బానరు నీతి

అ.వె. గదిసి పొడిచి రాత్రికన్న పెట్టినవానిఁ

బురుషసతులఁ జంపు పుణ్య రహితు

మూర్ఖ విడుచువాని మునుకొని శాస్త్రీకి

చిత్తవిధముగాఁగ నేయుటాప్య ||

కం. ధనమిడి దేశాంతరగతి

జనంగ దశబ్దముల స్వామి జనులడిగిన నీ

యనివాని పిదప ధర్మం

బునకొనంగనివాని దండముల్ నేయందగున్

చం. ఆవిహిత దుష్టచర్యయగు సంగత గర్భనిపాత కామినిం

ప్రవినుల శాస్త్రమార్గ పరిభావ విచారిణి తావిం ద్రోయంగా

నపు నిటువంటి పాపపు లతాంగులరీతి నెఱంగి థారుణీ

ధవుండిటన్యాయముల్ దెలుప ధర్మము నిర్మల కీర్తి చేకుఱున్

వ. గురు పుత్రభూతకుని గోడెలఁ గట్టిన బండినిడి తఱిమి పంపందగు రాజపత్ని గమన
గృహదాహక గరదారామ చేదనులఁ గటాహాగ్ని తుపాదుల భస్మంబు నేయందగును.

సీ. పరిహాసకముల సాదర దృష్టులను నంటు

టులు సరసాతాపములను వొంటి

[యనికీ?] యు గ్రామోపరిని వసించుటఁ జూపు

లాసక్తి నపుల యందములును

గలుగుట పరసతీకాముకుగాఁ దెల్పి

శతనిష్కములు దీయఁజను విభవనకు

జాతుల కొలము వెంచక పొంద నెక్కువ

తక్కువలన్ దగు దండనములు

చే.గీ. సుంకరులువేశ్యఁ జొందిన సరవి దండ

నార్తులగుదురు సద్గుణులందు కేని

ధవుని దేవునిగాఁ జూడఁ దగవు బ్రాహ్మ

తాది వర్ణాంగనల కన్య సంటఁ జనదు

కల. పశు వేశ్యసంయోగుల

కశనం బరువది దినమ్ములరికట్టఁ దగున్

వశపోనిదానిఁ గవసిన

యశుచిన్ గొనవలయు నృపతి యట దశకణముల్

సీ. సతి యల పతియు నాచారమ్ము మానుట

కొడుకును దండ్రయి నడిచి పడుట

యెరుల దూషించుటయను గులధర్మముల్

విడుచుట సంకీర్ణ వృత్తిగాన

భూవిభుఁడారసి పొసఁగఁ జేయుట నీతి

తగినట్టి దండనోద్ధతు లానర్చి
యగసాలి కపటాత్మఁడై స్వ కంటకుఁ
డగునెనిఁ గండలు నోగులఁ జిందు

తే.గీ. టర్లు మరయంగ సిద్ధాయ మపహరించు
వారి ద్రవ్యంబు కొలఁది నద్ధారుణీ శుఁ
డరసి దండింపఁ దగు తోన నపటి కొదవు
వస్తు వెత్తిన శిక్షింపవలదు సుమ్ము

కం. కర్తకు సాక్షికి ధరణీ
భర్తకు సభ్యునకు సమము పాతకవయముల్
కర్తవ్యమెఱిగి ధర్మపు
వర్తనదండింపకున్కి వడిఁ బాతకులక

మ. ప్రతిపాదించఁగ నైజ మాట సుజనుల్ భాషాకీర్యం వృత్తలక
జతురనైర్ధృత సాధు వాక్యముల నిచ్చున్ బూర్వ తద్ద్రాహి స
మృతితోఁ దద్ధన మిచ్చిచేకొనఁగ నందర్థమునం జేయుటే
గతియౌ ధర్మమె విక్రయంబునకు జోకక హెచ్చుటెందేనియుక

నీ. ఉన్నదియన్నట్లు సురుతోధనస్థితి
సభ్యులు పలుక దోషంబులేదు
పలుచెఱంగులఁ బల్కు ప్రత్యర్థి నొడుపుల
యందొక్కటియె పట్టి యరయవలయు
ప్రతి లిఖితముసాక్షి పరగుచో మును లిఖి
తంబునకును సిద్ధి దనరియొండు
క్రియల మధ్యస్థ నిర్ణయపరుడగువాఁడు
ప్రతి భావ్యుడట్టి పగిది త్రివిధ

తే.గీ. మరయ దర్శన విధి ప్రత్యయంబు నిత్తు
ననుటల్లగుపూట కాపగ్నమైన
ధన మొసంగిన యతని కాతనికెకాని
బుణికి బనిలేదుబంధక క్రియఁ దగులుట

ఆ.వె. ప్రాతి భావ్యునికి సబంధక భోగ్యముల్
లిఖిత భుక్తి సాక్షి సుఖిత యమర
యప్పుదీసినట్టి యతని సుతుల్ పాత్ర
లాబులుము దీర్చనమరు శుభము

కం. దొంతరపూటలక్రీయ

నెంతయు నర్హంబు వరుస నీయఁగఁ దగ్గరే

శాంతరమైన నొదలిఁటి

చెంతనవ్వింప రెట్టిచే నొసఁగఁ దగ్గరే

ఉ. ఆవుడు వాడు పూటఁ బడినాతనిఁజేరి ఋణస్థుఁ జూపుమం

చొప్పుగ వేడఁ జూపఁదగు నూటలుగా మితి యేర్పఱించి యా

చొప్పునఁ జూపకుండునెడ సొమ్మునఁగందగు నప్పు రెచ్చినక

దప్పు వ్రతస్థుఁడొ ఋణన దండునొ జేయుట నీతి భర్తకుక

సీ. ఇచ్చిన సొమ్మున కచ్చుట లది యాది

గడుపులేనిదియును గడుపుగలది

గోప్య మగోప్యము గొనకొన నాలుగు

విధములై ధారుణ విస్తరిల్లు

జంగమ స్థావర సంజ్ఞయేడాదికి

సినుమడికిఁ వడ్డి హెచ్చేనేని

మేలి వస్తువులు దక్కొలగు భోగ్యమా

నేను ము లభనందె యిచ్చుటర్హ

తే.గీ. మిలమహారాజికము దక్కఁ గలుగు నయ్య

వద్రొంబులు స్వామియే వహించ

లయ నిర్ణయమెల్లనా వైపు లెఱింగ

భర్త పద్ధతి నడిపింపఁ దగ్గర పలికి

వ. తామ్రకటాహదులగు గోప్య స్థావర వస్తువులును త్వత్వాగోప్య జంగమంబులును నష్టంబైనయెడ నట్టివే గొప్పదించి యుత్తమర్హున కీదగు కాదేని యథమర్హుఁడొడ్డినక్రయంబైన నీయందగు పూర్వాధి బలవంతమగు సత్తరాధులభయంబులగు గంగాస్నానముఖ్య సుకృతాధులైన ద్విగుణ భనంబిచ్చుట విహతంబు.

సీ. నెరి దాచనిడుటది నిజ్జీవమా నాణె

మది వృద్ధి విక్రయాధ్యానుసరణి

మార్పఱచిన లాభమహిత భనంబెల్లఁ

ఁబీయందగు ముద్రపడి కటాహ

ముఖవస్తువులు నష్టమును నొందెనని పల్కు

వరుసలఁ గ్రయ మీయవలయు మోస

మునఁ బోయినఁ ద్రుఢాగము నొసంగుటయే నీతి

రాజిక దైవిక మోజ నిజము

ఆ.వె. లైన ధనికీఁ గలుగదా ధనం బెంతయుఁ
గపటమైనయదియుఁ గలదటఁన్న
సఖిల ధన మొసంగ నగు రాజకీయాప
హృతము మరలనిచ్చుటంగితంబు

కం. ఆడిగినపుడీయకుండినఁ
గుడిచిన మఱికొంత ధనముకూడియఁ దగున్
బుడమిపతి యపుడు దండన
మిడఁదగుఁ గ్రయవృద్ధిశేష మీయఁగ దగుటన్

కం. స్త్రుతుల వ్యోగ్య విరోధ
స్థితిఁ దోచిన న్యాయశాస్త్ర సే ధక్రియలన్
ధృతి ధర్మస్థిరముదగుఁ
స్త్రుతులు సమంబైనయటులఁ జేయఁగ వలయున్

కం. గురుపాలవృద్ధులైనన్
బరికింప నిశుశ్రుతైక బాడబులైనన్
ధర నాతతాయులగుచో
సరవిం జంపుమని యర్థ శాస్త్రము చెల్లున్

తే.గీ. ధర్మగతి “బ్రాహ్మణోనహంతవ్య” యనెడి
వాక్య మమరుట పితృసంప్ర వర్తనమాల
నదియ బలవంతమగుట సక్షుగు నొనర్చు
క్రతు సతీదేవతాత్మ రక్షలను దక్క

వ. వితత్కర్త విఘాతముల పట్ల వధ యుచితమగు గోబ్రాహ్మణ బాలవృద్ధోన్నత స్త్రీ
గురుజను లాతతాయులైనను సహింపరాదు. అని మను వచనంబు ప్రతిష్ఠితంబు.

ఆ.వె. కొండెగాఁడు నగ్నిదుండును గరదుండు
శస్త్రపాణి యన్యసతి వధించు
సతఁడు శ్రేత్రధనము లపహరించినవాఁడు
సతీవ విడుచువాఁడు నాతతాయి

కం. ద్విజుఁడిట్టిఁడైన భూప
వ్రజదండము లేమివలయుఁ బ్రాయశ్చిత్తం
బు జగతిపలియిది చెలి యుచు
బ్రజ మఱిఁ బాలింప ధర్మ పద్ధతి నేయున్

తే.గీ. ఇల విభిత భక్త సాక్షులవెల్లవలయు
 నడకలకుఁ జీరకము శాసనమ్మునాఁగ
 నిరుదెఱంగుల విభితమున పరగు వరుసఁ
 గడఁగి చెప్పటయును యథాక్రమమునగుచు

సీ. అదియు సాక్ష్య స్పదమైయుండు ద్వారము
 ర్గ క్రియావహము భోగ్యక్రమంబు
 లనుభవ సిద్ధంబులమ్ముట తెంచుట
 లరయఁ మానిక యెన్నితైన పాటు
 పాటుచో విభితంబు లలవంతమై యుండు
 నిచ్చినందుకు జూడమేమి పనికి
 నైనఁ గూడుండుట కతిసాధనము సాక్షి
 పూర్వంబునకు బాధ వారయినేని

తే.గీ. యుత్తరంబు ఫలంబగు నుర్విభుక్తి
 కిర్పదెండ్లు మితంబగు నెల్లద్రవ్య
 తతికిఁ బదియెండ్లు వాహంతతికి నట్లు
 వైశ్య శూద్రులు నొనరింప వర్ష మితము

కం. శ్రీధన పశువాదములక
 బాధకమగు నమితభుక్తి పరగ భుజింపక
 సాధకుఁ డొడవిన నీయమి
 బాధకు నర్హుండు చోరుభంగి సతఁడిలక

కం. అడుగకయండిన ఫలముల
 నిడుమనగా దగదు స్రాముల్లిప్పింపఁ బగుక
 జడబాల కర్మరుల కొం
 డెడ కేగినవారితైన నిలవిభుఁడెలమిక

వ. బంధనంబునకు నెటుల భర్త ప్రకారం జెరింగింపవలయును ననధికారానుభవం
 పొనర్చినయంతండు దండనంబునంబడి రాజునకపరాధంబిడదగు దరియైన ధిక్కార
 దండనంబుల కర్హుండు.

ఆ. వె. కర్ణపాదనేత్ర కరనాసికోపప్థ
 లుదర గాత్రజిహ్వలోదవు ధనము
 గొనుట దండనములు దనరారు బదియును
 దుడుకు నేయ నంగముడుపవలయు

కం. చెఱఁబెట్టుట పురివెడలం

దఱుముటు ధనమెల్లఁ గొనుట తలఁగొలుగుటయున్

ధరణీ సురులకు దండము

గురుతల్పగు తనవు దునియ గోయుట లాప్యన్

కం. పరికింపఁగ బ్రహ్మఘ్నుని

శిరమున్ ఖండింపవలయు నేయ్యసె నడమున్

నఱుకదగు మద్యపాయిన్

గరములు గోయంగవలయుఁ గడుఁ ఘోరముగన్

సీ. పనిలేనిపనికినై యనుభవించినయది

శతవర్షములకైన స్వామిసౌము

దానమున్ తివిధమున్ మానసవాచిక

లిఖితములనుభవలీల బలము

నిది బలాబలచింత తెఱిగి చెప్పుటలేస్స

యత్తరస్థ మెచ్చ నుచితలీల

జాతివివాద మాజాతివారలఁ గూర్చి

తీర్చుట మేలగు దెలియదేని

తే.గీ. స్త్రీ వివాదమునకు రహస్వీమలేస్స

గురుని శిష్యుఁడు పతిసతి దొరనుఁబంటు

జనకు సుతుఁడు వివాదంబు సర్వేనేని

యఱఁచి తెలియంగఁ బల్కుట లర్హ మెచట

కం. వారల కర్తల వలనన్

నారి వివాదముల దీర్పవలయున్ బతికిన్

మీటి గణ ద్రవ్యముదిన

క్రూరుని ధనమంత రాజు గొనుటర్హుగున్

ఉ. చోరులుగొన్న నోలియిడుచో నెడ పడ్డ ధనంబు స్వామికిన్

భూరమణీకుఁ డట్టి బడి పొల్పుగనిచ్చుచు పాట నొడ్డిగా

వారక తాను పుచ్చుకొని వారికిఁ దక్కిన వీయఁగాఁ దగున్

ధీరత స్వామి లేమియు దదీయకులౌదృఢులఁ జెప్పు టొప్పగున్

ఆ. వె. నెమ్మి నవధివైన నిశ్చేపమునునైన

ద్విజుడుగన్న పాలు దీయఁదగదు

ధనము కొలది పాళ్లు ధరణిపుఁ డీదగు

దనకుఁ దెల్పు నితర జనములకును

కం. ధన నిక్షేపము గొనుపటి
విసనొడువకయన్నవాని వెసదండ్యునిఁగా
నొనరించి యాతఁడెత్తిన
ధనమెల్లఁ గొనుట నీతి ధర్మము దలఁపక

కం. పదపడి వ్యవహారంబులు
పదునైనమిది యింటి ఋణముభంగికి ధర్మం
నదనఁ బదింటికేఁ బరకయె
విధతంబుగ వడ్డి ధర్మ విధమూహింపక

ఆ.వె. ఏడురెన్నియైన నిలవడ్డి తరచైన
ధనము లినుమడిగను గొనుట నీతి
కుదువ వలయు నమ్మికొదవని యెడల వ
త్రాదులైన వడ్డి యధికముగను

తే.గీ. మొనయు నారణ్యకులకు సామృద్ధికులకు
వొనరఁబడియింట నెదింటి నొక్కపాలు
గొనుట ధర్మంబు వడ్డి హెచ్చిన సమయము
నైదుపది పాళ్లు హెచ్చు గొంటిదియే నీతి

సీ. ధనము లిన్నడియను ధాన్యంబు ముమ్మడి
మఱి వస్త్రములు నాల్గు మణులు నుపల
ఘృతతైల తూలముల్ గీర్తింప నైదుపా
శ్చక్రమ గొనఁదగు నేకదేశ
విషయంబునక గాలవిస్త్రలియైనచో
దూరదేశములైనఁ దొడరు మిగుల
నెనిమిదంతల కంటె హెచ్చైనఁ గొఱగాదు
సామజాశ్యములను జూమరముల

తే.గీ. గములు నట్ల కాని కలుగ దంతకు హెచ్చు
ఋణి దరిద్రుఁడైన వృత్తి కొలఁది
శక్తియరసి ఋణము సరిదిచ్చుకొండగు
భోగ్య బంధ కాంత పురుషుఁడందు

వ. దేశకాలనిర్ణయ శక్తా శక్త ప్రవర్తనములరసి ఋణ పరిచ్ఛేదంబునేయించుట
ధరణిపతికి ధర్మంబు తీర్పువలకుంజెల్లిన వడ్డి యీగుణాధిక్యముల కొలఁది గూర్చుట
యాక్రంబగు నిష్టితెలుగుల నధిపతియను శమదము భాగమున కద్దుండు—

ఉ. అప్పులు దీసికొన్న జనులదట జీవన హాని నందుచో
నప్పులొసంగినట్టి జనులారసి జీవనముల్ ఘటించి యె
చొప్పుననెనియుకఁఁబుణ విఘట్టల జేయుట లెన్న విప్రుఁడి
యొప్పుమి దాన మీవలయు సూక్ష్మత ధర్మ విచక్షణ క్రియక

కం. ధనమిడిన వాని వొడివిన

దినుసునఁ జరియింపవలయుఁ దీసిగొనిన వా

డొనరఁ గలయపుడు ఋణి ధని

కుని గానమి యడర నిల్వగొను వడ్డెడలక

౪. ఎడగరి గట్టిన దారభ్యము వడ్డి పనిలేదు. అవిభక్తులగు సహచరులు ఋణంబు కుటుంబమునాగ్ధంబునైనచో నందఱు గూడ దిద్దవలయు పితృపుత్రులకును పతినుతుల యవి సతికిని స్త్రీఋణంబు భర్తకునునట్లు విహితంబగు నీయర్థంబులకై యెక్కరికింబనిలేదు. ఇతర ప్రయంబనునది భూర్తవంది కుత్సిత మత్త వైద్య కీతవచాటు జారచోరుల కి ? డుటనిష్ఠలంబులుగావునట్టి ప్రియంబులు చేసినయతనికి కాని తదియులకుఁ దీర్చుకర్త వ్యంబులేదు.

లే.గీ. దండశుల్కావ శేషముల్ దానియలు

శిష్టకాయమ్ము గడ్డణ సిద్ధులకైన

నప్పుదిద్దఁగ వారల కర్త మరయ

క్షుద్రజాతుల గృహకర్త సుదతిగాన

కం. తదధీనుండగుచు బురుషుం

డదనక దదృణంబు దీర్చ నర్హుడు సుతుఁడుక

సుదతులు దాసులు ధనఋణ

సదనాఘ్నులు సకల శాస్త్ర సమ్మత వృత్తిక

చం. సతిపతులొండరుల్ జెలియ సన్నివయపులు దీయవారె స

మృతముగ దిద్దఁగా వలయు మానిని భర్తృ ఋణంబు దీర్చనా

నతఁడతిదూరగామి మృతుఁడాత్తజి హీనుఁడునైన సాక్షి యు

క్తత దగునపు దానెఱుఁగఁగా నదియైనను శాస్త్ర సమ్మతిక

కం. జనకుఁడు నన్నయఁ జేసిన

ఘన ఋణము సమద్విదేశక కాలం బెల్లక

జనిన ధనికిఁ బనిలేదను

మనువచనం బట్టిదగుట మహనీయగతిక

కం. తనయఁడు పదియాఁజేడులు

దనుకా జనకుని ఋణంబు దాలిమి దీర్చక

బనిలేదుగాన నెఱిగన

వెనుకక దదృణమ్ము దీర్చ విహితం బెందుక

౪. బాలుండైనను శ్రాద్ధ కర్తయగుగాని ఋణకర్తగానేరఁడు విభక్తులైన భోదరులు యథాంశంబుల జనకుని ఋణవిముక్తుం జేయదగు నవిభక్తులైన జ్యేష్ఠునికిఁ గర్తవ్యంబు మృతుల ఋణంబు దీర్చునెడ వృద్ధికినిమిత్రంబులేదు. మూలధనంబు దీర్చవలయు నపుత్ర కుండైనఁ దద్ధనంబెవ్వరిచేవారె దిద్దవలయు పుత్రులలేనియెడ దాయాదులు కర్తలు తద భావంబగు నెడ భార్య. అదియును లేనిచో దదియండగు దత్త పుత్రుండు కర్తయగు.

కం. పృథివిఁ గుమారులు గలిగియుం

బధిరాంధ క్షీబులైన పట్లక దాయల్

కథితముగఁ గర్తలగుదురు

బుధవర హృతోపకాణు పూర్వక వృత్తిక

సీ. ఇలం బునర్బునైవ్విరిణులు మూడు నాలుగు
 దెఱుంగులు వరుసగాఁ దెలియవలయు
 క్షత యోనియున్ గన్యకయు నన్య గూడిన
 యది యాత్మ పతిగల్గి నన్యపురుషుఁ
 గలయు నింతియును దాయల నాశ్రయించిన
 యదియుఁ బునర్బు పు, లాశభర్త
 గాదని యెరుఁ బొందు గాంత యౌవనమునఁ
 బెఱుఘామిఁ దిరిగి క్రమ్మఱుగఁ భవునిఁ

తే.గీ. జేరినది భర్త మృతుఁడైన మీటి మఱుఁది
 బొందునది దూరమునఁ గ్రయంబునకుఁ దెచ్చి
 కలయ నిల్లాలివతె నుండుగలికే నైవ్విరి
 ణులు చతుర్విధ లీగతిఁ జెలువలందు

వ. పునర్బు ప్రభమయును నైవ్విరిణులును దీనిన యట్టియప్పులు తదీయ భర్త తీర్చుట
 తగవగు పరవిధానతైన పెఱుఁపురి ఋణముల్తామగువని దత్పరి గ్రహజనులు దిద్దుట
 లర్హంబులు ఇట్టి ధర్మాధర్మ నిర్ణయంబులు పెద్దలవలనఁ దెలిసి దండనీతి దప్పక న్యాయ
 శాస్త్రక్రమంబునకుం బరిపాలనంబునేయు నృపతి యిహపరసుఖంబులు గనునని మునుల
 కాకధికుండు సాంఖ్య శాస్త్రంబు వినుండని యిట్లనియె.

సీ. ప్రకృతిచేఁ బుట్టిన రాజున సాత్త్విక
 తామస గుణములు ధర జనులకు
 నొగిఁ బైతృవాయు కఠోజ్జ్వల లీలలఁ
 జెంది సంతతము నింపొందు నుదయ
 మారభ్యమవి వరునై ప్రబలుచునుండు
 రాజున ముద్యోగరాజి సాత్త్వి
 కమునందు గృహకృత్యగుతులఁ దత్కార్య స
 మాచరణము తామసాను వృత్తి

తే.గీ. జాడ్యమునుపపి నొనఁగూర్చు సరవి తోడ
 నిట్టి వై సంతతంబును నెనఁగి యుండుఁ
 బ్రాణి కోటుల తనువులఁ బ్రబలి మిగులఁ
 బోషణంబును లయమును బూని చేయు

కం. ఆమరులు సాత్త్వికసాత్త్వికు
అమరగ రాజసముగూడు నవసీమరులకై
గ్రమమునఁ దామసయుతన
త్వములితరజసంబు గుణవిధంబులఁ దెలియకై

కం. నెలయు రజస్సత్త్వము య
క్షులు రాజసరాజసముచూడఁగ రక్ష
స్సులు రాజసతమము పితా
చుల తద్గుణ గౌరవాతిసూచితవర్యకై

కం. తామస సత్త్వము పశువులు
తామస రాజసము వృక్షతతి ధరనైన్నకై
దామసతామస ముద్రులు
తామరసప్రభవు సృష్టి తతనిపుణతలకై

ఆ.వె. ఘనతస్థూల సూక్ష్మకారణాఖ్యలఁ బాంచ
భౌతికము మనస్సు పదియు నింది
యములు ప్రాణులైదునట పరమాత్మైక్య
గతుల మూడు తనువు లతిశయిల్లు

తే.గీ. ఇవి యవస్థాత్రితయముల కెందునెని
నాస్పదంబుగ వరుసతో నాత్మయైన
విశ్వతై జన ప్రాజ్ఞులకై విశుతముగ
మెలఁగు పురుషునివలన నుజ్జ్వలత దసరి

తే.గీ. జ్ఞాన కర్తృత్విదియములు పాసంగు పదియు
నందులకు మేటి మది నాలుగై తనర్చు
మనసు బుద్ధియహంకార మొనరఁ జిత్త
మనఁగ ధర్మ ప్రసక్తి నియమకముగను

సీ. అస్థిమాంసత్వక్కు లటినాడులును రోమ
ములు పృథ్వి భాగములవడంగ
శుక్ల మేదోమూత్ర శోణిత లాలలు
నుదకాంశములు గడునొప్పు మీఱ

సంగమాలస్యతృష్ణాత్మత్తులును నిద
యగ్ని దేవుని పాల్గొనమరు నెలమిఁ
జలన ధావనకంపములును గుంచాకుంచ
నములు వాయ్వింశము లతిశయముగ

తే.గీ. భయము క్రోధంబు కామ లోభములు మోహ
మంబరాంశము లిర్వదియైదు గూడ
స్థూలదేహంబు తన్నాత్ర లీలలైదు
నైదునగు నిందియమ్ముల కాకరముగ

సీ. ఎంతకాలము ముక్తికేగకయుండిన
జనన మరణముల ననుభవించు
నాముక్తికిని దపోధ్యయన సత్కార
శమదమధ్యానాదుల మరియండ
ద్వంద్వంబులను స్థిరత్వము శరీరంబున
యశుచి సమస్త వదార్థములను
నశ్వరంబగును పుణ్యమును పాపంబును
కర్మద్వయము జాడ్య గరిమ యనుచు

తే.గీ. యోగవర్చుండు వలపోయి నుల్కమునను
గాన నముక్తికిని సాధకంబులయిన
గుణములను మెలగవలయు దుర్గుణము లేక
మహిమ మీఱ నజస్రంబు మానవుండు

కం. ప్రాణాపాన సమాన
వ్యానోదానులు ధనంజయము కృకరము ఏ
ట్లానాగదేవదత్తము
లానికఁ గూర్చంబు పదియఁ బ్రాణానిలముల్

ప. ఇట్టి ప్రాణాది పంచకోశమయదేహస్థులగు నిందియధాతు వర్ణరూప దేవగణంబులు.

సీ. పరగ సితాసిత పాతీరవను హాట
కశ్యామ ధూమ్రాభకలిత రక్త
రుచులప్పది క్షితుల్ కూడి ధర్మధువ
సోమపరానిల్ సొరిది ననలు
లరయఁ బ్రత్యూషభాసురు లష్టవసువులు
నంకుపర్జన్య మిత్రార్థ్య మేంద్ర
వరుణ ధాతలు భగవత్స్వప్త మరుద్విష్ణు
పూషలాదిత్యులు బుద్ధినెంచ

తే.గీ. స్థాబు భవనాధిప కపాలిశంభులును గి
రిశభవ పినాక్యహిర్బుధ్వి పశుకతులును
బ్రౌఢతా జైకపాద్విరభద్ర ముఖ్యు
లరయంగా రుచు లేకాదశాహ్వయులును

కం. ఆనిలస్వర్గన వాయువు
లనుపుగ మారుతము శ్వాసనాఖ్య ప్రాణం
బును ప్రాణేశుండు ననంగా
దనరెడి ధాతుమయ మారుతములకు మటియుకొ

తే.గీ. గరుడ గంధర్వ కిన్నరాపురస లమర
సాధ్యచారణ యక్ష రాక్షసులు కింపు
రుషులు విద్యాధరుల సిద్ధ ఋషిగణంబు
లుందు రెప్పుడు పిండాండయుజ్జీ రూఢి

చ. షట్టి దేవమయంబైన చతుర్వింశతి తత్త్వంబులకు నవ్వల మెలంగు పరిష్కేరాంశ
భూతుండైనశివునికే సాక్షియంబుండును షడ్వింశుండు డనందగు భగవంతు ననంత సంతర్పు
ఖంబున ధారణావశంబునఁ గనుంగొన వలయునని ఋషభకపిల సిద్ధమత సిద్ధంబగు నిట్టి
సాంఖ్యంబున నైన యోగంబుననైన నాత్మ దర్శనంబు మోక్షంబగు నట్టి యోగంబు
కాలంబెఱింగి పాధింపఁదగు.

కం. దినమొకతెంతయుం బింగళ
ననుపుగఁ బవనంబునణచి యర్కుని నాడికొ
బొనియమి మూఁడేడుల న
య్యిల నుతుం గనుగొనునటంచు నెఱుంగవలయుకొ

కం. ఇనునాడి నూర్పురెన్నా
శ్లనువైనఁ ద్రివర్షమాయవది మూఁడును నా
ల్లను దినములైన నేడా
పని యమునింగాంచునతఁడు దెలియఁగ నెందుకొ

కం. వనజ హితాపిత నాడుల
నెనయుచు సమవృత్తివాయు చేక దినము చ
య్యవనడిచిన నార్కెల్లకు
జను నాతఁడు రవితనూజు సదనమ్మునకుకొ

కం. ప్రాణాపాన మరుత్తులు

ఘోణాక బరిపాటి వెడలి గొనకొని తగ న

క్షీణగతి నడచునాతని

ప్రాణము త్రిదిగముల దనువు బాయుకొ నెలుచుకొ

సీ. కదిసిన యా పౌషకాల ఘస్రంబున

నదరిపాటున నెవ్వడభ్రవీధి

ఘనకృష్ణ పింఠాకారు గన్గొనినరెం

డేండ్లకుం గడలేటు నినునిం జంద్రు

మున్నుగఁ చూచి తానున్న నీడనువెన్నఁ

గనుగొని మఱియు నాకాశ పడము

దెలియఁజూచిన చాయ తెలుపైన దీర్ఘాయు

వగు నలుపైన శీఘ్రగతిఁ బొలియు

తే.గీ. మిగులరక్తమైన మెల్పుగఁ బొగవన్నె

యైన దుకిలి మొదలు హస్తచరణ

హీనమైన నొక్క యేడాయవగు పిల

తొలఁగ గనిన నాటు నెలలఁ దెగును

తే.గీ. జఘన హీనమైన సక్రియలనెడఁ బాయు

నైల్యవారణముల నభమునందుఁ

గనిన మింటి కుమియఁగాఁ బుక్కిటుదకంబు

చాల వన్నెలైన సమయవేగ

ఉ. కానఁడరుంధతికొ ధ్రువునిఁ గానఁడు మూఁడు తెఱంగులకొదివికొ

గానఁడు మాతృకావసరిఁ గానఁడు వాఁడొకయేట స్తోలుటె

మానక జిహ్వముక్కు బొమ మధ్యము కన్నులివెల్లనుకొ గ్రమం

బానఁ గడంగ శుష్కముల నంతకుం జేరును నాటు నెల్లల్

సీ. కర వక్త్ర తాల్వో వ్రకంఠదంతములు

నెండెనేనియు నల్పు నెఱుపు మొదలు

వర్ణముల్ లామూది వర్ణితరసములు

నొగి నన్య భావంబులాదవె నేని

పవలు నక్షత్రముల్ పను పట్టెనేనిఁ జీఁ

కటి నింద్రచాపంబు గాంచెనేని

చాపంబు శతకరచయము నీక్షింప నూ

సరవల్లి యొడవెల్ల సరవిం బ్రాక

అ.నె. నాఱునెలలకు సంతకునూరు నేరు
దర్శణంబుల వీక్షింపఁదల గనమిసె
వాక్కనెలలోన నీల్లుట నిక్కమరయ.

కం. ఆ నీడయె నల వైనకొ
మానక మాజ్ఞెల్లకెంపు మాడ్కినొదవినకొ
బూనిక నాల్పెల్లను రవి
సూనునిపురి గృహచయంబుచూఁపం బెలుచకొ.

కం. పున్నమయందు సమావా
శ్యన్నలన... నేకచక్షువునఁ గనకొ.
గ్రన్ననఁబెనువేలికి మిగి
లున్నకొఁపజ్ఞానములకు నూర్ధ్వగతుడగుకొ.

కం. ఘృతమున జలమున నీడలు
ధృతిఁ బూర్ణత మాని మొరప తేటఁబడినచొ
నతఁడాలు నెలఁబొలియుకొ
క్షితి వక్రచ్చిద్ర మొదవఁ జేకులు నటులకొ.

సీ. ఒకనిమిత్తములేక యొడలుఱిమిన గఁడు
వలమైన బడుగైన వాడెనేని
నాదట నురతాంతమపుడు ఘంటానాద
మాలకించినయట్టులైన నడుసు
సందురజంబున నడుగిడునెడ తెగి
కనుపింపఁజందురుగతి నినుండు
జొంచిన గుండె లెంతో పగిలినయట్టు
లైన గ్రా..... యదిరివడినఁ

తే.గీ. దృష్టినొందియు నాకలిదీఱకున్న
శ్రుతిపుటంబుల సంగుళుజానుప నల్లి
ప్రహారగతి లేమిఁ గ్రుంకిడఁ జేత సంఘిఁ
దొడల రొమ్మున జలమింక నుడుగువేగ.

తే.గీ. కనఁగ, సంకర్షణజ్యోతి కనకరుచిని,
గానరాకున్న వలపటికంట నీరు
నెపుడుగారిన ఘామున నెలుపుగదర
యొరులకన్నాపఁ బ్రతి గానకున్నబొలియు.

చం. శిరముగిజాఱ బొడ్డుబుకఁ జెన్నలరకజలముజ్జనగుబుచో
 సరసిజవృత్తవృత్తికణసంతతి యుటకయన్నదంతపం
 క్తి రుచి దొఱంగి కందొరయతేకుఁ లేకెదలోశ్రమంబువేఁ
 బొరసిన, మేనివైతెలివి పోయినవారికిఁ గీడుశ్శ్రుతకౌ.

కం. మానసమునెగులుపుట్టిన
 వీనుల నేశబ్దములును వినరామిఁజూ
 పానక వికృతంబైనక
 బూనిక మైనీడ కదలఁ బొలియున్దేగకౌ.

కం. నెరయ శ్రమక గంభర్వన
 గరము గనినఁగల నులూకఁగరసూకరకా
 సరగృహోష్ఠీస్థుగాలక
 హరిదర్శనమైనఁబొలియు నాతఁడువేగకౌ.

తే.గీ. నుచుటఁజెయిచేర్చి కరదండమదనఁ జూడ
 సన్నమైనను వర్ధిష్ఠు చాల స్థూల
 మగుమఁ గనుపింపఁ దలలేమిడుగుచు నీడ
 కాననైనను మూణ్ణెల్లఁగాలుజేరు.

తే.గీ. దండపాణులఁగలఁగర్మచైలపిపాత
 గాత్రులనుజూడఁ దానట్లుకా వసంప
 తేరుపై కొండలను మేడ [తెగువ] పొడవు
 చోట నుండఁగఁ గలగనఁ జేబులొదవు.

కం. మఱియును బెక్కునిమిత్తము
 లరయఁగఁగీడులకు గల్గు నదికలఁగనినకౌ
 గరమిట్టివిలక్షణముల
 గుఱుతెఱుఁగుచు మేనిమమత గూడకబుద్ధికౌ.

కం. భీకలితవృత్తిఁగర్చుచి
 పాకంబొనరించికొనుచుఁ బ్రాకటతత్త్వ
 శ్రీకల్ప నాత్మసూగవి
 భాకమనీయతమెలంగఁదా ముక్తుఁడగుకౌ.

ఆ.వె. పుణ్యతీర్థజేప పుణ్యపురావాస
 మైన యోగరీతివైన సుకృతి,
 మహితకదలికొగ్రమక్రమంబునఁజేరఁ
 దలఁప వలయు దనువు గలఫలమున.

కం. ఆత్మజ్ఞానము లేక

ధ్యాత్వల సద్రబ్ధహృదము నంద ననిత్య

త్వాత్మీయత మెఱంగు నస

త్వాత్మలకుఁ వశమె ఘననియమికిఁ దక్కఁ.

వ. కావున సాంఖ్య లిలాపింగళా హఠాది రాజయోగా త్తకంబగు రాజయోగంబు నం దవులవలయుఁ దత్క్రమంబెఱింగించెద.

సీ. యమనియ హాసనక్రమము ప్రాణాయామ

మెలమిఁ బ్రత్యాహరకణ, ధ్యాన

ధారణలు సమాధి వారక యష్టాంగ

యోగహా యమనియ మోవరహిత

మైన పడంగనూ నట్టి యోగస్థితి

యొప్పుగు నష్టాంగయుక్తిదనరు

యమ మది నైతి కర్తాచార నిరతియో

నియమంబు సద్వృతనిష్ఠ వెలయు

తే.గీ. నాసనంబుల భేదంబు లలరు వెక్కు

పద్మకుక్కుట మాయూరి భద్రహర్త

మత్స్య సుఖవీరసిద్ధ విమల నిరోధ

చాపగోముఖరౌద్రోగ్రసంజ్ఞ లమర.

కం. దిట్టగ సిద్ధాసనమున

గట్టిగ గుహ్యమునఁగాల్గు గదియించి కడు

నైట్టుగ భూమధ్యస్థితిఁ

ఁట్టుగు చూపమరు సిద్ధపటిమ దనర్చుఁ.

తే.గీ. అట్టి సిద్ధాసనక్షునలైన మఱియుఁ

దనశాసరిన యాసనస్థత దృఢముగ

నిలిచి హృదయంబు మిగుల నిశ్చలముగాఁగ

నిరత మంతర్ముఖత్వంబు నెరయు వరుస.

ఉ. దంతము లొక్కటొక్కటిని దాఁకఁగనీయక మానవృత్తితో

సంతసమొందువేళ జనసంఘము చేరనినోట నొంటిగా

నైంతయు దేవతాగృహ వసేపితరమృతలంబులకొ మదికొ

జింతదొఱంగఁగాఁ బ్రణవ నేవకుఁ జొచ్చుట యుక్తమెన్నఁగకొ.

ఆ. వె. ఇదియు మూడుదెలుగులగు ప్రాకృతంబు వై
కృతమునాఁగ మఱియుఁగేవలాఖ్య
కంబు ననఁగ లోనఁగల్గు ప్రాణాపాన
ములను నాత్మదిరుగు వెలికి లోన.

ఆ. వె. ప్రాణుండయ్యపానుండవన నసోర్థ గ
క్రమ హకారమున సకారమునను
దివియ జీవుండరు పవనచాలనదీప
భాతి స్థిరత మాను రీతి నచట

సీ. తనకు నయ్యక్షరద్వయిసందు బిందువు
జనియించు వలన హంసయన శబ్ద
గతి దివారాత్రులాక్కట నిలకడలేక
వేగ నిర్వదియొక్కవేయు నాటు
నూలునూలుల దొక్క వారంబుగా నిట్టు
లైన ప్రాణాయామ మాని స్థిరత
గావింపఁగా స్వప్రకాశుఁడౌనటులొన
రించుటచేఁగాదె ఋషులు సురలు

తే. గీ. ప్రబలి చిరకాల జీవులై పాతకములు
పాసి కర్మంబు లెడయైన భవ్యపదవు
లను మెలింగుదు రంతకంటెను దవంబు
గలదె! పరికింప మూడులోకములయందు.

కం. అజపాగతి పంచాశ

- దృఢజనాక్షరయుక్తి నొడువఁ బ్రాకృతమయ్యె
వృజినాపహమగు ప్రాకృతు
ల జపింపక వైకృతంబు లలితంబయ్యె.

కం. పూరకసంఖ్యకు నినుమడి
నారూఢిని గుంభకంబునందును సగముం
గా, రేచక మొనరింపఁగ
సారత వైకృతమనాఁగఁ జను ప్రణవ మిలక.

కం. ఇడ చంద్రనాడి దాన
స్వడిఁబూరింపుచును భానువరనాడి తగ
న్విడుచుదు సుషుమ్న లోచల
సంకల్పము నుదయించుచును నిరంతరము

మ. ఇవి రెండుక విడనాడి యేకగతిగా నివ్యాయుయుగ్మంబు చే
ర్చి వెసంగా మణిపూకంబుదిగువక జెల్పొందు వైశ్వానరుక
రవణక బ్రజ్యలితంబుజేసి యట చేర్చక గుండలిక లేపి యం
దవలంబించి త్రికూటకూ హృదయసీమారూఢి నింపొందుచుక.

క. లీవిగ నత్తటి పశ్చిమ
కూ వానాడిపథమున నభ్రముఁ జేర్చుక
గేవల కుంభకమగు నది
పావనతక రాజయోగ పటిమ దనర్చుక.

కం. ఇది ప్రాణాయామము వెలిఁ
బొడలెడి యంగములు కూర్చుండునలో నే
యొమగుగతి నిందియములక
ఒదనగు నెడిఁ గుదురుచేయఁ బ్రత్యేహరకూ.

ఉ. పూని యుపాసనాఫలవిభుండగు నప్పరమాత్మ నెప్పుడుక
మానససీమఁజేర్చి యసమానమతిక దదధిసహూట యే
ధ్యానము తప్పభాద్యుఁ బ్రధితంబుగ నిట్టటుజేరనిక డె
దానఁగుదుర్కొనంజిలుప ధారణ నానుతికెక్కు నెక్కువక.

చే.గీ. జ్ఞానమయుఁడును వైరాగ్యమానఖనియు
నిత్రుపంచకుఁడాద్యుండునిర్మలుండు
నైనఁదద్ధర్మమున నప్రాకృతమతి
వెలయు నదియెసమాధి నా వినుతికెక్కి.

ఉ. ఇట్టి మహామహత్త్వమున కెల్లను మూలము వాయుధార్య మ
ప్పట్టున వేగురించి తడఁచాటున రోమములక వెల్పొనక
నెట్టగు కుష్ఠముఖ్య జననిందితరోగము లట్లుగావునక
గట్టిగఁ గ్రొత్తయేన్దువలెగా నలవాటానరింప మేలగుక.

క. ఆవరణము నిర్మలమును
బావన మేకాంతవృత్తి పవనరహితముక
గా వెలయుచోటుదగు యో
గా వహచిత్తులకు నెపుడు నభ్యాస దశక.

సీ. ఆత్మ జీవాత్మన్ముండగు నాత్మనీక్షిండు
నాతఁడె తలఁకుఁగ నాత్మవిదుఁడు
మది సంతరాత్మసమ్మతిఁగూర్చువలనఁ బ్రా
ణా పానములను దదాత్మ గూర్చు

అ. వె. ఒదియు మూడుదెరుగులగు ప్రాకృతంబు
 కృతమునాఁగ మఱియుఁగేవలాఖ్య
 కంబు ననఁగ లోనఁగల్గు ప్రాణాపాన
 ములను నాత్మదిరుగు వెలికి లోన.

అ. వె. ప్రాణుండయ్యపానుండవన నభోర్థ్య
 క్రమ హతారమున సకారమునను
 దివియ జీవుండడరు పవనచాలనదీచ
 భాతి స్థిరత మాను రీతి నచట

నీ. తనకు నయ్యక్షరద్వయిసందు బిందువు
 జనియించు వలన హంసయన శబ్ద
 గతి దివారాత్రులాక్కట నిలుకడలేక
 వేగ నిర్వదియొక్కవేయు నాటు
 నూటుమాటుల దొక్క వారంబుగా నిట్టు
 లైన ప్రాణాయామ మాని స్థిరత
 గావింపఁగా స్వప్రకాశుఁడౌనటులాన
 రించుటచేఁగాదె ఋషులు సురలు

తే. గీ. ప్రబలి చిరకాల జీవులై పాతకములు
 బాసి కర్కంబు లెడయైన భవ్యపదవు
 లను మెలంగుదు రంతకంటెను దపంబు
 గలదె! మరికింప మూడులోకములయందు.

కం. అజపాగతి పంచాశ

- ధృజనాక్షరయైక్తి నొడువఁ ప్రాకృతమయ్యె
 వృజినాపహమగు ప్రాకృతు
 ల జపింపక వైకృతంబు లలితంబయ్యె.

కం. పూరకసంఖ్యకు నినుమడి

నారూఢిని గుంభకంబునందును సగముం
 గా, రేచక మొనరింపఁగ
 సారత వైకృతమనాఁగఁ జను ప్రణవ మిలకె.

కం. ఇడ చంద్రనాడి దాన

నృడిఁబూరింపుచును భానువరనాడి తగ
 నిడుచుదు సుఖమ్మలోపల
 నిడినందగు పవనసిద్ధి యింతయును విసకె.

మ. ఇది చెందుకొ విడనాడి యేకగతిగా నివ్యాయుయుగ్మంబు చే
ర్చి వెసంగా మణిపూకంబుదిగులకొ జెల్వొందు వైశ్వానరుకొ
రవణకొ బ్రజ్జలితంబుజేసి యట చేర్చుకొ గుండలికొ లేపి యం
దవలంబించి త్రిమాటమా హృదయసీమాయాధి నింపాందుడుకొ.

క. తీవిగ నత్తటి పశ్చిమ
మా వానాడిపథమున నభ్రముఁ జేర్చుకొ
గేవల కుంభకమగు నది
పాపనశకొ రాజయోగ పటిమ దనర్చుకొ.

కం. ఇది ప్రాణాయామము వెలెఁ
బొడలెడి యంగములు కూర్కముందనలో నే
యొమగుగతి నిందియములకొ
బదనగు నెడఁ గుదురుచేయఁ బ్రత్యహరమా.

ఉ. పూని యుపాసనాఫలవిభుండగు నప్పరమాత్మ నెప్పడుకొ
మానససీమఁజేర్చి యసమానమతికొ దదధీనమాట యే
ధ్యానము తద్విభాద్యుఁ బ్రధితంబుగ నిట్టుటుజేరసిక డెం
దానఁగుదుర్కొనంజులప ధారణ నానుతికొక్కు నెక్కువకొ.

తే.గీ. జ్ఞానమయుండును వైరాగ్యమానఖనియు
నిత్యపంచకుండాద్యుండునిర్మలుండు
నైనఁదద్దర్శనమున నప్రాకృతమతి
వెలయు నదియొసమాధి నా వినుతికొక్కె.

ఉ. ఇట్టి మహామహత్త్వమున కెల్లను మూలము వాయుధార్య మ
పృథ్వున వేగురించి తడఁబాటున రోమములకొ వెల్పొనకొ
నెట్టగు కుష్ఠముఖ్య జననిందితరోగము లట్లుగావునకొ
గట్టిగఁ గ్రొత్తయెన్దువలెగా నలవాటొనరింప మేలగుకొ.

క. ఆవరణము నిర్మలమును
బావన మేకాంతవృత్తి పవనరహితముకొ
గా వెలయుచోటుదగు యో
గా వహచిత్తులకు నెపుడు నభ్యాస దశకొ.

సీ. అత్త జీవాత్మనుండగు నాత్మనీక్షిందు
నాతఁడె తలఁచుగ నాత్మవిదుండు
మది సంతరాత్మసమ్మతిఁగూర్చువలనఁ బ్రా
ణా పానములను దదాత్త గూర్చు

వలన నింద్రియముల నలరఁ గూర్చుటవల్ల
మది నాత్మనొనఁగూర్చు మహిమవలన
యోగాఖ్య విలసిల్లే నొడవు బాహ్యోద్రియ
మంతర్ముఖము జేసి యదియె మనసు

తే.గీ. దవుల నొనరించి దాన డ్మేత్రజ్ఞానెఱింగి
యతనివలనను సంతస్థునైన యాత్మ
దర్శనము మన మన్య శాస్త్రములు గ్రంథ
విస్తరంబులు గడు నశ్రవణములను
గురుని దయ ముక్తదండది కరమువేడ్క .

కం. గాలికి జలములు కదలిన
పోలికఁ బ్రాణానిలములఁ బొరి జీవుండుకొ
జాలనుండగు దత్పరతకు
గాలి పవనమును నిలువఁగా దగు ఘనతకొ.

సీ. అంఘ్రే లకారయుక్త్యనిలు నిల్పుట నజు
సరవిఁగాంచి న భూమిజయము గల్లు
శ్వసనుఁ బకారోక్తి జానువులను నిల్పి
శాఙ్గి గన్గొన వారిజయముగల్లు
రేఫతో నాభి నర్తిలి గాలి నిల్పి యం
దభవుఁజూడ లభించునగ్ని జయము
కన్బమ మొదల యకారోక్తి మాహేశు
నటఁ గన వాయుజయంబు గల్లు

తే.గీ. నవల భూమధ్య నిటలంబునందుఁ బవన
జితి హకారంబుచే సదాశివ నిరీక్షుఁ
డైన సుజ్ఞానముక్తుడౌ నతనికరుణ
గణనఁజెల్వగు పంచధారణలు నిట్లు.

ఆ.వె. ఒడవునైష్ఠికమున యోగము సీద్ధించు
తన్నుదానె తెలియు దానఁజేసి
భ్రమరకీటసరణి భావనచే బ్రహ్మ
మహితచిత్తమధి మహిమఁబొసఁగు.

సీ. తనరెడునొగరంధ్రమున హృత్పూతమ్ము
 గీల్కొల్పుటరిది తత్కృతము వలనఁ
 గనఁ గుమారస్త్రీసుఖంబులకైవడి
 జ్యోతిర్మయస్థానశుద్ధిః బొసఁగి
 యస్థలితంబగునానందమునఁగూడి
 చిత్తదర్శణమున శివుఁ బరేశు,
 సూక్ష్మఁగాంచుటలాప్పు చూపట్టఁడితర క
 ర్తముల దొగవిహీనుఁడమలు నభవుఁ

తే.గీ. గానలేడంభుఁడల శశికాంతిఁ దెలియ
 లేనికైవడి, దారువుల్ పూని త్రచ్చి
 యగ్నిఁగనురీతి మచినీశు నరయవలయు
 లలితమతులైన సుజ్ఞానులకుఁడలంప.

సీ. అండులకాధారమనఁగ న్వాధిస్థాన
 కంబును మణిపూరకము ననాహ
 తము నాజ్ఞయును విశుద్ధము రతిమేరుశి
 ఖరమును బ్రహ్మచక్రము శిఖాఖ్య
 మీ తొవ్విదింజిలో నీశ్వరావాసంబు
 తన్నాత్రలకు నెల్లదావలంబు
 బహురంధ్రమును శశిభానువహ్నియుతంబు
 సగుణసిద్ధిణము హంసమున కిరవు

తే.గీ. ఘనత గగనత్రయాధారకమును నాద
 బిందుకళలకు నునికీయుఁడేర్చి నిర్మ
 లమును క్షేత్రంబు ననఁదగు దమని దామ
 ని శమని స్తంభనియుఁ బావనియు ననంగ.

కం. విదగుపేరులఁబ్రాణము
 లైమకౌఠరియించు దేహమంతయుఁ దామై
 యాదియు గాసిద్ధుల కవి
 యాదట జ్ఞానమయమైన యాత్మకునెలవై

ఆ.వె. జలమునుత్పగలసి సౌమరసంబున
 నమరురీతి మనఁగూ నాత్మగూడు
 టవి సమాధి యైక్యతానందసంపత్తి
 కదియె తుద మహాత్మలరయు నెడల

ఆ.వె. యమము తెల్విడగు నియమము చిత్తమునిల్పు

నాసనములు బలద మధుహరణము

ప్రణవవృత్తి శుద్ధి ప్రత్యాహరము ధ్యాన

మాతృజయము ధారణోత్తరజూపు.

కం. వినుడు సమాధియె మోక్షం

బసఘంబు తురీయ మదియహరరాజములకొ

ఘనసంజ్ఞ కదియె యర్హము

జను నున్న నియనంగ నదియె సత్సంగుచుకొ.

ఆ.వె. అది మనోలయంబు నజ్ఞానరహితము

ధారణమగు వాయుధారణంబై

మూడుబంధనములు ముద్రలు మూడునై

కలపు సాధనప్రకాశమగుచు.

కం. ఆసన భేదములచే

భాసితమగు పవను నెచట పరగ నిలుపుటలే

వాసిగ ధారణయనడగు

నా సంజ్ఞలుగలపు పెక్కు లవయవములల్లా.

సీ. సరవి మూలోద్యాణజాలంధరములను

బంధత్రయంబందుఁబవను నూర్ధ్వ

గతిని నాకుండనక్రమమునఁ దివియంగ

మడమచే యోగిసమస్తలమున

నానుట మూలబంధాఖ్యహా నాభికి

నైగువను దిగువ నిల్పుగల వాయు

వదియె యోద్యాణ మయ్యనిలుని హృదయ మ

బుకములు బంధించి పాసంగ జిహ్వ

తే.గీ. కైకిని గడించి యట నుధాపాన మొదవ

బంధురస్థితిఁజేయ జాలంధరమగు

ననిమిషత్వమ్ము లోన లక్ష్యమ్ము బహిని

దృష్టియంచుట ముద్రగాఁ దెలియ వలయు.

చం॥ అది యట నూర్ధ్వదృష్టియగు నప్పుడు సంబరముద్రనాఁగ నొ

ప్పిదమగు భేదరీ యనఁగ నట్టిద యల్లన నల్లనైత మ

గ్రదశను దృష్టి నిల్పుట కరంబగు ముద్ర పాసంగు దృష్టిసం

పద సమమైనచో నమరు పాదనమైన మహాఖ్యమ్ము దయె

సీ॥ పవను సపానైకపథమున సరికట్టు
 మూలబంధము తగులీల నాత్మ
 నల మహాభిగము నొయ్యన నిల్పుటకును
 డ్యాణ బంధము వయ్యనఁ జొసంగు
 జాలధారణకుఁ గా జాలంధరంబొప్పు
 సరమాత్మఁ గనుటకుఁ బరమ ముద్ర
 యాత్మశోభనకు సూర్యాంబునాడులఁ గూర్చు
 రస మిపుర మహాభ్యు పాసఁగు జిహ్వ

తే.గీ. పైకి నిగిడించి యంచిత బ్రహ్మరంధ్ర
 మాని యెచటి సుధాంతు నందమృత మాను
 టకు మహాబల ముద్రయే శ్రుకట మగును
 బంధములు ముద్రలిట్లగు పవను నిలుప॥

తే.గీ. వ్యాహ్నుల మున్నగుఁ జ్ఞాపములు దసర
 నమరు గాయత్రి శిరసులొ నందుఁ గూర్చి
 మూఁడు నూలులు జపింపుంపఁ బోడిమలర
 నదియుఁ బ్రాణానిలాయామ మనఁగ మెఱయు॥

క. ఇద పదియొకటి ట పూరక
 మడరఁగ నరువదియు నాల్గు నట కుంభకము
 వడి ద్వాత్రింశదేవక
 మెడపని ప్రణవములఁ జేయుటిది యటులయ్యె॥

మ. తను ప్రాణానిలరావముల్ దలఁప నాదంబయ్యె హృచ్చిత బు
 ధ్యను సంయోగము లిందునామమగు త్రేత్రజ్ఞైకచైతన్య జీ
 వనిరూఢాభ్యు కళాభిధానమగు లేవల్ మిఱ నమ్ముఁడు గూ
 డినచో నున్నని రాజయోగమగు ప్రాధిక్ సత్సూర్యాకృతి॥

క. పరమాత్మకు నెలవగునది
 పరికింపఁగ నిట్టి యోగపటిమ దసర్పక
 జరకాల జీవియును
 స్థిరతానందుండు నగుచు నెగడు నరుఁడిలక॥

క. ఇడిపింగళలు సుఖమ్మయు
 వడిఁగూడుటవలన భానువహ్ని శులటక
 దొడరువలన నుభయపవను
 లడరి భాగత్వతఁ ద్రికుటమనఁగా జెల్లు॥

తే.గీ. అది చతుష్పీతకంబు శృంగాటకంబు
ననఁగఁ దగు కర్ణ నాసికా జనిత రంధ్ర
ములును నాలుగు కలియుట వలనఁజేసి
యది త్రివేణియుతంబన నతిశయిల్లు

క. ఇడ పింగళును గుండలి
వడి గంగాయమునలనఁగ వాణియు ననఁగ
నడరియవి కలయు వలనది
జడరహితత నాత్రివేణి సఙ్ఖంజెల్లుక॥

సీ. రహి సమాధికిఁ బేళ్లు రాజయోగంబు ను
న్నని యవయోగంబు తనరు తత్త్వ
మును మనోన్మ ని లయంబును బరంపద ము
నస్కము ద్వైతహృదయమును హృదయ
మును నిరాలంబనమును నిరంజనమును
సహజ జీవన్ముక్తి సంజ్ఞలమరి
తుర్యంబుననఁజెల్లు ధ్రువ బుద్ధి నస్త్రీ భా
తి ప్రియ రూపకుల్ దెలియ నామ

తే.గీ. కలన బ్రహ్మాంశములు నైదు గలవు గాన
నాద్య శబ్దత్రయంబు బ్రహ్మమగు తుదివి
రెండును జగంబులగు నెట్టి రీతు లెఱిఁగి
యాత్మచింతన నేయ సౌఖ్యంబుగల్గు॥

క. విడుచుట కొన్నియు నేయఁగ
నడరుట లొకకొన్ని గ్రాహ్యమని కొన్నియు నాఁ
బుడమింగలదే బ్రహ్మం
బెడయకనన్నియును నగుచు నెయ్యక నమరుక॥

క. యోగరతుఁడు బహుచర్యల
రాగియుఁ గృద్ధండునుక విరాగిజడుఁడు నౌ
వాగుఁగ గర్షవశంబుల
చేఁగ గడఁగుట దోషమైది చింతింపంగక॥

సీ. వినుఁ డసంప్రజ్ఞాత మనఁగ సంప్రజ్ఞాత
మును నవికల్పంబు దనరు నిర్వి
కల్పంబనఁగ నందుఁగడగి మనోవృత్తు
లనయంబు లోపల నాచి యాత్మ

యందు లీనమైన యది యసంప్రజ్ఞాత
మగు నేను బ్రహ్మంబు ననెడి మనసు
పరగ సంప్రజ్ఞాత పటిమ నొప్పగు మనో
గత కామములకు నిల్కడగు చేత

తే.గీ. నందె సాక్షిత్వ మాత్రంబె నాడగు నవి
కల్పగతి స్వానుభూతి నెక్కడివి గనక
ఘనతఁదద్ద్ర)న కలితమై యొనర నిలువఁ
గల్గును నెడి సమాధి నా గణనదనరు॥

వ. సూర్యభేదనోద్రాయ నీత్యైక శీతల భక్తితా భ్రమరీ మూర్ఖాకేవలాఖ్యలఁ గుం
భకము తెనిమిదియ, మహాముద్ర మహాబంధ భేదర, ఓద్వాణ, మూలబంధ, జాలంధర
కరణ, విపరీత, వజ్రోళి శక్తిచాలనములను, ముండలు పదియును, భౌతి విప్త్తి, పరీక,
త్రాలన కాళిక, కపాల, భాతులనెడి కరణములను నేతత్సాధకంబులు గాఢన-

మత్తకోకిల. ఏ విధంబుననైన యోగి రహిత్ భవంబులు గూఢజ్ఞ

బోవ నిశ్చల సాంఖ్యమొందుట భూరి వైభవపేతువౌ
పావనంబగు దేహమెత్తిన భాగ్య మారక రోగ సం
భావితస్థితి బోవడిడకనట్లు గట్టగుటొప్పగున్

నీ. మేధతోముక్తికి సాధనంబగు మేను

దేశ కాలగుణానధ్యతు లెఱింగి
యోమి యాత్మజ్ఞాన మొదవ మెలంగక
మదవృత్తి ననియమాస్పదత కొలఁది
కి మిగుల నన్న పానములు గొన్నను వాత
వైత్యముల్ శ్లేష్మంబు ప్రబలమగును
వాతమెచ్చిన మేని వడిఁ గుదియఁగఁ జేయు
వైత్యంబు కృశమును భ్రమ యొనర్చు

అ.వె. శ్లేష్మమే [మేచి?] ముక్కుచెవు లడ్డగించు ని

ల్లైన నుల్బణములు ప్రాణవాయు
పంజకముల నెలవు చాపి [జీవుని?] మెం
నుండ నీక తివిచి యుదర దరము

క. కర్తేంద్రియములు దమతమ

ధర్మమును వహించుగాని తడవఁగఁగలదే

యన్నిలి జేతోగతులవి

మర్తత నింద్రియముల కడమఱఁగి మెలంగున్

వ. అట్టి యింద్రియంబుల మనస్సున, మదిని బుద్ధియగు నటులచి యహంకారంబు గా నదియు జ్ఞానంబుగా నొకటంచుకొనిన యాపోజ్యోతివిధంబున ఒపారబహిఃత్రకాశంబై సకలమయమగు బ్రహ్మస్వరూపంబైఁబుగఁగాను నందునం గల యానది సమాధి. యిట్టి యోగంబునకు ననేక మార్గంబులు గల వందొకఁడైనైనఁ గ్రమక్రమ ప్రాప్త్యంబగు, నింక మీ మాంసాద్యయంబు వివరింతునని సూతుం ట్లనియె—

సీ. పూర్వమీ మాంస యొప్పు ద్వివిధమయి దా న

వఱకు నేశ్వర నిరీశ్వరములనఁగ

వ్యాసజ్ఞెమిని మునుల్ చేసిన సూత్రాను

సంగతి ధర్మచింతార ఫణితి

వ్యాస సూత్రముల బ్రహ్మ శ్రుతిపాద్యమై

యత్తరమీమాంస యొప్పువందు

భేద మభేదంబు వేర్చి భేదాభేద

మగు నర్థమట్టి కావద్ది నమరు

తే.గీ. పూర్వవక్షంబు సిద్ధాంతమును బాసంగ,

నట్టి రాద్ధాంత మర్థంబు లరయ బ్రహ్మ

మొక్కటియ పెక్కు రూపము లమరఁదనరు

నమిత శబ్దమయంబుభిలాత్స యగుట ॥

వ. కావున బ్రహ్మ శ్రుతిపాద్యంబు నుత్తర మీమాంసార్థంబునకుఁ గా వసిష్ఠ శ్రీరామ సంవాదంబు గలదు తద్విధం బెఱింగించెద, రామభద్రుం డడుగ వసిష్ఠుడు ని యవస్థాత్ర యుక్తమంబనఁ దెలియ నిట్లనియె—

సీ. రహి స్థూలసూక్ష్మ కారణ దేహముల యంద

హంకారములు మాని యధ్రువంబు

స్థూలంబు దృఢంబు సూక్ష్మంబు జడము కా

రణమనిన . . . వారలకు దృశ్య

మగు ప్రపంచ మభావమగు నంత సత్తు చి

దానందములు నిత్య మగుట దృఢము

గాఁ, గలమతియె జాగ్రదవస్థలో ని జా

గ్రంభిని యంద్రు సుజ్ఞాన విదియె

అ.నె. తత్పదార్థదర్శితము సచ్చిదానంద
ముననై పుట్టి పెరిగి పాలియు సకల
మదియె నిత్య మనుట లగును జాగ్రత్సన్వప్తు
మదియు సత్పదార్థ మగుమ మెరయ॥

తే.గీ. అంబు పరిపూర్ణరీతి చిద్రభమగును
నుండటయెకాని వేఱ యొండొదవదనెడి
యెఱుక గల్గియు విషయక్తు లింద్రియములు
నిద్రజెందుట జాగ్రపు నిద్రయౌడు ॥

ప. ఇది యసిపదార్థదర్శన. బీ త్రివిధము తత్త్వము మఱియు—

ఉ. జీవుడ నౌనొకానొ!యనుచింత దొఱంగి యెఱుంగలేని యా
భావముచే ననేకముగఁ బాటిలు జన్మము లొంది యిప్పుడా
దేవు సన్మగ్రహంబున మదిం దిరమయ్యె గుహపదిభ్రమం
చీవిభవము మాయమును నెన్నమి స్వప్నములోని జాగ్రత్ ॥

ప. ఇది కారణోపాధి దొలంగ నిష్ఠమనందగు—

సీ. జీవాత్మహేతునుస్థితిని మూలాఘోర
మట గురుకృపవల్ల నడఁగు పిదప
గనునది యతనికే గనుపించునది త్రిపు
టాదిగా నొక్కటియైన లేద
ట.చు నెఱుంగుట లది నిశ్చయ జ్ఞాన
మది స్వప్నమున స్వప్న మనిరి బుధులు
ధృతిఁ గారణోపాధి త్రిపుటి, దీఱని నిష్ఠ
యిది నిశ్చలపుబుద్ధి నెనఁగమోక్ష

తే.గీ. శోభ గురుబోధనంబుల చొప్పుదెలియ
వచ్చుటయె తత్పదార్థమౌ వరదృఢమది
స్వప్నమునను సుఖమైనా జరగు నిదియె
నతి గద రమేశదర్శనానుభవనిష్ఠ ॥

క. అంతః కరణ చతుష్టయ
మంతయు నటులుండ నింద్రియాధిక్య ప్ర
జ్ఞాంతచిదానంద
యింతయు సుప్తిదగు జాగ్రదితహితయుక్తి

క. పొందుగ సత్యజ్ఞానా

నందాకృతి యనుభవంబు నాడగు నిది యీ

చందము వలనం గాంచుచు

నందవు సంతసముదోహక దగుకొని ? మఱియె

ఆ వె. గాతీలేనిచోటగడలని దీపంబు

వగ్గిడి జిత్సు ఖానుభవము లయము

పొందు సమయ మందమొంద నుపి స్వప్న

మదియె ముత్స్య రూపకానుభవము

ఉ. పూనికతోడ నిట్టులగు బుద్ధి విమర్శన భావనాగతి

మానక వృద్ధిజెందు మతి మాటికి నన్య మెఱుంగబోక బ్ర

హ్మనుభవంబు పూర్ణగతి నైనది నుపి ని నుపి యయ్యె

ట్లా నగ నిర్వికల్పపు సమాధి యగుక బరమంబు గావున

తే.గీ. శ్రవణ మనన నిదిధ్యాస చర్యలదగు

నిట్టి తొమ్మిది విధముల నెన్న వరుస

మూడు గుణముల తెఱంగు రామునకు నావ

సిద్ధమాసింద్రుడ డెఱింగించె నిష్ఠవెలయ ॥

వ. ఇట్టి బ్రహ్మస్వరూపంబునకుఁగా వరుణ భృగుసంవాదా దీతి హాసంబులు మున్నయెఱిఁ
గించితి నట్టి యానందమయంబును నఖండంబును నఖిలపూర్ణంబును నగుటజేసి
ఘటాకాశ మరాకాశ చిదాకాశముల వలన పరమవ్యోమ ఖ్యాతంబగుట దెలియఁదగ
దేహంబులు గుహయనందగు నందు నిహితంబగుట ఘటమరాకాశక్రమంబునఁ దన
ద్భిన్నములగు నెడనెప్పటి యట్లు నఖండగతికొ బూర్ణత్వంబునం దగు వృథయ కమఁ
మధ్యంబు న దీపక్రమంబున వేదాంత సారంబగు నయ్యా నందరూపంబు ఏ ర్తించుచు వెల
వలనంతయుఁ దానెయగు నారోజ్యోతి చందంబున వెలువలనుండియు నీవారహాకః
త్సా డ్మణు రూపంబునఁ దద్దిప్తశిఖయందుఁ దేజితిల్లు నద్వివ్యతేజంబును విహింగఁ
మహావ్యోమవత్ప్రకాశమును నేకీభావం బొనర్చిన యోగి సమాధి నిష్ఠుడొంటి నిప్పు
మార్గంబునఁ జన నులభదర్శనంబైన యట్టి బ్రహ్మంబై తానగు మఱియును—

తే.గీ. నిర్మమత్వంబు నిస్సంగనరతి నాత్మ

దృష్టింగనొంద జేయవల దెజరిల్లు

నప్రయోజన కార్యము లభిలషించి

కష్టపడు దుర్మతులకు శౌఖ్యంబు గలదె,

తే.గీ. వ్యాసహరికు బాగ్రదవస్థ ప్రాతి
భాసకుని స్వప్నమును నిద్ర పారమార్థి
కుని నిరూపించు మాయకు నొసరు నావ
రణము విశ్లేష శక్తియు గణనరెండు

క. మెలకువ నశ్వరమాత్మని
నలవడఁ గప్పకొనియుండు టావరణమగున్
జేలఁగువరావర సంకతి
వెలయం గనుపించుటదియ విశ్లేష మగున్ ॥

సీ. పరగ రజ్జువున సర్ప భ్రాంతి తుక్తిని
రజతంబు తోచుచి భ్రాంతి రీతి
బ్రహ్మంబునందు నేర్పడ జగంబులు గను
పింప సన్నతి వివేకింప బ్రహ్మ
మమరు సత్యాత్మకమగుచు నాత్మభ్రాతృ
నిష్ఠులు దక్క వర్ణింపఁగర్క
పరులు గానరు వెలుపలఁ గాలమయిండు లో
ప ల నబువైయుండు లలిత మోగ

ఆ.వె. యుక్తి నిర్వికారు నురులేజు గనఁదగు
ప్రకృతి నెడసి శుద్ధ భావులగుచు
నామరూపములకు నాశనమగుట న
వ్యక్తు సత్యఁ గనుటలది శుభంబు ॥

కం. ఉత్తమము తత్వ చింతన
హత్తుక జపచింత మధ్యమాకృతి యథమం
బెత్తటని శాస్త్రచింత మ
హత్తర నింద్యము లౌక్యమగు చింత తగ్గ ॥

కం. ధరణీ సురులకు నగ్నిని
వరమూగులకెల్ల నాత్మవహ్ని ప్రతిమ ల
స్థిరతాల్ప బుద్ధులకు నే
ర్పరులగు సమదర్శనులకుఁ బరుఁ డెందపుడు

అ.వె. దేహబుద్ధిఁ జూడదేవుని దానుండు

జీవబుద్ధినట్టి దివ్యసంశ

మాతృబుద్ధిఁ జూడనాదేవుఁ డేతాను

మతుల కొలఁది నిట్టిస్మృతి పొసంగు

వ. జాగ్రత్తన్న గుఱువుల విశ్వతైజస ప్రాజ్ఞ సంజ్ఞల నేత్ర భూమధ్య బ్రహ్మ స్థానంబుల నుండియు వ్యాపకశక్తి నంతటం దానయైన యశ్వరమాత్మ విచక్షింపలేని మూఢులు దూరభూముల కరిగి నేయందగు ప్రయోజనంబు లెవ్వయ్యెయంగలవె ! తావున హస్తగత మాణిక్యము వైకౌన నేరిక గనులు శోధించు జడభావునింబలె నగునెన్ని యత్నంబులనైన బ్రహ్మ విచారంబు నేయవలయు “ నాత్మజ్ఞానీ సంనారకతరతీ ” యను శ్రుతి ప్రమాణ.బనియును వాచానుగోచరంబగు హృదయబిట్టిది యని వేదాంతంబులు నేర్పిరింపనిచో నెవ్వరు తెలియం బలికెడరనియును, అయినను గొండగఱియిడిన కరిణి భావనచే నభిలషయుం గననగుననియు దెల్పి మునులకు సూతుండు వెండియు నుప శాస్త్రంబులగు భరతకళాలంకార శిల్పగజాశ్వ పశురత్న సాముద్రిక గణిత శాస్త్రంబులు వినుండని యిట్లనియె.

కం. ఆది సగాశివరచిత

ప్రాదుర్భవమగుచు నందిపటు వాఙ్మేళన

శ్రీదనరి భృంగిముఖ్యవి

నోదంబై ఋషి చయప్రజుతగతి వెలయున్

వ. రత్నాకర చూడామణి తాళకళా విలాస సంగీత మణిదర్పణ చతుర సభావిలాస కాత్యాయన జైమినిమత మారుతీయాది నామంబులఁ జాతుర్లక్ష గ్రంథ విశ్రుతంబై.

అ.వె. భరతశాస్త్రమనఁగ సురముఖ్య సభల యం

దప్పరోమనోజ్ఞ మగుచు ధరణి

నర్జునాది కల్పనా రూఢిఁ జెలువొందె

నాట్య లక్షణముల నవ్యమగుచు ॥

తే.గీ. తాళమార్గ క్రియాంగాది లీలఁ దనరి

లయ యనఁగ నాట్య జీవ విలాసమయ్యె

నట్టి లయకనుకూలమై యమరు తాళ

సప్త సూత్రాదులి రవగు జగతియందు

కం. శివశక్త్యాత్మక మగుచున్

బ్రహ్మగళ ప్రాణకమును భాసుర మగు తా

శబ్దభంబెఱిగిన పండితుఁ

డవనిం దత్స్వజ్ఞుఁ డగుచు నతి శుభమొందున్ ॥

కాలమార్గ క్రియాంగముల్ గ్రహము జాతి
కళయు లయయును బ్రహ్మపకమును బదియఁ
దాళమునకును వ్రాణముల్ దనర నాటి
కాదియగు కాలస్థిర్యమది వినుండు

సీ. సరసిజచ్ఛదముల శతమొక్కటిగఁ జేర్చి
యొకపరి సూదిచే నొసరఁ బొడువఁ
జెగునది క్షణమనఁ దగు నవి యెనిమిది
లవ లవ లన్ని కావ్యవిధిఁ దనరు
కావ్య లేన్నిదియైన గమనింప నిమిషము
నిమిషము లన్నియే నెఱిఁగ గళయగు
తొడిఁగ గళల్ రెండు చతుర్భాగ మనఁదగు
నడియె యనుదృతాఖ్య మది రెండు

అ.వె. ద్రుతము తద్వ్యయము గలియెన్న లఘుఁగ
గురువనాగఁ దల్ల ఘువ్యయము
పుతముమూఁడు గురుపు లతి వేడ్క లఘుచతు
ష్కంబు శబ్దరహిత కాకుపదము

కం. ఇది కాలము మార్గంబును
నదియుకొ మూత్రా ప్రధానమైదు లఘువు లిం
పాదవఁగఁ బలుకుట మూత్రా
స్పదమగు తన్మాత్రరీతి పాటింపఁ దగుకొ

సీ. దక్షిణ మార్గంబు తగ నష్టమాత్రలు
నామ మార్గము నాల్గు వరుస చిత్ర
మార్గమునకు రెండు మాత్రలు నొకకళ
యొదవు చిత్రతరంబు పోక-మాత్ర
దనరిన కళచిత్రతర మార్గమునకు న
యొక్కకళ కళయన నొసర సర్థ
మాత్రహాసను ద్రుత మర్యాదయట్టిద
యతి చిత్రితాధ్వము నర్థమాత్ర

తే.గీ కవటతపయను సంతను గడగుమాత్ర
యదియ లఘు సంజ్ఞ వర్తిల్లి విదిత మగుచు
నిట్టి మార్గంబు క్రియలచే నెసఁగ వలయు
ద్వివిధ మరయంగ మార్గము దేశియనఁగ

తే.గీ. మార్గమనిరొడునది శుద్ధ మార్గ మచట
నమరు నిశ్శబ్దము సశబ్దమగుచునాల్లు
దెఱఁగులా వాప నిష్కామ సరస విక్షి
ప్రదేశంబులకును శబ్దంబులేదు

కం. ధ్రువమును శమ్యముతాశము
నవరళమగు సన్నిహిత మనియెడునాల్లుక
బ్రహ్మ సశబ్దము లీయ
ప్ర విధంబులు శుద్ధ మార్గ సంజ్ఞలు దలఁపక

సీ. అరచేయి మీఁదుగ నట బొటమనసాచి
వరుస వేళ్లు డుప నావాప మగును
నరచేయి క్రిందుగ నన్నివేల్ సాచిన
నిష్కామ మగునది నెమ్మి దక్షి
ణమునకుఁ జిమ్ముట యమరు విక్షిప్తమై
యరచెయ్యి మీఁదుగ నన్ని వేళ్లు
మణఁచి రొమ్మనకునై మలుపఁ బ్రవేశంబు
చిటిక వ్రేయుచు సంత శిఖరిహస్త

తే.గీ. మెలమి దిగవిడ ధ్రువమగు నలరు దక్షి
ణతలమెడమతలక్షాన హతి యొనర్చు
టదియె శమ్యము నెడమ చెయ్యట్ల నేయఁ
దాశమగునది సన్నిహితంబు దెలియ

తే. దేశక్రియలు ధ్రువము చేసినఁ గుడిచేయి
యెడమ కడకుఁ గ్రిందఁ దొడరఁ దీయ
సర్పిణియగు నదియు సవ్యంబునకుఁ దీయఁ
గృహ్యమగును దేశ క్రియఁ దసర్పి

కం. అరయఁగ నిట్లగు హస్తమై
యరచే క్రిందుగను దివియ నది పద్మమగుక
సరవి నది వామకరముక
సరి మున్నిడి నట్టిచో విసర్జన మెన్నక

తే. అటుల మున్నిడి సాచిన హస్తమునను
దర్శనియగుడ నాల్లువేల్ దనరవంచి
వెనుకకై తీయ విక్షిప్త విధ మదియగు
తలము పార్శ్వార్థమైనఁ బతాకయగును

కం. అట్టిపతాకమే ప్రిండ్స్

నైట్లవఁ దివియంగఁ బలితనిర్ణయ మరయన్

బట్టుగ నివి క్రియలనఁ దగు

గట్టిగనిక నంగవిధము గణుతింతుఁ దగన్

సీ. జాతులైతగు చతుశ్రత్ర్యశ్రమిశ్రము

లోలి ఖండమును మేలిమైన

సంకీర్ణ ముగిసిట్టి సంజ్ఞ తు నాల్గేసి

లఘుగురుద్రుతములు లలిం దలిర్ప

చతురశ్రమును మూఁడు సరవినిట్టివి గూడఁ

ద్ర్యశ్రమమిట్టి చందములఁ దక్క

తాళము లెఱుంగుఁడు తత్త్వజ్ఞ లీయైది

టందుఁ జతుశ్రమత్ర్యశ్రమములు

తే.గీ. రుద్రకళలను జనియించి రూఢిఁ దనరె

సభలు నాలుగకళలై నయాచతుశ్ర

మమున నగమును మిశ్రమునమరఁ గూడి

యైదు గురువులఖండమై యతిశయిలై

కం. అలచతురశ్రమసమమున

నైలమిమెయిన్ ఖండయుక్తి నేను గురువులై

యలవడియె మిశ్రమంబ

ట్లెలరఁగఁ జతురశ్రమము నందలి సగమున్

తే.గీ. మిశ్రయుక్తముగాఁగఁ దొమ్మిది గురువులు

నమర సంకీర్ణమయ్యె శాస్తాంతరముల

సరణులెన్నెనగు నైన శార్ద దేవు

మతము లివి జాతిభేద సమ్యతముదలఁప

కం. ఇవి ప్రస్తావించినచో

నవిరళ శతకోటి సంఖ్యలగు తాళములన్

భవించి బ్రహ్మ్యతిగ వాడుక

కవి యెఱుఁగ నొదవనట్టిదగు పరికింపన్

కం. చచ్చుట చాచపుటముల

నచ్చుగ లఘు గురువిభేదమై యొప్పుగు న

త్యుచ్చయత యథాక్షరభా

స్వచ్ఛారత నేకకళ విసంఖ్యతఁ దనరున్

అమరు చచ్చపుటంబున నపుడు రెండు
గురువు లొకలఘువటం బుతంబొర నెఁ గాన
నది యెఱాక్షర తాళమై విదితమయ్యె
చాచపుకా మట్టి గురులఘు సంజ్ఞ గనుఁడు

కం. కళ యనియెడి జెఱింగింపదఁ
ఁలు సంఖ్యానాచకములవై కళ యనినకొ
వెలయ గురువితరములచోఁ
గళయన లఘు వమరు శాస్త్ర గణనము వెలయుకొ

తే. ద్వికళయఁ జతుష్కళ యనునది ప్రకటితమగు
ద్వికళ చచ్చపుటంబది ద్విగుణమైనఁ
దగఁ జతుష్కళయన నివ్వితమున చాచ
పుటము గురుసంఖ్య సంజ్ఞల పొలుపు లిటుల

తే.గీ. షట్పితాపుత్రకమ్మును సరవి దాళ
మదియు ద్వాదశకళయగు నట్టిచో య
ఱాక్షరము ద్వికళ చతుష్కళాఖ్యలైన
దదియుఁ ద్రివిధంబులగు వెండి నందువలన

తే.గీ. పొలుచు నొకకళ షట్పితాపుత్రక మది
యత్తమము పంచవాణి నా నొప్పు మిగుల
మఱియుఁ బ్రస్తారమునఁ గల్గు మహితతాళ
గతుల కిరీతి భేదముల్ గలవు మిగుల

కం. సంకీర్ణతి నైదేడుకొ
బొంకమ్ముగఁ దొమ్మిదియును బొసఁగఁ బదియు నొం
డుంకువగఁ బదియు గురువులు
సంకురితములయ్యుఁ దగ మతాంతర ఫణితికొ

సీ. సరవి నిశ్శబ్ద సశబ్ద క్రియానంత
రమున విశ్రాంతి విరతిలయయును
నన లయయగు నది యమరుఁ ద్రివిధముల
ద్రుతమధ్యమ విలంబగతు లనంగ
నందు శ్రీఘము ద్రుత మల్లన నడచుట
లగు విలంబము రెంటియందుఁ దవుల
కెడసిన మధ్యమం బీగతులగు నెడ
గురువును సవరళ సౌరిది లఘువు

తే.గీ. తాళమున కవయములై తనరు లఘు గు
రుపుల నంటిన మధ్యమ మఝిరళముగ
రెంటి నంటమి లయ లేమివంటి యొకటి
గదిసియుండినను లయమై విదితముగను

కం. స్వరఃపద్ధమగుమఁ దాళ
స్ఫురణకొ గురులఘుపు లొకట సొంపుగ నడవకొ
దొరకొనుట మధ్యమంబీ
తెఱంగున లయలయ్యె మూఁడు తెఱంగుల దెలియకొ

కం. ద్రుతమధ్య విలంబములొక
గతిఁ ద్రోవకొ ముగురు చనుచుఁ గడువడి నొకరుం
డతని వెనుకొకఁడు వానికి
నతిమందత వెనుక నొకఁడు నరుగువిధమగుకొ

తే.గీ. పదము దప్పక మూఁడు నేర్పడక క్రియలు
చరణ విన్యాస విశ్రాంతి సంయుతములు
భేదములునయ్యఁ దప్పనివేర్తి నడచు
నవి లయాఖ్యలఁ దగు ప్రాణమగుచు మఱియు

ఆ.వె. చిత్రమార్గ వృత్తి జీప్రభావము ద్రుత
మమరు వార్తికాధ్వమైన మధ్య
భావనిరతి మధ్య పటిమ దక్షిణ మార్గ
చిరత నవ్వలంబశీల మమరు

కం. పదియిరువది త్రింశత్తియై
యొదవినయా లఘుపులరసి యొక్కొకపరిగాఁ
బడవడి నొడివెడు కతమున
విదితములగు త్రివిధలయలు విన వాటి యెడకొ

కం. ఒక్కొక్కలయలొ మూఁడుకొ
మక్కువఁ ద్రిగుణీకరణము మహిమం దగుసొం
కెక్కు లయజ్ఞులు సీగతి
నిక్కంబు తెఱుంగవలయు నిర్మలబుద్ధికొ

ఆ.వె. అట్టిలయను గీతమడరి పొందదు గానఁ
బొందవలసి యతి యనందనర్పు
సొరిదిఁ ద్రివిధమగుచు ప్రోతోవహంబు గో
పుష్పసమములనఁగఁ బొల్పుయతులు

కం. వేడుకమూఁడు తెఱంగుల

నాడిక లయ యయ్యె మార్గమది నిల్కడచే
కూడినవియతులు నొకటొక
టోడకత్రివిధముల మార్గయుక్తిందనరుక

తే.గీ. మహివిలాంబ మధ్యనుముల ద్రుతంబునఁ

దవిలియతులు నడచుఁ దాళగతుల
నొక్క టొకటి మూఁట నొనరు నీతి విధంబు
లైనయతులు మఱియు యతులు గలవు

వ. గ్రహక్రమంబెఱింగించెద—

సీ. సమము నతీత మెంచఁగ ననాగతమప

గ్రహములు మూఁడొప్పఁ గలుగు నందు

గీతవాద్యంబులు నాతతస్పృత్యంబు

సరియైన గ్రహసమస్ఫురణ నొనరు

మొదట తాళమువెస్క మొనయు నృత్యము గీత

మైన యతీతగ్రహాఖ్య నమరు

గీతము ముందరగా తాళ నాట్యంబు

లడర ననాగతమనఁగ జరుగు

తే.గీ. నివియు నన్యర్థనామత నెఱంగుకతన

మది వివేకింపఁ దగు విషమగ్రహమని

కొందఱను కొండ్రుగాన మక్కువను నాట్య

శాస్త్రతత్వజ్ఞు లొననఁ జతుర ఘటితి

వ. ఇంక జాతుల తెరంగెఱింగించెద—

కం. చచ్చుట చాచపుటములు

తచ్చనగా నట్టి షట్పితాపుత్రకముక

హెచ్చుగ సంపద్యేప్తయు

నచ్చుగఁ బంచముఖ సంజ్ఞ నమరిన జాతుల

కం. క్రస్తార గతుల నిల్విన

నిస్తులగురులగు సమంబు నెరి నంగము నాఁ

బ్రస్తుత భరతాగమధీ

విస్తారకులండు నాట్య విదులొననఁగ

కం. నష్ట ప్రస్తారము ను

ద్విష్ట ప్రస్తారమనఁగ భృతిఁ దాల్చె

సప్త ప్రస్తారములు ద్రి

విష్టపమత మగుచు మూఁడు విధములఁ జెల్లుక

క. ఇవి తాళదశ ప్రాణ-బులింక నాట్యకమంబు వినుండు—

కం. శిరమున్ గన్నులు పదములు

కరములు నభివయతతులగుఁ గలికాలమున్

గలనాట్యకతా విరులగు

చేలులకు భావాభివయము చిన్నైలుదలఁపక

సీ. అంచితంబును సాచి కుంచి సమంబులు

సంవరోగములు పార్శ్వమును బులియు

నుద్బుద్ధ మమితము వాగి తాడితోఁజేసెద

నములు పార్శ్వయునన నమరు పాద

తలగతులివి త్రయోదశ తానకము లొప్పు

వైశాఖి సమపాద వైష్ణవములు

మండలాల్లిధముల్ మఱియఁ బ్రత్యాల్లిధ

గతులుగఁ బుంస్థానకంబు లాఱు

తే.గీ. ఘనత నవహిత మ్రాకాంతగతము లాగ

తము విరత మంబువినివర్తనమును మేలి

తమును శ్రీ తానకము వైదు దనరు పాద

జంఘ లూరులు కటియొక్క సమముగాఁగ

కం. కలచేష్ట శాలయనఁదగు

నలవడ నాకాశచారు లట భూచారుల్

గలయపి పదేసి చారులు

చలనము తానకము నిల్చు చందంబరయన్

కం. తలమెడ కరములు పాదం

బులు తమపు ఋడంగ నటనమాల ఘనకీర్తిక

మెలఁకువల నలరవలయన్

దలముగ భరతాగమార్థ తత్త్వజ్ఞులకున్

- సీ. ఆకంపితము ద్రుత మావిఘాతంబును
 ద్వాప్యహితాథోముఖుల్ వరుసతోఁబ
 రావృత్తలోలిత భావవాచికములు
 పరివాహితము సనుభవము నెరయ
 దేవతాన్యత్తముల్ దివిని దొమ్మిదియును
 మస్తకగతులఁడు మఱియునైదు
 శార్ఙ్గదేవుఁడు దెల్ప సమము నాలోలిత
 కము తిరస్కిన ప్రకంపితములు
- తే.గీ. నమరు సౌందర్యము ననాఁగ నమగు వాటి
 యందు సమ మనునదియఁ బుష్పాంజలులకు
 నిశ్చలతఁ బూసమిని యోగనిరతికెసఁగు
 సభల నాలోకితము గూడి శాస్త్ర సరణి
- కం. వహి లజ్జాగోళణమగు
 రహినిం బనులయెడఁదిరశ్చినంబి
 మ్మహి పానపూర్ణ విస్తయ
 సహజములఁ బ్రకంపితంబు సమృత మెందఁ
- తే.గీ. పొడవునను గ్రింద విన్యాసమునను బార్వ్య
 చలనము నొనర్ప సౌందర్యకలన నమరు
 నేయుమనుటకు సంజ్ఞ గాఁ జెలఁగు యోగ
 యుక్తి వెండియు నిది చెల్లు నుచితగతులు
- కం. వినియోగములకు నొప్పుఁగ
 గననగునవి పంచమస్తక విలక్షణముల్
 ఘననాట్యశాస్త్ర కోవిద
 వినుతియు సమృతము నగుచు వెలయఁగ నెందుఁ
- తే.గీ. సరవి నాలోకితంబును సమము నాచి
 తము ప్రలోకిత ముల్లోకితము విలోకి
 తంబు ననువృత్తమన నష్టధా వహించగు
 చూపులని పల్కి రాదిమ సూరివరులు
- సీ. వెస రెండు టెప్పలు విప్పి చూచుటయె యా
 లోకనమదియు భావాకరంబు
 టెప్పసా టూడవనిరీతి సమంబగు
 సాచి నాఁగడకంట సాఁగుచూపు

జోకఁ బార్వ్యములఁ బ్రలోకితమగు
 పృథ్వీతిఁ జూచుటది విలోకిత మనఁదగు
 నుల్లోకితంబగు సూర్య భాగము జూడ
 ననువృత్తమగు సారెఁ గనుగొనుటలు

అ.వె. నడరఁ గిందు చూచుటవలొకసంబగు
 నింక శార్దదేవుఁ డెన్నసప్త
 విధములందుఁ గరుణ వెలయు మీలిత మింగి
 తము ద్రుతోగ్ర సూచనములు మఱియు

కం. దూరాలోకసమనఁదగు
 కారుణ్యము విరహియైన క్రమమున నటనో
 దారతకు నుచిత వాక్యవి
 హారతమం జెల్లు బూర్ణమగు చూపగుటకొ

కం. అరచూపు మీలితంబగు
 వరముని జన నాట్య భావభర సురతాంత
 స్ఫురణముల భావముల నని
 ధర సూచన నేయు భావతత్వజ్ఞులకుకొ

కం. కడకంటి చూపులింగిత
 మడరకొ శబ్దార్థయుక్తికట వారసతులొ
 దొడరెడు నాట్యంబులకుకొ
 గడువేడ్కొ భావమగుచు గరిమకొ జెల్లుకొ

కం. కన్దుగ్ధు రెండు గదలిం
 చిన ద్రుతమది గీత కార్యచిర శబ్దములకొ
 ఘన వీరరసమునకొవ
 శృంగిహతి వారాంగహార సంజ్ఞలఁ జెల్లుకొ

కం. చెలువగు గన్నుల రక్తిమ
 గలుగుట యుగ్రమది మత్తగతులకొ గోపం
 బుల భయరసమున జెల్లుకొ
 సొలపునఁ జేదోయి గూర్పు చోలలి నెలమికొ

తే|| కదలు చరమోడ్పుగల చూపు గడగు సూచ
 నాఖ్య నది దేశవిధముల నడరు గుఱు
 భావమున బాణసంస్థాన పటమ నటన
 మెఱయు శృంగార రసమునఁ జరిగు జెలియ

తే.గీ. కించిహర్ష వికాసత యెంచుదూర

దృష్టియగు నాది యలరుచోఁ దెలియఁ బ్రేర

ణమున మధుపాన సర్వక సటసలకును

భావ్యమగు నింక హస్తసంభవము వినుడు

సీ. ప్రాణ హస్తంబులు పడెండు సంయత

ములగు ప్రసారణ ముఖ్యము లవి

ఇరువదియైదు రెండెసఁగు పతాకాదు

లూక బదియాలు సంయతముల నట

గౌశలాభినయ ప్రకాశత నంగుళ

లన్నిసాపఁ బ్రసారణాభ్యుదనరు

సంగుళి కుంచిత మది కుంచితంబగు

ధృతివేళ్లు గదల రేచిత మభిముఖ

తే॥ రేచితంబైన గుంచిత రీతియైన

నైరపుట ప్రసారిత పతాకనిరతి పుంఖి

కంఠభోముఖ మపనేష్టకము ప్రసారి

తాంచితంబది రేచిత కుంచితముల

అ.వ. ఊహరవనకేక నొదవు స్థూలమున సం

కేతమగును మున్నురీతి కరము

గుణిగఁ జూపఁ జిహ్వాపరి పరాధారోప

ణంబు లేక నగుక్రమంబు తోడ

వ. మఱియుఁ బతాక త్రిపతాక యర్ధపతాక కర్తరీముఖ మయూర అర్ధతల్ప
అరాళ శుకతుండ ముష్టిశిఖర కపిత్థ కటకాముఖ సూచి పద్మకోశ బాణ సర్పశిర సింహ
ముఖ లాంగూల అలపల్లవ చతుర భ్రమరహంసాస్య హంసశయ్య సందంశ ముకుర
శామ్రచూడంబులను నసంయతహస్తంబు లిరువదాటు. అందుఁ జేదోయి యొడ్డిపుష్పం
జలి నేయుట స్వస్తికంబయ్య కర్తరి స్వస్తిక చోలాది వైష్ణవ హస్తంబులివి శదియాలును
నుద్వృత్త తలాముఖ విప్రకీర్ణ గజదంతాది ముద్రా హస్తంబు లిరువదిరెండును గలవియు
ద్రాహస్తములకు దక్క తక్కినవాటికి దత్తదుచిత వినియోగంబులు గలవు .—

మ. ఇనువారమున బువ్వ ఋక్షమున బుట్టింపారఁగఁ దెల్పు న

ట్లను వాప్రస్తము గొప్ప కన్నుగవ శృంగారంకముఁ ధాత పే

ల్లును శాండిల్యండు జూని ప్లక్షము గృహంబుంగా ననుష్టుప్టు హేమ

ర నిదానంబు భువంబగుఁ లఘుపుజేరఁ గౌరవం బొప్పగఁ

చం. ఎఱుపగునట్టి రోక తగ నిందునివారము హస్తముడు మే
ర్పఱుపంగఁ బుట్టి సొమ్ములటఁ బాములు మేలి విరాట్టు చందమున్
బెరిమగు మేను కాశికుండు ప్రీతి మునీంద్రుండు వేల్పు గౌరియున్
గుఱినిఁ గుశాంతరీపము లఘుద్యయ వక్ర మైదు పెంపగున్

మ. గురువారంబునఁ బుట్టినం బొడమి తక్కున్ జిత్రవర్ణంబు న
వ్యరుసన్ వస్త్రము సొమ్ములుంగలిగి వేవన్ గ్రాంఠపున్ రావు నే
ర్పఱుపంగా జనుదగ్గి మాని యట ర్పుంపాతాళ మింపొందు ని
ద్ధర విశ్రామము మీఁద ద్విద్రుతము లంతన్ బైలఘుప్రాప్తిగన్

మ. కుజవారమున నిందుముడుమున నిగ్గుంబగుంజాయ న
క్కజపై పుట్టి సువర్ణ చేలమును నాగస్ఫూర్తి భూషణ్ శుభ
వ్రజభాగ్గొరి యి వేల్పుగా నలరి విశ్వామిత్రసన్మానియున్
నిజమై రూపకమిప్పు రెండులఘుపుల్ నెమ్మిగ్రమంబై తగన్ ||

తే.గీ. రుద్రసౌమ్య వారయాడమై చిత్రవ
ర్ణమును బట్టు వీరయమరఁ ద్రిపుట
రహిని శాల్యలిక్ భరద్వాజముని విరా
మాంతమునఁ ద్రిదుత్రములమర గౌరి||

మ. రవివారమునఁ జిత్రసుబొడమి స్వర్ణచ్ఛాయయా నంబరం
బు వహిన్ ముత్యైపు సొమ్మున్ మిగులనొప్పున్ గళ్యహిఞ్వానమా
ని వెనక్ హాస్యరసంబునున్ వికృతి వర్ణింపంగఁ జందం బటం
వనిన్ మధ్యద్రుతద్యయంబు లఘువాద్యంతంబునన్ బొల్పుగన్ ||

మ. శనివారమునసౌతి ఋతుమున నిచ్చన్ బుట్టి నైల్వమ్ము నె
ఱ్ఱనికన్నుంగవ పీతవస్త్రమును సర్వంబొందు శాకాంతరీ
పనివాసంబు త్రిమూర్తి తత్త్వమయరూపంబై మృదంగాత్మకం
బును మోదావహ సర్వదైవతమునై పొల్పొందు నేకాఖ్యగన్ ||

క. నృత్రము లాఘాత్మకమగు
హతుకనాదాత్మకంబై యగుతాళంబున్
దత్తన్నాదాత్మకశివుఁ
జిత్రమున నిల్చి కొల్లు నేయములాదపున్.

చ. సరసిజనూతి లాళధరి సారసనాథుండు మారజాంకుండున్
గరిమను వాణి గాయని వికర్తనపద్మలు రాశికుల్ వృషే
శ్వర శరజుల్ మృదంగికులు సారివిధానుండు తుంబురుండునై
సురగణముల్ సహాయులుగ శోభనసర్ కుండీకుండొప్పగున్.

ఆ.వె. అట్టి శివునివలన నభినిర్మితంబైన
పాటి విస్తరించె భరతమాని
దాన భారతీయమై నుతికెక్కె నీ
భరతశాస్త్ర మెన్నఁదరణి యందు॥

క. శరగభకారము భావం
బరయిక్ రేఫయది రాగ మమరు తకారం
వీరవొందుదాళ సంజ్ఞక్
బరువడి నివిమూఁడు గూడి భరతంబయ్యెక్॥

సీ. తగఁబ్రభువున కెదురుగనిల్చి పాత్రకుం
గుడినిక్కు మార్దంగికుండు రుచిర
వామభాగంబున వాంశిక శాంభికుల్
బిటుదఁ బాత్రకుండున్కి బెరయ వాని
వెనుకగాహళ కాంస్య జనము లన్నిటం బరా
మరిక నేయుచు దాళధరియు మెఱసి
నరివెన్నముందర గరిమ నొప్పు గ దగ
మురజంబు వామత మెఱనెనెని

తే.గీ. గుడిని వాంశిక కాంస్యముల్ నడపవలయు
నందు దాళజ్ఞుఁడెనిమిదియైన లక్ష
ణముల బదిలక్షణముల సొంపమరవలయు
భరతశాస్త్రోక్తనర్తన ప్రాధులకును!

క. మతియుక్ మాధుర్యలఘు
స్థితివాగ్వ్యక్తములు హస్తశేముషి దృఢసం
గతియుక్ వ్యాప్తియు వృత్తో
న్నతిగల్గిన వాద్యవేది నాఁ దగు భలెక్॥

తే.గీ. స్థిరతరేఖయు భ్రమరియు దృష్టిజీవ
మ్రశమంబును మతియు మేధాతిశయము
గీత పుష్టియు శుభవచోరీతి పాత్ర
కును పది ప్రాణములు నాఁగఁ దనరు నెలమి

తే.గీ. శిరముగరములు వక్షంబు శరగు పార్శ్వ
కటిశదము లంగములు బొమల్ కన్నబోయి
చెక్కులధరంబు చిబుకనాసికము లాఱు
దనరంగ నుపాంగములు భరత క్రమమాన.

క. గ్రీవోదర ముఖ చరమము

లావల జంఘారు వితతులగు ప్రత్యంగు

బీజగఁదగు స్వర్గంబున

దేవాంగనలభిన ముంచు దెలుగులు దెలియక.

తే.గీ. అంగభావాభినయచారు లలగు ప్రాణ

దశకమును గల్గుపాత్రవృత్తము సలుప

గీతవాద్యవిలక్షణ రీతు లమరు

నమనఁ గనుగొన్న శుభము లెన్నంగఁగల్గు.

వ. వితల్లక్షణవ్యతిరిక్తనాట్యంబులు గను గొన దురితంబులగు నింక నలంకారాది శాస్త్ర) శేఖరంబగు కళాశాస్త్ర)ంబు వివరించెద

ఉ. జాతులు సత్యముల్ రతులచందము చూపుల లక్షణంబు భా

వాతిగుణేంగితప్పులు రసాకర వేదధర్మముల్ క్రియా

రీతులు ద్రావకర్థులు ప్రేమకు గుర్తులు బంధభేదముల్

నాతుల చర్యలుండెలుపు నాణెముగా రతిశాస్త్ర) మిమ్ముహిత

మ. స్మరవాత్సల్యయసహాచిమారమతముల్ కష్టములొగాన నా

స్తరశాస్త్రంబది జాతిధర్మము కళాసాధనంబులుండెల్పును

ర్పర వాత్సల్యయనుండెంచు సత్త్వములు లేవక గూచియారుండు వా

హ్యరతి ద్రక్రియలెంచు వశ్యముగ సంయన్యాసుకూలంఘితక.

క. ఘోషీ పుత్రుఁడు మందుల

రాణల్ వచియించు సమసురతలానచే

నాణెములను బాంచాల్కుడు

త్రాణముగా నెంచనైదు ప్రకరణములగుక.

క చయ్యనస్య కీయయక బర

కియ్యయసాహస్యయ నెడి కిసలయచరణల్

నెయ్యము పుట్టించుట చే

నెయ్యడఁ బ్రియ మొదవఁగా వహింతురు చెలిమిక.

క. విశదసర సాను కూలత

శశిముఖికడు ధౌక్కి వలపు సమకూరంగా

వశయైనఁ గలయు టొప్పుక

బహుసురతందైన నుఖ మభావముగాదే.

చ. సమరతి నొందుచోమ్మదులశయ్యయుఁ బుంస్క్రియ మేల్మైన య
శ్వము పుంసెక్కురొతుగతి జాణ సబంధ విశేషసంగతి
క్రమమునఁబూవుదీవెయనఁగాఁ దగుమానిని పొందు మీహవి
ప్రమకరమిట్టి కాంత నరపాలనమర్చిత ధారుణీస్థలిక.

క. క్రమమున ముగ్ధమధ్యమ
లమరెడి ప్రాగ్భ్యత్రివిధలగు నాయిక తా
సమరతి బహురతి బంధ
క్రమరతి వశ్యంబులిట్టి కాంతలకెందుక.

తే॥ బాల యౌవనప్రాధయ లోల యందు
బాల లాలన యౌవనబహుళరతుల
ప్రాధానమిచ్చుచో లోల ప్రాపువలన
వశ్యమైయుండు రెంతయు వాంఛగల్గి.

సీ. ఇరుదెఱంగులరతుల పరగు బాహ్యభ్యంత
రాఖ్యల బాహ్యంబు లవియు రెండు
దర్శనస్పర్శ విమర్శము లభ్యంత
రములు తొంబదియాఱు రతుల బంధ
గతు లెన్నఁబడునాల్గు భృతిఁ దంత్రరతులైదు
నెఱి సమసిచాతినీచపరమ
నీచలు నుచ్చయు నెక్కి నత్యుచ్చయుఁ
బరమోచ్చ యనెడి సప్త విధములను

అ॥వ॥ బెరసి భద్ర ముఖ్య పురుష పద్మిన్యా
జాతభేదములను సమము నుచ్చ
నీచరతులు గుహ్యనిర్ణయ నివర ప్ర
మాణములఁ బొసంగు మహితవృత్తి.

సీ. అంగుళి నాభిమధ్యమునఁ జాలన మొన
రింపఁ బేటితంత్ర మింపు మీఱు
మధ్యమాంగుళిచేత మన్నథ గృహశోధ
నము కుట్టితంబను నామ మయ్యె
నలరువేడుకఁ జికురాకర్మణము నామి
తంబనునట్టి తంత్రముగ మెఱయుఁ
ఁదముఖంబుల నింతి పాదమూలంబాను
టది క్షేత్ర మను తంత్రమగునుఁ జిబుక

తే॥ వీడ్వమది ఘట్టితంఁనఁ బేర్చిదనరు
బేటితము గుట్టితము నామితాటనంబు
క్లిత ఘట్టితములివి యెదు కీర్తనీయ
తంతరతులయ్యు వాహ్యునిభములఁ గలియు.

ఆ. వె. కూర్చి భద్రదత్తకూచినూరులకుఁ బా
చాలునకును ద్వాదశ దశములు నె
నిమిది యాఱు సంగుళములు లింగప్రమా
ణములు మదనశాస్త్ర సుమహితముగ.

క. మఱి శంఖినిచి త్తినులకుఁ
రికింపఁగ మాస్తినికినిఁ బద్మినికి లో
తిరళుగ మరుగృహ మిట్లగు
మనస్కో భద్రాది పురుషవగ్ధుల కరణికో.

క ధర దేశపుతాంతరముల
పురుషుల శత వృషభ తురగ ఘోరిఖ్యాతికొ
దరుణులు శశి వృషభయు మఱి
తురగియు ననఁ ద్రివిధజాతి ధూర్వహలీలకొ

క.గీ. అందుఁబద్మిని పాంచాలు లరయ లేమి
నుచ్చసమసీచరతులు సౌరిపాష్ట భద్ర
హస్తినీముఖ్యమైన జాత్యానుయాధి
నమరి గుహ్యంగుళ ప్రమాణములు నట్టి.

వ. జాతులతెఱంగిఁజేసింఁచెద—

సీ. మొగము లేటయు వైల్వమగు కక్షముల్ దీర్ఘ
ఘోణము గడుగొప్పకుఱయగము
రక్తాంగకము తీవ్రరతి జలగుహ్యము
బీజజనప్రీతి శుంభత్కృతయను
కటులిక్తముల మీఁదఁ బటుతర్రవేమయ
రక్తభూషాది వస్త్రములు చాల్చు
టమరు లోలత్వము సంగుళ ద్వాదశ
గుహ్యంబు భద్రుడైఁగూర్చి ప్రభు

యామరతినింపు హరిణ గత్యానురూఢి
కరిమదము కంపు నులివెచ్చగల్గదవంబు
గలిగినది హస్తినీజాతి కాంతయగయా.

సీ. కొద్దియై లోతు నైక్యానునట్టి కనుదోయి
చ పలచిత్తము కేశసంహసనము
నతిదీర్ఘమును జిత్రితాంబర ప్రీతియు
గురుకుచమ్ములు నల్పగోష్ఠి చిత్ర
రతి గొప్పవెదవి స్మరగృహ కక్షా ల్పరో
మములు దుర్గంధమ్ము నమరునదియు
మరుగృహస్థలి తొడల విరివియు సత్యంబు
తెలుపు నుష్ణపు మరుజలకు కోడి

ఆ. వె. నడయు దత్తు కూర్చి యెడపని రతి పది
యంగుళముల గుహ్య మట ద్విశీయ
యామనుతనాంధ్ర ప్రేమ మిక్కిలిం గల్లు
చిత్తినిలతాంగి చిరసుఖతను ||

సీ. కఠిన పయోధర ఘనతర దుర్గంధ
కక్షయుగ్మయు దీర్ఘంతి రిక్త
హస్త సుమధ్య కృశాంగి పంకజనేత్ర
విస్తారగుపెట్టారు విపులజఘన
జిగి పలువరుసయుం దగుచూట నేర్పును
నీలభూషణ వస్త్రజాల నిరతి
స్వల్పాస్థియల్పభోజన శుభయుక్త దు
ష్టమదన గేహ తత్సాధి నహిన

తే. రోమ, యష్టాంగుళికగుహ్య ప్రేమగఠిది
యధికదుర్గంధజల మయూరాభిగమన
కూర్తిమూండవ జామునం గూచిమారు
సమరతియుం గల్లు శంఖిని సారసాక్షి ||

సీ. పద్మగంధమును బద్మాసనమును
జీటునవ్వు నిద్దంపు జెక్కుదోయి
హార శుభాంబరచారు భూషణ గంధ
సుమలోల రాయంచ సౌభగనడపు

సమ సుందరాంగీయు సవినయ భూషణ

సౌశీల్య సత్యవిశారదయును

బాంచాలసమరతి భవ్యవిద్యాయత

నాలవజామునఁ గేళి వెలయు

తే. గీ. సత్యవాద పతివ్రతా చారణరత

యరయఁగ నపూర్వ యాటు వేళ్లచటి లోతు

శీతల సుగంధ మన్నథ సీమసలిల

పద్మినీ కామినీ మణి భవ్యసరణి.

క. అమరిక నయ్యా జాతుల

సమరతి యగు నెచ్చుకొచ్చ సరణి దిగుడుచోఁ

గ్రమమున నీవలగున్ ద్రా

వము లట్లైన యగుచునుండు వనితల కెందున్॥

ఉ. జాతులచే నెఱుంగమిని సత్వలచేత నెఱుంగఁగాఁదగున్

నాతుల చిత్తవృత్తులు ఘనంబగు వాంచలు మర్తకర్తముల్

ప్రీతి నెఱింగెనెని సుఖవృత్తికి బట్టగు నాయకుండు న

త్యాగతచేష్టలన్ సతి గుణానుగతిన్ మదికింపునింపుచున్॥

క. తీవికి దగు సంభోగ

ప్రావీణ్యము మంచిరూపు పలుకులనేర్పున్

శ్రీ వెలయు నకుటిలస్థితి

పావనయగుదేవసత్వ పరికింపగన్.

శా. అత్యాచారము యోగ్యవస్తురుచిరాహారము సాధ్వీవ్రత

ప్రత్యాసన్నత సత్యభాషణ రతి ప్రాగభ్యుపీనక్రియా

చిత్వాంబున్ని నెంగమంబు శుచియాన్ శీలమునం గల్గు నా

న్నత్యన్ సంయమిసత్వగాఁ దలఁతు రెన్నన్ మారశాస్త్ర) స్థితిన్

తే. గీ. ఇట్టిగుణముల నియమప్రతేచ్ఛయగుచు

సంతతింజాలగాంచి యాచారగరిమ

నమరు నట్టిలతాంగియె యమరు వైత్య

సత్వయైతగు శుభసదాచారకలన॥

క. తేటముగ మెఱుపు మేనన్

నీటగు నాయ్యార మధిక నిర్మలచర్యల్

పాటలు నాటలు గల్గిన

బోటియె గాంధర్వసత్వ భూనుతలీలన్.

క. కనుల యెడ నేర్పునణఁతువ

విసయముసంగీత విద్య విభవముమైసొం

పును ముక్కు నిడివి గలయది

యనుపమగతి యడఁసత్వ యనఁగాఁదనరుక.

క. పొడవుక వీణారవముక

గడు మీఁటడుపలుకు సౌఖ్యగతిరతి కేళిక

గడిదేటి మెలఁగు విధముల

వడిఁ గిన్నరసత్వయైన వాఁఁక్షియగుక॥

క. వారిని నిష్ఠయు సమరతి

చారువిసయవర్తనము సద్రవతసత్వో

దార విహారము లలవడు

వారిజముని సిద్ధసత్వ వర్ణింపఁదగక.

క. ఏ యెడన్ప్రపంచపు మృదు

వైయందెడి మేను భావణాసక్తియు నే

ర్వైయొదపు కనులు గల్గిన

యాయంతియ నాగసత్వ యతి కోపియగుక.

క. భవభావ్య పుత్ర వాంఛయు

ఘనలోభంబజ్జితయును గడు దామసహ

కనులుక గతివోక్తులు గల

వనిత మనుజసత్వయనఁగవనుమతిఁ జరగుక॥

క. క్రూరా హారం బళుచియు

సారకు గలహంబు కఠిన సాహసభావ

సారా చార ద్వేషము

దారుణరతి దైత్యసత్వ తరుణి దలంపక॥

క. ఘోరాకారము దుష్టా

చార మకుచి చిత్రకేశ జాలము గ్రోధం

బేరిం గలహించుచుఁ దగు

నానియె వైశాఖసత్వనా భర నమరుక॥

క. ఏ తద్గుణములు గల్గిన

నాతిక భరమిశ్ర సత్వ నాఁ చెలిసి తదీ

యూతత సంతోష క్రియ

లాతరి నొనరింప సౌఖ్యమమరుక రతుక॥

కం. ధర్మార్ కామమోక్షము
 లర్హిలిః బురుషార్థ రీతుః గుణానఁ గడున్
 గూర్హిని గామార్థంబుల
 వేర్హిన్ స్త్రీ గుణము లెఱింగి ప్రియమొందఁ దగున్

వ. ఇంక బాహ్యరత్నంగములగు దశ సంస్కారము లెఱింగించెద ,—

తే.గీ. తాడన నఖక్షతములు దంతక్షతంబు
 చుంబనంబులు వేటన చూషణములు
 వితతత పంచాంగుళిక వషట్కృతులు వీడ
 చాలనంబును బదియు సంస్కార విధులు

సీ. చరమట తాడన మరయ మీఁటుట వేట
 నము నఖదంతముల్ నాఁట యక్షతము
 చుంబనమగు ముద్దు చూషణచాలన
 ములు పీల్చు టలకపాణుల చరతము
 తగ వషట్కృతి కూడితంబు పంచాంగుళి
 నాస్త కృత్యంబు పంచాంగుళమగు
 నాలింగనాదులు వీలఁ బీడన మిట్టి
 దమరఁగఁ బదిచుంబనముల నెలపు

తే.గీ. లన్నియొడల నఖక్షత మమరు చోటు
 లూరులు నితంబప్యవక్షోరుహకర
 కక్షకర మూల గు హ్యముల్ కటియు జెక్కు

వ. ఇట్టిస్థలంబులఁగల నఖక్షతంబులకుం గ్రమంబున నామంబులు :—

కం. చురితము చుండలమున్ బ్లుత
 మిరనొండెగ నర్థ చంద్ర మిషుశిఖ పదమం
 జరి కుముద శత్ర తశకము
 లరయన్ మణిమాల యన నఖావళి నెలపుల్

కం. ఫాలము నభరము సూరుక
 పోలాక్షీస్తనయుగమ్ము బోరి మరునిల్లెన్
 మేలిమెద నాభి నాసక
 హాళిం బది చుంబనములకగు నెలపులాగెన్

ఉ. తాడన పేటనాదుల నుదంబానఁ గూడఁగఁదత్తద్వర్త సం
క్రీడల సంగభోగములఁ గృత్యమెఱుంగఁ బొసంగ జేసినకా
వేడుకపుట్టు వశ్యునుగు వే లలనామణియుకా దదీయ మా
జాడ కళాస్థలము లనిశము నెఱుంగ శుభము చేసుఱుకా

సీ. అంగుష్ఠ పదగుల్ఫసంగతి జాను జఘన
నాభి వక్షోజ ఘనకుచ్చాగ్ర
కక్ష కంఠకపోల క్రమోకన్య నేత్రాభి
కముల మూర్ధమున శుక్లగతి నెక్కు
కళ దిగు కృష్ణ పక్షమున మతాంతర
ములఁ జొంద్రమానర్తుపుల ముహూర్త
గతుల మెలంగ రక్త స్రవత్తి దినమల్
తల నుండు గళలిలఁ జెలులకెల్ల

తే. హస్తినికి శుక్లగతి దక్షిణాశనెక్కు
నెడమదెస చిత్తినికిఁ గళలెక్కు నిశల
శంఖినికి శుక్లగతి వామసరణి నెక్కు
బద్ధినికిఁ గృష్ణగతి వామభాగ మెక్కు

కం. ఎల్లతెఱంగుల జాతుల
పల్లవపాణులకు నెక్కు భాగేతర మం
దల్లన దిగు కళ లంటినఁ
బల్లవితంబగుచు నుదతి పరగుకా వశేతకా

ఆ.వె. స్తంభ విధము ప్రళయ సరణి రోమాంబంబు
స్వేదముకా వివర్ణ వేషధులును
అశ్రు విస్వరఘ్నులఘ్నవిధంబుల
సాత్త్వి కోదయములు సకియలకును

కం. ద్రవవాహుళ్యమతి ప్రియ
మవరళముగ గొంచెమైన నల్ప ప్రియకూ
ద్రవమేమి లేమి యెల్లమి
యపనికా నాయకుండు చెలియనగు జెలుల యెడకా

చం. ప్రియమశుచోట శుభమును బెద్దయు నప్రియ మించుకైనచో
నెయిదిన చిత్రవర్ణమగు నేమియు లేమిఁ జెమర్ప దందు న
ట్లయినఁ గదుష్ట శీతలము లత్యధి కోష్ఠము లోక్రమంబునా
నయవిడుదై యెఱుంగఁ దగు నాయకుండింతుల కాద్రవంబులకా

సీ. తెప్పవాటనిమేషదృష్టి విమర్శింప

సంతోషభావ వీస్పృష్ట మదియె

కుటవ చూపులు దగుతుంచిత నామమై

దృతకోప భావంబు దెల్పునదియె

ఆకాశవీక్ష యూర్ధ్వా లోకనంబగు

పరికింపఁగ విచార భావమదియె

యరమోహ్యుగను చూడ్కులర్థ వీక్షణ నామ

మగుజుగుప్సా భావమరయ నదియె

తే. చిద్రుపచూపులు ఖండదృష్టి విషమదియె

నటఁ గటాక్షావలోకన మదియ ప్రేమ

నీచదృష్టియె దుఃఖము నైత సప్త

దృష్టి భావము లీగతి దెలియవలయు

చం. చులుకనఁ జూచుఁ గేళికిని జాన్పదు వీడఁగనాడు నొండొరుక

దలఁచుఁ బ్రియంబు సల్పదు వృథావచనములఁ బ్రబోధు లుచ్చుచుక

గలహము నేయు వేసలుకఁ గైకొను చూచినయంత విన్ననా

వలవని కాంత నిందలిడువైఖరిఁ బూను నిరంతరంబిలక

కం. కలకలనవృత్తి కన్యోనగ గౌతుక మొందుచు గారవిందు ని

వృత్తు గొనియాడు సంటునెడ సాత్విక మువ్వతిలంగఁ గేళి, మై

యలయిక కోర్చు దైన్యవచనానుగతిక బ్రతిమాలు జోడుగా

గలజలముబ్బు ప్రేమదగు కామిని నాథుని నేవనేయుచుక

కం. పరకీయయు సాధారణ

యరయఁగ కావ్యంతర క్రియార్హులు దలఁపక

బురుషరతియును కుతద్వయ

సరణి స్వకీయలకు మాన్పఁ జనుఁ బతికొందుక

చం. కనుగొనినంతఁ గన్గవవీకాసము నెమ్మది గూర్చుటల్ దిసం

బును గడు గోర్కెలుక వగపు పొల్పుగు పల్కులు జొగరముగ

ర్యు నిరభిలాష లోదన విసర్జన సంజ్వర హృచ్చలక్ష్మలుక

ఘనతర మూర్ఛనైధనము గల్గినవస్థలు మోహజన్యముల్

కం. సమజాతియు సమరతియును

సమశుక్ల ప్రవము మోహసంజనితమ్ముల్

సమరహితమైన మందుల

గమక ము నేర్పులును స్థిరము గావరయంగక

సీ. పాడ్యమి మొదలుగఁ జొర మి యొక పక్ష

చూర్తవం బాదిగ నన్ని నాళ్లు

పగఁటి ముహూర్తముల్ పదియేను నివి శుక్ల

పక్ష మన్యము కృష్ణ పక్షములగు

రహి నిందులకై వాహ్యరతి సల్పవరుసలు

తాడనపేటిస వీడనములు

మంబన శాలన చూడని పంచాంగు

శనఖదంతక్షత లలిత మణిత

తే. స్త్రీత్వములు తంత్రసంస్కారకృత్య పంచ

దశక మొక్కక్కటాదిగ దగు క్రమమున

నన్నియు నొనర్చి రతిసేయనతివలచు

... ..

వ. మణియు మోహనస్తంభన ద్రావకా కర్షణ క్రియలు మణిమంత్రోపదయంత్ర తంత్రంబులు గలవవిదేశకాలజాతి భేద ఫలితములగు నాభ్యంతరంబులయంచెనుబది నాల్గు దెలుంగులఁ బద్దనాగర నాగహర్తవృషకుక్కుటి మాయూరాది బంధములు గలవ వియు నెఱుంగందగు నిట్టి కళాశాస్త్రాం గములును నాయికా నాయక గుణసూచకమున గు నలంకారశాస్త్రము వినుండని సూతుండిట్లనియె॥

సీ. రసయక్తి నింపుగా రచియింప రొచిక్షుఁ

డగు వాచకుండు శబ్దాతిడంచి

యర్థగాంధీర్వోక్తి నాగికుఁ డగు సర్థ

భానుర శబ్దకల్పకుండు శిల్పి

మధురమార్దవయక్తి మార్ద వాసుగుఁడగు

శాస్త్ర వాక్యజ్ఞుడెంచఁగవేకి

ఘనతరా లంకారగతి భూషణార్థియా

సమరు నన్నింటను మహాకవియన

తే. గీ. సకల సద్గుణియును సదాచారి విద్య

రెఱుంగు జపశీలకవి గోష్ఠిసంసగగు ఘనుఁడు

సరవిఁ గృతినాయకుల్ ధీరశబ్ద పూర్వు

లిల సుదాతోద్ధతులు శాంత లలితులనఁగ॥

మ. అలకావ్యమ్ము ద్విభేదమై నెలయు ప్రవేద్యశ్రావ్యముల్నూ, శుభా
ఖ్యల నాద్యంబు దశప్రకారము లఁ జోద్యంబైతఁగెన్ నాట కో
జ్జ్వల దీహమ్ముగ బాణ సత్ప్రకరణ వాయోగ వీధ్యంక ని
ర్మల హస్తోద్ధిమ భాస్వరత్సమవకారస్ఫారనామమ్ము లన్ ॥

తే. గీ. భావశబ్దార్ధరస పరిపాకశయ్య
లయ్యలంకార రీతులు వ్యంగ్యభేద
గతులు పది ప్రాణము లివ్వెఁగావ్యములను
గాన నిరోఽపకావ్యమ్ము గడుశుభమ్ము

కం. ఈ థానలు గల కవివరు
లా ధీరోదాత్తముఖ్యులగు పతులకు స
న్నేధ నొసంగిన కృతులవి
సాధుస్తుతి సుభయ లోకసౌఖ్యము లాసంగున్

చం. ఉదధి పురర్తు శైలతనయోదయ సంగరిరంగ నాయకా
భృదయ వివాహ దౌత్యమృగయోత్సవ పాన సరోవిహార స
మృదతరుణీరతీ విరహ మాన దురోదర దండయాత్ర లిం
పాదవఁగఁ జంద్ర సూర్యగతు లాఘ్వా గృతి క్రియ వర్ణ నాంశముల్ ॥

వ. అందఱు నాయికా విధమ్ములు .—

సీ. పడకిల్లు కైపుగాఁ బాటించి పతి విమగ్న
న నేయు నాపాససజ్జిక దయ
ధవుని చిన్నెలు మదిఁ దలఁచి చింతిలు
విరహాత్కంఠితా నాయికోత్పలాక్షి
విభుఁడు దానొడివిన విధమున మెలఁగఁగ
జతురయౌ స్వాధీనపతిక యెపుడు
వా దాడికాని క్రేవన్ బతి జేరని
రీతిని గలహంతరిత నెలంత

తే. గీ. పతిని దండించు ఖండితా భామ ధవుని
బలమె మదిఁ గోరు ప్రోషితభర్తృక పతి
దనుమొఱఁగఁ గుందు విశ్రలబ్ధావధూటి
హతుసంకేత మభిసారికోత్తమాంగ ॥

ఉ. ఒక్క సఖీలలామ నెనరొందినవాఁ డనుకూలనాయకుం

డెక్కువ పెక్కుకాంతల రహిం సమవైఖరిఁ గూడఁ దుష్టుఁడౌ
నిక్కువ గుర్తులుండి చెలిసెంపక డగ్గులు వాఁడు ధృష్టుఁడౌ
కక్కస మాప్తకామినికిఁ గాక మఱిందును లేశమందిలఁ

కం. ఒనరఁగఁ గావ్య శరీరం

బున బద్ధావయవములకు భూష లనుప్రా
స నిబంధవృత్తులాదులు

గనుక నలంకారమని పొగడఁగావలనెన్.

కం. చెంది గుణాలంకారము

లందుపవేశమ్ము క్రియయు నాశ్రయరీతుల్

పొందుగ సంఘము కావ్యము

సందున్వివరింప గుణము లనిపించుకొనున్

వ. శబ్దార్థోదయగతమ్ముగఁ జిత్రములు త్రివిధమ్ములైయమరు సర్థాలంకారమ్ములు చతుర్విధంబుందుఁ గొన్ని ప్రతీయమానవస్తువులు కొన్ని ప్రతీయమానరస భావములు కొన్నియన్పుటప్రతీయమానములు సమాసోక్తి కర్యాయోక్త్యాక్షేప వ్యాజస్తత్వ పమేయోపమానానన్వయాతిశయోక్తి పరికరా ప్రస్తుత ప్రశంసానుక్తనిమిత్త విశేషోక్తులుంగాక మఱియును .

సీ. ప్రతిమాన వస్తురూపక పరిణామసం

దేహ స్వరణ తుల్య దీపకములు

నుల్లేఖ భ్రాంతి మదుచ్ఛేద లుపమాస

హెలాక్షిద్వష్టాంతముల్ యోగితమును

వృత్తిరేకమును బ్రతివస్తు సందర్శన

శ్లేష బూర్జస్వీ విశేష భావ

ములయందు రసభావములు జెందు నుపమాన

భానురారాధంతర న్యాసములు వి

తే. రోధభావ నిమిత్తైక రూఢలలిత

విలసిత విశేష సంయుక్తు లెలమి విషమ

కలిత చిత్రాధి కావ్యోన్య కారణములు

లికావళి హృదూత మాలికలును.

వ. మఱియుఁ గావ్యలింగా నుమాన సౌర యభాసంఖ్యారోధపత్తి పరిసంఖ్యా దికకలాపముల యందు సముచ్చయ సమాధి ప్రత్యసేక ప్రతీత విశేష మీలన తద్గుణవ్యాజోక్తి భావోక్తి భావి కోదాత్మములయందు సహృదయ హృదయోహ్లాది ప్రస్ఫుట ప్రతీయ మానములు లేవు. ఏఁటియందు ద్వివిధంబున నలంకార కక్షలు వివరించెద .

తే. గీ. తనరు సాధర్మ్యములు త్రిధమ్ములగుచు
 భేదము నభేదభేదా విభేదిముఖ్యు
 ము కయి ను పమానము ప మేయ మొనరు నిట్లు
 లవియె భేదమ్ములగు నవాస్త వములగుట

వ. ఇందురూపక పరిణామ సందేహ భ్రాంతిమదుల్లేఖాపహ్నవాదులు అభేద ప్రాధాన్య సాధర్మ్య నిబంధనములు దీపకతుల్య యోగితా దర్శనదృష్టాంత ప్రతిపస్మా పమా సహజాక్తి ప్రతిప వృత్తిరే కాదులు భేద ప్రాధాన్య సాధర్మ్య నిబంధనములు ఉప మానద్యయోపమేయోప మా స్మరణాదులు భేదాభేద సాధర్మ్య మూలములు, ఉల్లే ఖాతిశ యోక్త్యధ్యవసాయ మూలములయందు విభావనావిశేషాక్తి తద్గుణాన్వేష్యవ్యా ఘాత భావిక విశేషణాదులు విరోధ మూలములు యథాసంఖ్య పరిసంఖ్యార్థానుపపత్తి వికల్ప సముచ్చయములు వాక్యన్యాయమూలములు ప్రత్యసేక సమాధి స్వభావోక్త్యదాత్త ములు వ్యవహారమూలములు కావ్యలింగానుమానార్థాంతర న్యాసతర్కములు న్యాయమూలములుఁ గారణభూతైకావధి మాలాదీపక శాలాశృంఖలాదులు వైచిత్ర్య మూలములు వ్యాజోక్తి వక్రోక్తి మీలనాపహ్న వములు సమాసోక్తి పరికరములయందు వైచిత్ర్య మూలములగు నిట్టి యర్థాలంకారములకు మున్నగు శబ్దాలంకారముల నెఱిం గించెద .

సీ. ప్రాసహా ఛేకానుపటిమ ధీరాధార
 ధారా ధరోదారసారుఁ డనిన
 నిదియె యనుప్రాస మిల వృత్తనుప్రాస
 మీ వారి మీవారి కిమ్మటన్న
 కమలా కరంబిది కమలాకరంబన్న
 యమకమా గిరిదరి హరికిరి యన
 నొకయర్థమునను వేటొక ధ్వనిబోఁప
 శబ్దాలం కరణమగు హరిపరాక్ర

తే॥ మప్రభా విభవోన్నత మహిముండనఁగ
 చక్రభుజగాది బంధముల్ చాల చిత్ర
 కవితలకొ గూడి యొనరఁగ వివిధగతుల
 నొప్పు నందఱుదళ పద్మ మొప్పునిట్లు

శ్లో॥ యాతాయస్యా సమగ్రాసతి మహా కనకస్థాన సక్తాసనాయా
 యానాసక్తాస సస్థా ముఖయతు కమలాఖ్యాస నుజ్జాను మాయా
 యామానుజ్జాను సభ్యా క్షీతిపతి తిలకం జ్ఞాతిరక్తా సగేయా
 యాగేసక్తారతిజ్జానుకృతిషు పలితగ్రామ సస్థాయితాయా.

వ॥ ఇట్టివి చిత్రబంధవిధంబులు—

తే. అంబునిధివంటి గాంధీర్య మమరశిఖరి

వంటి యోన్నత్య గరిమ ది గ్వారణముల
వలె ధరణిఁ దాల్చె రఘుకులవర్మఁడనఁగ
నర్థయుక్తి నలంకారమై తనర్చి

ఉ. గాతిరి యానసప్రభల రామలు హారతు లిత్తురా మురా
రాతికి నన్న శ్లేషయగు రామకరాస్యపా దైత్య రాజబిం
బాతతస్సంగహాధ్యమను నయ్యెడ రూపకమా నురాచలం
బాతడ నాఁ బ్రతిపకసమాఖ్య నలంకరణమ్ము చెల్వగున్.

సీ. ధర్మార్థకామ సంతతి యొక్కచో నివ
శబ్దమ్ముచేఁ దోఁప సరవి నొదపు
మితి యుప మానోపమేయమై తొమ్మిదో
దిక్పతియూ విష్ణుదేవుఁ డొక్కొక్క
యను నెడ సందేహమను నలంకారమ్ము
హరికీర్తి చంద్రిక నా చకోర
కములు సంతస మందెఁ గడు నన్న భ్రాంతి
మత్తగు వేంకటాచలం బభిలమునులు

తే. మోక్షరమ కున్మియని దైత్యముఖ్యులమిత
శౌర్యమున కెల్లయనియు నిశ్చలులుజ్ఞాన
మయమనియు నెంచుసాధర్మ్య మహిత మయ్యు
లీలఁగను పట్టు టదియె యుల్లేఖ మగును.

అ. వె. ఎనెన్యరజముగాదు జయపెరూమధూమ మం
చనుట పన్నవాఖ్య నమరు పూర్ణ
లుప్తయనఁ గ నుపమలు ద్వివిధములు త
చ్చబద్ధభానురార్థ శ ర్యనమరు.

క. అణుదెఱంగులఁ బూర్ణలు
మీఱున్ బందొమ్మిదైన మితి లుప్తలగున్
ధారుణి యయాతి రాజుల
తీఱున ధర్మజుఁడు పూనె ధృతి నపుడనినన్.

సీ. ఉడయాద్రి నినుఁడుండి యడన సారసముల
నలరించు రీతి సింహాసనమున
జననేత్రముల వికసనమొనర్చె రమేశుఁ
డనశ్రోత్రయన్ బూర్ణమయ్యె మఱియుఁ

దధిత యధియుఁ దగవాక్యగయు సమ
రసయు నానొప్పు పూర్ణ మ్ములాలు
వనజాపునెడఁ జక్ర వాకముల్ చంద్రుని
యందుఁ జకోరము లజరుల యెడ

తే. నభివయం బెట్టు లట్టుల సంజనాద్రి
విభుని నేవలఁబజలు నావిధము లుత్త
లివియె పూర్ణల వేరుల నెసఁగు మణియు
గలపు పదమూఁడు భేదముల్ దెలియ వరుస.

క. వెన్నెలలై యమృతంబై
యస్మిరజ నేత్ర కీర్తి యమరె నటన్నన్
ఎన్నఁగ ననుక్తధర్మి ప్ర
సన్నత లుత్తయగు నుపమచందము దెలియన్.

క. హరిభుజ దండము దానవ
వరులకు యమ దండమగుచు వర్తిలు ననుటల్
ధర నుక్తేతరధర్మ
స్థిర నామాలంకరణము తెలువగు మిగులన్.

సీ. గురుని శిష్యులరీతి సురలెల్లఁ గొల్తురీ
హరిననినఁ బ్రతిప మనఁ గ నొప్పు
నినకులంబెల్ల రాముని చేఁ బరిష్కృతం
బైనట్లు యదువంశ మమరెఁ గృష్ణ
చేతనా నర్థప్రతీతి యామెలుపుతోఁ
గలజలదంబన్న నెలమి నీత
తోనున్న రాముఁడు దోఁపఁ బింబప్రతి
బింబ భావమనంగఁ బేర్చి నమరు

తే. ద్రవిడస్వర్గంబు మేకటాధర సురపురి
యచటి జనములు దేవత లబ్ధి నాథుఁ
డింద్రుఁబోలెడి విభవాతి. సాంద్రమహిమ
ననుట యుపమాఖ్యుఁడగు బుధజనఘోక్తి.

క. శారద శరదురు నీరద
నారదశర పుండరీక నందిత మిహితా
పారదరుచి మీటున్ హరి
గౌరవ యశమనిన మాలికాహూపమగున్.

ఉ. రాముండు రాములీల జనరంజకుఁ డన్న ననన్వయంబగున్
రాముని యందుధర్మము తిరంబగు సర్థము రీతి సర్థమ
త్తై ముటిఁ గామమా ద్వివిధ మానసఁ బ్రత్యవమర్షనామమా
నోమిక నొండుఁజూచి మఱి యెండెఱుకన్ స్మరణౌఖ్య మొప్పగున్.

తే. వేంకటాద్రికుఁ డాశ్రిత వితతి కాత్మ
నేవ దయనేయచో భోగస్థీమ వెలయు
నట్టి పరమానుదేవు నెయ్యమునఁ దలఁపఁ
గా నొనర్చుట లారోప గర్భమయ్యె.

సీ. పహి సావయవ నిరవయవ విధాప్త క
రూపకాలంకార రూఢులందు
హరి జయ యాత్రాంబుదావళి ఘోరని
స్సాని నిరోషణ శత్రుజైల
ములు పగుల్చుచు వారి లలనల కన్నీటి
జడి యశోంకుర సముచ్చయ మొనర్చె
ప్ర్రాధి నావస్తు రూపక మగు హరి కల్ప
వృక్షైకృతిక గుణవితతి ధూప

తే. వాసనలు నించె జగములు వాసి గనన
బరగు నటనేకవర్తి రూపక మనంగ
కరమధనతైలమున శత్రు కంధిఁ ద్రచ్చి
రహి యశస్సుధ లోకామరత్వముగను.

ప. గాంచెననుట సావయవరూపకంబగు, నందకరామపు దైత్య రాజమండలము గ్రసించెననుట, పరంపరరూపకాలంకార ముగు మఱియును.

క. దానవ భంజన కరుణాం
భోనిధి సత్సూరికి పంక్తి పారి దిక్తతులం
దానె ననుట శ్లేషోక్తియ
గానఁ బరంపరరూప కంబై వెలయున్.

సీ. జయ యాత్రదలఁచు శేషనగాధి పాజ్ఞాను
య స్రక్చయం బభిలామరగణ
మట సమమకుటుంబు నట్లలంకారా
భిలాష భజించు విలాస గతుల

న నెడి యర్థము సమానాధి కరణైక్యక
పరిణామమను నలంకరణమయ్యె
హరి కటాక్షములు బ్రహ్మాదులు కల్ప
దామములూ ! చింతామణి మహిత రుమలా !

తే. రహిం బయో నిధులూ ! సిద్ధరస తరంగ
సంఘమో ! యని యెంచి నిశ్చయము నేయు
తైన నిశ్చయ పర్యవసానసంశ
యాఖ్యమైన యలంకారమగును వెలయు.

క. హరి దరహాసము చిక్కులం
దరలం హాసములు మట్టదములున్ జ్యోత్స్నాన్తి
వరమని సుఖించె నన ను
ర్వర శ్రాంతిమదభిధ మగుచువర్తిలు నెలమిన్,

చ. అనురకులాంతకోద్భుట భటార్భటికాదు చతుస్సముద్ర వా
ర్యసమ మహారవంఙు మురాంతకు ధక్కరవమ్ముగాదు నై
నృసహితభేరి గాద నెడి యర్థ మపహ్నావనామమై తగున్
వెస నది సవ్యమై యనృతవృత్తి నా ద్వివిధంబులై తగున్

తే. తొంబదియు నాటు సుత్రేష్వక్షలింబుగాఁ
నవి యితర ధర్మ మొకటి యందమరదలంచు
రామ పట్టాభిషేకాంబురచిత పంకి
లాంకురములనం బుప్పొడు అమరె ననుట.

వ. మఱియొననుపాతనిమిత్త జాత్యభావస్వయాప శీతు ఫలగమ్య త్రైతాదులకుండత
న్నామ నిర్దేశంబుల సర్థానుగతి సుత్రేష్వ. లెఱుంగఁదగు మఱియును—

సీ. రామ దొర్దండ భారణము చే భారుణి
మృదుశయ్యనున్నట్లు మెలఁగె భూమి
ధర నివాసము మది దలఁప కప్పుడ టన్న
జాతి శీతూత్రేష్వ చంద మమరు
ధరం గల్పకముగాఁ భాతరామున్మజించె
నన జాతి శీతవాహ్యయమునం దనరు
నతని భేరిధ్వని యగులున్న గుహం గల
యంక జూచెననంక గ్రియాఖ్య నమరు

ఆ. వె. నుదధిం గల్పవృక్ష మొసరం బుట్టిన యట్లు
రామచంద్రుఁ డొడమె రహి ధర నన
నతిశయోక్తి యయ్యె నవి నాల్గు చెఱుగు లౌ
పేర్చుతో నభేద భేదగతుల.

ఉ. నారదుఁడబ్ధిజేరె నది నాథమురారి వసిండు నెయ్యడక
గారణమేమినాఁ దపముగైకొన వేడిన నిచ్చె నిట్లు నా
క్షీర సముద్రుఁ బోలి తన చెల్వుగ, నాతి శయోక్తియైతగుక
మీటి యసంగతాఖ్యమగు మేరుగధీరవరానుకారితక.

క. మురరిపు ఖడ్గము దానవ
వర కంఠము నందుఁ గల్పవాసన కునుమో
త్కర మనిల యుక్తి బడునను
టరయంగ సహృద్యునఁగ నతిశయ మందుక.

తే. గీ. దినదినము సూర్యుతోఁ గూడి వనజ నేత్రు
శార్యరమ పూర్వగిరిని నిశ్చలతఁ బొదవె
నననురూపాసహృద్యుక్తి నానతి శయిల్లు
హరికథలులేని కృతిరమ్య మగునె యనుట,

వ॥ రమ్యతాధి శోక్త్యలంకారంబగు. రామచంద్రుండు పూర్ణుండును నిష్కళం కుండు
నగుచునుండు, చంద్రుండు కళంకయుక్తుండైయు పూర్ణుండగుననుటయు రమ్య తావిశో
క్తి యగు మఱియు.

నీ. ఘనతవిశేషణంబునకుఁ దుల్యంబగు
ప్రస్తుత వస్తు ప్రశస్తి వినుతి
సన్యవస్తువు దోంచు టది సమా సోక్తియు
దానలక్ష్మీ భాస మానవృత్తి
సహృద్య మహిమ నెంచంగ భద్రాత్మత
సార్యభౌమక్తిఖ్యాతిఁ బరెరాముఁ
డని దిగ్దజారో పణార్థమాటది సమా
రోపణా లంకార యాధి నమరు

తే. నుకవి రత్నను బల్క వేటొకటి దోంచు
టది యె వ్రోక్తి ఋజువు గా నాడు మాట
అదియె వాక్య హృదయంబున నతిశయిల్లు
గజము మదహత చలన రాఘవుండు నలరె

॥ వ అనుట స్వభావోక్తి యగుమఱియును.

క. వేంకట విభు దర్శనరో

మాంకురములు వాడమఁ బ్రముదితాంబులు దొట్టన్

గొంకక తత్త్వింకరులకు

నంకమె యని యిప్పు డనుట వ్యాజోక్తియగున్

తే. గీ. చైత్యకాంతలు తమ తమధవులఁ గలయ

నపుడు రోమాద్గమంచొట లొత్త శౌరి

వలనిభయ మంచు విశ్వాసకలన మాని

రనుట మీలన సంజ్ఞ చేడ నరు నెలమి

క. జల జాక్షు కీర్తి లోకం

ఋల విశదంచైన శంభుభవనాధిప శ

క్తులు నిజ వాహన గౌరవము

లలవడ నెఱుంగరనఁ దద్గుణాభ్యుంజయ్యెన్.

సీ. ధర విరోధా కృతుల్ దశవిధస్థులు వేంక

టూది నాయకుండు పద్మాకరుండు

నైజలాశయుండు గాఢన శుభతర వారి

ధారుడయ్యను చైత్య తాపకరణం

డగు నను నివి విరోధాభాస భేదముల్

మునుపటి రాజుల ఘనయశము

రాముండా ధేయమ్ము గామేత్తిఁ దగునన

రహి విశేషా లంకరణ మనఁదగు

తే.గీ. నిదియైది విధమ్ములగు నెన్న నిట్లు వెక్కు

విధముల వియ్యె నెఱింగి కవిత్వ గతులఁ

గృతులుగావించు నుజనుండు కీర్తిగాంచు

వెలయుఁగల్యాణ వేంకట విభుని కృపను.

క. యత్నముల జనులలో స్త్రీ

రత్నమ్మును మఱియుఁబురుష రత్నమ్మునున

దత్తమ్ము శిలల గజహయ

రత్నమ్ములు పశువుల యెడరాజిత లీలన్.

క. స్త్రీ పుంస లక్షణమ్ములు

చూపట్ట గనెఱుంగవలయు శోధితతత్త

ద్యావృపార శుభా శుభ ఫల

దీపితమది యగునీ శాస్త్ర ధీరతి విబుధుల్.

తే. గీ. అందు స్త్రీలక్షణము వినుఁ డంఘ్రియుగము
కుదురు మృదువునఁ దాఁబేటి కదువురెన్న
గుల్బము లరోమశంబులు కుదురు బటువు
మేలు దొడలట్లు కరభమ్ము పోల వలయు.

క. నునుపు జిగి యవయవంబులు
దనరినఁగడు శుభము పిఱుఁడు దళమగు టయునున్
వినుఁడు పురోభాగము మృదు
వనువుగ సమమైన వైభ వాధిక్య యగున్

చ. ఉదరము పై వళువ్ తెలివినొంది తగ్గన్ ద్రివిధమ్ములై ముదం
బొదవుచు నుండఁగావలయు నున్నతి నాఱు కటారి లీఱునన్
బొదలుచు గల్పిచన్ద్రవకుఁ బొందుగ మధ్యమసీమఁజేరి సొం
పు దనరఁజీమచాలనఁగఁ బొల్చిన కామిని యొప్పు నన్నిఁటన్.

తే. గీ. పోగలగు వ్రేళ్లు చుక్కల సొఱగు నఖము
లమరఁ పాటలరుచి పాఱులడుగు లున్న
కాంత యెంతయుఁ బ్రభవరిగ్రహముగల్గి
సంతతియు వైభవస్థితి చాలఁ గాంచు.

తే. గీ. చన్దులకఁగ్రింద నాభితో నెన్నఁగూడి
గిన్నెయున్నట్టి చెలువున వన్నెమీటి
కడుపు గడునొప్పే నేనియుఁ బడతి పుత్ర
వతియు సౌభాగ్య వతియునై యతిశయిల్లు.

క. కనుబొమల వంపు పలువరు
స నెడంబమరమియుఁ గచనిచయమున సన్నం
బు నిడివియు నలుపు గలిగిన
వనితామణి యెదువైభవంబుగ వెలయున్.

క. కరములఁ బదములఁ జెక్కులఁ
గర మరుదగుకోమలంబు కలువల చెలిమో
మురు కాంతి కడుములు గల
తరుణిమణి భోగ భాగ్యతన్ వర్ధిల్లున్.

సీ. అభికపు నుడిమోము పులిపిరి గలసభి
దారిద్ర్య పీడలఁ దవిలి నదియు
గుంట కన్నులునెఱి కుఱుచ చింపిరి వెండ్రు
కల చెలిరోగియై యలనుటఁ బడు

కం. చెక్కుల భుజముల వీపున
ముక్కులం గర్జముల రోమములు దట్టచెనక
జిక్కుకొ దారిద్ర్యంబున
మొక్కులు గనువాపలు పడుముల నవిగలుగక.

కం. తలవస్తుల త్రయంబున
నిలయెలుక వ్రేళ్ల కనుపు తిరవగురేఖల్
పలనక నాలుగు రెండుక
గలిగిన దీర్ఘాయురాష్టిం గడు దళు కొత్తుక.

ఆ. ప. నుదురు గరయగమానం బడముల నాల్గేసి
రేఖలున్న భాగ్యవృత్తి నలరు
నంకుశాబ్జ వజ్రహల లసద్భుజరేఖ
లడుగులక బొసంగ నధిపుండగును.

కం. కరతలమున మత్స్యకృతిం
గరమొప్పగు పద్మరేఖ గల్గిన ధనద
స్ఫురణంబగు ననామిక కణు
ఛరయం గనిశ్చికం గ్రమింప నాయువు పొసంగుక.

కం. చిటికెన వ్రేలికి మె దటక
బటుగతిం బెనురేఖ చిదభావరహితమై
యటం దర్జుని మొదలంటిన
బటువుగ నూత్రేండ్లు ద్రుకు ప్రస్ఫుటలీలక.

సీ. అంగుఠము నడుమయవరేఖ గల్గినం
బాడి పంటలుగల్గి పరిభవిల్లు
చిటికెన వ్రేలి క్రిందటి పెద్ద రేఖకు
నెగువ రేఖలు గల్గి మగువ అనియు
మణిబంధ తన్మధ్య మహితాల్ప రేఖలు
పుత్రులు సుతనులై పొసంగు బుత్రి
కలు నటించు నెఱుంగఁగా దగు సంగుఠ
మూలరేఖలునట్టి లీలంబనరు

తే. వ్రేళ్ల నిడుపులు వేర్వేలు వెలయం గొల్చి
నట్టి సూత్రమ్మ మూరెడంబైనయున్న
నవతి వర్షంబులాయ వెన్నంగనెంత
తక్కువైనను దద్దరి తగు నెఱుంగ.

తే. బాహుజానూరు యుగ్మమేర్పడంగ పోల
యుగము సమముల విభుతచే జగతి వెలయు
జాను పర్వంత బాహుపుల్ సరవిం గలుగ
నతండు మూర్ఖాభిషిక్తుడౌ నధిక లీల.

కం. మడమలు మెడ భుజములు లా
వెడలక కుటువలయున్న నిలకుం బతియో
కడునరచేతులు కనినం
బడలినం బదమృదుత నాతండునవిభుడగున్.

తే. గీ. నిడుండ శేఫముచే లేమి నెరయనొందు
హ్రస్వ శేఫమువలన ధరాధిపుడగు
మధ్యమంబైన నాతండు మధ్యముండు
నిరువలన గొని జాతి నెన్నిక వహించు.

కం. ఆరచేత ముసలమున్నన్
వరవిద్యాశాలి యగుచు వసుధననుత భా
సుర రక్తిన్ బహుళ (స్త్రీ)
పరితోషణ నిరతుడగుచు భాగ్యయుతుడగున్.

కం. కనుబొమ నాసాపుటములు
కనుగవ శ్రుతులొత్త చూచుకములున్ జానుల్
ఘనకూర్పర మణిబంధము
లొనరున్ గటికర పదాండ మొగి సమమైనన్.

కం. చెక్కులు పెదపులు భుజములు
మక్కువ దంతములు జిత్రమధ్యము హెచ్చున్
దక్కువలుగాక సమమై
చక్కఁగఁ గను పట్ట రాజ సన్నాన్యుడగున్.

ఆ. వె. వికవృషణుడైన నిలబడియగు లంబ
వృషణుడైన మధ్యవిధి దనర్చు
విషమ కోకుడైన వెస రోగ దారిద్ర్య
బాధలొంది వీడబడుచునుండు.

తే. గీ. సింహశార్దుల గజవృషస్థిర గమనత
నాయురారోగ్య భాగ్యభోగాన్వితుడగు
వోళ్ల హనునాసికల నెఱుపొదవెనేని
భాగ్యవంతుండు వాడె శోభనము లలరు

- కం. ద్వాత్రింశద్ర దసములే
కత్రింశత్త్రింశదుచితగణసకలిగినన్
ధాత్రీశుండగున్ దత్సం
ఖ్యాతితయన్యున తన్ మహాకృపణుండగున్.
- తే. గీ. తనదు బొట్టవేల దేహమంతయును నూట
యొనిమ్మిదైనను భూచక్రమేలంగలండు
పణ్ణవతి సంఖ్య మధ్యమసరణిందనరు
సంతకుండక్కువైన వాండధనుండగును.
- సీ. పార్శ్వాంగుళిగుల్ఫచదబానుజంఘలు
కటితటస్తన నేత్రకత్తయుగము
భుజహస్త నాశికంబులు సండములు
సమద్వంద్వంబులునుగాళ్లు తలముగోళ్లు
కన్నులు పెదవులు గడునిగుట్టన్ జిహ్వ
రాజిత శుభవిభారక్తములు
వక్షస్విరః ఫాలకుక్షి పదములు కం
త్రాత్రాతనాభి పృథ్వుములు విరివి
- తే. గీ. వక్త్రకరగుల్ఫ జిహ్వలు వర్తులములు
కచచుబుక తారకా భ్రూయుగమ్మునలుపు
దంతములు నేత్రములు చాలధవళరుచులు
గలుగు వారలు శుభసౌఖ్యకలనులెలను.
- కం. పిక్కలు కచదంతమ్ములు
త్వక్కున్ గ్రేవేన్ సూక్ష్మమైన వాండధిపుండగున్
మక్కువర గర్జభుజమ్ములు
నిక్కిన యాతండు ధారుణిన్ బూజ్యుండగున్.
- కం. కనుబొమ తుదలర బ్రదక్షిణ
ముసందగు సుడిగలిగెనేని మూర్ధన్యుండగున్
ఘనరేఖాస్పదత మృదు
త్పనిరూఢిన్ మాంసయుక్తై దగు చరణమ్ముల్.
- తే. గీ. అమరు మధుమత్స్య మాంసగంధముల శుక్ల
మొసరనేనియు సంతతి దనరంగాంచు
భత్రచామరపద్మ కచ్ఛపధనుశ్శ
కటమకరమీ నరేఖాంఘ్రికములు లెస్స.

కం. సుణిబంధరేఖ న డివేల్

గణుతింశుక నంటియున్న ఘనసిరుతాందుక

ప్రణతగభిరోక్తులచే

రణితా లంకార భృతివి రాజిత నొప్పుక.

కం. తుమ్మకడు చప్పుడైనక

సమ్మతి నధికాయుగాప్తి సమ్మతిఁ గాంచుక

ఇమ్మపిఁ బూరుష లక్షణ

మిమ్మగ నీరీతి వెలయు తెంతయు నొప్పుక.

చ. ఇంక సకలైశ్వర్యములకు నాధారభూతంబగు గజలక్షణం బెఱింగించెద.

మ. గజజాతుల్ గుణ ముల్ మదస్థితులు జోకక హేతుభూతాది రు

గ్రవజనైదాన చికిత్సలుక దెలియ లేవక మీఱఁ గావ్యాయనం

డు జగన్నాన్య విశంపనందనుఁడు శిష్టుల్ మెచ్చఁగవించి రీ

గజశాస్త్రంబు తదీయ గర్భ జననాఘప్రాప్తముల్ లీలక.

కం. పూనిక లోమక వీక్ష

శ్యానకలామశ గవాక్ష మైంధవ వనముల్

వ్యాసర నిరసీకనులుక

స్థానంబులు ద్వీరదకోటి జన్తంబులకుక.

నీ. ఈయమ్మ వనములు నెన్ననీ దేశముల్

గరులును గలనౌటఁ గరులు దత్త

దహ్లాఖ్యలం బొల్పు నందభద్రలు మంద

మృగములు సంకీర్ణముగను జాతు

లగు నాదిచర్యయు సంతచర్యయునాగ

మలములు దిగుట మొదలఁ దుదలను

గల లక్షణములాదిగ మఱించి నిల్పుట

యావలించుట నీల్పటడవి కొమ్ము

తే.గీ. గ్రుద్దుటది మైసరంబట్టి గుణుతు నడత

కీలుమేలును గత్తెరకాలు నులిమి

చూపు సంతతధారయునేపుమీలు

టంత చర్యయు నాఁగ గజాభికమరు

- కా. చండత్వంబును గట్టికొట్టు గవ విస్తారాని నేత్రాంతముల్
దండిక లావగు కంఠభాగముఘృదుత్వక్కర్ణముల్ గోళ్లును
ద్వండ ప్రాభవసాహస్రమ్ము విపరీతంబైన చర్యల్ మహా
శుండం బేటను మండలమ్ము మద మెచ్చుక జాతి భద్రాభ్యుమై.
- కం. సిద్ధేవు మొగముకొ గమకము
నుబ్బగు వెన్నఱుక కుదురు నొరవుక సమమై
యబ్బరమగు కుంభము లా
గుబ్బగు దూపులును భద్ర కొమ్ము సయికమై.
- మ. పొగరుకొ గంతము తొక్కునుకొ శిరమునొప్పుకొ బృథుభాగానతం
బొగ జాతింబగలేమి యన్యకరిపై నుత్సాహితం బోవుటల్
తగు సత్త్వమ్ము జనమ్ము చల్లనగు వాతంబానుటల్ గల్గి సాం
పగు నా నల్ల మదంబు మందగుల ముద్యద్రాజసన్నాన్యమై.
- సీ. కాలికంబమ్ము నైకము రోమములు చాల
కలచెవి గూలు గండయుగము
తోక విస్తారమ్ము తోరంపు గొమ్ములు
ప్రక్కలఁ గోశంబుపట్ల సుఖ
దూరదృష్టియు స్వకీయారోహకానుకూ
ల్యము వామ దక్షిణలితపార్శ్వ
వర్తులా వర్తముల్ వైపరీత్యములొట
మద గుప్తమును సౌమ్యమహిత గణన
- తే.గీ. మున్నతియు నొప్పు మృగజాతి కరువివేక
మమర గజములకెల్ల నిట్లనువు మీఱు
దక్షిణోత్తరములకుఁ బ్రదక్షిణా ప్ర
దక్షిణమ్ముల మృగజాతిదక్క నెలమి.
- జ. వెనుకటికాళ్ల ఎనెకిమును వెన్నుననున్నతి దీర్ఘహస్తముకొ
ఘనతర కార్య దుర్గుణ వికాసము చక్కఁగ నందు కొంటయుకొ
మునువెనుకల్ మదంబు క్రమముకొ దగ నబ్ధిమునబ్ధిమూలకుం
దేనయఁ బ్రకీర్ణ జాతిగల యేనుంగు మానగఁ బ్రోచి మేదినికొ.
- కం. భరఁ ద్రింశత్సంవత్సర
పరిమితముకొ దంతవృద్ధి పాటిలు చైర్య
స్ఫురణంబాయుర్దాయము
తెరుగుకొ గజములకు నెల్లఁ బేర్చిదలిర్చకొ.

కం. శకువన సీమం దెల్వించు దగు భద్రసజాతిగజంబు జూచి వి
స్ఫుటమగు మంతు జంతు శతిసౌల్కుచే మృగదంతయొప్పు ని
న్నింటిం దెలివొందు మిత్రకరి నిర్మల సంగర సాహసక్రియా
నటనకు దిద్ద విక్రమ గుణంబు భరించు పురీణమంతయున్.

కం. కండలు నెత్తురు లుఱలిన
గండడగదు భద్రదంతి గంధీర విదో
ద్దండాఖ్య నొప్పునది వే
దండకులోత్తరుము నాల్గు దంతముల దగున్.

వ. కలివేళ భద్రమంద లపూర్వంబులైనను సంకీర్ణంబును దద్దణ రూప చిహ్న
ములు మిత్రంబైయుండువలనంగదా సంకీర్ణజాతినా దత్కాలంబున బహుళంబయ్యె
మఱియును—

కం. కలుముల కెల్ల నేర్పిమి
దళశృంగారక్తు రణవిధాన జయార్థం
బలఘ్న క్రేయస్కరమగు
నిల గజలక్ష్మీ గల విభుని కెదురే! యెవరున్.

కం. శిరమును బూర్వోత్తరములం
జరణద్వయ ములు కపోల చక్షువులున్ ను
స్థిరకర్ణ మూల మేధ్రము
లరయం జెవికింది దిన్నెలవ్వు మదక్తుల్.

కం. శిర సంగరసిక్తక
ప్రాకట లప మేధు మధు విభాకుండల గం
ధాక్రమాఖ్యల మదములు
శ్రీకరకర్మంగములం బ్రసిద్ధిపాంచున్.

సీ. శిరమెత్తరము మోము సిబ్బెంబు బిగువును
గాలి కంబంబుల మేలికుదురు
కొమ్ముతోరంబును గొమ్ముతో పదిలంబు
వెన్ను విస్తారంబు కన్ను దెలివి
నిడుండతుండమ్మును వెడద వాలమ్మును
వలం గొనుసుల్లచే వలవలి దెస
యప్రదక్షిణపు సుల్లనువగువామభా
గంబును గతినదంతంబులు దగ

తే.గీ. నమరునది రాజరాజార్జు మైనగజము

భద్రమాతంగ మదియె శోభన కరంబు

చతురకరి గల్లుకంటె నైశ్వర్యమెద్ది

మేలిమిగలట్టి ధారుణీ పాలురకును.

౩. శాలిహర్షాతగర్వశ్రీశ్రుత నైషధ, గణ, మానప్రియ, అతికాంత రాజకాఖ్య
లంగల శాస్త్రంబులెనిమిదియును గజరోగనిదాన హేతుభావ చికిత్సలు వక్కాణించు
నందు జ్వరంబులు గజజాతికి చాకలంబులును దురంగమ్ములకు వేధలుననఁదగు నట్టి పాకల
దశకంబును ద్వాంతిశత్యాదరోగంబులును గూలకుక్కుటాది సప్తవాహనంబులును
ద్వాదశ శోభలు, శాల్మలీకదళీ తండులంబులను చతుర్వింశతి నేత్రరోగంబులునుగలవు
గుణవర్త్య దృష్టకర్తంబుల వలన నే తద్వివరోగంబు నెఱింగి తదుచిత చికిత్స లాసర్ప
వలయుఁ చాకలంబుల యందనాద్య వాహుళ్యంబగు నిది గజ లక్షణం బింక నుష్కజాతి
భేదంబు లెఱింగించెద—

ఆ. వె. ద్విఖురి చక్రవాళి ధృతిసోష్పనందున

తృణికధార సతతమమరు ముదము

తఱుమ కేశపంక్తి కుఱుచయ్యో మెడ మేటి

బరువుమోచు ద్విఖురితెఱంగు నెరయ

కం. బటువగు గొరిశల పొడవుక

పటుముదము పసంత వెళ్ళఁ బలంగ నాల్సె

ల్లటఁ దనరు నల్పధారలఁ

జటులగతికొ జక్రవాళి సరణిఁ దలంతుక.

చం. పశువులకైన రోగముల భంగియె

యుష్మక్రికూమయమ్ము త

ద్దశలరు కింశు క్రశవదండము

నెల్లల రక్తిముకొ గలికొ

లశునము రాతియప్పను బలం

బొనఁగూర్చు జికిత్స నేయుచో

విశద వివేకరుక్మధిశ

విశ్రుత బుద్ధుల సిద్ధ చర్యలకొ.

౪. ఇంక నశ్వలక్షణం బెఱింగించెద—

కం. ఆవర్త...వయో

భావ చ్ఛాయాగతి ప్రభావనుగుణ శో

భావహుక్షణ రుగ్ధ

పావళిఁదెలియంగవలయు నశ్వములయెడకొ !

ఉ. కందము మందముకొ గుదురు గల్గినదెల్లములు సూక్ష్మకర్ణముల
కందువలందుమేల్ నుడులు కాయపు నిద్దము ముద్దుమోము నీ
టందపు వాలమున్నత మహాజవముకొ శిరనెత్తడంబు సొం
సొందు గుణములుంగలుగు సుజ్జ్వలవాజియె లక్ష్మీయెన్నఁగన్ !

మ. అనిలో గాయముదాఁకీ ప్రేపుగమి జీరాడక వడికొరొతు నిం
టనిడుకొ నైజబలులుడంబుర వాటంబొప్పుడచ్చిహ్నుముల్
గన నెచ్చుకొ బయనమున్నం జడియ కేకప్రక్రియంబొల్పు నెం
దనుమానించదు సుతమాశ్వ గుణమీయందము లింపొందఁగన్ !

కం. అనికీ వేటకువేడుక
కును వాహన మెద్దియేని గుఱ్ఱముబోల్చుకొ
జనునే! బహు గజములుగల
మనుజేశుండశ్వవిభుని సూక్ష్మింజనునే !

కం. కలననెడి జలధిలోపల
నలవగు నైంధము మందరాద్రిగ నరులకొ
గలఁచిమధింపకయాటక
కలుగునె! జయలక్ష్మికార్య కలితలకెందుకొ !

సీ. విదితము గానూట పదిసుళ్లు గలవు
తురంగమంబులకుండత్క్రమములెన్ని
దగు విధంబులనుండు నావర్తమనియెడి
సుడిగతి ముకుళము సొంగుమల్లె
మొగ్గచందము జెట్టి మురువున శతపాచి
పాదుకార్థము ఖండభాగరీతి
చిప్పమాడ్కిని శుక్తి యొప్పుగు పదభాగ
కొమ్మరూపమున మూకుడు విధమున

తే. సీ. తగు సమాహయవ విధము దూడనాకుడు
కరణి నిట్టి గుఱుతు గల్గునుల్లు
దనరు నిట్లు నుడుల సాధనఫలములు
దోషములు నెఱుంగఁదొడరు శుభము

ఆ. వె. మూడు పదులమీద మొనయంగ ఋషిసంఖ్య
నుల్లు శుద్ధములు విశుద్ధలీల
నబ్బుకీడు నుల్లు డెబ్బదియూటని
వాఁటికొలములునికీ వడుపు వినుడు !

కం. శతపాది శుక్తిపాదిక

మితముల రెండంగుళముల మితిద్రవ్యంగుళ సం

గతి యవవిధి పాదాంగుళ

మితి ముకుళము మాహ యదెనిమిది యంగుళముల !

కల. ఆవర్తపాదుకార్థము

లావాజుల తనువుకొలది కనువైయుండున్

రావులు కొలదులుదప్పిన

చో విదిత ఫలముల్లాసగఁ జూడవునుమ్మి !

డం. శిరమున నుదుటంబుక్కుల

సురమున రంధ్రమునఁదగుతిదుపరిసాధన

స్థిరత దశద్రవముల నా

సురుచిరముగఁగల్గువాఁడీ శుభములొసంగున్ !

కం. నరనారాయణ గుహయ

క్షురాక్షుసమరుత్తులు రవిశశిద్రుములున్

మరుఁడునధిపైవతములు

ర్యరఁ దేజికిఁగలదశద్రవములకుఁ రున్ !

మ. సరిమస్తములు లేనివాజుల కరస్పర్శమును జేయ రా

దరయన్ సాధనములందు లేనియెడ లాయంబెల్ల శూన్యంబుగా

నెరయన్ వర్తిలు రావులంగలుగ నెన్నేయెండ్లు వర్ధిల్లును

స్థిర సౌఖ్య ప్రవహా ధ్రువంబు తెడయన్ శ్రీ పాయ తద్యర్థకున్ !

కం. హీనాధిక్యములైనన్

సాధనమున లేమి ధ్రువలు జనియింపమియున్

వానిం గనుగొనదోషం

వానికపది ధ్రువలు లేని యశ్వముకొఱయే !

సీ. నెలపులయందునఁ జకురంబునెడ నోఁట

రెండేసి యెయ్యడ నుండు మాడు

నొసల నాలుగు పాది నుతి నున్నతంబగు

భాగములను నుక్కు పదియు రెండు

కంతనిగాళ్ళముల్ కరయుగమున నాలుగు

కవహను వదనసంగతుల మఱియు

నెనిమిది పూర్వోక్త మీ సంఖ్య స్వసాధన

ముల నున్ని సంపదన్ గలిగి వెలయు

తే.గీ. నెలపు మణిదేవమణియున్న నెరయు శుభము
 పరఁగఁ గంటాభరణము శోభనములిచ్చు
 నివి గలుగు గుఱ్ఱముల నెక్క నవనిఁజేలు
 గళమునకే శక్తి సుడియున్న గలుగు శుభము !

కం. సకలైశ్వర్యములు న
 త్యక్తశంకయశమ్ము నిచ్చు నవి గళసీమకే
 బ్రకటముగఁగల్గి మదిన
 మృకు కంటాభరణ దేవమణులెడయైనకే !

కం. గళమునను దేవమణి తగఁ
 గల గుఱ్ఱము నెక్కి యింద్రు కరణిక మెఱయకే
 వెలయుఁగ నదిముందరిదెసఁ
 గలిగిన రిపుజయముగాంచు గను సౌఖ్యంబు

చం. నెలపుల రెండునుళ్లు గల సింధుజ మిట్టములిచ్చు రుద్రాక్ష
 మల నల మేఘరీతి నుడి మానుగ మేలిమి నాఁదనర్చు న
 ట్లెలవడు వాడినెక్కి మణిహేమవిభూషణముల ధరించు గూ
 బల వృషభాఖ్య నుళ్లునికి పట్టుగఁ గుండల ధారణుండగుకే !

సీ. నాలుగు మూలల నాలుగు సుక్లాన
 నంబునఁ జతురంతికంబనఁ దగు
 వక్షస్థులమున శ్రీవత్సకి యదిగల
 నైంధవంబైశ్వర్య జయములూసఁగు
 రీతి మూలల మాఁడు త్రేతాగ్నియది ముఖ
 మున నున్మి రాజ్యాది సునతఁబొసఁగు
 నెఱి మాఁడు దొంతరన్మిత్రేణి రాజ్య ప్రదమ్ము
 త్రొమ్మనవైనఁదనరు సుఖము !

తే. యమృతమనరెండు నుళ్లు జయప్రదమ్ము
 భుజములనుమాడు నుళ్లున్న భూషణములు
 గలిగి వర్షిల్లు లక్షణ గరిమ లెఱింగి
 మేలివాజుల నెక్కిన మేలుగలుగు !

వ. మణియుఁ బ్రసాద చిత్రతోరణ ధను క్కీ సరసీరుహ వేదిక స్వస్తిక త్రేతాగ్ని
 యమృత నిశ్చేణిక చతురంతిక గదా చక్ర కలశ లాంగూల శుక్తి ఖర్జుర ఖండేందు
 బ్రజాయుధ అంకుశధ్వజ రథ అశ్వత్థదళ సూర్య అష్టపద అండజ పాంపజన్య

భావంబులను ధ్రువలునుంగల తురంగంబుల నేలిన నృపతికి శత్రు జయంబును దద్రాజ్య
లాభంబును గలుగు నింక దోష మహాదోషములగు నావర్తంబు లెఱింగించెడు—

చం. గళమున శంఖదేశమునఁ గన్నుల క్రేవల జంఘ లందుర

స్థలమునఁగిందుసందులను జానువులకొ గరుడంబునందుఁ బ్ర
క్రలఁగఁగఱిదంతవాలముల గల్గిన సుశ్లఁదురంగమంబు ని
చ్చలు నొడవించు రౌతున కసంఖ్యములైన యరిష్టసంతతుల

తే. కక్షమున వెన్ను దెస నాసికాపుటముల

నాభి భ్రూసుధ్యమున శృంగణముల జబ్బి
ల యెడ రెండేసి సుళ్లున్న హయముఁజేరి
యంటి గ్రుంకిడి రవిజూచు టర్లుమరయ !

కం. ఇవిదోషపు సుశ్లఁదగు

నవిరళముగ మూఁడు నాల్గు నయ్యెయెడలకొ
వివరమగు సుళ్లు గలిగిన
నవియె మహా దోషసంజ్ఞ లశ్వములకుకొ

వ. ఇంకను వర్ణ జాతి రోగ నిదాన చికిత్సాక్రమంబు లెఱింగించెడు—

కం. నేలం గొరినెలఁ గొట్టుచు

మేలిమి బంగారుచాయ మేనున గమనో
ల్లీల శిరశ్చలనాశ్వము
హాళికొ ద్విజకులము గత్తెరసఁగలిమొసంగుకొ !

కం. మొకమున బిగువు జపాకికొ

శుక దాడిమఁగఱుజీవ సుమరుచియు తుత
ప్రకటత జడియమి రాట్కుల
మకుటిల మదిపూజకర్త మగు తేజి ధరకొ !

తే. శక్రకోదండ పద్మకింజల్కశుక్లవర్ణ

మది వైశ్యకులమగు వాజి దాని
నెక్కునాతఁడు నిలయెల్ల నేలు యక్ష
విభుఁడు నాధనవంతుఁడౌ విశ్రుతమాగ !

కం. హరిమణికోకిల చటుప్పద

సురుచిర వర్ణములుగలిగి శోభనవేగ

స్ఫురణకొ థాన్యపదమై

కరముప్పగు హృదజాతిగలయశ్వంబున్ !

ఉ. మంగళ నీలజంబుగరిమం దగు గత్తలి బోరబొల్లి సా

రంగియుఁ జూరి యత్తరజరక్తియు గండియుఁ బంచభద్రయున్

లింగభ విబ్బ జయ్యఁడనఁ బేర్చి విధుం డభిజాతి నాఁగ థా

త్రిం గల వర్ణసంజ్ఞలను దేజులకుం దగు నామధేయముల్.

తే. పంచకల్యాణియనఁదగు పాదపదన

పాండురంబును కర్ణముల్ వాలవత్తు.

ములు నవియుఁదెల్ప నప్యమంగళి యనఁదగు

నవ్వుమగు లేజి బోర నా నతిశయిల్లు.

కం. ద్వైజకులము కాచారము

రాజునకున్ మహము ధేను రాజికిఁ బాలున్

వాణికి వేగము ముఖ్యం

బోజన్ వేణు గుణమేల నూహింపంగన్.

ఆ.వె. అల్ప మూల్యలబ్ధి మాజి లబ్ధంబును

జూరలబ్ధి మైనచోఁ దురగము

లక్షణమ్ము లివి నిరీక్షింపఁ బనిలేదు

సౌంధ మీఱ సంగ్రహింప వలయు.

చం. శనగలు దిన్నచోఁ గయిపు. సల్పినచోట జలమ్ము నార్పుచో

ననుభుగఁ గింకిణుల్ గళము నందిడుచో నుపచార వృత్తిచో

ఘనముగ నేర్పరెక్కునెడఁ గల్గు హయాళికి సంతసంబు నె

మ్మనమున నుబ్బునుం బలిమి మానిత యైర్య సమగ్ర వైఖరుల్.

కం. క్షతరోగ లోహబంధన

తతరణ గజభటు నినాదతన్ వహ్ని కలా

దృఢత పృతదశలను నురుధీ

రత లల యశ్వముల ధైర్య రహినిం దనరున్.

తే. దురమునకు నేర్పులేమియుఁ గఱచుటయును

గండచుట నవ్వశించినఁ గదలమియును

తఱుటచేఁ గొట్ట నురకమి తన్నుటయును

గంగ తుక్కుతురంగ మాఖ్యను బొసంగు.

కం. వెల్లుల్లి జయజ వాకుడు

వెల్లుగు మీరియాలు శౌంతి పృథుమాగధులు

ద్యశ్శీలం గూర్చు కవణం

బల్లన నిడ వాతరోగమది మాను తగ్గె.

కం. నరులకు నాడియు గజముల

కరయంగం దగుగతి విశేష మశ్వములకు

బరికింప నేత్ర వర్ణము

లిరవగు రోగములం దెలియ నివలక్షణముల్.

ఉ. కన్నులు పద్మ పత్రముల కైవడినుండిన స్వస్థదేహముల్

ఎన్నఁగ నల్పు మించునెడ నెంతయు వాతము దూదియేకురీ

తిన్నెర పల్పనా తెలుపు దేతిన శ్లేష్మముపైడి చాయయై

యన్నచి వైత్యమైది తగ నున్నదియుం దగు మిత్రరోగమై.

సీ. కన్నీరు బిందువుల్ గానేత్రముల నున్ని-

జ్వరము తత్త్వద్వర్ణ సంగతముగ

నలుపాకు పసరును [నలి?] హరిద్రాచ్ఛాయ

యగు గచ్ఛకాయ యొప్పందముదగు

తెలుపు చాయయును గాజులరుచి ముక్తి

కోజ్జ్వలము శంఖో లూక విలసంబు

కన్నులం గను పట్టియున్న గుఱ్ఱంబున

కాయపు నిర్ణయ మరయ వరుస

ఆ.వె. నెనిమదియును ౭. నియునేండ్లు పద్మా బగు

పదియునేడు రెండుపదుల నిరు

దియును మూడు నిరుపదియునాఱును బది

తొమ్మిదేండ్లు దెలియఁ డిమ్ముగాఁగ.

సీ. గుండు గుఱ్ఱములైదు గోడిగ నొక్కటి

ప్రాజ్ఞుఖంబున నిల్చి రహినిహడ

శోపచారముల నేపునఁ బూజించి

యల్లియఁ బసపు నయ్యుత్తరేణు

విత్తులు వసయను వేపాకు జీరక

తండుల ప్రహులత్తటిని మూట

గా గళమునను రక్షబంధనము నేయు

టనువు మహానవమిని నొనర్చు

తే.గీ. నారపుతు నెల్ల సౌఖ్యముల నుభవిండు
రోగములఁ బాసి తురగముల మాధిఁదనరు
మఱియు దశవిధ ధాన్య హేమములు సూర్య
తనయు లేవంతు ప్రార్థనఁ తగవు మిగుల.

శ్లో. నమో దేవాది దేవాయ
తురంగాణాం హితాయచ
సూర్య పుత్రాయ దేవాయ
లేవంతాయ నమోనమః

సీ. లేచును బగఁటను మాపొద్దు శస్త్రంబు
కొమ్ము జలూకింబు కొని యధిరము
నశ్వంబులకు రోగ మరసి తీయఁగ నర్హ
మదియొండు పది ద్వాదశాంగులముల
పొడవునఁ గలరక్త చందరి వెల్పుడుటన
శ్యామములకుఁ గ్రువ మబ్ధిఁజేస
గంధమణుల్ నింబ ఘనలితుచరసము
లవి లేనెతోఁ గుక్కుటాండ యుక్తిఁ
జెలఁగఁ బిప్పళ్లు మృదువుగా నెలమినూరి
కలిక మిడినంత నక్షిరోగములు మాను
సరవి నెత్తురు దీసి రసమ్మునిడ్డ
గంతు లడఁగు దురంగగుగములనును.

కం. రసములకును దంగేడా
కసమునఁ గట్టినను మాను నడఁగమి నవిచిం
చిసరగ నుప్పదిమినచో
పొసఁగక లఘు వగుచుఁ బాదములు వెలుగలరున్.

చం. తనవునఁ గంతులున్ విదితంబుగ దోషపు వేఁకి దాఁకినన్
బెనుపగు తిప్పటిన్ గిడిండునున్ గొతిమర్లు చంచుమూ
లనియతి జీరతైలగులు లాలితరీతి లవంగయుక్తిమై
పనుపడఁ బాలతోఁ గలయ బాగుగ నూరి యొసంగ మేలగున్.

తే. చల్లనగు మేనుతప్పసున్ జ్వరమా నాము
దంపువేళ్లును పల్లెరు గుంపువేళ్లు
పటుకషాయమ్ము మాండవపాలుజిక్కు
కాచియిడ నస్థమైనరింపఁ గడలుజ్వరము.

తే. శాంతిపిప్పలి వన్యమును జూర్ణముగను
జేసి తొల్ల గపాయమమ్ము పోసియిడిన
సరగ విడుచును దత్తమక జ్వరము మఱియు
నరచికిత్సలు విహితంబు తురగములకు.

కం. తనువత్సవృక్ష సంతా
పనిరూఢజ్వరము గళముపట్ల గురకుర
ధ్వనులకును దోహదాయము
బనుపడఁ గొలిమర్లునరఁటి పండ్లిడమానుక.

ప. ఇంక రత్నలతలు బెరింగించెద—

గీ. కెంపు వ్రజంబు ముత్తైంబు సొంప సురక
తంబు వైడూర్య పుష్పరాగంబు లింద్ర
నీల విద్రుమ గోమేధికార్తి దగ న
వ్రగహాధిపరత్ననవక మెలమిసి.

సీ. వెలలేని మణి కురువిందము లివి యైదు
భంగులా కురువింద పద్మరాగ
మాంస గంధియుఁగెంపు మఱియు సౌగంధికం
బననందు నుదయార్క పటిమ దీప్తి
పద్మరాగము పిక్కపకటాక్ష రుచి
కురువిందంబు చాడిమ విరి మెఱుంగున
కురువింద మతిరక్తతర మాంసఖండంబు
బలె మాంసగంధియు నలుపు నెఱుపు

ఆ.వె. గలుగు నిగ్గు నీలగంధి వీక్షింపఁ గ
లాటలేత కోమలములుగాఁగ
సారిది కెంపునది యశోకకింకుకల్పాద్ర
సమవిభాతిక దనర నమరుమేలు.

తే. వేర్చి లకునత్రాస భిన్నముల్ పటలంబు
జర్జరంబు కర్కశమును నీల
మనఁగ దోష పట్కమగు కెంపుజాతికి
వేణువేణు వాటి విస్తరింతు.

కం. పాలుపయిం బోయెం గనుపడె

దాలది లశనంబు సిరుల డంబడంగిండుకో

లీలకో బగిలినగతి రే

ఖాలియ్యము త్రాసమగుట కలహ మె నేయుకో.

ఆ.వె. తునింగి పోయినట్లు తోచుట భిన్నంబు

బంధువైర కార్య పరిణతిదగు

చిద్రుపలైన రీతిచేం బటలంబది

శోకకారణము పాటటముగ.

కం. పొరలున్న జర్జరంబగు

నెరయెంకె గర్భశమునగును నెరి సంకటమై

నెర నెల్లము నీలమ్ముగు

పరువడి వెలువకును చిగుడుపాటగు నెందుకో.

కం. మున్నయగు మీదబిందువు

లున్నకో జూడంగదోష మొదవుందానుకో

వన్నెదగు పద్మరాగం

బన్నది వెలకెచ్చు సూర్యుం డభిమత మొసంగుకో.

సీ. హిమ మతంగమ్ముల నిలబుట్టు గృతమున

కాశ్మీర కోసల ఘనవిశాల

ములం బుట్టు త్రేతను వెలయంగఁబాండ్యసో

రాష్ట్ర భూముల ద్వాపరంబునందు

హిరగ దేశ విహార భూములయందు

గలికాలమునం బుట్టు నెలమివజ్ర

మణులు దాంకటంబెట్టి గణన సంబెటను

ప్రేసిన తగ్గకయు విరిసియును బోక

తే.గీ. బెడిసియంతటం బడునది బిరుదువజ్ర

మదిపురుష రత్నజాతియై యతిశయిల్లు

శుక్రం డధిదైవతముగాన శుభములొసంగు

ననఘ మగునేని రాజ భూషార్థ మగును.

కం. మల్లె విరిచాయ ద్విజకుల

మల్లినం బల్లవము చాయనగు రాట్కులముకో

మొల్లపుం బసిమికో [వైశ్యము]

మొల్లన నలుపైనశాద్ర మిత్రులంగమరుకో.

తే. పగలు సుకృతమ్ము కలిమియుఁ బాపహరణ
విభవములు గల్గు పరుసతో వీటిఁదాల్చి
పామునూలలఁ దియు రెండైనధారి
లమరుఁ జుల్కనగల ప్రియమదియొమేటి.

సీ. నడుమ నల్లనిరేఖలడరఁగాకపడిమ్ము
దాఁచినవాడు నిర్ధనికుండగును
వింతచాయలు గల్గ విచ్చాయ నిజభాయ
లెనిమిది మలినమ్ము లీనతోణ
ధారలు లేనివి తగ ముండనంబగు
జరగు దోషములు ప్రజముల నిట్లు
శుద్ధవ్రతుల దాల్చి శుక్రుఁడు పరిమిచ్చు
వినుముతైములు దశవిధములరయ

లే. జలదజమ్ములు నిర్జరసమితి దాల్చు
పాముతల యది గురుగింజ భాతి విజహ
రంబునగు కీచకజము తారకముభాతి
గాల్చి శ్రీవశ్యకము శుభదంబునగును.

ఆ.వె. గండుమీలఁ గలదివెండి మల్లియచాయ
లడరు దాల్చినన్ని యంటవెందు
నిలను బెఱుకువలన వెలయు ముతైమ్ము శ్రీ
రాజవశ్యకము ధరాతలనున.

కం. కిటిదంత సంభవంబది
పటు భూషార్థమ్ము రేగుపటి గతివగున్
స్ఫుటతామ్రకృష్ణ సింగళ
నటరావణ శుక్తి జూక్తి కావళు లెలమిన్.

ఆ.వె. తామ్రపక్షి దక్క దక్కిన వరుదుతుం
భినదలంప మఱియుఁ జినుకులెంత
యెట్లు శుక్తిబడిన నల్లన నంతేసి
జూక్తికములు పుట్టు మహితగతిని.

కం. కెంజాయ సింగళమ్మున
రంజిలు బంగారువన్నె రావణమున ని
ట్లుంజను సురాక మాణియు
మంజుల పాణియును ద్రివిధ జూక్తికజాతుల్.

తే. తనరుఁ డ్రద్యశ్రంబు పార్శ్వకుంఠనము కాక
పాణిస్ఫుట కంబు శుక్తికాస్పర్శనంబు
నరయఁ నతిరక్త మత్యాక్షులనఁగ జా[X]
రింబు ధూమాంకమనఁగ దోఁపంబు లమరు.

కం. గోఘాతములొక బడనిడ
నామిక దేలినది లెస్సయట మునింగినచో
నాముతైము కృత్రిమమగు
శ్రీమహిమం దాల్ప విధుఁడు సేమము లొసఁగుకొ.

సీ. పాలపక్షి గలుపు బాగునెమలి పురి
యందము గాజు పెంచెందగురుచి
యలహార్యముల వన్నె బలు రక్కసపువిరి
నుహితదిప్తియుఁ బాలు మానికొమ్మ
చిలుక టొక్కల జిగి నలశిరీషప్రస
వరుచులఁ జెలువందు మరకతములు
తెంపు లక్షణము లీ సొంపున నన్నియు
బుధుఁడిచ్చు ఫలము లెప్పుడును దాల్పు

తే.గీ. దృష్టిదోషము విషములు దీఱుదాన
వర్ణవిభములు దక్కఁగ నిర్ణయములు
తెలియఁదగు కురువింద జాతికిని బలెను
నీలలక్షణ మెఱిగింతు లీలవినుఁడు.

కం. నెరరంగు నిద్రనీలం
బరయఁగ ధర దొరకఁడెందు నమరపురిఁదగుకొ
నెరి ముప్పాతిక రంగునఁ
బొరి నీలము నెన్న వెదురుఁబూరుచి దనరుకొ.

సీ. అది మహానీలహా నఱరంగు నీలమ్ము
గుఱుతు విష్ణుక్రాంతకుసుమ భాతి
నిలఁదాన భిన్న కటల శిలాగర్భ మృ
ద్ధగ్భ శోణిత బిందుగతులు గలుగు
టలు మహాదోషముల్ మలినంబు విచ్ఛాయ
కుక్షికురంజి నెక్కినిన వాలు
కాస్పర్శనములు నాఁ గలవు సామాన్య దో
షంబులు త్రాసజ్జరితముఖ్య

తే. రీతులొకెంపు నెలకొన భాతి నెరయ
 వలయుఁ బరిశుద్ధ నీలకుఁ నెలమిందొల్పి
 శని పులకదండగుఁడు నిచ్చలున్ బోమఁ
 గీడుఁ దొలగించి శాంతయు వేడుకలర.

కం. గోమూత కాంతి సమరుక్
 గోమేధక రత్న మరయ గురువిషహరమై
 భూమిదుఁడు కేతు వెప్పుడు
 శ్రీమహిమం దొల్చునట్టి శిష్యులకెల్లె.

తే. పుష్కరాగన్ను సంగారు పొలుపుదనరు
 సదియు వైదుర్యమును దొల్పి సఫక శుభము
 తిమ్మ రామపు మిక్కిలి మచ్చికలర
 విదుమంబునఁ గుఱడిచ్చ విభవమెలమి.

కం. అట మట్టిపంటి చాయె
 బదపడి యలచండనిప్పు బాగునఁ దనరు
 విదితము గా నపరత్నము
 లదనం దెలియంగ నిట్టిపగు గతులమరు.

వ. అని సకల వ్యవహారంబులకు నాధారంబగు గణిత శాస్త్రం బెఱింగించెద నఁ
 న్నాతుండు శాసకాది మానుల కిట్లనియె—

కం. గణితములు పదివిధములు
 ప్రణత స్థిత్యుత్పత్తి పరికర్తములకై
 గణుతించి వేటువేటగు
 ఘణితికై సంక్షేపరీతిఁ బలికెడఁ దెలియక.

సీ. సంక్షయం బరికర్త సరణి భిన్నాధికా
 రము ప్రకీర్తము త్రైరాశికము
 సూత్రంబు శ్రేత్ర మచ్చుగ ఖాత గణితంబు
 కరణసం స్థితి చాయ గడఁగు పదియు
 ప్రబలత గుణకార భాగహరములు
 లల వగు వర్గ మూలములు ఘనము
 ఘనమూల మమర సంకలిత ముత్కలితంబు
 లను పరికర్తంబు లతిశయిల్లు

అ.వే. నందు మొదటిదైన యట్టి సంజ్ఞయెఱుంగ
కెఱుంగ గూడలేమి యిరత్తుగాఁగ
భూమి కాల ధాన్య హేమ తులా క్రమ
మెఱుంగఁ బల్కుదివుడు వరుసగాఁగ.

కం. పరమాణు వాది యష్టా
ష్ట రుచిర వారాభివృద్ధిఁ జను నంగుళమై
నైరి నవి జానెడు పండ్లం
డరయఁగఁ బదియెఱు జాన లవి దండమగున్.

తే. దండములు వేయి శ్రోశమై తనరు నాల్గు
శ్రోశములు యోజనము నేల కూడత నిడివి
వెడలుపొక కోల గుంటె డాకడఁక నిరువ
దేను గుంటెడు తూమెడు మాన మిట్లు.

కం. నిమిషములు చదునెనిమిది
యమరంగాఁ గాఢ కాఢలగు కళ త్రిదశ
క్రమమున నవి యాతొకఘటి
క మెఱయు దివసాబ్దముఖ్యగుతులగు దానన్.

సీ ధర నవశతసంఖ్య ధాన్యము సోరెడు
మానెడొనవి నాల్గుమాస్కె లన్ని
కుంచెడు నాలుగు కుంచముల్ తూమెడు
నవి యిరువది పుట్టె డనఁగఁబరగు
నాలుగు వడ్లెత్తు లీలతో నొకగుంజ
యవినాల్గు కూక యెత్తవియు నాల్గు
ధరణము రెండవి తగ గద్దె గద్దెలు
పదియెఱు గూకిన పలము పలము

తే.గీ. లిరువదొక వీసె యవి నూలు పరగ పారు
వరయ నేకాంగుళాకృతి యంత జలము
లిల వరాహెత్తు పట్టలములును బాద
భాగమొక కుంచెడిది జలభావ మరయ.

ఉ. వన్నియలెన్నో తద్గణన వర్ధననేయమఁ గూర్చియెత్తు న
వృన్నెలయట్లు నింతని ధ్రువంబొనరింపుమఁ దాన వన్నెఁబా
ల్కొన్నను వన్నెయకొ పయిఁడి కోరి పుటంబిడి నందునన్ బదో
వన్నియ కుండనం బొకటి వన్నియ వెండి విమర్శనస్థితిన్.

క. కానులు నాలుగు వీసము

మానక నవి పదియు నాటు మహిణిన్నై మగుక్
పూనిక నేకదశస్థా
నానీకము దశగుణోత్తరాధిక్య మగుక్.

వ. ఇవి సంజ్ఞా ప్రకరణము నయవి యింక సకల పదార్థపరికరంబున యవి వినుండు—

కం. ఖోత్తర వృద్ధిక్ బది

దాకాలెఖ్ఖలిడి కూడఁ దగు నేఁబది యై
దీకరణి రెంటిలక్కలఁ
గైకొని యినుమడగునట్టి క్రమ మెఱుంగుటలక్.

ఉ. పెక్కగు లెక్కలిట్టివియె వేర్పిఁదగక్ గుణితక్రియార్హమై
యొక్కవ తక్కువక్ సుఖపు లిట్టిడ నిట్లుగునక్ విధంబులుక్
దక్కక నెందు కందు వెసఁదార్పొకనఁగా సమకొల్పు రీతు ల
స్లక్కజమైన రెండవదియకొ పరికర్త మనేకభంగులక్.

శా. కొన్నిక్ బుద్ధిని గొన్నిఁటిక్ గుణకసంగుప్తమునక్ దంత ని
వృన్నార్థి గ్రహణాధి కారముల నెచ్చక్ గొన్ని మథ్యార్థతక్
గొన్నిక్ సుకలితోక్తి వద్దుగతి గీ ల్కొన్నింటినిక్ బ్రహ్మలక్
జెన్నొందక్ వివరించి తేటఁపఱుపక్ భిన్నాధికారమ్మగుక్.

కం. నిర్ణయమునకై తత్

ద్వర్ణత నొనఁగూర్చి యొందు వైఖరి దానిం
బూర్ణ ము చేయుట లవియె ప్ర
కీర్ణకమున పరికరంబు కీర్తితమయ్యెక్.

తే. రమణఁద్రైరాశికము పంచరాశికము

సప్తరాశిక మనఁగల సంఖ్యలయెడ
భాగముల నిర్ణయించు శోభనవిధము
దసరుఁ ద్రైరాశికమునా వినుతికెక్కి.

కం. చిత్రములు భాగవిధములు

పాత్రార్థ వివేకసిద్ధి పటిమయుఁ దగఁ ద
హ్నానమునఁ గాక వేటొక
సూత్రము వివరింప కునికి సూత్రంబయ్యెక్.

కం. రీతిఁ గొలయచ్చుకట్టుల

చేతక గుంటలు ఘటింప త్తేత్రగణితమా

ఘాతపు మట్టుక విరివియు

జ్ఞాతిన్నివరింప ఘాతసంజ్ఞదనర్చుక

ఉ. చుట్టును గొల్చు కోలలవి చూచుక పాతికపాలు గూర్చియూ

దిట్టమె గుంట తన్నదగు లేకువతో వలయింపఁ జేలకుక

పట్టుక తక్కువాటికినిఁ బట్టి ప్రతికమ సంఖ్య లర్హమా

గుట్టుగఁ గోల యిన్నడియె గుంట చతుర్ధణ మెన్నికందగుక.

సీ. బారకు బార యేర్పటమ లోతు వెడల్పు

నిండు మ్మత్తైనచో నిండుగుంట

యరయఁ బాతిక మట్టుతెనసట్లుగు సంఖ్య

నిడివి వెడల్పును నిండలేక

నఱయైనచోనది...నిండు మట్టి

పాతికకుంటయై పరిధి విల్లు

త్రవ్విన మట్టియంతయుఁ బూడపు వెడల్పు

కొలగని గుంటల కొలఁది దెలియ

తే.గీ. వలయు పనికి నటులఁ గొలఁత వెంబడిమట్టు

క్రమత భంజ కమ్మలమరఁ జేసి

పరకపాలు పెంచి పాటించి కూడినఁ

గణన సమము వచ్చు గణికులకును

కం. ఛాయాప్రమాణ గణనక

బాయక లెక్కించి బింబపటునిర్ణయముక

జేయుటలవి యెన్నఁగా

ఛాయాపరికర్తమనఁగ సభల స్వేలయుక

ప. గుణక క్రమంబు దశమశరీకర్తంబగు నది యెనిమిది తెలుంగుల గుణకార భాగహార వర్ణ మూఁగున ఘనమూల సంకలితవృత్తలితంబులను దత్తదుచిత కృత్యంబులకు పిత మగు నేక దశ శత సహస్రదశసహస్రలక్ష దశలక్ష కోటి దశకోటి శతకోటి అర్బుద న్యర్బుద ఖర్బ మహాఖర్బ పద్మ మహాపద్మ ఖ్లోణి మహాఖ్లోణి శంఖ మహాశంఖ క్షితి మహాక్షితి భూరి మహాభూరి అంత్య ఆతర్క్య అప్రమేయ సముద్ర సాగరా నంతంబులను ద్వాత్రింశద్ధానంబుల నమరె నిది గణిత ప్రకరణంబిక పఘచికితాక్రమంబెఱింగించెద.

కం. కమలభవుండు ముక్తసురభి క్రమసుధారస చూడరంబు తో
నమరుల కిచ్చి భూప్రభకు హవ్యము గవ్యము చేతులుకొ దయా
క్రమమున ధేను సుతతులఁగల్గఁగ జేసె దదీయరక్షణ
త్వము లతి భర్త మెప్పురికితాత్రుల బమిత చరిత్ర సంపదక.

కం. విహితంబుగ భస్వంతరి
సహదేవుండు దచ్చికిత్స శాస్త్రోక్తత స
స్విహిత మొనర్చిరి జగతిక
వహిం దద్విధ మిపుడు వినుండు వైఖరి నెరయక.

అ.వ. నెమరు బెట్టెదూర్పు నీరు విడుచు మేఠ
బట్టి దప్పుడవుడు బడు ధర్మి
వజ్రంకు ముకు జెమర్చు వడిదొమ్మదాఁకివ
బసికి దచ్చికిత్స పరగ వినుండు.

కం. తికటుకముకొ ద్రిఫలమును
నొక మానెడు చింతపులుసు నొగి మహిళవయః
ప్రకటరసమున గొట్టెడు
సుకరత నిడఁ దొమ్మ తెవులు మురుగుకొ బసికికొ.

తే. ఎలుంగునెత్తురు కరదాప మెలమి వుంఠి
పొడియుం గల్లుపు నల్లని వడుపు మేక
పంచితమున నిడఁ దీరు పసిడి కొట్టు
గంజయుకొగాఁకనీల్లిడఁగా వలయును.

నీ. ఒరియొక్తు సంధిమపతి ? తొమ్ము ముక్కుపై
తోక క్రిందటం జూడఁ దొమ్మదిరుగు
నెరిడిదాఁ కిన్ మేపు నీళ్లు నొల్లదు స్రుక్కు
గొమ్ము లడ్డము పడునిమ్ముగాఁగ
కొట్టు చూర్ణము సరి గూర్చిన కరదాప
మది నూనెతో నస్యమమర జేసి
వెదురు టాకురసము వెసనిడ నది తిరు
పసపు గొత్తావాలు పొంగు పొడలు.

తే. సమములుగఁ గూర్చియిడెదరునమరఁగలిసె
గలయఁ గరదాపముకొ గింకుక ప్రసవము
లైన సున్నంబులైన సొంపమరనిడినఁ
దిరినె పుంబట్టయావాలు నెరయ నుల్లి
దసములోనైన నిడఁ చీటు నెసఁగు వెలితి.

అ.వె. ఎలుగు నెత్తురైన నెలమి మోదుగు బువ్వు
లైనఁ గలిఁ జొసంగుపూని మూఁడు
తవ్వలన్ని నాళ్లు తగఁ బశువులకిడఁ
బేరులేని రుజులు తీటువేగ.

కం. నల్లఁ బడి దొలుపుమానిన
నల్లదెవులు కింశంబునన మజ్జిగయుక్
దెల్లమిఁ గలిసిడఁ దీటుక్
మొల్లమి దిరిశమ్ము మనుజ మూత్రము నటులక్.

అ.వె. అడ్డరసము వేము నా వాలు నల్లేరు
వేము నేలవేము వెలయు తిలలు
గుమ్మడిఫలమునను గూర్చిన నానల్ల
తెవులు మాని పనులు తేటి బలియు

కం. అఱగడపుఁ బసికివెల్లు
ల్లరయఁగ నావాలు నుప్పునట మజ్జిగతో
నల్లననొక కడుంబిడ
నల్లననదిమాని పసరమనుపుగబ్రదుకుక్

కం. వలికుట్టుల కుంజెలిమిడి గలయ
సమూలమ్ము నీళ్లఁ గ్రాఁచి కలియున
ట్లుల వరిచి తాలికెత్తిన వలిదొలగఁగ
బశువు దొంటి వైఖరి నడచుక్

అ.వె. ఎద్దు కట్టుపట్టు రెలమిముక్కునదొక్క
కెఱిఁగి నడుము చూడఁ బరిహరమగు
నొపధమ్ము విడుచునగ్ని వైద్యమ్మున
నకులుననుజుఁ దలఁపనుకర మగును.

కం. కొఱనెలసీనిన పసికిఁ
దుఱిమిడియక్ వెదురుటాకు దోడ్తోమే పక్
నెఱచేపు నీనలేనెడ
మెరవడిగా వెదురుటాకు మేఁపిన నీనుక్.

అ.వె. చూడఁ గుడువనీక తొడిఁ గట్టనీయని
బాడ నల్లఁదీగె చూడమేనఁ
బూసి నాకనీయ వాని సామై వత్సఁ
గుడువఁగట్టనిచ్చుఁ గొమరు మిగుల.

కం. వెలిదిలియంబును గంజయు

పులకండము నెయ్యి పాలు పాలుపుగఁ దొడలన్
 గలయంబూయఁగఁ దొలిచూ
 లలవడఁగాఁ జేపు వ్యాధిలన్నియు మానున్.

తే. నచ్చుటని నెత్తురొలఁగ నొచ్చుఁ జసిక
 బచ్చిబియ్యంబు కలిబూర్గు బంకరెన్న
 దీరఁగ్గోర మనునట్టి తెవులుదవుల
 వాత లిడఁ దగు నాయంబు వరుసరెఱిఁగి.

కం. పారిఁటారి నెత్తురుగారిస
 నరుదారఁగఁ దమిదె పిండి యంబిడఁదగున్
 ధర నలికిరికాఁ బ్రెనన్
 గరిమన్ గల్లుపు కింశుకము కలివలయున్.

ఆ.ప. దూడనొల్లనిదానికిఁ వేడుకలరఁ
 నెన్న నల్లెరు వెల్లుల్లి నెనయ వసయు
 మిరియమున్ దక్రమును నిడమెత్తిదయనుఁ
 వత్సమునకిచ్చు పాలునవ్వారిగాఁగ.

కం. నెరివెక్కఁ దెవులునకుఁ గలి
 మురుపుగ భల్లూకమును

— —

కం. — —

— —

పుడమిన్ బ్రహ్మాదమతము పూసిక నిటులన్.

సీ. పువ్వాకు వసయను ములువల్లతోనిడ
 మావి చిన్నది చేపు మానితముగ
 రహిదిరినెము పట్టరసమున మిరియాల
 మర్దించి మేదించి మారు జెబినఁ
 జోసినఁ గంటిలోఁ బూవు మానునిజంబుఁ
 దొండాకు పసరున దొడవి యేడు
 మిరియంపు గింజలు మేదించి కంటిలో
 నిడఁబూవుమాని సొంపడరఁ బ్రబలు

తే. నెలమిఁగల్గువు తాటి కాయలును జేల
కర ను గంధిలతోడను గలయఁ బోయ
మాడగై కొను నెయ్యి గోధుమ యవాగు
పొసినన్ జేవుచేఁగడు పొట్టుఁ బనులు.

కం. పల్లె రుక్ గొతిమర్దుక్
వెల్లుల్లియు జీడిగింజ విను మోడుగపూ
వల్ల హరితికి జరకర
మల్లనఁ గలి నిడిన సాధువగు దుష్టెందుక్.

కం. ఇలఁ దగిరిశయ సమూలము
గలయఁగఁ గల్గువు జేలకర సమములుగాఁ
ముల కండముతోఁ బెట్టినఁ
నలవడ గానెపుడు గొడ్డు టావుక్ జేవుక్.

సీ. పొసఁగఁ బావరతంటి రసమును బచ్చిపా
లిడఁ జూలునిల్చు నెంతేనిగొడ్డు
టావులతైనఁ దోడ్పొవెన మేకల
నెయ్యి వెట్టిన నైన నిలుచుఁ జూలు
పొడుచువాటికిఁ గంటునిడఁదగునూనె యె
న్నాళ్లలి సాధువై ననిచియుండు
... గుండె చివురుకు నొగిఁ గంటుదానికి
మిరియపు గింజలు నిరువదొకటి

తే. చేరి తిప్పకు రసముతో నూరి తెవినిఁ
బిండినంతన కంటులు వేర్చిదేలు
కసపునందికి దిగదీసిమెసఁగఁ జేయ
దృష్టితాఁకుట పనులకుఁదీటిపోవు.

జం. దిరిసెము వేము బారిజము లేకువ తక్కిన సింధువారముక్
నెరవసరుల్ సమంబులుగ నేయియ నూనియ యాముదంబు న
ట్లరయిక పొంగనిక కమలాన్నిని దైల మొనర్చి పొసినన్
ధరఁ బశుజాతి వాయువులు దార్చొను వాపులు మాయ నన్నియుక్.

కం. కందరసము పులిచల్లయుం

గండువతోడ ద్రివిధ.....గంటిని బోయక

పొంది నముల్ వసులోడ జెలుం

వందక బైలుటికి పుపు లల్లనం బ్రబలుక.

అ.వె. పేర్చి మవి పడమిం బేలాలిండి పు

చ్చాకు రసము గూర్చి యనపకట్టు

తోడం ద్రివిధమిడిన వీడి నూవలంబడు

నటులం గామి కరగియైనం బడును.

అ.వె. పరగుమేడి చెక్క భారగి పత్తాకు

వసము టల్ల నూనెపాసంకగూర్చి

పొలుచుం ద్రివిధగణన పుచ్చాకు కట్టిడ

మాని యిపురుగండె మహినింబడును.

నీ. కనుగుడ్లు గ్రుంగితోడ న్నెండ్రులు వీడి

చిక్కుగువ్వ తెగులు చెండుపసికి

కల్లుపు నావాల నల్లంబు కలుబంద

పలుకులు సమముగాం గలయం గ్రుమ్మ

పులిచల్ల కడవలో బోసి జామొకటార

నిచ్చిత్రావంకం బెట్టియిడిసినట్టి

తోడం ఖండింపుచుం గాకనూనియనద్ది

నంతమాత్ర[నేతెలు?] లణంగిపోవు

తే. పొసంక వెంపలి మూలంపు రసము నశ్య

మమరం జేసిన దగ్గుతుమ్మపుడు మాను

నేలవేము నడ్డ సరము లీలం గలియం

నిడిన దగ్గులు తుమ్ములు కడంక నణంగు

కం. కలితో మోడుగ పువ్వుం

గలయం గం దిలపుష్పమిడినం గదలుక దగ్గుల్

అలగుండె పగులు దీననె

తోలగు పసులకుక జకిత్పతో డోజేయక.

అ. గోనుపండ్ల రసము గోక్షీరమును నిడి

మాడమేనం బూయమాడ గొనును

కొమరుతీవె గడ్డ కూర్చుక తలవిరి

యాకు నూరియిడిన నవియు నటుల.

అ.వె. చెలిమిడాకు నూరి కలియుం గల్లుపును
గలియుం బూయ దూడ గజ్జిమాను
వరగ గంజవాకు పసరట్టి గుణమిచ్చు
నొడలు గడుగవలయు నొదవి పిదప.

అ.వె. ఓప్పు పద్ద కంద ముమ్మెత్త విత్తులు
జుట్టు పాకురసము పొరిది నటుల
పాలదొమ్మి చిన్ని పసికేర బ్రక్కలు చూడి
కలి పలాశకునుమకలిత మిడుడు

కం. చెలంద వినుపారులేగకు
నలవడ మావేకు నూనెనద్ది తిన నిడక
వలయు ప్రతి యాగు చిక్కలి
కబుపుకొ గొట్టెడిడ గడుపు గట్టుకొ వేగక.

కం. పాలుగుడిచి కడుపారెడు
నాలేగకు మహిషదధియునటు వంజాకుకొ
వీలనిడ గట్టు గంజా
కాలిలకొ బెట్టుం పాలుగలుగుకొ బెలుచక.

కం. తంగెడు కొనలుకొ దధియుం
బొసంగ నిడ నజ్జీర్ణ మణంగు సరవిం బెన్నే
రుంగడ్డయు గంజాయా
కుం గూర్చుక నిడ నజ్జీర్ణగుణములు మానుక.

తే. వరగ జొన్నలు వేపాకు ప్రత్తి గింజ
లుప్పు నిప్పుల నీఘామ మొనరి వీధిం
జల్లినంతన దృష్టి దోషములు దొలంగు
మఱియు నిప్పులు జడిసిన నెరయుమేలు.

కం. ఈనంగలేని పసికేక
బూనిక గురిగింజవేలు పుల్లని కలితో
నూనె యిడి పొత్తికడుపున
మానక లేపనము నేయ మక్కువ నీనున.

కం. సంగతి కుత్తుకవావ
య్యంగిటముల్ దీటు కంఠమనువుగం జూడక
పొంగు ముకుబంతి తలకె
క్కంగా మధ్యంబు నాధిక గలనస్య మగుక

శ్రీ. మిరియంపుఁ బొడిబుట్టు పురిసంబు నివవాస
 ములు దీటుఁ గనులకుఁ దల యెఱసిన
 తలతిండి యాశ్వంగములఁ బుట్టు రోగంబు
 తలవిసరుకొ బాధవాలక దొలఁగు
 నానాలు చవిలెత్తు నెల్లుల్లి శౌంతియు
 గొలిమిడి పసరుతోఁ గూర్చి చెఱుల
 ముక్కున నెడఁ గర్ణముల నిర్వృణ్ణిన
 శ్వంగ రోగంబు లణంగి పోవు.

ఆ.వె. కాళ్లు వీపురాక కదలమి యీడును
 పచ్చిపాలు పావి పట్ట మిలెము
 కూర్చి నాల్గు నాళ్లు గొట్టెడు పెట్టిన
 రోగమణంగి పసికి యాధి మెఱయు.

చం. పదములు నాల్గుతుంటు లిల్లకైఁ దున్నట్లుగ వోరగిల్లు మే
 పొదవక చిక్కు నాకురమ కోపక బుట్టుపు లేగ కుత్తుక
 దుదిఁ గరళల్యముకొ దెలివితోడుత [గూడ?] శరీరమెల్ల నొ
 ప్పిదపుఁ గరీష భస్మమటఁ బేర్చిగ నించినఁ దీటునయ్యెడక.

ఆ.వె. ఆవటపుఁ దీగతోఁ జెప్పుకొట్టయైన
 కంఠమునఁ గట్టి పిడకలఁ గల్గినట్టి
 బూదె మెయినిండఁ జమరినఁ బోవు కురుసు
 జాలు కుంఠెడు పనులకు లీలతోడ.

కం. జిల్లేడు కొనలు ముక్కుల
 నల్లల్లనఁ జొనిపి తీసినంతన తీటున్
 తెల్లమిగ మెత్తగావదురు
 నెల్లనఁ జక్కరయిం గరిగఁ బేర్చి కొ దనరున్.

శ్రీ. శ్రొత్త నున్నంబుతోడి కా గూర్చి మెదిచి
 గిరుక నిడుక్క గఱంచిన మెఱయుఁ గాళ్లు
 కడుపు శూలకుఁ జేసి ముందుకాళ్ల క్రింద
 దొడరి ముసలమ్ము నలుమారు దూరవేయ.

శ్రీ. చండి కుంటుకువెన్న చరణము గొరిజ
 విడంగఁగ గొట్టి నీళ్లునిడంగఁ దొలఁగు
 దివసమా కుంటుకు దెస నేడు వ్రేవేదూఁడు
 కాదేని నర్క-దుగ్ధములు నింపు

దెన్నులఁ గడుపుబ్బు నిల్వ్రాత దంటు బూ
దియనీళ్లు ద్రావించి దృష్టి నిడుండు
మఱి యుబ్బు లిడి పందిమలము నీళ్లిడఁదీలు
నిరు వాయుగట్ట నీపిరి నెడలమి

తే. కలియు గురుగింజ పసరుతోఁ జలుక నగును
దురియ కిచ్చినఁ బ్రేవులు దునియఁవారు
చేరివానికిఁ దంగేడు చివురునూరి
చల్లతో నిడ నవిమాను సరసముగను.

కం. వారిజ పాకును మిరియము
నీరధి లవణము నూరి నెరి నిడినఁ ! ధాం
పారుత్తరేణు వెల్లు
ల్లారహి నిడ ప్రణములెల్ల నడంగుక బసికే.

తే. ఉత్తరేణాకు వెల్లుల్లి యుప్పు మిరెము
నూరియిడఁ బుర్వు చచ్చివేయారు ప్రణము
కాకి యీగయుం దజ్జిహ్వ దాఁకనీక
పదిల మొనరించిరేనియు ప్రణము లణంగు.

ఆ.వె. పలుగు రాల్చకాల్చి పరగఁ జూడినఁ గంతి
పగిలి మిగులఁ బలుపఁవాటి యణంగు
కడఁక నట్టి వృశ్చికమునకు గచ్చపా
దయను మిరెము కలిక నుయినఁదీలు.

ఆ.వె. కడఁగి రేలకాయగంధము కలియిడఁ
బురువు కాటుచేరు పురువులంట
నెండ వానకోర్వ దిట్టట్టు పడు భార
మోర్వదూర్బదట్ట మొదవుఁ బసికి.

కం. ఆవిషము లెల్లఁ దీలుక
వావనమగు నడ్డ సరవుఁ బసరును మిరియం
బావునెయి శోంతి పసవుక
వావకపక్వముగ వేఁకువల నిడి సంతక.

వ. అనిన విని కామూహలాయత్త చిత్తులె శానకాదు లత్త పోవిత్తకంఠీరవుండగు
రామహర్షణి నిరీయించి స్వప్నలక్షణం బెఱింగింపు మనిన నతండు—

సీ. పంపీ కృతంబైనఁ బాంశభౌతికముగు

సూక్తి గాఢమున లీలసాత్త్వి

కంబు జాగ్రదవస్థఁగలుగు సోడశవిశా

రముల లింగశరీర మమరరా

సాహకృతియు స్వప్నమగు కారణాఖ్యను

దనుముచే స్వాపమా క్రమముతోడ

విశ్వతైజనులన వెలయుఁబ్రాజ్ఞుండన

నాత్మలాప్సగు నిట్టిదగు నవస్థ

తే.గీ. లను ప్రమాణములను సూక్ష్మతనుపు వాయ

దనఘ పరమాత్మయెడఁ జెందునంత దనుక

కారణ శరీర మెడయుగు కలయఁబొలయుఁ

గానఁ జిత్సుఖ మాస్వాపగతిఁ బొందుగు.

తే. స్వప్న మింద్రియ దశక హృత్స్పంద్యులైక

ప్రాణ పంచక సర్వ ప్రపంచకమగు

కంత హృన్నాథి గుదములఁ గదలు నాయు

దానముఖ్య చతుష్కమా ప్రాణగతులు.

కం. వ్యానుఁడు సర్వశరీర

స్థానవ్యాపకుఁడు గాన సకలేంద్రియముల

వాని వెనుదవులు నెందుకొ

గానకొ దలఁచినవి విన్న కన్నవజ్జెల్లెకొ.

పం. కనుపడినట్లు సూక్ష్మతను కారణమై కనుపట్టి నట్టివికొ

వినుఁడవి రాజస ప్రకృతి వింతగఁ బైతృ గుణోబ్బిణమునకొ

గనునవి పుష్యమాసమునఁ గల్గు ననేకవిధంబు లట్టివికొ

దినునులుగా కలవ గలవు దీని నెఱుంగఁదగుకొ ఫలాన్నతికొ.

అ.వె. బొంకు పలుకునతఁడు పొంగఁగఁ గన్గొనుకల

రోగజన్య మదియు రూఢికెక్క

దందు వరుస నాలుగగు జాల యందష్ట

షట్త్రిమాస ఫలద శాస్త్ర మరయ.

కం. పనుల విడుచునెడఁ గనుకల

పొసఁగకొ నాలైదునాల్గ బూనిక ఫలద

వ్యసనము సర్పము కుడిభుజ

మొసఁగఁ గఱవఁ గనిన శుభము లెంతయుఁ గల్గుకొ.

సీ. హస్త్యశ్వరభద్రోలి కాందోళికలువెన్న

నడవఁగఁ బ్రభువులు గడలుదేలు

రక్తధార లమేయరత్నముల్ పకుగణ

బ్రాహ్మణులకొ గన్నఁ బరమశుభము

జలగ పామునుదేలు నెలమినంటఁగఁగన్న

భార్య ప్రియంబాడ బావిఁబడఁగఁ

గన్నెలఁ జూడఁగ ఘనసౌధ గిరులపై

జనులఁ గూడుండఁగ జలధివరిని

తే. నుండఁగాఁ గలఁ గన్న వేఱొకరిదాస్య

మమరునట్టుగ వణగ్రాతు నధికహర్ష్య

ధన కనక శ్రేష్ఠవనములఁ గనుటలెన్న

శయ్యనుండఁగఁ గలఁ గన్న సౌఖ్య మొదవు.

చ. లకుముకి శోడి క్రౌంచ మొకలావుక గన్పొన నన్ని నిల్వఁగాఁ

బ్రకటిత వాహనస్థితులఁ బాడుగృహములలో సుఖాసన

ప్రకరములకొ వసింప న్సుట్టపంకజపాండుర వస్తువుకొ గనకొ

సుకర విభూతియుకొ శుభము శోభనముకొ గలుగుకొ గ్రమంబునకొ.

కం. నీలాంజర సుమభూషణ

జాలాన్విత సతులఁ గనిన సరితాఁదాల్చకొ

లీలకొ సూర్యుండు చందురుఁ

ణోలకొ గలగనిన రోగపుంజము లూడవుకొ.

ఆ.వె. కొమ్ములున్న మృగకులమ్మనఁ జలుకోఁతి

నట సివంగి నెగయునట్టి పక్షి

నంత్య దుష్టజనుల నంబు వర్షము జల

మింకఁగనెడు కలల నెనఁగు కీడు.

ఆ.వె. నలుగు బెట్టఁగనిన నల్లనై తెల్లని

వస్తు చయములున్న వడుపుగనిన

రక్తపుష్ప గంధరాజిఁ గన్పొనఁ గీడు

కనని వినని కాంతఁ గవయ గ్రహము.

సీ. ముండి ముక్కడి వాండ్ర దండహస్తలఁ

బాశఖడ్గ సంభృతుల వికారతనుల

చెట్టు గొట్టగనెండు చెట్టువెన్నయ నెయ్యి

పెరుగు తెలాంగుల ఖర ముఖగత

తాక గృహములఁ గాఢ పంకముల
దుర్లక్షణములతోన మెలఁగఁ
దానంబు నేయఁగఁ జైలాంగుఁ డగుటయు
సెలూమకుండము తేరు భూమిమిట్ట

తే. పుట్టు సౌధంబు నొంటిగాఁ బొల్పియొక్క
క్రొత్త మోక ధరింపఁగఁ గోరియొకరు
పలుమలును బిల్వఁ దానవ్వఁ గలఁగనిన
శోక భయపీడ చింతనా నీకమొదలు.

కం. పచ్చని కోకలు పొమ్ములు
నచ్చుగఁగల చెలులఁ గనిన నదిసంపద తా
నిచ్చలు మృతి [గతు ?] కుణపము
నెచ్చుగఁ గనుగొనుటఁ గల్గు నెంతయు శుభముకా.

తే. అన్నముకా భక్ష్యములు దీని నట్టులూరులు
లిసఁగఁ గనినట్లు నైరి భోష్ట్ర నవ గార్ద
భయత రథమెక్కునట్లుగఁ బాత్రనీళ్ల
ముంచఁజేరఁగఁగల గన్న మొనయగిడు.

కం. వననిధి పొంగుచు నింకఁగఁ
గనుకల నాశంబు బంధుగా నాశమగుకా
ఘననృత్త గీత వాద్యము
విను నూతనభాండ తామ్రవీక్షలు కిడుకా.

దే. తొండలకా గూరమళ్లను బండుటాకు
పాలపతీయఁ గాకి గన్నట్టు చెట్టు
ఘృతము పరమాన్న భోజనోద్వృత్తి పొగయు
బిడుకొలను గలం గనఁ గిడులాదలు.

నీ. సంకెట్లు బంధన సంతాప మొనఁగూర్చు
కోరి ముత్తెముగన్న కొడుకు గలుగు
మళక మక్షికమాల మత్స్య మాంసములఁ
గలఁగన్న సంపదల్ గలిగి వెలయు
మంచివారలఁ జూడ మంచిది చేకులు
మంటఁ గన్నొన శుభ మహిమందనరు
నమితపాద ముఖానయన దేవతలఁ గన్న
దేవతార్చనలు తత్సేవఁ గనుట

తే. కాల సుఖములు నారోగ్య ఫలలూదవు

నిట్టి స్వప్న ఫలములు నింగితమతి

వెలయు జనులు శుభా శుభకలిత గతులు

తెలియ నిహవర శౌఖ్యముల్ గలుగు నెలమి.

ప. ఇట్టి స్వప్న లక్షణములు రోగనిదానములు నెఱింగి నిశ్చయకాగదంకారులు
సాధ్యా సాధ్యాంక నిర్ణయమై దేశకాల ప్రకృతి విశేషములు దెలిసి ఋజు మార్గంబున
బ్రతిక్రియం బూనవలయు నింక శిల్పశాస్త్రం బెఱింగించెద—

కం. హరిహర మందిర రథస

త్వరవిగ్రహ చిత్రకర్త వాసవిధంబుల్

ధరగృహ గోపుర నిర్ణయ

సరణి వివరించు శిల్పశాస్త్రము వెలయున్.

చం. పరుసగ నొక్కటాది పదిపాల్తుడ తాళ విసంజ్ఞ మూర్ధపి

స్తరతను మానభేదకవిధానము సింహతలాట భూతి భి

కరతల సాలభంజి వృధుక ద్విర దానన యక్షమర్త్యులక

సురగిరి జాకృతుల్ మురహ శూలి విధాతృ శుభాంగ భాగముల్.

సీ. ఇట్టి యంశముల యందేకభాగ శిరము

నవలి భాగములు కాయంబుగాఁగ

దారు ద్రు మాశ్వ చిత్రముల నేతద్విధ

జాతి రూపము లొప్పు ఖ్యాతి దేవ

తాకృతులకు మితిగైకొని యిది నూట

యిరువదినాల్గు పాశ్చాత్య సంగ

సుస్థిప మకుటమ్ము లొనర షడ్భాగమ్ము

లగురెండు కేశనేత్రాంతరమ్ము

ఆ.వె. ముక్కు తలయు హనువు నిక్కువ యట్లన

యందునుండిచుబుక మాటు పాళ్లు

దానగళము సగము దగనాల్గు పాళ్లు వ

తుంబు ద్వాదశాంశ సరణి నాభి.

ఆ.వె. నాభిదిగువ మేహనం బూరుపర్యంత

మమరునట్టి యంశలలరు తాళ

కాంశ జానులొప్పు నటయుగాంశము జంఘ

లడుగు లొనరు వలన నాటుపాళ్లు.

కం. పాదాంగుష్ఠము పార్శ్వవిను
మూదత సప్తదశభాగములదగు పాదం
బాదిగ భాంశంబుః నొఱ
పైదగు కూర్పరము బాహు లపి శాస్త్రోక్తికా.

తే. ఆమర మణికట్టు దనుక సందైదుపాళ్లు
నదము ? నాపాళ్లుదగు ప్రకోఢమున మిగుల
నలరు మధ్యాంగుళా గ్రాంశ లనట నాల్గు
వెడలు పఱచేత మూడుపాళ్లడరవలయు.

సీ. పండ్రెండు తొమ్మిదిపాళ్లు గ్రీవాగ్రంబు
గ్రీవమూలము వెడల్పా విధమున
బాహ్యది మూఱ్ఱితిహాస తదగ్రంబు
రెండు నాలుగులైదు రీతి ప్రక్క
లట తొమ్ముసార్థ వేదాంశము వెడలుపు
స్రాగిందఁ ద్రివిధ్యయాంశకమ్ము
నడుము ద్వయాష్టాంశ మడరునంగంబుల
నిడివిని తగు వెడల్పిడుటు చితము

ఆ.వె. స్త్రీ ప్రతిమల కిట్టి స్థితిని ముప్పాతిక
పాలు పరక కొదవఁ బాడిగాఁగ
నేయు టొప్పు నిట్లు చెలువున దేవత
తత్స్వరూప యుక్తిఁ దరల చెపుడు.

ఆ.వె. తనకు వలయునంత ధరనాల్గు దిక్కులు
సమముగాఁగఁ గొలిచి యమరదాని
ద్వర్ణిష్ట కోఞ్చములుగ నంశక్కు లానరించి
నడిమి నాల్గు బ్రహ్మ కిడి క్రమమున.

సీ. ఉన్న పండ్రెండు పాళ్లొప్ప రాను లానర్చి
తనరాశి నైనను దానఁజేసి
యైన వర్ణులైన నభవదిశాదిగాఁ
దనదిక్కు మైరంబు తలఁగ కునికి
యలవడ సింహాధ్వ జాలయ యుముల
బాస్తువు గావించి శస్త్రమహిమ
మధ్యాగ సమము హస్తమ్మునఁ గొల్చిద్వా
రము లుంబఁగాఁ దగు రమ్యముగను

ఆ.వె. భాద్రకదము మొదలు ప్రాగాది మూడేసి
నెలలు వాస్తూ పురుషుల డలరునాల్గు
దిశల నతని చరణ దిశ సూర్యుడందుట
తెలింగి నిడివి వాస్తూ విడంగ వలయు.

కం. గృహమునకు వలయు ధారుణి
వహి నిర్వ చెనిమిది పాల్లు వాస్తూ పురుషుడౌ
రహిఁ బదునొండూ ధ్యాంగము
విహితతఁ బదియాలు క్రిందు వీటికి నడుమకా.

తే. విక భాగము నిడివియౌ తెలింగి యచట
శంఖు స్థాపింపఁ దొలంగును జంద్రజీవు
ఋన్న రాసులునవి నిల్పుటొప్పు మిగుల
వాస్తూ పురుషుని నెఱుంగఁగ వలయునిట్లు.

ఆ.వె. బుధునిరాశి వాసహిసి శుక్రునిరాశి
కప్పగిప్పేనేనిఁ గలుగుశుభము
స్తంభమునుప ధరణిఁ ద్రవ్వచో నుముకయుఁ
గేశచయముమాడఁ గిడులూదవు.

సీ. అందుదకమునించి యలరువోయఁగను
బ్రదక్షిణమైనచోఁ దగు శుభములు
నిండ కుండిన రెన్న నెరి నప్రదక్షిణ
మైన కాదాదట్లు లరయ వలయు
శ్రవణార్ద్ర లుత్తరాత్రయ శతభిషపువ్య
వసు పంకజములు సూర్యములు భరణి
యాశ్లేష పూర్వత్రయము మూలముఖకృత్తి
కా విశాఖ లభోముఖములు జ్యేష్ఠ

తే. యశ్విని పునర్వసులు మృగశిరస్తరేవ
గులు ననూరాధ స్వాతి చిత్రలును దిర్వ
గాననములందు హత కృత్యము ప్రచార
గతులు తిర్వక్కులను బూన ఘనఫలము.

కం. ఓడల బండుల తీవరి

జాడలు నవియూర్ధ్వములఁ బ్రశస్తము సస్య
క్రీడారామ గృహకీయ
లోడక నిష్కాడ్కి నేయ నురుగుభములగుకా.

మ. శరదంభోదుహశత్రనేత్ర ! కలుషా చారామరారీశవి
 స్తర నైన్యాటవి వీతిచూత్ర ! దివివత్సలామరజ్యేష్ఠ శం
 కరయత్తోరగ సిద్ధ సాధ్య మునిసంఘ స్తోత్ర చారిత్ర ! శం
 బరద శ్యామల వర్ణగాత్ర ! యలమేల్తుంగా కళత్రా ! హరీ.

కం. శరచర కచ్చప కిటిసర
 హరివామనరామరామ హలధర బుద్ధో
 ద్ధుర తురగహారోహక
 హరహరి విధివినుతి పాత్ర హరిహర శేత్రా.

పంచనామము. మురామరాతి వీరఘోర మూర్ధ పంక్తిఖండనా !
 హరాజి రాజ నూనిశేఖరార్చన ప్రతోషణా !
 చిరంత నశ్రవసిద్ధ శుద్ధ నేషకాఘ పోషణా !
 సరోజరోప శోటిరూప ! సారరిమ్య భాషణా !

గద్య॥ ఇది శ్రీమదలమేల్తుంగా వేంకటేశ్వర వరప్రసాదా శుకవితా విచిత్ర
 మహంకావ్యశ్చ కొండార్య పుత్ర సకలసుకవిస్తోత్ర పవిత్రగాత్ర వినయగుణానునయ
 వేంగయకవి సహాయ తేకుమల్లానవయ పయః పాథోధి పూర్ణసుధాకర తిమ్మమంచాక
 ప్రయామాత్యకుమార సకలవిద్యజ్ఞనాథార శ్రీవత్సగోత్ర పవిత్ర తాపస్తంబ సూత్ర
 సత్కవిప్రమోదానుసంధాయి రంగశాయిప్రణీతంబైన శ్రీ వాణీవిలాసపదనూత్తిక
 యను మహాప్రబంధంబునందు, ఆయుర్వేద ధనుర్వేద గాంధర్వవేదంబు రెలింగించు
 టయుఁ దర్కదండనీతి సాంఖ్యయోగ పూర్వ మీమాంసోత్తరమీమాంసాది షట్శాస్త్ర
 ప్రశంసయు భరతశాస్త్ర కళాశాస్త్ర లంకాదశాస్త్ర శిల్పశాస్త్ర గదలక్షణ శ్వలక్షణ
 పశులక్షణ రత్నలక్షణ సాముద్రకలక్షణ గజలక్షణాద్యుపశాస్త్ర వివరణంబును
 స్వప్నాధ్యాయ ప్రశంసయు నను కథలంగలది చతుర్థాశ్వాసము.

సంపూర్ణము.

